VARIAE LECTIONES.

SCRIPSIT C. G. COBET.

(*Continuantur e* VII. *pag.* 420).

Articulus perperam adhaesit § 37. *τῇ δ' ὑϛεραίᾳ* [*ὁ*] *Κοιρατάδης μέν*, nam sic *ὁ μὲν Κοιρατάδης* fuerat scribendum. Semel occurrit in Graecorum libris vocabulum *δάσμευσις*, quo Xenophon in eadem § utitur *καταθέμενος ὡς ἐπὶ δάσμευσιν.* Hesychius *Δάσμευσις*: *διαίρεσις*, quod ex hoc ipso loco sumtum. Melius pro *διαίρεσις* dixisset *διανομή*, namque *δαίομαι* est *διανέμω*, *διαμερίζω*, unde *τὸ δάσμα*, quod apud solum Hesychium exstat *Δάσματα*: *διαμερίσματα.* Hinc *δασμεύειν*, quod nusquam comparet, et *δάσμευσις.* Hoc quoque vocabulum Atticis inusitatum ab Ionibus aut Doribus sumsit Xenophon.

Delenda est molesta copula minime coniungenda coniungens in § 41. *ἀναλαβὼν τὰ ἱερεῖα ἀπῄει* [*καὶ*] *τὴν ϛρατηγίαν ἀπειπών*, id est *ἀπεῖπε τὴν ϛρατηγίαν καὶ ἀπῄει.* Sine vitio legitur I. I. 7. *ὑπολαβὼν τοὺς Φεύγοντας συλλέξας ϛράτευμα ἐπολιόρκει Μίλητον*, id est *ὑπολαβὼν συνέλεξε — καὶ ἐπολιόρκει.* Saepissime vidi *καί* praeter sententiam a scribis interpolatum.

In VII. II. 3. *οἱ μὲν τὰ ὅπλα ἀποδιδόμενοι ἀπέπλεον*, rescribe *ἀποδόμενοι*, proficiscebantur enim, ut opinor, armis venditis, non *arma vendentes.* Praeterea in aoristo forma *ἀπεδόμην* utuntur boni scriptores, in perfecto *πέπρακα*, in praesenti et futuro *πωλῶ* et *πωλήσω.* In § 6. legitur *ἐπιϛέλλει — ἀποδόσθαι. ὁ δὲ Κλέανδρος οὐδένα ἐπεπράκει*, et VII. III. 3. *οὔτε*

πωλήσειν ἔτι ὑμᾶς φησὶν ὥσπερ ἐν Βυζαντίῳ, et sic passim eam rationem constare videbis.

Idem error commissus est in § 25. ὑπισχνούμενος εἰ ἄγοιμι τὸ ϛράτευμα πρὸς σέ, τἄλλα τέ σε φίλῳ μοι χρήσεσθαι κτέ. ubi aoristus ἀγάγοιμι restituendus est, compara § 24. ὑπισχνούμενός μοι εἰ ταῦτα πράξαιμι εὖ ποιήσειν, et alibi passim.

Contra futurum pro praesenti vitiose legitur VII. III. 10. ὁπόσα δ' ἂν ἁλίσκηται ἀξιώσω αὐτὸς ἔχειν, ubi ἀξιῶ dixisse regem, non ἀξιώσω, perspicuum est. Quidquid esset bello captum ut ad se referatur nunc maxime *postulat*, quum de conditionibus agit, quibus Graecis sit stipendium daturus. Rectissime autem in vicinis futura leguntur, ubi aut novis sociis pollicetur aliquid § 10. τιμήσω — ἕξετε, aut quomodo eorum opera usurus sit declarat § 11. πειρασόμεθα et § 12. ἀξιώσεις. Haec ipsa scribas oscitantes impulerunt ut pro ἀξιῶ futurum ἀξιώσω substituerent.

In § 14. εἴ τις ἀντιλέγει λεγέτω, εἰ δὲ μή, ἐπιψηφιζέτω ταῦτα. Ridicula lectio est ἐπιψηφιζέτω, quasi vero quilibet ἐπιψηφίζειν, *in suffragium mittere*, potuisset. Ipsius Xenophontis hoc erat, idque se facturum dicit si nemo contra diceret: εἰ δὲ μή, ἐπιψηφιῶ ἐγὼ ταῦτα, atque ita factum est: ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντέλεγεν ἐπεψήφισε καὶ ἔδοξε ταῦτα. Compara V. I. 14. ὁ δὲ (Xenophon) — ἐπεψήφισε μὲν οὐδέν, et V. VI. 35. ἔγνωσαν ὅτι — Ξενοφῶν αὐτὸς ἐπεψηφικὼς εἴη. Deinde pronomen ταῦτα male abundans et auribus molestissimum expunge in verbis: εὐθὺς δὲ Σεύθῃ εἶπε [ταῦτα] ὅτι συϛρατεύσοιντο αὐτῷ.

In § 24. ἐπεὶ παρ' αὐτὸν φέρων τὸ κέρας ὁ οἰνοχόος — ἠρώτα τὸν οἰνοχόον τί λέγοι· ὁ δὲ οἰνοχόος εἶπεν. Multum placet et arridet Pluygersii coniectura, qui bis ὁ οἰνοχόος a sciolis interpolatum esse putat et ipsum Xenophontem sic scripsisse: ἐπεὶ παρ' αὐτὸν ὁ φέρων τὸ κέρας ἧκεν, et ἤρετο τὸν οἰνοχόον τί λέγοι· ὁ δὲ εἶπεν, quae certe multo digniora Xenophonte sunt quam vulgata scriptura.

In § 27. ἄλλος παῖδα εἰσαγαγὼν οὕτως ἐδωρήσατο [προπίνων] καὶ ἄλλος ἱμάτια τῇ γυναικί, καὶ Τιμασίων [προπίνων ἐδωρήσατο] φιάλην τε ἀργυρᾶν καὶ τάπιδα ἀξίαν δέκα μνῶν. In his προπίνων inseruit nescio quis οὕτως ἐδωρήσατο quid esset interpretans, quod interprete non egebat: deinde ἐδωρήσατο omit-

tit Athenaeus p. 151 C. hunc locum afferens, neque hoc solum sed *προπίνων* quoque insiticium esse Porsonus dudum perspexit. Nempe uno tenore haec fuerant a Xenophonte continuata *ἄλλος — παῖδα ἐδωρήσατο καὶ ἄλλος ἱμάτια τῇ γυναικὶ καὶ Τιμασίων φιάλην.* Quum haec perperam in partes dissecta essent orationi fulcra supposita sunt.

In § 33. *αὐτὸς Σεύθης ἀνας̣τὰς ἀνέκραγέ τε πολεμικόν* lubens a Pluygersio repertum accipio *τὸ πολεμικόν*, quo nomine *classicum* Graece dici sciunt omnes.

In § 44. tralaticio errore *ὅπως ἀλέξησθε* in libris est pro *ἀλέξεσθε.*

In VII. IV. 1. *ὅπως φόβον ἐνθείη καὶ τοῖς ἄλλοις οἷα πείσονται*, speciosa admodum et probabilis mihi videtur Naberi coniectura *φόβον ἐνείη*, nam *terrorem incutere* optime dicitur *φόβον ἐνιέναι*, nou *ἐντιθέναι*, quo verbo utuntur de iis, quae animo firmiter inhaereant et non elabantur, *ἐντιθέναι νοῦν*, *φρένας*, *ἐπιστήμην*, *λόγον*, *ψυχήν*, sim. In quibus autem *celeritatis* quaedam notio inest, quae repentino impetu animum feriat, in iis *ἐνιέναι* poni solet. *Μένος καὶ θάρσος ἐνιέναι*, et sic *φόβον ἐνιέναι* dicitur, quemadmodum venenatae bestiae *ἰὸν ἐνιᾶσιν.* Apud Charitonem pag. 155, 25. Dorville edidit: *τοσοῦτον ἵμερον πᾶσιν ἀνέθηκε*, sed in unico Codice *ἐνέθηκε* scriptum est, quod in *ἐνῆκε* mutandum. Apud Plutarchum de defectu Oracul. p. 436 F. *τὰ μὲν ἐνιέντας ἐν καιρῷ, τὰ δ' ἐπιτείνοντας* vitiosum est: requiritur *ἀνιέντας*, perpetuo enim *ἀνιέναι* et *ἐπιτείνειν*, *ἄνεσις* et *ἐπίτασις* inter se opponuntur. Quod autem in Aeschyli fragmento apud Plutarchum T. II. p. 1087 E.

οὐ γὰρ δράκων ἀνῆκεν, ἀλλ' ἐνῴκισε
δεινὴν στομωτὸν ἔκφυσιν,

Valckenaerius reponebat *ἐνῆκεν* longe postponendum Hirschigii coniecturae *οὐ γὰρ δακὼν ἀνῆκεν* feliciter emendantis.

In VII. IV. 3. *δῆλον ἐγένετο οὗ ἕνεκα οἱ Θρᾷκες τὰς ἀλωπεκίδας ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς φοροῦσι καὶ τοῖς ὠσίν.* Corruptum est *ἀλωπεκίδας*. *Ἀλωπεκίδες* sunt *vulpeculae* et Xenophon *pelles vulpinas* dixerat, *τὰς ἀλωπεκᾶς*, notissima analogia formatum vocabulum, ut *παρδαλῆ*, *κυνῆ*, *λυκῆ*, *λεοντῆ*, et de humana pelle *ἀνθρωπῆ*. Pollux V. 16. *τὸ μὲν τοῦ λέοντος δέρμα λεοντῆ καλεῖται καὶ δορὰ λέοντος, ἡ δὲ τῆς παρδάλεως παρδαλῆ, ἡ δὲ*

τῆς ἄρκτου ἀρκτῆ, καὶ ἀλωπεκῆ ἡ τῆς ἀλώπεκος, καὶ λυκῆ ἡ τοῦ λύκου, καὶ μοσχῆ ἡ τοῦ μόσχου, ὡς Ἀναξανδρίδης εἴρηκεν·

ἀρκτῆ, λεοντῆ, παρδαλῆ, μοσχῆ, κυνῆ.

et apud Homerum βοέη, et βοείη, παρδαλέη, κυνέη. Ἀνθρωπέη Herodoto reddendum V. 25. ἀπέδειρε πᾶσαν τὴν ἀνθρωπηΐην, σπαδίξας δὲ αὐτοῦ τὸ δέρμα ἱμάντας ἐξ αὐτοῦ ἔταμε καὶ ἐνέτεινε τὸν θρόνον ἐς τὸν ἵζων ἐδίκαζε, quod enim Pollux II. 5. hinc affert τὸ δὲ ἀνθρώπου δέρμα ἀνθρωπῆν Ἡρόδοτος καλεῖ ad Ionicae dialecti rationem revocandum erat et ἀνθρωπέην utrobique rescribendum. Apposui plura Herodoti ut obiter Diodori Siculi locum de simili re scribentis emendare liceret. Editur apud Diod. XV. 10. δικασταὶ δόξαντες κακῶς κρίνειν ζῶντες ἐξεδάρησαν καὶ ὑπὲρ τῶν δικαστικῶν δίφρων περιτεθέντων τῶν δερμάτων ἐπὶ τούτων ἐδίκαζον οἱ δικασταί, etiam hic ut nonnumquam alibi ταθῆναι in τεθῆναι depravatum est emendandumque περιταθέντων τῶν δερμάτων. Ἀλωπεκῆ, quod Xenophonti reddendum esse censemus, notissimum est vel ob Lysandri dictum: ὅπου μὴ ἐφικνεῖται ἡ λεοντῆ προσραπτέον εἶναι τὴν ἀλωπεκῆν, et illud ipsum vocabulum usurpat Herodotus eadem de Thracibus referens VII. 75. Θρήϊκες ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἀλωπεκέας ἔχοντες ἐστρατεύοντο, περὶ δὲ τὸ σῶμα κιθῶνας, ἐπὶ δὲ ζειρὰς περιβεβλημένοι ποικίλας, quae Xenophonteis simillima sunt. Itaque aut statuendum est ἀλωπεκίδας pro ἀλωπεκᾶς recte dici posse (quod neminem facile probaturum opinor), aut proclivi errore haec inter se confusa fuisse, ut λέοντα et λεοντῆν, λεοντᾶς et λέοντας apud Lucianum confusa esse ostendimus. Idem error in Demosthene commissus p. 1377, 11, ubi Codex S. exhibet: οἱ τὰς κοινας τὰς βοιωτίας ἔχοντες, caeteri τὰς κύνας servant, unde tandem τὰς κυνᾶς elicuit Taylorus.

In § 5. ἔλεγεν ὅτι, εἰ μὴ καταβήσονται οἰκήσοντες καὶ πείσονται, [ὅτι] κατακαύσει καὶ τούτων τὰς κώμας, non potest ὅτι sic iterari, sed frequentem hunc scribarum errorem esse saepius declaravimus.

In VII. IV. 15. iterum zeugma interpolationem peperit in verbis: καὶ Ξενοφῶντα ὀνομαστὶ καλοῦντες ἐξιόντα ἐκέλευον ἀποθνήσκειν ἢ αὐτοῦ [ἔφασαν] κατακαυθήσεσθαι [αὐτόν]. Nempe isti ita dicebant: ὦ Ξενοφῶν, ἐξιὼν ἀπόθνησκε ἢ αὐτοῦ κατακαυθή-

σει, quae in orationem indirectam ab Attico scriptore sic convertuntur ut neque αὐτόν addatur, neque ἔφασαν, quod in ἐκέλευον iam inest. Mendosum est in vicinia § 16. ἐτῶν ἤδη ὡς ὀκτωκαίδεκα ὤν, quasi haec inter adolescentulos gererentur, quorum unus *iam* decimum octavum aetatis annum ageret. Vera scriptura indaganda erit ex optimo Codice Vaticano H. μακέστιος ἐκ τῶν ἤδη ὡς ὀκτωκαίδεκα σημαίνει, in quibus quid lateat non perspicio, hoc unum video nil facere ad rem, quot annos tum Silanus natus fuerit. Tum ὄπισθεν περιβαλόμενοι τὰς πέλτας rescribe pro περιβαλλόμενοι.

Manifesta imprimis est antiquae lectionis interpolatio VII. v. 2. ἐξαγαγὼν ζεύγη ἡμιονικὰ τρία, nempe sic sequiores Graeculi loquebantur, non Veteres, qui summa constantia ὀρικὰ ζεύγη pro ἡμιονικὰ dicebant. Verissime Moeris p. 273. Ὀρικὸν ζεῦγος Ἀττικῶς. ἡμιονικὸν Ἑλληνικῶς.

Eximium usum in re Critica habet et Moeridis Ἀττικιστής, (quod *libri* nomen est, non *scriptoris*) et caeteri libelli id genus, si quis iis sollerter utatur ad deprehendendum et demonstrandum, quomodo passim vitiosae scripturae natae sint et in Veterum monumenta invectae. Moeridem ipsum minimi facio neque doctum neque acutum hominem, qui plurima levissima et futilissima corrasit, multa falsa tradidit, saepius in errores se implicans, quorum nonnulli turpissimi sunt. Praeterea in minutioribus et singularibus haerere solitus quum totum dicendi genus et late patentem analogiam certam aperire debuisset, unum exemplum ponit, quasi in hoc uno vocabulo Atticae dialecti proprietas cerneretur. Hinc factum est ut passim eiusdem rei observatio diversis locis alibi alio exemplo inutiliter annotaretur. Praeterea librorum corruptis scripturis nonnumquam iocularem in modum deceptus est, ut acutioribus debeat risum. Nova ei vitia librarii affricuerunt, quae nimis saepe Piersonus intacta reliquit aut libris nimium tribuens aut ad eximias et aureas suas animadversiones expromendas properans. Confirmabo primum haec veluti crimina paucis quibusdam argumentis et exemplis, deinde quid sit in Moeride praesidii ad scriptores Atticos emendandos et vitiosas Codicum nostrorum lectiones arguendas aperiam.

Ante omnia indicabo scripturas vitiosas, quibus Moeridis

observationes commaculantur, quarum pleraeque scribis imputandae sunt hallucinantibus, nonnullae ipsi Grammatico. P. 21. Ἀχθέσεται emenda pro ἀχθήσεται. p. 23. Ἀείνων pro ἀεὶ νῶν. p. 28. Ἀποκτιννύναι pro ἀποκτειννύναι. p. 36. Αἰέλουρος pro αἰαίλουρος. p. 50. corrige: Ἁμηγέπη καὶ ἁμωσγέπως, Ἀττικῶς. ὁπήποτε καὶ ὁπώσποτε Ἑλληνικῶς. p. 72. scribe Ἀγαθοῦ δαίμονος πῶμα pro πόμα. p. 77. Ἀνάκειον pro ἀνάκιον. p. 86. Ἀνοκωχή pro ἀνακωχή. p. 88. Αὔλειος θύρα pro αὐλία. p. 93. Βλαβεῖμεν κτέ. pro βαλεῖμεν. p. 111. Γήτεια pro γήτη. p. 122. Δῶ pro δέω et δεσμεύω pro δεσμῶ. p. 161. Ἐλινύων pro ἐλιννύων, p. 171. Ἤιδησθα pro ᾔδεισθα, p. 172. Ἧ pro ἦν, p. 182. δφον (quod quid esset nescire se Piersonus fatetur) est pervulgatum scribendi compendium pro δίφθογγον. p. 211. scribe κρούει δέ pro κροτεῖ δέ, p. 220. Κατοκώχιμα pro κατακώχιμα, p. 226. Κεκλήσεται pro κεκλείσεται, p. 234. Κνῆν pro κνεῖν, p. 272. scribe: Ὁμόσε, ὁμοῦ, ὁμόθεν τόπου δηλωτικά. τὸ μὲν γὰρ ὁμοῦ ἐν τῷ αὐτῷ δηλοῖ κτέ., p. 285. corrige Ὄστρεια pro ὀστρία, p. 318. Πρανές pro πρανεύς, p. 326. Περιδέραια pro περιδέρρεα, p. 360. Σχινδάλαμος pro σχινδαλμός, p. 381. Ὑδρορρόη pro ὑδρορόη, p. 397. Φερσέφαττα pro Φερέφαττα, p. 419 scribe ψωρᾶν et ψωριᾶν pro ψῶραν et ψωρίαν et p. 426. Ὦφλε δίκην pro ὤφειλε. In his nonnullos inesse ipsius Moeridis errores facile credet qui hominem bene noverit. Tenemus eum p. 171 Ζώσαντες ἀντὶ τοῦ ζήσαντες Πλάτων Νόμων β', quamquam Piersono imposuit, qui hinc in Platonis locum de Legg. II. p. 793 D. εἰσί τινες ἄνθρωποι πονηροὶ μὲν ἡδέως δὲ ζῶντες invehere ζώσαντες volebat. Ζώσαντες est, ut pueri sciunt, a ζώννυμι, et in Platonis loco ζῶντες sanissimum est. Eiusdem monetae est annotatio p. 148 Ἔζην Ἀττικῶς, ἔζων Ἑλληνικῶς. Graeculorum formae sunt ἔζην, ζῆθι et ζῆναι vitio natae ex probis et antiquis ἔζης, ἔζη et ἐζῆτε quae sunt imperfecti ἔζων, ut praesentis ζῶ sunt ζῇς, ζῇ et ζῆτε. Infinitivi forma apud veteres est ζῆν et imperativi ζῆ. Aoristo et perfecto Veteres abstinent, quibus ἐβίων et βεβίωκα substituebant, unde τὰ βεβιωμένα sunt τὰ ἐν τῷ βίῳ πεπραγμένα. De eadem re plura infra dicam. Istiusmodi autem erroribus scatere Moeridem videbis. De ingenti copia hos mihi locos inspice v. Αἴτιαι,

'Αγυιᾶ, 'Αντίγραφα, 'Ανακοινῶσαι, 'Ανασχήσεται, 'Απεῖπα, 'Απόλλω, 'Απέδραν, "Αξομαι, 'Απαγέσθω, 'Ανύσας λέγε, Βλαφθέντες, Γραψάμενος, Διωκάθειν, Διέφθορεν, Εἰκάθοιμεν, 'Επιτηδείους, 'Ιέρεια, Κνισσᾶν, Κάθησο, Μονομάχης, Μάντεων, Μασχάλη, Μέταυλος, Πεπραγώς, Παρασχήσομαι, Τιμώρια, Τέρα, Φθῶσιν, alia. In his omnibus certos et manifestos hominis errores statim deprehendes alios aliis foediores. Quid eo magistro facias, ut hoc utar, qui serio doceat: Γραψάμενος 'Αττικῶς, γράψας 'Ελληνικῶς, aut 'Απεῖπα 'Αττικῶς, ἀπεῖπον 'Ελληνικῶς, aut 'Ανύσας λέγε 'Αττικῶς. συνελὼν λέγε 'Ελληνικῶς, aut Γήτεια 'Αττικῶς, κρόμμυα 'Ελληνικῶς, aut Διωκάθειν κοινὸν Δωριέων καὶ 'Ιώνων· διώκειν 'Ελληνικῶς, aut Διέφθορεν 'Αττικῶς. διέφθαρκεν 'Ελληνικῶς. Nihil scire apparet eum qui Atticum et communem dicendi usum sic distinguit. Omnia haec Atticis perinde usitata sunt, sed pleraque certo discrimine diremta. 'Ανύσας λέγε est παραχρῆμα λέγε, sed συνελὼν λέγε significat λέγε διὰ βραχέων. Διώκειν praesens est, διωκαθεῖν aoristus Atticorum, cui similes sunt aoristi ἀμυναθεῖν, εἰργαθεῖν, εἰκαθεῖν (ὑπεικαθεῖν, παρεικαθεῖν) et ἀλκαθεῖν, quarum formarum veram rationem acutissime perspexit Elmsleius ad Medeam vs. 186. Memor antiqui moris Iulianus scripsit p. 237 A. μὴ ὑπεικάθῃς. In Platonis Sophista p. 254 D. libri omnes conspirant in ἐὰν ἄρα ἡμῖν πῃ παρεικασθῇ, unde veterem scripturam παρεικάθῃ feliciter Boeckhius eruit.

Dicebant Athenienses ἀπεῖπον et ἀπεῖπε et ἀπείπομεν, sed in secunda persona ἀπεῖπας et ἀπείπατε, quemadmodum ἤνεγκον sed ἤνεγκας, ut supra ostendimus. Γράψασθαι autem et γράψαι confundere quantae imperitiae est! Praeterea vide quam futilia magister doceat: Βήττειν 'Αττικῶς. βήσσειν 'Ελληνικῶς. Poterat spissum librum scribere si talia cumulare voluisset, cuiusmodi sunt:

Ξυμφώνως 'Αττικῶς. συμφώνως 'Ελληνικῶς καὶ κοινῶς.

Ξυνωρίς 'Αττικῶς, συνωρίς 'Ελληνικῶς.

Ξύμμαχοι * 'Ελληνικῶς καὶ κοινῶς.

ubi palam est excidisse 'Αττικῶς, σύμμαχοι. Turpiter labitur in seqq.

Ξυρὸν μακρῶς 'Αττικῶς. βραχέως 'Ελληνικῶς.

nam satis constat ξυρόν apud omnes Graecos penultimam perpetuo corripere. Quod autem dicebam eum eandem observationem compluribus exemplis iterare, quum certam perpetuamque in omnibus analogiam demonstrare debuisset, uno exemplo defungar. Athenienses non utuntur futuris in — έσω exeuntibus praeterquam in disyllabis ξέσω et σβέσω, κατασβέσω, aut si syllaba longa praecedit ἀρκέσω, αἰνέσω, αἰδέσομαι et ἀχθέσομαι, in caeteris omnibus elisa sibilante formas contrahunt καλῶ, τελῶ, ἀλῶ, γαμῶ, ὀλῶ, κορῶ, μαχοῦμαι. Eadem ratione dicebant σπάσω et πάσω et βαςάσω, ἁρπάσομαι sed ἐλῶ, βιβῶ, κρεμῶ, πετῶ, ἀναπετῶ, κερῶ, διασκεδῶ, alia. Non animadverterunt Veteres magistri hanc analogiam et singula exempla afferunt: vide Moeridem v. Ἀλεῖς, Διαβιβῶ, Ἐλῶ, Καλῶ.

Quam faceret operae pretium si quis Moeridem ad severum Critices tribunal vocatum ita cogeret singularum observationum rationes reddere, ut omnes optimi scriptores soli testimonia dicerent, recusatis aut in aliud tempus reiectis sequioribus omnibus testibus, qui Atticos imitari sategerunt, in quo genere etsi alius alio felicius versatus est, tamen isti omnes aequalium et popularium sordes et errores cum Attica oratione negligenter permiscuerunt. Sic enim in quaque annotatione primum definiri poterit verane an falsa sit, certane et utilis an levis et futilis, sitne loquendi usus stabilis et perpetuus an lapsu temporis mutatus novatusque. Describentur certae quaedam aetates et certi denique fines constituentur, quibus vocabuli cuiusque forma et significatio et usus contineantur. Apparebit quemadmodum sensim loquendi ratio antiquior et sincerior in negligentiorem et mendosiorem sequiorum συνήθειαν abierit, et eadem opera cognoscetur, qui factum sit ut Veterum litterarum monumenta paulatim infecta sit mendis erroribusque e novitia Graecorum lingua susceptis. In eam rem praeclarum est in Moeridis Ἀττικιςῇ praesidium et adiumentum, ubi incorruptus Veterum sermo cum vitiosa Graeculorum συνηθείᾳ componitur. Ἀπηλάθη, inquit, Ἀττικῶς, ἀπηλάσθη Ἑλληνικῶς. Quis nesciebat ἐλήλαμαι et ἠλάθην Attica esse, idque et ratione et analogia et usu confirmari? Sed Graeculi ἀπηλάσθην dicebant fallacem analogiam indocte secuti in ἐπλάσθην, ἠράσθην, ἐσπά-

σθην, ἐγελάσθην, ὠνομάσθην et aliis sexcentis obviam. Ergo hinc factum est ut toties in Codd. ἀπηλάσθη occurrat. Quod dicebant ipsi proclivi errore in libros transferebant. Itaque sicubi ἀπηλάσθην scriptum est revocabimus antiquam formam, quae quo pacto sit depravata veluti oculis cernimus. Ἀιδόντων Ἀττικῶς, Moeris inquit, ᾀδέτωσαν Ἑλληνικῶς. Nihil novi addiscimus, sed nunc perspicuum fit, cur forma novicia tam saepe legatur apud eos, quos ea numquam usos esse liquido constet. Ἀκροᾷ Ἀττικῶς, inquit, ἀκροᾶσαι Ἑλληνικῶς, non eramus docendi αἰτιᾷ et ἁμιλλᾷ et πειρᾷ et sim. dici, sed nunc intelligimus cur istiusmodi formae ineptae, qualis est ἀκροᾶσαι, in Codd. legantur, de qua re ad Alciphronem nonnulla diximus. Sequitur Ἄπεισιν — ἀπελεύσεται, Ἀλεῖς — ἀλέσεις, et post pauca Ἀχθέσεται — ἀχθεσθήσεται, quam saepe vidimus haec inter se male permisceri, et Ἀπόδυθι — ἀπόδυσαι, Ἄχρι — ἄχρις. Moeris Ἀπέδραν et ἀπέδρων componit. Non memini me legere ἀπέδρων, sed in libris passim confunduntur ἀπέδραν et ἀπέδρασα, ἀποδρᾶναι et ἀποδρᾶσαι, saepissime ἀποδράς et ἀποδράσας, nonnumquam ἀποδραίη et ἀποδρῴη. Nempe Graeculi ἀπέδρασα dicebant. Deinde Ἄισομαι ostendit in ᾄσω depravatum esse, et Βοήσομαι — βοήσω, et Δοίημεν — δῴημεν, et Δέκετες — δεκαετές, Ἕλξει — ἑλκύσει, Εἴξασιν — ἐοίκασιν, Εἰκώς — ἐοικώς, Ἱςάναι — ἱςάνειν, Καλῶ — καλέσω, Κατεκαύθη — κατεκαύσθη, Κατορώρυκται — κατώρυκται, Λῆμα — λῆμμα, Λοῦται — λούεται, Λογιεῖται — λογίσεται, Ξενοδοκῶ — ξενοδοχῶ, Ὀσφρόμενος — ὀσφρησάμενος, Πεπραγώς — πεπραχώς, Πέτομαι — πέταμαι, Ποῖ — ποῦ, Πεντετηρίς, Πεντέκλινον et alia — πενταετηρίς, πεντάκλινον, Πίομαι — πιοῦμαι, Ῥιγῶντος — ῥιγοῦντος et Ῥιγῶν — ῥιγοῦν, Σᾶ — σῶα, Τιμήσεται — τιμηθήσεται, Ὑγιᾶ — ὑγιῆ, Ὑγίεια — ὑγεία, Χαλκοῦς — χάλκεος, Χαμᾶθεν — χαμόθεν, Ψυχῆναι — ψυγῆναι, aliaque permulta, quae in omnibus Codd. inter se confundi permiscerique sciunt omnes, et in multis ipsi saepe demonstravimus, veluti in ἀχθέσομαι, δέκετες, καλῶ, λοῦται, ξενοδοκῶ, ποῖ, πεντετηρίς, ῥιγῶντος, ὑγίεια, χαλκοῦς, χαμᾶθεν. Quam saepe in Codd. leguntur formae, qualis est λογίσεται, veluti ψηφίσεσθε, χαρίσεται, quas tamen sequiorum sordes esse constat inter omnes.

Verba disyllaba sola σ retinent, *κτίσω, σχίσω*. Sic et *βλίττειν* habet *βλίσω* et *πτίττειν πτίσω*, caetera omnia *-ιῶ* habent et *-ιοῦμαι*. In fragmento Platonis Comici apud Photium v. *Φάλαγξ* scribitur: *ἐοίκασιν ἡμῖν οἱ νόμοι τουτοισὶ τοῖσι λεπτοῖσιν ἀραχνίοις ἃ τοῖσι τοίχοισιν ἡ φάλαγξ ὑφαίνει*, sed poëta dederat:

Εἴξασιν ἡμῖν οἱ νόμοι τούτοισι τοῖσι λεπτοῖς
ἀραχνίοις, ἃν τοῖσι τοίχοις ἡ φάλαγξ ὑφαίνει.

intelligisne unde *ἐοίκασιν ἡμῖν* sit natum? Emenda obiter Aristophanis versiculum in Nubibus 151.

κἆτα ψυγείσῃ περιέφυσαν Περσικαί.

quum *ψυγῆναι* sit *Ἑλληνικόν* reponemus Atticam formam *ψυχείσῃ*, dicebant enim *ἐψύχην* et *παραψυχή* penultima brevi, ut *ἐτρίβην* et *διατριβή*. Itaque eodem indicio fraus apud Xenophontem deprehenditur. *Ὀρικὸν ζεῦγος*, inquit, *Ἀττικῶς. ἡμιονικόν Ἑλληνικῶς*. Verissimam hanc observationem esse communi Atticorum scriptorum consensu constat. Itaque simul ipsam Xenophontis scripturam recuperabimus et unde vulgata orta sit intelligemus.

In eodem loco Anab. VII. v. 2. *καλέσας Ξενοφῶντα ἐκέλευε λαβεῖν, τὰ δὲ ἄλλα διανεῖμαι τοῖς ϛρατηγοῖς*, suspicor legendum esse *ἐκέλευεν ἓν λαβεῖν*. Saepius sic *ἓν* periisse vidi.

In § 6 cuius aures non offendit haec compositio: *οἱ μὲν δὴ ϛρατιῶται Ξενοφῶντι ἐνεκάλουν ὅτι οὐκ εἶχον τὸν μισθόν. Σεύθης δὲ ἤχθετο αὐτῷ ὅτι ἐντόνως τοῖς ϛρατιώταις ἀπῄτει [τὸν μισθόν]*?

Ibid. VII. v. 13 *οἱ Θρᾷκες οἱ κατὰ ταῦτα οἰκοῦντες ϛήλας ὁρισάμενοι τὰ καθ' αὑτοὺς ἐκπίπτοντα ἕκαϛοι λῄζονται. τέως δὲ ἔλεγον [πρὶν ὁρίσασθαι] ἁρπάζοντας πολλοὺς ὑπ' ἀλλήλων ἀποθνήσκειν*, emendandum est *ϛήλαις ὁρισάμενοι*, utebantur enim columellis (*ϛήλαις*) ad fines constituendos, idque *ϛήλαις ὁρίζεσθαι* dicitur. Praeterea ita inter se opponuntur *ϛήλαις ὁρισάμενοι* et *τέως δέ*, ut puerile additamentum *πρὶν ὁρίσασθαι* facile sentias ludimagistro reddi oportere.

Memorabilis est scripturae varietas in § 9. *ὅτι οὐδὲν ἂν ἧττον σφεῖς ἀγάγοιεν τὴν ϛρατιὰν ἢ Ξενοφῶν*, in Cod. H uno omnium optimo est *σφᾶς ἀγάγοιεν* turpi soloecismo, sed vides novo exemplo quam temere *σφεῖς* ab indoctis Graeculis contrectari corrumpique soleat.

In § 16 *πρὸς δὲ τὸν Ξενοφῶντα οἱ ϛρατιῶται παγχαλέπως εἶχον*

ex tribus tantum sed optimis libris παγχαλέπως servatum est. Nempe in vetustis libris ΠΑΝΧΑΛΕΠΩΣ scribi solet, unde πάνυ χαλεπῶς imperiti correctores dederunt. Παγχάλεπον in Thucydide reprehendit Marcellinus in vita Thucyd. § 52, quae forma adhuc in aliqua corruptela delitescit. In Anab. V. II. 20 revocandum est ἄλλως δὲ παγχάλεπον ἐδόκει εἶναι ἀπελθεῖν pro πάνυ χαλεπόν. Differunt haec ut πάγχρυσον et πάνυ χρυσόν, πάνδεινον et πάνυ δεινόν, similiaque. Tenemus sciolos in VII. v. 16, ubi pro ΠΑΝΧΑΛΕΠΩΣ de suo πάντες χαλεπῶς substituerunt.

Ex eo scribendi more, qui in antiquis Codd. et lapidibus solemnis est ut N pro Γ scribatur et contra, multi errores suscepti sunt, sed nullus foedior quam apud Flavium Josephum contra Apionem Vol. VI. p. 210 Bekkeri, ubi legitur ὅπως ἐργάζοιντο καὶ τῶν ἄλλων Αἰγυπτίων οἱ ἐγκεχωρισμένοι, sed sine controversia verum est εἶεν κεχωρισμένοι. Vulgata nata est ex scriptura ΕΙΕΓΚεχωρισμένοι. Sed levi brachio in Flavio Iosepho recognoscendo profligavit negotium Bekkerus, in quem nunc quidem ea fere conveniunt, quae de Bothii *diligentia et celeritate* scripsit Peerlkampius in Bibl. Crit. Nova I. p. 131. Summa ope properans et alia multa menda intacta reliquit et vol. VI. p. 211 ineptissimam παραδιόρθωσιν retinuit χειρίστην φαίνεσθαι pro optima lectione librorum omnium χρυσὸν φαίνεσθαι. Sed plura de his alias per otium proferam.

Scriptores ipsos nonnumquam, non scribas, in talibus N pro Γ ponere declarat locus Artemidori, qui in Onirocr. III. 34. ἰσόψηφα quaedam componens (vid. Mureti Var. Lect. XIV. 13) docet ΑΝΓΕΛΙΑ et ἑκατόν esse ἰσόψηφα: non erunt si ἀγγελία scripseris. Ex eodem indicio colligitur Artemidorum πεζῇ non πεζῇ scribere, quia ἑκατόν et πεζῇ quoque ἰσόψηφα esse affirmat.

In VII. VI. 2. λέγει τῷ Σεύθῃ ὅτι κάλλιστον γεγένηται, emenda κάλλιστα. Scimus enim omnes quid sit ἔσται καλῶς, γίγνεται καλῶς et sim., sed quis umquam καλόν in talibus pro καλῶς positum vidit?

In Anab. VII. VI. 3 tandem καλεῖ τε αὐτοὺς ἐπὶ ξένια receptum est pro ἐπὶ ξενίᾳ, quo vitio nihil est in libris frequentius. Ad eandem rationem omnes omnium Veterum locos, ubi

ἐπὶ ξενίαν aut ἐπὶ ξενίᾳ legitur, emendandos esse saepius iam demonstravimus.

In § 7. ἢν οὖν ἴητε σὺν ἡμῖν τόν τε ἐχθρὸν τιμωρήσεσθε καὶ δαρεικὸν ἕκαςος οἴσει τοῦ μηνὸς ὑμῶν. Mirificum hoc est hyperbaton pro ἕκαςος ὑμῶν οἴσει τοῦ μηνός, et quis inducet in animum ita haec a Xenophonte formata esse? Levis error in ΟΙΣΕΤΕ commissus ab iis qui ἕκαςος οἴσετε mirabantur futile additamentum peperit. Emenda: καὶ δαρεικὸν ἕκαςος οἴσετε τοῦ μηνός expuncto emblemate ὑμῶν, cui iam nullus locus superest.

In § 9. ςρατευόμενοι — οὐδὲν πεπαύμεθα, recte asseruit Dindorfius οὐδὲν παύομαι et οὐδὲν πέπαυμαι. Saepissime haec apud Athenienses leguntur: οὐ παύεται et οὐδὲν παύεται sic differunt ut Latine: *finem* non *facit* et *finem* nullum *facit*. Aristophanes in Vesp. 1478.

ὀρχούμενος τῆς νυκτὸς οὐδὲν παύεται.

Ad haec etiam melius patet fraus scioli apud Lysiam Orat. XVI. 20. τῶν προγόνων ἐνθυμούμενος ὅτι οὐδὲν πέπαυνται τῶν τῆς πόλεως πράττοντες, apparet enim τὰ τῆς πόλεως esse emendandum et simul apparet quid homuncionem in errorem impulerit. Apposite Dindorfius laudat Anab. IV. II. 4, ubi correctores antiquam lectionem: οὐδὲν ἐπαύσαντο δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κυλινδοῦντες (κυλίνδοντες) τοὺς λίθους, quam servant quatuor optimi testes, ultro depravarunt in οὐδ' ἐπαύσαντο.

Inepte abundat μέν VII. VI. 10: ὥςε ὅ γε πρῶτος λέγων ἐγὼ[μὲν], εἰ τοῦτον ἴδοιμι καταλευσθέντα καὶ δόντα δίκην ὧν ἡμᾶς περιεῖλκε — τὸν μισθὸν ἄν μοι δοκῶ ἔχειν.

In § 11 ἐγὼ νῦν ὑφ' ὑμῶν αἰτίας ἔχω revocandum est αἰτίαν, coll. § 15 πῶς ἂν ἔτι δικαίως ὑφ' ὑμῶν αἰτίαν ἔχοιμι; et passim αἰτίαν ἔχειν legitur, ubi verbi αἰτιᾶσθαι forma passiva requiritur. Αἰτίαν ἔχειν enim dicitur ut ἔπαινον ἔχειν pro ἐπαινεῖσθαι, ψόγον ἔχειν pro ψέγεσθαι, τιμὴν ἔχειν pro τιμᾶσθαι, ὄνομα ἔχειν pro ὀνομάζεσθαι, ut apud Comicum Anaxandridem Athen. p. 255 A:

τὸ γὰρ κολακεύειν νῦν ἀρέσκειν ὄνομ' ἔχει.

et multa alia sunt huiusmodi. Luculentum imprimis exemplum est apud Demosthenem in Orat. XL. § 51 ὥςε πολὺ μᾶλλον προσήκειν ἐμὲ τούτοις ἐγκαλεῖν ἢ αὐτὸν ἐγκλήματ' ἔχειν

ὑπὸ τούτων. Hinc factum est ut *αἰτίαν ἔχειν ὑπό τινος* diceretur. Plato Rep. VIII. 565 B. *αἰτίαν δὴ ἔσχον ὑπὸ τῶν ἑτέρων — ὡς ἐπιβουλεύουσι τῷ δήμῳ*, et passim. Quemadmodum autem *τιμὴν ἔχειν ὑπό τινος* et *τιμὰς ἔχειν* dicitur pro *in honore esse apud aliquem* et *ab aliquo* honoribus *affici*, sic *αἰτίαν ἔχειν* et *ἔχειν αἰτίας* differre putaveris prout quis aut *uno* crimine aut *pluribus* urgeatur. Sed neque *αἰτίας ἔχειν* dici solet et uno tantum crimine Xenophontem insimulabant, ita ut *αἰτίας ἔχω* quamquam est in libris melioribus tamen appareat esse deterius.

In § 16 revocandum est *οὐκοῦν δῆλον τοῦτό γε ὅτι*, ubi Dindorfius perperam pro *ὅτι* ex libris melioribus *ἐστίν* recepit, praeterea in verbis: *ἀλλ', οἶμαι, εἰ ἐδίδου ἐπὶ τούτῳ ἂν ἐδίδου ὅπως ἐμοὶ δοὺς μεῖον μὴ ἀποδοίη ὑμῖν τὸ πλεῖον.* Adversis frontibus concurrunt *εἰ ἐδίδου — ἐδίδου ἄν*, neque aliter haec possunt in concordiam redigi nisi ut importunum *ἂν* removeatur, ut paulo ante rectissime dicitur: *δῆλον τοῦτό γε ὅτι εἴπερ ἐμοὶ ἐτέλει τι Σεύθης οὐχ οὕτως ἐτέλει δήπου κτέ.* Adde *ἂν* et absurda erit oratio *οὐχ οὕτως ἂν ἐτέλει δήπου.* Non est tamen *ἂν* resecandum sed emendandum. Factum est enim hoc loco quod tam saepe alibi ut ΔΗ a scribis in ΑΝ refingeretur, itaque emendandum est: *εἰ ἐδίδου ἐπὶ τούτῳ δὴ ἐδίδου.* Quis est in hoc genere studiorum aliquamdiu versatus, qui non crebro viderit *ἂν* in libris esse scriptum, ubi *δὴ* requiratur: etiam contra peccatur sed rarissime. In Euripidis Phaëthonte pro:

> Ἀλλ' ὅδε γὰρ δὴ βασιλεὺς πρὸ δόμων
> κῆρυξ θ' ἱερὸς καὶ παῖς Φαέθων
> βαίνουσι τριπλοῦν ζεῦγος· ἔχειν χρὴ
> στόμ' ἐν ἡσυχίᾳ.

in vetustissimo Codice palimpsesto, unde pars fabulae servata est, diserte scriptum est:

ΑΛΛΟΔΕΓΑΡΑΝΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Idem mendum in Herodoto inveteravit VI. 124. *οὕτω οὐδὲ λόγος αἱρέει ἀναδεχθῆναι ἔκ γε ἂν τούτων ἀσπίδα*, tu corrige *ἔκ γε δὴ τούτων.* Addam duos locos ex Platonis Symposio: p. 199 A. editur: *ὅπως ἂν φαίνηται ὡς κάλλιστος καὶ ἄριστος, δῆλον ὅτι τοῖς μὴ γιγνώσκουσιν· οὐ γὰρ ἄν που τοῖς γε εἰδόσι*, dubitasne

an *οὐ γὰρ δήπου* verum sit? Similiter p. 221 E. *τοιαῦτα καὶ ὀνόματα καὶ ῥήματα ἔξωθεν περιαμπέχονται Σατύρου ἄν τινα ὑβριστοῦ δοράν*, qui Platonem bene novit statim amplectetur *Σατύρου δή τινα ὑβριστοῦ δοράν.*

Notabilis lectionis discrepantia in libris est VII. vi. 17, nam praeter tres optimos exhibent omnes: *ἐὰν μὴ βεβαιῶ τὴν πρᾶξιν αὐτῷ, ἐφ' ᾗ ἐδωροδοκούμην.* Tenemus *ἐπ' αὐτοφώρῳ* sciolos, qui antiquam scripturam *ἐδωροδόκουν* sic depravarunt, quoniam ipsi *δωροδοκεῖν* dicebant pro *δεκάζειν* sive *χρήμασι διαφθείρειν* et locos Veterum, ubi *δωροδοκεῖν* significabat *δῶρα δέχεσθαι* non *διδόναι δῶρα* mirabantur primum, deinde interpolabant, de qua re multa in priore parte notavimus.

Ostendimus sequiores omnes turpi errore verbum *δωροδοκεῖν* usurpare pro *χρήμασι διαφθείρειν*, unde factum est ut *δωροδοκεῖσθαι* dicerentur *οἱ χρήμασι διαφθειρόμενοι.* Diodorus Sic. XVI. 53. *καὶ μάλιστα τοὺς προεστηκότας ἐδωροδόκει*, eoque sensu *διὰ τῆς δωροδοκίας*, *largiendo*, legitur XVI. 54, et XIX. 19 *τούτους πεῖσαι ἢ δωροδοκεῖν ἀγεννὲς ἡγεῖτο. Δωροδοκεῖσθαι* pro *διαφθείρεσθαι χρήμασιν* et alibi legitur et apud Polybium VI. 56. (*παρὰ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις*) *οὐδὲν αἴσχιον τοῦ δωροδοκεῖσθαι.* Sic igitur factum est, ut quod olim *δωροδοκεῖν* dicebatur postea diceretur *δωροδοκεῖσθαι*, et deprehendimus indoctos correctores in re manifesta, ubi *ἐδωροδοκούμην* pro *ἐδωροδόκουν* conspicitur.

In § 18 *ἀλλὰ πολλοῦ μοι δοκῶ δεῖν τὰ ὑμέτερα ἔχειν* editur, sed non est haec sana oratio. *Δοκῶ μοι* ab huiusmodi negotio prorsus abhorret, quae verba tum demum recte ponuntur ubi quis *opinari* se aliquid dicit aut *suspicari*, ita ut eum ea opinio aut suspicio fallere possit. Ponitur etiam ironice si quis quod certo sciat nolit certo scire videri. Nihil horum cadit in hunc locum. Bonum factum quod optimi Codices ferunt opem. Egregius liber H. et F. omittunt *μοι δοκῶ*, itaque uno vocabulo correcto hanc esse Xenophontis manum arbitror: *ἀλλὰ πολλοῦ δέω τὰ ὑμέτερα ἔχειν*, pro *ἀλλὰ πολλοῦ δεῖν.* Similiter *δέω* in *δεῖ* abiisse videtur in Platonis Apologia p. 35 D. *κατηγοροίην ἂν ἐμαυτοῦ ὡς θεοὺς οὐ νομίζω. ἀλλὰ πολλοῦ δεῖ οὕτως ἔχειν. νομίζω τε γὰρ ὡς οὐδεὶς τῶν κατηγόρων*, quoties hunc locum relego *πολλοῦ δέω οὕτως ἔχειν* vera mihi lectio esse videtur.

In iis quae statim sequuntur: ὀμνύω γὰρ ὑμῖν θεοὺς ἅπαντας καὶ πάσας emendandum est πάντας καὶ πάσας, sive aurem consules sive constantem omnium usum respicies sive ipsius rei naturam. Genus tantum non formam quoque mutari oportet ut *Dii deaeque omnes* recte Graece dicatur. Deinde expellenda copula est in verbis: πάρεστι δὲ [καὶ] αὐτός, ex duobus libris calidius recepta. Etiam in vicinia § 20 magna auctoritas quatuor optimorum Codicum effecit ut deterior scriptura longe meliori anteponeretur, nempe ᾤμην — ὅσῳ μᾶλλον συμφέροιμι τούτῳ τὴν τότε πενίαν τοσούτῳ μᾶλλον αὐτὸν φίλον ποιήσεσθαι ὁπότε δυνασθείη, ubi etiam sine libris emendari potuisset αὐτὸν φίλον μοι ἔσεσθαι ὁπότε δυνασθείη, sed id ipsum est in libris omnibus, praeterquam quod quatuor meliores φίλον ποιήσεσθαι vitiose exhibent, ut multae aliae scripturae manifesto mendosae in iisdem libris solis feruntur. Additum ὁπότε δυνασθείη satis demonstrat φίλον μοι ἔσεσθαι verum esse. Dici optime potest ᾤμην αὐτὸν ὁπότε δυνασθείη φίλον ἕξειν, sed non ποιήσεσθαι φίλον ὁπότε δυνασθείη.

In § 20. Ναὶ μὰ Δία, ᾐσχυνόμην μέντοι, imo vero *puderet me*, ᾐσχυνόμην μέντἄν. Duplex mendum inficit § 22. ἐπεί, εἴγε πρὸς φίλους ἐστὶ φυλακή, πᾶσαν οἶδα ὑμᾶς φυλαξαμένους ὡς μὴ παρασχεῖν τούτῳ πρόφασιν δικαίαν μὴ ἀποδιδόναι ὑμῖν ἃ ὑπέσχετο. Emendandum est ἥ γε πρὸς φίλους ἐστὶ φυλακή pro εἴ γε, deinde expuncto ὡς legendum πᾶσαν οἶδα ὑμᾶς φυλαξαμένους μὴ παρασχεῖν τούτῳ πρόφασιν, nam Graecum est φυλάττομαι μὴ παρασχεῖν et πᾶσαν φυλακὴν φυλάττομαι μὴ παρασχεῖν, ubi quomodo ὡς inseri possit nemo docebit. Cur ἥγε scribendum sit pro εἴγε perspicuum est: non ambigitur enim ecqua sit φυλακὴ πρὸς φίλους, sed haec ipsa esse πρὸς φίλους φυλακή rectissime dicitur impigre officio fungi et in nulla re amicis deesse. In § 25 ὡς μηδ' εἰ ἐβούλετο ἐδύνατο ἐξαπατᾶν non cepit huius loci rationem Corrector, qui ἐδύνατο ἂν ταῦτα ἐξαπατᾶν restituit scilicet et Codicem Etonensem interpolavit. Saepe ἄν in talibus a Graeculis inseri solere alibi ostendimus. In § 24 inextricabilis est mihi difficultas in verbis οὐκ εἰς μὲν Πέρινθον προσίητε πόλιν, Ἀρίσταρχος δ' ὑμᾶς — οὐκ εἷα εἰσιέναι, ex hac scriptura optimi Codicis H. eliciant alii Xenophontis manum. Hoc solum video nihil esse sani in

coniecturis Interpretum et Editorum. Novum mendum conspicitur in § 24 σπάνια μὲν ὁρῶντες τὰ ὤνια, σπάνια δ' ἔχοντες ὅτων ὠνήσεσθε, Stephani coniectura infelix admodum est ὅτων, quam tamen omnes probatam receperunt. In libris melioribus est ὅταν ὠνῆσθε, in deterioribus ὅτου ὠνήσεσθε, quod unice verum est. Quod demonstrant docti homines ὅτων Atticam formam esse, nihil facit ad rem, sed ὅτων ὠνήσεσθε pro ὅτου dici posse nemo demonstrabit umquam. Non aliter Graece dici potest quam ὅτου ὠνήσομαι et ὁπόθεν ὠνήσομαι. Latet alibi vitium, quod sic eximendum est ut scribatur σπάνια μὲν ὁρῶντες τὰ ὤνια, σπάνιοι δ' ἔχοντες ὅτου ὠνήσεσθε, et rerum venalium erat penuria et eorum qui unde emerent haberent. Simillimus locus est III. I. 20: ὅτου δ' ὠνησόμεθα ᾔδειν ἔτι ὀλίγους ἔχοντας. Cur maluerit nostro loco σπάνιοι quam ὀλίγοι dicere perspicuum est, neque obscurum quomodo factum sit ut vulgata lectio nasceretur.

Evidens emblema est in § 30 εἰ δὲ δὴ ὁ συμπαρέχων ὑμῖν ταύτην τὴν ἀσφάλειαν μὴ πάνυ πολὺν μισθὸν προσετέλει [τῆς ἀσφαλείας], absurde enim dicitur μισθὸς τῆς ἀσφαλείας, et si τῇ ἀσφαλείᾳ emendaveris et insulse admodum additum erit neque id ipsum bene Graecum est μισθὸν προστελεῖν τῇ ἀσφαλείᾳ pro τῇ ἀσφαλείᾳ καὶ μισθὸν προσθεῖναι. Recte dicitur ἀργύριον τελεῖν καὶ χάριν πρὸς εἰδέναι, ubi τῷ ἀργυρίῳ addi non potest, quoniam εἰδέναι ἀργύριον tam absurdum est atque τελεῖν ἀσφάλειαν. Praeterea suspicor Xenophontem pro πάνυ πολύν scripsisse εἰ — μὴ πάμπολυν μισθὸν προσετέλει, quod vocabulum εἰρωνευομένῳ optime convenit. Vidimus supra quam facile παγχάλεπος, πάγχρηστος et sim. in πάνυ χαλεπός cet. depravarentur. Et persaepe πάμπολυς in Anabasi legitur, v. c. VII. VII. 35. Ἡρακλείδῃ πάμπολυ δοκεῖ τοῦτο τὸ ἀργύριον εἶναι. Post pauca novas turbas scribae dederunt in verbis: καὶ διὰ τοῦτο οὐδαμῇ οἴεσθε χρῆναι ζῶντα ἐμὲ ἐᾶν εἶναι, alii ζῶντά μ' ἂν εἶναι, ἐμὲ ἂν εἶναι, ἐμὲ ἀνιέναι, ἐμὲ ἀνεῖναι, unus H. ἐμὲ ἐᾶν εἶναι, quod Dindorfius recepit. Sed Graeci dicebant ἐῶ ζῆν, πατέρα δ' ἔα ζῆν, non ζῶντ' εἶναι. Melius est aliquanto ζῶντ' ἐμὲ ἀνεῖναι nisi quod ἀνεῖναι non satis certam habet fidem pro ἀφεῖναι positum. Unus tantum est locus in Hellen. II. III. 51. εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα pro ἀφήσομεν, cuius usus

nusquam alibi volam aut vestigium vidi, quum *ἀφιέναι* et *ζῶντ' ἀφιέναι* passim legatur, unde est etiam illud ioculariter dictum in garrulos odio aliquem enecantes *ζῶντ' ἄφες* pro *μὴ ἀποκτείνῃς*, *μὴ ἀποκναίσῃς λαλῶν καὶ φλυαρῶν*, apud Theocritum V. 78.

Εἶα λέγ', εἴ τι λέγεις, καὶ τὸν ξένον ἐς πόλιν αὖθις
ζῶντ' ἄφες. ὦ Παιάν, ἦ ϛωμύλος ἦσθα, Κομάτα.

Itaque Xenophontem suspicor dedisse *οὐδαμῇ οἴεσθε χρῆναι ζῶντά μ' ἀφεῖναι*, id est *πάντως οἴεσθε δεῖν μ' ἀποκτεῖναι*. Quod in hoc loco confusa sunt *ἄν*, *ἐάν* et *ἐᾶν* admonet me loci apud Strabonem, quem Critici ita curaverunt ut malum auxerint. Editur nunc XIII. p. 623 Casaub. *σκώπτεται δὲ καὶ ὁ Ἔφορος διότι τῆς πατρίδος ἔργα οὐκ ἔχων φράζειν ἐν τῇ διαριθμήσει τῶν ἄλλων πράξεων οὐ μὴν οὐδ' ἀμνημόνευτον αὐτὴν εἶναι θέλων οὕτως ἐπιφωνεῖ· κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Κυμαῖοι τὰς ἡσυχίας ἦγον.* In libris est: *οὐ μὴν οὐδ' ἂν ἀμνημόνευτον αὐτὴν εἶναι θέλων*, latet in *οὐδ' ἂν*, *οὐδὲ ἂν* nihil aliud quam *οὐδ' ἐᾶν* quo recepto ultro excidet *εἶναι*, quod Graeculus olim ruenti orationi fulcrum supposuerat et haec est vera scriptura: *οὐ μὴν οὐδ' ἐᾶν ἀμνημόνευτον αὐτὴν θέλων.* Quid est in tali re usitatius quam *ἐᾶν ἀμνημόνευτον* et sim.?

Ex alia quadam corruptela *εἶναι* natum est apud Diodorum Sic. XII. 6. *ἠναγκάσθησαν ἀφεῖναι τὰς πόλεις ἁπάσας τὰς κατὰ τὴν Βοιωτίαν αὐτονόμους εἶναι ἐὰν τοὺς αἰχμαλώτους ἀπολάβωσιν*, in ΕΙΝΑΙ tres mediae litterae continent veram lectionem et expuncto *ἐάν* corrigendum est *ἀφεῖναι* — *αὐτονόμους*, *ἵνα τοὺς αἰχμαλώτους ἀπολάβωσιν.*

Iuvat *ὁδοῦ πάρεργον* Strabonem alio immani scribarum vitio liberare I. p. 65 Cas. *Ἐρατοσθένης οὐχ ὁρᾶν φησι πῶς ἂν εἰς πράγματα καταϛρέφοι ἡ ζήτησις αὕτη ἀλλὰ μόνον ἐϛιν διαιτώντων μᾶλλον κατὰ Δημόκριτον εἶναι.* Insanabile fuisset vitium nisi aliunde lux affulsisset, cuiusmodi multae sunt emendationes palmariae, in quas nemo umquam potuisset incidere aut numquam cuiquam probasset, nisi aliqua huiusmodi *πειθανάγκη* accessisset. Quis non ambabus manibus arripiat in Themistii Orat. XV. p. 196: *πολλὴ ῥαϛώνη βαίνοντι διαφόρους κελεύθους κατὰ δίκην τὰ θνητῶν ἄγειν* emendationem Toupii ad Suidam v. *Δίκης ὀφθαλμός* corrigentis *βαίνοντι δι' ἀψόφου*

κελεύθου ex Euripidis Troad. 887. unde et *τὰ θνήτ' ἄγειν* pro *τὰ θνητῶν* reposuerim. Eodem modo quid Strabo scripserit colligemus ex Plutarchi Symposiac. I. 1. 5. § 2. *τὰς ψυχὰς αἱ μὲν ἐλαφραὶ ζητήσεις ἐμμελῶς καὶ ὠφελίμως κινοῦσιν, ἐριδαντέων δὲ κατὰ Δημόκριτον καὶ ἱμαντελικτέων λόγους ἀφετέον.* Nonne luce clarius est apud Strabonem in *ἔριν διαιτώντων* latere *ἐριδαντέων*? Quod qui certissimum esse videt facile intelliget Eratosthenem plane eadem Democriti verba, quae Plutarchus attulit, usurpasse et ita scripsisse: *ἀλλὰ μόνον ἐριδαντέων καὶ ἱμαντελικτέων κατὰ Δημόκριτον εἶναι*, et in praecedentibus *πῶς ἂν εἰς πρᾶγμά τι* (non *πράγματα*) *καταστρέφοι.* Immani errore in his ipsis Democriti verbis Clemens Alexandrinus et ipse lapsus est et alios secum traxit quum scriberet in Stromatum libr. I. p. 279 D. Sylb. *οἱ δέ τινες σφᾶς αὐτοὺς ἐπαίροντες διαβολὰς τοῖς λόγοις ἐξευρίσκειν βιάζονται ζητήσεις ἐριστικὰς ἐκπορίζοντες „λεξειδίων θηρητῆρες, ζηλωταὶ τεχνυδρίων, ἐριδαντέες καὶ ἱμαντελικτέες," ὥς ὁ 'Αβδηρίτης ἐκεῖνός φησιν.* Hinc homines docti, si Musis placet, monstra et portenta vocabulorum *ἐριδαντεύς* et *ἱμαντελικτεύς* in Graecitatis gazam incautissime receperunt. Quid enim erit barbarum umquam si *ἐριδαντεύς* non erit? Ex prisca forma *ἐριδαίνω* nascitur *ἐριδάντης*, ut *ἱεροφάντης* et *συκοφάντης* ex *φαίνω*, *ὑφάντης* ex *ὑφαίνω*, aliaque multa. Utitur forma *ἐριδάντης* pro *ἐριστικός* Timon in Sillis apud Diogenem Laërt. II. 107.

'Αλλ' οὔ μοι τούτων φλεδόνων μέλει — οὐδ' ἐριδάντεω
Εὐκλείδου, Μεγαρεῦσιν ὃς ἔμβαλε λύσσαν ἐρισμοῦ.

nec debebat dubitare Dindorfius, quin apud Hesychium pro *'Εριδανάτας 'Ηρακλῆς παρὰ Ταραντίνοις* emendandum esset *'Εριδάντας.* Decepit Clementem forma *ἐριδαντέων* et *ἱμαντελικτέων*: non animadvertit Ionica esse *ἐριδάντης*, *ἐριδάντεω* et *ἐριδάνται*, *ἐριδαντέων* et similiter *ἱμαντελίκτης*, *ἱμαντελίκται*, *ἱμαντελικτέων*, et aliud agens ex illis genitivis elicuit *ἐριδαντέες* et *ἱμαντελικτέες*, pessime, ut vides. *'Ιμαντελίκτης* optime comparari potest cum *Φοινικελίκτης*, quod servavit Hesychius in v. integrum senarium describens, qui mihi quidem colorem Archilochicum habere videtur:

Φοινικελίκτην καὶ λόγων ἀλαζόνα.

Pervulgato errore in Plutarchi loco Codices exhibent ἐριδανταίων et ἱμαντελικταίων, quae olim emendata sunt. Exturbabis igitur ex Lexicis Ἐριδαντεύς et Ἱμαντελικτεύς et notabis etiam in talibus Graecos pereruditos gravissime impingere posse, cuius rei quum mihi compluscula exempla in promtu sint uno utar ex Bekkeri Anecd. 347, 8 ubi Grammaticus in verbis Comici incerti:

γλῶττάν τέ σοι δίδωσιν ἐν δήμῳ φορεῖν
καλῶν λόγων ἀείνων,

coniunxit γλῶτταν ἀείνων et annotavit: τὸ δὲ γλῶττα ἀείνως πάνυ καινὸν καὶ ἐναργῶς εἴρηται, et est illud quidem hercle πάνυ καινόν, ab illo ipso demum magistro excogitatum; ἀείνων genitivus est cum λόγων coniungendus. Notum est quam immani errore lapsus sit Stephanus περὶ πόλεων in verbis Herodoti I. 125 ἔςι δὲ τάδε, ἐξ ὧν ὧλλοι πάντες ἀρτέαται Πέρσαι· Πασαργάδαι, Μαράφιοι, Μάσπιοι, qui ex ΑΡΤΕΑΤΑΙ elicuit Ἀρτεᾶται, γένος Περσικόν. Ἡρόδοτος πρώτῃ, eundem errorem repetens v. Ἀρταία et Μάσπιοι. Similia quaedam et ab aliis peccata sunt, sed ad Anabasin revertendi tempus est.

In Anab. VII. VI. 33 pro ἀπῇρα οἴκαδε ex optimis libris ἀπῇα revocandum. ΑΠΗΙΑ in ἀπῇρα abiit, quemadmodum ΗΙΞΑ (ᾖξα) nonnumquam in ἦρξα corrumpitur, aliique errores ex I adscripto nasci solent. Imperfectum non aoristum flagitat sententia et inter se opponuntur ὅτε μὲν πρότερον ἀπῇα et νῦν δὲ ἀπέρχομαι.

In § 37 ἡγεμόνες δὲ ἥκουσιν [Λακεδαιμόνιοι] οἱ κράτιςοι νομιζόμενοι εἶναι, non est difficile ad intelligendum non Xenophontem sed sciolum aliquem Λακεδαιμόνιοι addidisse.

In VII. VII. 7. ἐξελαύνετε ἡμᾶς ἐκ τῆσδε τῆς χώρας ἣν παρ' ἡμῶν ἐχόντων κατὰ κράτος παρελάβετε, emenda ἑλόντων κατὰ κράτος. Quid sit ἔχειν κατὰ κράτος scire arbitror neminem, κατὰ κράτος αἱρεῖν novimus omnes, idque huic loco unice convenire palam est.

In § 10. pro ὦ θαυμαστότατοι Atheniensium more ὦ θαυμασιώτατοι est rescribendum. Qui vulgatam concoquere possunt etiam ὦ θαυμαστέ pro ὦ θαυμάσιε Graece dici posse debent concedere: quod quidem concedet nemo.

In eadem § aliud mendum inveteravit in verbis οὐδὲν ἐμὲ

παρακαλέσαντες — ὅπως ὥσπερ ἀπηχθανόμην αὐτοῖς ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦγον οὕτω καὶ χ α ρ ι σ α ί μ η ν νῦν ἀποδιδούς, nempe requiritur indicativus οὕτω καὶ ἐ χ α ρ ι σ ά μ η ν. Loquitur enim Xenophon de ea re quae *facta fuisset*, si Thraces erga se servassent fidem: ἔδει γὰρ ὑμᾶς δι' ἐμοῦ παραδοῦναι τὸ ϛράτευμα τοῖς Λακεδαιμονίοις, ὅ π ω ς ἐ χ α ρ ι σ ά μ η ν ἀποδιδοὺς ὥσπερ τότε ἀπηχθανόμην πρὸς ὑμᾶς ἄγων τοὺς ἄνδρας. Nemo dubitabit quin in hac forma orationis ὅπως ἐχαρισάμην legitima et necessaria constructio sit, et ὅπως χαρισαίμην vitiosa et soloeca. Sed prorsus idem alia loquendi forma dicere Xenopbontem manifestum est. Continent enim verba οὐδὲν ἐμὲ παρακαλέσαντες hanc ipsam exprobrationem neglecti erga se officii fideique violatae, et significationem illius rei quam fieri debuisse ait ὅπως ἐχαρίσατο τοῖς Λακεδαιμονίοις, ut gratificari Lacedaemoniis potuisset. Quam saepe ὅπως, ἵνα et ὡς cum indicativis coniuncta ab indoctis Graeculis corrupta aut interpolata fuerint multis exemplis alibi demonstravimus.

Expunxerim articulum in § 11 κατὰ [τῆς] γῆς καταδύομαι ex dittographia natum, ut saepe, et in § 18 ἐπειδὴ φίλους φ α τ ὲ εἶναι ὑμῖν revocaverim pro ἔφατε, et post pauca ubi editur εἴθ' ὑμᾶς π ρ ο σ ῆ κ ε ν ἐκ τῆς χώρας ἀπιέναι εἴτε ἡμᾶς emendandum esse censeo προσήκει, nullus enim in talibus imperfecto locus est, sed χρή, δεῖ, προσήκει in huiusmodi controversia aut optione poni solent.

Iterum futurum in praesentis formam abiit VII. vii. 31. ἐὰν οἱ μὲν ϛρατιῶται ὑπισχνῶνται προθυμότερον συϛρατεύεσθαι, imo vero συϛρατεύσεσθαι.

Emblema inest in § 36 τὰ παρόντα πάντα [ἃ ἐκέκτησο], adscripsit sciolus quoniam rariore usu dictum est τὰ παρόντα pro τὰ ὑπάρχοντα. Eodem modo παρουσία ab Atticis usurpabatur. Harpocration v. Παρουσία e Cratete affert:

ἔχοντες εὐπαθῆ βίον | παρουσίαν τε χρημάτων.

et e Platone Comico Photius v. Παρουσία.

ὡς καὶ νῦν ἔχομεν παρουσίας.

unde optime Dindorfius antiquam scripturam ὡς ἑκάτερος χρείας καὶ π α ρ ο υ σ ί α ς ἔχουσιν intellexit fuisse apud Demosth. p. 166, 11 non καὶ περιουσίας. Simili sensu ἐκ τῶν παρόντων pro ἐκ

τῶν ὑπαρχόντων dicunt omnes, et Xenophon dixit *τὰ παρόντα πάντα* pro *πάντα ἃ ἐκέκτησο.*

In VII. VIII. 3 *ἰδὼν δὲ τὰ ἱερεῖα ὁ Εὐκλείδης εἶπεν ὅτι πείθοιτο αὐτῷ μὴ εἶναι χρήματα*, obscurarunt Graeculi Atticam loquendi consuetudinem quam non satis intelligebant: *ὅτι πείθοιτο αὐτῷ μὴ ἔχειν χρήματα. Πείθομαί σοι μὴ ἔχειν χρήματα* significat *πείθομαί σοι ὅτι χρήματα οὐκ ἔχεις.* Sequiores aut *λέγοντι* addebant aut alio modo talia omnia formabant. Antiquioribus solis usitatum est sic dicere, ut Xenophontem dixisse suspicamur. Exempla pauca de multis proferam. Axionicus apud Athen. p. 442 A.

γυναικὶ δὴ πίστευε μὴ πίνειν ὕδωρ.

Xenophon Hellen. V. II. 1 *λέγοντες ὅτι οὐκ ἂν πιστεύσειαν ἄλλως αὐτοῖς μὴ σὺν τοῖς πολεμίοις γενέσθαι.* In Demosthenis quae fertur Epistola II. 22 *εἰκότως δ' ἂν μοι πιστεύοιτε ταύτην τὴν διάνοιαν ἔχειν καὶ μὴ νῦν μάτην θρασύνεσθαι.* Lysias XIX. 54 *καὶ πιστεύετε τούτοις ἀληθῆ λέγειν, οἳ ἂν — ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ παρέχωσι σώφρονας σφᾶς αὐτούς.* Eadem dicendi forma Lysiae reddenda esse mihi videtur XXXI. 34 ubi editur: *ἀλλὰ πιστεύω ὑμᾶς καὶ ἄνευ τούτων αὐτοὺς τὰ συμφέροντα τῇ πόλει γνώσεσθαι*, edendum est, ut ego arbitror, *ἀλλὰ πιστεύω ὑμῖν*, quod quam facile ob sequens *αὐτούς* corrumpi potuerit satis perspicuum est.

In § 18 *ὅπως τὰ ὅπλα ἔχοιεν πρὸ τῶν τοξευμάτων* vera lectio esse videtur *πρὸς τῶν τοξευμάτων*, id est *in eam partem obversa unde tela coniiciebantur.* Saepissime *πρός* eo sensu usurpatum in *πρό* depravari solet. Sic in Aristophanis Vespis 1236 in optimo libro Ravennate legitur *πρὸ ποδῶν κατακείμενος* iugulato metro et contra sententiam, quae *πρὸς ποδῶν* postulant.

Unus denique locus in Anabasi superest, cuius scriptura nondum satis stabilita est in § 23 *ἐνταῦθα τὸν θεὸν οὐκ ᾐτιάσατο Ξενοφῶν*, in libris est *τὸν θεὸν ἠσπάσατο* aut *τὸν θεὸν ᾐτιάσατο.* Editores aut *ἠσπάσατο* interpretari nituntur, aut (*οὐκ*) *ᾐτιάσατο* coniecerunt esse emendandum. Qui *ἠσπάσατο* sanum esse iudicant ei verbo significationem affingunt inauditam et commenticiam, quod et Dindorfius fecit, qui: »*non de* salutando *deo*, inquit, *sed de* laudando *dictum*" quasi vero

ἀσπάζεσθαι esset ἐπαινεῖν. Deinde attulit ex Charitone locum, quasi Xenophontis oratio ex tam inepto scriptore illustrari posset. Ἀσπάζομαι est δέχομαι ἄσμενος, pro quo olim ἀσπάσιος dicebant, et sic Euripides dixit τὴν μὲν συμφορὰν ἀσπάζομαι πατέρα σ' ἀνευρών, et ipse Chariton τὴν μετάνοιαν ἠσπάζετο et multi passim sic loquuntur. Sed quid, quaeso, est τὸν θεὸν ἄσμενος ἐδέξατο in loco, de quo dicimus? Requiritur id ipsum quod Dindorfius volebat ἐπῄνεσε τὸν θεόν, sed bene Graece et Attico more dictum. Sunt autem inter se contraria ἐπαινῶ et μέμφομαι sive αἰτιῶμαι: itaque οὐκ ἐπαινῶ urbane et clementer dicitur pro μέμφομαι et contra οὐ μέμφομαι et οὐκ αἰτιῶμαι pro ἐπαινῶ ponuntur, praesertim in futuro οὐ μέμψει, οὐκ αἰτιάσει, *contentus eris*, quo sensu dicitur δῶρον δ' ὅ τι δῷ τις ἐπαίνει pro *contentus esto*. Xenophon igitur quum ἐπῄνεσε τὸν θεόν vellet dicere eleganter dixit τὸν θεὸν οὐκ ᾐτιάσατο, deinde ΗΙΤΙΑΣΑΤΟ in ἠσπάσατο corruptum est et οὐκ, ut saepe, negligentia periit. Itaque revocanda est vetus emendatio ἐνταῦθα τὸν θεὸν οὐκ ᾐτιάσατο Ξενοφῶν, quippe qui opimam praedae partem abstulerit.

Saepius factum est ut οὐκ excideret et sententia sic absurda fieret. Dedimus aliquot exempla et alibi, quibus unum addam ex Demetrio περὶ ἑρμηνείας § 288 τοὺς μὲν ἀμφὶ τὸν Ἀρίστιππον λοιδορῆσαι ἴσως ἀκινδύνου ὄντος ἐν σχήματι ὁ Πλάτων ἐλοιδόρησε, sentisne οὐκ ἀκινδύνου ὄντος requiri?

Ad finem Anabaseos pervenimus sed nondum eximium librum de manibus ponere iuvat. Semel etiam relegam ut et spicas pauculas colligam et, quemadmodum subinde feci, ex Anabaseos locis quibusdam incorruptis opem et medicinam depravatis aliorum locis afferam.

Quod in Anabasi legitur I. I. 8. ἀμφὶ τὰ στρατεύματα δαπανᾶν sine Xenophontis nomine descripsit Phrynichus in Bekkeri Anecd. I. p. 27, 32. Ἀμφὶ τὰ στρατεύματα δαπανᾶν: εἴποις δ' ἂν καὶ περὶ ἀθλητὰς δαπανᾶν καὶ περὶ ἵππους. Dicendi genus est rarum et exquisitum: ἀμφί pro περί positum est more Ionum, quo Xenophon plurimum utitur, et usitatum est plerisque omnibus dicere δαπανᾶν εἴς τι. Eodem modo scriptum est in Rep. Athen. IV. 8. οἱ ἄνδρες — ἀμφὶ ὅπλα τε

καλὰ καὶ ἵππους ἀγαθοὺς — βούλονται δαπανᾶν, et *ἡ περὶ τὸ τεῖχος δαπάνη* in Hellen. VI. v. 5.

Alterius Grammatici indicio manus Xenophontis nonnusquam restitui poterit; duae sunt locutiones *ἀνὰ κράτος* et *κατὰ κράτος* a scribis permisceri solitae, ab ipsis scriptoribus certo discrimine perpetuo distinctae. *Ἀνὰ κράτος* est *omnibus viribus*, *summa ope*, imprimis *φεύγειν* et *διώκειν*, saepe *θεῖν* et *ἐλαύνειν ἀνὰ κράτος* apud Xenophontem legitur. *Κατὰ κράτος* est *vi*, *pugnando* v. c. *urbem capere πόλιν αἱρεῖν κατὰ κράτος*, cui contrarium est *καθ' ὁμολογίαν*. Reddidimus Xenophonti *ἑλόντων κατὰ κράτος* in Anab. VII. vii. 4. Sciolorum fraude ea verba irrepserunt in Demosthenis orationem de F. L. § 61 *ἔτι τοίνυν τὸ μηδεμίαν τῶν πόλεων τῶν ἐν Φωκεῦσιν ἁλῶναι πολιορκίᾳ μηδ' ἐκ προσβολῆς [κατὰ κράτος], ἀλλ' ἐκ τοῦ σπείσασθαι κτἑ.* Nil enim nisi interpretamentum est verborum, quae praecedunt, *ἐκ προσβολῆς*, ut tu vides. Non possunt igitur haec inter se permutari quin statim sententia verborum absurda fiat. Itaque in Anab. I. viii. 1 recte nunc editur ex quatuor optimis libris et Suida *ἐλαύνων ἀνὰ κράτος ἱδροῦντι τῷ ἵππῳ*, pro *κατὰ κράτος*, quod exhibent caeteri omnes. Eiusdem confusionis plura exempla collegit Schneiderus ad Cyrop. I. iv. 23, quo minus dubitabis in Anab. I. viii. 19 rescribere *ἐδίωκον μὲν ἀνὰ κράτος οἱ Ἕλληνες* pro librorum omnium lectione *κατὰ κράτος*, similiterque in Agesilao II. 3 *διώκειν ἀνὰ κράτος*. Iam vero Xenophon etiam in illa locutione Ionicam et veterem quamdam dicendi formam retinuisse videtur, cuius rei indicium certum faciunt reliquiae veterum *λέξεων*, quibus utimur. In Bekk. Anecd. p. 329, 15 legitur *Ἀκρατῶς ἐλαύνοντα: Ξενοφῶν, ἀντὶ τοῦ πάνυ ἐλαύνοντα*, corruptissime: emendate p. 337, 27 *Ἀγκράτος ἐλαύνω εἶπε Ξενοφῶν κατὰ συγκοπὴν ἀντὶ τοῦ ἀνὰ κράτος*, quae sumta sunt e Xenophontis Hipparchico VIII. 10 *δεῖ τὸν ἵππον ἀνὰ κράτος ἐλαύνοντα ἔποχον εἶναι*, ubi apparet olim in libris *ἀγκράτος* scriptum fuisse, eamque ipsam esse Xenophontis manum mihi quidem admodum videtur simile veri.

Comparari potest *ἄγκαθεν* apud Aeschylum ex *ἀνέκαθεν* collisum, quod immani vitio apud Hesychium in ΑΓΡΙΑΘΕΝ corruptum est. Emendata scriptura est in Bekk. Anecd. p. 337, 25.

In Anabas. I. ii. 22 propter librorum consensum Dindorfius

recepit δένδρων παντοδαπῶν σύμπλεων pro ἔμπλεων, et illam vitiosam scripturam munivit scilicet Hippocratis loco, et (si Musis placet) Theophylacti Simocattae, utroque depravato. Graeca sunt πλέως, ἔμπλεως, ἀνάπλεως, ἔκπλεως, κατάπλεως, διάπλεως cet., quae respondent verbis πίμπλημι, ἐμπίμπλημι, ἀναπίμπλημι cet. Sed neque συμπίμπλημι Graecum est pro συμπληρῶ, neque adeo σύμπλεως, nisi ubi pervulgato scribarum errore ἐμ — in συμ — abiit, quod sexcenties fieri solet. Nempe scribuntur in libris plerisque, quibus utimur, ἐν et σύν tam simili forma, ut distingui nequeant, nisi hoc agas et quid sit Graecum quid non sit certo scias. Librarii neque solebant ita facere neque poterant, itaque innumerabiles loci sunt, praesertim in compositis, ubi ἐν — σύν, ἐμ- et συμ- oscitanter et stulte sunt inter se permutata. *Caput obvolvere*, ut hoc utar, dicitur Atticis ἐγκαλύπτεσθαι tritissimo omnium usu: sunt tamen loci complures ubi συγκαλύπτομαι, quamquam manifesto mendosum, nullius umquam suspicionem movit, ut in Cyrop. VIII. VII. 28 πάντας δεξιωσάμενος συνεκαλύψατο καὶ οὕτως ἐτελεύτησεν, vera scriptura, ne dicam e constanti omnium usu, elici poterat ex VIII. VII. 26 ὅταν δ' ἐγὼ ἐγκαλύψωμαι. In Aristophanis Pluto vs. 707.

μετὰ ταῦτ' ἐγὼ μὲν εὐθὺς συνεκαλυψάμην,

quamquam metrum misere iugulat tamen plerosque omnes libros praeter duos optimos obsidet: rem acu tetigit, ut solet, Dawesius in Miscell. Crit. p. 378 Kidd., cui temere, ut solet, obloquitur D'Orvillius ad Charit. p. 275. Recte Dawesius in Avibus vs. 1496 pro τίς ὁ συγκαλυμμός reposuit τίς οὑγκαλυμμός, neque facile poenitebit quemquam, si in Xenophontis Symposio I. 14 restituerit παυσάμενος τοῦ δείπνου ἐγκαλυψάμενος κατέκειτο pro vulgata συγκαλυψάμενος. Duplex erroris causa est, et sequiorum usus, qui verbum συγκαλύπτομαι saepe usurpabant, et quae oculos describentium fallebat scripturae similitudo, quam mihi inspicito aliquis apud Bastium in Comment. Palaeogr. Tab. I. 10 et legat quae ab eo annotata sunt huius confusionis exempla ad Gregor. Corinth. p. 21 sq. et 494. Semel admonitus passim lectiones ex eo errore propagatas et agnoscere disces et agnitas contemnere, quale est illud ipsum σύμπλεων, nihili vocabulum et explodendum, etiam Theophy-

lacto vindice. Nemo diu haerebit utrum apud Demosthenem p. 801, 16 ἅπασι τοῖς ἐμπλέουσι legendum sit an συμπλέουσι, neque anceps optio est p. 884, 11 inter τοῦ παρ' ἡμῶν συμπλέοντος ἐναντιωθέντος et ἐμπλέοντος. In talibus omnibus librorum discrepantiae nauci non sunt, et nostri ubique arbitrii est quid sit verum constituere. Confirmabo illam observationem paucis quibusdam exemplis ex Plutarcho sumtis. De Solone scribit in vita cap. III τῶν πολιτικῶν πολλὰ συγκατέπλεκε τοῖς ποιήμασιν, tu subridens ἐγκατέπλεκε repones. In libro de Stoicorum repugnantiis p. 1035 C. editur: ὧν οὐθὲν ἐςι πεισθῆναι μὴ διὰ βάθους ἐγκραθέντα τοῖς φυσικοῖς λόγοις, imo vero συγκραθέντα, quod est pervulgatum in tali re, in qua ἐγκεκρᾶσθαι risum movet. Sed in paucis ridicula est scriptura in vita Alexandri cap. XVIII de nodo Gordiano: παραλαβὼν τὴν θρυλουμένην ἅμαξαν εἶδε φλοιῷ κρανίας ἐνδεδεμένην, quis non statim intelligit quam sit hoc absurdum pro συνδεδεμένην? Ad huius compositi mentionem iuvat obiter scitos Menandri aut alius cuiusdam Comici versiculos emendatos ex tenebris protrahere, in quibus latitant apud Plutarchum in Symposiacis I. V. 1. § 2 φειδωλὸς ἀνήρ τε καὶ μικρολόγος ἐμπεσὼν εἰς ἔρωτα καθάπερ εἰς πῦρ σίδηρος ἀνεθεὶς καὶ μαλαχθεὶς ἁπαλὸς καὶ ὑγρὸς καὶ ἡδίων (γίγνεται), ὥςε τουτὶ τὸ παιζόμενον μὴ πάνυ φαίνεσθαι γελοῖον, ὅτι πράσου φύλλῳ τὸ τῶν ἐρώντων δέδεται βαλλάντιον, in quibus haec verba Comici insunt:

φύλλῳ πράσου
τὸ τῶν ἐρώντων συνδέδεται βαλλάντιον.

Contra peccatum est in vita Demosthenis cap. V: Ἕρμιππος δέ φησιν ἀδεσπότοις ὑπομνήμασιν ἐντυχεῖν, ἐν οἷς ἐγέγραπτο τὸν Δημοσθένην συνεσχολακέναι Πλάτωνι, Demosthenes Platonis *auditor* certe potest fuisse, sed *condiscipulus* omnino non potest, emenda igitur ἐσχολακέναι Πλάτωνι. Vitiosa esse suspicor apud Plutarchum συγκεκαλυμμένην (in Numa c. X), et συγκεκαλυμμένον (in Pericle c. XVI et in Timoleonte cap. IV), et συγκεκαλυμμένου (in Demosthene duobus locis c. VII et XXIX.) Recte ἐγκαλυψάμενος scriptum est in Othone cap. IX.

Idem vitium mirifice turbat Eunapii locum in Vit. Sophist. p. 113: τῶν γοῦν γραφόντων τὰ ἄκρα (τῶν adde) δακτύλων ὑπὸ τῆς ἀλήκτου μελέτης καὶ χρήσεως ἐνεκέκαπτο. Risum movet

in ea re verbum *ἐγκάπτω*. Repone *συνεκέκαμπτο*. Idem mendum p. 4 in verbis *ἅτε μηδενὸς ἐγγεγραφότος* inerat, ubi optime *συγγεγραφότος* est repositum. Iocularis quoque error est commissus apud Plutarchum *de Sollert. Animal.* p. 970 D. ubi editur: *τοῖς δ' ἄλλοις (ὁ Βουκεφάλας) ἐναντίος ἐπιτρέχων ἐχρεμέτιζε μέγα καὶ συνήλλετο καὶ κατεπάτει τοὺς μὴ πρόσω ἵεσθαι φθάσαντας*, at tu sodes *ἐνήλλετο* rescribe.

Notabilis est lectionis varietas in Anab. I. III. 11 in verbis *σκεπτέον — ὅπως ἀσφαλέστατα μένωμεν — ὅπως ἀσφαλέστατα ἄπιμεν καὶ ὅπως τὰ ἐπιτήδεια ἕξομεν*, pro *ἄπιμεν* enim in omnibus praeterquam in quinque melioribus legitur *ἀπίωμεν*. Nempe Graeculi quum nescirent *ἔρχομαι* apud Veteres non aliud futurum habere quam *εἶμι, ἀπέρχομαι ἄπειμι, ἐξέρχομαι ἔξειμι, ἐπεξέρχομαι ἐπέξειμι* et eadem ratione in caeteris compositis ad unum omnibus, et formas *εἶμι, ἄπειμι, ἔξειμι, ἐπέξειμι* cet. numquam apud Veteres futuri significationem deponere, neque in Syntaxi umquam futuri naturam exuere, Graeculi igitur huius rei prorsus ignari si quando futurum huiusmodi occurrit mirantes id quod non intelligunt variis modis depravare aggrediuntur. Mirantur isti et turbas dare solent si quando *ὅστις* vel *οἵτινες* vel *ὅπως* futurum postulans, vel *οὐ μὴ* vel *οὐ* cum futuro acriter aut imperiose iubentis coniunctum est cum futuro *εἶ, ἄπει, ἔξει, ἐπέξει, ἄπιμεν, ἀπίασιν*, aut alio quodam eiusdemmodi. Est autem operae pretium videre quemadmodum proba et antiqua lectio ab homuncionibus istis soleat mulcari. Dabo pauca quaedam exempla. In Demosthenis Midiana p. 583, 23 populus eum ad reum peragendum his clamoribus incitasse dicitur: *ὅπως ἐπέξει τῷ μιαρῷ καὶ μὴ διαλύσει, θεάσονταί σε τί ποιήσεις Ἀθηναῖοι*. nemo mirabitur *ἐπέξει* in multis libris vitiose scriptum esse *επεξῃι, ἐπέξῃ, ἐπεξῇ*, sed agnoscemus Graeculos ΕΠΕΞΕΙ quod non concoquebant temerariis manibus contrectantes. Apud Isaeum *περὶ τοῦ Κίρωνος κλήρου* VIII. 24. haec verba sunt aliquem foribus excludentis: *σὺ δὲ τίς εἶ; σοὶ δὲ τί προσήκει θάπτειν; οὐ γιγνώσκω σε. οὐ μὴ εἰσίῃς τὴν οἰκίαν*. Ultima verba duplici mendo manifesto infecta sunt. Graecum est *εἰσέρχομαι εἰς τὴν οἰκίαν*, non *εἰσέρχομαι τὴν οἰκίαν*, et *οὐ μὴ* necessario futurum requirunt. Emicat igitur vera scriptura *οὐ μὴ εἴσει εἰς τὴν οἰκίαν*, quod olim emendasse video

Dobraeum. Tu vides cur ΕΙΣΕΙΕΙΣ in *εἰσίῃς* abierit. Idem genus mendi conspicitur in Demosthenis Aristocratea p. 634, 7. *εἰ μὲν ἐάσομεν — διατρίψομεν, εἰ δ' ἐπέξιμεν — ἀναγκασθησόμεθα.* Futurum *ἐπέξιμεν* in aliis videbis in *ἐπεξίωμεν* depravatum et *ἐπεξίομεν* et *ἐπεξίοιμεν*, qui sunt duo soloecismi cum uno barbarismo. Similiter in Timocratea p. 753, 2. *ὅπως ὧν ἂν ὑμεῖς καταγνῶτε ἄδετοι περιίασιν*, bona pars librorum etiam optimorum *περιίωσιν* exhibet, quod nemo probabit. Proclives enim sunt Graeculi omnes in hanc partem, ut futuris cum *ὅπως* coniunctis subiunctivi formas substituant, mutata vocali turpissimos barbarismos invehentes ut saepius multis demonstravimus. In illo ipso loco Anabaseos, unde hanc annotationem orsi sumus, luculentum rei exemplum est. Servarunt optimi testes *ὅπως — ἄπιμεν καὶ ὅπως — ἕξομεν* sed peccarunt iidem omnes in *ὅπως μένωμεν* pro *μενοῦμεν*. Si quis autem ex his perspexerit lectionem *ἀπίωμεν* nauci non esse, is eadem opera in locis compluscululis veram scripturam statim protrahet in lucem. Praeibo ipse duobus exemplis. Fraus perpluit in Demosthenis oratione *περὶ τοῦ στεφάνου* p. 236, 8 *ἐπειδὴ γὰρ ὡμολόγησε τὴν εἰρήνην ὁ Φίλιππος — πάλιν ὠνεῖται παρ' αὐτῶν ὅπως μὴ ἀπίωμεν ἐκ Μακεδονίας.* Antiqua et vera scriptura est ΟΠΩΣΜΗΑΠΙΜΕΝ, *ὅπως μὴ ἄπιμεν*, quam homunciones duplici modo contemerarunt. Alii enim *ἀπίωμεν* dederunt, alii propter *αὐτῶν* correxerunt scilicet *ἀπίωσιν*. Praeterea inconsulto Dindorfius recepit *ὡμολόγησε τὴν εἰρήνην*, quod prorsus absurdum est, namque *ὁμολογεῖν τὴν εἰρήνην* nihil prorsus significat, et satis constat ex iis quae praecedunt *ὅτι ὁ Φίλιππος ὤμοσε τὴν εἰρήνην* eaque ipsa de causa missi legati sunt *ληψόμενοι τοὺς ὅρκους παρὰ τοῦ Φιλίππου* sive *ὁρκιοῦντες αὐτόν*, inspice modo locum vicinum p. 235, 27. Sed, inquiet, *ὡμολόγησε* servant optimi testes omnes, *ὤμοσε* in deterioribus est de nescio cuius coniectura, ut apparet, invectum. Quasi vero non sexcenties etiam in praestantissimo Codice S Parisino absurdae lectiones compareant et manum ipsam Oratoris sollers et acuta coniectura revocaverit. Sunt qui in Codicis S fide et auctoritate aestimanda ridiculum in modum (ut dicam libere quod sentiam) a vero aberrent. Vidi adeo qui Codicem S »*additamentis prorsus liberum*" asseveraret esse. Alii nihil fere »*male*" omissum esse

opinantur. Equidem excussa diligenter omni farragine scripturarum, quae ex Cod. S excerptae sunt, maneo in vetere sententia illum Codicem longe longeque omnium qui nunc exstent optimum et fidelissimum testem esse, sed ex ea re melius confici quam sint caeteri omnes vitiosi quam ipsius S integritatem et fidem per se spectatam laudari. Non est peccandi genus quo S non deformetur, et in his complura sunt unde scribarum stulta et indocta temeritas potius quam socordia et incuria pelluceant, qui θάτερος θατέρῳ nil mali suspicantes dederunt, et τέως passim pro ἕως, et δημήτραν, ἐξομνύεσθαι, καθεςαμένοις, δεδέχατε, similiaque alia, in quibus est frequens illud ipsum mendum, de quo agimus. Nempe ubi Demosthenes ὤμοσα vel ὠμοσάμην dixerat, isti saepius ὡμολόγησα et ὡμολογησάμην stulte substituunt, ut ipse Dindorfius primus omnium animadvertit et paucis exemplis ostendit ad pag. 1170, 14 μάρτυρας ἐποιησάμεθα — τοὺς θεοὺς, οὓς ὠ μ ό σ α μ ε ν ἀλλήλοις, ubi nemo, ut opinor, ex Cod. S. ὡμολογήσαμεν recipiet, aut 1170, 24 aut 1032, 18 ὁμολογήσαντας pro ὀμόσαντας, aut 1269, 26 ὁμολογῆσαι pro ὀμόσαι, aut 378, 19 ἐξωμολογησάμην pro ἐξωμοσάμην. Ad hanc lucem facile perspicies quanti sit facienda scriptura ὡ μ ο λ ό γ η σ ε τὴν εἰρήνην pro ὤμοσε. Simul intelliges apud Diogenem Laërt. II. 40: ἡ δ' ἀντωμοσία τῆς δίκης τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον. ἀ ν ά κ ε ι τ α ι γὰρ ἔτι καὶ νῦν (φησὶ Φαβωρῖνος) ἐν τῷ Μητρῴῳ. Τάδε ἐγράψατο καὶ ἀ ν θ ω μ ο λ ο γ ή σ α τ ο Μέλητος Μελήτου Πιτθεὺς κτέ. sine ulla dubitatione ἀντωμόσατο pro ridicula lectione ἀνθωμολογήσατο esse substituendum. Adscripsi et reliqua ut obiter admonerem corrigendum esse: Κ ε ῖ τ α ι γὰρ ἔτι καὶ νῦν ἐν τῷ Μητρῴῳ, non ἀνάκειται, nisi forte ἀνάθημα fuisse putabis τὴν ἀντωμοσίαν.

Sed addam alterum exemplum futuri ἄπειμι ex inscitia depravati. Legitur in libello, qui Γυναικῶν Ἀρεταί inscribitur et in Plutarcheis circumfertur, sed scriptus est oratione et stilo multo nitidiore et elegantiore quam qua Plutarchus uti solet. In eo libro p. 252. A. editur προσέταττε πέμπειν καὶ γράφειν αὐτὰς τοῖς ἀνδράσιν ὅπως ἀ π ί ω σ ι ν ἐκ τῆς χώρας, sed ὅπως ἀ π ί α σ ι ν arbitror esse emendandum.

Multis etiam nunc mendis erroribusque scribarum suavissimus ille liber commaculatus est, de quibus nunc dicere non

est satis opportunum. Sed nihil impedit quo minus paucis aperiam vitia, quibus infectum est caput XV, unde sumtus locus est, quem modo correximus. Nempe p. 251. C. ἀποσφάττει τὴν παρθένον, ὡς ἔτυχεν, ἐν τοῖς κόλποις τοῦ πατρὸς ἔχουσαν τὸ πρόσωπον, corrige: ὡς ἔτυχεν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ πατρὸς ἔχουσα τὸ πρόσωπον, post pauca lege πολλοὶ ἐπεφαίνοντο pro ἐπεφέροντο, et p. 252 C. αἰκισάμενος καὶ προανελὼν pro προανελῶν, deinde scribendum φειδόμενοι παιδαρίων καὶ γυναίων non γυναικῶν, nam contemtim ista dici apparet. Tum p. 252. F. pro τί πέπονθας, ὦ πάτερ, καθεύδων; αὔριον δέ σε δεῖ τῆς πατρίδος στρατηγεῖν, et lectio et interpunctio emendanda est in hunc modum: τί πέπονθας, ὦ πάτερ; καθεύδεις, αὔριον δέ σε κτἑ. *quid agis, mi pater? dormis* —. Exprobratio haec est, in qua non est interrogandi locus. Continuo post rescribe παρεκάλει τοὺς ἑταίρους, pro τοὺς ἑτέρους, et post pauca ubi editur: οὐ μὴν ἔφθασάν γε πολλοὶ τὰς γυναῖκας repone πολύ pro πολλοί. Deinde in verbis: ἐβόα δεινὰ ποιεῖν αὐτοὺς εἰ δῆμος ἀξιοῦντες εἶναι ταῦτα τολμῶσι καὶ ἀσελγαίνουσι τοῖς τυράννοις ὅμοια, corrige ταὐτὰ τολμῶσι quo facto statim intelliges ὅμοια a sciolo post corruptelam de suo additum; deinde Μοιρώ scribe pro Μυρώ, et ὅπως οὖν — καταστρέψομεν pro ἂν — καταστρέψωμεν. Denique οὐδ' ἄλλο πώποτε pro οὐδὲν ἄλλο restituendum.

Caetera alio tempore persequar, nunc me Anabasis revocat, ubi I. iv. 4 pro ἐφειστήκεσαν πύλαι verisimillimum est ἐφέστασαν πύλαι a Xenophonte scriptum esse. Vidimus supra quam constanter Graeculi formas antiquas ἕστασαν, παρέστατε, ἀφέστασαν et ὑφέστασαν corruperint. Cf. ea quae annotavimus ad Anab. I. viii. 5 et V. vii. 21. et mecum, ut opinor, ἐφέστασαν unice probabis.

Verba Xenophontis II. ii. 11. ὑπάρχει γὰρ νῦν ἡμῖν οὐδὲν τῶν ἐπιτηδείων, quibus similia leguntur VII. ii. 15. τῶν δ' ἐπιτηδείων οὐδὲν ἔμελλεν ἕξειν τὸ στράτευμα facient percommode ad firmiter constituendam veram lectionem loci Lysiaci in Orat. I. § 22 εἰδὼς δ' ἐγὼ ὅτι τηνικαῦτα ἀφιγμένος οὐδὲν ἂν καταλήψοιτο οἴκοι τῶν ἐπιτηδείων ἐκέλευον συνδειπνεῖν, ubi Bekkerus οὐδένα καταλήψοιτο rescripsit, quasi τῶν ἐπιτηδείων esset *familiarium*, prorsus contra loci sententiam et

naturam rei. Alii servant οὐδὲν ἂν καταλήψοιτο foedissimum soloecismum. Ἄν expungendum est et οὐδὲν τῶν ἐπιτηδείων *nihil cibi* significat, et sic locus ad intelligendum apertus et omni mendo vacuus est.

Duo vocabula insiticia sunt in Anab. II. iv. 18. ὁ δὲ Κλέαρχος ἀκούσας ἐταράχθη σφόδρα [καὶ ἐφοβεῖτο], in aliis mutato ordine ἐταράχθη καὶ ἐφοβεῖτο σφόδρα, quo ipso indicio facillime emblemata deprehenduntur. Quid sibi vult autem in tali loco imperfectum ἐφοβεῖτο post ἐταράχθη? et quid omnino iis verbis erat opus?

Multi controversiam movent scripturae in Anab. II. ii. 12 οὐκέτι μὴ δύνηται et δυνήσεται reponendum esse censent, quibus nuperrime se adiunxit Dindorfius ad Cyropaed. VIII. i. 5. εὖ εἰδέναι χρὴ ὅτι οὐ μὴ δύνηται (δυνήσεται) Κῦρος εὑρεῖν κτέ. eadem opera emendans locum in Hierone XI. 15 οὐκέτι μὴ δύνωνται, quae mihi quoque recte emendata videntur; sed quod Dindorfius et alii duos alios ex Anabasi locos tentarunt hosce IV. viii. 13 οὐδεὶς μηκέτι μείνῃ, et VII. iii. 26 οὐ μὴ δείσῃς τὸν πολέμιον, non assentior et genuinam lectionem ultro depravari ab eo arbitror, quum μενεῖ et δείσει iubet reponi. Nempe tenetur in δείσει eodem certo refragantis Graecitatis indicio, quo illi, qui in Sophoclis Philoctela 581.

οὐ μήποτ' εἰς τὴν Σκῦρον ἐκπλεύσῃς ἔχων.

et in Aiace vs. 560.

οὔτοι σ' Ἀχαιῶν, οἶδα, μή τις ὑβρίσῃ.

formas *barbaras* ἐκπλεύσεις et ὑβρίσει incauti reponere volebant. Forma δείσομαι a Grammaticis ficta est, neque usquam in Graecorum libris legitur, cuiusmodi sunt aliae complusculae formae, quas nemo vidit et nemo videbit, sed in Grammaticorum cerebris natas esse indagantibus apparebit. Itaque οὐ μὴ δείσῃς unice verum est et frustra in Xenophonte et Platone ea compositione offendimur. Perdiderunt operam, qui verba Platonis de Rep. X. p. 609 B. οὐ γὰρ τό γε ἀγαθόν μήποτέ τι ἀπολέσῃ ad praeceptum Dawesianum per vim accommodare voluerunt. Non facile enim ἀπολεῖ in ἀπολέσῃ abiisset. Sed in Platonis Phaedone p. 29 B. scribendum arbitror οὐ μήποτε κτησόμεθα, quamquam κτησώμεθα habent libri omnes. Scribae enim ut in ὅπως sic in οὐ μὴ cum futuro coniunctis εὑε-

πίφοροι sunt admodum in coniunctivi formas vel cum barbarismo aut metri ruina substituendas. Nemo dubitabit umquam, quin Dawesio obtemperandum sit in Sophoclis Trachiniis vs. 980.

οὐ μὴ 'ξεγείρῃς τὸν ὕπνῳ κάτοχον,

rescribere iubenti οὐ μὴ 'ξεγερεῖς, est enim metri πειθανάγκη. Nauseam parit omnibus putidissimus barbarismus in Euripidis Hippol. 611. οὐ μὴ προσοίσῃς χεῖρα pro προσοίσεις. Nec dubitaverim in Platonis Politico p. 308 D. unice probare futurum: οὐδὲ — μήποτε συστήσεται πόλιν τινά, pro συστήσηται.

Est in eodem libro Anabaseos locus, quo non est alius accommodatior ad emendandum locum Demosthenis, de quo adhuc Critici certant sine fructu. Editur in oratione περὶ τῆς Ῥοδίων ἐλευθερίας p. 200, 17 τῶν μὲν συμμάχων τοὺς τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον ὑμῖν ὀμωμοκότας νομίζετε εὐνουστάτους, quae est omnium librorum scriptura a Wolfio sic correcta ut ἕξειν de suo insereret: ὑμῖν (ἕξειν) ὀμωμοκότας, Dindorfius, in Oxoniensi Editione ἕξειν removit, cuius rei poenitere se scripsit in Lipsiensi; et est hercle illud quidem satis certum huiusmodi futurum infinitivi necessario requiri. Suspicor in vetustissimis libris veram lectionem exaratam fuisse in hunc modum: ΥΜΕῙΝΟΜΙΕΙΝΟΜΩΜΟΚΟΤΑΣ et scribae oculos ab ΕῙΝ ad proximum ΕΙΝ aberrasse: itaque sic ὑμεῖν (ὑμῖν) ὀμωμοκότας natum esse pro ὑμῖν νομιεῖν ὀμωμοκότας, quam ipsam locutionem constans dicendi usus in ea re postulat: ut in Anab. II. v. 39. ὀμόσαντες ἡμῖν τοὺς αὐτοὺς φίλους καὶ ἐχθροὺς νομιεῖν, et videbis passim in foederibus eam legem iisdem verbis solemnibus conceptam apud Historicos et Oratores. Satis erit inspexisse Thucydidem I. 44. ξυμμαχίαν — ποιήσασθαι ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν, et III. 70 et 75. Leve mendum in ea re Aeschini adhaesit in Ctesiphontea § 100 πρέσβεις οἵτινες δεήσονται τὸν αὐτὸν Ἀθηναίοις φίλον καὶ ἐχθρὸν νομίζειν [εἶναι], ubi εἶναι spurium est et expungendum. Νομίζω εἶναι nil nisi *opinionem* significat *sine actione*. In Anabasi III. ii. 28 ἢν δὲ κρατῶμεν καὶ τοὺς πολεμίους δεῖ σκευοφόρους νομίζειν. Putasne εἶναι addi potuisse, ut in iis quae statim sequuntur: λοιπόν μοι εἰπεῖν ὅπερ καὶ μέγιστον νομίζω εἶναι?

Eadem ratio est in verbo *ἡγοῦμαι*: qui apud Menandrum ita dicit:

ἡγεῖταί μ' ὅλως | ἐπικόπανόν τι,

multis verberibus a nescio quo contusus ita dixit. Itaque neque apud Aeschinem id ferri potest neque apud alios veteres, sicubi idem mendum conspicitur.

Quod emendate scriptum est in Anabasi II. VI. 11 *ἐν μὲν οὖν τοῖς δεινοῖς ἤθελον αὐτοῦ ἀκούειν σφόδρα καὶ οὐκ ἄλλον ἡροῦντο οἱ ςρατιῶται*, et III. v. 16 *τούτους δὲ ἔφασαν — πολεμικοὺς εἶναι καὶ βασιλέως οὐκ ἀκούειν*, et alibi, saepe aliis locis Graeculorum socordia depravatum est et ad huiusmodi exempla corrigendum. Quid velim optime apparebit et simul sententiae meae plurimum fidei accedet ex loco Demosthenis p. 158, 9: *Ἀθηναίους δὲ, οἷς πάτριόν ἐςι μηδενὸς ἀκούειν, ἁπάντων δὲ κρατεῖν ἐν τοῖς πολέμοις*, ubi testes omnes fideli concordia ad nos propagarunt scripturam *μηδενὸς ὑπακούειν*, unus tantum ex omnibus sed caeteris omnibus fide et auctoritate praestans plurimum Parisinus S. pro *ὑπακούειν* veram lectionem *ἀκούειν* servavit. Recepta statim est propter auctorem, debebat et ex se spectata sine mora recipi. Quid causae autem fuisse putemus, cur in *ὑπακούειν* caeteri omnes conspirent? *Ἀκούειν τινός* pro *alicui dicto audientem esse* vel *parere alicuius imperio* antiquioris Graecitatis est, qui usus quum dudum obsolevisset pro *ἀκούειν* omnes *ὑπακούειν* constanter coeperunt dicere, et (ut sexcenties vidimus) suam loquendi consuetudinem in Antiquitatis monumenta temere transferre. Est autem id propterea tam vitiosum quia *ἀκούειν* eo sensu suapte natura *genitivum*, sed *ὑπακούειν* *dativum* requirit, quod quum sequiores nescirent foedissimis maculis Veterum scripta inquinarunt, cuiusmodi est *μηδενὸς ὑπακούειν* pro *μηδενί*. Quis non hisce admonitus fraudem nobis factam esse suspicetur in Cyrop. VIII. I. 4 *εὑρήσετε (τὴν πόλιν) τὴν μάλιςα τοῖς ἄρχουσιν ἐθέλουσαν πείθεσθαι ταύτην ἥκιςα τῶν πολεμίων ἀναγκαζομένην ὑπακούειν* et verum esse *ἀναγκαζομένην ἀκούειν*? Multa passim occurrunt vitia eiusdemmodi, quae ad Graecitatis *certum* usum ad unum omnia sunt revocanda, in qua re ne peccatorum multitudo alicui scrupulum iniiciat novo exemplo confirmare lubet quam lubrica, quam futilis sit in talibus Codicum

Mss. fides per Graeculorum temerarias manus ad nos propagatorum. Nempe in plerisque omnibus libris ἐπακούειν et ὑπακούειν ineptissimum in modum permiscentur quamquam haec verba et significationis et constructionis certo constantique discrimine diremta sunt. Ἐπακούειν τινός dicitur is qui diligenter et attente aliquid et lubenter audit, et sic Dii qui mortalium precibus praebent aurem dicuntur τῶν εὐχῶν ἐπακούειν. Contra ὑπακούειν τινί is dicitur, qui ad vocantis vocem respondet obtemperatque, ut ianitor dicitur τῷ κόψαντι τὴν θύραν ὑπακούειν. Et vel sic tamen haec passim confunduntur et in Codicibus et in emendatissima quaque editione. Turpe est in Herodoto aequissimis animis tulisse omnes Editores IV. 141. τοῦτον τὸν ἄνδρα ἐκέλευε Δαρεῖος καλέειν Ἱστιαῖον. — Ἱστιαῖος δὲ ἐπακούσας τῷ πρώτῳ κελεύσματι κτέ. nam quid certius est quam ὑπακούσας ab Herodoto scriptum esse? Satin certum est ἐπακούειν cum dativo nullo pacto umquam iungi potuisse?

Hinc fit ut saepissime καλεῖν et ὑπακούειν sibi inter se respondeant et καλούμενος ὑπήκουσεν et sim. legantur. Emenda igitur obiter Plutarchum περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου τύχης ἢ ἀρετῆς p. 338 B. Κλεῖτος — Ποσειδῶν ἀνηγορεύθη —. Δημήτριος δὲ — καταιβάτης καλούμενος ἐπήκουε, imo vero ὑπήκουε. Conferri meretur Plutarchi locus *de defectu Oraculorum* p. 419 B. δὶς μὲν οὖν κληθέντα σιωπῆσαι, τὸ δὲ τρίτον ὑπακοῦσαι τῷ καλοῦντι. In eiusdem vita Sertorii cap. XI. ποιησάμενος τιθασὸν οὕτω καὶ φιλάνθρωπον (τὴν νεβρὸν) ὥστε καὶ καλοῦντος ἀκούειν requiritur ὑπακούειν et καλοῦντος absolute est positum *quum vocaret*. Comparasse iuvabit duos alios Plutarchi locos e libro *de sollertia animalium* p. 976 A. ubi refert multis locis esse ἰχθῦς ὑπακούοντας τοῖς αὐτῶν ὀνόμασιν, ut Crassi muraenam, et p. 969 F. ἐπεὶ μηδεὶς ὑλακτοῦντι τῶν νεωκόρων ὑπήκουσεν αὐτῷ.

Turpe est, ut redeat unde digressa est oratio, in Aristophanis Nubibus vs. 263 tolerari scripturam καὶ τῆς εὐχῆς ὑπακούειν, praesertim quum ἐπακούειν in melioribus libris diserte legatur. Non minus turpis error inveteravit in Aeschinis Ctesiphontea § 56: τῶν Ἑλλήνων ὅσοις ἐπιμελὲς γέγονεν ὑπακούειν τῆσδε τῆς κρίσεως pro necessario ἐπακούειν. Neque ulla est in Platonis Gorgia p. 487 C. dubitatio, quin vera lectio sit: καί ποθ' ὑμῶν ἐγὼ ἐπήκουσα βουλευομένων pro

ὑπήκουσα, quod et in deterioribus libris legitur et ipsum est deterrimum. Contra peccatum est et saepe alibi et in Nubibus vs. 274.

ἔλθετε δῆτ', ὦ πολυτίμητοι Νεφέλαι,
ἐπακούσατε δεξάμεναι θυσίαν καὶ τοῖς ἱεροῖσι χαρεῖσαι,

ubi *ὑπακούσατε* unice verum et plane necessarium est. Ut *vocatae veniant ad sese* rogat Nubes, non ut *praebeant aurem.* Similia complura mihi in aliis animadversa et notata sunt, sed de his nunc quidem hactenus. Redeundum est enim paucis ad ipsum Xenophontis locum, a quo hanc animadversionem instituimus, quoniam in extrema parte vitium concepisse videtur: *καὶ οὐκ ἄλλον ᾑροῦντο*, inquit, *ἐν τοῖς δεινοῖς.* Facile credimus: difficile est in ipso discrimine pugnae mutare ducem aut potiorem deligere et acceptiorem. Excidit particula, quae tam saepe solet, scribendumque *καὶ οὐκ ἂν ἄλλον ᾑροῦντο.*

Describentium error commaculat acrem Xenophontis orationem III. I. 25. *εἰ μὲν ὑμεῖς ἐθέλετε ἐξορμᾶν ἐπὶ ταῦτα ἕπεσθαι ὑμῖν βούλομαι, εἰ δ' ὑμεῖς τάττετέ με ἡγεῖσθαι οὐδὲν προφασίζομαι τὴν ἡλικίαν*, non est in his epanaphora, ut § 37. *ὑμεῖς γάρ ἐστε στρατηγοί, ὑμεῖς ταξίαρχοι καὶ λοχαγοί*, et quae sequuntur, sed oppositio manifesto requiritur inter *ὑμεῖς* et *ἐμέ.* Nihil offensionis superesset si legeretur· *εἰ δ' ἐμὲ τάττετε ἡγεῖσθαι κτέ.* Sed difficile dictu est unde haec tam aperta et plana sententiae forma in illam abierit. Illud ipsum postulari tamen concedendum esse mihi arbitror.

Confusa sunt *παρά* et *περί*, ut passim alibi, in Anab. IV. IV. 11 *ἀλεεινὸν ἦν ἡ χιὼν ἐπιπεπτωκυῖα, ὅτῳ μὴ παραρρυείη*, nam nix quae de corpore undique defluit *περιρρεῖν* Graece dicitur, quamobrem *περιρρυείη* genuinum esse videtur.

Desidero vocabulum ad sententiam necessarium IV. V. 12 *τὰ μὴ δυνάμενα τῶν ὑποζυγίων ἥρπαζον καὶ ἀλλήλοις ἐμάχοντο περὶ αὐτῶν.* Suppleverim: *τὰ μὴ δυνάμενα (πορεύεσθαι) τῶν ὑποζυγίων.* Cf. § 16.

Periit praepositio V. IV. 17 in verbis *καὶ ἅμα ἐχόρευον νόμῳ τινὶ ᾄδοντες*, non est enim difficile ad intelligendum et (*ἐν*) *νόμῳ τινί* requiri et quid praepositionem exemerit. Conf. § 14, et VI. I. § 8 et 11.

Contra male abundat praepositio V. v. 7. *φοβούμενοι περὶ τῶν Κοτυωριτῶν τῆς τε πόλεως — καὶ [περὶ] τῆς χώρας*, namque haec verba sic conformata sunt ut *περί* iterari non possit.

Ἄγειν et *ἀγαγεῖν* quam frequenter inter se permutentur nemo nescit. Novum exemplum est in V. vii. 8. *πῶς ἂν οὖν ἐγὼ ἢ βιασαίμην ὑμᾶς — ἢ ἐξαπατήσας ἄγοιμι*, tu vero *ἀγάγοιμι* rescribe, quod *βιασαίμην* requirit.

Emendate scriptus locus V. viii. 6. *ἦ σὺ εἶ ὁ τὸν κάμνοντα ἀπαγαγών*; facem nobis praeferet ad inveniendam emendationem loci in Symposio Xenophonteo depravati VI. 6. *Ἆρα σύ, ὦ Σώκρατες, ὁ φροντιστὴς ἐπικαλούμενος*; Nempe sic scribendum est: *ἆρα σὺ εἶ Σωκράτης ὁ φροντιστὴς ἐπικαλούμενος*;

Eodem modo prodesse poterit locus in vicinia V. viii. 24. *ἢν οὖν σωφρονῆτε, τοῦτον τἀναντία ποιήσετε ἢ τοὺς κύνας ποιοῦσι*, qua forma loquendi nihil est apud Athenienses usitatius; *ἢν σωφρονῆτε, εἴπερ εὖ φρονεῖτε, ἐὰν ἔχητε νοῦν*, et similia, cum futuris coniunguntur. Anab. VII. iii. 17. *ἢν οὖν σωφρονῆτε τούτῳ δώσετε ὅ τι ἂν ἔχητε*, et VII. vi. 41. *ἢν οὖν σωφρονῶμεν ἐξόμεθα αὐτοῦ*, et § 42. *ἡμεῖς ἢν σωφρονῶμεν ἄπιμεν ἐντεῦθεν*, et passim aliis locis. Ex his igitur certa emendatio peti potest loco incerti scriptoris, qui secundam orationem *κατ' Ἀριστογείτονος* composuit inter Demosthenicas edi solitam p. 807. § 23: *ὧν ἐὰν ἔχητε νοῦν ἐνθυμούμενοι τοὺς μὲν φάσκοντας τούτους τῷ λόγῳ φιλεῖν ὑμᾶς χαίρειν ἐάσατε, αὐτοὶ δὲ τοῦτ' ἐκ παντὸς τρόπου παραφυλάξατε, ὅπως κτέ.* Nihil enim esse potest certius quam *ἐάσετε* et *παραφυλάξετε* ab auctore orationis, quicumque tandem est, scriptum fuisse. In Minoë, qui in Platonicis circumfertur, p. 320 E. vide quid turbaverint scribae, deinde Editores, priusquam vera lectio reperta esset: *διὸ καὶ σύ, ὦ βέλτιστε, ἐὰν σωφρονῇς, εὐλαβήσει.* In iis, quae illic continuo sequuntur: *καὶ ἄλλος πᾶς ἀνὴρ ὅτῳ μέλει τοῦ εὐδόκιμον εἶναι*, gratum incerto scriptori facies si ei *εὐδόκιμος εἶναι* volueris reddere.

Eodem modo uti iuvat Xenophontis verbis ex Anab. VI. i. 1. ad redarguendum turpem errorem, quem Demostheni indocti Graeculi temere affricuerunt et nullus adhuc Criticus deprehendit. In Timocratea p. 701, 28. sic legitur: *εἰ κατώρθωσεν*

ἐκεῖνος ἦν ἐπ' ἔμ' ἦλθεν ὁδὸν, οὐχ ὅτι τῶν ὄντων ἂν ἀπεςερήμην ἀλλ' οὐδ' ἂν ἔζην. Antiqua est in eo loco scripturae diversitas quum alii ἀπεςερήμην, alii ἀπεςερήθην legerent, sed nulla nisi apud Graeculos utra sit verior lectio poterat esse controversia. Iidem ex eodem opinionis errore *barbaram* formam, barbaram, inquam, et Graecis plane incognitam ἔζην invexerunt de suo, quum satis sit perspicuum certumque ἔζων ab Oratore esse scriptum. Requiritur enim imperfectum, et *aoristus* ἔζην ficta est a sequioribus forma eadem stultitia et levitate, qua καθέςαμαι, κατέαγμαι, ἀπέσβεσμαι dicebant pro καθέςηκα, κατέαγα, ἀπέσβηκα aliaque, ubi fallacem analogiam contra certum usum dicendi sequebantur. Ex formis genuinis ζῆτε, ἐζῆτε, ζῇς, ζῇ, et ἔζης, ἔζη collegerunt ἔζην Graecum esse, ut ἔβην, ἔςην, ἀπέσβην, κατέσκλην. Itaque ut ἔζην pro ἐβίων sic ζῆθι dicebant pro ζῇ, ζῆναι pro ζῆν ad exemplum formarum ςῆθι et ςῆναι similiumque. Semel et iterum ostendimus quam stolide ζῴην et ζῴης et ζῴη depravare soleant. Non minus ridiculum est ἔζην apud Demosthenem quam ζώοις et ζώοι apud Euripidem aliosque. Graeculi, qui ζῆθι solebant dicere, (cuius rei non est aptius exemplum quam in Epigrammate XVII in Lucianeis, ubi poëtaster in numerorum notis ludens ita dicit:

> ἓξ ὧραι μόχθοις ἱκανώταται, αἱ δὲ μετ' αὐτὰς
> γράμμασι δεικνύμεναι ζῆθι λέγουσι βροτοῖς,

id est post sex primas numerorum notas ά — ς′ sequuntur hae Z, H, Θ, I, id est ζῆθι q. d. εὐφραίνου, quoniam ζῆν pro ἡδέως ζῆν dictitabant isti, quibus vita sine voluptatibus non esse vita videbatur) Graeculi igitur notabant locos Veterum, ubi imperativus ζῇ legebatur: vide Etymol. Magn. v. Ζῆθι p. 410, 43 et Anecd. Bekk. p. 97, 29. In Sophoclis Antigone vs. 1169.

> πλούτει τε γὰρ κατ' οἶκον, εἰ βούλει, μέγα
> καὶ ζῇ τύραννον σχῆμ' ἔχων.

videbis Scholiastam annotare: ζῇ] ἀντὶ τοῦ ζῆθι, προςακτικῶς. Etiam in Euripidem homunciones vitiosam formam ἔζην temere invexerunt: nempe in Alcestidem vs. 295 et 651: illo loco plerique libri exhibent:

> κἀγώ τ' ἂν ἔζην καὶ σὺ τὸν λοιπὸν χρόνον,

contra vs. 651 in plurimis est:

κἀγώ τ' ἂν ἔζων χἤδε τὸν λοιπὸν χρόνον,

in paucis quibusdam *ἂν ἔζην*. Decepit Piersonum ad Moeridem p. 149 (*Ἔζην: Ἀττικῶς. ἔζων: Ἑλληνικῶς*) locus Etymologi M. p. 413. 8. afferentis:

κἄγωγ' ἂν ἔζην καὶ σὺ τὸν λοιπὸν χρόνον,

ex quo collegit *ἔζην* probum esse et Euripidi reddendum et aliis quoque. Equidem ne Moeridem quidem aut Herodianum tam turpiter erravisse arbitror, sed eorum annotationes suspicor sic olim scriptas fuisse, ut *ἔζων* unice probarent, *ἔζην* ex errore natum reiicerent. Etymologi quoque locus male habitus et mutilatus est. Rectissime enim iudicasse incertum Grammaticum apparet ex errore natam esse formam *ἔζην*, quoniam *ἔζης* et *ἔζη* erant in usu. Sic enim accipio verba: *πλάνης οὖν γενομένης ἐγένετο πρῶτον πρόσωπον ἔζην προσθέσει τοῦ ν ἀπὸ τοῦ τρίτου προσώπου*, quae satis sunt, ut opinor, perspicua. Sed est ille error (*πλάνη*) sequiorum, qui indocte et oscitanter ex *ἔζη* primam personam *ἔζην* elicuerunt, unde postea *ζῆθι* et *ζῆναι* propullularunt. Itaque neque in Demosthenem ista cadunt neque in Euripidem, nihilque praeter *ἔζων* antiquis est usitatum. Aoristi loco utebantur forma *ἐβίων* ut perfecti *βεβίωκα* et *τὰ βεβιωμένα*, ut supra verbo attigimus, dicebantque Attici omnes *ζῆν βίον*, ut *ἰέναι ὁδόν*. Praesens *βιῶ* pro *ζῶ* Ionicum est, et contra *ζωή* pro *βίος*. Qui aliud discrimen inter *βίος* et *ζωή* excogitarunt perdiderunt operam: vid. Ammon. de D.V. v. *Βίος ζωῆς διαφέρει. κτέ.*

Caeterum in Alcestide interpolatus mihi esse videtur vs. 295, quem facile est videre e vs. 651 ineleganter esse repetitum. Quanto enim melius et Euripide dignius legetur:

— σοῦ κατθανόντος ἄλλα φιτύσειν τέκνα.
κοὐκ ἂν μονωθεὶς σῆς δάμαρτος ἔστενες κτέ.

quum rectissime habeat vs. 651:

κἀγώ τ' ἂν ἔζων χἤδε τὸν λοιπὸν χρόνον
κοὐκ ἂν μονωθεὶς ἔστενον κακοῖς ἐμοῖς.

Nunc ad Xenophontem me recipio.

In Anabasi VI. I. 17 *εἰσῄει αὐτοὺς ὅπως ἂν καὶ ἔχοντές τι οἴκαδε ἀφίκωνται*, pro *ἀφίκωνται*, quod soloecum est, requiritur *ἀφίκοιντο*. Subibat militum animos cogitatio: *πῶς ἂν οἴκαδε*

ἀφικοίμεθα, quemadmodum ille Apollinem rogabat:

πῶς ἂν πλουτήσαιμι, Διὸς καὶ Λητοῦς υἱέ;

sed res est perspicua nec verbis opus.

Ibid. VI. III. 22 naturalis verborum ordo nescio quomodo in Codd. perturbatus est in his: καὶ οὐχ ὁρῶσιν οὔτε φίλιον ϛράτευμα οὔτε πολέμιον, καὶ ταῦτα ἀπαγγέλλουσι πρὸς τὸν Ξενοφῶντα καὶ τὸ ϛράτευμα, γρᾴδια δὲ καὶ γερόντια καὶ πρόβατα ὀλίγα καὶ βοῦς καταλελειμμένους. Quis non agnoscit naturae veritatem restituto sic verborum ordine, ut Pluygersius me admonuit: — οὔτε πολέμιον, γρᾴδια δὲ καὶ γερόντια — καταλελειμμένους, καὶ ταῦτα ἀπαγγέλλουσι πρὸς τὸν Ξενοφῶντα καὶ τὸ ϛράτευμα. Verba casu prius omissa, deinde in margine adscripta in alienam sedem, ut saepe fit, irrepserunt.

In Anab. VI. VI. 18 συμπέμψατέ μοι — οἵτινες, ἄν τι ἐγὼ παραλείπω, λέξουσιν ὑπὲρ ἐμοῦ. Quod est in Codice optimo A. apud Dind. παραλείψω nemo recipiet. Coniectura est Graeculi semibarbari, cui ut plerisque librariis forma ἔλειψα nihil offensionis habebat. Et tamen recte intellexit homo aoristum requiri, non intellexit quam leni medicina παραλίπω emendari posset ac deberet. Idem mendum e Demosthene tollendum est Orat. XLIV. 34 ἵνα τὰ πλεῖϛα παραλείπω, imo vero παραλίπω, ut in Orat. XLV. 5. ἵνα δὲ συντέμω ταῦτα, et alibi. Λείπειν et λιπεῖν sexcenties confunduntur. In eadem Demosthenis oratione XLIV. 64 pessime editur υἱὸν γνήσιον ἐγκαταλείποντα ἐπανιέναι, quod unice verum est emendate scriptum videbis in § 68. Manifestius etiam mendum tenemus in Isocratis Euagora § 33. εἰ καὶ μηδενὸς ἄλλου μνησθείην ἀλλ' ἐνταῦθα καταλείποιμι τὸν λόγον, nemo tamen adhuc καταλίποιμι restituit.

Plane gemellum vitium est in Anab. VII. IV. 17. οἱ δὲ Θρᾷκες φεύγουσιν — ὄπισθεν περιβαλλόμενοι τὰς πέλτας. Sitne λιπὼν an λείπων legendum, βαλὼν an βάλλων non Codices, sed sana ratio ubique sola demonstrat. Res ipsa clamat περιβαλόμενοι esse corrigendum.

Quum diu frustra quaesivissem quae esset vera scriptura loci manifesto corrupti VI. VI. 25. tandem mihi quod quaerebam feliciter videor reperisse. Dindorfius edidit: οὐ μέντοι ἔφη νομίζειν οὐδ' εἰ παμπόνηρος ἦν Δέξιππος βίαν χρῆναι πάσχειν αὐτόν. Βίαν πάσχειν non est Graecum: emendandum est

β ί α ι α χρῆναι πάσχειν αὐτόν. Habet enim *πάσχειν* suapte natura praeter certa quaedam adverbia secum adiectiva: *πάσχω γελοῖα* et *γελοῖόν τι πάσχω* Graecum est, non *πάσχω γέλωτα. Παρέχω γέλωτα* rectissime habet, cui scribae nonnumquam *πάσχω γέλωτα* substituerunt sed fraude manifesta. Eodem modo *δεινὰ πάσχειν, οἰκτρὰ, αἰσχρὰ, ὅμοια πάσχειν* dicitur, sic *τερπνὰ παθεῖν* et *τερπνὸν εἴ τί που πάθοι*, sic igitur et *βίαια πάσχω* et *βίαιόν τι πάσχω.* Thucydides III. 39. *ἀπόςασις μέν γε τῶν βίαιόν τι πασχόντων ἐςίν.* Plutarchus in Pericle cap. 29. *Αἰγινῆται δὲ κακοῦσθαι δοκοῦντες καὶ βίαια πάσχειν.* Praeterea vide quam commendetur ea emendatio librorum scripturis. In optimis est *βία χρῆναι*, in duobus *βίαν χρῆναι*, quae futilis illius scripturae correctiuncula est, in caeteris omnibus *δίκαια χρῆναι πάσχειν.* Est autem satis notum quam saepe *βίαιος* in *βέβαιος* corrumpi soleat. Confundi in libris *βίαιος* et *δίκαιος* bene docuit Dindorfius ad Steph. Th. v. *Δίκαιος* apposite afferens et alia et e Dionysio Halic. A. R. IV. 32. *παρεσκεύασμαι γὰρ καὶ τὰ δίκαια ἐρῶν καὶ εἰ μὴ πείθοιο τὰ δ ί κ α ι α πράξων*, ubi Codex Urbinas servavit veram lectionem *τὰ β ί α ι α πράξων.*

Quod modo dicebam *πάσχειν* et *παρασχεῖν* confundi nusquam est manifestius quam apud Iulianum p. 287. *ὅ τι ἂν ᾖ τοῖς θεοῖς φίλον π α ρ α σ χ ε ῖ ν ἢ πράττειν*, ubi *πάσχειν ἢ πράττειν* unusquisque videt requiri. In Demosthenis quae feruntur *Προοιμίοις* XXI. in fine: *οὕτω γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ σ χ ο ῖ μ ε ν ἂν κακῶς* receptam oportuit verissimam lectionem *τοῦ λοιποῦ π ά σ χ ο ι μ ε ν ἂν κακῶς.*

Verba Xenophontis in Anab. VII. vi. 57. *νῦν ὑμῖν ἔξεςιν ἀ ν ε π ι λ ή π τ ω ς πορεύεσθαι ὅπῃ ἂν ἔλησθε* semper mihi visa sunt manu ducere ad emendationem loci Thucydidei I. 92. *οἵ τε πρέσβεις ἑκατέρων ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου ἀ ν ε π ι κ λ ή τ ω ς*, namque vitiosum esse hoc adverbium nec rei conveniens. Quis est in tali re *ἐπικλήσει* locus? Abire volentem retinere per vim et non dimittere est *ἐπιλαμβάνεσθαί τινος* et nihil aptius est Thucydidis loco quam *ἀνεπιλήπτως*, ut apud Xenophontem exstat.

In iis, quae continuo apud Xenophontem sequuntur: *καὶ π λ ε ῖ τ ε ἔνθα δὴ ἐπεθυμεῖτε πάλαι* optimi testes inferunt foe-

dum vitium ex aequalium sordibus natum πλέετε pro πλεῖτε, de quo genere mendorum pauca quaedam annotare iuvat. Satis constat recentiores Graeculos resolvisse formas quasdam, quibus Attici olim *numquam* nisi contractis utebantur. Dicebant isti χρύσεος, ἀργύρεος, χάλκεος cet. quibus formis *numquam* quemquam Atticorum usum fuisse certum est. Reprehendit hoc aequalium vitium Phrynichus p. 207, ubi multa congessit Lobeck ex scriptoribus non optimis, duos tantum locos ex antiquis probatisque. Et de Aeschinis quidem loco in Ctesiphontea § 166. pridem diximus, ubi ὦ σιδηροῖ pro σιδήρεοι reponendum. In Agesilai Encomio, quamquam non est Xenophontis, tamen nulla est controversia quin V. 5. legendum sit: ἦ πάντα μοι, ὅσα ὁρῶ, χρυσᾶ γενέσθαι, non χρύσεα. Alterum Graeculorum vitium committitur in verbis disyllabis in -έω exeuntibus, quorum formas non contrahebant omnino, neque tantum Veterum exemplo πλέω, πλέομεν et πλέουσι dicebant, sed πλέεις quoque et πλέει et πλέετε. Saepissime apud sequiores et minus probatos scriptores occurrunt formae ζέει, ῥέει, πνέει, χέει, sim. et δέεις et δέεται, ἐδέετο, ἐδέεσθε, alia. Perstringit eos Phrynichus p. 220, ubi larga manu exempla huius erroris profundit Lobeckius, quae sexcentis aliis augeri possent, sed est ea inutilis diligentia. Utilius multo ex illius rei observatione emendabimus locos Atticorum, ubi vitiosa Graeculorum συνήθεια suas sordes affricuit et simul error deprehenditur cum causa errandi. Turpe est ad hunc diem in Isocratis Busiride § 5. ferri potuisse τοσούτου δέεις οὕτω κεχρῆσθαι τοῖς λόγοις pro δεῖς, nam quid potest esse certius quam δεῖς summa constantia dixisse Athenienses, sed Graeculos suum δέεις temere substituisse? Omnino in Attica locutione τοσούτου δεῖς, πολλοῦ δεῖς, sim. scribarum et sciolorum temeritas manifesta est. Pro τοσούτου substituunt τοσοῦτο, τοσοῦτον et τοσούτῳ, quae omnia sunt Graecitatis consenescentis et ΔΕΙΣ depravant in δέεις, δεῖ σε et sim. In Platonis Lyside p. 204 E. ὅτι πολλοῦ δεῖς τὸ εἶδος ἀγνοεῖν τοῦ παιδός, optimus omnium Bodleianus δεῖς σε habet, caeteri δεῖ σε, unus tantum Vindobonensis nescio quis veram scripturam servat acutioris alicuius coniectura repertam, ut probabile est. Apud Demosthenem XXXVII. 49. καίτοι τοσούτου

δεῖς ἐλέου τινὸς ἄξιος εἶναι in duobus optimis S. et F. τοσοῦτ' οὐδεὶς scriptum est, unde de illorum peritia Graecitatis iudicari potest. In Orat. XL. 22. καὶ τοσούτου ἐδέησε περιγενέσθαι τι, alii τοσοῦτον habent et est haec solemnis in talibus scripturae diversitas. Ad hanc lucem statim certa emendatio subnascetur omnibus quum legent apud Demosthenem in Orat. XXIX. 17. νῦν δὲ τοσοῦτο τοῦ ποιῆσαί τι τούτων ἐδέησεν, apparet enim τοσούτου ποιῆσαί τι esse corrigendum. Dittographia τοσοῦτο — τοσούτου peperit vulgatam, quum του suprascriptum esset ad τοσοῦτο emendandum. In nullo autem verbo licentius Graeculi grassati sunt quam in verbo δεῖν *ligare*. Satis constat Atticos illud verbum per omnes formas contraxisse: itaque δῶν dicebant non δέων, δοῦσα non δέουσα, δοῦν non δέον, δοῦσι non δέουσι cet. ἔδουν, κατέδουν, συνέδουν non ἔδεον cet. et δοῦμαι, ὑποδοῦμαι, διαδοῦμαι ceteraque omnia. Reddidimus ὑποδῶν Platoni in Protagora p. 321 A. pro ὑπὸ ποδῶν, comparantes ἀναδῶν in Aristoph. Pluto vs. 589. Συνδοῦντες est apud Antiphanem Athen. p. 700 C.

τῶν δ' ἀκοντίων
συνδοῦντες ὀρθὰ τρία λυχνείῳ χρώμεθα.

et similia complura inter legendum occurrent. Sed saepe scribae contractas formas resolverunt et ad aequalium consuetudinem accommodarunt. Δοῦσι Veterem Atticam formam in δέουσι mutarunt apud Demosthenem in Orat. LI. 11. τῶν ναυτῶν τοὺς ἀπολειπομένους δέουσι καὶ κολάζουσιν: est autem δέουσι non minus vitiosum quam δέονται, διαδέονται, ὑποδέονται, pro δοῦνται, διαδοῦνται, ὑποδοῦνται, itaque confidenter δοῦσι revoca. Animum addent dubitanti Moeris p. 130. Δοῦσιν: Ἀττικῶς. δεσμεύουσιν: Ἑλληνικῶς et Hesychius: Δοῦσι: δεσμεύουσι. Etiam simplex δῶν in lucem vitamque revocandum est apud Demosthenem in Orat. XXII. 68. ὁμοῦ μετοίκους, Ἀθηναίους δέων, ἀπάγων, imo vero δῶν, quemadmodum δοῦσαν pro δεσμεύουσαν e Dinarcho affert Pollux VIII. 72. et δοῦν pro δεσμεῦον in Cratylo legitur p. 419 A. 421 C. Illud ipsum δῶν certa auctoritate fulciet Hesychius:

Δῶν: δεσμεύων.
Δῶμεν: ἀποδῶμεν.

Ex his igitur quid sit statuendum de caeteris formis non con-

tractis sicubi in Atticorum scriptis comparent facile est ad intelligendum neque debebant Editores in Dione Chrysostomo Orat. XIV. p. 438. πολλάκις οἱ τοῦ νοσοῦντος οἰκέται αὐτοὶ καταδοῦσι τὸν δεσπότην commemorare indoctam Reiskii suspicionem καταδέουσι. Dicam nunc de alio quodam vitiorum genere quod huic affine est: nempe sequiores per omnia Xenophontis scripta obscurarunt formas antiquiores in -ῆς et saepissime accusativos in -έας eadem labe affecerunt: utramque enim terminationem in -εῖς solent corrumpere, τοὺς γονεῖς dicentes et τοὺς νομεῖς, aliaque sexcenta. Xenophon enim, ut hoc utar, non scripsit Anab. V. v. 13. ὦ ἄνδρες Σινωπεῖς, sed Σινωπῆς, ad eam rationem, quam in Aristophane et Thucydide et antiquioribus diligenter servandam esse nunc quidem satis constat inter omnes, sed in Xenophonte quoque et Oratoribus eandem eadem constantia servari oportere nescio quomodo nullus Editorum animadvertisse videtur. Scilicet librorum omnium consensus scrupulum iniicit: sed ubique videmus quantum sibi sumant sequiores in iis, quae lapsu temporis formam mutaverunt. Nihil est in hoc genere utilius quam pervetusti scribarum errores, in quibus antiqua lectio tuto delitescit ab omni nova corruptela tuta donec acutior aliquis verum extundat. Reperi huiusmodi vitium in oratione κατὰ Νεαίρας p. 1357, 8. πολυτελὴς δ' ἦν, οἱ Μεγαρεῖς δ' ἀνελεύθεροι καὶ μικρολόγοι, ubi praestantissimus liber S. cum duobus perbonae notae B. Q. hanc scripturam exhibent: μὲν γὰρ ἦσαν ἐλεύθεροι quae unde nata sit in aprico est. Nempe ΜΕ̄ΓΑΡΗΣΑΝΕΛΕΥΘΕΡΟΙ id est Μεγαρῆς (δ') ἀνελεύθεροι perfacile in μὲν γὰρ ἦσαν ἐλεύθεροι abire potuit, quoniam lineola in ΜΕ̄ΓΑΡΗΣ supra secundam literam ducta, quae nomen proprium esse denotat, scribis visa est (ut passim factum est) omissam literam ν significare. Neminem autem nescire opinor in Codicibus solere nominibus propriis lineolam superimponi, eandemque in aliis literae ν omissae vicem supplere, olim in versuum exitu tantum, deinde ubique in quovis vocabulorum genere. Hinc factum est ut toties ν necessarium interciderit quum scribae tenuem lineolam et vix apparentem prorsus negligerent. Hinc μέν (ΜΕ̄) in με toties abiit et alii errores innumerabiles suscipiuntur. Unde nasci potuit inepta

scriptura in Antiphanis versiculo apud Athen. p. 339 A. ἀνδρωτάριϛον nisi ex ΑΝΔΡΩΤΑΡΙCΤΟΝ id est ἀνδρῶν τ' ἄριϛον? et passim talia occurrunt.

Non tempero mihi, quin palmariam loci Euripidei emendationem nunc communicem cum iis qui philosopho in scena delectantur. In Alcestide vs. 1117. dicenti Herculi:

τόλμα προτεῖναι χεῖρα καὶ θιγεῖν κόρης.

Admetus respondet:

καὶ δὴ προτείνω, Γοργόν' ὡς καρατόμῳ.

nihil opus est temerarias et male sanas interpretationes exagitare post repertam veram lectionem certa et evidenti correctione, quam ab amico suo factam iure Badhamus admirabatur. Perspexit enim is tam acute quam feliciter hanc fuisse olim librorum scripturam: ΓΟΡΓΟΝΩΣΚΑΡΑΤΟΜΩ, quam perperam sic esse descriptam: Γοργόν' ὡς καρατόμῳ quum significaret: Γοργόν' ὡς καρατομῶν, i. e. ἀποϛραφείς, *averso vultu*, quemadmodum Perseus olim Medusae caput abscidit, quae est hercle eximia in paucis emendatio.

Apud Polyaenum V. 8. 2. in verbis τὴν ἰδίαν ϛολὴν ἀποθέμενος καὶ λαβὼν αὐτοῦ σκεύη nulla est dubitatio quin verum sit καὶ λαβὼν ναύτου σκευήν. Peperit duplex vitium vetus scriptura ΛΑΒΩΝΑΥΤΟΥΣΚΕΥΗ et magna passim talium copia est. Eadem causa depravavit locum Demosthenis p. 1210, 9. ἀντὶ μὲν τῶν ἀπολιπόντων με ναυτῶν ἑτέρους ἐμισθωσάμην ναύτας, ubi quod est in S με αὐτῶν natum est ex ΜΕΑΥΤΩΝ, quod quum negligenter esset descriptum με αὐτῶν corrector supervenit, qui de suo ναύτας addidit. Recepta igitur vera lectione με ναυτῶν emblema ναύτας sine mora erat expungendum. Contrario errore saepius videbis litteram ν perperam nominibus propriis additam. 'Ατέας apud Lucianum LXII. 10. 'Αντέας audit in libris, qui LXVII. 9. 2. Τιριδάταν appellant τιρινδάταν. Apud Aelian. H. A. p. 380, 9. ἀνδρίαν reperies pro 'Αδρίαν. In Euripidis Phoenissis 581 ex libris ἄνδραϛε afferunt pro ῎Αδραϛε, et in Troadibus 230 κράνθις pro Κρᾶθις. Sic in Aristophanis Vespis vs. 1191. 'Εφουδίων appellatur in Veneto Codice ἐφουνδίων. Sic in Hellenicis IV. v. 19. nata est lectio σινδοῦντι pro Σιδοῦντι, et ne plura addam apud Demo-

sthenem p. 1310. pro Ἀμυθέων, Ἀμυθέωνος, Ἀμυθέωνι in Codice S. ἀμυνθεων legitur et ἀμυνθεωνος et ἀμυνθεωνι. Nempe in his omnibus una atque eadem causa peperit errorem: ĀΤΕΑΣ non erat ἀντέας legendum, sed lineola nomen proprium esse significabat, similiterque in ΤΙΡῙΔΑΤΑΝ, ĀΔΡΙΑΝ, ĀΔΡΑΣΤΕ, ΚΡĀΘΙΣ, caeterisque omnibus. Itaque sic ΜΕ̄ΓΑΡΗΣΑΝΕΛΕΤΘΕΡΟΙ in μὲν γὰρ ἦσαν ἐλεύθεροι corruptum antiquae et genuinae lectionis Μεγαρῆς certa et indubitata vestigia impressa reliquit. Non erat igitur spernendum quod in eadem oratione p. 1377, 4. pro πλαταιεῖς eximius liber S. πλαταιης obtulit, sed ex his similibusque indiciis antiquae formae Oratori fuerant restituendae, idemque et in caeteris Oratoribus et in Xenophonte diligenter faciendum.

De accusativorum formis in -εῖς pro -έας exeuntibus prudenter Dindorfii ambo iudicaverunt corruptas esse et undique eiiciendas, Ludovicus in praef. ad Anab. p. IX. Guilielmus in praefat. ad Demosthenis editionem Lipsiensem pag. XXVIII. ad locum Oratoris p. 352, 17. ubi libri αλεις, ἀλεῖς et ἁλεῖς servant, sed Ἁλέας apud Harpocrationem tulit aetatem.

In Anabasi VII. VII. 18. ἐθέλοιτε δ' ἂν τούτοις ἐπιτρέψαι — ὁπότερ' ἂν ψηφίσωνται εἴθ' ὑμᾶς προσῆκεν ἐκ τῆς χώρας ἀπιέναι εἴτε (εἴθ') ἡμᾶς, ex optimis libris prodiit προσῆκεν, quum in caeteris omnibus sine sensu πρόσθεν legeretur. Sed προσῆκεν quoque leviter corruptum est. Sententia loci et Graecitatis usus requirunt praesens προσήκει. Certus hic est loquendi usus, ubi status controversiae constituitur εἰ χρή, εἰ προσήκει et sim. Lubenter hanc rem commemoro, ut per eam occasionem vetus mendum e Lysia eluam. Praemittam locos quosdam ubi emendate legitur. Demosthenes p. 473, 14. Ἀθηναῖοι σκοποῦσιν εἰ χρὴ τοὺς εὐεργέτας ἐᾶν τὰ δοθέντ' ἔχειν, et p. 690, 22. ἡ πόλις — Χαρίδημον εἰ χρὴ φρουρεῖν βουλεύεται. Andocides IV. 2. ὁ μὲν οὖν ἀγὼν ὁ παρὼν οὐ ϛεφανηφόρος, ἀλλ' εἰ χρὴ μηδὲν ἀδικήσαντα τὴν πόλιν δέκα ἔτη φεύγειν. Isocrates XVI. 46. καὶ τὸ μὲν ἔγκλημά ἐϛι περὶ χρημάτων, ἀγωνίζομαι, δ' εἰ χρὴ μετεῖναί μοι τῆς πόλεως. Ex his facile est deprehendere fraudem in Lysiae Orat. XVIII. 1. οὐ γὰρ μόνον περὶ τῆς οὐσίας ἀγωνιζόμεθα ἀλλὰ καὶ [περὶ τῆς πολιτείας] εἰ

χρὴ δημοκρατουμένης τῆς πόλεως ἡμῖν μετεῖναι, expunge emblema περὶ τῆς πολιτείας et habebis eandem sententiam nitide et Attice expressam. Contra verba ὡς χρή male irrepserunt in Lysiae orationem XXX. 32. τούτου μὲν — οὐκ ἐπεχείρησαν δεῖσθαι [ὡς χρὴ] παύσασθαι εἰς ὑμᾶς ἐξαμαρτάνοντα, nullo modo enim verbum δέομαι illa verba admittere potest, sed nil praeter infinitivum παύσασθαι recipit. Mirum est quam saepe προσήκει et προσῆκεν et προσῆκον in libris confundantur: cuius rei quae causa sit non est mihi satis perspicuum, sed factum esse saepe video, ut apud Lysiam XVIII. 11. οὐ τοὺς πονηροτάτους τῶν πολιτῶν ἀπέκτεινον, ἀλλ' οἷς μάλιστα προσῆκον καὶ διὰ γένος καὶ διὰ πλοῦτον καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἀρετὴν τιμᾶσθαι, ubi requiritur προσῆκεν, ut vides. In Euripidis Ione vs. 434. libri omnes foede corrupti exhibent:

ἀτὰρ θυγατρὸς τῆς Ἐρεχθέως τί μοι
μέλει προσήκει τ' οὖδας;

quem locum laudans Iustinus Martyr προσῆκέ μ' οὐθέν exhibet. Vera lectio a Dobraeo reperta est προσῆκον οὐδέν, quae in προσῆκεν οὐδέν, προσῆκέ μ' οὐδέν, προσήκει τ' οὖδας turpiter corrupta est. Προσήκει et προσῆκεν in Demosthenis Codd. passim video permutari. Cf. p. 104, 25. ubi S. male προσῆκεν habet pro προσήκει, et 473, 16. et alibi. Gravius etiam erratum in Demosth. Orat. XLVIII. 1. ἐπειδὰν ὑπό τινος ἀδικῶνται ἄλλως τε καὶ ὑφ' ὧν ἥκιστα προσήκει ἀδικεῖσθαι, ubi et προσῆκε legendum et inducendum ἀδικεῖσθαι. Solemnis est in talibus Ellipsis: ὑφ' ὧν ἥκιστ' ἐχρῆν et ὑφ' ὧν ἥκιστα προσῆκεν. Imitantur Romani et alii et Livius XXXIX. 11. *miserari casum adolescentis coepit, qui spoliatus fortunis*, a quibus minime oporteret, *apud se tunc esset.* In Isocratis oratione πρὸς Νικοκλέα § 5. pro ὁρῶσι τοὺς μὲν ὑφ' ὧν ἥκιστα χρῆν διεφθαρμένους restituendum est ὑφ' ὧν ἥκιστ' ἐχρῆν, et apud Antiphontem in Orat. I. § 22. ὑμεῖς δ' οὐ τῶν ἀποκτεινάντων ἐστὲ βοηθοί, ἀλλὰ τῶν ἐκ προνοίας ἀποθνησκόντων καὶ ταῦτα ὑφ' ὧν ἥκιστα ἐχρῆν [αὐτοὺς ἀποθνήσκειν], manifestum additamentum resecandum esse censeo. Utiliter his addi poterit locus, ubi in simplici verbo apud Demosthenem cum insigni sententiae detrimento sic est erratum. In oratione περὶ τοῦ στεφάνου p. 237. § 35. ἀκούσεσθε δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν οἷς μὲν ἐχθρὸς ἥκει φίλον αὐτὸν

γεγενημένον, οἷς δὲ φίλος τοὐναντίον ἐχθρόν, si quis hoc agit facile sentiet pro ἥκει necessario requiri ἧκε, cui hostis *venisset*, ei amicum esse factum. Eodem modo ἧκε — ἥκει confusa sunt p. 674, 26. Mirum est in talibus non sentire homines doctos, quam sit incongrua temporum ratio. Magis etiam mirabile est in Lysiae Orat. XXVIII. 4. εἰ ὑμῖν Θρασύβουλος ἐπηγγέλλετο τριήρεις ἔχων ἐκπλεύσεσθαι tamdiu absurdum ἐπηγγέλλετο tolerari potuisse: si vobis Thrasybulus *pollicetur*, quum sit luce clarius *pollicitus esset* requiri, ἐπήγγελτο, de quo errorum genere multa supra annotavimus, quibus adde novum exemplum προσερράπτετο pro προσέρραπτο apud Moerid. Att. v. Κατωνάκη: vide et ibi Pierson. p. 225. Sed non semper, opinor, inter legendum hoc agimus, et si perspicuum est quid dicatur non semper attendimus an sit oratio bene Graeca, unde eam sententiam collegerimus. In unico Codice Lysiae legitur in Orat. XXIV. 8. νῦν δ' ἐπειδὴ καὶ γῆρας καὶ νόσοι καὶ τὰ τούτοις ἐχόμενα κακὰ προσγίγνεται. Quis est qui haec verba non statim optime intelligat? Sed inest in his immanis soloecismus, quem Bekkerus tacitus sustulit, alii revocarunt. Quis nescit τὰ τούτοις ἐχόμενα dici non posse pro τὰ τούτων ἐχόμενα? Non erat tamen vitium in pronomine sed in participio: tu vero revoca Bekkeri emendationem καὶ τὰ τούτοις ἑπόμενα, ut apud Platonem de Rep. III. p. 406 D. πιλίδιά τε περὶ τὴν κεφαλὴν περιτιθεὶς καὶ τὰ τούτοις ἑπόμενα, et alibi. In Platonis Politico p. 271 B. ἐχόμενον male scriptum est pro ἑπόμενον in verbis: ἐχόμενον γάρ ἐστι τῷ τοὺς πρεσβύτας ἐπὶ τὴν τοῦ παιδὸς ἰέναι φύσιν κτέ. et post pauca p. 271 E. ἑπόμενα vitiose pro ἐχόμενα in his: ἄλλα θ' ὅσα τῆς τοιαύτης ἐστὶ κατακοσμήσεως ἑπόμενα, vidit utrobique verum sed per transennam Stallbaumius et sibi ipse diffidens. Quamdiu ἕπομαι dativum et ἔχομαι genitivum habere constabit non dubitabitur quin utraque correctio sit necessaria. Obiter veram lectionem restitue apud Pausaniam X. 25. 9. ubi editur: γέγραπται μὲν Ἀνδρομάχη καὶ ὁ παῖς οἱ προέστηκεν ἑλόμενος τοῦ μαστοῦ, ubi ἐχόμενος τοῦ ἱματίου legendum.

Priusquam Anabasin de manibus deponam ex caeteris scriptis Xenophonteis nonnullos locos tractaturus lubet diversi generis quaestionem et controversiam attingere, quae quum non

aliunde melius quam ex ipsa Anabasi componi dirimique possit nunc difficultatibus quibusdam impedita est et tenebris involuta, quoniam levibus et corruptis testibus temere et inconsulto habetur fides. Si quaerimus ab iis, qui Anabasin edunt et interpretantur, quo gradu aetatis esset Xenophon quum illas res gereret, utrum in flore aetatis an maturior, fervidus iuventa an rerum hominumque usu exercitatus magno consensu ita respondent ut eum tum »*quadraginta duos minimum annos natum*" dicant fuisse. Vide quos laudat ad Anab. III. I. 14. L. Dindorfius, qui illorum auctoritatem securus sequitur. Sed equidem omnes appello, qui Anabasin ipsam animo eruditis opinionibus vacuo diligenter lectitarunt, ut mihi ex suo ipsorum sensu, quo animus in toto opere inter legendum afficitur, testimonium dicant fieri non posse ut Xenophon ille, quem in Anabasi vigentem et spirantem cernimus, quadraginta duos minimum annos natus fuerit, quum illa ab eo sic gererentur. In omnibus, quae Xenophontem aut agentem videmus aut audimus loquentem, spirat ardor quidam et aestus animi iuveniliter effervescentis et, ut Graece optime dici potest, *σφριγῶντος*, in ipso robore et flore ineuntis aetatis, cum illo candore et illa modestia, quae optimas artes in iuvene generoso et strenuo comitari solet et condecorare. Ridiculum est, ut dicam quod sentiam, existimare illa fuisse in viro quadragesimum tertium aetatis annum agente et maturo et multarum rerum hominumque longo usu probe exercitato, qui quum per tres et viginti annos stipendia fecisset et equo publico meruisset peritiam acerrimo bello collectam sic ad Cyrum attulerit, ut sine imperio ac paene privatus illius castra et fortunam sequeretur, nemini praeter Proxenum notus nisi nomine tantum, ut Chirisophus dicere potuerit III. I. 45. *ἀλλὰ πρόσθεν μὲν, ὦ Ξενοφῶν, τοσοῦτον μόνον σε ἐγίγνωσκον ὅσον ἤκουον Ἀθηναῖον εἶναι.* Nempe Xenophon *οὔτε ϛρατηγὸς οὔτε λοχαγὸς οὔτε ϛρατιώτης ὢν συνηκολούθει* III. I. 4. sed a vetere hospite Proxeno invitatus per epistolam Cyri amicitiam pollicente, quam ille spem tam lubenter et ardenter amplectitur, ut Socratem caute et prudenter admonentem prorsus iuveniliter eluserit. Legat mihi aliquis III. I. 6. quo pacto Xenophon et Socratem et ipsum Apollinem Pythium lepide circumvene-

rit et cogitet apud animum suum an illa cadant in virum quadraginta duos annos natum, qui plurima stipendia in bello Peloponnesiaco fecisset et viginti tribus abhinc annis in infelici expeditione ad Delium ex praesenti capitis periculo a Socrate ereptus fuisset. Absurda haec sunt, inquam, et ridicula. Xenophon adolescentulus quum in Socratis amicitiam et familiaritatem esset receptus, qui aetate et ingenio fervidiorem amicum et ἐρωτικόν consiliis et auctoritate coercebat (vide Memorab. I. III. 10.) a Proxeno ei spes facta est fore, ut si cum Cyro esse vellet praeclaris rebus gestis et gloriam magnam et potestatem et opes consequeretur, quemadmodum ipse Cyrum sibi patria et rebus omnibus potiorem esse duceret. Satis perspicuum est autem Proxenum, qui ex Cyri amicitia ᾤετο κτήσεσθαι ὄνομα μέγα καὶ δύναμιν μεγάλην καὶ χρήματα πολλά (Anab. II. VI. 17.) eadem spe inflammasse Xenophontis animum quum eum Athenis ad sese in communionem rerum suarum fortunaeque vocaret. Ea ipsa res declarat et Proxenum nondum ad aetatis maturitatem pervenisse sed in ipso flore, id quod generosae indolis iuvenes assolent, magna omnia et vasta animo concepisse, et Xenophontem amicum et earumdum rerum socium futurum aetatis gradu etiam inferiorem Proxeno aut certe parem et aequalem fuisse. Et de Proxeni quidem aetate disertissimum exstat ipsius Xenophontis testimonium Anab. II. VI. 20. ὅτε δὲ ἀπέθνησκεν (ὁ Πρόξενος) ἦν ἐτῶν ὡς τριάκοντα, Xenophontem autem ipsum nondum id aetatis fuisse sed paucis etiam annis iuniorem ex complusculis Anabaseos locis perspexisse mihi videor. Quam vehementer eius animum commoverint Proxeni promissa, quam ardenter illam spem laudis et potestatis et divitiarum amplexus fuerit demonstrat iam statim lepida fallacia et prorsus iuvenilis, qua circumvenit Apollinem, ne iter suum moraretur. Deinde quum in illa omnium rerum desperatione somnum capere non potest et anxius apud animum suum cogitat quid sit sibi faciendum, retinet eum aetatis suae cogitatio et scrupulum iniicit, quem tandem sibi ipse ita evellit III. I. 14. ποίαν δ' ἡλικίαν ἐμαυτῷ ἐλθεῖν ἀναμένω; οὐ γὰρ ἔγωγ' ἔτι πρεσβύτερος ἔσομαι ἐὰν τήμερον προδῶ ἐμαυτὸν τοῖς πολεμίοις, quae si non sunt iuvenis aetati suae diffidentis nihil habeo quod dicam. Haeccine tu pu-

tas animum viri subire potuisse quadraginta duos minimum annos nati? Fieri non potest ut hoc quisquam in animum inducat suum. Deinde convocatis Proxeni centurionibus quum omnium animos verbis inflammasset fortem ac strenuam orationem modestissime his verbis concludit: *εἰ μὲν ὑμεῖς ἐθέλετε ἐξορμᾶν ἐπὶ ταῦτα ἕπεσθαι ὑμῖν βούλομαι, εἰ δ' ἐμὲ τάττετε ἡγεῖσθαι οὐδὲν προφασίζομαι τὴν ἡλικίαν ἀλλὰ καὶ ἀκμάζειν ἡγοῦμαι ἐρύκειν ἀπ' ἐμαυτοῦ τὰ κακά.* Luce clarius est hanc esse orationem *τοῦ οὔπω ἐν ἡλικίᾳ ὄντος, τοῦ οὔπω ἀκμάζοντος.* Crede nunc, si potes, haec virum dicere quadraginta duos annos natum. Apparet eum qui ita loquatur omnibus ad quos dicat aetate esse inferiorem neque per aetatem iam cum imperio esse posse videri. Praeterea illi ipsi centuriones Proxenum ducem habuerant *ὄντα ἐτῶν ὡς τριάκοντα* eumque non acrem aut strenuum imperatorem, sed ingenio et natura mitiorem, *οὔτ' αἰδῶ τοῖς ϛρατιώταις ἑαυτοῦ οὔτε φόβον ἱκανὸν ἐμποιῆσαι* II. II. 19, ex qua ipsa re colligo illam Xenophontis verecundiam *οὔπω ἀκμάζειν ὁμολογοῦντος* cadere in aetatem annis quibusdam Proxeno inferiorem. Ridiculum est existimare illum virum, qui nunc ita dicat putare se *ut mala ab sese depellat satis sibi esse annorum*, quatuor et viginti annis antea pugnasse ad Delium caeteraque per reliquam partem belli Peloponnesiaci stipendia fecisse. Atque eum id aetatis dixisse credemus: *οὐδὲν προφασίζομαι τὴν ἡλικίαν.* Apage ineptias. Paene cernimus oculis in illa parte Anabaseos Xenophontem, fervidum iuventa, nondum maturum, nondum longo usu rerum hominumque exercitatum sed optima indole ad belli pacisque artes praeditum rei bellicae peritiam in ipso bello colligentem, consilio promtum, manu etiam promtiorem. Passim eum talem in Anabasi cognosces: ne tangam caetera vide VII. II. 29. quomodo Xenophon apud Seuthen in re ancipiti *ὑποπεπωκὼς* sumat animum bonum, et sese scite lepideque expediat. Satis erit denique indicare locos quosdam, quibus paene dixerim disertis verbis aetas Xenophontis significatur. Ubi *iuniores, οἱ μέχρι τριάκοντα ἐτῶν, οἱ εἰς τριάκοντα ἔτη* extra ordines evocantur aut in hostem immittuntur, videbis illi agmini Xenophontem praeesse solere. Legitur VII. III. 46. *Ξενοφῶν δὲ παρηγγύησε τοὺς εἰς τριάκοντα ἔτη παριέναι ἀπὸ τῶν*

λόχων εὐζώνους καὶ αὐτὸς μὲν ἐτρόχαζε τούτους ἔχων. Dices fortasse ex hoc loco et aliis similibus non plane confici posse quod volumus, namque nihil impedire quo minus iunioribus dux aetate provectior praeficeretur, sed quid facies illo loco, qui legitur VI. IV. 25. ὁ Ξενοφῶν — ἐβοήθει καὶ οἱ ἄλλοι οἱ μέχρι τριάκοντα ἐτῶν ἅπαντες. Videturne tibi dubitari posse, quin Xenophon quoque ipse in eorum numero fuerit qui μέχρι τριάκοντα ἐτῶν esse dicuntur, et aetatis annum trigesimum nondum egressus? Equidem non video quomodo haec verba aliter accipi intelligique possint. Ex his igitur similibusque indiciis ex ipsa Anabasi collectis, quibus et singulis satis est ponderis et universa omnem dubitationem ex animis eximere debent, ita tuto licet statuere Xenophontem, qualem eum in Anabasi conspicimus, nondum trigesimum aetatis annum egisse, sed potius uno alteroque anno hac aetate fuisse inferiorem.

Non est plane silentio praetereundum Xenophonti nullos tum fuisse liberos sed eum de liberis, quos sibi aliquanto speret esse nascituros, ut de re probabili et facile eventura dicere VII. VI. 34. (τὸν Σεύθην) ἤλπιζον εὖ ποιήσας μεθ' ὑμῶν ἀποστροφὴν καὶ ἐμοὶ καλὴν καὶ παισὶν, εἰ γένοιντο, καταθήσεσθαι, quae utrum melius conveniant viro quadragesimum tertium aetatis annum agenti an vicesimum octavum nonumve iudicium cuilibet lubens permitto.

Verum undenam tandem ista opinio nata est de Xenophonte quadraginta duos minimum annos nato quum ad Cyrum proficisceretur? Est operae pretium de ea re paucis dicere. Nempe Diogenes Laërtius et Strabo memoriae prodiderunt Xenophontem interfuisse proelio infelici ad Delium et in illa clade ex equo delapsum a Socrate praesenti exitio fuisse ereptum. Audiamus utriusque testimonium. Diogenes ita dicit in vita Socratis II. 22. ὁ Σωκράτης ἐστρατεύσατο εἰς Ἀμφίπολιν καὶ Ξενοφῶντα ἀφ' ἵππου πεσόντα ἐν τῇ κατὰ Δήλιον μάχῃ διέσωσεν ὑπολαβών. Perspicuum sane est et disertum testimonium. Nihil tamen huiusmodi in vita Xenophontis refert nisi quod alibi se reperisse scribit floruisse Xenophontem circa octogesimam nonam Olympiadem: εὗρον δὲ ἀλλαχόθι ἀκμάσαι αὐτὸν περὶ τὴν ἐνάτην καὶ ὀγδοηκοστὴν Ὀλυμπιάδα II. 59. id est circa

annum 424, quo ad Delium Athenienses victi sunt. Pluribus etiam Strabo IX. p. 403. Casaub. ἐν δὲ τῇ (περὶ Δήλιον) φυγῇ πεσόντα ἀφ' ἵππου Ξενοφῶντα ἰδὼν κείμενον τὸν Γρύλλου Σωκράτης ὁ φιλόσοφος ἀνέλαβε τοῖς ὤμοις αὐτὸν καὶ ἔσωσεν ἐπὶ πολλοὺς ςαδίους ἕως ἐπαύσατο ἡ φυγή. Bonum factum quod habemus testem meliorem oculatum, qui quo pacto Socrates ex illa clade se receperit suavissime narrat in Platonis Symposio p. 221 A. Alcibiades enim ipse, quem Socrates ad Potidaeam vulneratum ex periculo servaverat, equo insidens Socratem et Lachetem comitatus in locum tutum perduxit. Ex hoc ipso Platonis loco hausit Plutarchus omnia, quae de iisdem rebus scripsit in vita Alcibiadis cap. VII. caetera satis accurate, sed quod Socratem Alcibiadi narrat fuisse tum σύσκηνον καὶ παραςάτην ἐν τοῖς ἀγῶσι negligenter et inconsulto loquitur, si quidem Alcibiades ἵππευεν et Socrates ὡπλίτευεν, ut res ipsa docet et Platonis narratio confirmat. Sed minutiora haec sunt prae istorum levitate, qui Xenophontem tum quartum an quintum aetatis annum agentem in illo bello narrant equo publico meruisse. Ex quo apud Graecos omnes in honore esse coepit illa

πουλυμαθημοσύνη, τῆς οὐ κενεώτερον οὐδέν,

multa figmenta commentaque cupide in libros recepta sunt, quae neque auctorem certum neque fidem ullam haberent. Haerebant ista potissimum circa nobilium virorum personas, quibus et dicta multa et facta temere affingebantur, impuneque fere ea fraus solebat committi quoniam nemo propemodum aut dubitandi salubritatem adhibebat aut auctorem idoneum ac locupletem requirebat. Si quis quid redarguebat et περὶ κατεψευσμένης ἱςορίας conscribebat aliquid, parum proficiebat apud illos qui etiam falsa et ficta malebant de claris et illustribus viris lectitare, quam contenti esse paucis illis, quae ab incorruptis testibus memoriae prodita certam fidem habebant. Memorabilis in eam rem locus est apud scriptorem *de Puerorum Educatione* inter Plutarchea edi solitum pag. 6 E. qui quum Demosthenis dictum quoddam commemorasset addidit: καὶ ταῦτα μὲν ἴσως ἀδέσποτός ἐςι καὶ πεπλασμένη παράδοσις, ἐν δὲ τῷ κατὰ Μειδίου τὴν τῆς σκέψεως ὠφέλειαν ἐναργῶς παρίςησι κτέ. rectissime opponens ipsius De-

mosthenis disertum testimonium narratiunculae, cuius neque auctor ullus constaret neque fides. Haec autem ipsa *ἀδέσποτος καὶ πεπλασμένη παράδοσις* incredibile dictu est quantum pepererit commentorum et fabellarum, quae non tantum inanes et falsae sunt, sed plane ineptae et absurdae neque temporibus sat commode divisae neque moribus aut ingenio satis convenientes eorum, quibus tribuerentur, neque adeo rerum naturae aut veritati congruae, quae veluti sordes quaedam principum virorum personis adhaerescebant. Quantum fabularum nullius pretii conquisivit undique Diogenes Laërtius, homo multae et diffusae lectionis, sed tam nullius iudicii ingeniique homo ut eius interpres Menagius, quamquam et ipse naturae non dissimilis, prae eo acutus et ingeniosus esse videatur. Diogenes nullo delectu, nullo ordine, nullo prorsus iudicio, quidquid ubique legisset temere in chartam coniecit, in quibus quamplurima sunt manifesto commenticia et plane absurda ex levissimis futilissimisque scriptoribus sumta, Favorino, Pamphila, Idomeneo, Demetrio Byzantino, Iusto Tiberiensi, aliis; praeterea alia multa sine ullo teste refert plane *ἀδέσποτον καὶ πεπλασμένην παράδοσιν.* Iuvat pauca de his ex vita Socratis, Platonis et Xenophontis indicare, ut unicuique appareat quid sit istiusmodi testi tribuendum.

II. 19. Socratem facit Anaxagorae auditorem. Quam malum et ingratum discipulum Anaxagoras sic habuerit vide apud Xenophontem Memor. IV. VII. 6 sqq.

20. Socrates una cum Aeschine *ῥητορεύειν ἐδίδαξεν.* Crito Socratem *ἐπαίδευσε τῆς κατὰ ψυχὴν χάριτος ἐρασθείς.*

21. Solebat Socrates *ἐν ταῖς ζητήσεσι κονδυλίζεσθαι καὶ παρατίλλεσθαι τὸ πλέον τε γελᾶσθαι καταφρονούμενος.*

24. Socrates *μόνος ἀπεψηφίσατο τῶν δέκα ϛρατηγῶν.* Inaudivisse aliquid vides hominem, quod cuiusmodi esset neque accurate intellexit neque verbis apte dicere potuit. Quam negligenter enim in ea re posuit verbum *ἀπεψηφίσατο.*

24. Alcibiades Socrati dedit *χώραν μεγάλην, ἵνα οἰκοδομήσηται οἰκίαν.* Lepidus erat Alcibiades, qui homini pauperi magnam dedit aream in urbe, ubi sibi domum aedificaret. Poteratne inutilius munus et ineptius excogitare?

25. Socrates πολλάκις Ἀθήνησι λοιμῶν γενομένων μόνος οὐκ ἐνόσησεν. Hoc vero est ἐκ μυίας ἐλέφαντα ποιεῖν. Pestilentiam semel in urbe grassatam constat, in qua praeter unum Socratem caeteros omnes aegrotasse ne Diogeni Laërtio quidem, si hoc agere voluisset, non potuit non absurdum videri.

26. Suavissimum commemorat Atheniensium inventum ad remp. nova sobole augendam: διὰ τὸ λιπανδρεῖν ἐψηφίσαντο γαμεῖν μὲν ἀςὴν μίαν, παιδοποιεῖσθαι δὲ καὶ ἐξ ἑτέρας. Si Athenienses bene novi, nihil erat iis ut id facerent eo psephismate opus. Sed omisit, credo, Diogenes addere liberos sic natos ex illo psephismate optimo iure cives Atticos fuisse. Qui talibus habet fidem ab antiquis Graecis μακάριος τῶν φρενῶν appellatur.

28. Lepidissimus est locus de Socrate, qui nonnumquam πρὸς τοὺς καιροὺς ἁρμοττόμενος λαμπρὰ ἠμπίσχετο. Compone cum his Platonis locum in Symposio, unde haec se haurire scribit, et subridebis. Eadem cernitur fides et cura in iis quae sequuntur de Euthyphrone et Lyside § 29. et facile intelliges eiusdem farinae esse quae § 30. de Iphicrate referuntur.

38. Anytus Socrati ἐπήλειψε τοὺς περὶ τὸν Ἀριςοφάνην. Omnia mirifica sunt quae de Socratis iudicio conscribillavit. Anytus primum omnium Aristophanem in eum subornavit, deinde Μέλητον συνέπεισεν ἀπενέγκασθαι κατ' αὐτοῦ γραφὴν ἀσεβείας. Itaque Meletus Socratem in iudicium adduxit, εἶπε δὲ τὴν δίκην Πολύευκτος, συνέγραψε δὲ τὸν λόγον Πολυκράτης ὁ σοφιςὴς ἢ Ἄνυτος, ὥς τινες. Anytus postquam poëtam Comicum ut Socratem ludos iocosque faceret clam instigavit, accusatorem ei comparavit Meletum, qui accusandi negotium improbo Oratori mandavit Polyeucto, qui et ipse accusationis conscribendae negotium dedit Sophistae Polycrati, vel, ut alii auctores sunt, ipsi Anyto, qui plurimum operae compendifacere potuisset. Nondum satis est: προητοίμασε δὲ πάντα, inquit, Λύκων ὁ δημαγωγός. Difficile est excogitare quae partes Lyconis fuerint et quid tandem fuerit praeparandum. Post pauca § 39. Polycratis orationem in Socratem scriptam non esse vere habitam demonstrat: ἐν αὐτῷ γὰρ μνημονεύει τῶν

ὑπὸ Κόνωνος τειχῶν ἀνασταθέντων, ἃ (lege ὃ) γέγονεν ἔτεσιν ἐξ τῆς Σωκράτους τελευτῆς ὕστερον, quibus docte addit: καὶ ἔστιν οὕτως ἔχον. Deinde Platonem refert § 41. pro Socrate in iudicio coepisse dicere: Νεώτατος ὢν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἐπὶ τὸ βῆμα ἀναβάντων —, iudices autem statim κατάβα, κατάβα occlamasse, quo ille strepitu perturbatus obmutuit. Bonus Iustus Tiberiensis, cui huius rei notitiam soli debemus, aliquid ex Aristophanis Vespis vs. 979. profecisse videtur. Quid diceres si quid de Socratis iudicio non alium testem et auctorem haberet quam Flavium Iosephum? et esse Iustum Tiberiensem ipso Iosepho in tali re testem futiliorem, qui utrumque novit nullo negotio crediturus est.

Tum damnatum Socratem scribit διακοσίαις ὀγδοήκοντα μιᾷ πλείοσι ψήφοις τῶν ἀπολυουσῶν § 41. Itaque iudicarunt iudices mille et unus, quorum 641 condemnarunt, absolverunt 360, aut quingenti et unus, ut centum et decem absolverint, trecenti nonaginta et unus damnaverint. Quam nihil sit in his veri demonstrabit Platonis locus in Apologia p. 36 A. εἰ τρεῖς μόναι μετέπεσον τῶν ψήφων ἀπεπεφεύγη ἄν, ubi τριάκοντα pro τρεῖς in melioribus libris est, sed perperam. Tum pergit falsa omnia narrare. Socrates πέντε καὶ εἴκοσιν ἔφη δραχμὰς ἀποτίσειν. Εὐβουλίδης — φησὶν ἑκατὸν ὁμολογῆσαι. Apologia Platonis p. 38 B. docebit quid verum sit. Socrates § 42. μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ἔπιε τὸ κώνειον, ubi quod reponunt μετὰ πολλὰς ἡμέρας Graece non dicitur et est Diogeni suus error relinquendus. Nullius pretii sunt et plane commenticia quae § 43. scribit de Atheniensium ob necatum Socratem poenitentia: quidquid commemorat, clausas tota urbe palaestras et gymnasia omnia, caeteros accusatores exilio, Meletum morte mulcatum, Socrati statuam ex aere positam Lysippi opus, omnia haec falsissima sunt et de nihilo ficta. De Lysippi aetate non videtur homo cogitasse. Cumulum his addit § 44. Euripidem referens Atheniensibus necem Socratis exprobrasse. Sed malum factum quod Euripides annis sex ante Socratem diem obiit suum. Lepida etiam imprimis est et acuta Diogenis animadversio § 45. δοκεῖ δέ μοι καὶ περὶ τῶν φυσικῶν ὁ Σωκράτης διειλέχθαι, ὅπου γε καὶ περὶ προνοίας τινὰ διαλέγεται, καθά φησι καὶ Ξενοφῶν. Xenophontis locus est Memorab. I. IV,

sed si talia disserere, qualia istic Socrates de providentia disputat, est *περὶ φυσικῶν διαλέγεσθαι*, omnes, ut opinor, homines in Physicorum numerum erimus referendi.

Ex Platonis vita unam tantum narratiunculam attingam, quoniam sine exemplo iocularis est et una omnium optime incredibilem hominis *ἀκρισίαν* et stuporem arguit. Legitur III. 21. (*ὁ Πλάτων*) *πρὸς τὸν νεώτερον ἧκε Διονύσιον αἰτῶν γῆν καὶ ἀνθρώπους τοὺς κατὰ τὴν Πολιτείαν αὐτοῦ ζησομένους. ὁ δὲ καίπερ ὑποσχόμενος οὐκ ἐποίησεν.* Haec ille bona fide et serio in Commentarios retulit. Sunt haec huiusmodi, ut verbum non amplius sit addendum.

In vita Xenophontis primum risum movet quod II. 48 sq. narrat de Xenophonte Cliniam depereunte ex Aristippi nescio cuius libello *περὶ παλαιᾶς τρυφῆς*, unde et alia multa non minus levia subinde sumsit. Compone mihi verba Xenophontis in Sympos. IV. 12. cum Aristippi narratione, et isti homini quidquam credere desines. In iis quae ex Anabasi sumsit multa sunt levitatis et oscitantiae documenta, veluti II. 50. *καὶ τοῦ Προξένου φίλος οὐχ ἧττον ἦν αὐτῷ*, et quod de Apollonide narrat, cui Xenophon *ὀνειδίζει τετρῆσθαι τὰ ὦτα*, et quas commemorat *παρασπονδήσεις Σεύθου*, et quod ei dicitur Xenophon venisse *εἰς Ἀσίαν πρὸς Ἀγησίλαον τὸν Λακεδαιμονίων βασιλέα μισθοῦ τοὺς Κύρου ϛρατιώτας αὐτῷ παρασχών*, et quod scribit II. 51. *καὶ αὐτῷ* (Xenophonti) *προξενίαν ἔδοσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι*, quae omnia quam negligenter dicta aut falso tradita sint pauci sunt qui non statim animadvertant. Iam vero quis est qui in tanta turba errorum et mendaciorum et futilium narratiuncularum aliquid tribuendum esse putet fabellae de Xenophonte apud Delium a Socrate servato, cuius fabulae nullus testis producitur, quae cum iis quae Plato de iisdem rebus scribit in Symposio apertissime pugnat, quae disertissimis ipsius Xenophontis testimoniis redarguitur? Citius credendum erit Platonem a Dionysio petiisse agros et homines, in quibus Reipublicae suae faceret experimentum.

Ne Strabonis quidem testimonio quidquam tribuendum est, quamquam egregie doctus homo est et gravis auctor habetur. Est enim Strabo *φιλόμυθος* et non anxie testium fidem ponde-

rare solitus si quid obiter animi causa suaviter et iucunde narrare potest. Dominabatur illis temporibus in eruditorum libris παράδοσις illa ἀδέσποτος καὶ πεπλασμένη, quae historiam rerum gestarum et magnorum virorum vitas impune corrumpebat. Perspicuum est Strabonem sua ex eodem fonte hausisse unde Diogenem, sed de suo, ut narratores solent, adiecisse nonnihil, quo auditorum animi magis commoverentur. Socrates Xenophontem vulneratum, ex equo delapsum, suis ipse humeris e periculo extulit καὶ ἔσωσεν ἐπὶ πολλοὺς σταδίους ἕως ἐπαύσατο ἡ φυγή, quorum quum oculati testes nihil omnino viderint, et ipsa rei natura et Thucydidis testimonium IV. 96 potiora nobis erunt quam Strabonis auctoritas obiter ista attingentis et, ut in re non magna, inconsideratius incertam famam sequentis.

Iam olim Graeci et omnium maxime Athenienses in talibus erant λογοποιοί ad eum modum, quem Theophrastus cap. VIII. tam lepide traducit et Plutarchus in dulcissimo libello περὶ ἀδολεσχίας. Vestigia huius ingeniosae levitatis ubique obvia, ex qua copia quoniam ad ipsum Xenophontem ea res pertinet, unum delibare iuvat. Constat Xenophontis filium Gryllum in proelio Mantinensi anno 362 fortissime pugnantem occubuisse. Cf. Pausan. VIII. IX. 10. Ea viri gloria celebratissima fuit. Certarunt in Grylli laudibus extollendis capitalia ingenia, in his, ut fama est, ipse Isocrates, τὸ δέ τι καὶ πατρὶ χαριζόμενοι, quem necesse est octogenarium tum fuisse si quid Straboni ac Diogeni credimus: at ratio evincit sexaginta sex aut septem annos tum fuisse natum. In Euphranoris nobilissima tabula, qua pugnam equestrem ad Mantineam depinxerat, erant γνωριμώτατοι Γρύλλος τε ὁ Ξενοφῶντος — καὶ Ἐπαμεινώνδας, Pausan. I. III. 4. Nobile Grylli prope Mantineam monumentum stabat: στήλη τε καὶ ἀνὴρ ἱππεὺς ἐπειργασμένος ἐστὶν ἐπὶ τῇ στήλῃ Γρύλλος ὁ Ξενοφῶντος Pausan. VIII. IX. 5. et VIII. XI. 6. Mendax autem posterorum λογοποιία famam peperit ab ipso Gryllo Epaminondam letale vulnus accepisse. Arripuerunt hanc famam cupide Athenienses et Thebani, καὶ Ἀθήνησιν ἐν ἵππων μάχῃ (recte ἱππέων correxit Dindorf. ad Hellen. VII. V. 15) τὸν Ἐπαμεινώνδαν γέγραπται φονεύων Γρύλλος ὁ Ξενοφῶντος, ut loquitur oculatus testis Pausanias IX. XV. 5, quem confer VIII. XI. 5 et 6. Veriora Mantinenses et Lacedaemonii perhibebant,

sed praevalebat nobile nomen et disertorum hominum facundia. Nihil de ea re Xenophon ipse scribit, nihil Ephorus scripserat, vincebant tamen *οἱ πρὸς χάριν λέγοντες*. Atque haec quidem res est eiusmodi ut, quamquam vera non est, tamen per rerum naturam et ordinem et temporum rationem vera esse posset. Quam multae sunt aliae in historiam receptae, in quibus horum omnium nihil est. Quid est apertius ad intelligendum quam quibus de causis bellum Peloponnesiacum eruperit, et quid esse potest disertius iis, quae de illo argumento scripsit Thucydides? Compara mihi cum illis ea quae Diodorus scriptitavit XII. 38, ubi Pericles narratur pecunias publicas in privatum usum convertisse, itaque quum rationes poscerentur, quas nullo modo posset reddere, aegritudine animi in morbum esse implicitum (*εἰς ἀρρωςίαν ἐνέπεσεν*), sed convaluisse pueri Alcibiadis consilio, videret potius quo pacto rationes nullas redderet: itaque quaesivisse *δι' οὗ τρόπου τοὺς Ἀθηναίους δύναιτ' ἂν ἐμβαλεῖν εἰς μέγαν πόλεμον*. Eandem absurdam fabellam Plutarchus in Alcib. cap. VII ita narrat ac si cum ianitore Alcibiades de tanta re fuerit confabulatus: Thucydidis autem similis vivebat nemo, qui Plutarchi similes erant scribebant complusculi, Diodori Siculi Diogenesque magno numero propullulabant et nondum ea soboles defecit.

Etiam apud Romanos passim eiusdemmodi *ἀδέσποτος καὶ πεπλασμένη παράδοσις* et rerum gestarum fidem et virorum principum vitas perinde inquinat. Suetonius in vita Augusti c. 94 refert »*ante paucos quam nasceretur* (Augustus) *menses prodigium Romae factum publice, quo denunciabatur regem populo Romano naturam parturire:* Senatum exterritum censuisse ne quis illo anno genitus educaretur: *eos qui gravidas uxores haberent quo ad se quisque spem traheret, curasse ne Senatusconsultum ad aerarium deferretur.*" Quam miraretur Cicero, si Sctum huiusmodi se Consule factum esse audiret. Bene sit iis, qui nescio quomodo veluti surripuerunt pestiferum decretum multis hominum millibus certam perniciem allaturum. Sed quae est, quaeso, anus tam inepta ut in istis quidquam veri inesse possit in animum inducere? Suetonius tamen ipsius Augusti libertum auctorem habet, qui de patroni vita scripserat. Νᾶφε *καὶ μέμνασ' ἀπιςεῖν.*

Ad ipsam Anabasin reversus hoc unum addo non videri ex certo dicendi usu, quem communis Graecorum mos confirmat, eum qui annos triginta non minus natus sit (*ὃς ἂν γεγόνῃ οὐκ ἔλαττον ἢ τριάκοντ' ἔτη*, ut ipsi loquuntur) posse *προφασίζεσθαι τὴν ἡλικίαν*, aut negare sese *ἀκμάζειν* et rebus gerendis per aetatem esse se idoneum. Si quis in Graecia triginta annos natus *μὴ φαίη πω ἀκμάζειν* non minus ridicula res foret ac si quis apud nos ita diceret quadragesimum tertium aetatis annum agens. Quid animi futurum fuisse putes centurionibus Graecis, si quis se id aetatis nondum *ἀκμάζειν* dixisset, quum plerique omnes solerent *παρακμάζειν*. Sub illo coelo annus trigesimus eam maturitatem afferre solebat, ut ea esset et honoribus gerendis legitima aetas et iudicialis et senatoria tota Graecia Italiaque. Quae si quis omnia diligenter perpenderit haud difficulter concedet mihi Xenophontem, quum sic de sua aetate loqueretur, a senatoria aetate et iudiciali aliquantum abfuisse: quod et mihi ipse verum esse penitus persuasi et ut aliis persuaderem haec copiosius quam soleo perscripsi.

Dindorfius Anabasi a se editae adiecit Scholia quaedam Graeca e variis Codicibus nunc primum edita. Quam vellem istas ineptias numquam protulisset in lucem. Nihil prorsus inest quod cuiquam prodesse possit; si quid forte inest boni non est novum, si quid novi non est bonum. Non esse genus hominum futilius et magis nugatorium quam sequiores Graeculos saepe declaravimus. Homunciones numquam fere recte cogitantes, et rerum antiquarum et verborum perinde ignari, conscribillant et comminiscuntur temere de suo aliquid quod nihil faciat ad rem, quod nullum usum habeat: cur igitur ista proferimus e tenebris, quibus melius in aeternum prementur? Satis mehercule est hominum ineptorum, ut nihil opus sit intermortuas ineptias veluti ex Orco in lucem vitamque revocare. Iocosum est videre quales sint isti interpretes: Ad Anab. I. IX. 13 annotavit homuncio: *ἀ δ ι κ ο ῦ ν τ ι: ἐνεργητικὸν ἀντὶ παθητικοῦ, ἀντὶ τοῦ ἀ δ ι κ ο υ μ έ ν ῳ*. Hoc demum est sapere! *'Αφιππεύει* I. V. 12 istis significat *ἄνευ ἵππου ἐπορεύετο*. Ad VI. I. 11 adscribunt: *α ὐ λ ο ύ μ ε ν ο ι: ὅ ἐςιν α ὐ λ ο ῦ ν τ ε ς*. *Πεπαμένον* VI. I. 12, si istis credimus, significat *συνετὸν ἄγαν παρὰ τὸ πεπαίνεσθαι* (!) *καὶ ἐν πείρᾳ πραγμάτων γεγονέναι πολλῇ*. Ad IV. V. 32 *εἶλκεν*

ἐπὶ τὸν κρατῆρα, ἔνθεν ἐπικύψαντα ἔδει ῥοφοῦντα πίνειν ὥσπερ βοῦν legitur mirifica annotatio haec: *ὥσπερ βοῦν: ὅ ἐστι δαψιλῶς. τὸ γὰρ τοῦ βοὸς ὄνομα ἐπὶ τοῦ μεγάλου λαμβάνεται. ἔνθεν καὶ βούπαις καὶ βούλιμος.* Hinc nata est bellissima verbi *ἐβουλιμίασαν* interpretatio IV. v. 7. Magna gravitate docent *ὅτι ἡ ἀτέλεια ἐστι πολυτέλεια, τὸ γὰρ α καὶ στερητικὸν καὶ ἐπιτατικόν.* ô male sanam eruditionem! Vide quomodo isti interpretentur II. II. 16. *εὐθύωρον*, et II. v. 10. *ἔφεδρον*, et IV. vi. 14. *ὅσοι ἐστὲ τῶν ὁμοίων*, et IV. vii. 6. *ξυνῄλη*, et multum valere nugatores iubebis. Ad Anab. I. II. 20. *τὰ Λύκαια ἔθυσεν* annotarunt: *Λύκειον γυμνάσιον Ἀθήνησιν ὅπου πρὸ τοῦ πολέμου ἐγυμνάζοντο*, quae egregie ad rem faciunt, ut vides.

At, dixerit aliquis, ista scholia aliquem usum criticum possunt habere. Est fortasse operae pretium videre quas isti in suis libris lectiones repererint. Non est: nam quod expungunt emblema I. v. 5. ad *ὄνους ἀλέτας* in nonnullis libris adscriptum [*οὓς ἡμεῖς μύλους, οἱ δὲ Ἀττικοὶ μύλας*] his verbis: *οὕτως εὕρηται ἐν δυσὶν ἀντιγράφοις, ἐστι δὲ τοῦ ἀλέτου ὄνου ἐξηγητικὰ ὑπό τινος ἴσως τῶν μεταγραψαμένων ἀμαθέστερον παρεμβληθέντα*, et in melioribus libris ista leguntur in margine appicta et tam manifestum est additamentum ut vel pueri videant esse resecandum. In caeteris vel absurdissimas scripturas securi interpretantur, veluti III. II. 26. *κλήρους* pro *ἀκλήρους*, et III. IV. 23. *ἐπεὶ παρῄεσαν* pro *ἐπιπαρῆσαν*, et IV. v. 33. *νέοις* pro *ἐνεοῖς*, aliaque id genus.

Scholia ipsa passim mendosa sunt et indiligenter ex Codd. descripta, ut I. IV. 18. *ση· ὅτι βατὸς ὁ Εὐφράτης* pro *σημείωσαι, ὅτι* —, et similiter lege I. VII. 18: *σημείωσαι, ὅτι οἱ δισχίλιοι δαρεικοί κτέ.* pro *ση) ὅτι.* Turpius multo mendum est VII. VIII. 23. *τὸν ἐν λέγει* pro *τὸν θεὸν λέγει*, confusis ΕΝ et ΘΝ. et sunt alia plura, sed satius est neque in legendis neque in corrigendis istiusmodi quisquiliis bonas horas perdere, quas et a Dindorfio nollem ex situ et tenebris protractas et pervelim a novo Xenophontis Editore cum contemtu praeteriri et abiici.

Accedo nunc ad venustissimum Xenophontis libellum, qui *Ἱέρων ἢ τυραννικός* inscribitur. In nullo alio libro Xenophontis, si *Rempublicam Atheniensium* et *Lacedaemoniorum* excepe-

ris scribae peius grassati sunt quam in Hierone, qui passim pessimis exemplis corruptus et interpolatus in Codicibus perexigui pretii circumfertur. Fieri potest ut aliquando meliores libri in Italia adhuc latentes excutiantur et sic pars mendorum tollatur. Nunc quam vehementer corrupta sint pleraque et inter legendum facili negotio cognoscitur, si quis hoc agit et quam ista et ab Attico nitore et a Xenophontea scribendi venustate abhorreant diuturna Atticorum et Xenophontis lectione et meditatione agnoscere et sentire didicit. Idem animadvertet bonam partem mendosarum lectionum sic esse comparatam, ut Criticorum acumine et sollertia in integrum restitui nequeat: non enim ἐπιπολῆς sunt et leviora vulnera a scribarum oscitantia, ut fere fit, profecta, sed ὕπουλα sciolorum temeritate et prava correctorum sedulitate penitus inflicta. Interciderunt subinde complura, alia perperam adhaeserunt, suntque multa menda huiusmodi ut fraudem subesse perspicuum sit, sed quae sit genuina et sana scriptura, quae ipsa Xenophontis manus sit etiam harum rerum intelligentibus evidenter demonstrari non possit. Bonam partem ex eo libello Stobaeus ex multo melioribus libris descriptam in Florilegium recepit XLIX. 30—46. ab initio usque ad cap. VI. § 6. sed multis subinde omissis. Praeterea in Floril. XLVI. 109. recepit cap. IX. 1—10. Athenaeus ex Hierone tres locos longiores descripsit III. p. 121 D, IV. p. 144 C. et IV. p. 171 E. Caeterum λέξεων consarcinatores et Atticistae ex Hierone, quod sciam, unam tantum λέξιν notaverunt, de qua eximia est annotatio apud Suidam ex nescio quo pereudito grammatico descripta: Ἀγλευκὲς τὸ ἀηδὲς Ξενοφῶν εἴρηκεν ἐν τῷ Οἰκονομικῷ. Δοκεῖ δὲ ξενικὸν τὸ ὄνομα, Σικελικόν. πολὺ γοῦν ἐςι πάλιν (dele πάλιν) παρὰ τῷ Ῥίνθωνι. Καὶ ἀγλευκέςερον ἀντὶ τοῦ ἀηδέςερον Ξενοφῶν Ἱέρωνι. Locus est I. 21, ubi ἀγλυκέςερον in libris est, quemadmodum in Longini Rhetorica p. 139. Bak. in verbis: οὐ γὰρ ὅμοιον — τὸ ἀηδὲς ἀγλευκὲς εἰπεῖν — καὶ τὸ καλὸν περικαλλές, nonnulli libri ἀγλυκές exhibent. Ἀγλευκές in Oeconomici Codicibus, qui exstant, in ἀτερπές abiit cap. VIII. § 3. Est in Hierone alius locus, ubi vocabulum priscum et ab Atticorum aetate et usu alienissimum legitur XI. 3. ὅπλοις τοῖς ἐκπαγλοτάτοις αὐτὸς κατακεκοσ-

μημένος, sed vehementer de mendo suspecta haec scriptura est et perridicula mihi quidem videtur esse. Quae sunt enim ὅπλα δεινότατα, quaeso? Ἐκπάγλως, quo Hippocratem novissimum omnium veterum usum esse scimus, nihil aliud quam δεινῶς significat. Ἐκπαγλεῖσθαι apud poëtas significat ὑπερθαυμάζειν. De armis λαμπρότατα aut simile quid in tali re recte dicitur, sed nihil statuere licet in libris tam male habitis et omni mendorum genere inquinatis. Legitur I. 23. ἐπεὶ εὖ οἶδ' ἔγωγε ὅτι οἱ ἡδέως ἐσθίοντες καὶ σύ που οἶσθα ὅτι οὐδὲν προσδέονται τούτων τῶν σοφισμάτων, quae est ista scabrities orationis et quis ab ipso Xenophonte istam compositionem profectam esse credet? Veram lectionem servavit Athenaeus p. 121 E. ἐπεὶ οἵ γε ἡδέως ἐσθίοντες (vitiose Cod. unicus Marcianus ἔσθοντες) καὶ σύ που οἶσθα ὅτι οὐδὲν προσδέονται τούτων τῶν σοφισμάτων. Apud Stobaeum XLIV. 34. mendosa lectio est eadem, quae in editis. In iis, quae statim praecedunt: ἄλλο τι οὖν οἴει, ἔφη ὁ Ἱέρων, ταῦτα [τὰ] ἐδέσματα εἶναι ἢ μαλακῆς καὶ ἀσθενούσης τρυφῇ ψυχῆς ἐπιθυμήματα; admonitus unusquisque satis sentiet τά esse vitio natum et legendum ταῦτα ἐδέσματα εἶναι ἢ — ἐπιθυμήματα; Poterat alia forma orationis usus idem sic dicere: οὐκ ἐδέσματα ταῦτ' ἐςίν, ἀλλ' ἐπιθυμήματα. Vera lectio est in Codice Marciano ταῦτα ἐδέσματα εἶναι, sed neglecta ab iis, qui Codicem excusserunt. Apud Stobaeum legitur: — οἴει ταῦτα ζητήματα εἶναι, absurde, sed ζητήματα suppletum est a nescio quo, qui lacunas antiquioris Codicis summa temeritate et impudentia sarcivit, ut alio loco diligenter ostendimus. Pro ἢ μαλακῆς in Marciano Codice est ἡμηδιακακῆς: apud Stobaeum ἢ ἅμα κακῆς, vitiose utrumque. Sed iuvat ordine dialogum percurrere et paucis locos quosdam aut ex Athenaeo Stobaeoque, aut ex coniectura in integriorem statum restituere. In ipso limine Codices Xenophontei mendosi sunt: I. 1. καὶ ποῖα ταῦτ' ἐςίν — ὁποῖα δὴ ἐγὼ βέλτιον ἂν εἰδείην σοῦ οὕτως ὄντος σοφοῦ ἀνδρός; In his ΔΗ ex ΑΝ natum est et obscurata sic particula quum desideraretur a nescio quo correctore in alienum locum inserta est. Genuinum est igitur: ὁποῖ' ἂν ἐγὼ βέλτιον εἰδείην κτέ. quae lectio totidem litteris apud Stobaeum superest. Notum est quoties ΑΝ et ΔΗ confundantur et ipsi su-

pra nonnulla exempla dedimus. Apud Demosthenem pag. 100, 12. πρῶτον μὲν δὴ τοῦτο δεῖ Codex S μὲν ἂν exhibet, sicuti p. 615, 14. pro ὡς δὴ δίκαιος ὢν dedit ὡς ἄν, perperam utrobique. Recte idem p. 1147, 16. pro ὥςε τολμῆσαι δή ποτε servavit ἄν ποτε. Ex his facile est ad intelligendum quid rescriptum oporteat in Midiana p. 585, 26. ἐάν τε διακοσίους ἐάν τε χιλίους ἐάν θ' ὁπόσους ἂν ἡ πόλις καθίσῃ, nempe ὁποσουςδή.

In § 2. καὶ male abundat in verbis: εἰκὸς οὖν — [καὶ] εἰδέναι σε μᾶλλον ἐμοῦ. Similiter abundat ibid. vocula τε in τῇ διαφέρει ὁ τυραννικὸς [τε] καὶ ἰδιωτικὸς βίος, et item post pauca καί et γε in hisce: τί οὖν οὐχὶ [καὶ] σύ et ἐπεὶ νῦν [γε] ἔτι ἰδιώτης εἶ. Apud Stobaeum sana sunt omnia: in optimo Codice Parisino A τε et καί et γε non comparent. Codicis Parisini B, qui ubique frivolis Graeculi correctiunculis inquinatus est et in hac parte passim e Xenophontis libris interpolatus, nulla ratio habenda est. In § 5. verum est quod Stobaeus habet δι' αὐτῆς τῆς ψυχῆς μοι δοκοῦμεν ἥδεσθαί τε καὶ λυπεῖσθαι et post pauca κοινῇ διά τε τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, nisi quod τε male abest. In § 7. οὐκ οἶδα εἴ τινι διαφέρει ὁ τυραννικὸς βίος τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου pro εἴ τινι reponendum est ὅ τι, οὐκ οἶδ' ὅ τι διαφέρει, quod Stobaeus confirmat, et βίου expungendum. Stobaeus perperam βίος omittit. Gravius peccatum in § 8. ἐν τοῖσδε διαφέρει, πολλαπλάσια μὲν δι' ἑκάςου τούτων εὐφραίνεται κτὲ. Stobaeus: ἐν μὲν τοῖσδε διαφέροι ἂν εἰ πολλαπλάσια κτὲ. in quibus latere suspicor hanc scripturam: ἓν μέντοι τόδε διαφέροι ἄν. Insanabile ulcus est in § 11. ἐν τοῖς διὰ τῆς ὄψεως θεάμασι, quasi vero praeter haec alia quaedam θεάματα esse possent, neque minus absurdum est θεαμάτων ἕνεκα additum verbis ἐπὶ δὲ τούτων ἕκαςα, et mendosissima sunt in eadem § ἔνθα τὰ ἀξιοθεατότατα δοκεῖ εἶναι ἀνθρώποις συναγείρεσθαι, ubi complura excidisse suspicor. In § 13. ἀλλ' ἄρα ἔρχεται αὐτοῖς τὰ τοιαῦτα καὶ οἴκοι μένουσιν vocula ἄρα concludentis est et prorsus ab huius loci sententia abhorret. Ex dittographia natum arbitror et inducendum, ut Simonides dixerit: ἀλλ' ἔρχεται αὐτοῖς τὰ τοιαῦτα. Contra excidit ἄρα in § 26. κινδυνεύουσιν, ἔφη ὁ Σιμωνίδης, αἱ τῶν ἀφροδισίων μόνον ὑμῖν ἀπολαύσεις τοῦ τυραννεῖν τὰς ἐπιθυμίας παρέ-

χειν. Deesse aliquid viri docti senserunt, sed quod de Heindorfii coniectura οὖν inseruerunt non est id quod perierat, sed ἄρα, scribendumque κινδυνεύουσιν ἄρα, ἔφη ὁ Σιμωνίδης. Est in Codicibus antiquioribus sigla quaedam pro ἄρα poni solita, quae saepe non intellecta errores peperit. In Scholiis ad Aesch. Ctesiph. 127. p. 91. Dind. εἰ μὴ πρὸς τὴν ἀντίλεξιν νοήσομεν τὸ κῶλον annotavit Dindorf. »*inter* μὴ *et* πρὸς *in F. vocabulum legitur compendio expressum*" et addidit compendii formam. Est autem ἄρα, εἰ μὴ ἄρα πρὸς τὴν ἀντίλεξιν κτέ. In iis quae continuo sequuntur: ναὶ μὰ Δία — ὀλίγα τε τῶν πολλῶν manifestum est ὀλίγα γε requiri, idque habet Stobaeus. Nota est omnibus Porsoni de talibus annotatio in Adversar. p. 33 sqq. unde et alii loci multi corrigendi supersunt et Demosthenis in Orat. XIII. 16. καὶ νὴ Δία γε — ἕτεροι λόγοι παρερρυήκασι πρὸς ὑμᾶς ψευδεῖς, ubi vocula transposita legendum νὴ Δία — ἕτεροί γε λόγοι.

Inepta exaggeratio inest in sqq. ἢ ὅσα ἐν παντὶ τῷ βίῳ παρὰ πάντων τῶν ἄλλων ἀνθρώπων κτῶνται. In § 14. ἀλλ' εἰ τοῖς θεάμασι μειονεκτεῖτε Stobaeus servavit necessariam praepositionem εἰ ἐν τοῖς θεάμασι. Deinde notandus librorum solemnis error in ὅσα ἐὰν λέγητε καὶ ὅσα ἐὰν ποιήσητε: nempe in Codd. antiquissimis sexcenties in talibus ΕΑΝ pro ΑΝ scribi solet vitiosissime: ὃς ἐὰν pro ὃς ἄν et sim., quae nimis saepe ab Editoribus retinentur. Xenophontis est ὅσ' ἄν scribere, librarii ὅσα ἄν et ὅσα ἐάν dare solent.

Quis non animadvertit errorem in sqq. λοιδορίας ἀνήκοοί ἐστε. οὐδεὶς γὰρ ἐθέλει τυράννου κατ' ὀφθαλμοὺς κατηγορεῖν? Non est hoc recte cogitatum, nam multum distant λοιδορία et κατηγορία: vide Demosthenis locum περὶ τοῦ στεφάνου § 123. Una litera mutata κακηγορεῖν scribendum est τύραννον κατ' ὀφθαλμοὺς κακηγορεῖν, quae forma pro κακῶς λέγειν sive λοιδορεῖν nonnumquam usurpatur ab iis, qui exquisitius loquuntur. Plato in Gorgia p. 522 B. ἐάν τίς με φῇ τοὺς πρεσβυτέρους κακηγορεῖν, ubi bona pars Codicum κατηγορεῖν exhibet, ut aliis apud Platonem locis.

In § 15. οἱ σιωπῶντες οὗτοι πάντες κακὰ νοοῦσι τῷ τυράννῳ, Stobaeus πάντα pro πάντες habet solemni confusione:

scribitur enim saepe in libris πᾶν (with superscript τ). Nihil igitur agunt qui πάντες κακὰ νοοῦσι reposuerunt. Suspicor dedisse Xenophontem οὗτοι πάντες κακόνοι εἰσὶ τῷ τυράννῳ. Opponuntur enim inter se εὖνοι εἶναι, εὐνοεῖν, et κακόνοι εἶναι, non κακὰ νοεῖν aut κακονοεῖν. Et κακονοεῖν quidem scribarum socordia irrepsit in Lysiae Orat. XXIX. 10. οὐδέποτε παύσονται ὑμῖν κακονοοῦντες, ubi me numquam poenituit emendasse κακόνοι ὄντες. Praeterquam hoc uno loco nusquam verbum κακονοεῖν comparet. Κακόνοι ἐγένοντο legitur apud Lysiam XX. 20. et κακόνουν εἶναι τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ XXV. 7. Κακὰ νοεῖν τινι, quo sensu apud Homerum τῷ δὲ κακὰ φρονέων legitur, et apud Hesiodum σοὶ δ' ἐγὼ ἐσθλὰ νοέων ἐρέω, uno tantum nititur loco Xenophontis in Memorab. II. II. 9. οὐδὲν κακὸν νοοῦσα λέγει, ubi statim sequitur ἢ νομίζεις κακόνουν τὴν μητέρα σοι εἶναι; cuius loci diversa aliquantum ratio est. Κακόνους εἶναι et in Anabasi bis legitur II. v. 16 et 27. et est in tali re tam appositum ut mihi quidem sine cunctatione restituendum esse videatur. Confusa videbis εὔνους ὢν τῇ πόλει et εὐνοῶν apud Demosthenem p. 1457, 9.

Verba quae leguntur § 17—20. καὶ οἶδά γε, ἔφη — τῶν τὰ εὐτελέστερα παρατιθεμένων exscripsit Athenaeus IV. p. 144 C. ubi mendose legitur in Marciano: τὸ ἡμῖν παρατιθέμενον δεῖπνον ἢ τούτοις pro ἢ τὸ ἑαυτοῖς, et τὸ γὰρ τὰ εἰωθότα ὑπερβάλλειν pro ὑπερβάλλον. Rectius contra πλὴν οὐχ οἱ τύραννοι et verbis melius ordinatis οὐδεμίαν ἐν ταῖς ἑορταῖς ἐπίδοσιν ἔχουσιν αὐτῶν αἱ τράπεζαι, pro ἔχουσιν αἱ τράπεζαι αὐτῶν ἐπίδοσιν. Deinde idem vitium in Athenaeo est quod in Xenophontis Codd. ἐκεῖνο εὖ οἶδ' ὅτι καὶ σὺ ἔμπειρος εἶ, pro ἐκείνου, quod bene servavit Stobaeus. Tum in Marciano est: ὅσωι ἄν τις πλέων τις παραθῆται, apud Stobaeum: ὅσῳ ἂν πλείω παραθῆτε, verum est ὅσῳ ἄν τις πλείω παραθῆται, deinde Athenaeus τοσούτωι καὶ θᾶσσον μᾶλλον κόρος ἐμπίπτει, et sic Stobaeus nisi quod μᾶλλον recte omittit: viri docti θᾶττον reposuerunt. Denique Athenaeus εὐτελέστατα habet pro εὐτελέστερα, quo genere mendi nihil est frequentius, ut nihil opus sit Codicum opem implorare ubi ipsa loci sententia laborat et illo auxilio indiget.

In § 21. inducenda sunt verba inficete et putide repetita ἢ τοὺς ἰδιώτας [ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν]. In § 24. τῶν γε πολυτελῶν ὀσμῶν τούτων, melius Stobaeus πολυτελῶν τούτων ὀσμῶν. Praefertur in seqq. deterior lectio τῶν ἀχαρίστων ὀσμῶν verae lectioni ἀχαρίτων. Ὀσμὴ non est ἀχάριστος sed ἄχαρις. De harum formarum confusione in superioribus nonnulla diximus.

In § 27. νῦν δὴ — εἴρηκας, ἐν ᾧ σάφ' ἴσθι πλεῖστον μειονεκτοῦμεν τῶν ἰδιωτῶν, in his πλεῖστον ex Stobaeo additum qui σάφ' ἴσθι omittit. Dicam breviter quid mihi de hoc loco videatur. De suo πλεῖστον addidit sedulus corrector, quo abiecto in σάφ' ἴσθι latentem veram lectionem indagare et elicere debemus. Est ea: ἐν ᾧ σαφέστατα μειονεκτοῦμεν τῶν ἰδιωτῶν, quod dictum est notissima brachylogia pro ἐν ᾧ σαφέστατόν ἐστιν ὅτι μειονεκτοῦμεν.

In § 28. αἱ θεραπεῖαι αἱ ἀπὸ τῶν μέγιστον φρονουσῶν γυναικῶν εὐφραίνουσι μάλιστα aperte mendosum est pro ὑπὸ τῶν μ. φ. γυναικῶν. Continuo emendata lectio conspicitur in verbis αἱ δ' ὑπὸ τῶν δούλων. In §. 31. conclamatus locus est ὥσπερ οὖν εἴτις ἄπειρος ὢν δίψους κτέ. nam nihil proficimus Stephani coniectura οὐκ ἂν de suo inserentis. Excidisse potius complura probabile est.

In cap. II. § 2. e Stobaeo recipiendum: ταχὺ δὲ (ταῦτα) κατεργάζεσθε, contra inutile et ineleganter repetitum κέκτησθε expungendum, eodem auctore, in verbis: ἔτι δὲ πλήθει τε καὶ ἐπιστήμαις θεράποντας ἀρίστους [κέκτησθε]. Vehementer suspectum est πλήθει — ἀρίστους, absurde dictum, sed duo vocabula intercidisse suspicor θεράποντας (πλείστους καὶ) ἀρίστους. Notum est omnibus quam saepe in tali re πλεῖστοι καὶ ἄριστοι coniungantur. Pro κακῶσαι μὲν ἐχθροὺς, ὀνῆσαι δὲ φίλους longe usitatiore et meliore ordine apud Stobaeum est ὀνῆσαι (μὲν) φίλους, κακῶσαι δὲ ἐχθρούς.

Manifestum in paucis emblema est in § 4. τὰ μὲν δοκοῦντα πολλοῦ ἄξια κτήματα εἶναι ἀνεπτυγμένα θεᾶσθαι [φανερὰ] πᾶσι παρέχεται. Miror quomodo quisquam ab Ernestio potuerit dissentire qui pulchre sensit φανερά nil nisi participii ἀνεπτυγμένα interpretamentum esse, quod ex margine libri irrepserit. Tam meticulosi sunt multi homines docti ut maluerint legere ἀνεπτυγμένα θεᾶσθαι καὶ φανερὰ et duo vocabula spuria ad-

mittere quam expellere unum. In § 6. *οἱ τύραννοι τῶν μεγίστων ἀγαθῶν ἐλάχιστα μετέχουσιν* certa emendatione *ἐλάχιστον* corrigendum est; in talibus *μέρος* arbitratu Graecorum aut additur aut omittitur, sed necessarium perinde est neutrum singulare ponere *πλεῖστον μετέχειν*, *ἐλάχιστον μετέχειν* similiaque omnia. In § 7. *τούτου πλεῖστον μέρος οἱ τύραννοι μετέχουσιν.* Stobaeus omisso *μέρος* habet *τούτου πλεῖστον μετέχομεν οἱ τύραννοι.* Vitiosa scriptura *ἐλάχιστα* nata est ex iis quae opponuntur *πλεῖστα κέκτηνται.* Emendate scriptum est IV. 1. *πίστεως ὅστις ἐλάχιστον μετέχει*, et aliis locis bene multis, de qua re in superioribus iam nonnulla annotavimus, quibus addere iuvat emendationem suavissimi fragmenti Euripidei apud Athenaeum XIII. p. 561 A.

Παίδευμα δ' Ἔρως σοφίας ἀρετῆς
πλεῖστον ὑπάρχει καὶ προσομιλεῖν
οὗτος ὁ δαίμων
πάντων ἥδιστος ἔφυ θνητοῖς.

Retineat hanc lectionem qui sibi intelligere videtur: equidem sic demum locum intelligam si *ἀρετῆς πλεῖστον μετέχει* emendatum erit. Duplex mendum est in § 7. *εἰ μὲν εἰρήνη δοκεῖ μέγα ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις εἶναι, — εἰ δὲ πόλεμος μέγα κακόν*, emenda *ἡ μὲν εἰρήνη — ὁ δὲ πόλεμος.* Confirmat Stobaeus, apud quem *ὁ δὲ πόλεμος* emendate scriptum est, interciderunt autem *ἡ μέν* in (*ἡ μὲν*) *εἰρήνη δοκεῖ κτέ.* In § 10. corrige *στρατεύωσιν ἐπὶ τὴν πόλιν* pro *εἰς τὴν πόλιν*, tum *ἐν ἀσφαλεῖ πάντες νομίζουσι καθεστάναι* pro *ἐν ἀσφαλείᾳ.* Frequens hoc est in libris vitium. Ut Latine *in tuto esse* sic Graece non aliter dicitur quam *ἐν ἀσφαλεῖ εἶναι*, quemadmodum *ἐν ἀκινδύνῳ εἶναι* dicunt, quod statim sequitur. Quoties *ἐν ἀσφαλεῖ* fuerit depravatum in *ἐν ἀσφαλείᾳ* est operae pretium paucis notare. In antiquissimo Codice papyraceo, in quo Hyperidis oratiuncula *ὑπὲρ Εὐξενίππου* exstat, mendose legitur Col. 45. ΕΝΑΣΦΑΛΕΙΑΙΚΑΤΕΣΤΗΣΑΝ pro *ἐν ἀσφαλεῖ κατέστησαν*, ad quem locum indicavimus vitium in libris Thucydideis II. 75. ubi *ἐν ἀσφαλεῖ τε εἶναι* pro *ἐν ἀσφαλείᾳ* legendum. Sine vitio legitur apud Demosthenem de F. L. 152. *ἅπαντ' ἐν ἀσφαλεῖ τὰ πράγμαθ' ὑμῖν ἔσεσθαι*, et § 262.

ἕως οὖν ἔτ' ἐν ἀσφαλεῖ φυλάξασθε, et apud Antiphanem Athenaei III. p. 103 F.

τοῦτ' ἐν ἀσφαλεῖ νόμιζε τῶν ὑπαρχόντων μόνον,

sed vitiose apud Isocratem editur in Euagora § 30. τὸ σῶμα ἐν ἀσφαλείᾳ καταςήσας pro ἐν ἀσφαλεῖ. Tenentur scribae manifesti apud Dionysium Halicarn. A. R. IX. 20. ὡς ἐν ἀσφαλείᾳ δὴ ὄντες, ubi Vaticanus liber optime ἐν ἀσφαλεῖ servavit, et conspirant libri omnes ibid. IX. 24. in τότε δὴ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ νομίσαντες εἶναι.

In § eadem circa finem necessarium pronomen periit in verbis: ἀλλ' ἐνταῦθα δὴ καὶ μάλιςα φυλακτέον οἴεται εἶναι, imo vero φυλακτέον (οἷ) οἴεται εἶναι.

In § 15. ὡς δὲ δόξαν λαμπρὰν ἀναλαμβάνουσιν, corrige λαμβάνουσιν: praepositionem peperit praecedens syllaba, ut saepe alibi. Λαμβάνω δόξαν est ἔνδοξος γίγνομαι, ἀναλαμβάνειν δόξαν is recte dicitur qui amissam veterem gloriam *recuperat.* Euripides Helen. 847.

πῶς οὖν θανούμεθ', ὥςε καὶ δόξαν λαβεῖν;

Xenophon Cyrop. I. vi. 22. ὅπως δόξαν λάβῃς. Plato in Politico p. 290 D. τὸ τῶν ἱερέων σχῆμα — δόξαν σεμνὴν λαμβάνει. Contra in Demosthenis quae fertur epistola III. 5. φαύλην δόξαν ἡ πόλις λαμβάνει, et aliis aliorum locis.

In § 16. χαλεπὸν δὲ εὑρεῖν ὅπου οὐχὶ καὶ ἐπιψεύδονται πλέονας φάσκοντες ἀπεκτονέναι, supplendum est ἐπιψεύδονταί (τι), vides quid pronomen absorpserit. In § 17. ἀνήκεςα quaedam apparent: laborat Graecitas in ἀντιπραττομένους barbare pro ἀντιπράττοντας, compositio dura et impedita est, sana sententia nulla extundi potest. Ostenderunt difficultates Interpretes: sanandi spes nisi ex integrioribus libris nulla est. Pro ἀντιπραττομένους, quae foeda est barbaries, suspicari possis ἀντιταττομένους verum esse, quod verbum et alibi video in ἀντιπράττομαι depravari. Nempe apud Iulianum in Orat. III. p. 112 A. καθάπερ, οἶμαι, φασὶ τὸν Μυρμηκίδην ἀντιπραττόμενον τῇ Φειδίου τέχνῃ nulla est dubitatio quin ἀντιταττόμενον sit corrigendum. Sed quoniam ἀντιτάττεσθαι sit φανερῶς ἐναντιοῦσθαι et Hieronem de occultis inimicorum consiliis insidiisque appareat dicere, quas aut suspicaretur aut animadverteret tyrannus (ὑποπτεύσῃ — αἰσθανόμενος) nihil sic proficimus. In

§ 18. recte viri docti ἕνεκα abesse senserunt scribendumque: οὐδέν τι μᾶλλον τούτου (ἕνεκα) θαρρεῖ, et in fine corrigendum τοιοῦτον — οἷον ἐγὼ δηλῶ pro ὃν ἐγὼ δηλῶ.

In cap. III. 2. ποθοῦσι δὲ ἄν που ἀπίῃ, ἥδιςα δὲ πάλιν προσιόντα δέχονται, diximus supra ἀπῇ esse corrigendum. Peperit autem errorem vicinum προσιόντα et passim εἶναι et ἰέναι, ὤν et ἰών confunduntur, praesertim in compositis. Sunt adeo qui propter fidem librorum εἶναι in compositis pro ἰέναι scribi posse faciles credant. Turbarunt librarii § 3. in νηποινὶ ἀποκτείνειν, afferuntur e libris νηποινεὶ, νηποινῆ et νηποινά. Vera scriptura est νηποινί, quae in vetustis libris NHΠΟΙΝΕΙ scribi solet. Apud Dionysium Halic. A. R. X. 35. in omnibus libris est (οἱ νόμοι) κελεύουσιν ἢ ποιεῖν ἢ τεθνάναι τοὺς ὑβρίσαντας (εἰς addendum) τὰ τῶν δημάρχων σώματα. Vides quo abierit antiqua scriptura κελεύουΣΙΝΗΠΟΙΝΙΤεθνάναι, quam revocavit Casaubonus κελεύουσι νηποινὶ τεθνάναι, ut recte legitur II. 10. ὅσους ἠβούλοντο νηποινὶ τεθνάναι, et aliis locis.

In § 8. pro εὑρήσεις μὲν τοὺς ἰδιώτας Stobaeus rectissime τοὺς μέν transponit et πάντων addit in sqq. ὑπὸ τούτων (πάντων) μάλιςα φιλουμένους. Apparet in vicinia monstrum vocabuli ἀπεκτονηκότας, quam barbaram formam eo turpius est nondum esse castigatam, quum emendata scriptura ἀπεκτονότας apud Stobaeum optime servata sit. Post pauca Graeculi de suo τυράννους putide inseruerunt, in verbis πολλοὺς δὲ καὶ ὑπὸ γυναικῶν τῶν ἑαυτῶν [τυράννους] διεφθαρμένους, ubi emblema ipsa sedes arguit. In § 9. ὑπὸ τῶν φύσει πεφυκότων μάλιςα φιλεῖν lectio φιλεῖν a Codicibus auctoritatem habet nullam, sed a sana ratione et sententia loci satis habet commendationis: tum scribi debet οἴεσθαι χρή, ut assolet, non χρῆν.

In cap IV. 2. vehementer suspecta sunt verba [τοῦ πιςῶς πρός τινας ἔχειν], quae et frigent et non satis rei convenire videntur, quoniam πιςῶς ἔχειν est πιςὸς εἶναι, neque hoc tyrannus expetit ut ipse erga alios servet fidem, ὅπως αὐτὸς πιςὸς ἔςαι, sed ut habeat quibus tuto credere possit. In § 5. εἰκόνας ἱςᾶσιν αἱ πόλεις τῶν τοιοῦτο ποιησάντων, ferri potest Stobaei lectio τῶν τοῦτο ποιησάντων, sed vulgata scriptura ferri

non potest nisi suppleveris τῶν τοιοῦτό τι ποιησάντων.

In § 6. εἰ δὲ σὺ οἴει — οὐδὲ τοῦθ' οὕτως ἔχει, coniunctio εἰ perperam posita est. Requirit usus Graecis Romanisque communis et utrisque certus in tali re pronomen: *quod* autem tu putas —, itaque corrigendum: ὃ δὲ σὺ οἴει. Exempla in re nota multa apponere nihil attinet. Proferam unum e vicinia, ut obiter emendem. Legitur VI. 12. ὃ δ' ἐζήλωσας ἡμᾶς — οὐδὲ ταῦθ' οὕτως ἔχει, sed necessarium est οὐδὲ τοῦθ' οὕτως ἔχει. Quomodo natus sit error perspicere mihi videor. Littera initialis O a scriba omittitur a rubricatore supplenda: at isti subinde supplent οὐδὲν πρὸς ἔπος, ut abunde demonstravimus in Stobaei Appendice Florentina. Itaque quum ὃ deberet addere oscitanter εἰ addidit. Eodem modo natum errorem in Lycurgi Leocratea mihi deprehendisse videor, ubi legitur § 88. 'Ορᾶτε, ὁμοίως ἐφίλουν τὴν πατρίδα Λεωκράτει οἱ τότε βασιλεύοντες; sed vera scriptura est: Ἆρά γε ὁμοίως ἐφίλουν κτέ.: Nempe quum * ΡΑΓΕΟΜΟΙΩΣ in antiquo libro esset, supervenit nescio quis qui omissam litterulam male explevit et Γ in Τ mutavit. In § 9. τὸ δὲ τούτων συντέμνειν quod requirebam τούτων τι συντέμνειν Stobaeus ultro obtulit. In § 10. pro νομίζοι Dindorf. καλοῖ recepit: recte fortasse, sed ut καλοίη scribatur: καλοῖς et καλοῖ populo Attico non minus inusitata sunt quam καλοῖμι. Iones καλέοιμι dicebant, Attici non aliter quam καλοίην. Confundunt omnia scribae, praesertim in Platone, sed nostri officii est istos in ordinem cogere.

In cap. V. 1. pro τοὺς κοσμίους Stobaeus τοὺς ἀλκίμους habet, quod verum videtur. Eosdem mox ἀνδρείους appellat. In § 2. malim πάντων ὅ τι χαλεπὸν ἐν ἀνθρωπίνῳ βίῳ pro πάντων εἴ τι, quae non recte copulantur. Πάντα ὅ τι iniuria nonnumquam et aliis et mihi de mendo suspectum et alibi occurrit et apud Xenophontem. Sub finem § gratus accipio a Weiskio εὐθυμίας pro ἐπιθυμίας. Egregia item est lectio a Stobaeo servata § 5. ψυχῆς ὑπὸ φόβων παραπεπληγμένης pro καταπεπληγμένης, *dementis* enim animi haec argumenta esse rectissime dicit. Non est difficilis optio in § 6. utrum παρακολουθῶν λιμεὼν γίγνεται ac συμπαρομαρτῶν λυμαντὴρ γίγνεται sit Xenophontis manus. Hanc lectionem unice veram Stobaeus servavit. In § 8. οἷα μέντοι σοὶ τότ' ἦν τὰ λυπηρὰ

τοιαῦτ' ἐςὶ τὰ τῶν τυράννων, in Edilt. Vett. est *τοιαῦτα εἰσί* in quo manifesta vestigia sunt lectionis, *τοιαῦτ' ἀεί ἐςι τὰ τῶν τυράννων*, quam loci sententia requirit: *τότε* enim et *ἀεί* inter se opponenda sunt. Non est ulla dubitatio quin in § 9. pro *ὕπνου τυγχάνομεν* ambabus manibus amplectenda sit scriptura *ὕπνου λαγχάνομεν*. Saepius vidi Atticum *ὕπνου λαγχάνειν* et *λαχεῖν* a Graeculis in alia omnia refingi, cuius rei iuvat exempla quaedam apponere. In Theophrasti Charact. cap. 25. sic legitur in optimo omnium Codice Palatino: *καὶ τοῦ σαλπιςοῦ δὲ τὸ πολεμικὸν σημαίνοντος καθήμενος ἐν τῇ σκηνῇ »ἄπαγ' ἐς κόρακας. οὐκ ἐάσει τὸν ἄνθρωπον ὕπνου λαβεῖν πυκνὰ σημαίνων.*" Fuit qui *ὕπνου λαχεῖν* coniecit sed hanc certam emendationem ipse ultro repudiavit et abiecit. Non fecisset si melius Graece scivisset: neque enim *ὕπνον λαμβάνω* Graece dici potest neque adeo *λαμβάνω ὕπνου*. Graecis, qui accurate cogitabant et rerum naturam verbis accurate referebant, usitatum est dicere *ὕπνος με λαμβάνει somnus me capit* pro *obdormisco*, non ut Romani *somnum capio* pro *dormio*. Vide ipsum Theophrastum cap. 7. *λαλεῖν τι ἡμῖν, ὅπως ἂν ἡμᾶς ὕπνος λάβῃ*. Eodem modo *ὕπνος* dicitur *αἱρεῖν τινα*, et *ὕπνος ἔχει με* pro *καθεύδω*, et *ὕπνος ἀνῆκέ με* pro *ἐξηγρόμην*. Dicitur *ὕπνος* apud poëtas *ἱκάνειν τινά*, *ὅτε μιν γλυκὺς ὕπνος ἱκάνοι*, et *μάρπτειν τινά* et *πεδᾶν τινα*, aliaque multa similia, sed nemo recte dicitur ipse *ὕπνον λαμβάνειν*. In Platonis Symposio circa finem p. 223 B. haec est vera scriptura: *τὸν μὲν οὖν Ἐρυξίμαχον καὶ τὸν Φαῖδρον καὶ ἄλλους τινὰς ἔφη ὁ Ἀριςόδημος οἴχεσθαι ἀπιόντας, ἓ δὲ ὕπνον λαβεῖν καὶ καταδαρθεῖν πάνυ πολύ*. Ipse sic dixerat: *ἐμὲ δὲ ὕπνος ἔλαβε καὶ κατέδαρθον πάνυ πολύ* (non *ἐγὼ δὲ ὕπνον ἔλαβον*), ut apud Sophoclem dicit Philocteta vs. 767. *λαμβάνει γὰρ οὖν ὕπνος με*, et apud Antiphanem Athen. p. 23 C.

ὡς ἔςι κατακεῖσθαι πρὸ δείπνου συμφορά.
οὔτε γὰρ ὕπνος δήπουθεν οὐδέν' ἂν λάβοι,
οὐθ' ἂν λέγῃ τις οὐδαμῶς μάθοιμεν ἄν.

Vide autem quid scribae designaverint quum non caperent inepti quid tandem esset ΑΠΙΟΝΤΑΣΕΔΕΤΠΝΟΝΛΑΒΕΙΝ. Nempe ΕΔΕ stulte mutarunt in *ἔα δέ*, *ἔαδε*, *ἐμὲ δέ* et in *οἴκαδε* denique, unde haec est nata vulgata lectio *οἴχεσθαι ἀπιόντας*

οἴκαδε ὕπνον λαβεῖν. Itaque quum οὐκ ἐάσει τὸν ἄνθρωπον ὕπνου λαβεῖν manifesto sit mendosum et sententia loci postulet *somnum capere*, sequitur nihil aliud quam ὕπνου λαχεῖν a Theophrasto scribi potuisse. Dicebant enim Athenienses antiquiores ὕπνου λαγχάνειν eodem sensu, quo ὕπνου τυγχάνειν et olim et postea omnes dicebant, sed λαγχάνειν ὕπνου antiquius etiam dicendi genus est adeoque exquisitius. Herodotus iam dixit III. 180. ὕπνου τέ μιν λαγχάνειν ἐποίεε, et Cratinus in Bekk. Anecd. p. 358, 2.

οὐ σῖτον ἄρασθ', οὐχ ὕπνου λαχεῖν μέρος.

et Xenophon in Anabasi III. I. 9. μικρὸν ὕπνου λαχὼν εἶδεν ὄναρ. Nonnumquam autem in Codd. ὕπνου λαγχάνειν et τυγχάνειν inter se permutantur, ut appareat verbum Ἀττικώτερον et exquisitius λαγχάνειν mutatum esse a scribis in κοινότερον et usitatum omnibus τυγχάνειν, quemadmodum in Hierone ὕπνου λαγχάνομεν genuina scriptura est, ὕπνου τυγχάνομεν interpolata. Plane eodem modo in Cyropaed. III. I. 24. οὔτε σίτου οὔτε ὕπνου δύνανται λαγχάνειν nata est unius Codicis scriptura τυγχάνειν. In Aristophanis Acharn. 713:

ἀλλ' ἐπειδὴ τοὺς γέροντας οὐκ ἐᾶθ' ὕπνου τυχεῖν,

suspicor οὐκ ἐᾶθ' ὕπνου λαχεῖν ab ipso poëta scriptum olim fuisse. Legitur ὕπνου τυγχάνειν apud Theophrastum in Charact. cap. 18. καὶ οὕτω μόλις ὕπνου τυγχάνειν, et in suavissimo fragmento incerti Comici, quem equidem Menandrum esse suspicor, apud Plutarchum *de Audiendis Poëtis* p. 18 B.

τάλαντον ἢ προίξ. μὴ λάβω; ζῆν δ' ἔςι μοι
τάλαντον ὑπεριδόντι; τεύξομαι δ' ὕπνου
προέμενος; οὐ δώσω δὲ κἂν ᾅδου δίκην
ὡς ἠσεβηκὼς εἰς τάλαντον ἀργύρου;

Qui postea in scribendo Atticum dicendi genus referre satagebant eodem modo quo antiquiores ὕπνου λαγχάνειν usurpabant, ut Lucianus in Cynico cap. 9. ὕπνου λαχεῖν οὐ δυναμένους. Itaque facilis parata est medicina Charitoni pag. 431, 46. in Hirschigii Eroticis, ubi editur: ἐπεὶ δὲ προέκοπτε τὰ τῆς νυκτὸς ὕπνου μὲν οὐκ ἐλάμβανε κτέ. namque legendum esse patet ὕπνου μὲν οὐκ ἐλάγχανε, quod eadem indocta levitate mutatum est in ἐλάμβανε, qua ὕπνου λαβεῖν suppositum est verae lectioni ὕπνου λαχεῖν apud Theophrastum. Ὕπνου

τυχεῖν legitur apud Xenophontem Ephesium p. 210, 41. *οὐδ' ὕπνου τυχοῦσα καὶ πολλὰ ἐννοοῦσα.*

In § 14. *μήτε κατακτείνειν ἅπαντας μήτε δεσμεύειν*, iam antea monuimus compositum *κατακτείνειν* Epicorum et Tragicorum esse, et Xenophontem aut *ἀποκτείνειν* aut *κατακαίνειν* usurpare. *Δεσμεύειν* quoque non credo esse Xenophonteae aetatis vocabulum. Graeculi pro Veterum *δεῖν* et *δεσμεῖν* et *δεσμεύειν* solebant dicere. Moeris *Δέω* (*δῶ*) — *δεσμῶ*, et *Δοῦσιν* — *δεσμεύουσιν*, et similia apud caeteros Grammaticos multa sunt. Vidimus in Anabasi *διδέασι* veterem et probam lectionem a plerisque in *δεσμεύουσι* fuisse corruptam. Idem frequenter in *δεῖν*, *δῶν* cet. usu venisse suspicor, quam suspicionem nunc indicare satis habeo: dabitur alias de ea re uberius dicendi locus.

In § 16. emendandum esse *λυπεῖ δὲ ἀπαλλασσόμενα* pro *ἀπαλλασσομένους* supra ostendimus.

In cap. VII. 3. *οἷς δ' ἂν ἐμφυῇ τιμῆς τε καὶ ἐπαίνου ἔρως*, scribendum est *ἐμφύῃ*. Nempe *φῦναι* et *δῦναι* habent coniunctivum *φύω* et *δύω* et optativum *φύοιμι* et *δύοιμι*, sed Graeculi *φυῶ*, *φυῇς* et *φυῇ* dare solent quia ipsi pro *φῦναι* et *φύς* utuntur formis vitiosissimis *φυῆναι* et *φυείς* fictis ad analogiam antiquae formae *ῥυῆναι* et *ῥυείς*. Saepe apud alios, saepissime apud Platonem occurrunt formae *φυῇ* et *φυῶσι*, quamobrem Stallbaumio ad Phaedrum p. 251 C. »*piaculum*" videtur »*contra Codicum auctoritatem ubique φύωσι corrigere.*" Etiam me tacente satis intelligitur quae sit ista auctoritas. Non religiosi sed superstitiosi hominis est eiusmodi *piaculum* reformidare. Mihi contra non *piaculum* sed aliud quid esse videtur *φυῶσι* repetere a *φυῆναι* Graeculorum, quod quomodo Plato facere potuerit vereor ut umquam intelligam. Equidem *φύωσιν* et *δύωσιν* composuerim cum *δεικνύωσιν* et *ὀμνύωσιν* et *ζευγνύωσιν* et similibus, et *φυῇ* tam vitiosum mihi videtur atque *ὀμνυῇ* pro *ὀμνύῃ*. Reponendum igitur censeo *φύῃ* in Euripidis fragmento apud Stobaeum Floril. LXXVII. 11.

ὃς γὰρ ἂν χρηστὸς φύῃ
οὐ τοὔνομ' αὐτοῦ τὴν φύσιν διαφθερεῖ,

ubi in omnibus libris est *φυῇ*. Elapsa est sine ullo vitio forma genuina apud Demosthenem in Timocratea p. 748, 15: *οὐδὲ*

σπέρμα δεῖ καταβάλλειν τοιούτων πραγμάτων οὐδ' εἰ μήπω ἂν ἐκφύοι.

Notabilis est verae scripturae corruptela *ἐπ' αὐτοφώρῳ* deprensa in § 2. *τοιαῦτα γὰρ δὴ ποιοῦσι τοῖς τυράννοις οἱ ἀρχόμενοι καὶ ἄλλον ὅντινα ἀεὶ τιμῶντες τυγχάνουσιν*, ubi Heindorfius *τοὺς τυράννους* revocavit. Saepenumero animadvertes, si hoc agis, in talibus *accusativum* personae a scribis antiqui usus ignaris in *dativum* depravari. Praeterea requiro *ὅντιν' ἂν ἀεὶ τιμῶντες τυγχάνωσιν.*

In § 6. *αἱ ὑπουργίαι παρὰ τῶν φοβουμένων* recte Dindorf. *αἱ* inseruit *αἱ παρὰ τῶν*, nisi quod *παρά* exiguam habet a libris auctoritatem, in quibus est *ὑπὸ τῶν φοβουμένων*, quod cur non retineatur nihil causae esse video; vid. infra ad VIII. 2.

In § 9. *καὶ ςεφανῶσι κοινῆς ἀρετῆς καὶ εὐεργεσίας ἕνεκα* emendandum est *κοινῇ*, quae est enim, quaeso, *κοινὴ ἀρετή?* Caeteros autem honores pro se quisque viro optime merenti dicitur habere, coronas aliosque id genus honores *communiter* in eum omnes conferunt. In § 10. animadverte quam late pateat apud Graecos usus formae passivae: si cuius saluti prospiciunt homines, si quem salvum esse cupiunt, dicuntur *φροντίζειν μή τι πάθῃ*, et is cui solliciti cavent *φροντίζεται μή τι πάθῃ*. Sic et equus ex quo quis descendit *καταβαίνεσθαι* dicitur apud Xenophontem de re Equestri XI. 7. *ἢν δὲ καὶ ὁ ἵππος ταχύ τε καταβαίνηται καὶ ἀποχαλινῶται.* Eiusdemmodi est quod in Oeconomico IV. 2. dixit Xenophon *αἱ βαναυσικαὶ καλούμεναι (τέχναι) εἰκότως πάνυ ἀδοξοῦνται πρὸς τῶν πόλεων.*

In § 12. male recepta est Dorvillii infelix coniectura *δεσμοὺς ἀντιπάσχοι* pro *ἀντιπαράσχοι*, nam *πάσχω δεσμόν* aut *θάνατον* aut *φυγήν* similiaque Graece dici non possunt, quemadmodum supra ostendimus *βίαν πάσχω* non esse Graecum. *Ποιεῖν* et *πάσχειν* in loquendi usu arctissima necessitudine coniuncta sunt: quo sensu *ποιεῖν τινά τι* dicitur active eodem passive *πάσχειν τι ὑπό τινος*, ut *λέγειν τινά τι* habet passivum *ἀκούειν τι ὑπό τινος*. Quemadmodum igitur dicebant *ποιεῖν τινα δεινά* et sim. sic *πάσχειν δεινὰ ὑπό τινος*: in quibus ergo verbo *ποιεῖν* locus non est in iis *πάσχειν* quoque usurpari non potest. *Βίαν ποιεῖν τινα* aut *τινι* (ut *vim facere* alicui) Graece neque cogitari neque dici potest, sed *βίαιόν τι ποιεῖν τινα* et

βίαια ποιεῖν. Itaque *βίαιόν τι πάσχω* et *βίαια πάσχω* Graece dicitur. Absurdum est *δεσμόν, θάνατον, φυγὴν ποιεῖν τινά*, itaque absurdum est *δεσμὸν πάσχειν* cet. Caeterum vulgata sanissima est *πῶς γὰρ ἄν τις τύραννος — δεσμοὺς ἀντιπαράσχοι ὅσους δὴ ἐδέσμευσεν*, sed docti homines *δεσμοί* et *δεσμά* negligentius confuderunt. *Δεσμά* sunt *vincula*, quibus quis constringitur, sed *δεσμός* est *in carcerem coniectio et captivitas in vinculis*. Sic Athenis *δεσμὸν καταγιγνώσκειν* dicuntur iudices, quorum sententiis aliquis in custodiam publicam coniicitur, et *δεσμός* significat fere *τὸ δεδέσθαι*, ut *θάνατος* est *τὸ τεθνάναι*. Itaque ut de pluribus *θάνατοι* dici solet, sic *δεσμοί* a Xenophonte est positum de pluribus, qui in carcerem a tyranno olim coniecti fuissent. Qui fieri potest, inquit Hiero, ut tyrannus opes quas eripuerit omnes restituat, et tamdiu in carcere degat ipse, quamdiu alios in vinculis tenuerit, et mortem toties oppetat, quot cives capitali supplicio affecerit? Hoc ipsum *tamdiu in carcere esse quamdiu alium in vinculis tenueris* optime Graece dici *δεσμὸν ἀντιπαρέχειν τινί* et de pluribus *δεσμοὺς ἀντιπαρέχειν ὅσους τις αὐτὸς ἔδησεν* intelligunt omnes, qui Graece sciunt. Ex his satis intelligitur quam futilis et inanis sit Moeridis annotatiuncula: *Δεσμὰ οὐδετέρως Ἀττικῶς. δεσμοὶ ἀρσενικῶς Ἑλληνικῶς.* Utraque forma et caeteri Graeci omnes et Attici utuntur, sed non promiscue, ut inter se permutari possint, veluti in Platonis Rep. II. p. 378 D. *Ἥρας δὲ δεσμοὺς ὑπὸ υἱέος καὶ Ἡφαίστου ῥίψεις ὑπὸ πατρός*, id est *τὸ δεδέσθαι Ἥραν ὑπὸ υἱέος καὶ ὑπὸ πατρὸς Ἥφαιστον ἐρρῖφθαι*, ita dictum est ut *δεσμά* pro *δεσμούς* suppositum risum moveret. Dorvillius igitur quum scriberet »*vel mediocriter pecunioso non difficile tot* catenas *restituere*" *δεσμούς* et *δεσμά* confundens sententiam loci non est assecutus, et sic locum non intellectum infelici correctiuncula corrupit, quam tamen omnes adhuc frustra probarunt et receperunt in textum.

Δεσμά scribarum socordia irrepsit in fragmentum incerti Tragici, quem facile quivis Euripidem esse suspicabitur, apud Clementem Alexandr. Strom. IV. p. 587. Pott., ubi sic scribitur: "Α δ' *ἐκπυθέσθαι τῆς ἐμῆς χρῄζεις φρενός,*

οὔτ' ἂν καταίθων οὔτε κρατὸς ἐξ ἄκρου
δεινοὺς καθιεὶς πρίονας εἰς ἄκρους πόδας

πύθοι' ἄν, οὐδ' εἰ δεσμὰ πάντα προσβάλοις.

Sed erant haec sic constituenda:

ἃ δ' ἐκπυθέσθαι τῆς ἐμῆς χρῄζεις φρενός
οὔτ' ἂν καταίθων οὔτε κρατὸς ἐξ ἄκρου
δεινὸν καθιεὶς πρίον' εἰς ἄκρους πόδας
πύθοι' ἄν, οὐδ' εἰ δεινὰ πάντα προσβάλοις.

scribendum esse δεινὸν πρίονα, non δεινοὺς πρίονας, et res ipsa docet et metrum. Πρίων enim priorem producit et *serra* non *serris* miseri a carnifice dissecabantur. Δεσμὰ προσβάλλειν nemo defendet, minus etiam δεσμὰ πάντα, quod ineptissimum est: scrupulum omnem eximet δεινὰ προσβάλοις, quod tam perspicuum est quam usitatum.

In Xenophontis verbis correxerim ὅσους δὴ ἔδησεν ἢ ὅσους κατέκανε pro ἐδέσμευσεν et κατέκτανε, de quo genere mendi supra quaedam annotavimus.

In cap. VIII. 2. in verbis ἐπαινεσάντων ἀμφοτέρων τὸν αὐτόν admonuimus supra latere Atticam imperativi formam et ἐπαινεσάντων ἀμφότεροι genuinum esse rescribendumque in vicinia θεραπευσάντων pro θεραπευσάτωσαν et δόντων pro δότωσαν. Saepe ostendimus quam temere in talibus scribae veteres scripturas movere et refingere soleant. Ἐπαινεσάντων ἀμφότεροι quid sit mirantur. Sine mora ἀμφοτέρων *corrigunt* scilicet. Praeterea scribendum αἱ ὑπὸ τῶν δυνατωτάτων θεραπεῖαι pro ἀπό. Confer quae diximus ad I. 28. et VII. 6. Apud Eunapium in V. S. p. 2. editur: οὔτε τὰ ἀπὸ τῶν πρότερον γραφόντων λήσεται τοὺς ἐντυγχάνοντας, bellissime dictum est οἱ πρότερον γράφοντες et praesentis usus γράφοντες plane mirificus est. Tu repone ὑπό pro ἀπό et emicabit vera lectio: τὰ ὑπὸ τῶν πρότερον γραφέντα. Vides duplex mendi genus, de quo dicebamus, in uno loco coniunctum. Praeterea apud Xenophontem corrigendum esse suspicor καὶ χάριν ἐμποιοῦσι μεγίστην pro χαράν, quamquam χαρὰν ἐμποιεῖν pro εὐφραίνειν optime dici potuit, sed χάρις rei multo convenientior esse videtur. In § 10. verba οὐ γὰρ τυράννοις ἰσοτίμους ulcus insanabile alunt.

In cap. IX. 3. ἐγὼ οὖν φημὶ ἀνδρὶ ἄρχοντι τὸ μὲν τὸν ἀνάγκης δεόμενον ἄλλοις προστακτέον εἶναι κολάζειν, onerat locum duplex interpolatio, altera vetus, altera H. Stephani. Atque is quidem τόν perperam de suo inseruit: τὸ μὲν [τὸν] ἀνάγκης

δεόμενον, idque nunc ab omnibus probatum video et receptum. Sed quis, quaeso, homo est qui ἀνάγκης δεῖσθαι recte dici possit? Quid multa? redde Stephano suum τόν et veteri cuidam correctori suum κολάζειν et omnia habebunt optime: τὸ ἀνάγκης δεόμενον ἄλλοις προςακτέον id est πάντα ἐν οἷς βίαν δεῖ προσφέρειν καὶ ἀνάγκην προςιθέναι: verbum κολάζειν in ora libri olim adscriptum fuisse suspicor pro interpretamento. In § 5. μόρας ut solet, in μοίρας a scribis depravatum est vocabulo Laconico ad reliquorum usum reficto. In § 6. οὐκοῦν εἴ τις καὶ τούτοις ὥσπερ τοῖς χοροῖς ἆθλα προτιθείη pro τοῖς χοροῖς video ἐπὶ χοροῖς alicunde afferri, in quo perelegantem scripturam latere arbitror τούτοις ὥσπερ εἰ χοροῖς ἆθλα προτιθείη. In § 8. καὶ ἡ σωφροσύνη πολὺ μᾶλλον σὺν τῇ ἀσχολίᾳ συμπαρομαρτοῖ equidem σύν in ἄν mutaverim et scripserim συμπαρομαρτοίη. In § 11. εἰ δὲ φοβῇ, ὦ Ἱέρων, μὴ ἐν πολλοῖς ἄθλων προτεθειμένων πολλαὶ δαπάναι γίγνωνται, primum φοβεῖ repone, nam nunc quidem satis constat hanc solam formam Veteribus usitatam fuisse: φοβῇ coniunctivus est, et εἰ δὲ φοβῇ soloecum. Tum scribe ἐπὶ πολλοῖς et pro forma vitiosissima προτεθειμένων restitue προτιθεμένων. Verbum τίθημι compositaque omnia non habent aliam formam perfecti passivi quam κεῖμαι, et qua constantia ab omnibus οἱ νόμοι dicuntur κεῖσθαι (numquam τεθεῖσθαι), eadem videbis Veteres constanter omnes etiam in compositis omnibus forma κεῖσθαι pro τεθεῖσθαι utentes. Itaque ἆθλα bene Graece προκεῖσθαι dicenda sunt et frequentissimo usu passim dicuntur apud omnes. Eodem modo τὰ ἀναθήματα dicuntur ἀνακεῖσθαι, corona capiti περικεῖσθαι, puer expositus ἐκκεῖσθαι, quod compositum est συγκεῖσθαι et eadem ratione in caeteris. Haec ipsa causa est cur κεῖσθαι ὑπό τινος dicatur. *Leges a regibus latas* commemorans Isocrates πρὸς Δημόνικον § 36. scribit τοῖς νόμοις τοῖς ὑπὸ τῶν βασιλέων κειμένοις. Idem in Panegyrico dixit § 168. ἐπὶ μὲν ταῖς συμφοραῖς ταῖς ὑπὸ τῶν ποιητῶν συγκειμέναις δακρύειν ἀξιοῦσιν, alia exempla in priore parte indicavimus. Itaque Xenophon si perfecto uti voluisset ἄθλων προκειμένων dedisset, sed loci ratio praesens tempus postulat. Denique ex fuga retrahendus articulus est et sic scribendum πολλαὶ (αἱ) δαπάναι γίγνωνται.

In §. 7. plane assentior iis, qui πῶς censuerunt inserendum et sic scribendum: (πῶς) οὐκ ἀνάγκη — εἰρήνης μάλιςα ἐπιθυμεῖν; ut § 8. πῶς οὐκ ἀνάγκη δαπανᾶν; et passim alibi.

In cap. XI. 4. εἰ τὰ σὰ ἰδίᾳ μόνον ἐνεργὰ ἔχοις, verum vidit Stephanus τὰ σὰ ἴδια reponi iubens, sed nemo obtemperat. Recte componuntur X. 5. τοῖς σοῖς ἰδίοις. Contra XI. 12. πρὸ τῶν σῶν [ἰδίων] ὥσπερ τῶν ἰδίων μαχομένους vel auris admonet optime a viris doctis ἰδίων esse resectum. Quoniam I adscriptum etiam in antiquissimis libris et sexcenties omittitur et subinde temere additur ἴδια et ἰδίᾳ passim confunduntur, et nostri ubique arbitrii est utra scriptura vera sit constituere. Dabo exempla quaedam: apud Demosth. Orat. 47, 44. opponuntur inter se ὃς ἂν ἔχων σκεύη μὴ ἀποδιδῷ τῇ πόλει et ὃς ἂν ἰδίᾳ κτησάμενος μὴ πωλῇ, luce clarius est ἴδια esse emendandum: ineptum est enim ἰδίᾳ κεκτῆσθαι quasi quisquam quid δημοσίᾳ κεκτῆσθαι posset, et quemadmodum *reddere* iubetur ὁ τῆς πόλεως σκεύη ἔχων, sic *vendere* ὁ ἴδια κτησάμενος. In eadem oratione § 23. vitiose scribitur: οὐδεπώποτε ἔλαβον σκεύη ἐκ τοῦ νεωρίου ἀλλ' αὐτὸς ἰδίᾳ παρεσκεύαζον, ubi non diu dubitabis ἴδια corrigere si comparaveris Orat. L. 7. σκεύεσιν ἰδίοις τὴν ναῦν ἅπασαν κατεσκεύασα καὶ τῶν δημοσίων ἔλαβον οὐδέν, et § 26. καὶ περὶ τῶν σκευῶν ἔφραζεν αὐτῷ ὅτι ἴδια ἔχοιμι καὶ δημόσιον οὐδέν. Cf. et § 27 et 34. Sic et apud Dinarchum I. 89. οὕτως οὖν, ὦ ἄριςε, εἰπέ μοι, φυλάξομεν ἐὰν σὺ μὲν εἴκοσι τάλαντα λαβὼν ἔχῃς ἴδια, ἕτερος δὲ πεντεκαίδεκα; ubi et ἰδίᾳ restituendum est et ab initio emendandum: Πῶς οὖν — φυλάξομεν; Utile erit simul paucis ostendere quam saepe διά et ἰδίᾳ permisceantur, ut apud Diodorum Sic. XV. 78. ubi in libris omnibus est διακοσίαις ναυσὶ διαπληροῦντας, sed certissima emendatione rescribendum διακοσίας ναῦς ἰδίᾳ πληροῦντας, quod occupavit emendare Dindorfius. Apud Demosthenem p. 1152, 7. libri exhibent: καὶ κρύβδην ἰδίᾳ ψηφισαμένων τῶν δικαςῶν, Reiskius optime κρύβδην διαψηφισαμένων restituit. Simili modo p. 855, 13. titubatur in Cod. S. qui servat πολλὰ διεκέρδανας pro πολλὰ ἰδίᾳ κερδάνας, et p. 1033, 9. ubi pro λάθρᾳ καὶ ἰδίᾳ κρυψάμενοι τούτους Cod. S. exhibet καὶ διακρυψάμενοι, perperam, ut vides. Quis

nunc dubitabit apud Isocratem de Pace § 46. τοὺς συμμάχους τοὺς ἡμετέρους αὐτῶν ἰδίᾳ λυμαινόμεθα, emendare αὐτῶν διαλυμαινόμεθα? Nemo certe eorum, qui quam ineptum sit in ea re ἰδίᾳ sentiant et meminerint in talibus compositum διαλυμαίνομαι poni solere. Contra ἰδίᾳ reddendum est Diodoro Sic. XV. 8. ubi legitur: πρὸς Λακεδαιμονίους συντίθεται συμμαχίαν ἰδίαν, sed ἰδίᾳ legendum esse patet. Eodem modo δημοσίᾳ Diodoro est restituendum XIV. 116. ἔδωκαν ἐξουσίαν τῷ βουλομένῳ οἰκοδομεῖν καὶ δημοσίας κεραμῖδας ἐχορήγουν, quae tegulae quum *publice* datae, non *publicae*, fuerint, corrige sodes δημοσίᾳ κεραμῖδας ἐχορήγουν. Addam Diodori locum ubi ἰδίᾳ a sciolo male additum esse videtur. Editur XX. 21. ἐν ἀπορρήτοις [ἰδίᾳ] πρὸς Ἀντίγονον συντεθεῖσθαι φιλίαν, vides interpretamentum adhaesisse verbis ἐν ἀπορρήτοις. Nunc ad Hieronem redeo.

Recipienda omnino est in Hierone XI. 5. lectio: ποτέρως ἂν δοκεῖς μᾶλλον κοσμεῖν pro μάλιϛα κοσμεῖν, et post pauca ubi editur: εἰ ἐκ τῆς πόλεως πλεῖϛοι μὲν ἱπποτρόφοι εἶεν, πλεῖϛοι δ' ἀγωνίζοιντο, primum σῆς a nonnullis oblatum recipiendum est ἐκ τῆς σῆς πόλεως, deinde vereor ne ἱπποτρόφοι εἶεν non sit sana lectio, sed ἱπποτροφοῖεν requiro. Dicuntur enim ἱπποτροφεῖν qui curules equos alebant ditissimi cives, non ἱπποτρόφοι εἶναι, et καθιπποτροφεῖν τὴν οὐσίαν, qui insano equorum studio rem familiarem dilapidabant, ut apud Isaeum in Orat. V. 43. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ καθιπποτρόφηκας, οὐ γὰρ πώποτε ἐκτήσω ἵππον πλείονος ἄξιον ἢ τριῶν μνῶν.

In § 7. ἐὰν σὺ εὐδαιμονεϛάτην τὴν πόλιν, ἧς προϛατεύεις, παρέχῃς, εὖ ἴσθι νικῶν τῷ καλλίϛῳ καὶ μεγαλοπρεπεϛάτῳ ἐν ἀνθρώποις ἀγωνίσματι, recte suppleverunt viri docti μεγαλοπρεπεϛάτῳ (τῶν) ἐν ἀνθρώποις, sed minus feliciter Codicum omnium scripturam εὖ·ἔσῃ νικῶν in εὖ ἴσθι νικῶν refinxerunt. Requiritur enim in apodosi futurum et ἔσει sanum est, ET videtur ex lacuna superesse pro εὐδαίμων ἔσει, εὐκλεέϛατος ἔσει aut simile quid. Dittographia perfacilis ad animadvertendum irrepsit in § 9. οὐχ ὑπὸ ἰδιωτῶν μόνον ἀλλὰ καὶ ὑπὸ [πολλῶν] πόλεων ἀγαπῷο ἄν. Insulse abundans πολλῶν, quod sententiae officit et verborum concinnitatem vitiat, unde ortum sit nullo negotio apparet. In § 12. male addita copula locum commaculat.

Editur εἰ δέ τις κίνδυνος εἴη οὐ συμμάχους μόνον ἀλλὰ καὶ προμάχους [καὶ] προθύμους ὁρῴης ἄν, quis est qui voculae patrocinium in fraude tam aperta velit suscipere? Non est aliud vocabulum quod tam saepe temere contra sententiam in Veterum locos irrepat atque καί. Exemplis antea indicatis unum, quia luculentum luculenti scriptoris est, adiiciam. Lycurgus Leocrateam his verbis concludit: παράδειγμα ποιήσατε Λεωκράτη ἀναμνησθέντες τῶν κατηγουρουμένων (lege κατηγορημένων) [καὶ] ὅτι οὐ πλέον ἰσχύει παρ' ὑμῖν ἔλεος οὐδὲ δάκρυα τῆς ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τοῦ δήμου σωτηρίας, ubi si καί retinebis ineptiet Lycurgus: quid in vitiosa lectione σωτηρίας, quae in libris σρίασ scribi solet, lateat excogitare non potui. Nolo tamen premere suspicionem, quae mihi aliquando subnata est, an forte Lycurgus dixerit τῆς ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τοῦ δήμου παρρησίας, quemadmodum apud Dinarchum κατ' Ἀριςογείτονος § 1. Sycophanta dicitur τὴν ὑπὲρ τῶν δικαίων παρρησίαν ἀποδόμενος εἴκοσι μνῶν.

In § 15. Dindorfio assentior οὐ μὴ — δυνήσονται pro δύνωνται restituenti. In extrema § suppleverim εὖ ἴσθ' ὅτι pro εὖ ἴσθι. Rectissime porro κεκτήσει viri docti pro κεκτῆσθαι substituerunt, sed in novissimo vocabulo εὐδαιμονῶν γὰρ οὐ φθονηθήσῃ non sine aliquo librorum auxilio ipsa Xenophontis manus poterat revocari, quae est φθονήσει. In hoc quoque verbo ut in τιμήσομαι, ζημιώσομαι, ὠφελήσομαι et paucis quibusdam aliis Veteres ipsi breviore forma utuntur, scribae longiorem τιμηθήσομαι, ζημιωθήσομαι, ὠφεληθήσομαι supponere solent. Idoneum exemplum e Demosthene unum sufficiat sumtum ex Orat. XLVII. 70. χείρων τε δόξεις πολλοῖς εἶναι κἂν μὲν ἀποφύγῃ σ' ἐπιωρκηκέναι, ἐὰν δὲ ἕλῃς φθονήσει, *invidia flagrabis.*

Est in Hierone locus, quo quis percommode uti possit ad eximendum vetus vitium e Lysia, apud quem sine sensu editur in Orat. IV. 13. οὐ γὰρ ἀργύριον λαβεῖν προθυμοῦνται ἀλλ' ἐκ τῆς πατρίδος ἐκβαλεῖν αὐτὸν ποιοῦνται. Olim suspicatus sum restituendum esse ἐκ τῆς πατρίδος ἐκβαλεῖν μ' ἔργον ποιοῦνται. Idem Scheibio in mentem venisse video, qui commode Isocratis locum attulit in Orat. XVI. 40. ὁμοίως ἔργον ἐποιήσαντ' ἐκεῖνον ἀποκτεῖναι καὶ τὴν ὑμετέραν καταλῦσαι

δύναμιν, et Platonis in Phaedro p. 232 A. ubi plura Interpretes congesserunt, in his et locum ipsum ex Hierone, quem volebam, IX. 10. πολλοὺς ἂν καὶ τοῦτο ἐξορμήσειεν ἔ ρ γ ο ν π ο ι ε ῖ σ θ α ι τὸ σκοπεῖν τι ἀγαθόν. Quum apud Lysiam perspicuum sit aliquid requiri quod προθυμεῖσθαι, σπουδάζειν aut simile quid significet, aptissimum est et optime Atticum ἔργον ποιοῦνται. Praeterea μ' addendum esse apparet.

Venio nunc ad Xenophontis libellum, quo non est alius ab eo nitidius venustiusque scriptus et magis expolitus et limatus, τὸν οἰκονομικόν, ex quo menda quaedam et vitia, si potero, eluam, quibus aut sententia dictorum impedita est aut Atticum dicendi genus sequiorum socordia maculatum.

Offendo in cap. I. § 4. νὴ Δία καὶ πολύν γε μισθὸν Φέροιτ' ἄν, ubi Φέροι ἂν corrigendum. Usus verbi Φέρειν et Φέρεσθαι in nulla Attica locutione promiscuus est certisque finibus et lege certa utriusque formae usus circumscribitur. Qui stipendium aut mercedem accipit sive publice sive privatim dicitur constanter ab omnibus μισθὸν Φέρειν, non Φέρεσθαι. Exempla passim sunt obvia, nam omnium usu trita locutio est. Antiquius exemplum est apud Theognidem vs. 434.

πολλοὺς ἂν μισθοὺς καὶ μεγάλους ἔΦερον.

et saepe apud Comicos, saepe apud Historicos et Oratores μισθὸν Φέρειν recurrit, nusquam μισθὸν Φέρεσθαι. Ubi pretium definitur Graeci scriptores μισθόν suo arbitratu aut addunt aut omittunt: ἔπτ' ὀβολοὺς μισθὸν Φέρων, μισθὸν Φέροντες δύο δραχμὰς τῆς ἡμέρας, τέτταρας τῆς ἡμέρας ὀβολοὺς Φέρων, τριώβολον Φέρων, et in Anabasi ἡμιόλιον οὗ πρότερον ἔΦερον, et δαρεικὸν ἕκαςος οἴσετε τοῦ μηνός, in quibus omnibus Φέρειν respondet Latino *merere*: Φέρεσθαι μισθόν si Graece diceretur, de eo diceretur qui acceptam mercedem *secum auferret*, quemadmodum quis τὰ πρῶτα Φέρεσθαι, τὰ δεύτερα Φέρεσθαι et sim. dicitur. Apud Herodotum IX. 78. olim edebatur Λάμπων ὁ Πύθεω Αἰγινητέων τὰ πρῶτα Φέρων, ubi Φέρων contra librorum omnium fidem interpolatum et male Graecum esse pro Φερόμενος Wesselingius et Valckenaerius demonstraverunt, sed fugit illos aliud loci vitium; nempe participium excidit et sic legendum est Αἰγινητέων (ἐὼν) τὰ πρῶτα. Notum est quo sensu quis dicatur εἶναι τὰ πρῶτα. Simillimus Herodoti locus est

VI. 100. *Αἰσχίνης ὁ Νόθωνος ἐὼν τῶν Ἐρετριέων τὰ πρῶτα.* *Φέρειν* et *φέρεσθαι* confusa sunt et apud Demosthenem de Falsa Legatione p. 371, 18. *Κτησιφῶν καὶ Ἀριστόδημος τὴν ἀρχὴν τὴν πρώτην ἔφερον τοῦ φενακισμοῦ*, ubi *τὴν ἀρχήν* optimus S. omittit et pro varia lectione in margine *γρ. τὴν ἀρχὴν* apponit. Suspicor insiticia haec verba esse et *τὰ πρῶτα ἐφέροντο τοῦ φενακισμοῦ* emendari oportere. In Euripidis fragmento apud Aristotelem Ethic. Eudem. VIII. 11:

λόγον δίκαιον μισθὸν ἂν λόγου φέροις
ἔργων δ' ἐκεῖνος ἔργ', ἃ καὶ παρέσχετο,

emendandum arbitror:

λόγων δίκαιον μισθὸν ἂν λόγους φέροις.

Μισθὸν φέρειν rectissime apud Xenophontem legitur in vicinia I. 6. *γελοῖον μέντἂν εἴη — εἰ καὶ μισθὸν τούτου φέροι*, ubi quam infeliciter nonnulli *φέροιτο* reposuerint ex § 4. et sic pro uno vitio duo invexerint sentient omnes qui *φέρεσθαι μισθόν* eo sensu dici non posse intelligunt et numquam dictum esse assidua veterum lectione firmiter sibi persuaserunt. Post ea verba *μισθὸν τούτου φέροι* exciderunt verba quaedam, quibus respondebat * * * *ὅτι τοι ἡμῖν ἐδόκει οἶκος κτέ.* In § 8. *κἄν τις ἵππον πριάμενος — καταπίπτων ἀπ' αὐτοῦ κακὰ λαμβάνῃ* corrigendum est *κακὸν λαμβάνῃ*. Dicitur enim Graece *διδόναι κακόν*, *λαμβάνειν* et *προσλαμβάνειν κακόν*, *ἔχειν κακόν*, *διδόναι μέγα κακόν*, *μεῖζόν τι κακὸν λαμβάνειν* et sim. ut Latine *dabo malum*, *malo mactari*, *mactari infortunio*, *mala re magna mactari* et sim. *Κακὸν λαμβάνειν* dicitur qui vapulat, qui vulnus accipit, qui in morbum implicatur. Plena sunt exemplorum omnia: vel in Comicorum fragmentis magna est copia, quam in *Comicae Dictionis Indice*, utilissimo libro, explicuit H. Iacobi. Alexis Athen. p. 558 E.

οὐδὲ ἓν κακὸν
ἔχουσι καὶ κάμνειν λέγουσ' ἑκάστοτε.

Antiphanes Athen. p. 123 B.

ἐν χύτρᾳ δέ μοι
ὅπως ὕδωρ ἕψοντα μηδέν' ὄψομαι.
οὐ γὰρ κακὸν ἔχω μηδ' ἔχοιμι,

quae satis perspicua sunt. Si quis ex equo delapsus confregit aliquid *κακὸν λαμβάνει*, non *κακά*, ut opinor.

In § 11. *καὶ ὁμολογουμένως γε ὁ λόγος ἡμῖν χωρεῖ* et vitium manifestum est et emendatio certa. Nempe corrigendum est *καὶ δι' ὁμολογουμένων γε*, quod et recte et eleganter dictum est. Non est melior fideiussor quam ipse Xenophon in Memorab. IV. vi. 15. *διὰ τῶν μάλιςα ὁμολογουμένων ἐπορεύετο* et in Oeconomico XIX. 15. *ἄγων με δι' ὧν ἐπίςαμαι ὅμοια τούτοις ἐπιδεικνὺς ἃ οὐκ ἐνόμιζον ἐπίςασθαι, ἀναπείθεις οἶμαι ὡς ταῦτα ἐπίςαμαι.* Ὁμολογουμένως hoc loco nihil significare palam est, et satis constat saepius *ὁμολογούμενος* et *ὁμολογουμένως* inter se confundi, cuius rei et ipsi supra exempla quaedam attulimus. Qui factum sit ut *δι'* exciderit vides: nempe praecedens ΚΑΙ duas litterulas sequentes ΔΙ, ut toties alibi, absorbsit.

Plane sensu cassum est quod legitur in § 12. *εἰ δὲ πωλοίη αὖ πρὸς τοῦτον ὃς μὴ ἐπίςαιτο χρῆσθαι οὐδὲ πωλούμενοί εἰσι χρήματα κατά γε τὸν σὸν λόγον*, nam si quis quid emerit quo nesciat uti quid ea res ad venditorem, quaeso, attinet? Et quomodo tandem ex his colligere potuit Critobulus quod respondet: *λέγειν ἔοικας, ὦ Σώκρατες, ὅτι οὐδὲ τὸ ἀργύριόν ἐςι χρήματα εἰ μή τις ἐπίςαιτο χρῆσθαι αὐτῷ?* Sed lenissima medicina manus Xenophontis restitui poterit et omnia sana erunt et optime procedet disputatio. Nempe emendandum est: *εἰ δὲ πωλοίη αὖ πρὸς τοῦτο, ᾧ μὴ ἐπίςαιτο χρῆσθαι*, id est *εἰ πωλῶν ἀντιλαμβάνοι τοῦτο, ᾧ χρῆσθαι μὴ ἐπίςαιτο.* Hoc enim sensu dicitur Graece *πωλεῖν, ὠνεῖσθαι, ἀγοράζειν πρός τι.* Non novi melius exemplum qnam Menandri versiculum apud Zenobium II. 12.

Θρᾷξ εὐγενὴς εἶ πρὸς ἅλας ἠγορασμένος,

ubi Zenobius ita scribit: *εἰς τὴν μεσόγειον ἀναβάντες οἱ ἔμποροι ἐκόμιζον ἅλας, ἀνθ' ὧν τοὺς οἰκέτας ἐλάμβανον*, eodemque sensu dicebant *πωλεῖν πρὸς χρυσίον, πρὸς ἀργύριον* et sim. Quanta luce locus Xenophontis sic restitutus splendeat nil opus est verbis demonstrare.

In § 13. participium intercidit. Dixerat Critobulus: *λέγειν ἔοικας, ὦ Σώκρατες, ὅτι οὐδὲ τὸ ἀργύριόν ἐςι χρήματα*, cui Socrates: *καὶ σὺ δέ μοι δοκεῖς οὕτω συνομολογεῖν, ἀφ' ὧν τις ὠφελεῖσθαι δύναται χρήματα εἶναι.* Οὕτω refertur ad praecedentia *ὅτι οὐδὲ τὸ ἀργύριόν ἐςι χρήματα* et manifestum mendum sic tollendum est

ut suppleatur: *συνομολογεῖν*, (*λέγων*) *ἀφ' ὧν τις κτέ.* Satis erit composuisse locum ex cap. XVII. 11. *καὶ σύ γε συνομολογεῖς λέγων ὅτι νομίζεις τοῖς ἀσθενεςέροις πᾶσι μείω προστάττειν πράγματα.* Poterat etiam *οὕτω* abesse et multo adeo melius abesset, sed contra necessarium est illud ipsum addere in sqq. *εἰ γοῦν τις* (*οὕτω*) *χρῷτο τῷ ἀργυρίῳ ὥςε πριάμενος οἷον ἑταίραν κτέ.* Male et vitiose abundat pronomen in § 13. *τὸν ὑοσκύαμον, ὑφ' οὗ οἱ φαγόντες* [*αὐτὸν*] *παραπλῆγες γίγνονται.* Nemo veterum in talibus pronomen apponit. In § 15. circa finem complura excidisse videntur. In § 16. mirum est vidisse neminem *ὁπόταν ὁρῶμεν — αἰσθανώμεθα δέ* pro *αἰσθανόμεθα* emendari oportere.

In cap II. § 3. *ἐγὼ μὲν οἶμαι εἰ ἀγαθοῦ ὠνητοῦ ἐπιτύχοιμι εὑρεῖν ἄν μοι σὺν τῇ οἰκίᾳ καὶ τὰ ὄντα πάντα ῥᾳδίως πέντε μνᾶς*, legendum esse arbitror *εὑρεῖν ἄν μοι τὴν οἰκίαν καὶ τὰ ἐνόντα πάντα.* Socrati quod venderet nihil erat praeter aedes (*aediculas* appellat Aristophanes in Nubibus vs. 92. *τῳκίδιον*) et suppellectilem aedium. Primarium erat aedes vendere, aedes sequebatur suppellex, *τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ, τὰ ἔπιπλα.* Simplicissimum igitur est rescribere, ut diximus, *τὴν οἰκίαν καὶ τὰ ἐνόντα πάντα*, ne inepte id quod maximi esset ponderis appendicis loco habeatur. Caeterum locus hic Xenophontis satis demonstrat nihil tribuendum esse iis, quae de Socratis opibus scriptitavit Demetrius Phalereus apud Plutarchum in vita Aristidis cap. I. aut Libanius, cuius locum Schneiderus attulit. Est ista quoque *ἀδέσποτος καὶ πεπλασμένη παράδοσις* et *ἱςορία κατεψευσμένη*, quam Xenophontis disertum testimonium abunde redarguit.

Vehementer mihi de mendo suspecta sunt verba in II. 5. *ἀπεφήνατο ὁ Σωκράτης*, quibus mihi videtur nescio quis veteres libros interpolasse de suo. *Ἀποφαίνομαι τὴν γνώμην* et frequenti ellipsi *ἀποφαίνομαι* est *sententiam dicentis*, ut *censeo* Romanorum, estque plane ab hoc loco alienum: praeterea non sunt haec more Attico composita neque habent colorem Xenophonteum. Nihil desideraremus in hac scriptura: *Πῶς δὴ τοῦτ'; ἔφη ὁ Κριτόβουλος. Ὅτι πρῶτον μὲν ὁρῶ κτέ.* omissis (ut saepe) verbis minime necessariis *ἔφη ὁ Σωκράτης*, quemadmodum et passim alibi omittuntur et § 4. *Κᾆθ' οὕτως ἐγνωκώς κτέ.* et

§ 11. *Οὔκουν μέμνησαι κτέ.* et § 12. *Ἀλλ' ἐδόκει ἡμῖν κτέ.* Miratus nescio quis ea verba abesse adscripsit in ora libri *ἀπεφήνατο ὁ Σωκράτης*, quae postea, uti fit, male in Xenophontis orationem irrepserunt.

Non minus mihi additicia et spuria esse videntur verba *μεγάλα τελεῖν* in his § 6. *τὴν πόλιν αἰσθάνομαι τὰ μὲν ἤδη σοι προστάττουσαν [μεγάλα τελεῖν] ἱπποτροφίας τε καὶ χορηγίας* nam expunctis demum his verbis oratio recte procedit et *μεγάλα τελεῖν* non significat id, quod loci sententia postulat. Peius etiam abundat *μισθούς* in sqq. *ἢν δὲ δὴ πόλεμος γένηται οἶδ' ὅτι καὶ τριηραρχίας [μισθοὺς] καὶ εἰσφορὰς τοσαύτας σοι προστάξουσιν*, nam quis non videt *μισθούς* plane absurdum esse et contra sententiam et loquendi usum esse interpositum?

Quod legitur in II. 11. *ἐμὲ δὲ πῶς τινὶ τούτων οἴει ἂν ἐπιστηθῆναι χρῆσθαι* compositum cum loco Herodoteo III. 15. *εἰ δὲ καὶ ἠπιστήθη μὴ πολυπρηγμονεῖν* omnem dubitationem eximet de forma *ἠπιστήθη* ab *ἐπίσταμαι* non ab *ἀπιστῶ* repetenda. Sententia est: *εἰ δὲ καὶ τοῦ πολυπραγμονεῖν ἀπέσχετο.* Sed plura exempla aoristi *ἐπιστηθῆναι* et haec ipsa video adscripsisse Dindorfium ad Steph. Thes.

Vitiosa et non ferenda est coniunctionis *εἰ* repetitio in II. 15. *εἰ ἐπὶ πῦρ ἐλθόντος σου καὶ μὴ ὄντος παρ' ἐμοὶ [εἰ] ἄλλοσε ἡγησάμην.* Contra intercidit vocula prorsus ad sententiam necessaria in sqq. *εἰ δείξαιμί σοι πολὺ δεινοτέρους ἐμοῦ περὶ μουσικὴν καί σοι χάριν εἰδότας εἰ ἐθέλοις παρ' αὐτῶν μανθάνειν*, ubi satis apparet supplendum esse *καί σοι χάριν (ἂν) εἰδότας κτέ.*

In cap. III. § 3. *τοῖς μὲν ὅπου ἔτυχεν ἕκαστα καταβέβληται, τοῖς δὲ ἐν χώρᾳ ἕκαστα τεταγμένα κεῖται*, emendandum est *τεταγμένῃ*, neque enim *ἐν χώρᾳ* significat id quod locus requirit neque *τετάχθαι* convenit rei, de qua dicitur. Est cuiusque rei *ἡ χώρα τεταγμένη.* Satis haec stabiliet vel unus locus ex hoc ipso libro VIII. 22. *ἐν χώρᾳ κεῖται τεταγμένῃ.*

Non fero in III. 5. *ἴσως γὰρ ἀναλίσκουσιν — εἰς ἃ βλάβην φέρει αὐτῷ τε καὶ τῷ οἴκῳ* et requiro *αὐτοῖς τε καὶ τῷ οἴκῳ.*

In § 7. *ἐγώ σοι σύνοιδα ἐπὶ μὲν κωμῳδῶν θέαν καὶ πάνυ πρωῒ ἀνιστάμενῳ* suspicor propter *ὁμοιοτέλευτον* rei necessariae mentionem a scribis esse omissam et sic esse supplendum: *ἐπὶ μὲν κωμῳδῶν (τε καὶ τραγῳδῶν) θέαν*, namque *τραγῳδῶν* mentionem

in ea re praetermitti non posse. Stabiliet hanc suspicionem locus in vicinia § 9. θεᾷ γὰρ αὐτοὺς ᾗπερ τοὺς τραγῳδούς τε καὶ κωμῳδούς, quae et alibi saepe coniuncta videbis. Praeterea quum in libris omnibus legatur ἀνιστάμενον — βαδίζοντα — ἀναπείθοντα et ἐγώ σοι σύνοιδα (quamobrem Editores eos accusativos in dativos mutaverunt) alienum sit a loci sententia censeo revocatis accusativis ἐγώ σε οἶδα esse rescribendum.

Male permutata sunt ἀπό et ὑπό in III. 8. in verbis ἀφ' ἱππικῆς — εἰς ἀπορίαν τῶν ἐπιτηδείων ἐληλυθότας, namque ὑφ' ἱππικῆς necessario est rescribendum. Satis constat neque Codicibus in ea re quidquam esse credendum neque ἀπό et ὑπό promiscue usurpari posse. In superiore § 5. rectissime editur ἀπολωλέναι ὑπὸ γεωργίας et ἀφθόνως πάντα ἔχοντας ἀπὸ τῆς γεωργίας. Nempe quoniam dicitur γεωργία αὐτὸν ἀπολώλεκεν et ἱππικὴ αὐτὸν εἰς ἀπορίαν κατέστησεν, consequitur dici passive oportere ὑπὸ γεωργίας ἀπόλωλεν et ὑφ' ἱππικῆς εἰς ἀπορίαν ἐλήλυθεν, et similiter in similibus omnibus.

In Demosthenis Midiana p. 576, 1. quum olim perperam legeretur ἀναιδεῖς καὶ ἐξ ὑμῶν πεπλουτηκότας hodie ex Codice S καὶ ὑφ' ὑμῶν legitur, quae scriptura vero proprior sed non vera est. Scribendum est καὶ ἀφ' ὑμῶν πεπλουτηκότας, namque et ratio et usus demonstrant πλουτεῖν ἀπό τινος, πλουτεῖν ἀπὸ τοῦ δήμου similiaque dici. Πλουτεῖ ὑπὸ τοῦ δήμου Graece sic dici potest ut significet ὁ δῆμος αὐτὸν πεπλούτικεν, sed noto usu ἀπὸ τοῦ δήμου πλουτεῖν dicuntur οἱ τὰ κοινὰ κεκλοφότες, *depeculatores aerarii*. Comparasse iuvabit Demosthenem in Timocratea § 124: οἱ ῥήτορες οὐκ ἀγαπῶσιν ἐκ πενήτων πλούσιοι ἀπὸ τῆς πόλεως γιγνόμενοι.

In iis quae statim apud Xenophontem sequuntur verba διὰ τὴν ἱππικήν interpolata sunt. Ad ὑφ' ἱππικῆς (quod more Veterum sententiae bimembri τοὺς μὲν — τοὺς δέ sic praemittitur ut ad utramque partem aequaliter sit referendum) adscripsit nescio quis διὰ τὴν ἱππικήν, idque de more oscitanter receptum est in textum.

Correcto accentu IV. 6. pro φύλακας ἐν ταῖς ἀκροπόλεσι τρέφει scribendum est φυλακάς. Φυλακαί enim appellantur *praesidia* oppidis imposita et in arce collocata, *praesidiarii mi-*

lites non φύλακες sed φρουροί appellantur. Vid. IV. 6, 9, 11. et passim.

Mendosum est in cap. IV. 6. τοὺς δὲ πρόσω ἀποικοῦντας πιστοὺς πέμπει ἐπισκοπεῖν, nullo modo infinitivus ἐπισκοπεῖν ferri aut defendi potest. Graecum est πέμπει οἵτινες ἐπισκέψονται aut πέμπει ἐπισκεψομένους. Ipsa Xenophontis manus mihi haec esse videtur: πιστοὺς πέμπων ἐπισκοπεῖ, quemadmodum saepe Veteres et probati scriptores loquuntur. Graeculi mirati hoc dicendi genus correxerunt scilicet πέμπει ἐπισκοπεῖν, sic enim ipsi loquebantur. Peridoneum exemplum in vicinia huius loci est in § 8. ὁπόσην δὲ μὴ αὐτὸς ἐφορᾷ πέμπων πιστοὺς ἐπισκοπεῖται.

In § 8. triplex emblema me offendit τούτους μὲν [τοὺς ἄρχοντας], et οὓς δ' ἂν εὕρῃ [τῶν ἀρχόντων], et ἢ καταμελοῦντας [τῶν φρουράρχων] ἢ κατακερδαίνοντας, et duo priora quidem sententiam onerant tantum et impediunt possuntque a multis probari et defendi, quibus non est satis subacta auris, sed καταμελοῦντας τῶν φρουράρχων absurdum est. Ἄρχοντες in hoc loco commune nomen est τῶν τε φρουράρχων καὶ τῶν χιλιάρχων καὶ τῶν σατραπῶν, itaque absurde dicitur οὓς δ' ἂν εὕρῃ τῶν ἀρχόντων καταμελοῦντας τῶν φρουράρχων. Praeterea quid est, quaeso, τὸ τῶν φρουράρχων καταμελεῖν et quae est tandem illa cura et quorum τὸ τῶν φρουράρχων ἐπιμελεῖσθαι? Expunge τῶν φρουράρχων et sana erunt omnia et simul perspicua et aperta: οὓς δ' ἂν εὕρῃ ἢ καταμελοῦντας ἢ κατακερδαίνοντας — παύων τῆς ἀρχῆς ἄλλους ἐπιμελητὰς καθίστησιν. Verbum καταμελεῖν absolute poni solet pro *indiligentem esse* et *officii negligentem*, ut paene idem sit καταμελῶ et ἀμελής εἰμι, ut in Anabasi V. VIII. 1. ἄρχων αἱρεθεὶς κατημέλει, ubi si ἠμέλει legeretur oratio esset imperfecta. Complura verba sunt, quibus praepositio κατά sic additur, ut iis notio accedat neglecti officii aut fidei violatae. Καταχαρίζεσθαι, ut hoc utar, est χαρίζεσθαι *contra officium et fidem, praeter aequum et bonum, contra rempublicam*, veluti quum iudices καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια dicuntur. Eodem modo κατελεεῖν dicitur de eo, qui praeter officium ac fidem parcit nocenti, sive reus is est sive in alio quo periculo versatur. Lysias VI. 3. ἀδύνατον ὑμῖν ἐστιν — ἢ κατελεῆσαι ἢ καταχαρίσασθαι Ἀνδοκίδῃ.

Itaque iudex qui misericordia motus reum manifestum absolvit *κατελεεῖν* dicitur, idque reponendum est in oratione *κατὰ Νεαίρας* p. 1373, 6. ubi male editur *ἅμα μὲν καὶ ἐλεήσασα αὐτὸν ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλὴ* pro *ἅμα μὲν κατελεήσασα.*

Κατὰ eadem notione componitur cum verbis *βλακεύειν*, *ῥᾳθυμεῖν*, *δειλιᾶν*, *δωροδοκεῖν*, *προδιδόναι*, aliis. Hinc demum intelligitur quid sit *κατακερδαίνειν*, nempe *οἱ ἄρχοντες* sic dicuntur *κατακερδαίνειν*, ubi malis artibus rem suam augent spoliatis iis, in quos imperium iis aut potestas a Rege data sit. Rectissime igitur Xenophon dixit: *οὓς ἂν εὕρῃ ἢ καταμελοῦντας ἢ κατακερδαίνοντας*, et neque hoc verbum neque illud genitivum *τῶν Φρουράρχων* admittere perspicuum est.

In § 8. *ὁπόσην μὲν τῆς χώρας διελαύνων ἐφορᾷ αὐτὸς καὶ δοκιμάζει* bis scriptum vocabulum scribae semel descripserunt: lege *ἐφορᾷ αὐτὸς* (*αὐτὸς*) *καὶ δοκιμάζει.*

In § 15. *τοὺς πολέμῳ ἀγαθοὺς γεγονότας* corrigendum est ex constanti Graecorum usu (*ἐν*) *πολέμῳ*. Post pauca *λέγοντα* tam inutile est et inconcinnum, ut spurium esse videatur in verbis [*λέγοντα*] *ὅτι οὐδ' ἂν οἱ ἄλκιμοι δύναιντο ζῆν.*

Manifesto interpolatum est *ἔφη* in § 16. *κατασκευάζειν τε γὰρ ἄριςος εἶναι* [*ἔφη*] *χώραν καὶ ἀρήγειν τοῖς κατεσκευασμένοις.* Videbit unusquisque ab *εἰπεῖν* illa pendere.

Quam saepe in talibus scioli turbare soleant et indirectam orationem inutilibus et perineptis fulcris interpolare exquisitissimis exemplis demonstravit Bakius ad Ciceronis Brutum. Iuvat his unum ex Cicerone addere. In prima actione in Verrem XIV. 41. editur: *mihi venit in mentem dicere — me arbitrari fore uti nationes exterae legatos ad populum Romanum mitterent, ut lex de pecuniis repetundis iudiciumque tolleretur; si enim iudicia nulla sint tantum unumquemque ablaturum* [putant] *quantum sibi ac liberis suis satis esse arbitrentur.* Expuncto *putant* scribe *arbitretur.* Dici haec ex sociorum persona et per se satis perspicuum est et plane demonstrant ea quae sequuntur: *se avarissimi hominis cupiditati satisfacere posse, nocentissimae victoriae non posse.*

In § 17. *Κῦρος ἐπηγάλλετο — ἐπὶ τῷ χώρας ἐνεργοὺς ποιεῖν* editur de coniectura Stephani pro scriptura librorum *ἐπηγγέλλετο*, sed non est Atticum *ἐπαγάλλομαι ἐπί τινι.* Con-

stanter omnes sine praepositione ἀγάλλομαι ἐπί τινι solebant dicere, quamobrem ἠγάλλετο reponendum esse arbitror. Non esse autem abutendum locis Veterum poëtarum in hanc rem et sequiorum Graeculorum vix opus est monere.

In § 18. Κῦρος εἰ ἐβίωσεν ἄριϛος ἂν δοκεῖ ἄρχων γενέσθαι vitiosa est forma ἐβίωσεν. Athenienses utebantur formis ἐβίων et βεβίωκα: βιῶναι et βιούς dicebant: sequiores contra formas ἐβίωσα, βιῶσαι et βιώσας usurpabant, ut in λάθε βιώσας. Βιῶσαι pro βιῶναι et βιώσας pro βιούς non magis in Atticorum libris tolerari possunt quam ἀποδρᾶσαι pro ἀποδρᾶναι et ἀποδράσας pro ἀποδράς. Sed non satis est εἰ ἐβίω reponere; requiro εἰ ἐπεβίω, *si vita ei longior obtigisset.*

De formis Atticis βιῶναι, βιούς etc. plurima conquisivit G. Dindorfius ad Steph. Thes. v. Βιόω, sed in his paulo festinantius scribens nonnullos errores commisit et corrupta quaedam pro sanis habuit et ex ineptissimis quibusdam scriptoribus attulit aliquid sordium, quod melius abiecisset. Unum eius errorem redarguam. »*Participium* (aoristi secundi ἐβίων) *est* βιούς, inquit, *cuius casus reliqui* βιόντος, βιόντι, βιόντα *quum non sint usitati ab aoristo primo etiam Veteres Attici interdum auxilium petierunt quamvis ceteris prioris aoristi modis aegre utentes.* Βιώσαντας *e Platonis Phaedone* p. 113 D. *memorat Buttmannus*, ἐβίωσεν *e Xenophontis Oeconomico* IV. 18. *Adde* ἐβίωσαν *ex Isocratis Paneg.* p. 72 B. *de Pace* p. 177 A." Ἐβίωσαν ad ἐβίων esse referendum, ut ἔγνωσαν et ἑάλωσαν, non fugisset Dindorfium nisi admodum festinanter scripsisset. Sed leve hoc est: diligenter autem notandum βιούς habere βιοῦντος, βιοῦντι, βιοῦντα cet. Mira res est, sed certissima res est. In Platonis Rep. X. p. 615 C. τῶν δὲ εὐθὺς γενομένων καὶ ὀλίγον χρόνον βιούντων πέρι ἄλλα ἔλεγεν, ubi obiter corrige εὐθὺς ἀπογενομένων, *de iis qui statim decesserunt.* Vides autem eos, qui breve tempus *vixerunt* dici τοὺς ὀλίγον χρόνον βιοῦντας, non βιώσαντας. Isaeus in Orat. II. 45. καὶ ἐκεῖνον ἐπέδειξα τρία καὶ εἴκοσιν ἐπιβιοῦντα ἔτη, id est *fuisse superstitem.* Idem in Orat. VI. 49. ἡ δὲ τούτων μήτηρ οὕτως ὁμολογουμένη οὖσα δούλη καὶ ἅπαντα τὸν χρόνον αἰσχρῶς βιοῦσα, ubi aoristus est βιοῦσα, ut vides. In transcursu emenda ὁμολογουμένως οὖσα δούλη. Ex hoc loco optime intelligi

potest apud Aeschinem in Timarchea § 5. *ὅταν μὴ καταλύησθε ὑπὸ τῶν παρανομούντων καὶ ἀσελγῶς βιούντων* non esse hoc participium positum pro *ζώντων* sed pro *ζησάντων*. Quis est talium rerum peritus qui serio credat *ἀσελγῶς βιοῖ* pro *ζῇ* Attice dici posse? Hinc facile apparet quam infeliciter Stephanus tentaverit locum Lysiae VI. 31. *τοῦτ' ἐςὶ τὸ τὸν βίον ἀβίωτον*, reponens *τὸ τὸν βίον* (*βιοῦν*) *ἀβίωτον*, quod nollem Editores recepissent. Melius recipient *τὸ ζῆν βίον ἀβίωτον*, nullus enim articulo *τόν* locus est. Philemon apud Stobaeum Floril. XCVIII. 14.

ἡμεῖς δ' ἀβίωτον ζῶμεν ἄνθρωποι βίον,

cui redde *ἄνθρωποι*, nam Graecum est *ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι*, ut opinor. Solent autem promiscue poni *βιούς* et *βεβιωκώς*, ut *τελευτήσας* et *τετελευτηκώς*. *Αἰσχρῶς βεβιωκώς* in re simillima dixit Aeschines in Timarchea § 3. Idem in Ctesiphontea § 174. coniunxit *δεινὸς λέγειν* et *κακὸς βιῶναι*. In dialogo incerti auctoris *περὶ ἀρετῆς* inter Platonicos edi solito legitur p. 378 A. *τούτων οἶσθα τὸν ἕτερον μέχρι γήρως βιοῦντα*, id est *vixisse* usque ad senectutem. Semel video *βιοῦντας* pro *ζῶντας* positum apud incertum auctorem Axiochi p. 368 B. *μήτε, ὡς ἀπεφήνατο Βίας, ἐν τοῖς τεθνηκόσιν ὄντα μήτε ἐν τοῖς βιοῦσιν*, sed Biantis Prienensis hoc verbum est Ionice loquentis. Ecquid nunc mihi credes in Platonis Phaedone p. 113 D. philosophi manum esse *οἵ τε καλῶς βιοῦντες καὶ οἱ μή*, pro *βιώσαντες*? Graeculi, quibus *βιοῦντες* videbatur *ζῶντες* significare, de suo *aoristum* dederunt, quo utebantur ipsi, et non magis *βιώσας* pro *βιούς* potuit Plato ipse scribere quam *ἀποδράσας* pro *ἀποδράς*. Sed ad Oeconomicum revertendi iam tempus est.

In IV. 8. necessarium *γάρ* excidit supplendumque est *παρὰ μὲν* (*γὰρ*) *Κύρου οὐδεὶς λέγεται αὐτομολῆσαι πρὸς τὸν βασιλέα*. Diximus de ea re nonnulla in superioribus.

Sensit in § 19. Heindorfius emblema esse ex Anabasi insertum [*πλήν γε Ἀριαίου. Ἀριαῖος δ' ἔτυχεν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ κέρατι τεταγμένος*]. Quis nostrum non subrideret si quem in simili re huiusmodi quid interponentem audiremus?

In § 23. rectissime dictum est *ἰδὼν τῶν ἱματίων τὸ κάλλος ὧν εἶχεν* sed importune *τὸ κάλλος* hinc repetitum insinuavit

sese in vicina: καὶ τῆς ὀσμῆς αἰσθόμενος καὶ τῶν ϛρεπτῶν καὶ τῶν ψελίων [τὸ κάλλος] καὶ τοῦ ἄλλου κόσμου οὐ εἶχεν.

In § 24. miror quomodo tam diu absurda lectio retineri potuerit ἀεὶ οὖν γέ τι φιλοτιμούμενος quum vera scriptura sit ad manum: ἀεὶ ἕν γέ τι φιλοτιμούμενος. Nota est plurimis exemplis Attica locutio εἷς γέ τις, ἕν γέ τι, ἐξ ἑνός γέ του τρόπῳ, ἑνί γέ τῳ τρόπῳ, μιᾷ γέ τῳ τέχνῃ (Arist. Thesmoph. 430), ἕνα γέ τινα τρόπον, et, quod planissime idem est, ἀμωσγέπως. Habet nempe εἷς adverbium ἀμῶς, ut οὐδεὶς οὐδαμῶς et μηδεὶς μηδαμῶς: habet τίς adverbium πῶς et τις similiter πως: itaque quemadmodum pro οὐδένα τρόπον dicitur οὐδαμῶς et pro ἐν οὐδενὶ τόπῳ dicitur οὐδαμοῦ et eodem modo οὐδαμόθεν, οὐδαμῇ et οὐδαμόσε, sic pro ἕνα γέ τινα τρόπον dicebant ἀμωσγέπως et ἀμουγέπου pro ἐν ἑνί γέ τῳ τόπῳ et similiter ἀμοθενγέποθεν et ἀμηγέπῃ et ἀμοσεγέποι. In his omnibus grassantur Graeculi vocabula olim obsoleta miris modis refingentes, cuius rei subinde exempla quaedam expromsimus. Addam et nunc compluscula. Excidit γε apud Aristophanem in Ranis vs. 911. ubi Ravennas liber exhibet:

πρώτιϛα μὲν γὰρ ἕνα τινα καθισεν ἐγκαλύψας,

unde manum poëtae Dawesius et Porsonus optime restituerunt: ἕνα γέ τινα καθῖσεν, quae certa emendatio nescio quomodo ab Editoribus spernitur. Excidit γε similiter apud Platonem de Rep. VIII. p. 565 C. οὐκοῦν ἕνα τινὰ ἀεὶ ὁ δῆμος εἴωθε διαφερόντως προϊϛασθαι ἑαυτοῦ, ubi ἕνα γέ τινα ἀεί emendandum est, sicuti et alibi recte legitur et apud Thucydidem VI. 77. οἱ δεσπότην ἢ Μῆδον ἢ ἕνα γέ τινα ἀεὶ μεταβάλλοντες δουλοῦνται. Aristophanis fragmentum est apud Suidam v. Πρόδικος.

τοῦτον τὸν ἄνδρ' ἢ βιβλίον διέφθορεν
ἢ Πρόδικος ἢ τῶν ἀδολεσχῶν εἷς γέ τις.

Excidit τῳ apud Platonem in Phaedro p. 242 B. ἑνί γε τρόπῳ προσαναγκάζοντα, ubi quod Heindorfius optime Graece sciens restituit ἑνί γέ τῳ τρόπῳ excussi postea optimi Codices egregie confirmarunt. Eodem modo apud Demosthenem p. 1342, 19. eximius Codex S dedit τοὺς δενγε τρόπω φυλαξαμένους pro δ' ἑνί γέ (τῳ) τρόπῳ, quod recte legitur in caeteris. Corruptum est τις in τοῖς apud Sophoclem in Oedipo Tyranno vs. 845.

οὐ γὰρ γένοιτ' ἂν εἷς γε τοῖς πολλοῖς ἴσος,

ubi rectissime Brunckius vidit corrigendum esse εἷς γέ τις πολλοῖς ἴσος, sed nemo vera monenti obtemperat. Corruptum est τι in τοι apud Iulianum in Orat. III. p. 124 B. ἀλλὰ καὶ ςρατευομένῳ μοι ἕν γέ τοι (τῶν βιβλίων) πάντως ἕπεται, ubi vides ἕν γέ τι emendandum. Itaque sic et Cyrus apud Xenophontem dixerat: ἀεὶ ἕν γέ τι φιλοτιμούμενος, quemadmodum in Aristophanis Pluto vs. 413. legitur:

μή νυν διάτριβ', ἀλλ' ἄνυε πράττων ἕν γέ τι.

et apud Oratorem, qui κατ' Ἀριςογείτονος dixit inter Demosthenicas Orat. XXV. 51. τούτων ἕκαςος ἕν γέ τι πράττων κατὰ τὴν ἀγορὰν περιέρχεται, et apud Aristotelem Ethic. ad Nicom. I. VIII. τούτους εὔλογον — ἕν γέ τι ἢ τὰ πλεῖςα κατορθοῦν, et saepe apud alios. Praeiit omnibus Homerus in Odyss. O. 82.

δώσει δέ τι ἕν γε φέρεσθαι.

In cap. V. § 3. παρέχουσα δ' ἀφθονώτατ' ἀγαθά duabus litterulis repetitis scribendum est ἀφθονώτατα τἀγαθά, quia terra dicitur ἀφθόνως τἀγαθὰ διδόναι, ἀνιέναι, φύειν, παρέχειν (non ἀγαθά), neque ἀγαθὰ ἄφθονα. Causa erroris in aprico est.

In § 12. ἡ γῆ θέλουσα — δικαιοσύνην διδάσκει, quod in libris plerisque omnibus est ἡ γῆ θέουσα natum est ex antiqua scriptura ΘCOΥCA, id est θεὸς οὖσα, qua nihil verius. Festivissime igitur utitur verbo θεραπεύειν: ἡ γῆ θεὸς οὖσα τοὺς ἄριςα θεραπεύοντας αὐτὴν πλεῖςα ἀγαθὰ ἀντιποιεῖ. De erroribus ex compendio ΘC natis non omisso hoc ipso loco satis in priore parte diximus.

Vitiosa forma legitur in § 19. ἐξαρεσκευομένους τοῖς θεοῖς, quis enim facilis credet perinde esse utrum ἐξαρέσκομαι an ἐξαρεσκεύομαι dicatur? Ἄρεσκος dicitur et ἀρεσκεύομαι et ἀρέσκευμα et ἀρεσκεία de iis qui nimio et inepto placendi studio blandiuntur alicui et assentantur. Quod si quis spe lucri facit κολακεύειν dicitur, sin aliter ἄρεσκος homo appellatur. Sed nemo mirabitur utrumque nonnumquam eiusdem hominis esse. Scite enim dixit Anaxandrides Athen. p. 255 A.

τὸ γὰρ κολακεύειν νῦν ἀρέσκειν ὄνομ' ἔχει.

Lexicorum conditores Clementis Alexandrini locum afferunt ex Paedag. III. I. p. 214 A, ubi εἰς μοιχείας καὶ λαγνείας καὶ

φθορᾶς ἐξαρεσκευόμενον legitur, sine ulla mendi suspicione: quasi vero, etiamsi forma optima esset, *ἐξαρεσκεύομαι* ullo pacto *ἐκκυλίνδομαι*, *ἐξοκέλλω* aut aliquid huiusmodi significare umquam posset. Accipiendum est quod Codex Xenophontis unus praebet *ἐξαρεσκομένους* sed sic ut eadem opera *τοὺς θεούς* pro *τοῖς θεοῖς* rescribatur, sicuti et in cap. V. § 3. *θεοὺς ἐξαρέσκεσθαι* reponendum pro *θεοῖς*. Certam enim fidem habet *ἀρέσκομαι* et *ἐξαρέσκομαι θεούς* pro *ἱλάσκομαι*, et *ἐξαρέσκομαί τινα δώροις* pro *πείθω*. Satis apparet ex sqq. plane idem esse *ἐξαρέσκεσθαι τοὺς θεούς* et *τοὺς θεοὺς ἱλάσκεσθαι*.

In cap. VI. § 2. latet perineptum additamentum in verbis: *εἰ ἐπανέλθοιμεν ὅσα ὁμολογοῦντες διεληλύθαμεν* [*ἵν'*] *ἤν πως δυνώμεθα* [*πειραθῶμεν*] *οὕτω καὶ τὰ λοιπὰ διεξιέναι*. Quomodo enim *ἵνα πειραθῶμεν* et *ἤν πως δυνώμεθα* coniungi umquam potuerunt? *τὸ γὰρ πειραθῆναι ῥᾷστον καὶ παντός ἐστιν* et verba *ἤν πως δύνωμαι* non nisi de ea re poni possunt, quae habeat incertum eventum. Suspicor *ἵνα πειραθῶμεν* inter versus adscriptum ad explicandum quo sensu *ἤν πως δυνώμεθα* diceretur deinde oscitanter esse receptum. Sed nondum est interpolandi finis facta: in *οὕτω καὶ τὰ λοιπὰ διεξιέναι* [*συνομολογοῦντες*] expuncto demum participio oratio sana erit.

Praepositiones, quae assolent, male inter se permutatae sunt VI. 6. in verbis: *πότερα δοκεῖ ἀρήγειν τῇ χώρᾳ ἢ ὑφεμένους τῆς γῆς τὰ τείχη διαφυλάττειν*. Corrigendum est *ἀφεμένους*. Qui volet facile comperiet *ἀφίεσθαί τινος* pro *ἐᾶν τι* apud omnes tam constanter quam frequenter dici solere, neque *ὑφίεσθαι τῆς γῆς* pro *τὴν γῆν ἐᾶν* esse Graecum. Exemplum unum adscribo, quia in vicinia legitur VI. 16. *ἀφέμενον τῆς καλῆς ὄψεως*, id est *τὴν καλὴν ὄψιν ἐάσαντα*.

In cap. VI. 9. *αὕτη ἡ ἐργασία ἐδόκει* — *ταῖς ψυχαῖς ἥκιστα ἀσχολίαν παρέχειν φίλων τε καὶ πόλεων συνεπιμελεῖσθαι* suspicor pro *πόλεων* corrigendum esse *πόλεως*. cf. IV. 3. ubi eadem verba leguntur et recte *πόλεως* scriptum est. Vide et XI. 9 et 13. Dixerit aliquis singulorum civium esse *πόλεως συνεπιμελεῖσθαι*, sed complures notissimo usu Graecorum optime dici *τὰς πόλεις ἐπωφελεῖν* pro *τὴν ἑαυτοῦ πόλιν ἕκαστος*. Sed sic articulus necessario fuerat adiiciendus *τῶν φίλων τε καὶ τῶν πόλεων συνεπιμελεῖσθαι*, ut in cap. IV. 3. *οἱ τοιοῦτοι δο-*

κοῦσι κακοὶ ταῖς πατρίσιν ἀλεξητῆρες εἶναι, et multis aliis locis.

In cap. VI. § 10. ἡ γεωργία ἔξω τῶν ἐρυμάτων τὰ ἐπιτήδεια φύουσά τε καὶ τρέφουσα τοὺς ἐργαζομένους vitium est manifestum et medicina certa. Nempe eodem redit, ut opinor, τἀπιτήδειά τινι φύουσα et τρέφουσά τινα: est enim τἀπιτήδεια φύειν planissime idem atque τροφὴν παρέχειν. Sed absurde dicitur agricultura utrumque hoc facere ἔξω τῶν ἐρυμάτων. Solebant diligenter, credo, intra moenia frumentum comportare. Sed quid plura? Emendandum est: τἀπιτήδεια φύουσά τε καὶ τρέφουσα τοῖς ἐργαζομένοις. Inspice mihi V. 3. ἡ γῆ ὄψα πολλὰ τὰ μὲν φύει, τὰ δὲ τρέφει: nempe τρέφει τὰ πρόβατα τοῖς ἀνθρώποις et sic quoque iis τροφὴν παρέχει, vide modo, quae illic sequuntur.

In cap. VI. § 11. καὶ ταῦτά μοι δοκῶ ἡδέως ἑκάτερα ἀκούειν σου, stulte sibi haec *audire* videtur e Socrate, qui verbum nullum facit: sed *lubenter se haec auditurum* dixisse facile patet.

Itaque Stephanus ἀκούσειν reponebat, quod a Schneidero receptum, pessime: namque mera barbaries est ἀκούσειν pro ἀκούσεσθαι. Corrigendum est ἡδέως (ἂν) ἑκάτερα ἀκούειν, quemadmodum ἡδέως ἂν ἀκούοιμι et sim. saepe Atheniensibus sunt in ore. Inspice modo VII. 9. ταῦτ' ἂν ἥδιόν σου διηγουμένου ἀκούοιμι.

Futurum ἀκούσω pro ἀκούσομαι ponere solet vitiosa sequiorum συνήθεια. Dionysius Halicarnassensis, qui scatet istiusmodi erroribus, scripsit ἀκούσοντας pro ἀκουσομένους in A. R. V. 57. p. 980 R. σύνθημα ληψομένους καὶ ἃ δεῖ πράττειν ἀκούσοντας. Quamquam in optimo quoque scriptore antiquo legendo et diiudicando aetatem contriverat Dionysius tamen ipse negligenter admodum et vitiose scribit: etiam ἀπολαύσειν pro ἀπολαύσεσθαι solet ponere, vide in Reiskiana editione p. 1044 et 1051. Sequitur in eadem re Veteres pag. 2024. Sed de eius negligentia alias plurima exponere in animo est: nunc ad Oeconomicum revertor.

In cap. VII. 2. οὐδ' ἂν [γε] νῦν — ἑώρας delenda est vocula γε, quam sententia loci prorsus respuit, et si quam

maxime loco conveniret, in aliena sede collocata est: namque sic οὐδ' ἂν νῦν γε scriptum oportuisset.

Ibidem in § 5. τὸν δ' ἔμπροσθεν χρόνον ἔζη ὑπὸ πολλῆς ἐπιμελείας ὅπως [ὡς] ἐλάχιςα μὲν ὄψοιτο, ἐλάχιςα δ' ἀκούσοιτο, ἐλάχιςα δ' ἔροιτο, expungendum est male repetitum ὡς et pro ἔροιτο, quod et forma et significatione ab hoc loco alienum est, reponendum est ἐροίη. Cavebant diligenter ut παρθένος θαλαμευομένη paucissima videret, audiret et *loqueretur*: γυναιξὶ κόσμον ἡ σιγὴ φέρει.

Eadem opera restitue in Platonis Symposio p. 198 A. ὅτι Ἀγάθων θαυμαςῶς ἐροίη, ἐγὼ δὲ ἀπορήσοιμι, ubi libri aut ἐροῖ aut ἐρεῖ exhibent.

Plusquam perfectum, ut passim alibi, in imperfectum abiit VII. 10. ἐπεὶ ἤδη μοι χειροήθης ἦν καὶ ἐτιθασσεύετο, quae inter se pugnant, ut vides: εἰ γὰρ ἐτιθασεύετο ἔτι οὔπω ἦν χειροήθης. In libris est ἐτιθασσεύετο, ἐπιτιτασσεύετο, ἐπετιτασσεύετο, unde recte Dindorfius eruit ἐτετιθάσσευτο, nisi quod alteram sibilantem omissam oportuit. Τιθασός penultima brevi Graecum est et τιθασεύω, ut in Hexametro incerti poëtae apud Athenaeum p. 219 E.

πα̣ιδὸς ἀνικήτου, τὸν ἐγὼ τιθασόν σοι ὑπέςην
ποιῆσαι.

et apud alios: itaque ἐτετιθάσευτο rescribendum. Nihil esse hoc vitio in Codd. frequentius ut plusquam perfecto (ἐτετιθάσευτο) imperfecti forma (ἐτιθασεύετο) contra sententiam substitueretur saepissime demonstravimus. Exemplorum affatim est et permulti loci adhuc eam medicinam exspectant. In Midiana § 162. ἐπειδὴ δὲ πολιορκεῖσθαι τοὺς ἐν Ταμύναις ἐξηγγέλλετο requiro ἐξήγγελτο *quum allatum esset*. In Demosthenis Orat. XXXIV. 11. κατελείπετο habet S. optime Dindorf. κατελέλειπτο restituit. In Orat. LVII. 49. ἡ πόλις πᾶσα παρώξυντο tres omnium optimi S. F. Q. conspirant in παρωξύνετο. Saepe peccatur in talibus: apud Dionys. Hal. A. R. VIII. 57. rescribe ἐτετράχυντο πρὸς τὸν ἡγεμόνα pro ἐτραχύνετο. Apud Hesychium legitur Πέπανται: πεπράϋται vitiose pro Πεπέπανται: πεπράϋνται et Πέφυρται: μεμίαται pessime pro μεμίανται. Quis diu dubitabit in Aeschinis Ctesiphontea § 65. pro παρηγγέλλετο δ' ἤδη ἐπ' αὐτὸν ςρατεία reponere παρήγ-

γελτο? aut in Lycurgi Leocratea § 39. pro *ἡνίκα ἡ μὲν ἧττα τῷ δήμῳ προσηγγέλλετο, ὀρθὴ δ' ἦν ἡ πόλις* restituere *προσήγγελτο*? aut apud Dinarchum in Orat. I. 39. *ὀλίγαις ἡμέραις — ἠλευθεροῦντο Θῆβαι, διεπέπρακτο ἡ πόλις ἡ ἡμετέρα ἄξια τῶν προγόνων*, quis est qui praesertim admonitus non sentiat *ἠλευθέρωντο Θῆβαι* requiri?

In cap. VII. 15. *Ναὶ μὰ Δία, ἔφην ἐγώ, ὦ γύναι, καὶ γὰρ* [*καὶ*] *ἐμοὶ ὁ πατήρ*, si in omnibus libris importuna vocula legeretur tamen expunctam oportuit. Nunc abest a libris omnibus et retinetur tamen. Eodem modo importunum *καί* inducendum est apud Demosthenem in Orat. LII. 11. *καὶ γὰρ ἂν* [*καὶ*] *μαινοίμην εἰ μή*. Recte scriptum est in Midiana § 208. *καὶ γὰρ ἂν μαινοίμην*, et in Prooemiis XLV. et apud alios saepius. Quod dicit Aristoteles in Ethic. Nicom. II. 3. *ὁ μὲν ὑπομένων τὰ δεινὰ* [*καὶ*] *χαίρων ἢ μὴ λυπούμενός γε ἀνδρεῖος, ὁ δὲ λυπούμενος δειλός*, si *καί* expunxeris recte dictum erit. Eadem opera adiuva Demosthenem in Orat. L. 1. *τοῖς τοιούτοις τῶν ἀγώνων —* [*καὶ*] *τοὺς διαγνωσομένους προσήκει προσέχειν τὸν νοῦν*, qui locus expuncta demum copula sanus erit.

In § 17. transponenda copula est et sic legendum: *ἃ οἵ τε θεοὶ ἔφυσάν σε δύνασθαι καὶ ὁ νόμος συνεπαινεῖ*. Editur *ἅ τε οἱ θεοί* errore manifesto.

Cuius aures sunt tam parum fastidiosae ut ferre possint VII. 22. *τὴν μὲν τῆς γυναικὸς ἐπὶ τὰ ἔνδον ἔργα καὶ ἐπιμελήματα, τὴν δὲ τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ τὰ ἔξω* [*ἔργα καὶ ἐπιμελήματα*]. Annotaverat nescio quis in margine (ut solebant si quid eleganter et nove dictum esse videretur) *ἔργα καὶ ἐπιμελήματα*, deinde factum est quod vides.

In cap. VIII. 15. *εἶδον αὐτὸν ἐξετάζοντα ἐν τῇ σχολῇ πάντα ὁπόσοις ἄρα δεῖ ἐν τῷ πλοίῳ χρῆσθαι*, quid, quaeso, aliud homo poterat *ἐξετάζειν* et quid tandem ea res habet quod quisquam miretur? Emenda: *ὁπόσοις ἄρα δεῖ ἐν τῷ πλῷ χρῆσθαι*, hoc ipsum requiri dabis mihi si inspexeris quae sequuntur. Dicebant autem Graeci, ut notum est, *ἐν τῷ πλῷ* et *κατὰ τὸν πλοῦν inter navigandum*, ac vides quam bene nunc *ἐν τῇ σχολῇ* et *ἐν τῷ πλῷ* inter se opponantur. Saepius vidi *πλοῦς* et *πλοῖα* inter se inepte permutari, praesertim ubi pluralis *πλοῖ* more Veterum fuerat scriptum. Quemadmodum enim *ἔξοδον ποιεῖ-*

σθαι dicitur si quis *semel* *ἐξέρχεται*, sed si *saepius* *ποιεῖσθαι ἐξόδους* aut *ἐξιέναι ἐξόδους* (ut apud Demosthenem p. 1182, 25. *ἐπειδὰν ὁρῶσι τὴν τούτου ἑταίραν — ἐξόδους λαμπρὰς ἐξιοῦσαν*). sic *πλοῦν ποιεῖσθαι* usitatum erat dicere et *πλῷ χρῆσθαι* de *una* navigatione, sed *πλοῦς ποιεῖσθαι* et *πλοῖς χρῆσθαι* de *pluribus*. Antiphon in Orat. V. 83. *ὅσοις συνέπλευσα καλλίςοις ἐχρήσαντο πλοῖς*. Xenophon Hellen. VI. II. 30. *ἐν τοῖς μεθ' ἡμέραν πλοῖς*, et in Oeconomico XXI. 3. *ὅταν δέῃ περᾶν ἡμερησίους πλοῦς*. In Anabasi V. VII. 7. optimi libri exhibent *καὶ λέγεται, ὅταν βορρᾶς πνέῃ, ὡς καλοὶ πλοῖ εἰσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα*, ubi *λέγετε* pro *λέγεται* restituendum est. In optimo Vaticano *πλόοι* legitur, in caeteris *πλοῖα* stultissima Graeculorum correctione, qui quum haererent in verbis ΩΣΚΑΛΟΙΠΛΟΙΕΙΣΙΝ de suo dederunt *ὥςε καλὸν πλοῖα εἶναι καὶ ἀπελθεῖν εἰς τὴν Ἑλλάδα*. Viden ut homunciones nullius pretii confidenter Veterem scripturam interpolent? Eodem modo *πλῶν* periit in Xenophontis Rep. Athen. I. 20. *κυβερνῆται ἀγαθοὶ γίγνονται δι' ἐμπειρίαν τε τῶν πλοίων καὶ διὰ μελέτην*, ubi duo Codices *πλόων* dederunt, quod festinantius receptum est, nam *πλῶν* scribendum esse apparet. Idem prorsus vitium commissum est in Platonis Politico p. 298 C. *καθ' ὅ τι χρὴ — χρῆσθαι τοῖς πλοίοις τε αὐτοῖς καὶ τοῖς ναυτικοῖς ὀργάνοις εἰς τὴν τῶν πλοίων χρείαν*, ubi philosophi manus est *εἰς τὴν τῶν πλῶν χρείαν*, quod et ratio vincit et si cui nondum id satis est ei assensum extorquebit perdocti Grammatici antiqui auctoritas. Servavit enim Photius ex antiqua *λέξει* Πλάτωνος et alia multa egregia et hanc annotationem: Πλοῖ: *τὸ πληθυντικόν. οἱ πλόες. καὶ τοὺς πλοῦς· ἐς τὴν τῶν πλῶν χρεῖαν, φησὶ* Πλάτων, quae primum nonnihil purganda est. Nempe expunge *οἱ πλόες* a Graeculo insertum: istorum vitiosa *συνήθεια* nomina *νοῦς*, *πλοῦς* et *ῥοῦς* flectebat eodem modo atque *βοῦς*, *χροῦς* et *χοῦς*: itaque isti *νοός* et *νοΐ*, *ῥοός* et *ῥοΐ*, *πλοός* et *πλοΐ* dicebant et similiter *οἱ νόες* et *οἱ πλόες*. Vide quae congessit Lobeck. ad Phrynich. p. 453 sq. Praeterea scribe *κατὰ τοὺς πλοῦς. ἐς τὴν τῶν πλῶν χρείαν, φησὶ* Πλάτων. Nempe Plato in Timaeo p. 89 A. dixit *κατά τε τοὺς πλοῦς καὶ ὅπῃ περ ἂν ὀχήσεις ἄκοποι γίγνωνται*. Ubinam Plato dixerit *ἐς τὴν τῶν πλῶν χρείαν* nemo posthac frustra quaeret.

(*Continuabitur.*)

VARIAE LECTIONES.

SCRIPSIT C. G. COBET.

(*Continuantur e* VII. *pag.* 96).

In Oecon. VII. 29. *δεῖ ἡμᾶς — πειρᾶσθαι ὅπως ὡς βέλτιστα τὰ προσήκοντα ἑκατέρῳ ἡμῶν διαπράττεσθαι*, vix opus est me dicere quid de eorum opinione sentiam qui istam loci compositionem bene Graecam et sanam esse locis quibusdam Diodori Siculi miselli scriptoris demonstrare satagunt. Facillimum factu est *ὅπως* delere. Sed unde tandem natum esse putemus? Dicam quid mihi venerit in mentem. Ut compluscula leguntur in Oeconomico vocabula Ionica et alia quae infra indicabimus et *ἐργαστῆρες* (V. 15 et alibi), *ἐδάσατο* (VII. 25 sq.), *ἀξιοεργοί* (VII. 34) et *φάους* pro *φωτός* (IX. 3), sic h. l. Xenophontem *ὅπως βέλτιστα* eodem sensu posuisse suspicor, quo Theognidem *ὅπως ὤκιστα* in notissimo versu:

φῦντα δ' ὅπως ὤκιστα πύλας Ἀΐδαο περῆσαι,

et similia alii. Deinde quum nescio quis ad *ὅπως βέλτιστα* adscripto *ὡς* usum Atticum et communem notasset ex dittographia vulgata lectio nata est.

Insigne additamentum impudenter a sciolo Xenophonti affictum inquinat locum VIII. 17. *πάνυ ἂν ἡμῶν εἴη βλακικὸν εἰ οἱ μὲν ἐν τοῖς πλοίοις — εὑρίσκουσι τὸ δέον λαμβάνειν, ἡμεῖς δὲ —* [*εἰ*] *μὴ εὑρήσομεν καλὴν καὶ εὐεύρετον χώραν ἑκάστοις αὐτῶν* [*πῶς οὐκ ἂν πολλὴ ἡμῶν ἀσυνεσία εἴη*;]. Postquam pervulgato errore *εἰ* repetitum est, videbatur apodosis desiderari. Supervenit igitur aliquis qui quod abesse putabat de suo addidit.

In cap. IX. 2. *τί δέ, εἰ μὴ τῆς οἰκίας τὴν δύναμιν ἔδοξέ μοι*

πρῶτον ἐπιδεῖξαι αὐτῇ, inserta vocula scribendum esse censeo: εἰ μὴ τῆς οἰκίας τὴν δύναμίν (γ') ἔδοξέ μοι κτέ. Compara IX. 1. τί δὲ, εἰ μὴ ὑπισχνεῖτό γε ἐπιμελήσεσθαι, et IX. 18. τί δέ, ἔφη, εἰ μὴ εἶπέ γέ μοι, et eadem opera restitue X. 8. τί δέ, ἔφη, εἰ μὴ τοῦ λοιποῦ (γε) τοιοῦτον οὐδὲν — ἐπραγματεύσατο, in talibus enim γε a scribis aliquoties omittitur, Athenienses non omittebant, cuius rei multa apud Aristophanem exempla sunt, ubi nulla syllaba impune potest abesse. Legitur in Equitt. 186.

μῶν ἐκ καλῶν εἶ κἀγαθῶν; B. μὰ τοὺς θεούς,
εἰ μὴ 'κ πονηρῶν γε.

et in Thesmoph. 898.

αὕτη Θεονόη Πρωτέως. B. μὰ τὼ θεώ,
εἰ μὴ Κρίτυλλά γ' Ἀντιθέου Γαργηττόθεν.

et in Lysistr. 943.

οὐχ ἡδὺ τὸ μύρον, μὰ τὸν Ἀπόλλω, τουτογὶ,
εἰ μὴ διατριπτικόν γε κοὐκ ὄζον γάμων.

et in Avibus 1680, ubi sine sensu editur:

μὰ τὸν Δί', οὐχ οὗτός γε παραδοῦναι λέγει,
εἰ μὴ βαδίζειν ὥσπερ οἱ χελιδόνες,

restituta hac ipsa loquendi forma corrigendum esse censeo:

εἰ μὴ βαΰζει γ', ὥσπερ οἱ χελιδόνες.

Idem dicendi genus occurrit in Aristophanis fragmento:

εἰ μὴ Προμηθεύς γ' εἰμὶ, τἄλλα ψεύδομαι.

et in Cyropaedia I. iv. 13. τί δέ, ἔφη, εἰ μὴ μαστιγώσας αὐτόν γε — ἔπειτα ἐξ ἀρχῆς πάλιν αὐτῷ χρῶμαι, et paucis quibusdam aliorum locis.

Atticorum aures in talibus tam fastidiosae sunt et loquendi usus tam constans, ut si quid omiseris, si quid transposueris, statim oratio non satis integra et sana et Attica videatur esse. Dabo rei simillimae aliud exemplum. Atticorum proprium est ita dicere, ut Euripides in Medea dixit vs. 911.

οὐκ οἶδ' ἂν εἰ πείσαιμι. πειρᾶσθαι δὲ χρή.

et in Alcestide vs. 49.

λαβὼν ἴθ', οὐ γὰρ οἶδ' ἂν εἰ πείσαιμί σε.

Locos similes collegit primus Matthiae Gramm. Gr. § 598. C, quorum rationem explicuit Elmsleius ad Eurip. Med. 911. Addidit nonnulla Stallbaumius ad Platonis Tim. p. 26 B. et Din-

dorfius ad Cyropaed. V. IV. 12. sed nemo horum perspexit in multis locis eam loquendi formam non satis Ἀττικιστί scriptam esse. In Aristophanis Avibus vs. 1018. in Codicibus Ravennate et Veneto scriptum est:

ὑπάγοιμι τἄρ' ἄν. B. νὴ Δί', ὡς οὐκ οἶδ' ἄρ' εἰ
φθαίης ἄν. ἐπίκεινται γὰρ ἐγγὺς αὐταιΐ.

unde alii οὐκ οἶδά γ' εἰ φθαίης ἄν effinxerunt, sed emendandum est οὐκ οἶδ' ἂν εἰ φθαίης ἔτ', ἐπίκεινται γάρ κτέ. Inserebant enim voculam ἂν inter οἶδα et εἰ mediam, quod quum scioli mirarentur dabant de suo alia omnia. In Cyropaedia V. IV. 12. vera scriptura in plerisque libris est haec: οὐκ οἶδ' ἂν εἰ ἐκτησάμην παῖδα τοιοῦτον περὶ ἐμέ, in uno legitur: οὐκ οἶδα εἰ ἐκτησάμην παῖδά ποτ' ἄν, ubi tenemus interpolatorem, cui nemo habebit fidem. Felicius fraus istiusmodi correctori cessit in Platonis Timaeo p. 26 B. ubi Codices consentiunt in scriptura: ἐγὼ γὰρ ἃ μὲν χθὲς ἤκουσα οὐκ ἂν οἶδ' εἰ δυναίμην ἅπαντα ἐν μνήμῃ πάλιν λαβεῖν, sed Plato ipse non dubito quin scripserit: οὐκ οἶδ' ἂν εἰ δυναίμην, et verisimillimum mihi videtur in Cyropaed. I. VI. 41. οὐκ οἶδ' ἔγωγε εἴ τινα λίποις ἂν τῶν πολεμίων scribas de more voculam ἂν transposuisse et rescribi oportere: οὐκ οἶδ' ἂν ἔγωγε εἴ τινα λίποις τῶν πολεμίων. Quod his exemplis addidit Stallbaumius ex Demosthene de F. L. p. 441, 21. οὐδ' ἂν εἷς, εὖ οἶδ' ὅτι, φήσειεν, nil facit ad rem, ut vides. Duo tantum mihi praeter haec per multos annos sedulo investiganti inter legendum occurrerunt, alterum apud Xenoph. Memor. I. III. 5. ubi lege ὥστ' οὐκ οἶδ' ἂν εἴ τις οὕτως ὀλίγα ἐργάζοιτο, pro οἶδ' εἴ τις οὕτως ἄν, alterum apud Demosthenem p. 1103, 20: ἐγὼ γὰρ αὐτὸς οὐκ ἂν οἶδ' ὅ τι ἄλλο εἶχον ψηφίσασθαι, ubi Oratorem non sic scripsisse arbitror, sed ut populares solebant omnes: οὐκ οἶδ' ἂν ὅ τι ἄλλο εἶχον ψηφίσασθαι.

Quod legitur IX. 4. χειμῶνος μὲν εὐήλιος τοῦ δὲ θέρους εὔσκιος alit tralaticium vitium: pro εὐήλιος reponendum est εὔειλος. Dicebant Athenienses εἵλη, εὔειλος, πρόσειλος et ἄειλος, Graeculi postquam haec omnia olim situ et oblivione sepulta essent de suo εὐήλιος, πρόσηλος, προσήλιος, εὔελος similiaque substituebant: vide Dawesium in Miscell. Crit. p. 272 sq. (p. 482. Kidd.).

Interpretamentum adhaesit IX. 6. *ἐπεὶ δὲ ταῦτα διήλθομεν οὕτω δὴ [ἤδη] κατὰ φυλὰς διεκρίνομεν τὰ ἔπιπλα*, indicasse satis est. Simillimus locus legitur XI. 8. *ἐπεὶ γὰρ καταμεμαθηκέναι δοκῶ — οὕτω δὴ ἐγὼ ἄρχομαι μὲν τοὺς θεοὺς θεραπεύειν κτέ.*

Ibid. § 10. pro *ξενοδοχίας* emendandum esse *ξενοδοκίας* supra ostendimus. Veteres non aliter quam *ξενοδόκος*, *ξενοδοκεῖν* et *ξενοδοκία* dicebant, ut *δωροδόκος*, *δωροδοκία* et *δωροδοκεῖν*, et similiter in omnibus vocabulis ex *δέχομαι* compositis, in quibus primitiva verbi significatio servata est *capiendi*, *accipiendi* et *recipiendi*, ut in *ἀχυροδόκη* in Oecon. XVIII. 7. In caeteris *χ* ponitur, ut in *ἀποδοχή*, *διαδοχή*, *διάδοχος* aliisque, quae non sunt perinde antiqua.

In § 11. *καὶ τὸ προνοεῖν μή τι κακὸν λάβῃ παρ' ἡμῶν ἀμελοῦσα*, cave credas perinde esse dicere *κακόν τι λαβεῖν παρ' ἡμῶν* et *ὑφ' ἡμῶν*. Quid intersit optime monstrabit locus Platonis in libro III. de Rep. p. 406 D. *παρὰ τοῦ ἰατροῦ φάρμακον πιών*, quod ita dicitur ut medicus non *dedisse* id, sed *dari iussisse* intelligatur, et sic *παρ' ἡμῶν* idem ferme est atque *ἡμῶν κελευόντων*, *nostro iussu.*

In § 13. *καὶ αὐτὴν δὲ ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ κατετάττομεν*, lege *ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ*. Ionicum plane est quod in eadem § legitur *τιμιωτέρους τιθέντες τοὺς δικαίους τῶν ἀδίκων* pro *διὰ πλείονος τιμῆς ἄγοντες*, ut loquebantur Attici. Eiusdemmodi est XIII. 10. *τοῖς ἐργαστῆρσι* pro *ἐργάταις*, et alia quaedam, quae supra indicavimus.

In cap. X. § 3. *εἰ μήτε ἀποκρυπτοίμην [τι] τῶν ὄντων μηδέν*, ut sana sit oratio *τι* erit expungendum.

In § 8. *ἢ ὑπὸ λουτροῦ [ἀληθινῶς] κατωπτεύθησαν*, me quoque ut Schneiderum offendit *ἀληθινῶς* ineptissime additum. Suspicor nescio quem, cui loci sententia vehementer probaretur, adscripsisse in margine.

In cap. XI. 4. absurda lectio *τοῦ ἐπηλύτου* in verbis *ἀπαντήσας τῷ Νικίου τοῦ ἐπηλύτου ἵππῳ* quid tandem in sese absconderet diu et multum quaesivi. Cuius is equus esset nihil faciebat ad rem: itaque nomen domini addi commode non potuit nisi si nobilissimi et ditissimi civis fuit, ex cuius mentione splendoris cuiusdam et magnificentiae exspectatio nasce-

retur. Quis igitur alius is esse potuit quam Nicias ille nobilitate generis pariter et ingentibus divitiis inter omnes conspicuus? Quid igitur est reponendum? Nempe *Νικίου τοῦ Νικηράτου* (Memor. II. v. 2), quae scriptura quum in vetusto libro situ et madore corrupto vix oculis cerneretur, et * * * H * * TOT tantum clare superesset, stulta correctorum natio *vocabulum bene Graecum* reperit, in quo illae litterulae apparerent.

In cap. XI. § 9. receptum oportuit *καὶ τὴν πόλιν μηδὲν (τὸ) κατ' ἐμὲ χρήμασιν ἀκόσμητον εἶναι*, verissime enim Weiskius *τὸ* inseruit. Vitium non dissimile in Demosthene commissum fuit in Orat. L. 18. ubi optimi libri servant: *ἵνα μηδὲν ἐλλείπηται τῷ δήμῳ ὧν προσετάξετε κατ' ἐμέ*, pro *ὧν προσέταξε τὸ κατ' ἐμέ*. Apud eundem in Orat. LVII. 2. *συμβαίνει δέ μοι τὸ μὲν καθ' ἡμᾶς καὶ τὸ προσήκειν μοι τῆς πόλεως θαρρεῖν*, emendandum est *καὶ τῷ προσήκειν μοι τῆς πόλεως*. Vides cur *τῷ* in *τό* abierit.

In § 11. necessaria praepositio excidit in verbis: *τῆς δὲ χρηματίσεως καὶ μετὰ ταῦτα ἀρκέσει ἀκούειν* et sic scribendum est: *τῆς δὲ χρηματίσεως (πέρι) κτέ.* Admonent me haec loci corrupti apud Dionysium Halic. A. R. II. 44. ubi editur *συμβάσεως δὲ περὶ τοῦ διαλέγεσθαι — οὐχ ἑαυτοῖς ἁρμόττειν ὑπελάμβανον*, optimus Codex Vaticanus *περὶ τὸ διαλέγεσθαι* exhibet, sed utraque lectio e futili correctiuncula nata est, quum in antiquis libris sine articulo ΠΕΡΙΔΙΑΛΕΓΕΣΘΑΙ esset scriptum: nempe Dionysius dederat: *συμβάσεως δὲ πέρι διαλέγεσθαι κτέ.*

Aperte vitiosum est *ἐπισχύειν* pro *ἰσχὺν προστιθέναι* positum in § 13. *καὶ φίλους ἐπωφελεῖν καὶ πόλιν ἐπισχύειν.* Interpolatum locum esse suspicor et veterem lacunam male a sciolo expletam.

In § 16. pro *νειοποιοῦντες* emendandum esse arbitror *νειὸν ποιοῦντες*. Peperit vitium scriptura vetus ΝΕΙΟ̄ΠΟΙΟΥΝΤΕΣ, in qua tenuem lineolam scribae non satis animadverterunt. Eadem de causa confunduntur *ὁδὸν ποιεῖν* et *ὁδοποιεῖν*, *πόλεμον ποιεῖν* et *πολεμοποιεῖν*, aliaque similia.

Quod post pauca legitur *ἥν τε καρπὸν προσκομίζοντες* vitium concepit namque sententia loci et rei natura et dicendi usus *συγκομίζοντες* requirunt. *Συγκομίζειν τοὺς καρπούς, τὰ ὡραῖα,*

τὸν σῖτον et similia omnia, et καρπῶν vel σίτου συγκομιδή in tali re usitata esse quis tandem docendus est?

In § 20. ἐν τοῖς πλουσιωτάτοις λεγόμενόν σε ἐπιςάμεθα corrige καταλεγόμενον, quod pro ἀριθμούμενον rectissime dici potest, λεγόμενον non item.

In § 22. locus est miserum in modum corruptus et interpolatus, ubi hoc solum satis intelligo ἀπολογεῖσθαι μέν ex praecedentibus οὐ γάρ δοκῶ σοι esse suspensum et pro αὐτὰ ταῦτα διατελεῖν μελετῶν corrigendum esse αὐτὰ ταῦτα διὰ τέλους μελετῶν, sed posterior pars orationis bimembris ἀπολογεῖσθαι μέν — κατηγορεῖν δέ tam male mulcata est ut de restituenda vera lectione desperandum esse mihi videatur. Nihil sani extundi posse ex vulgata scriptura κατηγορεῖν δὲ οὐ δοκῶ σοι — εὖ δὲ ποιοῦντας οὐδένα, etiam si caetera recte habere et commode composita esse viderentur, satis est perspicuum.

Initio § 24. excidisse complura dudum viri docti senserunt.

In cap. XII. 2. satis superque est Socratem dicere φυλάττει γὰρ ἰσχυρῶς μὴ ἀποβάλῃς τὴν ἐπωνυμίαν, et utrum Xenophontis potius an scioli cuiusdam sit additamentum [τὸ ἀνὴρ καλὸς κἀγαθὸς κεκλῆσθαι], imprimis post ea quae modo Ischomachus dixerat XI. 21, cuilibet lubens iudicium permitto. Aliud vitii genus est in iis quae continuo sequuntur: πολλῶν σοι ἴσως ὄντων ἐπιμελείας δεομένων, ubi supplendum est ὄντων (τῶν) ἐπιμελείας δεομένων.

Interpolatum est in § 10 [τὸ ἐπιμελῆ ποιῆσαι], refertur enim τοῦτο ad praecedentia ἐπιμέλεσθαι διδάσκω, et poterat ad διδακτὸν εἶναι suppleri (quamquam frigide et pueriliter) τὸ ἐπιμελῆ εἶναι, sed minime τὸ ἐπιμελῆ ποιῆσαι.

In § 12 ἀδύνατοί εἰσιν ἐπιμελεῖς ἔσεσθαι refingendum est in ἀδύνατοί εἰσιν ἐπιμέλεσθαι, quoniam δυνατός εἰμι, οἷός τέ εἰμι et ἀδύνατός εἰμι futurum respuunt et praesens postulant vel aoristum. Vitium unde natum sit mihi videor perspicere. Supra veterem et genuinam formam ἐπιμέλεσθαι, qua sola Xenophontem usum esse Dindorfio (ad Cyrop. I. II. 10) concedo, adscriptum est εισ, ut ἐπιμελεῖσθαι restitueretur, sed corrector sic erravit, ut vides. Praeterea articulus supplendus in sqq.

οὔτε γὰρ ἂν αὐτὸς δύναιτο (ὁ) καθεύδων τὰ δέοντα ποιεῖν οὔτε ἄλλους παρέχεσθαι.

In cap. XIII. 2. inepte abundant verba ἄνευ τούτων in his: εἰ δὲ μή, τί μᾶλλον ἐπιτρόπου [ἄνευ τούτων] ὄφελος κτἑ.

In § 9 ἡ δοκοῦσα θηριώδης παιδεία εἶναι πάνυ ἐςὶν ἐπαγωγὸς πρὸς τὸ πείθεσθαι [διδάσκειν], quomodo, quaeso, διδάσκειν retineri poterit ab eo qui quid sit ἐπαγωγός satis intelligat? In fine § scripserim πόλλ' ἂν ἀνύτοις παρ' αὐτῶν pro πολλὰ ἀνύτοις.

In cap. XIV. 2. Ναὶ μὰ Δία — τοῦ τε ἀπέχεσθαι τῶν δεσποσύνων καὶ μὴ κλέπτειν, corrige τοῦ γε ἀπέχεσθαι, notissimo more dictum. Si τε retinebis duas res diversas esse oportebit τό τε ἀπέχεσθαι τῶν δεσποσύνων καὶ τὸ μὴ κλέπτειν.

In § 2 cur pro ὑπακούοντας τῆς διδασκαλίας ταύτης rescribendum esse videatur ἐπακούοντας facile colligi potest ex iis, quae supra de utriusque verbi discrimine et in libris confusione annotavimus.

In § 4 resecanda est importuna copula in verbis: τὰ μὲν [καὶ] ἐκ τῶν Δράκοντος νόμων, τὰ δὲ καὶ ἐκ τῶν Σόλωνος λαμβάνων κτἑ.

In § 7. εὖ μάλα ἐπιμένουσι τῷ μὴ ἀδικεῖν equidem ἐμμένουσι requiro.

Sine ulla controversia corruptum est κτήσῃ in cap. XV. 1. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ἐπιςήμην κτήσῃ αὐτῷ κτἑ. Sententia enim postulat *imperliveris* aut huiusmodi quid, et ridicule quod quis alteri dederit, id illi κτήσασθαι dicitur: sed quid tandem in ΚΤΗΣΗΙ lateat adhuc frustra quaero. Post pauca pro ἤδη τε — ἀποδεικνύων acutissime Dindorfius ἤδη ται — ἀποδεικνύων emendavit.

Putidissimum emblema lectores ludificatur in § 3. εἰ δὲ μή, οὐδὲ τῆς ἐπιμελείας ἔφησθα ὄφελος οὐδὲν γίγνεσθαι [εἰ μή τις ἐπίςαιτο ἃ δεῖ καὶ ὡς δεῖ ποιεῖν.]

Pessime repetita negandi particula est XV. 10 οὐχ ὥσπερ τὰς ἄλλας τέχνας κατατριβῆναι δεῖ μανθάνοντας — [οὐχ] οὕτω καὶ ἡ γεωργία δύσκολός ἐςι μαθεῖν, ecquis est qui retineri posse alterum οὐχ arbitretur? In eadem § excidit pronomen in verbis: οἴομαι δὲ πάνυ καὶ λεληθέναι πολλὰ σεαυτὸν ἐπιςάμενον αὐτῆς. Recta oratio est: πολλὰ τῆς γεωργίας λέληθας σεαυτὸν ἐπιςά-

μενος, ut in cap. XVIII. 9. ταῦτα τοίνυν ἐλελήθειν ἐμαυτὸν ἐπιςάμενος, itaque corrigendum est οἴομαι δὲ — καὶ λεληθέναι (σε) πολλὰ σεαυτὸν ἐπιςάμενον.

In cap. XVI. 7. e libris revocanda est vetus et proba lectio ἀνεμνήσθην τοὺς ἁλιέας ὅτι — οὐκ ὀκνοῦσιν ἀποφαίνεσθαι περὶ τῆς γῆς. Correctoris est nescio cuius ἀνεμνήσθην τὸ τῶν ἁλιέων, qui non satis animadvertit Atticos in illa frequenti traiectione accusativum praemittere solere, etiam ubi verbum quod antecedit accusativum non regit.

In § 12 Schneidero obtemperatum oportuit ἄρα inserenti: κινδυνεύει (ἄρα) ἔαρος εἶναι τούτου τοῦ ἔργου ἀρκτέον. Vide quae supra de ea re annotavimus ad Hieronem.

In cap. XVIII. 1. πότερα οὖν τέμνεις inepte legitur quum τεμεῖς appareat esse legendum. Saepe sic errari solere in verbis liquidatis subinde ostendimus: saepius in τέμνω sic esse erratum animadverti. Quis in Plutarchi vita Thesei cap. XII. κρεῶν παρακειμένων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ὡς ταῦτα τέμνων ἐδείκνυεν ἐκείνῳ, quis, inquam, non videt ὡς ταῦτα τεμῶν esse restituendum?

Ibid. § 5 δῆλον ὅτι μάλιςα ὁμαλίζοιεν ἂν τὸ δεινὸν καὶ τάχιςα ἀνύτοιεν, recepta Ruhnkenii correctione (ex Epistola Critica II. p. 180) τὸν δῖνον pro τὸ δεινόν legerim μάλις' ἂν ὁμαλίζοιεν τὸν δῖνον καὶ τάχις' ἂν ἀνύτοιεν. In Codicibus antiquioribus et apud Grammaticos de more ΕΙ pro Ι longo scribitur, unde δεῖνος et δείνησις et similia saepe leguntur, quae non magis ferenda sunt quam τειμή aut νείκη aut κεινεῖν, Κεινέας, βεινεῖν, κρειός, alia. Scatet talibus Hesychius, apud quem Δεῖναι scribitur et Δείνησις, Δείνας, Δείνη et Δεινεύειν et Δεῖνος, Δείνησις, Δεινήεντα, Δεινωτοῖς et mox Δειφώμενος, Δειφῶν, et peius etiam in ι correpto Δεικεῖν: ἀφεῖναι, ῥῖψαι pro Δικεῖν. Eiusmodi sunt apud eundem Εἴδη, Εἰδίω, Εἴετο (pro ἴετο), Εἰθύ, Εἰθύφαλλον, Εἶκεν (pro ἶκεν), Εἰλαδόν et Εἰλάς, Εἰλιγγιᾶν, Εἰλύς et Εἰλύσω: ἐν ἰλύϊ κρύψω, Εἶνες, Εἶπος, Εἴρη (pro Ἶρις) et Εἶρος: πτωχός, aliaque innumera, quorum similia etiam nunc in Editionibus emendatissimis circumferuntur, ut εἰλύσω apud Homerum Iliad. Φ. 318:

κείσετ' ὑπ' ἰλύος κεκαλυμμένα· κὰδ δέ μιν αὐτόν
εἰλύσω,

ubi ἰλύσω rescribendum, namque ἰλύς et κατιλύω Graeca sunt, recteque in Oeconomico XVII. 12 scribitur ἰλύος ἐπιχυθείσης et mox § 13 τῷ κατιλυθέντι, quod intactum evasisse miror. Magna est ubique talium copia nec mirum adeo veterem scripturam ΤΟΝΔΕΙΝΟΝ (τὸν δῖνον) in τὸ δεινόν abiisse.

Quam saepe vitiosae scripturae sic natae in emendatissimis editionibus haereant iuvat paucis exemplis demonstrare ex Pausaniae περιηγήσει sumtis, quam Parisiis edidit L. Dindorfius. Videbis ibi scriptum esse p. 396 et 397 passim Ἀρείονα, p. 401, 45 νειφόμενος, p. 434, 27 νείφειν, et p. 145, 34 Ἀπόλλωνος Ἀκρείτα βωμός, et p. 158, 31 Θηρείταν et saepius. Recte Ἀκρίτας et Ἀκρίταν scribitur p. 224, 20 et 24. Nempe quidquid Graece exit in -άτης et -ύτης et -ίτης producit penultimam, ut et faemininae formae in -ᾶτις et -ῦτις et -ῖτις confirmant et omnium perpetuus usus, ut in Τεγεάτης, Τεγεᾶτις, Σπαρτιάτης, πρεσβύτης, πολίτης, μαργαρίτης, μακαρίτης, aliisque sexcentis, quae more vetusto per ει scribebantur ut ΤΕΙΜΗ, ΝΕΙΚΑΝ. Sed quemadmodum non sic, sed τιμή et νικᾶν hodie scribimus, sic ΑΡΕΙΩΝ Ἀρίων scribendum est, et ΝΕΙΦΩ νίφω, et ΑΚΡΕΙΤΑ Ἀκρίτα, et similiter in similibus.

Sequior forma ἐκ τῆς τῶν ἰδιωτῶν συνηθείας irrepsit in XVIII. 8. ἐπειδὰν δὲ καθάρῃς pro καθήρῃς, quod sine mora reponendum. Admonuit de isto aequalium errore Moeris p. 137, admonuit Phrynichus p. 24., qui tria vulgatissima popularium vitia notans de toto hoc genere praecepit. Plurima Lobeck. ad h. l. conquisivit sed ut nihil certi constitueret. Dominatur in his quoque usus sed scribarum vitio formae diversorum temporum et locorum inter se confusae fallunt impediuntque eos, qui quae fuerint olim certae loquendi leges definire cupiunt. Certum est verba in -ραίνω et -ιαίνω omnia apud Atticos in aoristo α productum habere: ipsum ῥαίνω habet ἔρρανα, ῥᾶναι, ῥάνας, ut in fragmento incerti Tragici Athen. p. 48. A.

ἀλλὰ ξενῶνας οἵγε καὶ ῥᾶνον δόμους,

sic et χραίνω ἔχρανα, ut in Euripidis Hippolyto 1266 τἀμὰ μὴ χρᾶναι λέχη, et sic περᾶναι, εὐφρᾶναι, δυσχερᾶναι, aliaque multa dicebant. Certum est verba in -ιαίνω omnia apud Atticos eandem rationem sequi, ut in ἐχλίανα, ἐπίανα, ἐμίανα, ἠγρίανα, aliis; Ionica sunt ἐχλίηνα, ἐμίηνα, ut ἰήνας, ἐδίηνα,

alia. In caeteris compertum est Atticos α producto usos esse in κερδᾶναι, κοιλᾶναι, πεπᾶναι et λευκᾶναι. Ὀργᾶναι habet semel Sophocles, ἰσχνᾶναι semel Aristophanes. Praeterea αἴρω habere ἆραι et ἅλλομαι ἅλασθαι nescit nemo, nisi quod scribae solent antiquis formis ἅλασθαι et ἁλάμενος de suo substituere vitiosas ἁλέσθαι et ἁλόμενος. In reliquis omnibus veteres omnes η ponere solent, ut in ἐσήμηνα, ἐθέρμηνα, ἐρρύπηνα, ἐκάθηρα cett., in quibus Graeculi vitiose α solebant ponere ἐσήμανα dicentes et θερμᾶναι, ῥυπᾶναι, καθᾶραι. Hinc factum est ut passim scripta veterum his mendis inficerentur, quod ubi satis erit compertum quidquid ubique formarum istiusmodi apud Veteres deprehenditur erit nobis ad antiquam loquendi consuetudinem revocandum. Ubicumque καθᾶραι legitur aut ὑφᾶναι aut similia vitium tenemus manifestum certa correctione sanandum. Videbis ut quaeque forma vitiosa apud sequiores esset tritissima, ita eam in libris saepissime antiquae formae substitui. Sic ἐσήμανα pro ἐσήμηνα passim irrepsit, sed solent in ea re librarii ab Editoribus castigari. In ἐκάθαρα, καθᾶραι, καθάρας et sim. saepe fraus commissa impune est et vitiosae lectiones *propter Codicum fidem* scilicet retinentur et haerent. Multos multorum locos ubi καθᾶραι legatur collegit Lobeck., quorum equidem Diodorum Siculum et Dionysium Halic. aliosque eiusdem farinae scriptores, quorum oratio multis nominibus vitiosa est, nihil curo nec moror. Eorum autem, qui ante tempora Macedonica nati sunt, neminem istis formis usum esse umquam satis apud me constat: itaque sicubi apud illos ista compareant scribis imputanda esse et emendanda censeo. Attulit e veteribus et probatis scriptoribus nonnulla Lobeckius, sed ut fieri solet, si quis corruptis testibus in mala causa utitur, non sunt satis firmi et facile destruuntur. Frustra ad testimonium dicendum producitur Xenophon, cui in Anabasi V. 7. 30. ex tribus optimis libris καθῆραι tandem est restitutum. Frustra Plato, in Legum libro V. p. 735 B., cui Astius certa emendatione reddidit οὐκ ἄλλως μήποτε ἐπιχειρήσει θεραπεύειν ἢ πρῶτον μὲν τὸν ἑκάστῳ προσήκοντα καθαρμὸν κ α θ α ρ ε ῖ pro lectione librorum καθάρῃ et καθαίρῃ. Praeterea Dinarchi locum attulit, cui reddendum in Orat. II. 5. ἐ κ κ α θ ή ρ α τ ε — τὴν δωροδοκίαν ἐκ τῆς πόλεως pro ἐκκαθάρατε. Quod denique scribit de Theo-

phrasto »*si hunc licet Veteribus adnumerare qui ne aniculis quidem Atticis satis Atticus videbatur,*" abutitur iocosa Ciceronis narratiuncula in Bruto cap. 46, ex quo loco eodem iure colligas Tincam non bene Latine fuisse locutum. Theophrastus obruebatur ab Atheniensibus *nescio quo sapore vernaculo*, sed ineptum est credere eum non optime Attice loqui solitum. Itaque ei in Charact. cap. XVI. reddemus τὴν οἰκίαν καθῆραι δεινός pro καθάραι δεῖν ὡς, ut in Palatino Codice legitur, et mox περικαθῆραι pro eiusdem libri lectione περικαθάραι. Eodem modo apud Demosthenem in Orat. XLIII. 58 pro καθᾶραι τὸν δῆμον reponemus καθῆραι, et apud Antiphontem VI. 37. πρὶν τὴν οἰκίαν καθῆραι pro καθᾶραι, et sicubi idem mendum recurret eodem remedio utemur.

In Oecon. XVIII. § 9 verba sic constituerim: ταῦτα τοίνυν ἐλελήθειν ἐμαυτὸν ἐπιϛάμενος, καὶ πάλαι ἐννοῶ εἰ ἄρα λέληθα καὶ χρυσοχοεῖν ἐπιϛάμενος. Coniunguntur vulgo ἐπιϛάμενος καὶ πάλαι, deinde subiungitur: Ἐννοῶ ἄρα εἰ λέληθα, in qua scriptura et καί et ἄρα vitium arguunt, quorum illud male abundat, hoc alieno loco positum est.

In cap. XX. 4. ἀνὴρ οὐ λαμβάνει σῖτον ἐκ τοῦ ἀγροῦ scribendum est ἀνήρ, et sic iterum tertiumque in iis quae sequuntur.

In § 5. τοιαῦτ' ἐϛὶν, ἃ διαφέροντες ἀλλήλων οἱ γεωργοὶ διαφερόντως καὶ πράσσουσι πολὺ μᾶλλον ἢ οἱ δοκοῦντες σοφόν τι εὑρηκέναι εἰς τὰ ἔργα, confusa sunt duo vocabula, quae saepe solent, et sic factum est ut locus commode intelligi non possit. Διαφερόντως πράσσειν enim non significat διαφόρως πράσσειν aut πράσσειν ἀνομοίως, *dissimili fortuna uti*, (sicuti XX. 1. οὐχὶ πάντες πράσσουσιν ὁμοίως est *non omnes in simili fortuna sunt*, sed alii sunt in re lauta, alii inopes et aere alieno obruti) sed διαφερόντως πράσσειν est *fortuna et opibus caeteros superare, ditiorem esse et fortunatiorem quam caeteros*, et sic demum intelligitur quid sit πολὺ μᾶλλον ἢ οἱ δοκοῦντες σοφόν τι εὑρηκέναι εἰς τὰ ἔργα. Erant enim etiam tunc qui in agricultura novis quibusdam inventis uterentur, et etiam tunc colonus diligens et assiduus e re rustica plus faciebat lucri et διαφερόντως ἔπρασσε quam qui novorum inventorum sollertiam non eadem cura et diligentia rei rusticae adhibebant. Itaque

pro διαφέροντες ἀλλήλων emendandum esse apparet διαφέροντες ἄλλων, non enim agricolae *qui differunt inter sese*, sed *qui praestant aliis* solebant et solent in re lautiore esse. Quam saepe ἄλλων et ἀλλήλων confundantur notum est omnibus. Διαφερόντως autem et διαφόρως quid differant satis constat. Recte Stephanus: »Διαφερόντως *eam sequitur significationem verbi* διαφέρειν *qua ponitur pro* Praesto, Excello," itaque significat *praeter caeteros*, *egregie*, *eximie*, *impense*, *maiorem in modum* similiaque. Emendari poterit obiter Platonis locus in Protagora pag. 349 D. εὑρήσεις γὰρ πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀδικωτάτους μὲν ὄντας καὶ ἀνοσιωτάτους καὶ ἀκολαστοτάτους καὶ ἀμαθεστάτους, ἀνδρειοτάτους δὲ διαφερόντως, ubi ἀνδρείους δὲ διαφερόντως est restituendum. Vides quid pepererit errorem satis manifestum, ut opinor.

In cap. XX. § 13. εἰ δέ τις παντάπασιν ἀγνὼς εἴη τί δύναται φέρειν ἡ γῆ, aperte mendosum est ἀγνὼς εἴη. Ἀγνώς enim numquam apud Veteres ἀγνοῶν significat sed semper et ubique ἀγνοούμενος, et inter se opponi solent γνώριμος et ἀγνώς, ut apud Aristotelem in Ethic. Nicom. IV. 6. ὁμοίως γὰρ πρὸς ἀγνῶτας καὶ γνωρίμους καὶ συνήθεις καὶ ἀσυνήθεις αὐτὸ ποιήσει. Vitium invectum est ex vitiosa sequiorum συνηθείᾳ, qui contra usum Veterum ponebant ἀγνώς pro ἀγνοῶν, ut Pausanias IX. 39. § 13. ἀράμενοι κομίζουσιν ἀγνῶτα ὁμοίως αὐτοῦ τε καὶ τῶν πέλας. Rescribendum videtur παντάπασιν ἀγνοοίη.

In § 14. πάντες οἴδασιν corrige sodes πάντες ἴσασιν. Nemo umquam Veterum usus est formis οἴδατον, οἴδαμεν, οἴδατε et οἴδασιν, pro ἴστον, ἴσμεν, ἴστε et ἴσασιν. Praeterea pro εὖ πάσχουσα εὖ ποιεῖ genuinum esse existimo εὖ πάσχουσα ἀντευποιεῖ. Sic Athenienses in tali re dicere solere inter legendum multis multorum exemplis cognosces, si voles hoc agere. Sic V. 12. τοὺς ἄριστα θεραπεύοντας πλεῖστα ἀγαθὰ ἀντιποιεῖ, et V. 6. ὠφελούμενοι ἀντωφελοῦσιν, et IX. 11. ὅπως χαριζομένη τι ἡμῖν ὑφ' ἡμῶν ἀντιτιμήσεται. Eodem remedio utendum in Demosthenis Orat. XXV. 57. τὴν τοιαῦτ' εὐεργετήσασαν αὐτὸν — καὶ ἀξιοῦσαν εὖ παθεῖν, imo vero ἀντευπαθεῖν.

In § 15. bene supplevit Mehlerus ἡ ἐν γεωργίᾳ (ἀργία) ἐςὶ σαφὴς ψυχῆς κατήγορος κακῆς.

In § 18. ὅταν ὁ μὲν πράσσῃ ἐφ' ᾧπερ ὥρμηται recipienda fuerat Stephani emendatio ἐφ' ὅπερ ὥρμηται, deinde expunge inficetum interpretamentum [βαδίζων]. Etiam in vicinia legendum ἐφ' ὅπερ τεταγμένοι εἰσί pro ἐφ' ᾧπερ.

In § 21. τὰ οὖν συντρίβοντα τοὺς οἴκους, miror usum verbi συντρίβειν, comminuere, in tali re et ἐπιτρίβοντα requiro. Putasne συντριβείης pro ἐπιτριβείης dici posse aut σύντριπτος pro ἐπίτριπτος aut similia? *Perdere* enim et *pessumdare* ἐπιτρίβειν dicitur ab Atheniensibus omnibus.

In § 25. ὅπως ἔχοι ὅ τι ποιοῖ scribe ποιοίη. Poëtis relinquenda sunt ποιοῖμι, ποιοῖς et ποιοῖ similiaque omnia. Caeteri omnes constanter ποιοίην et ποιοίης et ποιοίη dicebant. Librariis aliter visum, praesertim in Platone, sed in re certa et explorata librarios non curamus.

In § 26. ἦ καὶ ἀπεδίδοτο εἰ πολὺ ἀργύριον εὑρίσκοι; ne quis erret, εὑρίσκοι non de patre Ischomachi dicitur sed de fundo, quem vendebat. Constantissime enim εὑρίσκειν τιμὴν et εὑρίσκειν ἀργύριον πολύ et similiter dicitur non venditor sed id quod venditur, de qua re alias accurate dicam. Exemplum idoneum est in Oeconomico II. 3. πόσον ἂν οἴει εὑρεῖν τὰ σὰ κτήματα πωλούμενα, ubi sine ullo sententiae detrimento participium πωλούμενα poterat omitti. Vide et quae statim sequuntur.

In cap. XXI. 3. ὅταν δέῃ περᾶν ἡμερίους πλοῦς ἐλαύνοντας, corrige ἡμερησίους πλοῦς, namque hoc solum id significat quod sententia loci requirit *per totos dies* esse remigandum.

In § 4. πείθεσθαί τε οὐκ ἀξιοῦντας [οὐδ' ἐθέλοντας], quicumque animadverterit quo sensu Athenienses et in quali re ponere οὐκ ἀξιοῦν sint soliti, verba οὐκ ἐθέλοντας ex interpretamento nata inducet.

In § 5. suspiciosum mihi est αἰσχυνομένους τε ἔχουσιν αἰσχρόν τι ποιεῖν, quoniam Athenienses video in tali re verbo χρῆσθαι non ἔχειν uti solere. Dicebant πειθομένους παρέχω et αὐτὸς πειθομένοις χρῶμαι, quamobrem παρέχουσιν mihi verius esse videtur. In extrema § πονεῖν importune additum est in verbis: καὶ σύμπαντας, [πονεῖν] ὅταν δεήσῃ, οὐκ ἀθύμως

πονοῦντας, nempe πονεῖν et male abundat et loco non suo positum est: habent hoc multa emblemata, quoniam ex ora libri a scribis praepostere recepta sunt, ut in aliena sede collocata sint et hoc quoque certo indicio deprehendi possint.

In § 7. οἳ ἂν δύνωνται ἐμποιῆσαι τοῖς ϛρατιώταις ἀκολουθητέον εἶναι καὶ διὰ πυρὸς [καὶ διὰ παντὸς κινδύνου]. Potuitne peius corrumpi quod scite Xenophon dixerat quam addito insulso emblemate καὶ διὰ παντὸς κινδύνου? Ἰέναι διὰ πυρός vel διὰ πυρὸς ἀκολουθεῖν et similia quid significent nihil opus est quemquam docere. Quid diceres si in Xenophontis Symposio IV. 16. ἐγὼ οὖν μετὰ Κλεινίου κἂν διὰ πυρὸς ἰοίην, esset additum διὰ πυρὸς καὶ διὰ παντὸς κινδύνου? ferendumne esse putares? Sed nihilo minus ineptum est quod in nostro loco aequis animis ferunt omnes.

In § 8 τούτους δὴ δικαίως ἄν τις καλοίη μεγαλογνώμονας ᾧ ἂν ταῦτα γιγνώσκοντες πολλοὶ ἕπωνται, facile admonitus senties ταὐτὰ γιγνώσκοντες esse scribendum. Caeterum, quod cum Xenophontis pace dictum sit, est istud quidem ἐνθύμημα ψυχρὸν πάνυ et pravi et sophistici acuminis. Non multo melius est quod sequitur καὶ μεγάλῃ χειρὶ εἰκότως οὗτος λέγοιτο πορεύεσθαι οὗ ἂν τῇ γνώμῃ πολλαὶ χεῖρες ὑπηρετεῖν ἐθέλωσιν, ubi supplendum est: εἰκότως (ἂν) οὗτος λέγοιτο. Vitiosum est etiam quod sequitur καὶ μέγας τῷ ὄντι οὗτος ἀνὴρ ὃς ἂν μεγάλα δύνηται γνώμῃ διαπράξασθαι μᾶλλον ἢ ῥώμῃ, ubi loci artificiose compositi concinnitas postulat ut scribatur μέγας τῷ ὄντι οὗτος ἂν εἴη ὃς ἂν κτέ.

Denique in § 10 ὃν ἂν ἰδόντες κινηθῶσι καὶ μένος ἑκάϛῳ ἐμπέσῃ τῶν ἐργατῶν καὶ φιλονικία πρὸς ἀλλήλους καὶ φιλοτιμία κρατίϛη οὖσα ἑκάϛῳ, emendandum esse censeo καὶ φιλοτιμία κρατιϛεῦσαι ἑκάϛῳ (ἐμπέσῃ), id est καὶ ἕκαϛος κρατιϛεῦσαι φιλοτιμηθῇ, planissime ut supra § 6 ὅλῳ τῷ ϛρατεύματι ἐγγίγνεται τὸ φιλοτιμεῖσθαι ὀφθῆναι καλόν τι ποιοῦντας ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος. Κρατιϛεύειν, *caeteris omnibus praestare*, saepissime apud Xenophontem legitur, praesertim in Memorabilibus Socratis et in Cyropaedia.

Stobaeus ex Oeconomico et alios quosdam locos in Florilegium recepit et ex cap. VI. 4—5 descripsit Floril. LXXXV. 23 cum una alteraque verissima lectione, quam olim receptam

oportuit. Quis enim intelligit haec verba VI. 5. *πάσας τὰς ἐπιςήμας οὔτε μαθεῖν οἷόν τε ἡμῖν ἐδόκει συναποδοκιμάζειν τε ταῖς πόλεσι τὰς βαναυσικὰς καλουμένας τέχνας?* Si enim *συναποδοκιμάζειν* ex verbo *ἐδόκει* erit suspendendum et loci compositio et copularum *οὔτε — τε* collocatio absurda erunt. Xenophontis manum Stobaeus servavit *συναπεδοκιμάζομέν τε ταῖς πόλεσι*, qua recepta rectissime habebunt omnia. In iis, quae continuo sequuntur *ὅτι καὶ τὰ σώματα καταλυμαίνεσθαι δοκοῦσι καὶ τὰς ψυχὰς καταγνύουσι* simile est compositionis vitium, quod tolletur accepta a Stobaeo lectione verissima *καταγνύναι* pro *καταγνύουσι*, quam poterat quis coniectando reperire, nunc ab idoneo teste oblatam aspernantur.

In verbis quae Xenophon respicit IV. 2 scribendum esse *ἐπίρρητοί τε εἰσὶ καὶ εἰκότως μέντοι πάνυ ἀδοξοῦνται πρὸς τῶν πόλεων* egregie confirmabit Grammaticus in Bekkeri Anecd. p. 345, 5. Minus recte Stobaeus Floril. LXI. 6 *ὑπὸ τῶν πόλεων* affert. Placet Xenophonti consuetudo Ionica, quam optime revocavit Schneiderus XVI. 13 *πρὸς τοῦ ἡλίου* reponens, id est *ὑπὸ τοῦ ἡλίου*, pro librorum scriptura *πρὸς τὸν ἥλιον.*

Admonent ne haec suspicionis Valckenaerii in XVIII. 5 pro *ἀνύτοιεν* reponere iubentis *ἀγνύοιεν*, quae etiam propterea est improbanda quia nemo in Attica *ἄγνυμι* dicebat sed *κατάγνυμι* omnes. Iones olim et Dores verbo simplici *Fάγνυμι* aut *Βάγνυμι* utebantur. *Nucifrangibulum* a Spartanis *μουκηροβάκτας* dicitur, sed ab Atheniensibus *καρυοκατάκτης*, quia ut illi *Βάγνυμι μούκηρα* dicebant, sic Attici *κάρυα καταγνύναι*, *ἀμυγδαλῆν κατᾶξαι*, et similia.

Utar nunc tribus locis in Oeconomico emendate scriptis ad restituendos locos totidem aliorum scriptorum, ubi eadem scriptura aut similis quaedam a librariis obscurata est. Et primum quidem Thucydidis locum proferam II. 7. ubi manifestum mendum omnibus est sed nondum probabili correctione sublatum in verbis: *καὶ Λακεδαιμονίοις μὲν — τοῖς τἀκείνων ἑλομένοις ναῦς ἐπετάχθησαν ποιεῖσθαι κατὰ μέγεθος τῶν πόλεων*, ubi *Λακεδαιμόνιοι* ex aliis libris sic recipiendum est ut corrupta scriptura *ἐπετάχθησαν* emendetur. Quamquam forma *τέταχα* apud Athenienses non crebro occurrit, habet tamen certam fidem, ut vel Xenophontis locus demonstrat in Oeconom. IV. 5.

ἐξ ὁπόσωνπερ ἐθνῶν δασμοὺς λαμβάνει τέταχε τῷ ἄρχοντι ἑκάστῳ κτέ. Lacedaemonii sociis in Italia Siciliaque naves *imperaverant* etiam antequam Thebani Plataeas conati sunt opprimere, idque ipsum Thucydides sic dixerat: Λακεδαιμόνιοι μὲν — ναῦς ἐπετετάχεσαν ποιεῖσθαι, quae forma rarior, quia facillime in libris χ et χ' (quemadmodum et Φ — Φ') confunduntur, in ἐπετετάχθησαν et ἐπετάχθησαν abiit, quo facto nescio quis Λακεδαιμονίοις *correxit* scilicet. Confirmat etiam hanc rationem aoristus τοῖς τἀκείνων ἑλομένοις — ἐπετετάχεσαν, iis qui se ad illorum societatem *applicuissent imperaverant*. Si nunc demum illos ea imperasse novis sociis dicere voluisset non ἑλομένοις, ut opinor, scripsisset, sed αἱρουμένοις.

Quam facile scriptura -χεσαν in -χθησαν abire possit docebit Bastius in Comment. Palaeogr. p. 750.

Verba in Oecon. V. 8. τίς δὲ ἥδιον τὸν ἐπιμελόμενον δέχεται προτείνουσα τῷ προσιόντι λαβεῖν ὅ τι χρήζει; admonent me loci apud Demosthenem p 179, 15 ὁ μὲν γὰρ — χρήματα δώσει τισὶν αὐτῶν καὶ φιλίαν προτενεῖται, ubi προτενεῖ non προτενεῖται censeo esse scribendum. Προτείνειν, *porrigere*, *offerre*, eximie is dicitur qui *ostentat* alicui aliquid idque se daturum spem facit cupido et inhianti, haud secus atque προσείειν τί τινι, de qua locutione egregia est illa Ruhnkenii et Hemsterhusii annotatio ad Timaeum v. Θαλλός. Coniunxit utrumque Plato in Phaedro p. 230 D. a Ruhnkenio appositus: ὥσπερ οἱ τὰ πεινῶντα θρέμματα θαλλὸν προσείοντες ἄγουσι σὺ ἐμοὶ λόγους οὕτω προτείνων — τὴν Ἀττικὴν φαίνει περιάξειν ἅπασαν. Quis credat in talibus verbo προτείνειν vel προσείειν perinde verbum προσείεσθαι vel προτείνεσθαι posse substitui? Videbis in talibus passim προτείνειν usurpari, ut apud Isocratem in Plataic. 43. τὴν αὐτονομίαν προτείνοντες, et Antiphontem V. 50. ἐλευθερίαν προτείναντες, et Demosthenem in Orat. XXIII. 117. ἐξαπατώντων τι τῶν Λακεδαιμονίων καὶ προτεινόντων πίστιν ἥντινα βούλεται λαμβάνειν, et aliis locis ubi quis aut *lucrum* aut *formidinem* aut *spem* alicui dicitur *ostentare*, κέρδος ἢ φόβον ἢ ἐλπίδα προτείνειν. Apud Lucianum in *Navigio seu votis* § 39 in omnibus libris est χρύσεα ἐκπώματα προτεινόμενος τοῖς συμπόταις, in uno omnium optimo προτείνων exstat, quod me nondum poenitet in ΠΡΟΠΕΙΝΩΝ id est προπίνων refinxisse.

Simili de causa προτείνων depravatum est in ΠΡΟΤΕΙΜΩΝ, id est προτιμῶν, apud Euripidem in Heraclidis vs. 21.

Quod legitur in Oeconom. XVII. 9. τῷ μὲν οἴνῳ τῷ ἰσχυροτέρῳ πλεῖον ἐπιχεῖν ὕδωρ, optime adhiberi potest ad emendandum Diphili fragmentum in Stob. Floril. CIV. 16. Nempe οἱ οἰνοχόοι τὸν οἶνον ὑποχέαντες εἶτα τὸ ὕδωρ ἐπιχέουσιν, idque discrimen verborum ὑποχεῖν et ἐπιχεῖν ex ipsa natura rei ortum certum et perpetuum est. Dicebant igitur convivae ad pincernam: οὐχ ὑποχεῖς; οὐχὶ δώδεκα κυάθους ὑποχεῖς; quod in priore parte Sophilo reddidimus, comparato Menandreo:

'Οκτώ τις ὑποχεῖν ἀνεβόα καὶ δώδεκα
κυάθους.

quod qui facit ὑποχέασθαι dicitur, quod pulchre restituit Dindorfius Diphilo apud Athen. p. 497. A, ubi Codex Marcianus et apographa ἔσθ' ὑποσχέσθαι πλείονας exhibent. Quis nunc non statim deprehendit vitium in loco Diphili apud Stobaeum l. l.

ὥσπερ κυαθίζουσ' ἐνίοθ' ἡμῖν ἡ τύχη
ἓν ἀγαθὸν ἐπιχέασα τρί' ἐπαντλεῖ κακά.

et quis dubitat quin ὑποχέασα sit restituendum? Quod nisi restitueris, non solum lepos et venustas dicti peribit, sed sensu vacua sententia erit. 'Υποχεῖν eo sensu apud Graeculos olim abierat in desuetudinem, itaque ἐπιχεῖν substituunt quod tulerat aetatem.

Transeo nunc ad Xenophontis Symposium, in quo lepidissimo libro pauculos quosdam locos male habitos in integrum restituere conabor.

In ipso limine turbarunt scioli ἔργα de suo inserentes τῶν καλῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν [ἔργα] τὰ μετὰ σπουδῆς πραττόμενα, quod a multis damnatum nondum a quoquam Editore expunctum est. Locus est a multis laudatus, quos indicavit Wyttenbachius ad Eunapii prooemium *de vitis Sophistarum*, ubi librorum lacunam manifestam non satis recte me iudice vir doctus explevit. In libris est: ὁ γοῦν μέγας 'Αλέξανδρος οὐκ ἂν ἐγένετο μέγας εἰ μὴ Ξενοφῶν καὶ τὰ πάρεργά φησι δεῖν τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν ἀναγράφειν. Equidem sic expleverim: εἰ μὴ Ξενοφῶν (αὐτὸν ὅπως χρὴ νικᾶν τοὺς βαρβάρους ἐδίδαξεν. Οὗτος οὖν ὁ) Ξενοφῶν καὶ τὰ πάρεργα κτέ. Sic enim intelligi potest cur ea verba exci-

derint. Nempe describentis oculi quum Ξενοφῶν in vicinia recurreret a priore ad posterius aberrarunt, quo factum est ut intermedia omitterentur. Quis nescit hanc esse lacunarum causam frequentissimam? Attigi autem haec tam pervulgata ut in ipso Xenophonteo Symposio veterem lacunam explerem II. 5. ubi in libris est: ἐπεὶ γοῦν νικηφόρος ἐβούλετο τοῦ παγκρατίου γενέσθαι σὺν σοὶ σκεψάμενος αὖ ὃς ἂν δοκῇ αὐτῷ ἱκανώτατος εἶναι εἰς τὸ ταῦτα ἐπιτηδεῦσαι τούτῳ συνέςαι, ubi suspicor bis repetitum σκεψάμενος peperisse scribarum errorem et sic esse supplendum: σὺν σοὶ (σκεψάμενος τοῦτο κατέπραξεν, ὅταν δὲ καλὸς κἀγαθὸς γενέσθαι ἐπιθυμῇ πρὸς ἑαυτὸν) σκεψάμενος αὖ κτέ.

Nullo negotio vetus lacuna suppleri potest in Hippodami Pythagorei loco apud Stob. Floril. XCVIII. 71 τοὶ μὲν γὰρ πρᾶτοι ἀτυχέες ἐόντες ἐκτήσαντο, τοὶ δὲ δεύτεροι εὐτυχέες γενόμενοι.... διέφθειραν. Supplendum: εὐτυχέες (γενόμενοι ἀπέλαυσαν, τοὶ δὲ τρίτοι ἄφρονες) γενόμενοι διέφθειραν, ut vicina satis demonstrabunt.

In cap. I leviora tantum scripturae vitia corrigenda supersunt. Scribendum enim § 8. κατεκλίνησαν pro κατεκλίθησαν, quia satis constat Athenienses illa forma perpetuo fuisse usos, cui scribae ἐκ τῆς συνηθείας suam substituere assolent, de qua re ad Hyperidem ὑπὲρ Εὐξενίππου adnotavimus. In eadem sententia esse video Dindorfium ad Cyrop. VIII. vii. 4. Forma Attica aetatem tulit et etiam sequioribus restituenda est, Dioni Chrysostomo, Plutarcho, Luciano, aliis.

In § 9 οὐδεὶς οὐκ ἔπασχέ τι τὴν ψυχήν. Verissima est Schneideri emendatio οὐδεὶς ὅςις οὐκ ἔπασχέ τι et recipienda in textum. Quod editur, non est Graecum, et quod Athenaeus (V. p. 226) ex h. l. affert, οὐδεὶς ἦν ὃς οὐκ ἔπασχέ τι, non est Atticum.

Revocanda est Attica crasis in § 15. ἔρρει τἀμὰ πράγματα (pro τὰ ἐμά) et in § 11. τἀπιτήδεια, quemadmodum et IV. 2. ὅτου πριάμενοι τἀπιτήδεια ἕξουσιν. Repone et IV. 10. καλοὺς γὰρ κἀγαθοὺς pro καὶ ἀγαθούς, et VIII. 17. ὑφ' οὗ εἰδείη καλός τε κἀγαθὸς νομιζόμενος pro καὶ ἀγαθός. In his et multis aliis crasis est perpetua, ut in τἀγαθά. quamobrem legitur IV. 47. τὰ μὲν φαῦλα ἀποτρέπειν τἀγαθὰ δὲ διδόναι, non τὰ δ' ἀγαθά, quo indicio et aliae Veterum crases solemnes et perpetuae deprehendi possunt. Nemo nescit scribarum

esse morem crases resolvere: ridiculum igitur est in iis tantum locis eas recipere ubi libri tamquam aves *addicunt*, ubi non admittunt, vitiosas lectiones aequis animis ferre et auribus. Promiscue edi videbis τἀνδράποδα, τἀπινίκια, τἀπιτίμια, τἀργύριον aliaque permulta, et τὰ ἀνδράποδα cett., quum satis certum sit illa omnia non minus constanter apud Veteres coaluisse quam θοἰμάτιον, θαἰμάτια, θἄτερα et sim. Quam saepe ex vetustissimis scripturae vitiis pellucet antiqua scribendi consuetudo! Ubi Athenaeus Xenophontis verba ex Symp. I. 11. attulit (p. 614. C.), in Marciano archetypo scriptum esse vidi πάντα τὰ πιτήδεια, et sic saepissime erratur in Codd. vetustioribus, ut scribatur τὰ πινίκια et sim., in quibus antiquam scripturam ΤΑΠΙΤΗΔΕΙΑ et ΤΑΠΙΝΙΚΙΑ paene oculis cernimus. Quid autem scribas culpamus indoctum genus et nihil cogitare solitum? Vide quid designaverit Hesychius, Grammaticorum eruditissimus, ut quibusdam videtur, qui quum Πιτανάτης λόχος quis esset explicuisset, subiicit Πιτίμια: τὰς ἀξίας τιμωρίας πιτίμια φασίν, et post pauca Πίχειρον: ἀνταπόδοσις. Nempe legerat ΤΑΠΙΤΙΜΙΑ et ΤΑΠΙΧΕΙΡΑ eaque perite sic divisit. Idem magna gravitate annotavit: Τἀμά: τὰ ἐμά, et alia sexcenta habet eiusdem farinae, ut Τἄνδον: τὰ ἔνδον. Idem sedulo annotavit Ταὐτά, si quis forte nesciret, esse τὰ ἴσα, τὰ ὅμοια, et Ταὐτό ac ταὐτόν esse τὸ αὐτό. Frustra etiam talia admonuit, namque passim antiqua scriptura ταὐτά concepit vitium. Refingunt ΤΑΤΤΑ ubi *eadem* significat in τὰ αὐτά, contra morem Veterum, aut depravant in ταῦτα, contra sententiam. Exempla ubique obvia: etiam in Xenophontis Symposio II. 24. ubi Codices Xenophontei exhibent δοκεῖ μέντοι μοι καὶ τὰ τῶν ἀνδρῶν συμπόσια ταῦτα πάσχειν ἅπερ καί κτέ. sed Athenaei Codex (laudantis haec p. 504. C) τὰ τῶν ἀνδρῶν σώματα τὰ αὐτὰ πάσχειν: cum Xenophonteis conspirant libri Stobaci Floril. XIX. 18. Veram scripturam primus revocavit Stephanus ταὐτὰ πάσχειν. Sequitur ex his nostri ubique arbitrii esse constituere utrum ταῦτα an ταὐτά scribendum sit, et verum ubique esse non quod scribae forte dederint, sed quod cuiusque loci sententia requirat. Iuvat hoc iure uti in quibusdam Oratorum Atticorum locis. In Demosthenis Orat. XV. 7. ἐγὼ γὰρ

εἰ βασιλεύς — με σύμβουλον ποιοῖτο ταῦτ' ἂν αὐτῷ παραινέσαιμι ἅπερ ὑμῖν, imo vero *eadem quae vobis*, ταὔτ' ἄν. In eiusdem quae feruntur Prooemiis XXXIV. ἂν τοίνυν ταῦθ' ἅπερ πρότερον ποιήσητε, repone ταὔθ' ἅπερ, et eadem opera in Aristophanis Equitt. vs. 213. restitue:

φαυλότατον ἔργον, ταὔθ' ἅπερ ποιεῖς ποίει,

pro ταῦθ' ἅπερ. Apud Isaeum I. 23. τοσαύτην ποιήσασθαι σπουδὴν ὥστε Ποσειδίππῳ μὲν ὅτι κατημέλησεν ὀργισθῆναι, Διοκλέους δὲ ταῦτα πάλιν ἐς τὴν ὑστεραίαν δεηθῆναι, sentisne ταὐτὰ πάλιν requiri? Meministi quam saepe ὁ αὐτὸς πάλιν, *idem rursus*, coniungantur. Hinc emendari poterit Teleclidis locus apud Plutarchum in Pericle cap, XVI.

λάϊνα τείχη τὰ μὲν οἰκοδομεῖν τὰ δὲ αὐτὰ πάλιν καταβάλλειν,

ubi frustra corrigunt εἶτ' αὐτὰ πάλιν et τάχα δ' αὐτὰ πάλιν, nam ταὐτά necessarium est. Itaque ut apud Euripidem legitur in Iphigen. Aulid. vs. 37:

καὶ ταὐτὰ πάλιν γράμματα συγχεῖς,

sic et Comico reddiderim καὶ ταὐτὰ πάλιν καταβάλλειν. Gravius etiam peccatum in Dinarcho I. 85. τουτὶ τὸ συνέδριον, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ ὁ αὐτὸς τόπος καὶ ταῦτα τὰ δίκαια. ὁ αὐτὸς ῥήτωρ ἐκείνοις τε αἴτιος ἐγένετο τῶν συμβάντων κακῶν καὶ αὐτῷ τῶν νῦν συμβησομένων. Satin manifestum est emendari oportere: ταὐτὸν τὸ συνέδριον, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ ὁ αὐτὸς τόπος καὶ ταὐτὰ τὰ δίκαια? Ad eandem rationem multa istiusmodi menda tolli poterunt, in quibus librorum Mss. nulla omnino habenda est ratio. *Nusquam* enim prope dixerim Atticae crases ex librariorum manibus illaesae elabuntur. Ubi isti Veteres lectiones non additis vocalibus interpolarunt, certe in scribendo coniuncta per crasin imperite distrahunt τὰ 'πιτίμια scribentes et τ' ἀδικήματα, τ' ἀμπλάκημα, τ' ἀναγκαῖα, τ' ἄλλα, similiaque sexcenta, quae olim Editores retinebant. Simili modo corrumpunt τἄν, μέντἄν, τἆρα, ἦτἆρα et μοὐστίν, ἐμοὐδόκει, καίτοὐστιν, μέντοὔφασκεν, aliaque quam plurima, quae *numquam fere* nisi male mulcata ex libris ad nos perferuntur. Dicebant Veteres καὶ δίκαια κἄδικα et καὶ δικαίως κἀδίκως, quod a scribis contemeratum vide apud Demosthenem XLIV. 35. δεῖν αὐτὸν καὶ δικαίως καὶ ἀδίκως ἀμφισβητεῖν τῶν ἀλλοτρίων. Si in Aristophane sic peccant, quid eos in

Demosthene putes facturos? Apud Demosthenem X. 13. pro πολλὰ δ' ἂν γένοιτο ἀνθρώπῳ in Cod. S. scriptum est γένοιτο τἀνθρώπῳ, quae non est vera lectio sed verae proxima: legendum enim γένοιτ' ἀνθρώπῳ, cuiusmodi multa passim vitia commissa, de quo genere errorum annotavimus ad Euripidis Helenam. Nihil est tritius quam ut articulus pereat in ἀνήρ, ἀδελφός, ἄνθρωπος, ἀγών sim. inclusus: peccatur tamen etiam in contrariam partem, quod factum est apud Demosth. XLVIII. 45. πῶς ἂν μᾶλλον ἄνθρωπος ἐξελέγχοιτο ψευδόμενος; Revocandum ἄνθρωπος censeo, quod in talibus positum idem atque τις significat: πῶς ἄν τις μᾶλλον ἐξελέγχοιτο;

Quam raro elabitur Attica crasis in ἀρετή, ἀρεταί, ἀγαθή et similes omnes? In Stobaei libris legitur Floril. 72, 10:

ἀλλ' αἱ ἀρεταὶ τέρπουσι τοὺς ξυνευνέτας.

et 111, 4:

πόλλ' ἐλπίδες ψεύδουσιν αἱ ἄλογοι βροτούς.

et 88, 5:

ἐν τοῖς τέκνοις γὰρ ἡ ἀρετὴ τῶν εὐγενῶν
διέλαμψε,

nam sic, quam ἐνέλαμψε, cum Valckenaerio scribere malim pro ἐνέλαβε. Ibidem 9, 15. τἄνδικα in τὰ δίκαια abiit, et 43, 7:

ὅπου δὲ μὴ τὰ ῥᾷσ' ἐλευθέρως λέγειν
ἔξεστι, νικᾷ δ' ἐν πόλει τὰ χείρονα,

optime τἄρισ' ἐλευθέρως correxit Meinekius. Ibid. 94, 6. pro τοὔνεχ' ὃν σέβειν πρέπει suspicor τοὔνδικον σέβειν latere, sed caetera nondum sanata sunt. Talium igitur ubique magna copia est: quae pro se quisque audacter ad Veterum rationem et usum revocabit.

Quod emendate in libris exstat I. 15. τίνος ἕνεκα καὶ καλεῖ μέ τις; commode adhiberi potest ad firmiter stabiliendam veram scripturam loci in cap. II. § 3. αἱ μέντοι γυναῖκες — μύρου μὲν τί καὶ προσδέονται; αὐταὶ γὰρ τούτου ὄζουσιν. Sic enim Attici loquuntur pro οὐδεὶς δήπου καλεῖ με, et αἱ γυναῖκες μύρου μὲν οὐδὲν προσδέονται δήπου. Non capiunt haec Graeculi et turbas dare solent. In libris est μύρου μέντοι καὶ προσδέονται, et solent scribae perpetuo τοι et τι inter se oscitanter permutare, ut unicuique ubique liberum sit spretis libris omnibus ex cuiusque loci ratione et sententia utrum τοι

an τι scribendum sit constituere. Quandoquidem μέντοι καὶ προσδέονται sensu vacuum erat, natae sunt leves correctiunculae, quas nihil attinet commemorare. Apud Athenaeum p. 686. B. Codex Marcianus exhibet μέν τι καὶ προσδέονται, quae vera scriptura est, sed male lecta pro μὲν τί καὶ προσδέονται; quam primi omnium Stephanus et Casaubonus revocarunt in lucem ac temere Editores quidam repudiarunt. Recte in Platonis Phaedro p. 258. E. ex optimis libris editur: τίνος μὲν οὖν ἕνεκα κἄν τις ὡς εἰπεῖν ζῴη; pro ἕνεκα ἄν τις. Ad idem exemplum reconcinnandus est locus Demosthenis in Orat. XXXVII. 27. ubi editur: τίνος γὰρ ἕνεκ' ἔπειθον; sed edendum est τίνος γὰρ ἕνεκα καὶ ἔπειθον; ut in tali re usitatum est dicere.

Quod autem dicebamus τοι et τι confundi, videbis, si hoc ages, passim pro τι vitiose τοι scribi solere: rarius τι pro τοι subrepit, nonnumquam utraque scriptura male coniungitur, ut in μέντοι τι. Noli igitur dubitare in VIII. 23. ἀεὶ γάρ τοι προσαιτῶν καὶ προσδεόμενος — παρακολουθεῖ, quin verissime Stephanus ἀεὶ γάρ τι correxerit.

In cap. II. § 1. ἔρχεταί τις ἔχων — παῖδα πάνυ γε ὡραῖον καὶ πάνυ καλῶς κιθαρίζοντα, corrigendum est πάνυ τε ὡραῖον. Πάνυ γε non alibi ponitur quam in responsione, et est *prorsus assentientis*, ut πάνυ μὲν οὖν. Apud Veteres πάνυ τι semper cum negatione coniungitur· οὐ πάνυ τι, οὐδεὶς πάνυ τι, sim., ubi saepe οὐ πάνυ τοι scribi in libris videbis, quibus tu nihil tribues. Οὐδὲν πάνυ quoque dicebant, quod quid significet non potest melius perspici quam ex Aristophanis versiculo, sed emendato, qui nunc vitiosus legitur in Nubibus vs. 733.

Ἔχεις τι; — Μὰ Δί', οὐ δῆτ' ἔγωγε. — Οὐδὲν πάνυ;

nempe non sic Strepsiades dixerat sed, Μὰ Δί', οὐδέν γ' ἔγωγε, quum Socrates ei stomachans intonat: Οὐδὲν πάνυ; Sed ad Xenophontem revertor.

In cap. II. 1. pro ἔχων τε αὐλητρίδα ἀγαθὴν καὶ ὀρχηστρίδα, transposita copula scribendum ἔχων αὐλητρίδα τε ἀγαθὴν κτἑ.

Ex capite II. § 2 sqq. multa descripsit Athenaeus p. 686. D. quae est operae pretium considerare paullo attentius. In iis quae apud Athenaeum a scriptura Codicum nostrorum discedunt alia sunt minimi pretii, veluti ἀκροάματα καὶ θεάματα

pro *θεάματα καὶ ἀκροάματα*, aut *εἰ καὶ μύρον ἐνέγκαι τις ἡμῖν* pro *εἰ καὶ μύρον τις ἡμῖν ἐνέγκαι*: alia sunt apud illum mendosa et monstrose quaedam corrupta, veluti *ναῦται γὰρ τούτου ὄζουσιν* pro *αὗται*, et *ἐλαίου — ὀσμὴ καὶ παρουσία ἀνδρῶν ἢ μύρου γυναιξὶν ἡδίων καὶ ἀπουσία ποθεινοτέρα*, quae corruptela sic orta est: vetus scriptura ΠΑΡΟΥΣΑΗΔΙΩΝ a dormitante librario ita corrupta est ut ex ΑΗΔΙΩΝ exsculperet ΑΝΔΡΩΝ, deinde vera lectio *ἡδίων* a correctore apposita in alienam sedem, ut fit, irreperet. Qui sibi *ἀνδρῶν* videbatur videre vitium vitio cumulans *παρουσία ἀνδρῶν* dedit et mox *ἀπουσία* pro ΑΠΟΥΣΑ. Fraudis ratio manifesta est et ipsa Xenophontis manus in Codd. exstat *καὶ παροῦσα ἡδίων ἢ μύρου γυναιξὶ καὶ ἀποῦσα ποθεινοτέρα*. Etiam hoc apud Athenaeum vitiosum est quod habet *ἄλλως τε ἂν καὶ* pro *ἄλλως τε καὶ ἦν* —, quod postulat ipsa huius locutionis natura, quam quum sequiores minus perspicerent transponebant *καί*, quasi perinde esset *ἄλλως τε* ponere ac *μάλιστα*. Reliqua apud Athenaeum multo sunt quam in Codd. emendatiora et postliminio in pristinam sedem revocanda. Recipiendum est: *ἀνδρὸς μὲν δήπου ἕνεκα οὐδεὶς μύρῳ χρίεται*, pro *ἀνὴρ οὐδείς*. Athenienses *οὐδεὶς ἀνήρ* in concitata oratione usurpabant, ut *οὐδεὶς ἀνθρώπων*, in magna admiratione aut indignatione aut ira, quae omnia ab hoc loco alienissima sunt. Praeterea recipi oportet: *αἵ γε μὴν γυναῖκες* pro *αἱ μέντοι γυναῖκες* et *ὥσπερ ἡ Νικηράτου τε τουτουΐ καὶ ἡ Κριτοβούλου*. In Xenophontis libris *τε τούτου* exciderunt ob antecedens *Νικηράτου*: servavit Athenaeus, sed *τουτουΐ* pro *τούτου* scriptum oportuit. Deinde ab Athenaeo accipiemus scripturam *μύρῳ μὲν ἀλειψάμενος καὶ δοῦλος καὶ ἐλεύθερος εὐθὺς ἅπας ὅμοιον ὄζει*, nisi quod pro *ἅπας*, quod ridiculum est, *πᾶς* substituemus. Quod vulgatur, *ὁ ἀλειψάμενος*, recte haberet si sequeretur *εἴτε δοῦλός ἐστιν εἴτ' ἐλεύθερος*. Tum ambabus manibus amplectendum, quod Athenaeus offert *ἐπιτηδευμάτων τε πρῶτον (χρηστῶν) καὶ χρόνου πολλοῦ δέονται*. Vulgo *χρηστῶν* abest, unde fit ut locus sit sensu vacuus: *ἐπιτηδεύματα* enim nihil significat, nisi cuiusmodi ista *studia* sint aliquo modo significetur. Notum est quam saepe Veteres *καλὰ ἐπιτηδεύματα* appellent, et *ἀγαθά* et *χρηστά*. Denique pervetustum librorum mendum et diu inveteratum Athenaei

indicio deprehendi et tolli poterit in his: ὥσπερ γάρ τοι ἐσθὴς ἄλλη μὲν γυναικὶ, ἄλλη δὲ ἀνδρὶ καλὴ, οὕτω καὶ ὀσμὴ ἄλλη μὲν ἀνδρὶ, ἄλλη δὲ γυναικὶ πρέπει. In Athenaei Codice est ἐσθὴς ἄλλη μὲν γυναικεία, ἄλλη δὲ ἀνδρεία [καλή], οὕτω καὶ ὀσμή κτέ. Expunge modo καλή et habebis Xenophontis manum: ὥσπερ — ἐσθὴς ἄλλη μὲν γυναικεία ἄλλη δὲ ἀνδρεία, οὕτω καὶ ὀσμὴ ἄλλη μὲν ἀνδρὶ ἄλλη δὲ γυναικὶ πρέπει, quae quanto sint rectius cogitata et verius dicta et ad aurem accidant iucundiora omnibus perspicuum esse arbitror. Quoniam in libris vetustis pro γυναικεία et ἀνδρεία scribi fere solet ΓΥΝΑΙΚΙΑ et ΑΝΔΡΙΑ factum est ut ΓΥΝΑΙΚΙΑΑΛΛΗ in γυναικὶ ἄλλη depravaretur, unde et ἀνδρί pro ΑΝΔΡΙΑ natum est, et sic καλή a sciolo additum, ut ruentem sententiam fulciret. Sed in re perspicua et manifesta verbum non amplius addo.

In § 4. scribendum esse πόθεν ἄν τις τοῦτο τὸ χρῖμα λάβοι; non τὸ χρίσμα, satis alibi demonstravimus, sicuti et κέχριμαι solum Veteribus usitatum fuisse, non κέχρισμαι. Peccant saepe scribae κεχρισμένος et sim. substituentes de suo, sed satis constat esse illa omnia scribarum peccata. Κεχριμέναι in Eubuli fragmento illaesum evasit in Athenaei Codice Marciano p. 557. F. sed κεχρισμέναι supposuit Graeculus, qui Epitomen confecit. Reddendum est Aristophani:

ὁ δ' αὖ Σοφοκλέους τοῦ μέλιτι κεχριμένου
ὥσπερ καδίσκου περιέλειχε τὸ στόμα,

apud Dionem Chrysostomum in Orat. LII. p. 273, ubi Codices omnes servant κεχρισμένου. Scribebatur olim χρείω, κέχρειμαι, κεχρεῖσθαι, ἐγχρείω, quemadmodum τειμή et νείκη et alia sexcenta propter ι productum: quae res in errorem induxit Phrynichum, quum in Bekkeri Anecd. p. 46, 10 κεχρῖσθαι (κεχρίσθαι enim scribarum error est, non Phrynichi) et κεχρεῖσθαι vellet scribendo distinguere. Plura indicabit Ruhnkenius in notissima annotatione ad Timaeum v. Ἐγχρίμπτει, cuius unum errorem indicabo. Nempe quod Kusteri emendationem ἐγχρίμματος pro ἐγχειρήματος apud Philostratum probat, fallitur: ἔγχριμα enim Graecum est, ut χρῖμα, et vetus scriptura ἐγχρείματος quam facile in ἐγχειρήματος abire possit in aprico est.

In Sympos. II. 4 vitium concepisse intelligo haec: ὁ μὲν

Θέογνις ἔφη· Ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἄπ' ἐσθλὰ διδάξεαι κτέ. neque enim μέν cur additum sit apparet, et ἔφη *inquit* significans ad Socratem non ad Theognidem referri debet. Excidisse nonnulla videntur.

In § 6. ὁ δέ τις (εἶπεν), ὡς οὐδὲ διδακτὸν τοῦτο εἴη, quid sibi vult οὐδέ, in verbis οὐδὲ διδακτόν? Reponendum est οὐ διδακτόν. Ostendam mox quam saepe οὐ — οὐδέ — οὐδέν inter sese scribarum negligentia fuerint permutata.

In § 9 laborat sententia in verbis: ἡ γυναικεία φύσις οὐδὲν χείρων τῆς τοῦ ἀνδρὸς οὖσα τυγχάνει, γνώμης δὲ καὶ ἰσχύος δεῖται. Nimium est δεῖται: non enim foeminis *robur* et *consilium deest*, sed *non satis* consilii et roboris in muliebri genere inesse erat dicendum. Itaque emendandum est γνώμης δὲ καὶ ἰσχύος προσδεῖται. Sic enim differunt inter se δέομαι et προσδέομαι (pro quo nonnumquam ἐνδέομαι usurpant), ut is *cui quid plane desit* δεῖσθαί τινος dicatur, sed *cui non sit alicuius rei satis* προσδεῖσθαι et ἐνδεῖσθαι. Rectissime igitur foeminae *propter infirmitatem consilii* (ut loquitur Cicero pro Murena cap. XII. 27) γνώμης προσδεῖσθαι dici possunt, δεῖσθαι γνώμης non item, nisi si qua consilii plane *expers* esse dicatur. Senserunt loci vitium Interpretes, sed perversa verborum interpretatione quam correctione difficultatem removere maluerunt. Nemo mirabitur πρός excidisse, quod passim fieri solere notum est, cuius rei et causam aperui in priore parte et exempla complura attuli, quibus nunc alia quaedam iuvat addere. Quod in Euripidis Alcestide vs. 405 affertur e Florentino A. σπιτνῶν pro προσπίτνων, natum est σ e compendio praep. πρός non intellecto. Sed e solo Demosthene nonnulla expromam. Periit πρός p. 95, 4, et p. 635, 11 ubi γράψαι in optimis est pro προσγράψαι, et p. 732, 6 ubi γράψας habet S. pro προσγράψας. Ridicule adeo p. 1066, 2. παλτίου est in libris pro Προσπαλτίου. Restituendum est πρός p. 675, 12: διήγαγε (πρὸς) ἡμᾶς πολεμῶν, et p. 977, 25: οὐκ εἶναι (πρὸς) δίκην μεταλλικὴν προσφευκτέον, et p. 1052, 26: οὐδ' ἀπολογήσασθαί μοι ἐξεγένετο οὐδὲ (πρὸς) πολλοςὸν μέρος ὧν κατεψεύδοντο ἡμῶν. Elapsum ex omnibus libris et aliunde retractum videbis et p. 1402, 9.

Subdubito in Symp. II. 10 in verbis βουλόμενος ἀνθρώποις χρῆσθαι καὶ ὁμιλεῖν, an ipse Xenophon duo novissima verba ad-

diderit.' Non solet enim ἰσοδύναμα coniungere, et plane idem est ἀνθρώποις χρῆσθαι et ἀνθρώποις ὁμιλεῖν, et in illa festivissima comparatione χρῆσθαι ἀνθρώποις multo melius quam ἀνθρώποις ὁμιλεῖν ponitur propterea quod ἵπποις χρῆσθαι optime dicitur, ἵπποις ὁμιλεῖν non item.

In § 15 intercidit articulus: lege enim: καλὸς (ὁ) παῖς ὢν — ἔτι καλλίων φαίνεται. conf. § 22.

In § 20 apparet ἀφιςώης mendosum esse, quae forma ne Graeca quidem est. Quid sit restituendum non reperio et omnino quid dicat Philippus non intelligo.

In § 23. ἔγωγ' οὖν διψῶ, καὶ ὁ παῖς ἐγχεάτω μοι τὴν μεγάλην [φιάλην]. Qui Atticorum compotantium sermones non indiligenter audiverit, dabit mihi φιάλην ab nescio quo annotatore adscriptum esse. Dicebant enim αἰτεῖν τὴν μεγάλην, τὴν μεγάλην διδόναι, βοᾶν τὴν μεγάλην, ἐγχεῖν τὴν μεγάλην et nonnunquam τὴν μείζω. Sophilus Athen. p. 431 A.

συνεχὴς ἄκρατος ἐδίδοτ', ἴσον ἴσῳ, πάλιν
τὴν μείζον' ᾔτουν.

Menander Athen. p. 502 E.

τοῦτο δὴ τὸ νῦν ἔθος,
ἄκρατον ἐβόων, τὴν μεγάλην. ψυκτῆρά τις
προὔπινεν αὐτοῖς.

Diphilus Athen. p. 132. D.

οἷον Ῥοδίους κέκληκας· εἰσιοῦσι δὸς
εὐθὺς ἀπὸ θερμοῦ τὴν μεγάλην αὐτοῖς σπάσαι.

Alexis Athen. p. 254. A.

παῖ, τὴν μεγάλην δὸς ἐπιχέας
φιλίας κυάθους μὲν τῶν παρόντων τέτταρας.

ubi quam primum revoca ὑποχέας pro ἐπιχέας. Iubetur ὁ παῖς κυάθους τέτταρας οἴνου ὑποχεῖν, de cuius verbi in ea re usu supra notavimus: itaque si ἐπιχέας in libris omnibus legeretur tamen ὑποχέας verum esse constaret. Sed ὑποχέας in libris omnibus est, quod Valesius in ἐπιχέας depravavit, quam infelicem coniecturam inconsulto omnes receperunt. Praeterea μέν (in κυάθους μὲν τῶν παρόντων) Meinekius de suo inseruit, ineleganter admodum. Quid sit verum tum demum poterit constitui quum sequens senarius:

τοὺς τρεῖς δ' ἔρωτας προσαποδώσεις ὕςερον,

emendatus erit, qui nunc sensu vacuus est: nam quod ἔρωτος restituunt nauci non est.

Ex his igitur Comicorum testimoniis Xenophontem more popularium ὁ παῖς ἐγχεάτω μοι τὴν μεγάλην scripsisse arbitror, deinde, uti fit, ellipsin a sciolo expletam.

Venustissima Socratis dicta 24—26 Stobaeus Floril. XIX. 18 et Athenaeus p. 504. C. exscripserunt. A Stobaeo accipiendum πίνειν — κἀμοὶ πάνυ δοκεῖ pro καὶ ἐμοί, et δοκεῖ γε μέντοι μοι, ubi γε Xenophontis Codices et Athenaei male omittunt. Athenaeus contra solus servavit verissimam lectionem σώματα pro συμπόσια in his: (δοκεῖ μοι) τὰ τῶν ἀνδρῶν σώματα τὰ αὐτὰ πάσχειν κτέ. Absurdissima lectio συμπόσια in caeteris omnibus est, quod indicio est vetustissimum mendum id esse, cuiusmodi olim complura fuisse etiam in antiquissimis Codicibus ex multis luculentis indiciis satis constat. Apponam unum insigne ex ipso vetustissimo Xenophontis Codice sumtum, quo mihi facilius credatur ex hoc ipso lepidissimo Symposii loco unum et alterum pervcterem errorem eximenti. In incerti auctoris libello *de rep. Lacedaemoniorum*, qui iam antiquissima memoria Xenophonti perperam attribuebatur, de Spartana iuventute haec satis inepte iactantur III. 5. ἐκείνων ἧττον μὲν ἂν φωνὴν ἀκούσαις ἢ τῶν λιθίνων, ἧττον δ' ἂν ὄμματα μεταστρέψαις ἢ τῶν χαλκῶν, αἰδημονεστέρους δ' ἂν αὐτοὺς ἡγήσαιο καὶ αὐτῶν τῶν ἐν τοῖς θαλάμοις παρθένων, quae quum e Xenophonte afferret Rhetor nescio quis, cuius libellus περὶ ὕψους circumfertur IV. 4, deceptus sui Codicis scriptura attulit αἰδημονεστέρους — καὶ αὐτῶν τῶν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς παρθένων, deinde multis verbis Xenophontem duriter increpat, quam sit hoc absurdum demonstrat, et Timaeum addit frigidissimum istud inventum turpiter esse Xenophonti suffuratum. Sedare potuisset tantas hominis iras vera lectio ΘΑΛΑΜΟΙΣ pro ΟΦΘΑΛΜΟΙΣ, quam vel ab ipso non esse repertam mirarer nisi scirem quanta in talibus ἀκρισία olim hominum etiam eruditissimorum fuerit, quos vulgo existimare consuevimus et optime Graece scire et plurimum in rebus huiusmodi videre. Eandem mendosam et prope dixerim monstrosam scripturam ὀφθαλμοῖς Stobaeus in suo libro reperit, quem descripsit in Floril. XLIV. 27. Alia autem ibidem librariorum foedissima menda conspiciuntur, quae

nullo modo ferenda sunt, quamquam Editoribus aliter videri solet. Estne turpe, ut hoc utar, retinere περιόπτειν pro περιβλέπειν? Aliud autem est Stobaei lectiones per vim ad vulgatam Codicum nostrorum scripturam accommodare, aliud monstrosas scribarum hallucinationes attingere non audere, et quid aliud est περιόπτειν? Video tamen Διόπτομαι a Dindorfio in Stephani Thesaurum receptum et ex Josepho Genes. p. 50 A. afferri διώπτετό τις: tu διῶπτό τις repone, et absurdam formam inducemus. Eiusmodi est scriptura apud Longinum quem vocant l. l. ὄμματα ςρέψαις pro ὄμματα μεταςρέψαις, et alia complura istiusmodi aequis animis ferri videmus. In Xenophontis loco, quem tractare coepimus, vitiose scriptum et Stobaeus et Athenaeus afferunt πάσχειν, ἅπερ καὶ τὰ τῶν ἐν τῇ γῇ φυομένων, nisi quod ἐν γῇ φυομένων habet Athenaeus. Ecquid esse potest ineptius quam συμπόσια τῶν ἐν τῇ γῇ φυομένων, ut apud Stobaeum est, vel σώματα τῶν ἐν γῇ φυομένων, ut est apud Athenaeum? Opponuntur autem inter se τὰ σώματα τῶν ζῴων et τὰ ἐν τῇ γῇ φυόμενα, ut apud Platonem in Sympos. p. 186. A. Haec igitur dudum emendata habemus δοκεῖ τὰ τῶν ἀνδρῶν σώματα ταὐτὰ πάσχειν, ἅπερ καὶ τὰ ἐν γῇ φυόμενα praeter unum vocabulum, quod adhuc mendosum est. Nam cur ἀνδρῶν σώματα commemorat? Quasi vero hoc *virorum* corpora praecipuum propriumque haberent, idemque in corpore *muliebri* usu venire non posset. Imposuit librariis vetus compendium ΑΝ̅Ω̅Ν, quod quamquam est pervulgatum, tamen plurimos passim errores peperit. Itaque τὰ τῶν ἀνθρώπων σώματα restituemus, quae vides quam bene τοῖς ἐν γῇ φυομένοις opponantur. Notissimum est quot menda compendium ΑΝ̅Ο̅C pepererit. Unum addam ex Democrito apud Stobaeum Floril. XLVI. 46. Μηδέν τι μᾶλλον τοὺς ἀνθρώπους αἰδέεσθαι ἑωυτοῦ, tu scribe τοὺς ἄλλους. Scribae sibi τοὺς ἀ̅ν̅ους visi sunt videre. In iis, quae statim sequuntur: καὶ γὰρ ἐκεῖνα, ὅταν μὲν ὁ θεὸς αὐτὰ ἄγαν [ἀθρόως] ποτίζῃ οὐ δύναται ὀρθοῦσθαι, male sedula manus ἀθρόως allevit, aut ad explicandum quid esset ἄγαν ποτίζειν, aut ex vicinis ἢν ἀθρόον τὸ ποτὸν ἐγχεώμεθα. Venustissime dictum est ἄγαν ποτίζειν, quum homines ipsi πίνειν ἄγαν dicantur, et ὁ λίαν πότος de *nimio potu* usitatum sic dicere. Omnino quum ἄγαν et με-

τρίως inter se contraria sint, et οὐ μετρίως saepius pro ἄγαν usurpetur, consequitur ἄγαν cum his demum vocabulis bene coniungi, quibuscum μετρίως bene coniungatur: sic ἄγαν ὀπτὰ et ἄγαν ἑφθὰ opponuntur τοῖς μετρίως ὠπτημένοις καὶ πεπεμμένοις. Itaque quum ἀθρόως ποτίζειν hanc gradationem non admittat, neque μετρίως ἀθρόως sanum sit, manifestum emblema expellemus. Sed leve hoc quidem est prae foedissima macula quae inquinat sequentia: ἢν δὲ ἡμῖν οἱ παῖδες μικραῖς κύλιξι πυκνὰ ἐπιψακάζωσιν — οὕτως οὐ βιαζόμενοι ὑπὸ τοῦ οἴνου [μεθύειν] ἀλλ' ἀναπειθόμενοι πρὸς τὸ παιγνιωδέστερον ἀφιξόμεθα. Nihil nos Stobaeus et Athenaeus iuvant, nisi quod μεθύειν transponunt: μεθύειν ὑπὸ τοῦ οἴνου exhibentes: quo ego indicio non utor, nam quoties verba a scribis etiam contra metrum transponi videmus! Sed spreta omnium librorum auctoritate μεθύειν pessime interpolatum esse et delendum pronuntio: quae res, si quid iudico, tam plana et evidens est ex se ipsa spectata, ut eam intelligentibus indicasse satis esse videatur. Interpositum μεθύειν non tantum loci concinnitatem vitiat, sed quod a Socrate urbanissime et excogitatum erat et dictum prorsus obscurat et pessumdat. Μεθύειν enim illis quidem Calliae convivis et res et nomen est foedum atque turpe. Adolescentuli liberius viventes, luxuriosi senes, servi nequam, scorta, parasiti, lenones, milites, et si qui alii in Comoediis agebantur, neque nomen neque rem ipsam magno opere reformidabant, sed alii mores, alia oratio est ἀνδρῶν ἐκκεκαθαρμένων τὰς ψυχάς (I. 4), quales tum apud Calliam epulabantur. Nempe illos Bacchus laetitiae dator exhilarare potest ut in omne genus iocorum effundantur, non ut ebrii ac temulenti fiant. Illud ipsum scite Socrates appellat πρὸς τὸ παιγνιωδέστερον ἀφικέσθαι: illuc igitur minutis et rorantibus poculis melius convivas dicit perventuros οὐ βιαζομένους ἀλλ' ἀναπειθομένους ὑπὸ τοῦ οἴνου. Perinde est ac si dixisset: ὁ οἶνος ἡμᾶς παίζειν οὐ βιάσεται ἀλλ' ἀναπείσει. Sed ut in re perspicua satis verborum est: expuncto μεθύειν notabimus quam sint istiusmodi corruptelae veteres, ut quae iam inolevissent in iis Xenophontis Codicibus, quos Athenaei aetate eruditi terebant.

In cap. III. 5. ὁ πατὴρ [ὁ] ἐπιμελούμενος ὅπως ἀνὴρ ἀγαθὸς γενοίμην ἠνάγκασέ με πάντα τὰ Ὁμήρου ἔπη μαθεῖν. Recte

viri docti expuncto altero articulo ὁ πατὴρ ἐπιμελούμενος κτέ. scribendum esse censuerunt. Quod Schneiderus ὁ πατὴρ ὁ ἐμός coniecit ferri non potest ob pronomen με additum: in talibus ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ὁ υἱός et similia omnia significant *meus* pater, *mea* mater, *meus* filius, cet.; ut in Oeconom. VII. 14. ἐμὸν δ' ἔφησεν ἡ μήτηρ ἔργον εἶναι σωφρονεῖν. Ναὶ μὰ Δί', ὦ γύναι, καὶ γὰρ ἐμοὶ ὁ πατήρ. Alexis Athenaei p. 244. E.

Στράτιε, φιλεῖς δήπου με; — μᾶλλον τοῦ πατρός,
ὁ μὲν γὰρ οὐ τρέφει με, σὺ δὲ καλῶς τρέφεις.

i. e. *plus quam* meum *patrem:* obiter correcto accentu et sublata interrogandi nota scribe: Στρατίε, φιλεῖς δήπου με. Sed exemplorum ubique est affatim. Utilius est ex ea observatione locorum quorumdam labem deprehendere et sanare. In Nicomachi fragmento apud Athenaeum p. 58 A. edi video:

Οὐσίδιον γὰρ καταλιπόντος μοι πατρός,

quod manifesto mendosum est: requiritur enim ὁ πατὴρ οὐσίδιόν μοι κατέλιπεν. In libris est καταλιπόντος μοι τοῦ πατρός, unde dixisse Comicum arbitror:

οὐσίδιόν μοι καταλιπόντος τοῦ πατρός.

Aperta fraus est in Antiphanis fragmento apud Stobaeum Floril. LXXIX. 7.

ὅςις γὰρ ὁμόλογόν τι μὴ ποιεῖ πατρί,

sed praeterquam quod τῷ πατρί requiritur, et ὁμόλογον corruptum est et μὴ ποιεῖ (pro οὐ ποιεῖ), ut suspicer veterem lacunam a sciolo utcumque expletam esse et locum esse insanabilem. In loco Anaxandridis apud Stob. Floril. LXXIV. 1.

Χαλεπή, λέγω σοι, καὶ προσάντης, ὦ τέκνον,
ὁδός ἐςιν, ὡς τὸν πατέρ' ἀπελθεῖν οἴκαδε
παρ' ἀνδρός, ἥτις ἐςὶ κοσμία γυνή.

emendandum est παρὰ τἀνδρός, *a viro suo:* maritus enim ὁ ἀνήρ (ἀνήρ) dicitur, et *uxor* ἡ γυνή: γυναικὶ μὴ πίςευε est *foeminae noli credere*, sed ὅπως μὴ ἐρεῖς τῇ γυναικί *cave dicas uxori tuae*, et latissime hic usus patet, quem sic satis indicasse videor.

In cap. III 6. οἶσθά τι οὖν ἔθνος ἠλιθιώτερον ῥαψῳδῶν; respondet Niceratus: οὐ μὰ τὸν Δί', οὔκουν ἔμοιγε δοκεῖ. Intelligisne quae dicit? Non opinor. Intelliges autem, ubi rescripseris: οὔκουν ἔμοιγε δοκῶ, nempe εἰδέναι, quae nota est *assentiendi* forma.

In cap. III. 10. Σὺ δὲ, ἔφη ὁ Καλλίας, ἐπὶ τίνι μέγα φρονεῖς, ὦ Σώκρατες; καὶ ὃς μάλα σεμνῶς ἀνασπάσας τὸ πρόσωπον, ἐπὶ μαςροπείᾳ, εἶπεν. Offendo in ἀνασπάσας τὸ πρόσωπον nec dubito quin τὸ μέτωπον sit a Xenophonte scriptum. Usitatissimum est in ea re ἀνασπᾶν τὰς ὀφρῦς, ἀνεσπακὼς τὰς ὀφρῦς, ἐπηρκὼς τὰς ὀφρῦς, et ἀνατείνειν et ἀνέλκειν et sim. quae plurima undique collegit Dobraeus ad Aristophanis Acharn. vs. 1068. Notum est ludicrum in philosophos epigramma, cuius initium est:

Ὀφρυανασπασίδαι, ῥινεγκαταπηξιγένειοι,

apud Athenaeum p. 162 A. Ut Latine *contrahere frontem* et contra *explicare* aut *exporgere*, sic Graece τὸ μέτωπον συνάγειν dicebant et ἐκτείνειν τὸ μέτωπον et χαλᾶν τὸ μέτωπον. Ἀνασπᾶν τὸ μέτωπον apud Aristophanem emendate legitur in Equitt. 631.

ἡ βουλὴ δ' ἅπασ' ἀκροωμένη
ἔβλεψε νᾶπυ καὶ τὰ μέτωπ' ἀνέσπασαν.

contra in Vespis 655.

ἀκρόασαί νυν, ὦ παππίδιον, χαλάσας ὀλίγον τὸ μέτωπον.

Locum ex Equitibus afferens Athenaeus p. 367. A. τὰ πρόσωπ' attulit, sicuti et alibi πρόσωπον pro μέτωπον substituerunt librarii, quod ipsum nunc video Dindorfium admonuisse ad Steph. Thes. v. Μέτωπον, qui loci Xenophontei eandem emendationem sed dubitanter commendavit. In Xenophontis Cyneget. IV. 8. commemorantur canes πυρραὶ ἔχουσαι λευκὴν τρίχα ἐπανθοῦσαν περὶ τὰ πρόσωπα, Pollux τὰ μέτωπα affert, quod lubenter accipimus. In Isocratis Euagora § 44. σεμνὸς ὢν οὐ ταῖς τοῦ προσώπου συναγωγαῖς ἀλλὰ ταῖς τοῦ βίου κατασκευαῖς dubitasne μετώπου reponere? Adscripsi et reliquam loci partem, ut Platonis locum in Protagora in transcursu corrigerem. Editur p. 320. A. Κλεινίαν — ἐπιτροπεύων ὁ αὐτὸς οὗτος ἀνὴρ [Περικλῆς] καταθέμενος ἐν Ἀρίφρονος ἐπαίδευε· καὶ πρὶν ἓξ μῆνας γεγονέναι ἀπέδωκε τούτῳ οὐκ ἔχων ὅ τι χρήσαιτο αὐτῷ, sed resecto futili additamento Περικλῆς supple: καὶ (ὃς) πρὶν ἓξ μῆνας γεγονέναι κτέ.

Eadem correctio multo etiam plus proderit Oenomao apud Eusebium in Praeparat. Euang. V. 20, qui de Heraclidarum in Peloponnesum reditu scribens, quum Aristomachum ambi-

guo oraculo deceptum periisse retulisset, ita pergit ad ipsum Apollinem orationem convertens: τούτου δὲ υἱὸς ὢν ὁ Τήμενος κακοδαίμων ἧκεν ἐκ κακοδαιμόνων τρίτος, σὺ δ' αὐτῷ παρεγγυᾷς ἃ καὶ Ἀριστομάχῳ τῷ πατρὶ καὶ ὅσα ἄλλα· κἀκεῖνός σοι, ἔφη, πεισθεὶς ἀπέθανεν ἐν τῇ ἐσβολῇ, tu vero emenda: ἃ καὶ Ἀριστομάχῳ τῷ πατρί. καὶ ὅς· ἀλλὰ κἀκεῖνός σοι, ἔφη, πεισθεὶς ἀπέθανεν ἐν τῇ ἐσβολῇ.

In cap. IV. 1. ἀκούοιτ' ἄν, ἔφη ὁ Καλλίας, ἐμοῦ πρῶτον, emendandum esse censeo ἐμοῦ πρώτου. Quis non saepe vidit πρῶτος et πρῶτον confundi? Numquam hoc factum est quin sententia loci corrumperetur: sed in talibus viri docti id quod dicendum erat magis quam id quod dicitur cogitare solent, et sic vitium orationis non animadvertunt. Quis non recte intelligit verba Thucydidis II. 34. δημοσίᾳ ταφὰς ἐποιήσαντο τῶν ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρῶτον ἀποθανόντων, et tamen hoc ita dicitur quasi in bello *iterum* cadere potuerint, ut qui in hoc bello *primum* cecidissent. Imo vero *primi* ceciderant et πρώτων est reponendum. Eusebius in Stobaei Floril. XLVI. 41. non scripsit: ὁ θάνατος παρὰ τῶν πρώτως δίκαια θέντων οὐκ ὥς τι κακὸν ἐπετιμήθη, sed παρὰ τῶν πρώτων τὰ δίκαια θέντων, et passim menda eiusdemmodi recurrunt.

Manifestum additamentum eximendum est IV. 1. ἐν [τῷ χρόνῳ] ᾧ ὑμῶν ἀκούω ἀπορούντων τί τὸ δίκαιον ἐν τούτῳ δικαιοτέρους τοὺς ἀνθρώπους ποιῶ. Quis non sentit τῷ χρόνῳ abesse oportere, et *dum* ἐν ᾧ dici nescit, aut ἐν ὅσῳ (Porson. Advers. p. 294)? praeterea ἐν repetitum oportuit ἐν τῷ χρόνῳ, ἐν ᾧ. Etiam alibi apud Xenophontem eodem modo peccatum est.

Frequenti errore in § 3. μέν transpositum est in libris εἰ μὲν πρὸς τοὺς ἄλλους pro εἰ πρὸς μὲν τοὺς ἄλλους, de quo mendi genere supra quaedam annotavimus.

In § 4. pro ἐν μισθῷ αὐταῖς οἰκοῦσιν primus omnium Aem. Portus veram lectionem reperit ἐν μισθωταῖς οἰκοῦσιν. Commode Schneiderus attulit Theophrasti locum ex Charactt. XXIII. καὶ ἐν μισθωτῇ οἰκίᾳ οἰκῶν φῆσαι ταύτην εἶναι τὴν πατρῴαν, et Valckenaerius, qui in Annotationibus Mss. eandem correctionem huic loco adhibuit, adscripsit Athen. p. 212. D. ὁ δὲ πρότερον ἐκ μισθωτῆς οἰκίας ἐξιών.

In § 5. ἀνάσχου μέντοι, ὦ σοφιστά, ἐλεγχόμενος. Νὴ Δί',

ἔφη ὁ Σωκράτης, ἀνεχέσθω μέντοι, probo et sequor Ernesti iudicium ἀνασχέσθω reponi iubentis.

In § 7. ἥδιον γὰρ πιεῖσθε, rescribe sodes πίεσθε, qua sola forma Veteres usos esse iam satis constat. Πιοῦμαι plebeia dicendi συνήθεια peperit, quam formam a Moeride et Phrynicho recte improbatam saepius Graeculi genuinae πίομαι supposuerunt.

In § 8. tralaticium vitium irrepsit in verba: κρομύων ὄζων ἐπιθυμεῖ οἴκαδε ἐλθεῖν, ἵν' ἡ γυνὴ αὐτοῦ πιςεύῃ μὴ διανοηθῆναι μηδένα ἂν φιλῆσαι αὐτόν. Emenda μηδὲ διανοηθῆναι, *ne cogitasse quidem*, nedum id fecisse: quae in talibus tritissima omnibus locutio est. Similiter dicebant οὐδ' ἐνεθυμήθην, οὐδ' ἐμέλλησα, alia. Apud Demosthen. Orat. XXXV. 19. τὰ δὲ κεράμια τὰ τρισχίλια οὐδ' ἐμέλλησαν [οὐδὲ διενοήθησαν] ἐνθέσθαι εἰς τὸ πλοῖον, tolle interpretamentum. Videbis autem saepe in simili re οὐ δια — pro οὐδὲ δια — negligenter scribi, ut apud Isaeum I. 34. οἷς μὲν ζῶν οὐ διελέγετο ἅπασαν δοῦναι τὴν οὐσίαν, τοὺς δ' οἰκειότατα κεχρημένους οὐδὲ πολλοςοῦ μέρους ἀξιῶσαι, ubi emendandum est οὐδὲ διελέγετο, quae fere proverbialis locutio est, *ne alloquio quidem dignari*. Lysias III. 31. νῦν δὲ τούτῳ μὲν οὐδὲ διελέγετο ἀλλ' ἐμίσει πάντων ἀνθρώπων μάλιςα. Aristophanes Nub. 425:

οὐδ' ἂν διαλεχθείην γ' ἀτεχνῶς τοῖς ἄλλοις οὐδ' ἂν ἀπαντῶν.

et aliis locis.

In IV. 8. ὅπως μὴ φήσῃ τις, corrigendum est, φήσει, quo mendo nihil frequentius, ut saepius demonstravimus. Scribae vel cum barbarismo indicativi futuris subiunctivi aoristos substituunt. Peius etiam peccatur in iis ubi ὅπως cum futuro imperantis et ὅπως μή prohibentis est, quae ne admittunt quidem subiunctivum. Soloecum est in fragmento Poliochi apud Athen. p. 313. C.

ὅπως σε πείσῃ μηδὲ εἷς πρὸς τῶν θεῶν
τοὺς βόακας, ἄν ποτ' ἔλθῃ, λευκομαινίδας καλεῖν,

sed requiritur ὅπως σε πείσει μηδὲ εἷς, quemadmodum ὅπως μὴ ἐρεῖς in ὅπως μὴ εἴπῃς converti non potest, neque aliud quidquam huiusmodi. Recte scribitur in Platonis Menexeno p. 249. E. ἀλλ' ὅπως μου μὴ κατερεῖς, et in Hippia Maiore p. 286. C. ἀλλ' ὅπως παρέσει καὶ αὐτὸς καὶ ἄλλους ἄξεις, et

passim apud Platonem. Itaque expunge emblema in Lyside p. 211. B. ἀλλ' [ὅρα] ὅπως ἐπικουρήσεις μοι, ubi maior pars librorum servat ἐπικουρήσῃς, quod vitium inolevit in Platonis Symposio p. 222. D. ὅπως ἐμὲ καὶ σὲ μηδεὶς διαβάλῃ, imo vero διαβαλεῖ. Grassantur passim in talibus scribae, sed facile est a fraudibus dudum perspectis sibi cavere. Emendate legitur in Xenophontis Symposio IV. 20. ἄγε νυν, ὅπως μεμνήσει διακριθῆναι περὶ τοῦ κάλλους κτἑ. nisi quod μεμνήσῃ Editores retinent, quas formas omnes a scribis esse invectas nunc quidem satis compertum est.

In § 9. εἰς μὲν γὰρ μάχην ὁρμωμένῳ καλῶς ἔχει κρόμυον ὑποτρώγειν, ὥσπερ ἔνιοι τοὺς ἀλεκτρυόνας σκόροδα σιτίσαντες συμβάλλουσιν, et vitium est manifestum et remedium certum. Σκόροδα σιτίζειν est *allia pascere* non *alliis*, ridicule. Corrigendum est τοὺς ἀλεκτρυόνας σκοροδίσαντες συμβάλλουσιν, id est συμβάλλουσιν ἐσκοροδισμένους, utroque enim modo Athenienses loquuntur. Notissima res est ex Aristophanis Acharn. 166. et Equitt. 494. Ad illum locum pertinet Didymi annotatio ἐκ τῆς Κωμικῆς Λέξεως servata apud Hesychium v. Ἐσκοροδισμένος. Quod apud eundem legitur v. Σκοροδίσαι, si non, uti suspicor, ex hoc ipso loco Xenophontis sumtum est, certe egregie facit ad emendationem nostram stabiliendam. Σκοροδίσαι, inquit, τὸ πρὸ τῆς μάχης σκορόδοις ἀνατρῖψαι τοὺς ἀλεκτρυόνας, quae omnem dubitationem mihi quidem eximere videntur.

In § 11. εἰ δ' ὑμεῖς τὰ αὐτὰ πρὸς ἐμὲ πάσχετε οἷάπερ ἐγὼ πρὸς τὸν ἐμοὶ δοκοῦντα καλὸν εἶναι, requiro τοιαῦτα (non τὰ αὐτά) οἷάπερ ἐγώ. In decantatis Euripidis versiculis apud Aeschinem in Timarchea § 152, et hinc repetitis apud Demosthenem de Fals. Legat. § 245.

ὅςις δ' ὁμιλῶν ἥδεται κακοῖς ἀνήρ,
οὐ πώποτ' ἠρώτησα γιγνώσκων ὅτι
τοιοῦτός ἐστιν οἷσπερ ἥδεται ξυνών.

unice vera lectio mihi semper visa est:

τοιοῦτός ἐσθ' οἷοισπερ ἥδεται ξυνών,

olim a Wolfio commendata, sed neque ab Aeschinis Editoribus neque a Demosthenis probata. Verba οἷοισπερ ἥδεται ξυνών admonent me loci Platonici in Protagora, quem scribae

Attici moris ignari male mulcarunt. Editur pag. 327 D. εἰ — εἶεν ἄγριοί τινες, οἷοίπερ οὓς πέρυσι Φερεκράτης ὁ ποιητὴς ἐδίδαξεν ἐπὶ Ληναίῳ, sed ἀττικιςὶ scribendum est ἄγριοί τινες οἵουσπερ πέρυσι Φερεκράτης ἐδίδαξεν. Quam saepe librarii in οἷόσπερ ubi in attractione positum sit veteres et sanas lectiones ad suum captum interpolaverint, ad Demosthenem ostendam.

In § 14. ἥδιον δ' ἂν δουλεύοιμι ἢ ἐλεύθερος εἴην εἴ μου Κλεινίας ἄρχειν ἐθέλοι. Ferri potest ἐθέλοι, sed quanto melius εἴ μου Κλεινίας ἄρχειν μέλλοι scriptum esset, idque ipsum a Xenophonte suspicor esse profectum.

In § 15. ἐγὼ πρὸς πᾶσαν ἀρετὴν δικαιότερός σου εἰμὶ ἄγειν ἀνθρώπους, et haec scriptura manifesto sententiae adversatur, et quod Schneiderus coniecit ἄγων pro ἄγειν. Quid dicat Critobulus satis est perspicuum, nempe se non ad iustitiam tantum, ut Calliam, sed ad virtutem omnem adducere homines *posse*. Quid igitur aliud quaerimus, quum ἱκανώτερός σου εἰμὶ ἄγειν ἀνθρώπους olim a viro docto sit excogitatum? Quam recte ἱκανώτερός εἰμι ἄγειν dicatur putidum est ostendere velle, quum sexcenties in tali re ἱκανός ita sit poni solitum et in hac ipsa vicinia legatur. Sed id ipsum fortasse miretur aliquis quo modo vocabulum tam tritum et pervulgatum labem potuerit concipere. Nempe nihil est quod non possit in alia omnia depravari ab iis qui in describendo alias res agunt et quae legunt non intelligunt. Apud Demosthenem editur in Orat. XLV. 53. οὐ γὰρ τοὺς γεγραμμένους νόμους ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος μόνον ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς φύσεως οἰκεῖα ἀναιρεῖ. Intelligisne quae sint τὰ τῆς φύσεως οἰκεῖα opposita τοῖς νόμοις τοῖς γεγραμμένοις? Non opinor. Sed latet in οἰκεῖα vocabulum quo non est aliud apud Oratores tritius et frequentius, nempe τὰ τῆς φύσεως δίκαια ἀναιρεῖ, veluti in Orat. XXV. 28. προφάσεις πλάττων καὶ ψευδεῖς αἰτίας συντιθεὶς τὰ κοινὰ δίκαια ἀνατρέψειν οἴει. Rectissime igitur componuntur τὰ τῆς φύσεως δίκαια et τὰ τῶν νόμων δίκαια, quae commemorat idem Orator XXV. 3. μεθ' ἑαυτοῦ δείξων ἑκάτερος τὰ τῶν νόμων δίκαια [ἰσχυρά], ubi satis mirari non possum Dobraeo non obtemperari, qui dudum ἰσχυρά deleri iussit. Sed ad Xenophontem revertor.

In cap. IV. 15. οἵ γε καὶ ὧν δέονται μάλιςα, ταῦτ' αἰσχύνον-

ται, periit loci lepor et vis omnis elapso per negligentiam uno vocabulo, quod bis scriptum semel descripserunt: ὧν δέονται μάλιςα, (μάλιςα) ταῦτ' αἰσχύνονται. Comparasse iuvabit VIII. 33. ubi de eadem re dicitur: οὗτοι μάλιςα αἰσχύνονται αἰσχρόν τι ποιεῖν.

In § 19. insiticia verba esse: [ὁ δὲ Σωκράτης καὶ ἐτύγχανε προσεμφερὴς τούτοις ὤν] acute sensit Dindorfius, cuius iudicium sequor.

In § 21. οὐ γὰρ αὖ παύσῃ σὺ Κλεινίου μεμνημένος; difficile dictu est quid tandem sibi velit αὖ. Corrigendum arbitror: οὐ γὰρ σὺ παύσει Κλεινίου μεμνημένος; Adscriptum ΣΥ ad ΑΥ corrigendum in alienam sedem irrepsit. Quod haec verba optimum senarium efficiunt, offendet neminem qui meminerit passim senarios interdum puros omnibus scriptoribus excidere solere imprudentibus.

In cap. IV. 22. τί δῆτα οὕτως ὅμοιον εἴδωλον ἔχων πράγματά μοι παρέχεις ἄγεις τε αὐτὸν ὅπου ὄψει, nec sana neque Attica est ista verborum compositio: quis enim παρέχεις ἄγεις τε more Attico copulata esse putabit? Poëtis ista licita sunt et Ionibus: Atheniensibus non item. Praeterea fac bene haec iuncta esse, et τε pro καὶ positum nihil reprehensionis habere, perverse tamen dicitur πράγματά μοι παρέχεις καὶ ἄγεις, quandoquidem haec ipsa res, τὸ ἄγειν κτέ., Socrati dicitur creare molestiam (πράγματα παρέχειν). Sublata erit difficultas omnis si rescripseris πράγματά μοι παρέχεις ἄγειν σε αὐτὸν ὅποι ὄψει, quemadmodum semel et iterum ostendimus πράγματα παρέχειν cum *infinitivo coniungi id ipsum quod cui molestum est significante*, ut in ἵν' ἐμοὶ πράγματα βόσκειν παρέχῃς in Vespis, et in Phaedone πράγματα ταῖς γυναιξὶ παρέχειν νεκρὸν λούειν, et aliis locis, quorum nullus nostro loco est similior quam ipsius Xenophontis in Anabasi III. II. 27. αὗται γὰρ (αἱ σκηναὶ) ὄχλον μὲν παρέχουσιν ἄγειν, συνωφελοῦσι δ' οὐδέν, nam perinde est dicere πράγματα παρέχειν et ὄχλον παρέχειν. In Platonis Menone p. 76. A. ἀνδρὶ πρεσβύτῃ πράγματα προστάττεις ἀποκρίνεσθαι· nisi forte ipse Plato πράγματα παρέχεις ἀποκρίνεσθαι scripsit, vulgata scriptura certe in hanc sententiam erit accipienda.

In § 24. λίθινως ἔβλεπε πρὸς αὐτὸν καὶ [λίθινος] οὐδαμοῦ

ἀπήει ἀπ' αὐτοῦ, duplex olim circumferebatur scripturae *λιθίνως* in textu, *λίθινος* in ora libri, quarum utra verior sit ambiguus haereo: deinde *λίθινος* ex margine in verba vicina irrepsit.

In § 25. *ὡς ἐν ὑμῖν αὐτοῖς εἰρῆσθαι*, nihil verius Leonclavii emendatione, *ἐν ἡμῖν αὐτοῖς*. *Αὐτοί* eo sensu nonnisi cum prima persona coniungitur: *αὐτοὶ γάρ ἐσμεν* Graecum est, non item *αὐτοὶ γὰρ ἦτε* sed *μόνοι*, quoniam *αὐτοί* de *praesentibus* tantum dici sic potest. In Platonis Protagora p. 309 A. pro *ὥς γ' ἐν αὐτοῖς ἡμῖν εἰρῆσθαι* receperim quod Athenaeus servavit *ἐν ἡμῖν αὐτοῖς εἰρῆσθαι*. Quod autem dicit Socrates *δοκεῖ — οὗτος καὶ πεφιληκέναι τὸν Κλεινίαν, οὗ ἔρωτος οὐδέν ἐστι δεινότερον ὑπέκκαυμα*, egregie faciet ad melius intelligendum venustissimum Menandri fragmentum, quod primus ex obscuro angulo protraxit et eximie emendavit Porsonus in Advers. p. 293 sq.

Μὰ τὴν 'Αθηνᾶν, ἄνδρες, εἰκόν' οὐκ ἔχω
εὑρεῖν ὁμοίαν τῷ γεγονότι πράγματι,
ζητῶν πρὸς ἐμαυτὸν, τί ταχέως ἀπολλύει·
στρόβιλος; ἐν ὅσῳ συστρέφεται, προσέρχεται,
προέλαβεν, ἐξέρριψεν, αἰὼν γίγνεται.
ἀλλ' ἐν πελάγει συγκλυσμός; ἀναπνοὴν ἔχει,
»*Ζεῦ σῶτερ*," *εἰπεῖν*, »*ἀντέχου τῶν σχοινίων*."
ἑτέραν περιμεῖναι χἀτέραν τρικυμίαν.
ναυαγίου δ' ἂν ἐπιλάβοι', ἐγὼ δ' ἅπαξ
ἀψάμενός εἰμι καὶ φιλήσας ἐν βυθῷ.

Haec igitur, si Porsono credimus, »*verba sunt novi mariti celerem poenitentiam nuptias consequi docentis.*" Sed nunc quidem Porsono non est credendum. Verba sunt novi amatoris, qui *ut vidit, ut periit*, et repentino amoris ictu percussus didicit *ὅτι φιλήματος οὐδέν ἐστι δεινότερον ἔρωτος ὑπέκκαυμα*. Relege festivissimos versus et non dubitabis. Eadem opera expende an non melius sic legeretur: *εἰκόν' οὐκ ἔχω Εὑρεῖν ὁμοίαν τῷ γεγονότι πράγματι. Ζητῶ πρὸς ἐμαυτὸν, τί ταχέως ἀπολλύει. Στρόβιλος; κτἑ.* Praeterea manifesto mendosum est *προέλαβεν*. Quid, quaeso, est *ὁ στρόβιλος προλαμβάνει?* et *προὔλαβεν* scriptum oportuit. Repone:

ὑπέλαβεν, ἐξέρριψεν, αἰὼν γίγνεται,

ut saepissime dicitur ὁ ἄνεμος ὑπολαβὼν τὴν ναῦν ἐκβάλλειν εἰς τὴν γῆν, et similiter ὁ χειμών, veluti apud Herodotum VII. 170. ὑπολαβόντα σφέας χειμῶνα μέγαν ἐκβαλέειν ἐς τὴν γῆν. Sed unde digressa oratio est redeundum.

In § 26. ἀφεκτέον ἐγώ φημι φιλημάτων ὡραίων τῷ σωφρονεῖν δυνησομένῳ. Valckenaerius in Schedis: » *Ne* φιλήματα ὡραῖα *intelligantur scribendum syllaba repetita* φιλημάτων τῶν ὡραίων."

In § 27. ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ ἀμφότεροι ἐμβατεύετέ τι recte Dindorf recepit ἐμαστεύετε, quo verbo Ionico passim utitur Xenophon pro Attico ζητεῖν. Iisdem οἱ ζητηταί appellantur μαστῆρες, quod vocabulum ex Solonis legibus, ut opinor, sumtum, de certo quodam genere quaesitorum Athenienses usurpabant, vid. Harpocrat. v. Μαστῆρες. Ματεύειν Tragicis relinquendum.

Quod dicit Socrates § 28. ταῦτ' ἄρα ἐγὼ — τόν τε ὦμον πλεῖον ἢ πέντε ἡμέρας ὤδαξον καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ ὥσπερ κνῆσμά τι ἐδόκουν ἔχειν. Non est ulla dubitatio quin Xenophon πλεῖν ἢ πέντε ἡμέρας scripserit et eadem scriptura passim in similibus debeat scriptoribus Atticis restitui, ad quam undique expellendam scribae veluti coniurasse videntur. Pepercerunt ei in solo Aristophane metro coacti et in unico loco Demosthenis p. 413, 2, ubi unicus Codex, sed omnium optimus, servavit πλεῖν ἢ μυρίους. Rectissime iudicavit Dindorfius πλεῖν in talibus Demostheni ubique reddi oportere, quem vide ad p. 503, 18, ubi πλεῖν ἢ ἅπαξ restituit, et 570, 16. πλεῖν ἢ πέντε τάλαντα, et 657, 10. πλεῖν ἢ τριακόσια et 669, 6. πλεῖν ἢ τρία ἔτη, sed τρί' ἔτη scribendum, et 744, 23. ἐν πλεῖν ἢ διακοσίοις ἔτεσιν, et alibi passim. Maiore etiam iure haec antiquioribus reddenda sunt, veluti Antiphonti VI. 44. πλεῖν ἢ πεντήκοντα, et Lysiae III. 27. πλεῖν ἢ τέτταρα et πλεῖν ἢ διακοσίων, et XXX. 7. πλεῖν ἢ χίλιοι. Aeschini quoque reddendum II. 175. πλεῖν ἢ χίλια, et III. 48, et alibi. Summo ergo iure Xenophonti forma Attica et hoc loco et aliis pluribus erit restituenda. Tam assueti sunt scribae haec omnia refingere, ut vel apud Hesychium pro Πλεῖν, πλέον Ἀττικοὶ ἑκατέρως λέγουσιν suum πλεῖον substituerint. Turpius etiam peccarunt in locis, qualis est Platonis in Menexeno p. 235 B. καί μοι αὕτη ἡ σεμνότης παραμένει ἡμέρας

πλείω ἢ τρεῖς, quod emendandum est ad hoc Aristophanis:

Πλεῖν ἢ τριάκονθ' ἡμέρας | τοῦ μηνὸς ἑκάστου.

Praeterea κνῆσμα vitiosum est. Dicebant veteres κνῆν et κνῆσθαι pro ξύειν et ξύεσθαι, *radere* et *scalpere*, itaque κνήσματα sunt *ramenta*. Indidem κνῆσις nascitur et τυρόκνηστις et κνηστήρ, et κνῆσις et κνησιᾶν, *prurire*, palmaria emendatione repositum a Meinekio in Anaxila Athenaei p. 95 B.

δεινὸν μὲν γὰρ ἔχονθ' ὑὸς
ῥύγχος, ὦ φίλε, κνησιᾶν,

pro ὦ φίλε Κινησία, et notum est κνῆσαι nonnumquam in κινῆσαι abire. Bene reposuit Wyttenbachius κνήσαις in Platonis Symp. p. 185. E. ἀναλαβὼν τι τοιοῦτον οἵῳ κνήσαις ἂν τὴν ῥῖνα pro κινήσαις, sed requiro ὅτῳ (non οἵῳ) κνήσαις ἄν. Unusquisque ad hanc lucem statim emendabit Aristotelis locum in Problem. XXXV. 8. διὰ τί ἐάν τις τὸν περὶ μασχάλας τόπον κινήσῃ ἐκγελῶσιν; et mox διὰ τί πτερῷ τὰς ῥῖνας κινήσαντες πτάρνυνται; Perpetuo cum his confunduntur nata e κνίζω κνίσμα et κνισμός et κνισμώδης, nam sic ubique, non κνησμός et κνησμώδης scribendum esse censeo: eodem modo apud Xenophontem erratum esse olim Schneiderus perspexit κνίσμα optime reponi iubens. Contra κνήσματα, *ramenta*, reddendum Platoni est in Hippia Maiore p. 304. A. ubi editur: κνίσματά τοι ἐστὶ καὶ περιτμήματα τῶν λόγων.

Nunc quidem intactum evasit ταῦτ' ἄρα, ubi quod Schneiderus annotavit διά intelligendum, idem olim sciolo visum est, qui quum in Platonis Protagora p. 341. C. rectissime legeretur: ταῦτ' ἄρα καὶ μέμφεται τὸν Πιττακόν, in ora libri διά adscripsit, unde nata est vulgata lectio: [διὰ] ταῦτ' ἄρα. Optime Schneiderus in Symp. IV. 55. admonuit esse scribendum: ταῦτ' ἄρα — καὶ πρῴην ἐγώ σου ἤκουον εὐχομένου κτέ. pro ταῦτα γάρ, sed Editores non audiunt.

In eadem § 28. in fine quod legitur οὗτοι μὲν δὴ οὕτως ἀναμὶξ ἔσκωψάν τε καὶ ἐσπούδασαν, luculenter demonstrat σκώπτειν apud Atticos plane idem esse ac παίζειν, nisi quod *iocari* et *ioculo* quid *facere* et *dicere* significat, non *ludere* etiam, quae utraque notio in verbo παίζειν coniuncta est. Multa passim huius rei exempla occurrunt praesertim apud Xenophontem et Platonem, unde fraus perpluit in Platonis

Theage p. 125. E. in verbis: πάλαι, ὦ Σώκρατες, σκώπτεις [καὶ παίζεις] πρός με, ubi emblema tenemus manifestum.

In § 29. ὅτε μὲν πλούσιος ἦν πρῶτον μὲν ἐφοβούμην κτέ. Restituenda Xenophonti quoque est forma Attica ἦ, quam librarii ex Atticorum scriptis paene funditus deleverunt. In Platonis Rep. I. 328. C. εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ ἔτι ἐν δυνάμει ἦν τοῦ ῥᾳδίως πορεύεσθαι πρὸς τὸ ἄϛυ in libris optimis est, sed veram et antiquam lectionem ἦ servavit Porphyrius in Scholiis ad Odyss. Θ. 186. ubi docet ὅτι οἱ ἀρχαῖοι μονογράμματον αὐτὸ προεφέροντο (τὸ ἦ), sed vide quid designaverint scribae in omnibus exemplis ab eo allatis. Levissime et de nihilo fictam esse Hermanni sententiam »*ἦν pro imperfecto, ἦ pro aoristo habendum*" vix opus est dicere.

Non minus tralaticium et perpetuum mendum in vicinia conspicitur: ἀποδημῆσαι δὲ οὐδαμοῦ ἐξῆν. Graeculis solemne erat ποῦ dicere pro ποῖ, ut in ποῦ ἄπει; quos castigat Phrynichus p. 43. Eodem pacto sexcenties που pro ποι et ὅπου pro ὅποι substituunt, et ἄλλοθι pro ἀλλόσε aliaque huiusmodi committunt, quae omnia sine mora nobis ad certum usum Veterum corrigenda sunt: in his est οὐδαμοῖ quoque, quod isti in οὐδαμοῦ depravant sedulo, nos revocabimus ubicumque sententia εἰς οὐδένα τόπον requirit, ut in hoc Xenophontis loco.

Ionibus sunt relinquenda ὅθι, πόθι, οὐδαμόθι, quibus abutuntur nonnumquam Atticorum seri imitatores, Attici ipsi numquam usi sunt. Ludificantur enim nos scribae in Platonis Theage p. 125. A. ἔχων ὅθι πέμψας αὐτὸν δημιουργὸν ἂν ἐποίησας τῆς σοφίας ἧς ἐπιθυμεῖ, ubi οἷ reponendum esse apparet, et in Phaedone p. 108. B. ἀφικομένην δὲ ὅθιπερ αἱ ἄλλαι, ubi ipse Plato οἷπερ αἱ ἄλλαι scripserat, scioli attractionem non satis capientes turbas dederunt, ut saepius in talibus. Non mediocriter adiuveris Aristophanem in Avibus vs. 108. si pro elumbi senario:

ποδαπὼ τὸ γένος; — ὅθεν αἱ τριήρεις αἱ καλαί.

ei reddere volueris:

ποδαπὼ δ'; — ὅθενπερ αἱ τριήρεις αἱ καλαί.

Turpi errore lapsus est ὁ Ἀντάττικιϛής in Bekkeri Anecdotis, quum ex cap. IV. 31. οὐκέτι δὲ ἀπειλοῦμαι, ἀλλ' ἤδη ἀπειλῶ ἄλλοις colligeret, ἀπειλοῦμαι recte pro ἀπειλῶ dici posse

p. 82, 25. Ἀπειλοῦμαι ἀντὶ τοῦ ἀπειλῶ. Ξενοφῶν ἐν Συμποσίῳ. Ἄλεξις·

διηπειλεῖτό μοι.

sic enim locus constituendus est. Vide autem mihi quam leves et futiles isti sint homunciones, quibus multi temere aliquid tribuere solent. Ἀπειλοῦμαι dicere pro ἀπειλῶ non multo peius est quam pro χαίρω dicere χαίρομαι. Quam sollerter id ex loco Xenophontis elicuerit vides. Cumulum his addidit quum ex Alexide afferret διηπειλεῖτό μοι. Nempe verba cum διά composita quae *certamen* et *contentionem* significant solent ferme medii formam induere. Τοξεύω, ut hoc utar, et ἀκοντίζω habent διατοξεύομαι et διακοντίζομαι: Xenophon Cyrop. I. IV. 4. κατῆρχεν — ἢ διατοξευσόμενος ἢ διακοντιούμενος ἀπὸ τῶν ἵππων. Theophr. Charact. 27. πρὸς τὸν ἑαυτοῦ ἀκόλουθον διατοξεύεσθαι καὶ διακοντίζεσθαι. Eodem modo dicebant διαξιφίζομαι, διαδορατίζομαι, et non dissimili διαβαπτίζομαι, διαπληκτίζομαι. Sic βοᾶν habet διαβοᾶσθαι pro διακεκραγέναι, Demosthenes p. 806, 2. πρὸς ἅπαντας ἀεὶ προαιρεῖται διαβοᾶσθαι καὶ μέμφεσθαι τὰ λεγόμενα, i. e. *clamoribus certare*. Sic λοιδορεῖν habet διαλοιδορεῖσθαι, δάκνω διαδάκνεσθαι, ἀγγέλλω διαγγέλλεσθαι, σπουδάζω διασπουδάζομαι, κελεύω διακελεύομαι. *Cantando certare* διᾴδομαι dicitur, non διᾴδω, cuius verbi aoristum servavit Phrynichus in Bekkeri Anecd. p. 37, 3. Διᾴσασθαι τὸ διαμιλλήσασθαι ἐν ᾠδῇ τινι. Sic Comicus nescio quis διακυνοφθαλμίζεται iocose dixit pro *certat impudentia* apud Hesychium. Διακολακεύομαι e κολακεύω productum habet Isocrates in Panathen. p. 266. B. αἱ μέγισται τῶν Ἑλληνίδων πόλεων οὐκ αἰσχύνονται διακολακευόμεναι πρὸς τὸν ἐκείνου πλοῦτον. Talia sibi quisque pro re nata inter loquendum aut in scribendo ex certa analogia fingebat, qualia sunt διαπονηρεύομαι *improbitate certare*, διαριστεύομαι, διασωφρονίζομαι, διαρετίζομαι, διακαλοκαγαθίζομαι, διαπιθανεύομαι, et alia quaedam. Teles in Stobaei Floril. 5, 67. Διογένης ἐπεί τις ἐτραχήλιζεν ἀσθενῶς ἔχοντα οὐ διετραχηλίζετο ἀλλὰ δείξας αὐτῷ τὸν κίονα » βέλτιστε," ἔφη » τοῦτον ὤθει πρὸς τάδε." Διαπικραίνω, quod afferunt Lexicorum conditores, non est Graecum, sed διαπικραίνομαι. Hinc optime intelligi potest, cur Hedylus dicere potuerit in notissimo epigrammate apud Athenaeum p. 486. C:

ἡ διαπινομένη Καλλίςιον ἀνδράσι, θαῦμα
κοὐ ψευδές, νῆςις τρεῖς χόας ἐξέπιεν.

dixerunt Veteres διαπίνειν (vide Valckenaer. ad Herod. V. 18), sed ille communem omnibus analogiam secutus est, cum aequalibus omnibus, ut opinor. Sic Athenaeus ex ἀριςᾶν formavit διαριςᾶσθαι pro τῷ ἀριςᾶν διαμιλλᾶσθαι p. 412 F. Διαπολιτεύεσθαι quid sit, quum Harpocration male explicuerit, iuvat ad hanc lucem melius explicare: comparavit enim is v. Διαγορεύων διαγορεύειν — συναγορεύειν, διαφέρομαι — συμφέρομαι, διαφωνεῖν — συμφωνεῖν et διαπολιτεύομαι — συμπολιτεύομαι, quorum omnium eandem rationem esse contendit: διαγορεύων esse διάφορα καὶ οὐ τὰ αὐτὰ λέγων, itaque διαπολιτεύομαι esse διάφορα καὶ οὐ τὰ αὐτὰ πολιτεύομαι. Attice hoc dicitur τῆς πολιτείας οὐ τὴν αὐτὴν προαίρεσιν ἔχειν, sed graviter Grammaticus fallitur, nempe οἱ τὴν αὐτὴν τῆς πολιτείας προαίρεσιν ἔχοντες dicuntur διαπολιτεύεσθαι, qui earumdem partium sunt in rep. *de principatu certant inter se* aemuli: qui diversas partes sequuntur dicuntur ἀντιπολιτεύεσθαι. Multo etiam gravius peccavit Ammonius de D. V. p. 44. qui διαπολιτεύεσθαι dici narrat τοὺς ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως, ἀντιπολιτεύεσθαι δὲ τοὺς ἐξ ἑτέρας, quod quam futile commentum sit et plane absurdum unusquisque videt. Demosthenes et Hyperides, ut hoc utar, διεπολιτεύοντο, Phocion et Demosthenes ἀντεπολιτεύοντο. Hinc demum recte intelligitur locus Aeschinis in Ctesiph. p. 81. ἐγράφοντο γὰρ ἀλλήλους παρανόμων οὐ μόνον οἱ διαπολιτευόμενοι ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι τοὺς φίλους, *aemulos* enim dicit in rep., non *adversarios.*

Redeo nunc ad ἀπειλῶ, quamobrem hanc observationem commemorare institui. Dicebant omnes constanter ἀπειλῶ, sed eadem constantia omnes διαπειλοῦμαι dicebant: quod quum et ex analogia et omnium usu certissimum esse compereris certa emendatione et Aeschinis locum et Lysiae mecum restitues. Aeschinis locus est mendosus in Falsa Legat. § 136. καὶ τελευτῶντες προσέκρουον φανερῶς ἐν Μακεδονίᾳ καὶ διηπείλουν τοῖς τῶν Θηβαίων πρέσβεσιν, ubi quis punctum temporis dubitabit διηπειλοῦντο τοῖς — πρέσβεσιν reponere? Sequens ΤΟΙΣ, ut passim alibi, praecedentem syllabam ΤΟ absorpsit. Compara locum ex Timarchea § 43. διαπειλησαμένων δὲ

τοῦ Μισγόλα καὶ τοῦ Φαίδρου τοῖς ξένοις καὶ κελευόντων ἤδη ἀκολουθεῖν εἰς τὸ δεσμωτήριον, et non diu dubitabis, quin in loco Lysiae XII. 72. ἵνα μήτε ῥήτωρ μηδεὶς αὐτοῖς ἐναντιοῖτο μήτε ἀπειλοῖτο, turpis barbarismus sic removendus sit, ut μήτε διαπειλοῖτο rescribatur.

Quod apud Herodotum legitur II. 121. 3. εἰ δὲ τούτων ἀμελήσει διαπειλέειν αὐτὴν ὡς ἐλθοῦσα πρὸς τὸν βασιλέα μηνύσει αὐτὸν ἔχοντα τὰ χρήματα recipiendum est, quod optimi libri obtulerunt ἀπειλέειν, quo facto in libro VII. 15. νῦν δὲ καὶ διαπειλῆσαν οἴχεται, statim perspicies duabus literulis voculae KAI male repetitis διαπειλῆσαν pro vera lectione ἀπειλῆσαν vitio esse natum.

Diligenter lectitavit ὁ ἀντατTικιστής Xenophontis Symposium unde affert p. 79, 33. Ἀναπτερῶσαι: Ξενοφῶν Συμποσίῳ. ex IX. 5. πάντες ἀνεπτερωμένοι ἐθεῶντο. Elegans verbum ἀναπτεροῦν et apud Platonem occurrit et perfacete in Aristophanis Avibus v. 1439. et apud alios multos, ut non sit perspicuum cur id Grammaticus enotaverit. Eiusdemmodi est annotatio p. 84, 7. Βαλάντιον οὐχὶ φασὶ δεῖν λέγειν ἀλλὰ φάσκωλον. Ξενοφῶν Συμποσίῳ. Legitur. IV. 2. sed quid notius quam βαλάντιον? et quis est qui eo vocabulo non utatur? Rarius est quod annotavit p. 101, 28. Κεντρίζειν: Ξενοφῶν Συμποσίῳ. Solus enim Veterum, quod sciam, verbo κεντρίζειν Xenophon utitur, sed utitur saepius. Quod annotat p. 103, 33. Κρυφῇ ἀντὶ τοῦ λάθρᾳ. Ξενοφῶν Συμποσίῳ, respicit V. 8. μόνον κρυφῇ φερόντων, melius pro λάθρᾳ posuisset κρύβδην. Opponuntur enim inter se Athenis κρύβδην φέρειν τὴν ψῆφον et φανερὰν τὴν ψῆφον φέρειν notissimo usu. Scribarum flagitium vides p. 106, 19. Λαβύραν Ξενοφῶν Συμποσίῳ. σημαίνει τὸ χαίρειν. Legendum est ex Sympos. VIII. 30. Γάνυται — σημαίνει τὸ χαίρει. Alius Grammaticus in Bekk. Anecd. p. 230, 7. Γάννυται: γελᾷ, ἥδεται, χαίρει. tralaticio errore pro γάνυται. Affert denique p. 112, 2. Προσεκαύθη ἀντὶ τοῦ ἐκάη. Ξενοφῶν Συμποσίῳ. sed non intellexit quam iocosam irrisionem et reprehensionem verbum προσεκαύθη contineret in Sympos. IV. 23. Coqui dicuntur τὰ ὄψα, τὸ κρέας προσκάειν, et haec ipsa ubi nimio igne *adusta* sunt προσκαυθῆναι dicuntur, vasa quoque et patinae *adustae* dicuntur προσκε-

καῦσθαι. Luculentum exemplum est apud Alexidem Athenaei p. 383. C. Hinc igitur sumtum προσκαυθῆναι ad turpem et flagitiosum amorem urbane sciteque translatum est. Sed redeo ad ea, unde huc digressus sum.

In cap. IV. 32. bis in libris omnibus vitiose scriptum est οὐκέτι οὐδὲ μέλει οὐδενί et οὐδὲ γὰρ ἔχω, pro οὐδὲν μέλει, quod Hemsterhusius, et οὐδὲν γὰρ ἔχω, quod Heindorfius revocavit. Haec quoque scripturae discrepantia tralaticia est, atque adeo nostri est ubique arbitrii contemta futili Codicum auctoritate constituere ἐκ τῶν συμφραζομένων utrum οὐδέ an οὐδέν sit lectio verior. Iuvat ex Oratoribus Atticis locos complusculos sic depravatos apponere emendatiores. In Isocratis Archidamo 80. corrige οὐδὲ γὰρ ἂν πολλῆς πραγματείας δεήσειεν, ubi οὐδέν editur. Antiphonti redde V. 45, οὔτε ἐν τῇ γῇ σημεῖον (οὐδὲν) οὐδὲ αἷμα ἐφάνη, ubi necessarium οὐδέν interciderat. Redde Dinarcho II. 15. ἀγαθὸν μὲν ὑμᾶς πεποίηκεν οὐδὲν πώποτε, pro οὐδὲ πώποτε. In Lycurgi Leocratea 52, probanda est Bekkeri correctio: οὐδ' ἐφ' ὑμῖν ἀποψηφίσασθαι Λεωκράτους pro οὐδὲν ὑμῖν. Redde Aeschini II. 74. περὶ μὲν τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως οὐδ' ἐνεχείρουν λέγειν pro οὐδὲν ἐνεχείρουν. Redde Demostheni X. 8. οὐδὲν ἐφροντίσατε οὐδ' ἐπεστράφητε οὐδὲ τούτων pro οὐδὲν τούτων, et XX. 7. ὅταν παντελῶς μηδὲν πλέον μέλλῃ εἶναι τοῖς χρηστοῖς οὖσιν, pro μηδὲ πλέον μέλλῃ [μηδὲν] εἶναι, et ibid. § 140, οὐδὲν ἐστιν ὄνειδος pro οὐδ' ἐστίν. et XXI. 122. οὐδὲν αὐτὸν ἠδικηκότα pro οὐδέ et XXVI. 16. οὐδὲν χρήσιμος pro οὐδέ. Contra recte in Sympos. VIII. 3. emendatum est οὐδὲ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ὑπερορᾷ pro οὐδὲν ἡμᾶς, et multi adhuc loci similem emendationem exspectant.

In IV. 35. ὁ μὲν αὐτῶν τἀρκοῦντα ἔχει καὶ περισσεύοντα [τὰ] τῆς δαπάνης, recte Dindorfius male repetitum ex superiore syllaba τά resecuit.

In IV. 36. ποιοῦσι πολὺ δεινότερα τῶν ἀπορωτέρων, imo vero τῶν ἀπορωτάτων, ut occupavit reponere Dindorfius. Est ista solemnis et perpetua in libris confusio, saepius iam a multis correcta, saepe etiam nunc corrigenda.

In § 37. εἴ τις [πολλὰ ἔχων καὶ] πολλὰ ἐσθίων μηδέποτε ἐμπίπλαιτο, optime Dindorf. emblema expunxit: praeterea ἐμ-

πίμπλαιτο scribendum. Miror quomodo idem pepercerit pronomini *ἐγώ* absurde repetito § 37. *ἐγὼ δὲ οὕτω μὲν πολλὰ ἔχω ὡς μόλις αὐτὰ καὶ [ἐγὼ] αὐτὸς εὑρίσκω.* In fine eiusdem § scribendum est *μηδὲν μᾶλλον Καλλίου τουτουΐ τοῦ πλουσιωτάτου ῥιγῶν*, pro *τούτου* et *ῥιγοῦν*. Satis enim constat de praesentibus si quis quem digito vel oculis designat *οὑτοσί* sine articulo cum nomine proprio coniunctum poni solere, et perinde vitiosum esse in tali re *Καλλίας οὗτος* et *ὁ Καλλίας οὑτοσί.* Itaque emendandum est IV. 43. *Σωκράτης τε γὰρ οὑτοσί* pro *οὗτος*, et IV. 61. *τοιοῦτος μέντοι μοι δοκεῖ Ἀντισθένης εἶναι οὑτοσί*, pro *οὗτος*: contra expunge articulum apud Isaeum IX. 2. *ἔστι γὰρ [ὁ] Κλέων οὑτοσὶ ἀνεψιὸς Ἀστυφίλῳ*, et in eiusdem fragmento I. *ἀδελφὸς ἡμῖν ἐστὶν οὑτοσὶ [ὁ] Εὐφίλητος.* Apud Lysiam XX. 1. legendum: *ὧν εἷς ὢν οὑτοσὶ τυγχάνει Πολύστρατος*, non *οὗτος*, et multi aliorum loci ad hanc rationem conformandi supersunt. Quod autem *ῥιγῶν* pro *ῥιγοῦν* rescripsimus, notum est Atticos illa forma uti solere, sed scribas hanc sedulo substituere.

In § 42. *πολὺ δικαιοτέρους εἰκὸς εἶναι τοὺς εὐτέλειαν μᾶλλον ἢ πολυχρηματίαν σκοποῦντας*, verbum *σκοπεῖν* ab huius loci sententia prorsus abhorret, quae *ἀσκοῦντας* postulat. *Εὐτέλειαν ἀσκεῖν* quam bene dicatur et quam bene huic loco conveniat et notum est et perspicuum. Quid vulgatius etiamnunc est quam

Χρήματα δίζησθαι, ἀρετὴν δ', ὅταν ᾖ βίος, ἀσκεῖν.

et quemadmodum *ἀρετὴν ἀσκεῖν* dicitur, sic quodlibet genus virtutis et laudis dicitur quis *ἀσκεῖν*. Nonnumquam, sicuti *ἐπιτηδεύειν*, de vitiis quoque, ut apud Platonem in Gorgia p. 508. A. *σὺ δὲ πλεονεξίαν οἴει δεῖν ἀσκεῖν, γεωμετρίας γὰρ ἀμελεῖς*, qui locus Xenophonteo simillimus est. Eodem modo *ἀσκῶν* in *σκοπῶν* depravatum est apud Platonem in Gorgia p. 526. D. ubi pro *τὴν ἀλήθειαν σκοπῶν* recipiendum est *ἀσκῶν* servatum ab iis, quos Heindorfius indicavit.

In § 44. *ὥστε καὶ θεάσασθαι τὰ ἀξιοθέατα καὶ ἀκούειν τὰ ἀξιάκουστα*, recte Dindorf. *θεᾶσθαι* reposuit ob seq. *ἀκούειν*, non *ἀκοῦσαι*. Solent talia apud bonos scriptores *ἀντιστρέφειν*, et librarios novimus *θεᾶσθαι* — *θεάσασθαι*, *πειρᾶσθαι* — *πειράσασθαι*, *ἀκροᾶσθαι* — *ἀκροάσασθαι*, *ἰᾶσθαι* — *ἰάσασθαι* et sim. confun-

dere: saepe etiam χρῆσθαι et χρήσασθαι. Platoni redde in Phaedro p. 231. B. οὔτε — προφασίζεσθαι, οὔτε — ὑπολογίζεσθαι, — αἰτιᾶσθαι, pro αἰτιάσασθαι. Redde Demostheni p. 25, 23. πολὺ γὰρ ῥᾷον ἔχοντας φυλάττειν ἢ κτᾶσθαι πάντα πέφυκεν, pro κτήσασθαι. Luciano reddiderim in Bis Accusato cap. I. οὐδ' ὅσον κνῆσθαι τὸ οὖς, φασὶν, σχολὴν ἔχων, pro κνήσασθαι. Κνώμενοι apud eum saepe legitur, et Atticum κνῆσθαι vel e Platonis Gorgia p. 494. C. sumere potuit. Plane eodem modo προσκνῆσθαι a Graeculis corruptum est in προσκνίσθαι, προσκνίσασθαι et προσκνήσασθαι in Xenophontis Memor. I. II. 30, ubi nunc recte legitur: ἐπιθυμῶν Εὐθυδήμῳ προσκνῆσθαι ὥσπερ τὰ ὕδια τοῖς λίθοις.

In § 45. sic demum intelligam id quod Niceratus dicit, quum scriptum erit: ἐγὼ γὰρ ἥξω παρ' αὐτοῦ δανεισόμενος τὸ μηδενὸς προσδεῖσθαι. Οὕτω (γὰρ) πεπαιδευμένος ὑφ' Ὁμήρου ἀριθμεῖν — ϛαθμῷ καὶ ἀριθμῷ κτἑ.

Pessime abundat vocula καί in § 48. διὰ δὲ τὸ προειδέναι [καὶ] ὅ τι ἐξ ἑκάϛου ἀποβήσεται, quod indicasse satis est: praeterea delenda sunt verba [ἅ τε δεῖ καὶ ἃ οὐ χρὴ ποιεῖν] ex superioribus repetita non sine turpi orationis negligentia: sic optime coalescunt nunc male divulsa — ἐνύπνια καὶ οἰωνούς, οἷς ἐγὼ ὅταν μὲν πείθωμαι κτἑ.

Ad § 50. οὗτος μὲν δὴ ὁ λόγος οὕτως ἐσπουδαιολογήθη respexit Photius v. Σπουδάζω. — ἐπὶ δὲ τοῦ σεμνολογεῖν τὸ σπουδαιολογεῖν Ξενοφῶν Συμποσίῳ, sed fallitur homo doctus, ut vides: aliud enim esse σεμνολογεῖν, aliud σπουδαιολογεῖν perspicuum est.

In cap. IV. 55. πρώην pervulgato vitio scribitur, ut passim, pro πρῴην. Incredibile dictu est quot scribendi errores pepererit literula I a librariis suo arbitratu modo male omissa, modo negligenter addita. Nullus exstat liber scriptus, in quo istud genus vitii non sit frequens. Plerique scribae τὸ προσγεγραμμένον ἰῶτα solent plane omittere: hinc factum est ut etiamnunc pro ζῷον, ᾠόν, κρεᾴδιον, λάθρᾳ, κρύφᾳ cet. ζῶον, ὠόν cet. soleant scribi, et sic πρώην pro πρῴην. Hinc adiectiva in -ῶος nata sunt, quae nulla fuerunt umquam, sed in -ῷος olim exibant. Adscribunt contra male formis Doricis in -ω pro -ου exeuntibus, et dualibus, ut in Antiphanis loco apud

Stob. Floril. 100, 32. ὥσπερ πονηρῷ ζωγράφῳ pro πονηρὼ ζωγράφω, et passim. Praeterea saepissime diphthongus ῃ male in ηΐ resolvitur, ut in ληΐζομαι pro λῄζομαι, aliisque similibus. Felix est Meinekii emendatio in Antipatri loco apud Stob. Floril. 67, 25. τὸ γαμεῖν τῶν χαλεπωτάτων εἶναι δοκεῖ, τὸν δὴ θεὸν ἐξουσίαν διδόντα πρὸς ἀκολασίαν — ἰσόθεον νομίζουσι, pulchre emendavit τὸν δ' ἤθεον (βίον) — ἰσόθεον νομίζουσιν. Tangit Antipater Romanos *coelibes coelites* dictitantes. Scriptum fuerat ΤΟΝΔΗΘΕΟΝ de more pro ΤΟΝΔΗΙΘΕΟΝ. Sic in Platonis, qui fertur, Hippia Minore p. 369. A. οὐ χρή olim male legebatur pro *non uteris*, οὐ χρῇ. In Platonis Phaedro p. 242. A. egregius Bodleianus exhibet sine sensu ἐπειδὰν ἀποψυχη μεν, nempe in antiqua scriptura ΑΠΟΨΥΧΗΙΜΕΝ omissum est ι iterum, quod in ΑΠΟΨΥΧΗ iam erat omissum, et sic periit manus Platonis ἐπειδὰν ἀποψυχῇ ἴμεν, quam futiles correctores in ἀποψύξῃ et ἴωμεν depravarunt. Eadem medicina, qua non est alia lenior, barbarismum eximet e Maximo Tyrio XXVII. 4. ἐὰν μὲν ἐπὶ τὸ καλὸν φαινόμενον ἡ ψυχὴ ἄξῃ, ἔρως καλείσθω τοῦτο, οὐκ ἐπιθυμία, vertunt »*nos impellit animus*," quasi ἦξα pro ἤγαγον dici possit. Emenda ᾄξῃ: saepe ἀΐξαι, ᾆξαι et ἄξαι confusa sunt.

Plane sensu vacuum est quod legitur IV. 64 οὗτος ἄν μοι δοκεῖ — πολλοῦ ἂν ἄξιος εἶναι καὶ πόλεσι καὶ φίλοις καὶ συμμάχοις κεκτῆσθαι. Videor mihi et ipsam Xenophontis manum reperisse et simul corruptelae originem. Veram scripturam facillime elicere poteris usus hac incerti Grammatici annotatione in Bekkeri Anecd. p. 412, 9. Ἄξιος λαβεῖν ὁ μισθός: τοῦτο τῶν εἰς κάλλος ἠσκημένων, σημαίνει δέ τι τοιόνδε· ἄξιός ἐστιν ὁ μισθὸς ὥστε λαβεῖν αὐτόν, ἔστι δὲ παρὰ Κρατίνῳ. deinde Homerica quaedam exempla affert et sic pergit: καὶ Σοφοκλῆς· (imo vero Euripides in Medea 319).

γυνὴ γὰρ ὀξύθυμος, ὡς δ' αὔτως ἀνήρ,
ῥᾴων φυλάσσειν ἢ σιωπηλὸς σοφός.

ὁ δὲ νοῦς· ῥᾷον ἄν τις φυλάξαιτο τὸν ὀξύθυμον ἢ τὸν κρύπτοντα διὰ σιγῆς τὴν ὀργήν. Intelligisne iam quid Xenophon scripserit? Nempe quemadmodum Cratinus ἄξιος λαβεῖν ὁ μισθός dixerat, sic Xenophon dedit πολλοῦ ἄξιος — καὶ πόλει καὶ φίλοις σύμμαχος κεκτῆσθαι, quorum sententia est: τὸν τοιοῦτον καὶ

πόλει καὶ φίλοις πολλοῦ ἄξιόν ἐςι σύμμαχον κεκτῆσθαι. Non dissimili modo Plato dixit in Phaedro p. 238. A. *ἐπωνυμίαν οὔτε καλὴν οὔτε ἐπαξίαν κεκτῆσθαι.* Intelligisne etiam sciolos, quum exquisitum dicendi genus *καὶ εἰς κάλλος ἠσκημένον* non satis caperent, suo more turbare et grassari coepisse? Interposito temere *καί* coniunxere *καὶ φίλοις* [*καὶ*] *συμμάχοις κεκτῆσθαι*, quoniam *φίλους καὶ συμμάχους* saepe coniunctos videre assueti erant. Deinde *καὶ πόλει* in eandem labem tractum est et sic est natum *καὶ πόλεσι καὶ φίλοις καὶ συμμάχοις*: interea, ut vides, sententia loci periit. Cur sit legendum *καὶ πόλει* (non *πόλεσι*) *καὶ φίλοις* manifestum est, quum de *uno* haec dicantur, qui et de rep. et de amicis bene mereatur. Sine articulis sic dici solere *καὶ πόλει καὶ φίλοις* supra ad Hieronem demonstravimus. Compara Memor. I. II. 48 et I. VI. 9.

In cap. V. 2. *μόνον τὸν λαμπτῆρα ἐγγὺς προσενεγκάτω.* Necesse est ut *τις* inseratur, quod nunc quidem intelligi non potest, ut in *αὐλησάτω* II. 21, quoniam unius tantum erat hoc facere ex omnibus qui aderant, quamobrem legendum est *ἐγγύς* (*τις*) *προσενεγκάτω.* Saepius *τις* perire solet, ut supra iam ostendimus, aut in *εἷς* depravari. In Sympos. I. 8. *ἐννοήσας* (*τις*) *τὰ γιγνόμενα*, ex Aristide *τις* revocatum est, in Xenophontis libris omnibus omissum. Excidit *τις* et apud Antiphontem V. 91. *ἐν μὲν γὰρ ἀκεςῷ πράγματι καὶ ὀργῇ χρησαμένους καὶ διαβολῇ πειθομένους* (emenda *πιθομένους*) *ἔλαττον ἐςιν ἐξαμαρτεῖν. μεταγνοὺς γὰρ ἔτι ἂν ὀρθῶς βουλεύσαιτο.* Pessime corruptus locus est: *ἔτι ἂν ὀρθῶς* natum est ex veteris scripturae reliquiis ΕΠΑΝΟΡΘΩΣ * * *, id est *ἐπανορθώσ(αιτο)*, quo recepto suppleverim *μεταγνοὺς γὰρ* (*ἄν τις τὸ γεγονὸς*) *ἐπανορθώσαιτο.* Eadem temeritate interpolator paulo ante § 90. dederat: *ἀποψηφισαμένοις μὲν ὑμῖν ἐμοῦ νῦν ἔξεςι τότε χρῆσθαι ὅ τι δὴ βούλεσθε* (corrige *ὅ τι ἂν βούλησθε*), *ἀπολογήσασθαι οὐδὲ βουλεύσασθαι ἔτι περὶ ἐμοῦ ἐγχωρεῖ.* Luce clarius est pro *ἀπολογήσασθαι* dedisse Oratorem *ἀπολέσασι δέ*, quod omnium primus Dobraeus perspexit. Unde igitur illa absurda scriptura? Nempe supererat in libro vetusto ac lacero ΑΠΟΛ * * * * ΟΥΔΕ, quod Graeculus de suo supplevit, quemadmodum isti lacunas explere solent scilicet. Expeditior est

emendandi via in Demosthenis Midiana § 131. *οὐ γὰρ ἡγεῖτο λαμπρὸν οὐδὲ νεανικὸν — ὅ τι ἂν τ ι ς πρὸς ἕνα ε ἷ ς διαπράττηται, ἀλλ' εἰ μὴ φυλὴν ὅλην — προπηλακιεῖ — ἀβίωτον ᾤετ' ἔσεσθαι τὸν βίον αὐτῷ.* Vitiosum est *τις*, nam ipse Midias verbi *διαπράττηται* subiectum est: *τις* ex ΕΙΣ natum et sic scribendum: *ὅ τι ἂν εἷς πρὸς ἕνα διαπράττηται.* Sed revocat me Xenophon ad sese.

In cap. IV. 9. nullo pacto ferri potest: *ἡ μὲν δὴ παῖς καὶ ὁ παῖς κρύφα ἀ ν έ φ ε ρ ο ν.* Ridiculum enim est *τὰς ψήφους ἀναφέρειν* pro *διαφέρειν*, quo utuntur in ea re Attici omnes, et ipse Xenophon paullo ante: *ἀλλὰ δ ι α φ ε ρ ό ν τ ω ν τὰς ψήφους.* Saepissime vidi ΔΙ in Ν depravari, et contra: itaque suspicor veterem lectionem ΚΡΤΦΑ ΔΙέφερον male repetita literula Α in *ἀνέφερον* abiisse, et Xenophonti *κρύφα δ ι έ φ ε ρ ο ν* restitui oportere. Deinde recte Dindorf. pro *διέπραττε τόν τε λύχνον κτἑ.*, *δ ι ε π ρ ά τ τ ε τ ο τόν τε λ.* emendavit. Quid enim tritius in tali re quam *διαπράττεσθαι?*

In cap. VI. 1. Heindorfio obtemperatum oportuit *φιλήματα* delendum esse admonenti. Ne Graeca quidem est haec verborum compositio: *οἱ μὲν τὰ νικητήρια* [*φιλήματα*| *ἀπολαμβάνειν τὸν Κριτόβουλον ἐκέλευον.* In § 2. quum Hermogenes interrogatus *τί ἐςι παροινία*; respondisset: *εἰ μὲν ὅ τι ἐςὶν ἐρωτᾷς οὐκ οἶδα· τὸ μέντοι μοι δοκοῦν εἴποιμ' ἄν*, Socrates: *ἀλλὰ δ ο κ ε ῖ τοῦτο*, inquit. Quis hoc intelligit? Sed non *videri* hoc, sed *satis esse* Socrates dixerat: *ἀλλ' ἀ ρ κ ε ῖ τοῦτο*, noto et frequenti usu, v. c. in Memor. II. I. 8. et aliis locis. Vides quam facile ΑΡΚΕΙ in ΔΟΚΕΙ potuerit corrumpi.

In cap. VI. 6. pro *ἆρα σύ, ὦ Σώκρατες, ὁ φροντιςὴς ἐπικαλούμενος*; admonuimus iam ante legendum esse videri: *ἆρα σὺ εἶ Σ ω κ ρ ά τ η ς ὁ φροντιςὴς ἐπικαλούμενος;*

In iis quae § 7. Socrates dicit: *ἄνωθεν μέν γε ὄντες ὠφελοῦσιν, ἄνωθεν δὲ φῶς παρέχουσιν*, nonnulli viderunt *ὕοντες* pro *ὄντες* veram lectionem esse. Nemo ante Valckenaerium, cuius haec est in Schedis annotatio: »*Quid, obsecro, hic ὄντες efficit? Corrigo ἄνωθεν μέν γε ὕ ο ν τ ε ς ὠφελοῦσιν. 'Saepe θεός dicitur ὕειν Xenophonti.*" Mihi quoque *ὕοντες* verissimum esse videtur, sed eo recepto locus nondum persanatus est, sed nullo negotio persanari potest scribendo: *ἄνωθεν μέν γε ὕον-*

τες ὠφελοῦσιν, ἄνωθεν δὲ φῶς παρέχοντες, qua compositionis forma nihil apud Xenophontem tritius. Ubi ὕοντες labem concepit, nescio quis παρέχοντες in παρέχουσιν correxit scilicet.

In § 8. nondum poenitet olim correxisse: εἰπέ μοι, πόσους ψύλλου πόδας ἐμοῦ ἀπέχεις; ταῦτα γάρ σέ φασι γεωμετρεῖν. pro ψύλλα πόδας ἐμοῦ ἀπέχει; Dindorfius ψύλλης — ἀπέχεις; recepit. Syracusanus homo ex sua dialecto ψύλλος retinuit pro ψύλλα, quemadmodum IX. 2. dixit: εἶτα παιξοῦνται πρὸς ἀλλήλους. Nemo enim Atticorum παιξοῦμαι dixit umquam aut ἔπαιξα aut πέπαικται, aut quidquam huiusmodi. Ψύλλος non ψύλλα Syracusanos dixisse, Epicharmum et alios, Photius v. Ψύλλα et Hesychius docebunt. Quomodo ψύλλου in ψύλλα abire potuerit perspicuum est: deinde male sedulus corrector ψύλλα — ἀπέχει de suo dedit, sententiae securus.

In cap. VII. 2. ἐπεὶ δ' ᾖσεν, quoniam res ipsa docet concinuisse omnes, ἐπειδὴ ὁ Σωκράτης ἦρχεν ᾠδῆς, in ἐπεὶ δ' ᾖσαν emendandum est. Deinde recte Dindorfius θαυματουργήσειν recepit pro θαυμασιουργήσειν: θαύματα enim haec sunt, non θαυμάσια. Quod statim dicit Socrates: κινδυνεύσω ἐγὼ τῷ ὄντι φροντιστὴς εἶναι, quis semel admonitus dubitabit κινδυνεύω emendare? Non dubitabit certe assiduus lector Platonis, apud quem κινδυνεύω sic positum frequentissimum est. Non *futurum* est id quod dicit Socrates, sed nunc cum maxime fiebat: νῦν οὖν σκοπῶ, inquit, (ubi et φροντίζω poterat dicere) ὅπως ἂν κτέ. Futurum quando recte ponatur ostendam ex alio Xenophontis loco, quem simul gravi mendo liberabo. Legitur in Memorab. II. III. 17. ἐὰν οὖν ἐμοῦ ταῦτα ποιοῦντος ἐκεῖνος μηδὲν βελτίων γίγνηται; Τί γὰρ ἄλλο, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἢ κινδυνεύσεις [ἐπιδεῖξαι] σὺ μὲν χρηστός τε καὶ φιλάδελφος εἶναι, ἐκεῖνος δὲ φαῦλός τε καὶ οὐκ ἄξιος εὐεργεσίας; ubi quum infinitivum ἐπιδεῖξαι expunxeris oratio Graeca erit et sana. Ἐπιδεῖξαι εἶναι pro ὢν foedissimus est soloecismus, et requireretur ἐκεῖνον δὲ φαῦλον ὄντα. Resecto molesto emblemate omnia sunt expedita et aperta: illic igitur rectissime κινδυνεύσεις εἶναι scriptum est: nempe ὅταν ὁ ἀδελφὸς μηδὲν βελτίων γίγνηται.

Permirum est quod legitur VII. 3. τὸ ἐπὶ τοῦ τροχοῦ ἅμα

περιδινουμένου γράφειν τε καὶ ἀναγιγνώσκειν θαῦμα μὲν ἴσως τι ἐςίν κτέ. Equidem non concesserim id esse *θαῦμα*, nam satis apparet id esse etiam paulo plus quam *θαῦμα*, nempe *παντάπασιν ἀδύνατον.* Ut satis sit mirabile, sed tamen huiusmodi ut fieri possit, emenda *περιδινουμένους*: ipsi enim in rota velociter circumacta sedentes tamen in ea vertigine scribebant aliquid et legebant.

In § 4. *χαλκίον* scribendum est, non *χαλκεῖον*; et in § 5. *πολὺ ἂν οἶμαι αὐτούς τε ῥᾷον διάγειν καὶ τὸ συμπόσιον [πολὺ] ἐπιχαριτώτερον εἶναι*, quoniam *πολὺ ἂν* ita praemittitur, ut ad utramque sententiae partem aequaliter sit referendum, perspicuum est repetitum *πολύ* insiticium esse et expungendum.

In § 7. *πᾶσα μὲν ἡ πόλις οἶδε, πολλοὺς δ' οἶμαι καὶ τῶν ξένων*, diligenter videndum an non *πολλοὶ δ', οἶμαι, καὶ τῶν ξένων* sit verius.

In cap. VIII. 1. *μεγέθει μὲν πάντας ἐπέχοντος, ψυχῇ δὲ ἀνθρώπου ἰσουμένου*, quod pro *ἰσουμένου* Dindorfius *ἱδρυμένου* substituit laudandum est, sed perficies emendationem scribendo *ἐνιδρυμένου.* Post pauca bene *ἂν* expunxit Stephanus ex verbis *εἰκὸς ἡμᾶς — ἔρωτος μὴ [ἂν] ἀμνημονῆσαι*, sed Editores non audiunt.

In § 3. *οὐχ ὁρᾶτε ὡς σπουδαῖαι μὲν αὐτοῦ αἱ ὀφρύες*, admissa Heindorfii correctione *ἢ οὐχ ὁρᾶτε*, scribendum est *αἱ ὀφρῦς.*

In § 5. Antisthenem sic dixisse existimo: *ἀεὶ τοιαῦτα ποιεῖς, τότε μὲν τὸ δαιμόνιον προφασιζόμενος τότε δ' ἄλλου του ἐφιέμενος*, deinde nescio quem ad *τοιαῦτα ποιεῖς* adscripsisse *οὐ διαλέγῃ μοι*, quae verba irrepserunt postea in alienam sedem, ita ut nunc legatur *τότε μὲν τὸ δαιμόνιον προφασιζόμενος [οὐ ιαλέγῃ μοι] τότε δέ κτέ.*

In cap. VIII. 13. mendosus locus est, *φιλεῖν γε μὴν τῶν μὲν τὸ ἦθος ἀγαμένων ἀνάγκη ἰδία καὶ ἐθελουσία καλεῖται.* ad quem Valckenaerius in Schedis annotavit: »*Cur* propria *necessitas? Quomodo φιλεῖν τινός Graece dicitur? Corrigo: φιλία γε μὴν τῶν τὸ ἦθος ἀγαμένων ἀνάγκη ἡδεῖα καὶ ἐθελουσία καλεῖται.*" In *ἡδεῖα* pro *ἰδία* Dindorfius quoque incidit.

In § 15. *ἅπερ καὶ πρὸς τὰ σιτία διὰ πλησμονήν, ταῦτα ἀνάγκη καὶ πρὸς τὰ παιδικὰ πάσχειν*, scribe *ταὐτὰ ἀνάγκη*,

vel rectius etiam *ταῦτ' ἀνάγκη*. Diximus de ea re in superiobu .

Quod in libris est § 15, *διὰ τοῦτο καὶ ἐπαφροδιτωτέρα*, recte Ernestus et Valckenaer. in Schedis. *καὶ ἀνεπαφροδ.*, sed primus Dindorfius — *διτοτέρα* pro — *διτωτέρα* correxit. Passim scribae in talibus hallucinantur et praecedente longa vocali *-ώτερος* solent scribere, in quibus omnibus ineptum est aliquid tribuere Codicibus.

In § 17. pro mendosis verbis, *μήτ' ἂν παρά τι ποιήσῃ*, facile est ad intelligendum quid sententia loci unice postulet, sed ipsa Xenophontis manus ex illa scriptura manifesto elici non potest. Veri simillimum est *μήτ' ἂν παρακμάσῃ* Xenophontem scripsisse, quod Iacobsius coniecit. Valckenaer. in Schedis de *παρηβήσῃ* cogitaverat. Librarius ex libro perroso aut lacero Symposium describens, quum quid esset scriptum expedire non posset, id dedit quod sibi videre videbatur. *Παρακμάζειν* et *παρηκμακώς* in ea re trita sunt.

In § 19. vulgata lectio *ἃ σπεύδει πράττειν πέρα τῶν παιδικῶν*, optime correcta est in *παρὰ τῶν παιδικῶν*. Usitatum est dicere *πράττειν ἀγαθόν τι παρὰ τῶν θεῶν*, deinde sic dicebant ut Xenophon in Hellen. I. IV. 2. *ἔλεγον ὅτι Λακεδαιμόνιοι πάντων ὧν δέονται πεπραγότες εἶεν παρὰ βασιλέως*, et sic *παρὰ τῶν παιδικῶν πράττειν τι* quid sit perspicuum est.

In § 25. pervulgatum librorum vitium semel emendatum est, semel relictum. Editur: *οὐ γὰρ ὅπως πλείονος ἄξιος γένηται ἐπιμελεῖται ἀλλ' ὅπως αὐτὸς ὅτι πλεῖστα ὡραῖα καρπώσεται.* Quod est in libris *καρπώσηται* bene est emendatum, sed eadem opera *ὅπως πλείονος ἄξιος γενήσεται* correctum oportuit.

Non uno mendo inquinatus est locus VIII. 26. *καὶ μὴν καὶ τῶν παιδικῶν ὅσα μὲν ἂν εἰδῇ ὅτι ὁ τοῦ εἴδους ἐπαρκῶν ἄρξει τοῦ ἐραστοῦ, εἰκὸς αὐτὸν τἄλλα ῥᾳδιουργεῖν*, ubi corrigendum est *ὃς μὲν ἂν εἰδῇ*, et abiecto articulo *ὅτι τοῦ εἴδους ἐπαρκῶν ἄρξει* i. e. *ὅτι ἄρξει ἐὰν τοῦ εἴδους ἐπαρκῇ*. Reponendum esse *ὃς μὲν ἂν* pro *ὅσα* colligo e Graecorum consuetudine, qui talia *πρὸς τὸ σημαινόμενον* componere assolent, idque Xenophontem nunc quoque fecisse et sequens *αὐτόν* arguit et plane confirmat id quod sequitur *ὃς δ' ἂν γιγνώσκῃ ὅτι κτέ.*

In § 29. pro *ὅσων δὲ ψυχαῖς ἀγασθείη* non est ulla dubitatio quin *ψυχάς* unice verum sit.

Soloecum est in § 31. *Ἀχιλλεὺς Ὁμήρῳ πεποίηται — Πατρόκλῳ — τιμωρῆσαι*, requiro enim *τιμωρήσας*. Dicebant enim *Ὅμηρος ποιεῖ* aut *πεποίηκέ τινα λέγοντά τι ἢ ποιοῦντα ἢ πάσχοντα*: et eodem modo *Ὁμήρῳ πεποίηται ἤτοι λέγων τι ἢ πράττων*. Sic Plato in Gorgia p. 525. D. *Ὅμηρος — πεποίηκεν ἐν ᾅδου τὸν ἀεὶ χρόνον τιμωρουμένους Τάνταλον καὶ Σίσυφον. Θερσίτην δὲ οὐδεὶς πεποίηκε μεγάλαις τιμωρίαις συνεχόμενον*, et sic passim loquuntur alii.

In § 32. *ἀπολογούμενος ὑπὲρ τῶν ἀκρασίᾳ συγκυλινδουμένων*, duplex suspicio formam *συγκυλινδουμένων* premit. Attici enim aut *κυλίνδω* et *κυλίνδομαι* aut *καλινδοῦμαι* dixisse videntur: sequiores *κυλινδῶ* et *κυλινδοῦμαι* usurpabant et ex formis *κυλίσω*, *ἐκύλισα*, penultima longa, et *κεκύλισμαι* et *ἐκυλίσθην* elicuerunt formam *κυλίω*, veteribus inauditam. Eodem modo Veteres *ἀλίνδω* et *ἀλίνδομαι* dicebant, et *ἀλῖσαι* et *ἐξαλῖσαι*, Graeculi *ἀλινδοῦμαι* usurpant, et *ἀλῖσαι* indocte referunt ad formam *ἀλίζω*: vid. Pierson. ad Moerid. p. 52. Itaque *συγκαλινδουμένων* reponerem, nisi praepositionem *σύν* ab ea re alienam esse viderem, quae mihi *ἐγκαλινδουμένων* videtur postulare. Facile est ad intelligendum quid sit *συγκυλίνδεται τῇ γυναικί*, non item quomodo quis *ἀκρασίᾳ συγκαλινδεῖσθαι* dicatur. Obiter redde illud ipsum Michaëli Psello, cuius locum attulit L. Dindorfius ad Steph. v. *Ἐγκυλίω*, nihili enim est *τὴν πολλοῖς ἐγκυλισθεῖσαν ἀνδράσι γυναῖκα*, sed scripserat homo *συγκυλισθεῖσαν*. Eodem modo Maximus Tyrius XX. 4. Penelopes procos dicit *συγκυλινδεῖσθαι τῆς νυκτὸς θεραπαινιδίοις*. *Ἐγκαλινδεῖσθαι* in talibus et ab ipsa rei natura commendatur et multorum usu certam fidem habet. Perinde est *καλινδεῖσθαι ἔν τινι* et *ἐγκαλινδεῖσθαί τινι*. Platonica sunt *καλινδεῖσθαι ἐν ἀμαθίᾳ*, *ἐν πάσῃ ἀμαθίᾳ*, et odiose *ἐν δικαστηρίοις καλινδεῖσθαι*, quemadmodum quis proprie *ἐν πηλῷ*, aut *ἐν βορβόρῳ* dicitur *καλινδεῖσθαι*, et Priamus apud Homerum *κυλινδόμενος κατὰ κόπρον*. Rectissime igitur notans *foedas* et *flagitiosas* libidines dixit *ὑπὲρ τῶν ἀκρασίᾳ ἐγκαλινδουμένων*. Diversum loquendi usum Veterum et recentiorum demonstrat Hesychii *Ἐγκαλινδούμενος*: *ἐγκυλιόμενος*, qui addit: *Ἐγκαλινδεῖται*:

ἐναναστρέφεται, ἐνδιατρίβει, recte, nisi quod rei *immundae* ac *turpis* notionem continet. Non aliter accipiendus est locus Isaei in Orat. V. 44. οὐδὲ τὰ ἀναθήματα — εἰς τὴν πόλιν κεκόμικας, ἀλλ' ἐν τοῖς λιθουργείοις ἔτι καλινδεῖται, ubi κυλινδεῖται editur. Eodem modo accipitur ἐν ἀγορᾷ κυλίνδεται, et καλινδεῖσθαι ἐν ἀγορᾷ, et apud Aristotelem: περὶ τὴν ἀγορὰν κυλίεσθαι, quod non est *in foro versari*, (quae honestissima res est), sed dicuntur id facere τὰ περιτρίμματα τῆς ἀγορᾶς, ὁ ἀγοραῖος ὄχλος, homines otiosi et male feriati, quum in foro conterunt ac perdunt diem. Dicuntur haec omnia cum contemtu aut reprehensione aut indignatione, ut ἀλύω et ῥέμβομαι et φθείρομαι cum compositis quibusdam περιφθείρομαι, ἀποφθαρῆναι, προσφθαρῆναι, aliisque. Sic et καλίνδησις et ἐγκαλίνδησις ponuntur in re turpi, καλινδήσεις ἐν γυναίοις, ἐν πόρναις, caeterisque eiusdemmodi.

Ex his igitur Lexicorum emendanda ratio est: ἐγκυλῖσαι, ut hoc utar, apud Pherecratem Stobaei Floril. CXVI. 12.

εἰκῇ μ' ἐπῆρας ὄντα τηλικουτονὶ
πολλοῖς ἐμαυτὸν ἐγκυλῖσαι πράγμασιν,

ad ἐγκυλίνδω est referendum, et eodem modo εἰσεκύλισα in Aristoph. Thesmoph. 651.

εἰς οἷ' ἐμαυτὸν εἰσεκύλισα πράγματα,

ubi Ravennas εἰσεκύλησα exhibet, et ἐσκυλίσας ibid. vs. 767. referenda sunt ad formam εἰσκυλίνδω. Sic etiam ἐξεκυλίσθη apud Homerum, ἐκκυλισθήσει in Aeschyli Prometheo, εἰς ἔρωτας ἐκκυλισθέντας apud Xenoph. Memor. I. II. 22. et ἐὰν δὲ ἐκκυλισθῇ ἐκ τῶν δικτύων in Xenophontis Cyneg. VIII. 8, et quidquid huiusmodi apud Veteres occurrit ad formam ἐκκυλίνδω referendum est, quae forma apud Sophoclem et Aristophanem exstat. Sic κατακεκυλισμένοι ἀπὸ τῶν ἵππων in Cyrop. V. III. 1. et μὴ κατακυλισθῇ δειμαίνοντες apud Herod. V. 16. ad κατακυλίνδω pertinent, non ad κατακυλίω, quae forma temporibus demum Macedonicis in usu esse coepit. In Aristophanis Ranis vs. 536. Ravennas servavit μετακυλίνδειν, casu fortasse, sed haec vera lectio est, non μετακυλινδεῖν, quod editur. In Aristophanis Pace vs. 7. vera lectio περικυλίσας τοῖν ποδοῖν, quae in libris depravata est in περικυκλίσας, ad περικυλίνδω referenda est, quae forma reddenda Platoni in

Legg. p. 893. E. τῷ περικυλίνδεσθαι, non περικυλινδεῖσθαι. Προκυλίνδομαι et προκαλινδοῦμαι sic differunt, ut hoc *adulantis* sit et *adorantis*, illud *supplicis*. In utrumque locum subrepit in libris vitiosa forma προκυλινδεῖσθαι. Itaque Demostheni de F. L. p. 450, 3. redde οὗτος δ' ἐκείνῳ (Aeschines Philippo) προὐκαλινδεῖτο καὶ τοὺς παιᾶνας ᾖδεν, et eadem opera redde Aristophani in Avibus 501. προκαλινδεῖσθαι τοῖς ἰκτίνοις, et 502. ἐκαλινδούμην ἴκτινον ἰδών, ubi Ravennas προκυλινδεῖσθαι servat et contra metrum ἐκυλινδόμην. Ἐπικυλίνδω supra Xenophonti reddidimus, et nondum poenitet in Vespis vs. 201. reposuisse:

ἀνύσας τι προσκύλισον: οἴμοι δείλαιος.

pro προσκύλιέ γ': οἴμοι: nemo enim dubitabit quin forma κυλίω Aristophanis aetate plane fuerit inaudita, et quid sibi vult ridiculum γε? Sed e diverticulo in viam.

In cap. VIII. 33. θαυμαστὰ λέγων εἴ γε οἱ — ἀναισχυντεῖν πρὸς ἀλλήλους ἐθιζόμενοι οὗτοι μάλιστα αἰσχύνονται αἰσχρόν τι ποιεῖν, miror neminem sensisse vitium in αἰσχύνονται, quod tamen admodum perspicuum est. Et Valckenaerius quidem sensit, cuius in Schedis haec est brevis annotatio: „*scribendum reor* αἰσχυνοῦνται," verissime: futurum enim in talibus ponitur ad significandum factum non esse umquam neque fieri posse quod quis dixerit, et omnino θαυμαστὸν εἰ, δεινὸν εἰ, et similia omnia cum futuro coniunguntur ubi admirationem aut indignationem aut huiusmodi quid movet, non id quod quis fecit aut facit, sed id quod facturus esse videtur. Demosthenes Orat. LVII. 27. πῶς οὐ δεινὸν εἰ τοὺς παῖδας ὁ βουλόμενος κρινεῖ; et in Orat. XXIV. 99. πῶς οὐ δεινὸν εἰ — ἔσται, et in Orat. XXI. 212. εἴπερ εἰσὶ φίλοι καὶ δεινὸν εἰ μὴ πλουτήσει Μειδίας ἡγοῦνται, et ubi praesens cum futuro componitur in Orat. XX. 71. οὔκουν αἰσχρὸν εἰ αἱ μὲν παρὰ τοῖς ἄλλοις δωρεαὶ βέβαιοι μένουσιν αὐτῷ, τῆς δὲ παρ' ὑμῶν μόνης τοῦτ' ἀφαιρεθήσεται; et apud Xenophontem in Cyrop. V. III. 47. πάνυ γὰρ αὐτῷ ἐδόκει θαυμαστὸν εἶναι εἰ οἱ μὲν βάναυσοι ἴσασι τῆς ἑαυτοῦ τέχνης ἕκαστος τῶν ἐργαλείων τὰ ὀνόματα — ὁ δὲ στρατηγὸς οὕτως ἠλίθιος ἔσοιτο ὥστε οὐκ εἴσοιτο τῶν ὑφ' ἑαυτῷ ἡγεμόνων τὰ ὀνόματα, ex quo loco satis colligitur θαυμαστὸν εἰ αἰσχύνονται ab eo dici qui rem mirabilem sed tamen

veram commemorat, contra θαυμαστὸν εἰ αἰσχυνοῦνται ab eo, cui ea res, quoniam absurda sit, numquam usu ventura videatur.

In § 35. κἂν μὴ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ταχθῶσι τῷ ἐραστῇ, vehementer probo Dindorfii correctionem ἐν τῇ αὐτῇ τάξει ταχθῶσι. Suspicor olim τάξει excidisse, deinde Graeculum de more *vocabulum bene Graecum* supplevisse.

In § 39. Σόλων — νόμους ἀρίστους τῇ πόλει κατέθηκεν, miror unde importuna praepositio accesserit, sed hoc scio retineri non posse et ἔθηκεν esse reponendum. Quis enim inducere poterit in animum νόμους κατατιθέναι pro τιθέναι Graece dici posse?

Inepte legitur § 39. πρόξενοι δὲ καὶ κατάγονται ἀεὶ παρὰ σοὶ οἱ κράτιστοι αὐτῶν. Callias erat enim, ut opinor, πρόξενος, non Lacedaemonii: corrigendum itaque πρόξενος δ' εἶ καὶ κτέ.

In § 41. εἰ δ' ὑμῖν δοκῶ σπουδαιολογῆσαι μᾶλλον ἢ παρὰ πότον πρέπει, suspicor σπουδαιολογεῖσθαι esse verius, quoniam et praesens tempus unice rei convenit, et forma σπουδαιολογεῖσθαι certiorem habet fidem quam σπουδαιολογεῖν, et propter similem analogiam in δικαιολογεῖσθαι, μικρολογεῖσθαι, κοινολογεῖσθαι, ὑψηλολογεῖσθαι, ἀκριβολογεῖσθαι, aliis, et propter testimonium disertum Xenophontis in Anabasi I. IX. 27. προσκαλῶν τοὺς φίλους ἐσπουδαιολογεῖτο. Similia confunduntur et alibi. Apud Demosthenem p. 421, 20. σὺ δ' ἐκεῖ — καταισχύνας τούτους ἐνθάδε σεμνολογεῖ, veram lectionem solus Parisinus S. servavit, a caeteris omnibus aut in σεμνολογεῖς depravatam aut in σεμνολογῇ. Hinc apud Aeschinem II. 93. reposuerim: καὶ σεμνολογεῖ ἡμῖν, pro librorum omnium scriptura σεμνολογεῖς.

In cap. IX. 1. καὶ [ὁ Λύκων] ὁ πατὴρ αὐτῷ συνεξιὼν κτέ. Non dubitabis puerile emblema resecare. Nulla in re magis insulsum et inficetum sciolorum ingenium apparet quam in additamentis istiusmodi, quae pariter in Graecis Latinisque scriptoribus pullulant. Exempla huius rei multa iam subinde attuli, quibus pauca addam. Cicero in prima actione in Verrem XVII. 51. ad praetorem M'. Acilium Glabrionem his verbis se convertit: »*id ne accidat tu tua sapientia —, M'. Gla-*

brio, potes providere. — Fac tibi paternae legis [Aciliae] *veniat in mentem.*" Ridiculum emblema vides. Post pauca § 52. »*Si* [Glabrionis] *patris vim et acrimoniam ceperis —, si avi* [Scaevolae] *prudentiam —, si soceri* [Scauri] *constantiam*" cet. non sunt haec fortasse tam ridicula, sed non ferenda tamen. Nota est omnibus Graecorum consuetudo, qua filium clari patris solent *πατρόθεν προσαγορεύειν* honoris causa aut cum gravitate quadam interdum et iocosa, veluti *ὦ παῖ Κλεινίου, ὦ παῖ Μένωνος, ὦ παῖ Ἀρίστωνος, ὦ παῖ Σωφρονίσκου, ὦ παῖ Φιλίππου*, aliaque quam plurima. Notabilis in hanc rem est Platonis locus in Lyside 204. E. *οὐ γὰρ πάνυ τι αὐτοῦ τοὔνομα λέγουσιν ἀλλ' ἔτι πατρόθεν ἐπονομάζεται διὰ τὸ σφόδρα τὸν πατέρα γιγνώσκεσθαι αὐτοῦ.* In his igitur scioli genio indulgent et sedulo nomina sibi nota apponunt, ut apud Herodotum VII. 10. *σὺ δὲ, ὦ παῖ Γωβρύεω* [*Μαρδόνιε*], *παῦσαι λέγων λόγους ματαίους*, et apud Platonem in Lyside p. 204. B. *ὦ παῖ Ἱερωνύμου* [*Ἱππόθαλες*], ubi intactum evasit p. 207. B. *ὦ παῖ Δημοφῶντος, πότερος ἡμῶν πρεσβύτερος*; et p. 209. A. *μή οὐ τοῦτό σε, ὦ παῖ Δημοκράτους, κωλύῃ*, et in Menone p. 76. E. *ὦ παῖ Ἀλεξιδήμου.* Sed recurrit vitium in Cratylo p. 384. A. *ὦ παῖ Ἱππονίκου* [*Ἑρμόγενες*]. Tenemus interpolatorem in Phaedone p. 89. C. *παρακαλῶ τοίνυν, ἔφη, οὐχ ὡς Ἡρακλῆς ἀλλ' ὡς Ἰόλεως* [*τὸν Ἡρακλῆ*], nam, praeterquam quod inficetum est emblema, Graeculus utitur vitiosa forma sequiorum *τὸν Ἡρακλῆ*, quum Veteres constanter *τὸν Ἡρακλέα* dixissent. Vidimus supra *Περικλῆς* inepte insertum in Protagorae loco: idem emblema removendum est ex Alcibiade I. p. 124 C. *ὁ ἐπίτροπος ὁ ἐμὸς βελτίων ἐστὶ καὶ σοφώτερος ἢ* [*Περικλῆς*] *ὁ σός.* Affine genus est interpolationis in Ione p. 531. D. *ὦ φίλη κεφαλή* [*Ἴων*], et in Critone p. 54. D. *ὦ φίλε ἑταῖρε* [*Κρίτων*], et p. 44. B. *ὦ δαιμόνιε* [*Σώκρατες*] et p. 44. C. *ὦ μακάριε*, [*Κρίτων*], et in Hippia Maiore p. 293. D. *ὦ δαιμόνιε, φησὶ*, [*Σώκρατες*], et alia quaedam eiusdemmodi. Unum tantum addam ex Herodoto IX. 91. *ὦ ξεῖνε Σάμιε, τί τοι τὸ οὔνομα; ὁ δὲ εἶπε* »*Ἡγησίστρατος.*" *ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον — εἶπε· Δέκομαι τὸν οἰωνὸν* [*τὸν Ἡγησίστρατον*], *ὦ ξεῖνε Σάμιε*, quae satis est indicare. Nunc ad Symposium redeo.

Nempe unus mihi locus corrigendus restat in cap. VIII. 6.

ἐῴκεσαν γὰρ οὐ δεδιδαγμένοις τὰ σχήματα ἀλλ' ἐφιεμένοις πράττειν ἃ πάλαι ἐπεθύμουν, ubi emendandum est ἀλλ' ἐφειμένοις πράττειν. Non saepe parcunt sequiores Graeculi formis εἷκα et εἷμαι, ἀφεῖκα, ἐφεῖκα, παρεῖκα cet. et ἀφεῖμαι, ἐφεῖμαι, παρεῖμαι, ἀνεῖμαι cet., quae olim abierant in desuetudinem. Passim igitur illas formas obscuratas esse animadvertes et confundi ἀφιέμενος, ἀφέμενος et ἀφειμένος similiaque omnia: unde consequitur nostri esse ubique arbitrii constituere quae sit vera scriptura et cuique loco conveniens, et librorum futiles discrepantias in talibus negligi et contemni oportere. Nil igitur curamus h. l. quod in libris est aut in Iuntina aut in Aldina, clamat ipsa loci compositio δεδιδαγμένοις et ἐφειμένοις inter se opposita a Xenophonte olim fuisse. Quam sit illa confusio frequens, sic demonstrare iuvat, ut locos compluscculos adhuc ea labe affectos apponam emendatiores. Apud Lycurgum in Leocratea § 37. scribendum est οἱ ἀφειμένοι τοῦ ϛρατεύεσθαι, non ἀφιέμενοι, similiterque in § 40. τοὺς τοῖς σώμασιν ἀπειρηκότας — καὶ ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ ϛρατεύεσθαι ἀφειμένους, non ἀφιεμένους. Contra in Philippi Epistola apud Demosth. Orat. XII. 14. repone μὴ προέμενος δὲ τὸ χωρίον pro προειμένος, et apud Demosth. Orat. XXIII. 157. lege πείθουσι τὸν Ἀρτάβαζον τοῦ μὲν τιμωρεῖσθαι τὸν Χαρίδημον ἀφέσθαι (non ἀφεῖσθαι), ἀποϛεῖλαι δ' ὑπόσπονδον, mirifice enim πείθουσι coniungitur cum *perfecto*. Sed perfectum restituendum est in Demosth. Orat. LIX. 104. τοῖς οὕτω φανερῶς ἐνδεδειγμένοις τὴν εὔνοιαν τῷ δήμῳ καὶ προειμένοις ἅπαντα, non προεμένοις. In Isocratis Archidamo § 74. facile intelliges τῆς μὲν πόλεως ἀφέσθαι scribendum esse, non ἀφεῖσθαι, similiterque § 83. ἀφέσθαι τῆς πόλεως τολμήσαιμεν, ubi frustra Urbinas ἀφεῖσθαι obtulit, quod cum verbo τολμᾶν coniungi non potest. In eiusdem Antidosi § 42. ἐκείνως ὑμᾶς ἡγοῦμαι τάχιϛ' ἂν ἀφεῖσθαι τῆς δόξης ταύτης, video novissimum Editorem Urbinatis auctoritatem ausum esse spernere et veram lectionem ἀφέσθαι recipere.

Utar nunc, ut soleo, nonnullis Symposii locis, ex quorum comparatione loci quidam aliorum in integrum restitui possint. Quod legitur in Symp. I. 11. συνεσκευασμένος δὲ παρεῖναι ἔφη πάντα τἀπιτήδεια ὥϛε δειπνεῖν τἀλλότρια, simillimum

est verbis parasiti apud Nicomachum Stobaei Floril. XIV. 7. vs. 41.

πάντα γὰρ πρόσεςί μοι
ὅσαπερ ἔχειν τἀλλότρια τὸν δειπνοῦντα δεῖ,

ubi duobus verbis transpositis legendum est τὸν τἀλλότρια δειπνοῦντα δεῖ.

Quod dicit Xenophon III. 4. λέγω ὑμῖν ἐφ' ᾧ μέγιςον φρονῶ, et similiter μέγα φρονεῖν ἐπί τινι et μέγιςον φρονεῖν recurrit § 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, et eodem sensu § 14. ἐπὶ τίνι μάλιςα ἀγάλλει; et passim omnes eodem modo loquuntur, pessime depravatum est apud Aeschinem de F. L. § 125. ὁ Βυζάντιος Πύθων, ἄνθρωπος περὶ τὸ γράφειν λόγους μέγα φρονῶν, neque ulla esse potest dubitatio quin ἐπὶ τῷ γράφειν Orator scripserit, quod olim a Wolfio commendatum Editores repudiarunt. Μέγα φρονεῖν solet in μεγαλοφρονεῖν a Graeculis depravari, ut μεῖζον φρονεῖν in μείζω φρονεῖν, et φρονεῖν μέγιςον saepe corrumpitur in φρονεῖν μέγιςα et φρονεῖν μάλιςα. In Symp. III. 9. ἐπὶ πενίᾳ μέγα φρονῶ nemo mirabitur Stobaeum μεγαλοφρονῶ afferre, quod nemo probabit utpote ex sequiorum συνηθείᾳ arreptum. Cur igitur servabimus in Isocratis Areopagitico § 43. τοὺς ἐλευθέρως τεθραμμένους καὶ μεγαλοφρονεῖν εἰθισμένους, quum μέγα φρονεῖν ab ipso scriptum esse appareat, quemadmodum in § 73, ubi μεγαλοφρονεῖν in libris omnibus legitur praeterquam in Urbinate, qui solus μέγα φρονεῖν servavit. Manifestum vitium ex Demosthenis Orat. XXVIII. 2. ἐλέγξαι πειράσομαι πρῶτον ἐφ' ᾧ φρονεῖ μάλιςα, sic tolle ut rescribas φρονεῖ μέγιςον.

Verba Xenophontis III. 11. Καλλιππίδης ὁ ὑποκριτὴς ὑπερσεμνύνεται ὅτι δύναται πολλοὺς κλαίοντας (κλάοντας) καθίζειν, admonent me loci corrupti in Cyropaedia II. ii. 14. τοῦ κλάειν καθίζοντος τοὺς φίλους — ἔμοιγε δοκεῖ ἐλάττονος ἄξια διαπράττεσθαι ὁ γέλωτα αὐτοῖς μηχανώμενος, ubi requiro τοῦ κλάοντας καθίζοντος, ut statim διὰ τοῦ κλάοντας καθίζειν et § 15. κλάοντας ἐκείνους πειράσει καθίζειν, quod et ratio suadet et confirmat usus. Nam quod Dindorfius sic tuetur κλάειν καθίζοντος ut dicat sententiam in καθίζειν inesse eandem ac si ποιεῖν dictum esset, fallitur. Καθίζω (καθιῶ, καθῖσα) significant καθῆσθαι ποιῶ, et de quibus καθῆσθαι est usitatum dicere,

de iis omnibus transitive dicitur *καθίζειν*. Dicuntur *οἱ δικαςαὶ καθῆσθαι*, dicitur *ὁ ἄρχων καθίζειν τὸ δικαςήριον*; sic *ἡ πόλις καθίζει νομοθέτας*, *ὁ ςρατηγὸς τὸ ςράτευμα καθίζει*, sic *καθίζειν τινὰ εἰς τὸν βασίλειον θρόνον* dicitur, et alia plura eiusdemmodi. Si quem poëta *sedentem* capite obvoluto *induxit* dicitur eum *καθῖσαι ἐγκαλύψας*, et sic Rhapsodus, qui coronae circum se sedenti, aut histrio, qui spectatoribus in cavea sedentibus lacrymas ciet, dicitur *αὐτοὺς κλάοντας καθίζειν*, ut in Platonis Ione p. 535. E. *ἐὰν μὲν κλάοντας αὐτοὺς καθίσω αὐτὸς γελάσομαι ἀργύριον λαμβάνων*, *ἐὰν δὲ γελῶντας*, *αὐτὸς κλαύσομαι ἀργύριον ἀπολλύς*, et ex verissima Schneideri emendatione in Memorab. II. I. 12. *ἐπίςανται οἱ κρείττονες τοὺς ἥττονας καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ κλάοντας καθίσαντες δούλοις χρῆσθαι*, ubi in libris est *καθιςάντες* errore non infrequenti. Itaque quemadmodum dicitur *κλάων κάθηται*, sic pro *ποιεῖν τινὰ κλάοντα καθῆσθαι* dicitur *κλάοντά τινα καθίζειν*, quamobrem participii usus necessarius plane est nec potest in infinitivum converti nisi ab eo qui quid sit *καθίζειν* non cogitet aut nesciat. Quod Dindorfius ex Polluce attulit II. 89. *Ξενοφῶν τὸ ἐκάθισεν ἀντὶ τοῦ καθίσαι ἐποίησεν* novo indicio est quam nihil sit illis Grammaticis tribuendum. Attici omnes eo sensu verbo *καθίζειν* utuntur, et nemo Atticorum veterum *ἐκάθισεν* umquam dixit sed *καθῖσεν*, quod in *καθεῖσεν* et *ἐκάθισεν* sequiores depravant, sicuti futurum *καθιῶ* in *καθίσω* et *καθήσω* et alia corrumpere assolent. Apud Demosthenem p. 31, 10. pro vera lectione *νομοθέτας καθίσατε* a Bekkero feliciter restituta libri servant *καθίςατε* et optimus S. pessime *καθιςᾶτε*, et p. 707, 28. *σκέψασθαι καθ' ὅ τι τοὺς νομοθέτας καθιεῖτε* nullus liber veram scripturam servavit, sed *καθίητε*. *καθεδεῖτε*, *καθεδεῖται*, *καθεδιεῖται* et optimus S. *καθίειτε*, hoc enim ex ΚΑΘΙΕΙΤΕ homo indoctus elicuit. Felicius evasit ΚΑΘΙΕΙ pag. 997, 23: *οὐκοῦν ἐφ' ἑκάςῳ τούτων δικαςήριον ἡμῖν ἡ πόλις καθιεῖ*; sed in Xenophontis Anabasi I. II. 4. pro *ἐπαγγελλόμεθα δὲ Ἀριαίῳ*, *ἐὰν ἐνθάδε ἔλθῃ*, *εἰς τὸν θρόνον τὸν βασίλειον καθιεῖν αὐτόν*, optimi libri pessimas lectiones *καθίσειν* et *καθήσειν* exhibent: in deterioribus est *καθιεῖν* ex nescio cuius correctione certissima. *Καθίζειν*, quamquam minus saepe, etiam intransitive

ponitur, idque reponendum est in Aristophanis Thesmoph. 79. ubi legitur:

καὶ πῶς, ἐπεὶ νῦν γ' οὔτε τὰ δικαςήρια
μέλλει δικάζειν, οὔτε βουλῆς ἔσθ' ἕδρα;

sed τὰ δικαςήρια μέλλει καθίζειν ab ipso poëta profectum esse arbitror.

Diximus καθεῖσα et ἐκάθισα pro καθῖσα scribi solere: affinis error misere corrupit Plutarchi locum ἐν τοῖς Λακωνικοῖς ἀποφθέγμασι p. 212. B. Agesilaus, inquit, ἔπεισε τὴν ἀδελφὴν Κυνίσκαν εἰς ἅρμα καθίσασαν 'Ολυμπίασιν ἀγωνίσασθαι, deleta praepositione emenda Κυνίσκαν ἅρμα καθεῖσαν. Quis verbi καθιέναι in ea re usum nescit?

Locus Xenophontis IV. 63, ἔναγχος δὲ δήπου καὶ πρὸς ἐμὲ ἐπαινῶν τὸν 'Ηρακλεώτην ξένον κτἑ., optime demonstrat quomodo corrigendus sit locus incerti Rhetoris, qui Longini nomine circumfertur, περὶ ὕψους cap. 44. ὅπερ ἐζήτησέ τις τῶν φιλοσόφων προσέναγχος, barbarum hoc quidem est vocabulum sed corrigendum esse apparet πρὸς ἐμὲ ἔναγχος, qui locus vel solus declarat fugisse rationem virum doctum, qui nuper illum libellum a Plutarcho scriptum esse probare conatus est. Plutarchus numquam scribere potuit: τῶν φιλοσόφων τις ἐζήτησε πρὸς ἐμέ, quasi vero ipse aliud quoddam studiorum genus sequeretur et profiteretur.

Si in Symp. V. 7, in verbis πολὺ ἂν σὺ μεῖζον ἢ ἐγὼ ἀποδάκοις, ex aliquo libro ἀποδάκοιμι afferretur, exploderetur ab omnibus scriptura inepta et ab loci compositione plane abhorrens. Cur igitur aequissimis animis ferimus apud Demosthenem p. 43, 19. τὰ τῆς τύχης, ἥπερ ἀεὶ βέλτιον ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμεθα pro ἐπιμελεῖται, quam veram et probam lectionem futilis corrector nescio quis pronomini ἡμεῖς accommodavit et de suo apposuit [καὶ τοῦτ' ἐξεργάσαιτο], quod emblema rectissime Dindorfius eiecit.

Manifestum est in Symp. VIII. 14. bene emendasse Stephanum ὅσονπερ χρόνον ἴῃ ἐπὶ τὸ φρονιμώτερον pro ᾖ. Saepe haec inter se confusa et permutata fuerunt, saepius etiam ἰέναι et εἶναι, et longe frequentissime ὤν et ἰών, cuius rei et ipsi subinde exempla quaedam attulimus. Cratetis versiculus est apud Athen. p. 267. F. in Marciano Codice sic scriptus:

ἔγχει, κύαθε. ποῦσθ' ἡ κύλιξ; λιανίζουσα. σεαυτήν. unde bene Dindorfius elicuit: διάνιζ' ἰοῦσα σαυτήν. In Antiphontis τετραλογίᾳ A. β. 3 et 4. scribendum est τὴν ὑποψίαν εἰς ἐμὲ ἰοῦσαν et § 6. ἡ ὑποψία εἰς ἐμὲ ἰοῦσα pro οὖσαν et οὖσα, et sic iam Reiskium voluisse video. Fidem faciet locus in vicinia A. γ. 2. εἰς τούτους ἂν ἡ ὑποψία ἧκεν.

In Symp. IX. 6. ὥςε καὶ τοὺς παρόντας ἅπαντας συνομόσαι ἂν ἦ μὴν τὸν παῖδα καὶ τὴν παῖδα ὑπ' ἀλλήλων φιλεῖσθαι. Quid tritius est quam ἦ μήν *iurandi* verbis subiectum? Attamen hoc quoque scribae indocti obscurarunt apud Xenophontem Ephesium in Hirschigii Eroticis p. 213, 13. τὸν ἥλιον ἐπόμνυσι καὶ τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ θεοὺς σεμνὴν τηρήσειν γάμων ἁγνήν, μέχρι ἂν κτέ. Ridiculum est σεμνήν: emenda ἦ μὴν τηρήσειν γάμων ἁγνήν, ut apud Heliodorum ibid. p. 295, 16. ἐπώμνυ δ' ὅμως — ἦ μὴν ἅπαντα οὕτω ποιήσειν, et p. 361, 15. θεοὺς ἐπόμνυμι πάντας ἦ μὴν λυθήσεσθαί σοι πάντα τήμερον, et passim. Menander apud Priscianum XVIII. p 228.

ὄμνυμί σοι τὸν ἥλιον
ἦ μὴν ἀποίσειν σοι γραφὴν κακώσεως.

quae verba sunt uxoris iratae ad maritum, in quibus optime Meinekius ἀποίσειν pro ποιήσειν recepit. Forensis enim locutio est ἀποφέρειν τινὶ γραφήν. Propterea hunc locum attuli ut ostenderem οἴσω et composita cum ποιήσω permisceri, et ex ea observatione locum ex Demosthenis quarta, quae fertur, Philippica restituerem. Editur p. 151, 23. ἀπάτης λόγος μεςὸς, ἀργύριον μὲν τῷ λέγοντι ποιήσων, τὰ δὲ πράγματα τῆς πόλεως τοῖς ἐχθροῖς ἐγχειριῶν, sed ποιήσων manifesto corruptum est. Dici potest quis ποιεῖν ἀργύριον πολύ, quemadmodum et ἐργάζεσθαι χρήματα πολλά et πλέον ἀργύριον ἀπὸ σοφίας εἴργαςαι (Plat. Hipp. Mai. p. 282. D.), et πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν μνᾶς εἰργασάμην (p. 282. E.), et multa similia: unde cuivis facile est mendo liberare locum in vicinia p. 282. B. ἰδίᾳ ἐπιδείξεις ποιούμενος — χρήματα πολλὰ εἰργάσατο [καὶ ἔλαβεν] ἐκ τῆσδε τῆς πόλεως· si quis scire volet unde importuna verba huc invecta sint perlegat modo locum. In eadem vicinia sequiorum additamenta pullulant. Laudandus Stallbaumius, qui annotatiunculam [περὶ Ἀναξαγόρου λέγεται] p. 283. A. a Platonis verbis secreverit, sed p. 283. C. τέρας λέγεις [καὶ θαυμα-

ϛόν], ὦ Ἱππία, nihil suboluisse hominibus doctis prope dixerim τέρας ἐϛίν. Sic rustici dicuntur πολλὰς κριθὰς ποιεῖν καὶ οἶνον πολύν, et πολὺν καὶ σῖτον καὶ οἶνον ποιοῦντες (Demosth. p. 1048, 24), ubi laetus fuerit segetum et vinearum proventus: sed haec ipsa demonstrant quam perverse dicatur ὁ λόγος τῷ λέγοντι ἀργύριον ποιεῖν. Emenda τῷ λέγοντι οἴσων: postquam TI male repetitum ΠΟΙΣΩΝ peperit non defuit qui ποιήσων corrigeret scilicet. Sed manum de tabula.

Accedo ad Ἀπομνημονεύματα Socratis, qui liber eximius prae caeteris libris Xenophonteis longe emendatior et paucis tantum *sententiae* vitiis, paulo pluribus *dictionis* infectus circumfertur. De utroque genere seorsim iuvat dicere et primum quidem de iis locis, ubi per scribarum negligentiam et correctorum temeritatem sententia laborat. Offendo statim I. I. 7. in verbis: τεκτονικὸν μὲν γὰρ ἢ χαλκευτικὸν ἢ γεωργικὸν — ἢ ϛρατηγικὸν γενέσθαι, πάντα τὰ τοιαῦτα μαθήματα καὶ ἀνθρώπου γνώμῃ αἱρετὰ ἐνόμιζεν εἶναι, molestum est enim *καί* in καὶ ἀνθρώπων γνώμῃ, quasi vero etiam alia quam *humana* mente illae artes addisci possent. Μαθήματα vitiosum est et una syllaba auctius quam dederat Xenophon, qui μαθητά scripserat et addiderat copulam καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, quae verba de more in longae enumerationis fine collocata fuerunt: unde hanc habebimus scripturam: ἢ ϛρατηγικὸν γενέσθαι καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, μαθητὰ καὶ ἀνθρώπου γνώμῃ αἱρετὰ ἐνόμιζεν εἶναι, quae tam simplex quam vera est.

Contrario errore male addita copula pessumdedit locum II. V. 5. σκοπῶ μὴ ὥσπερ ὅταν τις οἰκέτην πονηρὸν πωλῇ καὶ ἀποδιδῶται τοῦ εὑρόντος οὕτω καὶ τὸν πονηρὸν φίλον, ὅταν ἐξῇ τὸ πλεῖον τῆς ἀξίας λαβεῖν, ἐπαγωγὸν ᾖ προδίδοσθαι. Recipiendum est ex bono Codice ἀποδίδοται et *καί* expungendum, ut sententia tam sana sit quam perspicua: sumit sibi hoc Socrates, quod concedent omnes: ὅταν τις πονηρὸν οἰκέτην πωλῇ, τοῦ εὑρόντος ἀποδίδοται, *quando quis servum nequam venditat, quovis pretio abiicit*, idque sic in comparatione posuit: ὥσπερ, ὅταν τις οἰκέτην πονηρὸν πωλῇ, ἀποδίδοται τοῦ εὑρόντος οὕτω καί κτέ. Poterat et sic dicere: ὥσπερ τις οἰκέτην πονηρὸν πωλῶν τοῦ εὑρόντος ἀποδίδοται. Luculenter hic locus demonstrat quid inter πωλεῖν et ἀποδίδοσθαι intersit: πωλεῖν dicitur qui

emtorem *quaerit*, ἀποδίδοσθαι qui *reperit*, ut Latine *venditare* et *vendere*. Hinc intelligitur quomodo accipienda sint verba in Symposio VIII. 21: ὁ ἐν ἀγορᾷ πωλῶν καὶ ἀποδιδόμενος. Hinc etiam melius constituenda sunt quae de formis usitatis verborum πωλεῖν et ἀποδίδοσθαι supra annotavimus. Ἀποδίδομαι enim habet ἀποδώσομαι et ἀπεδόμην, sed perfectum πέπρακα, et in forma passiva πέπραμαι, ἐπράθην, πεπράσομαι et praesens πιπράσκομαι. Πωλεῖν frequentissime ex ipsa natura rei aut in praesenti tempore aut in imperfecto occurrit, sed habet tamen et reliquas formas ex se natas, ut futurum πωλήσει apud Aristophanem Athen. p. 525. A.

ἐπηκολούθουν κἠνετέβολουν προσκείμενοι
ὅκως ἔχων τὸν παῖδα πωλήσει 'ς Χίον,

id est *venditatum iret*, et passive πωλήσεται apud Eubulum Athen. p. 640. B.

ἐν τῷ γὰρ αὐτῷ πάνθ' ὁμοῦ πωλήσεται
ἐν ταῖς Ἀθήναις σῦκα, κλητῆρες, βότρυς.

id est *venalia erunt*, *venibunt*. Quid sit ἀποδίδοσθαι τοῦ εὑρόντος, et quod legitur in Aeschinis Timarchea § 96. οὐδὲ τῆς ἀξίας ἕκαστον τῶν κτημάτων — ἀλλὰ τοῦ ἤδη εὑρίσκοντος ἀπεδίδοτο, non potest melius cognosci quam ex verbis Theophrasti in Charact. XV. 1. καὶ πωλῶν τι μὴ λέγειν τοῖς ὠνουμένοις πόσου ἂν ἀπόδοιτο, ἀλλ' ἐρωτᾶν τί εὑρίσκει. Ubi emtor ipse rei venalis pretium suo arbitratu constituit quodcumque pretii obtulerit venditori, aut si quid in auctione plurimum licitanti addictum fuerit, quod pecuniae ex ea venditione redactum est appellatur τὸ εὑρίσκον vel τὸ εὑρόν, miro usu sed certissimo. Mirum enim non est rem ipsam, quae sic vendatur, dici εὑρίσκειν τιμήν aut simile quid, sed τὸ εὑρόν dici pretium, quod rei sic venditae venditor accipiat, quum τὸ εὑρεθέν potius exspectasses. Sed omnem dubitationem eximunt vetustae inscriptiones, in quibus ΤΟΕΥΡΟΝ eo sensu disertissime scriptum est. Ipse Venetiis in Museo Seminarii vidi inscriptionem Rhodiacam editam a Boeckhio in C. I. G. II. p. 592^{b} sqq., in qua sic scriptum est: ὅ τε ἀρχερανιστὰς καὶ τοὶ λογισταὶ καὶ ὁ ἐπιστάτας οἵ κα ἀεὶ ἐν ἀρχᾷ ἔωντι καὶ πριάσθων στέφανον καὶ διλήμνιον καὶ ἀναγορεύσαντες τᾷ δεύτερον

ΑΜΕΡΑΙΤΑΝΣΤΝΟΔΩΝΑΠΟΔΟΣΘΩΝΚΑ *
* ΟΕΤΡΟΝΚΑΤΑΒΑΛΕΤΩΕΙΣΤΟΚΟΙΝΟΝ
ΟΕΠΙΣΤΑΤΑΣ.

id est, ut vides: *κα(ὶ τ)ὸ εὑρὸν καταβαλέτω εἰς τὸ κοινὸν ὁ ἐπιςάτας*, et etiam in aliis quibusdam inscriptionibus eadem locutio recurrit. Tenemus igitur manifestos sciolos, qui in Codd. quibusdam Xenophontis *τοῦ εὑρόντος* temere in *τοῦ εὑρεθέντος* aut in *τοῦ τυχόντος* depravarunt, et in Aeschinis libris nonnullis *τοῦ εὑρίσκοντος* refinxerunt in *τοῦ εὑρισκομένου*.

Iterum *καί* male irrepsit I. II. 49. *φάσκων κατὰ νόμον ἐξεῖναι παρανοίας ἑλόντι* [*καὶ*] *τὸν πατέρα δῆσαι*, quoniam in *solo* patre ea res locum habet.

Vehementer officit sanae sententiae perverse additum participium I. II. 25. (Alcibiades et Critias) *ὠγκωμένω μὲν ἐπὶ γένει, ἐπηρμένω δ' ἐπὶ πλούτῳ, πεφυσημένω δ' ἐπὶ δυνάμει, διατεθρυμμένω δ' ὑπὸ πολλῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ δὲ πᾶσι τούτοις* [*διεφθαρμένω*] *καὶ πολὺν χρόνον ἄπο Σωκράτους γεγονότε τί θαυμαςὸν εἰ ὑπερηφάνω ἐγενέσθην*; Acutissime vidit Pluygersius *διεφθαρμένω* a sciolo male additum expungi oportere, quo facto clara luce locus splendet. *Διεφθαρμένος* cum *ἐπὶ τούτοις* coniungi non potest, et solum dativum admittit: sed etiamsi *πᾶσι τούτοις διεφθαρμένω* esset scriptum, quid attinebat haec verba, quibus sententia oneratur et impeditur superioribus tamquam inutile pondus appendere? Putabat sciolus *ἐπὶ πᾶσι τούτοις* eodem sensu esse positum atque *ἐπὶ γένει, ἐπὶ πλούτῳ, ἐπὶ δυνάμει*, et desiderari participium, unde illa penderent. Si, *ἐπὶ δὲ πᾶσι τούτοις μέγα φρονοῦντε*, vel *μεγαλαυχουμένω*, vel simile quid supplevisset, poterat fraus aliquanto tutius latere. Significat vero *ἐπὶ δὲ πᾶσι τούτοις his omnibus denique accedere*, quod diu Socratis consuetudine et sermonibus caruissent.

Sequiorum additamentum obscurat sententiam I II. 35. *ἵνα τοίνυν μὴ ἀμφίβολον ᾖ* [*ὡς ἄλλο τι ποιῶ ἢ τὰ προηγορευμένα*] *ὁρίσατέ μοι κτέ.*, ubi quid tandem sibi velint verba *ὡς* — *προηγορευμένα*, suspicari magis quam perspicue intelligere possis, neque *ἀμφίβολον ὡς* recte coniunguntur, sed *ἀμφίβολον εἰ* dicendum erat.

Eiecto emblemate expedies locum in vicinia I. II. 54. *ζῶν*

ἕκαστος ἑαυτοῦ, ὃ πάντων μάλιστα φιλεῖ, [τοῦ σώματος] ὅ τι ἂν ἀχρεῖον ᾖ καὶ ἀνωφελὲς αὐτός τε ἀφαιρεῖ καὶ ἄλλῳ παρέχει, expulso τοῦ σώματος emenda ἕκαστος ἑαυτοῦ, ὃν πάντων μάλιστα φιλεῖ, ὅ τι ἂν ἀχρεῖον ᾖ κτέ. ad novissima verba annotavit quis τοῦ σώματος, quod quum irrepsisset, ὅ pro ὄν corrector substituit et nata est bella lectio, quae hodie circumfertur. Addito τοῦ σώματος non magis opus est quam ut § 53. reponatur τὸ ἑαυτοῦ σῶμα κατατέμνειν pro ἑαυτὸν δὲ κατατέμνειν.

Elapsa necessaria vocula laborat sententia I. III. 3: οὔτε γὰρ τοῖς θεοῖς ἔφη καλῶς ἔχειν, εἰ ταῖς μεγάλαις θυσίαις μᾶλλον ἢ ταῖς μικραῖς ἔχαιρον. Supplendum esse οὔτε γὰρ (ἂν) τοῖς θεοῖς ἔφη καλῶς ἔχειν, unusquisque statim admonitus intelliget, et clare demonstrant quae sequuntur. Vel solum εἰ ἔχαιρον rem conficit: namque si recta oratione Xenophon uti voluisset, *certum* est ei sic fuisse dicendum: οὔτε γὰρ ἂν τοῖς θεοῖς καλῶς εἶχεν εἰ — ἔχαιρον. πολλάκις γὰρ ἂν αὐτοῖς — ἦν κεχαρισμένα· οὔτ' ἂν τοῖς ἀνθρώποις ἄξιον ἦν ζῆν κτέ. Eadem medicina sanandus est locus II. VIII. 2. καὶ πόσον χρόνον οἴει σοι τὸ σῶμα ἱκανὸν εἶναι μισθοῦ τἀπιτήδεια ἐργάζεσθαι; imo vero πόσον (ἂν) χρόνον οἴει κτέ. In iis, quae Eutherus respondet: μὰ τὸν Δί', οὐ πολὺν χρόνον, expuncto χρόνον, quod inficete et contra Atticam consuetudinem repetitum est, revoca voculam in tali re usitatam et scribe: μὰ τὸν Δί', οὐ πολύν γε. Iterum ἄν excidit II. VIII. 6. οὕτω γὰρ ἥκιστα μέν σε οἶμαι ἐν αἰτίᾳ εἶναι, μάλιστα δὲ τῇ ἀπορίᾳ βοήθειαν εὑρεῖν. intelligisne οὕτω γὰρ (ἂν) ἥκιστα μέν κτέ. necessario requiri? Recurrit vitium idem in Mem. I. II. 9. λέγων ὡς μωρὸν εἴη τοὺς μὲν τῆς πόλεως ἄρχοντας ἀπὸ κυάμου καθιστάναι, κυβερνήτῃ δὲ μηδένα ἐθέλειν χρῆσθαι κυαμευτῷ μηδὲ τέκτονι μηδ' αὐλητῇ, ubi μηδέν' ἂν ἐθέλειν ex antiqua scriptura ΜΗΔΕΝΑ reponendum est. Utrum in recta oratione οὐδεὶς ἐθέλει an οὐδεὶς ἂν ἐθέλοι dicendum fuisse existimas? An factum est umquam? An fieri potuit umquam? Itaque ἐθέλοι ἄν necessarium est et in oratione indirecta ἄν servari oportet.

Articulus elapsus est I. III. 11. (ἆρ' οὐκ ἂν οἴει) σπουδάζειν ἀναγκασθῆναι ἐφ' οἷς οὐδ' ἂν μαινόμενος σπουδάσειεν; non potest

μαινόμενος sic poni pro *μαινόμενός τις*. Rescribe: *οὐδ' ἂν* (*ὁ*) *μαινόμενος σπουδάσειεν*.

Contra vitiose abundat *ἴσως* in I. IV. 13. *σοὶ δὲ συμβουλεύω ἀπενιαυτίσαι. μόλις γὰρ ἂν* [*ἴσως*] *ἐν τοσούτῳ χρόνῳ τὸ δῆγμα ὑγιὴς γένοιο*, non possunt enim *μόλις* et *ἴσως* coniungi, ut perspicuum est. Quaeris unde *ἴσως* sit natum. Respondeo ex antiqua et vera lectione ΠΩΣ, nam dedisse Xenophontem *μόλις γὰρ ἂν πως ἐν τοσούτῳ χρόνῳ κτἑ.* Saepe *μόλις* (*μόγις*) *πως* ab Atticis coniunguntur, ut in Cyropaed. I. IV. 8. *οὐ μὴν ἀλλ' ἐπέμεινεν ὁ Κῦρος μόλις πως*, et saepe apud Platonem. Dirimuntur *μόλις πως*, ut reliqua omnia istiusmodi, voculis *μέν*, *δέ*, *δή*, *τοι*, *γάρ*, *γὰρ ἂν* et similibus, ut apud Platonem de Legg. I. p. 644. D. *μόλις μέν πως ἐφέπομαι*, et alibi.

Multum sublevabis sententiam in Mem. I. IV. 8. si plane deleto emblemate [*ἐρώτα γοῦν καὶ ἀποκρινοῦμαι*] voculam *μέν* inserueris ac sic scripseris: *σὺ δὲ σαυτὸν* (*μὲν*) *δοκεῖς τι φρόνιμον ἔχειν, ἄλλοθι δὲ οὐδαμοῦ οὐδὲν οἴει φρόνιμον εἶναι;*

Contra sententiam respondet Aristodemus § 9: *μὰ Δί', οὐ γὰρ ὁρῶ τοὺς κυρίους κτἑ.*, sed *νὴ Δί'* ab eo dictum oportuit et sine controversia dictum est. Saepius scribae *νὴ Δία* et *μὰ Δία* aliud agentes inter se confuderunt, cuius rei unum exemplum ex hoc ipso Xenophontis libro sumtum attulisse satis esto. Legitur IV. VI. 10. ubi Socrati roganti: *οἱ ἄρα μὴ φοβούμενοι τὰ τοιαῦτα διὰ τὸ μὴ εἰδέναι τί ἐστιν οὐκ ἀνδρεῖοί εἰσι;* respondet Euthydemus: *νὴ Δία. πολλοὶ γὰρ ἂν οὕτω γε τῶν τε μαινομένων καὶ τῶν δειλῶν ἀνδρεῖοι εἶεν.* Obloquetur stultissime ipse sibi, donec *μὰ Δία* restitueris.

Librarii, qui oscitanter *νὴ Δία* et *μὰ Δία* inter se permutant, saepissime in Doricis *ναὶ τὸν Δία* et *οὐ τὸν Δία* et *ναὶ τὼ σιώ* Spartanorum impingere solent. In Plutarchi Apophth. p. 208. D. scripserunt: *Ναὶ δῆτα, εἴ γ' ἐστι δίκαιον*, pro *Ναὶ Δία*. Male ibid. p. 241. B. editur *νὴ τὼ σιώ, τᾶς καλᾶς γε*, pro *ναὶ τὼ σιώ*. Eodem modo peccarunt p. 189. F. *νὴ τὼ σιώ, κατέκτανόν τευ, εἰ μὴ ὠργιζόμαν*, tu repone: *ναὶ τὼ σιώ, κατέκτανον ἄν τυ, αἰ μὴ ὠργιζόμαν.* Idem mendum *νὴ τὼ σιώ* recurrit p. 233. B. et p. 235. E. et F. Mendosius etiam p. 208.

E. νὴ τὼ θεώ dederunt, quod muliercularum in Attica iusiurandum est. Quum inter omnes constet Dores pro νή et μά semper ναί et οὐ ponere, miror nondum esse a quoquam emendatum Plauti locum in Captivis vs. 880 sqq. (IV. II. 100 sqq.) ubi μὰ τὸν Ἀπόλλω legitur contra sententiam pro ναὶ τὸν Ἀπόλλω. et νὴ τὰν Κόραν, νὴ τὰν Πραινέστην, νὴ τὰν Σιγνίαν, νὴ τὰν Φρουσινῶνα, νὴ τὰν Ἀλάτριον contra usum loquendi pro ναὶ τὰν Κόραν cet. Ναὶ τὰν Κόραν Graecis in Italia et Siculis crebro erat in ore. Aristophanes Vesp. 1438:

εἶθ' ἡ Συβαρῖτις εἶπεν· εἰ ναὶ τὰν Κόραν
ἐπίδεσμον ἐπρίω, νοῦν ἂν εἶχες πλείονα.

Caeterum vide quomodo scribae mulcaverint verba ἀλλὰ ναὶ τὼ σιώ in Anab. VI. VI. 34, et plaudes Dindorfio εἶπεν· Οὐ τὼ σιώ reponenti in Anab. VII. VI. 39, et in Agesilao V. 5. pro εἶπεν οὑτωσί.

In I. IV. 15. ὥσπερ σὺ φῂς πέμπειν αὐτούς, recte sensit Dindorfius σοί necessarium esse, sed quod σὺ σοὶ φῄς recepit, poterat simpliciore correctione sententiam restituere: ὥσπερ σοὶ φῄς κτέ. Notissimum est σύ et σοί passim permisceri, cuius rei supra exempla quaedam attulimus.

In I. VI. 9. ποτέρῳ [ἡ] πλείων σχολή, suadente sententia ἡ expungendum.

In I. VII. 2. (οἱ αὐληταὶ) σκεύη τε καλὰ κέκτηνται καὶ ἀκολούθους πολλοὺς περιάγονται, quoniam haec dicuntur de tibicinibus in hominum celebritate versantibus aut in publicum prodeuntibus, σκεύη καλά inepte commemorantur, quae *speciosam* aedium *suppellectilem* significant. Sententia loci postulat ut *ornatus* eorum et *ornamenta* commemorentur, quibus induti artis suae specimina edere solebant: itaque corrige σκευήν τε καλὴν κέκτηνται. Nota et res et nomen apud artifices scenicos et musicos omnes. Arionem auctor est Herodotus I. 24. ἐνδύντα τε πᾶσαν τὴν σκευὴν καὶ λαβόντα τὴν κιθάρην cecinisse in navi, et passim similia leguntur. Quod addidit Xenophon καὶ ἀκολούθους πολλοὺς περιάγονται egregie facit ad emendandum locum Demosthenis in Orat. XXXVI. 45. σὺ μὲν χλανίδα φορεῖς — καὶ τρεῖς παῖδας ἀκολούθους περιάγεις καὶ ζῇς ἀσελγῶς, ubi reponendum est necessario περιάγει. Discrimen inter περιάγω et περιάγομαι tam perspicuum est quam

perpetuum. Si quem *circumductamus* spectaturum aliquid, aut omnino si cui damus operam ut circumiens inspiciat aliquid aut agat, eum *περιάγειν* dicimur; sin autem quis quaqua incedit *secum trahit* aliquem, cuius opera officioque utatur, eum *περιάγεσθαι* dicitur, ut herus pedissequos, aut tyrannus satellites. Quid Codicibus opus est ad demonstrandum in Cyropaed. II. II. 28. scribendum esse: *ἀλλ' ἦ καὶ σὺ κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν τρόπον ὅτι καλόν ἐςι περιάγει τοῦτο τὸ μειράκιον;* pro *περιάγεις*, quod male comparavit Dindorfius cum Cyrop. I. III. 3. Astyages Cyrum *εἴ που ἐξελαύνοι ἐφ' ἵππου χρυσοχαλίνου περιῆγεν*, nam Cyro gratificans haec faciebat, non sibi aliquem usum aut oblectamentum aut honorem ex ea re quaerens. Qui ad bellum proficiscens uxorem aut concubinas aut scorta secum trahit, qui in publicum prodiens aut discipulorum agmen trahit secum, aut quemlibet gregem, aut pueros symphoniacos, aut tibicinas, aut quidquid est huiuscemodi, *περιάγεσθαι* eos omnes dicitur. In Epinici fragmento apud Athenaeum p. 497. A. emendandum est:

ἔςι δ' ἐλέφας. — (τί φῄς;) ἐλέφαντας περιάγει;

ubi infeliciter admodum *περιάγεις* coniecerunt. Contra rectissime dicitur *ὁ τριήραρχος*, qui sua navi summum ducem vehit *τὸν ςρατηγὸν περιάγειν*, et sic Demosthenes dixit in Orat. L. 52. *ἵν' αὐτοκράτωρ ὢν ὁ Κάλλιππος τῆς νεὼς περιάγοι τὸν Καλλίςρατον*, ex quibus satis intelligitur quam ridicule quis *παῖδας ἀκολούθους* dicatur *περιάγειν* pro *περιάγεσθαι*. Eadem est ratio verborum *ἐπάγειν* et *ἐπάγεσθαι*: et *συμπεριάγειν* et *συμπεριάγεσθαι*. Tyranni satellites *συμπεριάγονται*, sed qui candidato ambienti se suffragaturum pollicetur apud Plutarchum in Apophth. Roman. p. 200. C. *ἐπαγγέλλεται συμπεριάξειν*. Quod qui fecerat ipse repente *petere* coepit. Corrige igitur locum Plutarchi, ubi scribitur: *ἐξηπατήθησαν. ἀπηγγέλλετο γὰρ αὐτὸς ἐν ἀγορᾷ περιιών*, sed rescribendum est *παρήγγελλε γὰρ αὐτός*, nam *petere* *παραγγέλλειν* dicitur, ut notum est. Sed ad Memorabilia redeo, ubi in usu verbi *ἄγειν* alio modo peccatum est II. I. 23: *ἐὰν οὖν ἐμὲ φίλην ποιήσῃ [ἐπὶ] τὴν ἡδίςην τε καὶ ῥᾴςην ὁδὸν ἄξω σε*, ubi postulante loci sententia et loquendi usu *ἐπί* inducendum est. Inspice modo locum vicinum § 29: *ἐννοεῖς ὡς χαλεπὴν καὶ μακρὰν ὁδὸν — ἡ γυνή*

σοι αὕτη διηγεῖται; ἐγὼ δὲ ῥᾳδίαν καὶ βραχεῖαν [ὁδὸν] ἐπὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἄξω σε, in quo loco qui aurem habet importunum ὁδόν ferre non poterit.

Decipit nos corrupta scriptura in Memorab. II. iv. 19. καὶ μὴν ἀδελφώ γε ὁ θεὸς ἐποίησεν ἐπὶ μείζονι ὠφελείᾳ ἀλλήλοιν ἢ χεῖρέ τε καὶ πόδε καὶ ὀφθαλμὼ τἄλλα τε ὅσα ἀδελφὰ ἔφυσεν ἀνθρώποις, emendandum esse censeo ὅσα ἀδελφὰ ἔφυσεν ἄνθρωπος. Plurimis exemplis notum est quomodo veteres in talibus verbo φύειν utantur. Is cui dentes nascuntur dicitur φύειν ὀδόντας, sic φύειν τρίχας, φύειν πώγωνα, φύειν κέρατα, πτερὰ φύειν, aliaque similia. Φύειν πτερά legitur apud Aristophanem in Avibus vs. 785:

οὐδὲν ἔστ' ἄμεινον οὐδ' ἥδιον ἢ φῦσαι πτερά.

in eadem fabula vs. 106. scripserim:

οὐκ, ἀλλὰ τὸν χειμῶνα πάντα τὤρνεα
πτερορρυοῦμεν κᾆθις ἕτερα φύομεν,

pro πτερορρυεῖ τε. Addo lepidum Alexidis locum apud Athen. p. 362. C.

μὴ γένοιτό μοι μόνῳ
νύκτωρ ἀπαντῆσαι καλῶς πεπραγόσιν
ὑμῖν περὶ τὸν βαλλισμόν· οὐ γὰρ ἄν ποτε
θοἰμάτιον ἀπενέγκαιμι μὴ φύσας πτερά.

Notus est Herodoti locus II. 68. γλῶσσαν μοῦνον θηρίων οὐκ ἔφυσε (ὁ κροκόδειλος), et sic plerique loquuntur. Eleganter et iocose νοῦν φύειν aut φρένας φύειν dicuntur qui *sanam mentem adipiscuntur*, et qui ex insania aut stultitia *resipiscunt*. Sic igitur homines dicuntur φῦσαι χεῖρέ τε καὶ πόδε καὶ ὀφθαλμώ, id est *a natura habere*: quod quum sequiores ignorarent ἔφυσεν ἄνθρωπος in ἀνθρώποις depravarunt, ut ἔφυσεν ad θεός referendum esse videretur. Sed Xenophon de Deo ἐμφύειν solet dicere, veluti I. iv. 13 et 16, et IV. iii. 11. et aliis locis.

In Mem. II. vi. 17. Ὃ ταράττει σε, ὦ Κριτόβουλε, ὅτι πολλάκις ἄνδρας καὶ (τὰ) καλὰ πράττοντας καὶ τῶν αἰσχρῶν ἀπεχομένους ὁρᾷς ἀντὶ τοῦ φίλους εἶναι στασιάζοντας ἀλλήλοις, nemo docebit quomodo ὃ ταράττει σε intelligi possit, et quis tandem pronomini ὅ sit locus. Deleveris molestum vocabulum: omnia recte et ordine procedent. Sed qui tandem fieri potuit, inquies, ut ὅ adderetur? Videor mihi id reperisse. O ex

Θ natum est, et ΟΤΑΡΑΤΤΕΙ est dittographia: ΘΡΑΤΤΕΙΣΕ antiqua et proba scriptura est, cui supra scripsit aliquis ΤΑ vetustae formae θράττει supponens vulgatam ταράττει. Verbum θράττειν satis notum est: saepius aetatem tulit in Platonis libris, cuius testimonia conquisivit Ruhnken. ad Tim. v. Ἐνθράττειν, apud quem videbis vetus ἐνέθραξαν a scribis in ἐνετάραξαν depravatum, ut apud Xenophontem θράττει in ταράττει. Ex Platonis locis unum proferam ut eum obiter gravi mendo liberem. Legitur in Phaedone p. 86. E. ἀλλ' ἄγε, ὦ Κέβης, λέγε τί ἦν τὸ σὲ αὖ θρᾶττον ἀπιστίαν παρέχει, quae scriptura quum manifesto mendosa sit, Stallbaumius ex duobus libris ὃ σέ pro τὸ σέ recepit. Sed est ea levissima scioli correctiuncula, qua nihil adiuvamur: τί ἦν ὃ ἀπιστίαν παρέχει; dici non potest, sed τί ἐστιν. De suo addidit olim nescio quis ἀπιστίαν παρέχει, et Plato haec tantum dederat: τί ἦν τὸ σὲ αὖ θρᾶττον; Illud ipsum θράττει σε, quod Xenophonti reddimus, legitur apud Aristotelem in Rhet. III. xi. 2. ubi philosophus τὰ παρὰ γράμμα σκώμματα commemorans ita dicit: οἷον τὸ Θεοδώρου εἰς Νίκωνα τὸν κιθαρῳδόν· Θράττει σε. προσποιεῖται γὰρ λέγειν τὸ θράττει σε καὶ ἐξαπατᾷ. ἄλλο γὰρ λέγει. Quid igitur erat quod diceret quum θράττει σε videretur dicere? Nempe Θρᾴττης εἶ, e *Thressa natus es*, ut satis Aristoteles ipse confirmat addens: εἰ μὴ ὑπολαμβάνει Θρᾷκα εἶναι, οὐ δόξει ἀστεῖον εἶναι. Is ipse iocus redarguere potest Dindorfii suspicionem θράττειν non esse ex ταράττειν collisum, ut φροίμιον ex προοίμιον, aliaque, neque igitur α longum habere. Nisi enim α productum esset in θράττει σε non potuissei θρᾴττης εἶ sono referre, ut ex ambiguo iocus nasceretur. Itaque θρᾶττον scribendum et θρᾶξαι φρένας apud Aeschylum Prom. 628, et ἐπιθρᾶξαι apud Hesychium. Nampe syncopen passa omnia vicinam vocalem producunt, ut κέκρᾱκα (ex κεκέρᾰκα) πέπρ¯κα, κέκληκα (ex κεκάλεκα), alia. Hinc τραχύς priorem productam habet et Iones τρηχύς dicebant, quod Aristophani reddendum in Pace vs. 1086.

οὐδέποτ' ἂν θείης λεῖον τὸν τρηχὺν ἐχῖνον.

et vs. 1114.

οὐ γὰρ ποιήσεις λεῖον τὸν τρηχὺν ἐχῖνον.

utrobique male τραχύν editur, quod et a versu epico alienum

est et ab eiusdem παρῳδίᾳ. Τετρήχει Homericum his cognatum esse perspicuum est, quod Hesychius interpretans: τετάρακτο ἢ θορύβου πλήρης ἦν, ipsius Aristarchi verba mihi servasse videtur. Sed ad Xenophontis Memorabilia revertendi tempus est.

Contra sententiam ἐν τῇ πόλει insertum est in Memor. III. I. 1. ἔλεξε πρός τινα τῶν ξυνόντων ὃν ᾐσθάνετο βουλόμενον τῆς τιμῆς ταύτης (τῆς ϛρατηγίας) [ἐν τῇ πόλει] τυγχάνειν. Recurrit statim idem vitium in § 2. τὸν βουλόμενον [ἐν] τῇ πόλει ϛρατηγεῖν, quod ita dictum est ut risum moveat, namque οἱ ϛρατηγοί ubi cum imperio sunt non solent esse ἐν τῇ πόλει, et quum habent potestatem non possunt esse alibi quam ἐν τῇ πόλει. Στρατηγεῖν τῇ πόλει contra rectissime dicitur, ut ἄρχειν τοῖς Ἀθηναίοις. Eadem fraude ϛρατηγόν interpolatum est II. II. 4. δεῖ οὖν τὸν ϛρατηγοῦντα τοῦτο παρασκευάζειν τοῖς ἑλομένοις αὐτὸν [ϛρατηγόν], quod quam pueriliter sit additum statim senties. Idem vocabulum sciolus de suo adiecit in Demosthenis Aristocratea § 149. τὸν μὲν Ἰφικράτην ἀποϛράτηγον ἐποιήσατε, Τιμόθεον δ' ἐπ' Ἀμφίπολιν καὶ Χερρόνησον ἐξεπέμψατε [ϛρατηγόν], credidit enim nescio quis eo vocabulo esse opus et non sensit quam iners et inficetum esset hoc additamentum. Multo etiam foedius mendum in simili re commaculat locum Demosthenis in Orat. XIII. 19. δοῦλοι τῆς ἐπὶ τῷ χειροτονεῖσθαι χάριτος περιέρχονται τελεσθῆναι ϛρατηγὸς ἕκαϛος σπουδάζων, οὐκ ἀνδρὸς ἔργον οὐδὲν πρᾶξαι. Quid potest ineptius dici quam τελεσθῆναι ϛρατηγός, nisi forte ineptior etiam videbitur Schaeferi interpretatio: *operam dantes ut strategiae initientur mysteriis*, quae Pergero Hesychii interprete quam Schaefero dignior est. Unde sit natum τελεσθῆναι non dispicio, sive e lacunae supplemento sive ex futili correctione antiqui mendi ΕΡΕΘΗΝΑΙ, sed hoc video nihil nisi αἱρεθῆναι ϛρατηγός scribi umquam potuisse, ut apud Xenophontem III. II. 1. ϛρατηγεῖν ᾑρημένῳ τῷ et III. III. 1. ἱππαρχεῖν ᾑρημένῳ et III. IV. 1. τίνες ϛρατηγοὶ ᾕρηνται, et passim apud omnes. Quis est qui credat in lingua Atheniensium pro αἱρεῖσθαι, ἑλέσθαι et αἱρεθῆναι aliud verbum quodlibet substitui in tali re posse?

(*Continuabitur.*)

VARIAE LECTIONES.

SCRIPSIT C. G. COBET.

(*Continuantur e* VII. *pag.* 196).

Subolet mihi vitium in Memor. III. iii. 9, ubi quum dixisset Socrates: *ὅτι ἐν παντὶ πράγματι οἱ ἄνθρωποι τούτοις μάλιστα ἐθέλουσι πείθεσθαι οὓς ἂν ἡγῶνται βελτίστους εἶναι*, triplex huius rei exemplum affert: *καὶ γὰρ ἐν νόσῳ ὃν ἂν ἡγῶνται ἰατρικώτατον εἶναι τούτῳ μάλιστα πείθονται, καὶ ἐν π λ ο ί ῳ οἱ π λ έ ο ν τ ε ς ὃν ἂν κυβερνητικώτατον, καὶ ἐν γεωργίᾳ ὃν ἂν γεωργικώτατον.* Non potes non sentire quam sit importunum *οἱ πλέοντες* et quam scitae huius loci compositioni officiat, sed si deleveris, manca oratio erit et ne satis vera quidem, nam saepe Socrati *ἡ ναυτικὴ ἀταξία* solet esse in ore, ut III. v. 6. (*οἱ ἐν ταῖς ναυσὶν*) *ὅταν μηδὲν φοβῶνται μεστοί εἰσιν ἀταξίας.* Huic incommodo optime medeberis et simul unde natum sit *οἱ πλέοντες* intelliges, si mecum repones: *καὶ ἐν π λ ῷ ὃν ἂν κυβερνητικώτατον.* Dicitur enim *ἐν νόσῳ καὶ ἐν πλῷ καὶ ἐν γεωργίᾳ* eodem sensu atque *ὅταν νοσῶσι καὶ πλέωσι καὶ γεωργῶσιν*, atque hoc ipsum est quod sententia loci requirit. Alia ratio est loci III. ix. 10. ubi componuntur *ἐν νηΐ — καὶ ἐν γεωργίᾳ — καὶ ἐν νόσῳ — καὶ ἐν σωμασκίᾳ*, in quibus omnibus dicitur *ὁ ἐπιστάμενος ἄρχειν*, quod verum est: *τῶν ἐν τῇ νηΐ πάντων ὁ ἐπιστάμενος ἄρχει* et in alto et in portu, non tantum *ὅταν πλέωσιν.* Confusa esse *πλοίῳ* et *πλῷ* nemo mirabitur qui meminerit eorum quae de ea re ad Oeconomicum annotavimus.

Mendum inest in Nicomachidae querela III. iv. 1. *ἐμὲ μὲν οὐχ εἵλοντο ὃς ἐκ καταλόγου στρατευόμενος κατατέτριμμαι καὶ λοχαγῶν καὶ ταξιαρχῶν καὶ τραύματα ὑπὸ τῶν πολεμίων τοσαῦτα*

ἔχων, quod sic optime deprehendes, et deprehensum statim sanabis, si diligenter animadverteris quo sensu κατατρίβομαι vel κατατέτριμμαι ποιῶν τι dicatur. Facillime id colligi potest ex Aristophanis fragmento apud Athen. p. 184. E.

ὅςις αὐλοῖς καὶ λύραισι κατατέτριμμαι χρώμενος
εἶτά με σκάπτειν κελεύεις;

et e Platonis loco de Rep. III. p. 405. B. ὅταν τις τὸ πολὺ τοῦ βίου ἐν δικαςηρίοις φεύγων τε καὶ διώκων κατατρίβηται, similibusque locis, ubi τὸ κατατετρῖφθαι non *detritum esse* significat aut *attritum*, sed quod Latine dicitur *tritum esse* et Graece τρίβων εἰμί, et usurpatur de singulari peritia, quam quis ex longo usu collegerit. Itaque κατατέτριμμαι ςρατευόμενος is dicit, qui in stipendiis faciendis aetatem contrivit et ex ea re eximiam rei militaris peritiam sibi comparavit, et αὐλοῖς καὶ λύραισι κατατέτριμμαι χρώμενος illius oratio est, qui rei musicae diutissime operam dedit eamque nunc egregie callet, sed neque illius neque huius vires adhuc imminutae aut attritae esse significantur: uterque *tritum* se esse praedicat, non *detritum* et multo labore *fractum*. Quomodo se Nicomachides queri poterat esse praeteritum si confectum se laboribus et exhaustum esse ultro fateretur? Ubi hoc mihi dederis simul hoc dabis κατατέτριμμαι τοσαῦτα τραύματα ἔχων absurdum esse. Quid igitur legendum est? Nempe καὶ τραύματα ὑπὸ τῶν πολεμίων τοσαῦτα ἔχω. Duplex militis querela est: praeteritum se indignatur qui tot stipendia fecerit et in bello tot vulnera acceperit. Idem semper est et ubique veteranorum ingenium, eadem oratio: sic se bonos milites et fortes esse declarant: stipendia sua enumerant, narrant vulnera et cicatrices ostentant: ἅμα δὲ τὰς οὐλὰς τῶν τραυμάτων ἀπογυμνούμενος ἐπεδείκνυεν. Audivimus haec omnes et vidimus. Luculentum exemplum est apud Livium XLV. 39. fin. Quomodo ἔχω in ἔχων abierit manifestum est: scribae ταξιαρχῶν καὶ λοχαγῶν καὶ — ἔχων aliud agentes coniunxerunt.

In Memor. III. v. 3. mendum est in verbis: ἀλλὰ μὴν φιλοτιμότατοί γε καὶ φιλοφρονέςατοι πάντων εἰσίν· ἅπερ οὐχ ἥκιςα παροξύνει κινδυνεύειν ὑπὲρ εὐδοξίας τε καὶ πατρίδος. Nesciebam *comitatem* hanc vim habere, ut animos ad virtutem inflammaret. Mendosum est φιλοφρονέςατοι, in quo quid la-

teat, ipsa loci sententia ad verum ducente, reperisse mihi videor et eadem opera erroris originem deprehendisse. Xenophon dederat: φιλοτιμότατοί γε καὶ μεγαλοφρονέστατοι πάντων εἰσίν, sed librarius quum φιλοτιμότατοι scripsisset τὸ φιλο — ἔναυλον ἔχων iisdem syllabis etiam sequens adiectivum inchoavit, quod genus erroris in describendo saepe omnes committimus, et saepe in Codd. Graecis commissum videmus. Dabis mihi Athenienses fuisse μεγαλοφρονεστάτους πάντων, et optime coniungi φιλοτιμίαν et μεγαλοφροσύνην, et iis maxime animos ad virtutem inflammari, denique saepius vocabulo μεγαλόφρων in tali re Xenophontem uti.

Expellendum emblema est III. v. 4. Ἀθηναῖοι δὲ οἱ πρότερον [ὅτε Βοιωτοὶ μόνοι ἐγένοντο] πορθοῦντες τὴν Βοιωτίαν φοβοῦνται μὴ Βοιωτοὶ δῃώσωσι τὴν Ἀττικήν. Quae verba removenda esse censemus non tantum pueriliter abundant, sed sententiae aperte adversantur. Dici poterat ὁπότε συμμάχων ἐρῆμοι εἶεν aut huiusmodi quid, sed ὅτε μόνοι ἐγένοντο de *una* certa occasione dictum esse apparet: quod manifesto est a Periclis sententia alienum. Praeterea νῦν requiro, οἱ πρότερον πορθοῦντες τὴν Βοιωτίαν (νῦν) φοβοῦνται κτέ.

Vitiat sententiam articulus perverse additus III. v. 8. εἰ μὲν ἐβουλόμεθα χρημάτων αὐτοὺς ὧν [οἱ] ἄλλοι εἶχον ἀντιποιεῖσθαι. Cogitanti tibi quo sensu οἱ ἄλλοι dicatur ridere subibit.

Vetus corruptela dudum a Schneidero deprensa adhuc inquinat locum in Mem. III. v. 9. εἰ τούς γε παλαιοτάτους ὧν ἀκούομεν προγόνους αὐτῶν ἀναμιμνῄσκοιμεν αὐτοὺς [ἀκηκοότας] ἀρίστους γεγονέναι. Optimum factu est molestum et absurdum participium Schneidero obtemperantes resecare. Si quaeris unde natum putem, suspicor ἀκούομεν elicuisse glossam ἀκηκόαμεν, eamque forma vicinis accommodata insinuasse sese in alienam sedem.

In § 24. οὐδέ intelligi non potest et corrigendum: οὐ λανθάνεις με ὅτι οὐκ οἰόμενος — ἀλλ' ἐγχειρῶν με διδάσκειν κτέ.

Feliciter emendavit Hirschigius locum III. vi. 8. ἐὰν μὲν ἡ τῆς πόλεως (δύναμις) κρείττων ᾖ, — ἐὰν δὲ ἥττων τῶν ἐναντίων. quis enim admonitus non sentit ἐὰν δὲ ἡ τῶν ἐναντίων esse Xenophontis manum?

Suspecta mihi sunt verba quae leguntur III. vi. 7. τί δὲ

οἴει διαφέρειν ὃ σὺ ποιεῖς ἢ τῶν ἀσκητῶν ὄντα κρείττω τοὺς ἰδιώτας φοβεῖσθαι; Haud scio an *ποιεῖν* exciderit et sic legi oporteat: *ὃ σὺ ποιεῖς (ποιεῖν) ἢ — φοβεῖσθαι*; Pervulgata dicendi forma est qualis et alibi passim legitur et apud Demosth. Orat. XXIII. 31. *διαφέρει δὲ τί τοῦτο τοῦ ὡς αὐτὸν ἄγειν*; sed retrahit me Antiphanis locus apud Stobaeum in Floril. 74, 9:

τί φῄς; λαθεῖν ζητῶν τι πρὸς γυναῖκ' ἐρεῖς
τὸ πρᾶγμα; καὶ τί τοῦτο διαφέρειν οἴει
ἢ πᾶσι τοῖς κήρυξιν ἐν ἀγορᾷ φράσαι;

haec enim Porsoni emendatio pro *τί τοῦτο διαφέρει ἢ πᾶσι κτέ.* numeros optime restituit et loco Xenophontis confirmatur, qui contra Antiphanis comparatione sanus et integer esse intelligitur. Quod in sqq. reponere volebam *σὺ γὰρ τοῖς πρωτεύουσιν κτέ.* pro *οὐ γάρ*, video olim occupasse Schneiderum, ac miror neminem certam emendationem recepisse. Qui locum diligenter inspicient sat scio *σὺ γάρ* aliquando recepturos.

Socrates meretriculae III. XI. 10. ita suadet: *δεῖ τὸν μὲν ἐπιμελόμενον ἀσμένως ὑποδέχεσθαι, τὸν δὲ τρυφῶντα ἀποκλείειν*, sed, credo, de istarum quaestu erit actum ubi *τοὺς τρυφῶντας* coeperint excludere. Medebitur malo una literula, vel potius tenuis lineola, quae describentium aciem olim fugerat in scriptura ΔΕ̄ΤΡΥΦΩΝΤΑ, id est *τὸν δ' ἐντρυφῶντα ἀποκλείειν*. Satis tritum et notum est *ἐντρυφᾶν τινι*, *petulanter et proterve alicui illudere;* ut apud Euripidem in Cyclope vs. 588:

μέμφει τὸν ἐραστὴν κἀντρυφᾷς πεπωκότι;

Callicratidas apud Plutarchum in Apophth. Lacon. p. 222. E. Cyri fastum non ferens *ἀπηλλάγη εἰς Ἔφεσον πολλὰ ἐπαρώμενος κακὰ τοῖς πρώτοις ἐντρυφηθεῖσιν ὑπὸ βαρβάρων καὶ διδάξασιν αὐτοὺς ὑβρίζειν διὰ πλοῦτον.*

Etiam aliud Socratis consilium eidem mulierculae datum scribae ex prudenti fecerunt pessimum III. XI. 14. Quaerenti Theodotae *πῶς ἂν ἐγὼ λιμὸν ἐμποιεῖν τῷ τῶν παρ' ἐμοὶ δυναίμην*; respondet *ὁ εἴρων* his verbis: *εἰ πρῶτον μὲν τοῖς κεκορεσμένοις μήτε προσφέροις μήτε ὑπομιμνήσκοις, — ἔπειτα τοὺς δεομένους ὑπομιμνήσκοις ὡς κοσμιωτάτῃ τε διαίτῃ καὶ τῷ φαίνεσθαι βουλομένῃ χαρίζεσθαι καὶ διαφεύγουσα, ἕως ἂν ὡς μάλιστα δεηθῶσιν*, inserenda est enim negandi particula *καὶ τῷ*

(μὴ) φαίνεσθαι βουλομένη, quod commendatur, ne dicam ipsa rei natura, et iis quae praecedunt τῇ κοσμιωτάτῃ διαίτῃ et sequenti participio διαφεύγουσα, nam, si voluisset haec inter se opponere Socrates φαίνεσθαι βουλομένη et διαφεύγουσα, non coniunxisset haec copula καί, sed εἶτα διαφεύγουσα aut huiusmodi quid, unde ea res appareret, dixisset. Excidisse μή nihil habet quod mireris. Saepe necessaria negatio in libris omissa est, cuius rei et ipsi subinde exempla attulimus, quibus unum et alterum ex Demosthene addere iuvat, qui in Orat. IX. 11. Philippum Olynthiis dixisse refert ὅτι δεῖ δυοῖν θάτερον ἢ ἐκείνους ἐν Ὀλύνθῳ μὴ οἰκεῖν ἢ αὐτὸν ἐν Μακεδονίᾳ, quod intelligi non poterit donec restitueris ἢ αὐτὸν (μὴ) ἐν Μακεδονίᾳ. In eiusdem oratione περὶ τῆς παραπρεσβείας § 212. male Graece legitur οὐ μὰ Δί', οὐκ ἀπηγόρευε καλεῖν, Graecum est ἀπηγόρευε (μὴ) καλεῖν.

Contra sententiam adhuc editur III. xiv. 7. ἔλεγε δὲ καὶ ὡς τὸ εὐωχεῖσθαι ἐν τῇ Ἀθηναίων γλώττῃ ἐσθίειν καλοῖτο. Dindorfius, qui olim istam lectionem conatus erat defendere, agnovit errorem suum in praefatione ad Demosthenem pag. LXII. Edit. Teubn., et Demostheni p. 630, 28. reddens suum: τὰ γὰρ χρήματα ἄποινα ὠνόμαζον οἱ παλαιοί, in Xenophonte probavit emendationem Reiskii ὡς τὸ ἐσθίειν — εὐωχεῖσθαι καλοῖτο. Lenius est cum aliis τό solum transponere: ὡς εὐωχεῖσθαι — τὸ ἐσθίειν καλοῖτο. Caeterum ista Socratis opinio non seria est, sed iocosa et iocularis. Est aliquid inter τὸ ἐσθίειν et τὸ εὐωχεῖσθαι, quod nescit nemo.

Nemo facile dicet quid sibi velit imperfectum διηγοῦντο in Memor. II. iii. 2. ἄλλοι μὲν οὖν αὐτῷ πρὸς ἄλλους οὕτως ὁμιλοῦντι παραγενόμενοι διηγοῦντο· ἐγὼ δὲ ὅτε πρὸς Εὐθύδημον τοιάδε διελέγετο παρεγενόμην. Quod Heindorfius coniecit διηγοῖντο summo viro imprudenti excidisse videtur. Emendandum est διηγοῦνται, nempe in iis quae de Socrate *scripserunt*. Xenophon diu post Socratis mortem τὰ Ἀπομνημονεύματα scribere coepit, quum multi iam certatim multa de Socrate memoriae prodidissent. Satis est apposuisse verba e Xenophontis Apologia Socratis § 1. γεγράφασι μὲν περὶ τούτου καὶ ἄλλοι, καὶ πάντες ἔτυχον τῆς μεγαληγορίας αὐτοῦ, et ex Memor. I. iv. 1. εἰ δέ τινες Σωκράτην νομίζουσιν, ὡς ἔνιοι γράφουσί τε

καὶ λέγουσι περὶ αὐτοῦ τεκμαιρόμενοι κτέ. ubi quae sequuntur arguunt neque de Platone haec dici neque de Antisthene aut Aeschine aut ullo alio ex Socraticorum numero, sed nescio quem Socratis obtrectatorem illis temporibus notum reprehendi. Laudes Socratis post viri mortem omnibus erant in ore. Ea res permovit Polycratem sophistam Atheniensem ut, quo consilio Βουσίριδος ἀπολογίαν et aliam Clytaemnestrae scripserat, quum materiae difficultate ingenium exercere et ostentare voluisset, teste Quintiliano I. O. II. xvii. 4, eodem Σωκράτους κατηγορίαν scriberet. Ista Polycratis κατηγορία Σωκράτους multorum plausum tulit et magnam movit admirationem. Ea ipsa res Xenophontem impulit ut contra scriberet, et sic τὰ Σωκράτους Ἀπομνημονεύματα ad redarguendam Polycratis κατηγορίαν Σωκράτους a Xenophonte composita sunt et edita. Itaque si quando a Xenophonte ὁ κατήγορος commemoratur, non Meletus significatur, aut Anytus, aut Lyco, οἱ γραψάμενοι Σωκράτην, sed Polycrates, cuius κατηγορία Σωκράτους erat tum in hominum elegantiorum manibus.

Dicam breviter quibus indiciis et argumentis id collegerim et mihi firmiter persuaserim. In iis, qui Polycratis orationem in Socratem scriptam commemorant, duo tantum sunt testes idonei et fide digni, Isocrates et Favorinus. Isocrates ad ipsum Polycratem scribens in Busiride § 4. ita dicit: *αἰσθανόμενος οὖν οὐχ ἥκιστά σε μεγαλαυχούμενον ἐπί τε τῇ Βουσίριδος ἀπολογίᾳ καὶ τῇ Σωκράτους κατηγορίᾳ πειράσομαί σοι ποιῆσαι καταφανὲς ὅτι τοῦ δέοντος ἐν ἀμφοτέροις τοῖς λόγοις διήμαρτες.* Deinde, postquam τὴν Βουσίριδος ἀπολογίαν acerbe reprehendisset, sic pergit: *Σωκράτους δὲ κατηγορεῖν ἐγχειρήσας, ὥσπερ ἐγκωμιάσαι βουλόμενος, Ἀλκιβιάδην ἔδωκας αὐτῷ μαθητήν, ὃν ὑπ' ἐκείνου μὲν οὐδεὶς ᾔσθετο παιδευόμενον, ὅτι δὲ πολὺ διήνεγκε τῶν ἄλλων ἅπαντες ἂν ὁμολογήσειαν.* Unde occasionem arripuit hominis odiose sic irridendi: *Socrates ipse*, inquit, *si tuam accusationem cognoscere posset, τοσαύτην ἂν σοι ἔχοι χάριν τῆς κατηγορίας ὅσην οὐδενὶ τῶν ἐπαινεῖν αὐτὸν εἰθισμένων.* Quam ignorabat Socratis animum et ingenium lividus rhetor, qui haec scripsit, tam admirator sui quam Socratis et Platonis et Socraticorum omnium osor et contemtor. Ex his igitur manifestum est Polycratem ingenii ostentandi causa *post*

mortem Socratis istam accusationem conscripsisse, sive, ut Bentleii verbis utar (in Dissertat. de Epistolis Socratis cap. VI.) »*Polycratis orationem in Socratem fuisse tantum declamationem exercitationemque scholasticam, non veram orationem Athenis habitam.*" Manifestum igitur est illis temporibus constitisse inter omnes Socratem praestantissimum virum iniquo iudicio fuisse circumventum, ut nihilo minus fuerit *παράδοξον* Socratem *accusare*, quam Busiridem et Clytaemnestram *defendere.* Quid de Socrate mortuo cives sui existimarent apparet vel ex his verbis Lysiae ex oratione *πρὸς Αἰσχίνην τὸν Σωκρατικόν* apud Athen. p. 611. E. *οἰόμενος τουτονὶ Αἰσχίνην Σωκράτους γεγονέναι μαθητὴν καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς πολλοὺς καὶ σεμνοὺς λέγοντα λόγους οὐκ ἄν ποτε ἐπιχειρῆσαι οὐδὲ τολμῆσαι ἅπερ οἱ πονηρότατοι καὶ ἀδικώτατοι ἄνθρωποι ἐπιχειροῦσι πράττειν*, ubi si locum diligenter expenderis emendandum esse intelliges *Σωκράτους γενόμενον μαθητήν.* Praeterea manifestum est illam Socratis accusationem placuisse multis, quamobrem iste *οὐχ ἥκιστα ἐπὶ ταύτῃ ἐμεγαλαυχεῖτο* et *placebat sibi*, quam ipsam rem Isocratis aemulationem et invidiam movisse suspicor. Polycratis *κατηγορία Σωκράτους* aetatem tulit et ab eruditis lectitabatur, unde nata est olim falsa et perversa opinio eam ipsam orationem in ipso iudicio contra Socratem esse habitam, cuius rei unum testem producere iuvat. Quintilianus in Inst. Orat. II. XVII. 4. ita scribit: »*Equidem illos, qui contra disputarunt* (rhetoricam artem non esse) *non tam sensisse quod dicerent, quam exercere ingenia materiae difficultate credo voluisse, sicut Polycratem cum Busirin laudaret et Clytaemnestram: quamquam is, quod his dissimile non esset, composuisse orationem, quae* est habita *contra Socratem, dicitur.*" Vides Quintilianum in ea opinione esse *τήν τε Βουσίριδος ἀπολογίαν καὶ τὴν Κλυταιμνήστρας* ingenii exercendi causa a Polycrate scriptam esse, sed *τὴν Σωκράτους κατηγορίαν* ab eo esse compositam ut ea accusator in iudicio contra Socratem uteretur. Nempe quum Polycratis, quem Socrati aequalem fuisse constabat, acris et vehemens Socratis accusatio exstaret, proclivi et excusabili errore eruditi homines illam ipsam in iudicio habitam esse suspicati, deinde satis leviter de suo commenti sunt Meletum, indisertum hominem, Polycrati dedisse

negotium, ut sibi orationem in Socratem conscriberet, qua apud iudices uteretur, idque Polycratem hominem pauperculum mercede fecisse. Falsum hoc esse et commenticium vides, sed erat olim illa pervulgata opinio. Diogenes Laërtius II. 38. *ἀπηνέγκατο μὲν οὖν τὴν γραφὴν (κατὰ τοῦ Σωκράτους) ὁ Μέλητος, εἶπε δὲ τὴν δίκην Πολύευκτος, συνέγραψε δὲ τὸν λόγον Πολυκράτης ὁ σοφιστής, ὥς φησιν Ἕρμιππος.* Fieri non potest, ut hoc Hermippus scripserit, homo perdoctus et diligens, quem disertissimum Isocratis testimonium fugere non potuit, praesertim quum et de Isocrate et *περὶ τῶν Ἰσοκράτους μαθητῶν* accurate multa conscripserit. Commemoraverat, opinor, Hermippus alicubi Polycratis *κατηγορίαν Σωκράτους*, unde Diogenes, nullius iudicii homo, collegit in ipso iudicio habitam esse eum dicere. Itaque *ὅτι συνέγραψε Πολυκράτης Σωκράτους κατηγορίαν* verissime Hermippus memoriae prodidit, sed eam aut a Meleto, aut a Polyeucto, nequissimo demagogo (qui tamen, credo, suas ipse orationes scriptitabat) in Socratis iudicio esse habitam Diogenis error est, quales permultos commisit. Quum diu iste opinionis error inveterasset Favorinus *τὴν Σωκράτους κατηγορίαν* lectitans certo indicio fraudem deprehendit et redarguit. Audi Diogenem Laërtium II. 39. *Φαβωρῖνος δέ φησιν ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ἀπομνημονευμάτων μὴ εἶναι ἀληθῆ τὸν λόγον τὸν Πολυκράτους κατὰ Σωκράτους· ἐν αὐτῷ γάρ, φησὶ, μνημονεύει τῶν ὑπὸ Κόνωνος τειχῶν ἀνασταθέντων, ἃ γέγονεν ἔτεσιν ἓξ τῆς Σωκράτους τελευτῆς ὕστερον*, ubi scribendum esse *ὃ γέγονεν*, non *ἃ γέγονεν*, verbo iam supra monuimus. Quid igitur Favorinus deprehendit? *μὴ εἶναι ἀληθῆ τὸν λόγον*, id est: non esse revera hanc orationem in ipso iudicio contra Socratem habitam, id quod luce clarius ex Isocratis testimonio apparet. Verissime igitur Perizonius ad Aelian. V. H. XI. 10. »*Revera enim Polycrates scripsit Socratis accusationem, non autem eam, qua usi sunt Anytus et Melitus, verum aliam aliquamdiu post, ingenii, ut videtur, ostentandi causa, certe eodem animo, quo scripsit idem Busiridis laudationem.*" Assentitur his Kusterus ad Suidam v. *Πολυκράτης*, et novis argumentis idem acute demonstravit Bentleius in Dissertatione de Epist. Socrat. cap. VI. Quam me delectat Bernhardy, qui Bentleii immemor Perizonio et Kustero sic obloquitur (ad Sui-

dae locum l.): »*Kusteri tamen sive Perizonii coniecturam evertit Themistius, qui Polycratem tradit mercede conductum ab Socratis accusatoribus orationem confecisse.*" Themistii locus, quem primus omnium indicavit Menagius ad Diogen. Laërt. II. 38. huiusmodi est: »*Socratis iudices*, inquit, *ἐγοητεύθησαν ὑπὸ τοῦ λόγου, ὃν συνέγραψε* (*μὲν* inserendum) Πολυκράτης, *Ἄνυτος δὲ ἐμισθώσατο.* Hem idoneum et locupletem testem! *ἐκ τῶν Διὸς δέλτων ὁ μάρτυς*, ut iocatur alicubi Lucianus. Ista fabella aliquot saeculis ante Themistium in vulgus sparsa fuerat, et eruditi omnes et eruditili in talibus quidquid alicunde inaudivissent temere solebant arripere, et ponere pro certis quae nullum auctorem, nullum testem idoneum haberent. Eadem nunc esse solet in plerisque levitas, qua testium fidem et auctoritatem ponderare negligunt et ad testimonium dicendum quoslibet homunciones ineptissimos et futilissimos inconsiderate admittunt. Nonne ineptum, quaeso, est et absurdum in ea re, in quam inquirimus, Themistii testimonio aliquid tribuere, aut Aeliani, aut Sophistae, qui Epistolas Socraticas finxit, aut Suidae, aut stolido Graeculo, qui in Hypothesi Isocratei Busiridis nescio quid nugarum corrasit aut de suo commentus est? Nonne est, quaeso, ineptum et absurdum istis quidquam credere, qui sexcenties in manifesta inscitia et turpi fraude et ridiculis erroribus deprehensi sunt? Quis potest, dicam enim libere quod sentio, sine nausea et fastidio Themistium legere, *aulicum adulatorem*, (ut verissime pronuntiat Reiskius, sani iudicii homo et liberi oris et assentationis osor acerrimus) quis Themistium sine risu legere potest neque acutum neque eruditum scriptorem, sed *ἐκ τῶν παρατυχόντων ἀκουσμάτων*, aut etiam *παρακουσμάτων*, ut Sophistarum natio solet, *ὅττι κεν ἐπ' ἀκαιρίμαν γλῶσσαν ἔλθῃ* in decrepita Graecia declamitantem? Quam multos habemus scriptores Graecos minimi pretii, aut etiam (ut plane dicam quod sentiam) nullius prorsus pretii, stercoreos homines et plane contemnendos! Quem non pudeat in rebus antiquioribus Philostratorum alicuius testimonio uti, aut Maximi Tyrii, aut Himerii, aut si quis alius eiusdem farinae scriptor ad nos perduravit? Ipsi, credo, subriderent si sibi in talibus aliquam fidem haberi cognoscere possent, quae

undecumque arrepta securi iterant. Ecqua fabula potest esse futilior et certioribus indiciis deprensa refutari quam quae narratur de Meleto Aristophanem contra Socratem subornante? Ecquod commentum manifestius teneri potest? Habet tamen suos testes omnium rerum imperitos, historiae et chronologiae imperitissimos, sed eo confidentiores impudentioresque. Quicumque in Aeliani Varia Historia libri II. caput 13. perlegere volet et istam nugarum et mendaciorum farraginem paulo diligentius inspicere et perscrutari, tantam impudentiam pertaesus non aegre feret, si quis scriptores tam stultos fastidire et despicatui habere audebit.

Sed missum facio et Aelianum et Themistium et quidquid est testium istiusmodi, ut accedam ad demonstrandum id, quod ante posui, Xenophontem in Memorabilibus non Meleti aut Anyti, sed Polycratis *κατηγορίαν Σωκράτους* refutare. Ac primum quidem Meleti accusatio numquam est edita, neque Anyti neque Lyconis. Xenophon perspicue diserteque declarat *nescire sese* quibus tandem argumentis reum damnaverint: *πολλάκις ἐθαύμασα*, inquit in ipso exordio operis, *τίσι ποτὲ λόγοις Ἀθηναίους ἔπεισαν οἱ γραψάμενοι Σωκράτην ὡς ἄξιος εἴη θανάτου τῇ πόλει.* Dabit mihi unusquisque *θαυμάζω πῶς*, et Latine *miror, quo pacto*, et similia omnia eodem sensu dici a Graecis et Romanis, quo nunc dicere solemus *non intelligo, non capio, non assequor*, ut in illo Horatiano:

> sed tamen admiror, quo pacto iudicium illud
> fugerit,

et passim sic occurrit. Post pauca Xenophon iterum: *ὡς οὐκ ἐνόμιζεν οὓς ἡ πόλις νομίζει θεοὺς ποίῳ ποτ' ἐχρήσαντο τεκμηρίῳ;* quod ita dictum est, ut eum id *plane nescire* appareat. Nempe accusatorum oratio nulla erat edita, ipse peregre abfuerat, anni plurimi interea praeterierant, neque ipsi in patriam redeundi potestas facta est umquam. Iure adeo quaesiverit aliquis: quid attinebat Socratem post tot annos, quum apud omnes exquisitissimis laudibus efferri soleret, ab accusatorum calumniis olim intermortuis tam sedulo vindicare? Quum nescio quis ad Herculem laudandum prodiisset, salse quaesivit aliquis ex auditorum corona: *τίς γὰρ αὐτὸν ψέγει;* Sed Xenophontem videbis acriter cum aliquo accusatore con-

tendere: saepe eum audies odiosas accusatoris criminationes commemorantem, saepe ipsa accusatoris verba referentem: inspice I. ii. 9, 12, 49, 51, 52, 56 et 58, quibus locis omnibus *ὁ κατήγορος ἔφη* ita dicitur, ut ex ipsa illius oratione certa crimina ipsius verbis afferantur. Quis autem sit *ὁ κατήγορος οὗτος*, certo indicio colligere poteris ex Memorab. I. ii. 12. si memineris eorum, quae ex Isocrate paulo ante expromsimus: *Σωκράτους δὲ κατηγορεῖν ἐγχειρήσας — Ἀλκιβιάδην ἔδωκας αὐτῷ μαθητὴν, ὃν ὑπ' ἐκείνου οὐδεὶς ᾐσθάνετο παιδευόμενον.* Audi nunc Xenophontem: *ἀλλ', ἔφη ὁ κατήγορος, Σωκράτει ὁμιλητὰ γενομένω Κριτίας τε καὶ Ἀλκιβιάδης πλεῖϛα κακὰ τὴν πόλιν ἐποιησάτην*, quod crimen Xenophon summa ope purgare et diluere nititur. Novum hoc crimen erat et ante Polycratem inauditum. Itaque Plato, qui Socrati reo adfuit, in Apologia ista ne attigit quidem. Polycrates diu post scribens callide admodum et astute ex vetere civium odio in Critiam et Alcibiadem Socrati dudum mortuo gravem invidiam conflavit, quam Xenophon omnibus viribus ab eo depellere conatur. Isocrates Critiam non nominat, sed solum Alcibiadem, quem cives sui vivum ferre non potuerant, mortuum multi admirabantur, commemorat, ut Polycratem illo modo, quo supra ostendimus, odiose deridere posset. Aeschines contra in Timarchea § 173. Alcibiadem praeteriit et Critiam nominavit solum (quod solum suo proposito conveniebat, ut Isocrateo Alcibiadem tantum) his verbis: *ἔπειθ' ὑμεῖς, ὦ Ἀθηναῖοι, Σωκράτην μὲν τὸν σοφιϛὴν ἀπεκτείνατε, ὅτι Κριτίαν ἐφάνη πεπαιδευκὼς ἕνα τῶν τριάκοντα τῶν τὸν δῆμον καταλυσάντων κτἑ.* Undenam haec aliunde hausisse Aeschinem putemus quam ex ipsa Polycratis *κατηγορίᾳ Σωκράτους*? Dubitare vix poteris, ubi Lysiam quoque scripta oratione Polycrati respondisse compereris. Terebatur olim eruditorum manibus Lysiae *ἀπολογία Σωκράτους*, a Platonica toto coelo diversa. Platonis Apologia scripta est ad Socratis accusatores et iudices acerba et mordaci ironia deridendos. Lysias *δικῶν καὶ πραγμάτων ἐμπειρότατος ὢν* apologiam Socratis composuit huiusmodi, qua iudices ad reum innocentem absolvendum summa dicendi et persuadendi arte impellere potuisset. Erat Lysiae *Ἀπολογία Σωκράτους*, ut in vitis X. Oratorum apud Plutarchum legitur

p. 836. B. ἐσοχασμένη τῶν δικαστῶν, et plane abhorrens ab illa Socratis μεγαληγορίᾳ, quam Xenophon in Apol. Socrat. 1. ultro fatetur ἀφρονεστέραν φαίνεσθαι iis, qui nescirent Socrati mortem quam vitam tum fuisse potiorem. Quod olim suspicabar Lysiae orationem, quemadmodum Polycratis, οὐκ ἀληθῆ εἶναι, sed Polycrateae accusationi fuisse oppositam, verum esse mihi demonstravit perdoctum incerti Grammatici Scholion ad Aristidis Panathen., quod primus omnium e tenebris protraxit Leo Allatius in lepidissimo dialogo *de scriptis Socratis*, in quo satagit τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν et causam absurdissimam eruditissime et venustissime defendit. Allatius, ut Romae solent, ita Graece sciebat, ut quae ab inepto Graeculo inficete admodum putideque scripta essent, illi ab ipso Socrate aut Xenophonte aut Aeschine aut Aristippo sic scribi potuisse viderentur, et quae intelligenti nauseam pariunt cum admiratione legeret. Sed nihil ea res impedit quo minus quis eruditam supellectilem ingentem conquirat et dapes exquisitissimas apponat, in quibus ne mica quidem sit salis. Haec est igitur ignoti Grammatici annotatio: διὰ τὸ διϊπετὲς Παλλάδιόν φησι τὸ ἀπὸ Τροίας. Ὁ γὰρ Δημόφιλος (veram lectionem Δημοφῶν viri docti recte reposuerunt) παρὰ Διομήδους ἁρπάσας εἰς τὴν πόλιν ἤγαγεν, ὡς Λυσίας ἐν τῷ ὑπὲρ Σωκράτους πρὸς Πολυκράτην λόγῳ. Legitur hoc disertum testimonium in Scholiis ad Aristidis Panathen. in Vol. III. p. 320. Dind. Tenemus nunc novam fraudem eorum, qui principum virorum vitas commentis mendaciisque contaminarunt. Quemadmodum Aristophanem a Meleto instigatum esse finxerunt et Polycratem Anyto orationem mercede conscripsisse, sic a Socrate Lysiacam orationem et lectam et improbatam mentiuntur. Lysiam multi narrant, quorum antiquissimus testis est Romanorum Cicero de Orat. I. 54. Graecorum Diogenes Laërt. II. 40. scriptam orationem Socrati attulisse quam, si ei videretur, edisceret, ut ea pro se in iudicio uteretur. Exspectasset, opinor, Lysias donec Socrates, quem sciebant omnes facundissimum virum esse, καὶ τοῖς διαλεγομένοις αὐτῷ πᾶσι χρώμενον ἐν τοῖς λόγοις ὅπως βούλοιτο (Xenoph. Memor. I. II. 14), tali auxilio se usurum esse aliquo modo significasset. Disertissimum esse Socratem accusatores probe sciebant. Plato in Apolog. p. 17. A.

(οἱ κατήγοροι) ἔλεγον ὡς χρὴ ὑμᾶς εὐλαβεῖσθαι μὴ ὑπ' ἐμοῦ ἐξαπατηθῆτε ὡς δεινοῦ ὄντος λέγειν, deinde ὁ εἴρων dicendi se imperitum esse disertissime demonstrat. Quid Lysiae responderit Socrates pro se quisque magna cum libertate comminiscitur, eodem iure quo nunc unusquisque nostrum fingat aliquid, quod Socratem inducat dicentem. Quod Diogenes sine teste affert ineptum est: οὐ γὰρ καὶ ἱμάτια καλὰ καὶ ὑποδήματα εἴη ἂν ἐμοὶ ἀνάρμοστα; Aliquid dicet Socrates si γυναικεῖα addideris, et sic ferme satis salse, sed verbosius, respondet apud Ciceronem, ex cuius verbis conieceris apud Diogenem olim scriptum fuisse: οὐ γὰρ σικυώνια ὑποδήματα εἴη ἂν ἐμοὶ ἀνάρμοστα; sed quid Valerio Maximo facias, quo teste VI. IV. Ext. 2. Socrates: »*Aufer*, inquit, *quaeso*, *istam*, *nam ego si adduci possem*, *ut eam in ultima Scythiae solitudine perorarem*, *tum me ipse morte mulctandum concederem.*" O hominem nugatorium et scriptorem ineptum! Plura attulit Davisius ad Cicer. Tusc. Quaest. I. 29. in his Stobaei locum ex Floril. 7, 56. nescio unde sumtum, ubi Socrati orationem recusanti Lysias καὶ μὴν κάλλιστον αὐτὸν εἶναι dixisse narratur. Cui Socrates: καὶ τὰ ῥόδα κάλλιστά ἐστιν, ἀλλ' οὐ πρέπει μοι τὸ στεφάνωμα. Τεθνήξει τοίνυν, ἔφη ὁ Λυσίας, εἰ μὴ οὕτως ἀπολογήσει. Ὁ δέ· εἰ γάρ, ἔφη, καὶ μὴ νῦν, πάντως τεθνήξομαι, quae omnia sunt ex eadem fabularum et commentorum officina. Multis annis post Socratis mortem Lysias adversus Polycratem Socratis defensionem suscepit, idemque fecisse Xenophontem et ex eadem accusatione aliquid commemorare Aeschinem, quo magis omnia perpenderis, eo res videbitur esse manifestior.

In iisdem pereruditis ad Aristidem Scholiis exstat alterum testimonium tam luculentum et disertum, ut controversiam omnem dirimat. Legitur Vol. III. p. 480. Dind. τοῦτο δ' οὐκ ἀργῶς εἶπεν ἀλλ' ἐπειδὴ οἶδε τὸν Σωκράτη πρὸς τοὺς νέους ἀεὶ τὸν Ὀδυσσέα θαυμάζοντα διὰ τὴν τοιαύτην πρᾶξιν, ὡς Πολυκράτης ἐν τῷ κατ' αὐτοῦ λόγῳ φησὶ καὶ Λυσίας ἐν τῷ πρὸς Πολυκράτην ὑπὲρ αὐτοῦ. Quae sequuntur corrupta et mutila sunt: ὁ μὲν (Polycrates) συνιστῶν ὅτι τὴν δημοκρατίαν ἐκ τούτου καταλύειν ἐπεχείρει ἐπαινῶν τὸν Ὀδυσσέα τοῖς μὲν βασιλεῦσιν ἐπαινοῦντα (lege παραινοῦντα) λόγῳ, τοὺς δὲ

ἰδιώτας τύπτοντα, οὐδὲν λέγων φροντίζειν μᾶλλον αὐτοῦ τῆς τάξεως· διὰ τοῦτο οὖν καὶ αὐτὸς τίθησιν. Patet excidisse *ὁ δὲ* (Lysias) *οὐδὲν λέγων φροντίζειν κτέ.* sed quid Lysias Polycrati responderit Codicis lacuna videtur abstulisse. Compone nunc mihi cum his Xenophontis locum ex Memor. I. II. 58. *τὸ δὲ Ὁμήρου ὁ κατήγορος ἔφη πολλάκις αὐτὸν λέγειν ὅτι Ὀδυσσεὺς*

ὅντινα μὲν βασιλῆα καὶ ἔξοχον ἄνδρα κιχείη κτέ.

et nihil esse poterit certius quam *ὁ κατήγορος ἔφη* significare *ὁ Πολυκράτης ἔφη ἐν τῇ Σωκράτους κατηγορίᾳ.*

His igitur perspicue demonstratis et firmiter constitutis aestimare licet quam lubrica fides sit multarum rerum, quae testes plurimos et locupletissimos habere putantur. Aeschinis Timarchea in iudicio habita est annis 54 post Socratis condemnationem, et iam tum credebatur Socrates illo crimine concidisse, de quo veri accusatores ne cogitaverant quidem. Adhortatur Orator iudices ut de Timarcho sumant poenas quemadmodum olim de Socrate sumsissent, *ὅτι Κριτίαν ἐφάνη πεπαιδευκώς.* Iam tum ipse Meletus et Anytus usi esse putabantur criminationibus, quas Sophista diu post Socratis mortem de suo erat commentus. Etiam in illa re Atheniensibus dici poterat quod dixit Demosthenes: *πολύ τι σκότος, ὡς ἔοικεν, ἐστι παρ' ὑμῖν πρὸ τῆς ἀληθείας.* Poterat tamen, si quis hoc ageret et omnia diligenter perpenderet, res ipsa docere in Socratis iudicio neque Alcibiadis neque Critiae mentionem ullam factam esse aut etiam fieri potuisse. Unum testem oculatum habemus, cui de Socratis iudicio narranti credi possit, Platonem. Plato in Apologia subinde ipsa accusatorum verba in ipso iudicio a se audita refert, veluti p. 17. A. et imprimis p. 29. C. ubi ipsum Anyti exordium servavit: *Ἄνυτος ἔφη ἢ τὴν ἀρχὴν μὴ δεῖν ἐμὲ δεῦρο εἰσελθεῖν ἢ ἐπειδὴ εἰσῆλθον οὐχ οἷόν τε εἶναι τὸ μὴ ἀποκτεῖναί με, λέγων πρὸς ὑμᾶς, ὡς εἰ διαφευξοίμην ἤδη ἂν ὑμῶν οἱ υἱεῖς ἐπιτηδεύοντες ἃ Σωκράτης διδάσκει πάντες παντάπασι διαφθαρήσονται.* Agnoscimus ingenium et orationem hominis, quem Plato in Menone describit inde a pag. 89. E. ubi demiror non ab omnibus receptam esse evidentem correctionem *εἰς καλὸν ἡμῖν Ἄνυτος ὅδε παρεκαθέζετο* pro *αὐτὸς ὅδε*, praesertim quum multis exemplis constet ΑΝΤΤΟΣ in *αὐτός* facillime depravari solere. Imprimis audi

quam acerbe in sophistas invehatur corruptores iuventutis p. 91. C. et quomodo Socrati oblique malum minetur p. 94. C.

Eorum autem omnium, quae Xenophon ab accusatore dicta commemorat, nihil prorsus a Platone auditum esse facile videbis. Ne verbo quidem ea crimina attingit, quae a Xenophonte diligentissime diluuntur. Praeterea Xenophon: *ὁ κατήγορος ἔφη* solet dicere, quasi *unus* fuerit accusator, Plato *tres* accusatores in Socratem dixisse disertis verbis tradidit et ex Anyti oratione verba quaedam commemorat. Et Meletus quidem et Lyco exigui pretii homines fuerunt, Anytus contra et ditissimus et summis honoribus usus et eximiis in remp. meritis unus omnium potentissimus in rep. illis temporibus fuit. Hinc Socrates in Platonis Apolog. p. 18. B. ita dicit: *οὓς ἐγὼ μᾶλλον φοβοῦμαι ἢ τοὺς ἀμφὶ Ἄνυτον, καίπερ ὄντας καὶ τούτους δεινούς*, et in Xenophontis Apolog. § 29. Socrates *Ἄνυτον παριόντα ἰδὼν εἶπεν· Ἀλλ' ὁ μὲν ἀνὴρ ὅδε κυδρὸς ὡς μέγα τι καὶ καλὸν διαπεπραγμένος εἰ ἀπέκτονέ με.* Meletus poëta mediocris, adolescens, nemini notus, fere pro puero ridetur in Apologia, et in Euthyphrone p. 2. B. *νέος τίς μοι φαίνεται καὶ ἀγνώς. ὀνομάζουσι μέντοι αὐτόν, ὡς ἐγῷμαι, Μέλητον. ἔστι δὲ τὸν δῆμον* (corrige *τῶν δήμων*) *Πιτθεύς, εἴ τινα νῷ ἔχεις Πιτθέα Μέλητον, οἷον τετανότριχα καὶ οὐ πάνυ εὐγένειον, ἐπίγρυπον δέ.* quibus respondet Euthyphro: *οὐκ ἐννοῶ, ὦ Σώκρατες.* Potuitne mordacius obscurum adolescentulum perstringere? Lyco et Meletus igitur *σκιαὶ ἀΐσσουσιν*: in Anyto, potentissimo viro, erant omnia, de quo pauca quaedam accuratius exponam ad demonstrandum illo accusante de Alcibiade et Critia mentionem ad iudices nullam fieri potuisse, sed multo serius demum ad invidiam Socrati mortuo conflandam istud crimen a Sophista esse fictum. *Ἄνυτος ὁ Ἀνθεμίωνος* in maximis divitiis natus et educatus est a patre, qui sordido opificio tantas opes ipse collegerat. *Βυρσοδέψης* enim fuit, ut Cleon antea fuerat, quem tam acerbe hoc quoque opprobrio Aristophanes insectatur. Anytus igitur *πλούσιος ἦν ἐκ σκυτοδεψικῆς*, ut pereruditus Grammaticus ad Platonis Apologiam annotavit, et Anytus ipse quum filium suum ad istum quaestum institueret a Socrate dicitur *τὸν υἱὸν περὶ βύρσας παιδεύειν* in Xenophontis Apologia § 29. Plato Anyti patrem eodem nomine urba-

nissime, sed non minus mordaciter (cuius rei summus est artifex) exagitat in Menone p. 90. A. ubi quo quaestu ad tantas opes is pervenerit homo urbanus reticet, sed ita tamen ut sordidius id opificium fuisse et non pro tanto filii fastu et superbia acuto lectori satis declaret. Hinc optime sentiri potest quis aculeus insit in verbis Platonis, ubi Anytum dicit ὑπὲρ τῶν δημιουργῶν ἀχθόμενον Socratem in iudicium de capite adduxisse in Apolog. p. 23. E. Anytus igitur ad remp. accessit et summos a populo honores adeptus est, teste Platone l. l. αἱροῦνται αὐτόν, inquit, (οἱ Ἀθηναῖοι) ἐπὶ τὰς μεγίστας ἀρχάς. Constat eum στρατηγῆσαι et cum imperio classi praefuisse sub extrema belli Peloponnesiaci tempora ἐπὶ Διοκλέους ἄρχοντος, Olympiadis XCII. anno quarto, id est anno 40$\frac{8}{9}$ a. Chr. Servavit huius rei certam memoriam Diodorus Siculus XIII. 64. Ephorum aut Theopompum describens. Lacedaemonii occasione usi Pylum necopinato invadunt, qua re cognita Athenienses auxilio submittunt ναῦς τριάκοντα καὶ στρατηγὸν Ἄνυτον τὸν Ἀνθεμίωνος, qui quum propter tempestates Maleam promontorium superare non potuisset re infecta Athenas reversus est: interea Pylus nullo negotio expugnatur. Apud Athenienses illis temporibus in tali re Praetori re male gesta iudicium perduellionis (προδοσίας) et certum exitium erat paratum. Anytus igitur divitiis suis ad illam pestem depellendam callide usus est: in iudicium de capite adductus iudices largitione corrupit et sic evasit. Diodori verba sunt: ἐφ᾽ οἷς ὁ μὲν δῆμος ὀργισθεὶς καὶ καταιτιασάμενος αὐτοῦ προδοσίαν μετέστησεν εἰς κρίσιν, ὁ δ᾽ Ἄνυτος ἰσχυρῶς κινδυνεύων ἐρρύσατο χρήμασι τὴν ψυχὴν καὶ πρῶτος Ἀθηναίων δοκεῖ δικαστήριον δωροδοκῆσαι. In his δωροδοκῆσαι pro δεκάσαι Diodori vitio positum est, de qua re supra monuimus, sed μετέστησεν εἰς κρίσιν scribarum socordia pro κατέστησεν, quem errorem Dindorfium fugisse miror, nam quid est tritius quam καθιστάναι εἰς κρίσιν, et εἰς κρίσιν aut εἰς ἀγῶνα καταστῆναι? Idem mendum Dindorfii oculos effugit in Diod. Sic. XIII. 75. 8. τοὺς δὲ ἀπὸ τῆς μάχης διασωθέντας μεθιστάντες εἰς κρίσιν φυγῇ κατεδίκαζον, imo vero καθιστάντες. In libro XV. 94. 1. in Codd. est πάλιν κατέστησαν τὸν πόλεμον, cui Dindorfius substituit κατεστήσαντο πόλεμον, equidem κατέστησαν εἰς πόλεμον verum esse arbitror. Eiusdem iu-

dicii et largitionis Plutarchus meminit in Coriolano cap. XIV. Ἀθήνησι δὲ λέγεται πρῶτος ἀργύριον δοῦναι δικαςαῖς Ἄνυτος ὁ Ἀνθεμίωνος προδοσίας περὶ Πύλου κρινόμενος ἐν τοῖς Πελοποννησιακοῖς ἤδη τελευτῶσιν. Gravissimum eiusdem fraudis auctorem habemus Aristotelem apud Harpocr. v. Δεκάζων: — Ἀριςοτέλης δ' ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ Ἄνυτόν φησι καταδεῖξαι τὸ δεκάζειν τὰ δικαςήρια. Aristoteles demum bene Graece et Attice dixit: Ἄνυτος κατέδειξε τὸ δεκάζειν, sequiores neque καταδεῖξαι servarunt neque δεκάζειν. Is igitur ne iuventus Attica corrumperetur acerrime cavebat, qui paucis ante annis turpi largitione primus omnium pessimo exemplo iudices corruperat. Anytus opibus et honoribus potens Alcibiadis amator fuerat, et quem Socrates ad virtutem instituebat, eundem Anytus officiose demerendo et blandiendo et adulando depravabat. Huius rei tria luculenta testimonia aetatem tulerunt, Satyri apud Athen. XII. p. 534, Plutarchi in Alcibiade cap. IV, et iterum in *Amatorio* p. 762. D. ἴςε γὰρ δήπου ὡς Ἀνύτῳ (τῷ addendum) Ἀνθεμίωνος ἐρῶντι μὲν Ἀλκιβιάδου, ξένους δὲ ἑςιῶντι φιλοτίμως καὶ λαμπρῶς, ἐπεκώμασεν ὁ Ἀλκιβιάδης καὶ λαβὼν ἀπὸ τῆς τραπέζης εἰς ἥμισυ τῶν ἐκπωμάτων ἀπῆλθεν. Ἀχθομένων δὲ τῶν ξένων καὶ λεγόντων· ὑβριςικῶς σοι κέχρηται καὶ ὑπερηφάνως τὸ μειράκιον. Φιλανθρώπως μὲν οὖν, ὁ Ἄνυτος εἶπε, πάντα γὰρ ἐνῆν αὐτῷ λαβεῖν, ὁ δὲ κἀμοὶ τοσαῦτα καταλέλοιπεν, quae quis admiratus exclamat: ὦ Ἡράκλεις, ὡς ὀλίγου διελύσατο πρὸς Ἄνυτον τὴν ἀπὸ Σωκράτους καὶ φιλοσοφίας πατρικὴν ἐχθρὰν, εἰ πρᾶος ἦν οὕτως περὶ ἔρωτα καὶ γενναῖος. Similia his Plutarchus in Alcibiade et Satyrus narrat apud Athenaeum ex aliquo vetere scriptore et illis temporibus aequali sumta. Ecquid videtur Anytus Socratem criminari potuisse *quod Alcibiadem corruperit?* Sed multo graviora etiam argumenta sunt, cur id non tantum impudentissimum, sed etiam absurdum, omnibus debeat videri. Qui Alcibiadem adolescentulum tam perdite amaverat easdem atque ille in rep. partes secutus eandem fortunam expertus est quum Triginta Tyranni in viros populares saevire coeperunt. Per vim oppressa rep. et alios, unde sibi timebant, ex civitate expulerunt, et tres principes Thrasybulum, Anytum et Alcibiadem. Hoc se nolente et dissuadente factum esse a caeteris trigin-

taviris Theramenes in curia praedicat apud Xenophontem in Hellen. II. III. 42. οὐδ' αὖ ἐδόκει μοι οὔτε Θρασύβουλον οὔτε Ἄνυτον οὔτε Ἀλκιβιάδην φυγαδεύειν. Horum igitur summa fuit animorum et consiliorum conspiratio ad patriam ex illa servitute vindicandam: sed quum Alcibiades in illo exsilio Critiae artibus necatus esset, Thrasybulus et Anytus forti et strenua opera Athenas liberaverunt. Quum exules audaci incepto Phylen occupassent Anytus ibi cum imperio fuit, ibique illud prudentiae et clementiae specimen edidit, quod memoriae prodidit Lysias κατ' Ἀγοράτου § 77, 78 et 82. Itaque recuperata patria et restituta libertate plurimum omnium in civitate valuisse cum Thrasybulo Anytum facile esset ad intelligendum etiam sine diserto Isocratis testimonio κατὰ Καλλιμάχου § 23. Θρασύβουλος καὶ Ἄνυτος μέγιςον μὲν δυνάμενοι τῶν ἐν τῇ πόλει, πολλῶν δ' ἀπεςερημένοι χρημάτων, εἰδότες δὲ τοὺς ἀπογράψαντας, ὅμως οὐ τολμῶσιν αὐτοῖς δίκας λαγχάνειν οὐδὲ μνησικακεῖν, ἀλλ' εἰ καὶ περὶ τῶν ἄλλων μᾶλλον ἑτέρων δύνανται διαπράττεσθαι, ἀλλ' οὖν περί γε τῶν ἐν ταῖς συνθήκαις ἴσον ἔχειν τοῖς ἄλλοις ἀξιοῦσιν. ex quibus verbis satis apparet Thrasybulum et Anytum, liberatores patriae, omnium civium potentissimos in rep. post restitutam Democratiam fuisse. Quis dubitat quin Alcibiades, nisi Critiae fraude interemtus fuisset, et a Thrasybulo et a vetere amatore Anyto lubentissimis in eiusdem gratiae et potentiae societatem receptus esset tertius, quemadmodum antea calamitatis et exsilii socius fuisset? Nemo, qui haec diligenter perpenderit, inducere poterit in animum fieri potuisse ut in ipso Socratis iudicio crimini reo daretur quod apud Xenophontem legitur Mem. I. II. 12. ἀλλ', ἔφη ὁ κατήγορος, Σωκράτει ὁμιλητὰ γενομένω Κριτίας καὶ Ἀλκιβιάδης πλεῖςα κακὰ τὴν πόλιν ἐποιησάτην. Quem ista dixisse putabimus? Meletumne? an Lyconem? an ipsum Anytum? Meletus adolescentulus, et nemini notus in civitate homuncio, vix natus erat quum Alcibiades triginta fere annis ante[1]) ineunte adolescentia Socratis

---

1) *Triginta* annis ante Socratis iudicium Pericles diem suum obiit, quocum Alcibiades πρὶν εἴκοσιν ἐτῶν εἶναι *quo tempore Socratis consuetudine utebatur*, nonnulla disseruisse narratur in Memor. I. II. 40.

familiaritate et sermonibus subinde uteretur, quibus statim abstinuit ut primum ad remp. accessit, teste ipso Xenophonte § 16. *ὡς γὰρ τάχιστα κρείττονε τῶν συγγιγνομένων ἡγησάσθην εἶναι* (Critias et Alcibiades), *εὐθὺς ἀποπηδήσαντε Σωκράτους ἐπραττέτην τὰ πολιτικά.* Ex Anyti persona idem crimen etiam absurdius est. Anytum tu credas Critiam et Alcibiadem sic coniungere potuisse calamitatis suae alterum auctorem, alterum socium, infestissimum inimicum et adversarium acerrimum Critiam cum Alcibiade dulcissimo amico eorumdem consiliorum, eiusdem spei participe? Ne novisse quidem arbitror Anytum aliquam olim Socratem inter et Alcibiadem admodum adolescentem notitiam fuisse, aut, si quam maxime huius rei meminisset, quis credat talem virum stulte existimaturum fuisse res ab illo aut in rep. aut in bello gestas ulla ex parte Socrati et Socratis institutioni esse imputandas? Acuto naso *οἱ πολιτικοὶ* philosophos omnes et sophistas suspendebant, ut Callicles Socratem in Platonis Gorgia. Filium suum adolescentulum a Socrate depravari Anytus querebatur, ut statim videbimus, non Critiam, non Alcibiadem: quos si olim discipulos habuisset Socrates, ea res non crimen, sed decus ac laudem, ei afferre Anyto debebat videri, ut videbatur Isocrati, qui Callicli multo erat quam Socrati similior. Sed sophisticum istud crimen est et inane, quod diu post, Anyto iam vita functo caeterisque illarum rerum et hominum aequalibus intermortuis, poterat odiose urgeri, sed in ipso iudicio etiam ipsis accusatoribus ridiculum et ineptum visum fuisset. Habeat igitur suas sibi criminationes Polycrates, qui primus omnium, ut Isocrates loquitur, *τῷ Σωκράτει ἔδωκεν Ἀλκιβιάδην μαθητήν*, qui Alcibiadem Socrati discipulum *de suo dedit* et commentus est, rem et Anyto et aequalibus omnibus perinde inauditam. Plato igitur, qui ipsos accusatores audivit in Socratem dicentes, de eo crimine, quod non audivit, verbum nullum facit. Xenophon diligenter refutat novum accusatorem, qui multis annis post vanam et inanem criminationem a se ipso excogitatam in Socratem proferens aequalibus aliquid dicere videbatur.

Anytus, ne quid omittam, a Plutarcho narratur auctor fuisse plebisciti, quo Athenienses Herodoto historiarum scriptori

decem talenta decreverint. Locus est in libro *de Herodoti malignitate* p. 862. B. Ἡρόδοτος, inquit, *δέκα τάλαντα δωρεὰν ἔλαβεν ἐξ Ἀθηνῶν Ἀνύτου τὸ ψήφισμα γράψαντος*, teste Diyllo, quem quamquam Plutarchus argumento serviens *haud contemnendum auctorem* appellat, tamen rem omnem *ἐκ τῆς κατεψευσμένης ἱστορίας* arreptam esse arbitror neque attinere quaerere quomodo Anytus psephisma scripserit, quod numquam fuerit scriptum. Viden ut omnia scateant fabulis et commentis? Sed nugandi palmam omnibus praeripit nescio quis, qui Epistolas Socraticas finxit, non ut cuiquam imponeret, nam multis demum saeculis post nati sunt Leones Allatii, quibus ipse Socrates ista visus est scribere potuisse, sed animi causa aut ad stilum exercendum. In his Epistola XIV. scripta esse fingitur statim post Socratis mortem ab Aeschine ad Xenophontem, quem Spartae nunc esse scribit. Queritur enim Xenophontem damnato Socrate *Athenis non fuisse*, *εἶναι δὲ περὶ Λακεδαίμονα.* Scribit idem Xenophontis filios Athenis esse et Socratis orationem diligenter conscriptam ad patrem misisse. O hominem minimi pretii et omnium rerum ignarum! Ne hoc quidem sciebat Xenophontem in Asia tum fuisse et neque uxorem neque liberos habuisse. Tam egregius testis memoriae prodidit Meletum Polycratis oratione usum: *ὁ δὲ λόγος ἦν Πολυκράτους τοῦ σοφιστοῦ, ὃν ἐκεῖνος — κακὸν κακῶς ἐπιτρίψας κατέβη.* Demonstravit Bentleius, ut supra ostendimus, quid de Polycratis oratione esset statuendum, sed quod Hermippum credidit in eodem errore fuisse atque Quintilianum et Themistium, qui istam *Σωκράτους κατηγορίαν* revera in iudicio habitam esse opinati sunt, falli Bentleium existimo, quemadmodum manifesto fallitur, ubi novi erroris in historia Socratis commissi Hermippum arguit, quem praeclarum et eruditissimum scriptorem fuisse omnium minime fugiebat Bentleium. Itaque »*ne quem tam praeclari scriptoris auctoritas deterreat*" Hermippi alium errorem etiam graviorem in historia Socratis dicit se monstraturum. Namque Hermippum auctorem esse Socratem quoque in eorum numero fuisse, qui Gryllum, Xenophontis filium, quum in eadem, qua Epaminondas, pugna cecidisset, scripta oratione laudaverint: »*qui error,*" inquit, »*non minus quam* XXXVII. *annorum est, qui mortem Socratis*

inter et pugnam apud Mantineam intersunt." Ain vero? Hermippum serio credidisse dicis Socratem Grylli in Mantinensi proelio occisi laudes scripta oratione celebrasse, qui non tantum XXXVII annis post Socratis mortem cecidit, sed natus adeo est annis aliquot postquam Socrates est mortuus. Equidem istiusmodi eruditionem non emam vitiosa nuce. Sed una literula et nos et Hermippum expediet. Non enim *Socratem* sed *Isocratem* hoc fecisse scripserat, id quod per temporum rationes utique fieri potuit, quamquam factum esse mihi quidem non videtur simile veri. Recte nunc editur apud Diogenem Laërt. II. 55. Ἕρμιππος ἐν τῷ περὶ Θεοφράστου καὶ Ἰσοκράτην φησὶ Γρύλλου ἐγκώμιον γεγραφέναι, ex certa Luzacii emendatione pro καὶ Σωκράτην. Saepe librarii σωκράτης et ἰσοκράτης ineptum in modum confuderunt, nusquam ineptius quam hoc loco, ubi εἴρωνα Atticum repente praeter naturam et propositum orationes scribentem induxerunt, idque in laudem illius, qui post eius mortem natus sit. Ἰσοκράτης et Σωκράτης in libris crebro permutari docebit Geelius in Bibl. Crit. Nova I. p. 62, et Walz. in Rhet. Gr. I. p. 22. Noli dubitare quin idem mendum insideat Teleti in Stob. Floril. 40. 8. καὶ Σωκράτην μὲν ἐπαινοῦσιν ὅταν ἐπιλαμβανόμενος Ἀθηναίων λέγῃ· οἱ μὲν γὰρ στρατηγοὶ ἐφ' οἷς καλλωπίζονται ὑπερόριοι τεθαμμένοι εἰσί, τὰ δ' ὀνείδη τῆς δημοκρατίας ἐν τοῖς δημοσίοις τάφοις, namque palam est corrigi oportere καὶ Ἰσοκράτην μὲν ἐπαινοῦσιν κτἑ. Ioculari mendo legebatur apud Menandrum Rhet. II. 1. εἰ μὲν τυραννουμένην ἐπαινοίης πόλιν δεῖ ὡς βασιλευομένην ἐπαινεῖν, ὡς ἐν τοῖς Κοχλείοις ὁ Κράτης πεποίηκεν. Veram lectionem primus omnium restituit Meursius in Misc. Lacon. p. 125, ὡς ἐν τῷ Νικοκλεῖ ὁ Ἰσοκράτης πεποίηκεν. Sed haec obiter. Bentleius in illa parte dissertationis paulo festinantius scribens, quum summam rei praeclare constituisset, ἐν τοῖς κατὰ μέρος subinde erravit, ut statim de Anyto scribens in novum errorem se implicuit, de quo mox dicemus. Sed prius ostendemus quae res Anyti iram in Socratem moverit. Luculentum testimonium in hanc rem Xenophon dicet in Socratis Apologia § 29. Socrates, inquit, post condemnationem Ἄνυτον παριόντα ἰδὼν εἶπεν· ἀλλ' ὁ μὲν ἀνὴρ ὅδε κυδρὸς, ὡς μέγα τι καὶ καλὸν

διαπεπραγμένος εἰ ἀπέκτονέ με, ὅτι αὐτὸν τῶν μεγίςων ὑπὸ τῆς πόλεως ὁρῶν ἀξιούμενον οὐκ ἔφην χρῆναι τὸν υἱὸν περὶ βύρσας παιδεύειν. Vides Anytum, βυρσοδέψου filium, paternum quaestum opimum non intermittere sed ad sordidum istud opificium filium instituere suum. Veri simillimum est Anytum multis divitiis per exilium spoliatum (πολλῶν ἀπεςερημένον χρημάτων, teste Isocrate l. supra l.) afflictam rem familiarem eodem quaestu, quo olim magnas opes pater collegisset, restituere coepisse. Socrates et patrem ab isto opificio revocasse videtur et cum Anyti filio sic egisse ut eum ad liberaliora studia idoneum esse iudicaret. Hinc Anyti irae: hinc ei Socrates iuventutis corruptor, qui nisi de medio fuerit sublatus de disciplina et moribus iuventutis actum esse fremebat in Platonis Apolog. p. 17. A. De suo ipsius filio debebat dicere: οὑμὸς υἱὸς ἐπιτηδεύων ἃ Σωκράτης διδάσκει παντάπασι διαφθαρήσεται, sed honestius et speciosius de tota iuventute dicere maluit. Hoc quoque crimen in accusatoris caput recidit: ipse filium Anytus depravavit et perdidit. Quod moriturus Socrates erat vaticinatus: φημὶ αὐτὸν ἐπὶ τῇ δουλοπρεπεῖ διατριβῇ, ἣν ὁ πατὴρ αὐτῷ παρεσκεύακεν, οὐ διαμενεῖν, — προσπεσεῖσθαι δέ τινι αἰσχρᾷ ἐπιθυμίᾳ καὶ προβήσεσθαι μέντοι πόρρω μοχθηρίας, comprobavit eventus. Turpissimo vitio, temulentiae, se dedidit: οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρας ἐπαύετο πίνων καὶ τέλος οὔτε τῇ ἑαυτοῦ πόλει οὔτε τοῖς φίλοις οὔτε αὑτῷ ἄξιος οὐδενὸς ἐγένετο. Xenophontis haec verba sunt in Apologia § 30. sq., quam Memorabilium partem ultimam esse Geelio prorsus assentior. Xenophon igitur Memorabilia sic concludit, ut Anyti potentissimi accusatoris vitae exitum cum Socratis damnati et interfecti sorte componat. Ἄνυτος μὲν δή, inquit, διὰ τὴν τοῦ υἱοῦ πονηρὰν παιδείαν καὶ διὰ τὴν αὑτοῦ ἀγνωμοσύνην ἔτι καὶ τετελευτηκὼς τυγχάνει κακοδοξίας. Ex his potissimum verbis colligas quo tempore Polycrates τὴν Σωκράτους κατηγορίαν conscripserit, cui Lysias τὴν Σωκράτους ἀπολογίαν, Xenophon τὰ Σωκράτους ἀπομνημονεύματα opposuit, et quam Isocrates ἐν τῷ Βουσίριδι deridet, quos tres libros circa eadem fere tempora in lucem editos esse ipsa rei natura docet. Quum Polycratis accusatio διὰ τὸ παράδοξον plausum et admirationem multorum movisset, Lysias et Xenophon et Isocrates alius alio modo so-

phistam adorti sunt. Commemoravit Polycrates moenia Urbis a Conone restituta anno 393. a Chr. annis sex post Socratis mortem, qui anno 399. damnatus est. Videtur Sophista Cononis laudes aliquo pacto orationi inseruisse, et illius in remp. merita Critiae et Alcibiadis iniuriis in remp. opposuisse. Critias urbis munimenta *deiecit*, perpetuum id istius et *τῶν τριάκοντα* apud Oratores Atticos opprobrium, Conon *restituit*. In eiusdem invidiae societatem Alcibiadem quoque trahebant. Lysias in Orat. XIV. 39. Alcibiadis filium sic insectatur: *εἴ τις ὑμῶν ἢ τοὺς τεθνεῶτας ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ἐλεεῖ ἢ ὑπὲρ τῶν δουλευσάντων τοῖς πολεμίοις αἰσχύνεται ἢ τῶν τειχῶν καθῃρημένων ἀγανακτεῖ — τούτων ἁπάντων χρὴ τὸν τούτου πατέρα αἴτιον ἡγεῖσθαι.* Vides quam laeta haec sit Sophistae dicendi materies. Interea non est recordatus illas res aliquanto serius esse gestas, unde colligimus annos post Socratis iudicium effluxisse complures. Nemo enim in recenti rerum memoria sic errare potest: post multorum demum annorum intervallum istiusmodi errores et temporum confusiones facili negotio committuntur, quales multas Plato in Dialogis commisit. Anytus diem iam obierat quum haec scriberentur, Socratis familiares plerique erant intermortui et succreverat nova soboles, quae nova in Socratem crimina facile admittebat. Apparet hinc quam vehementer opinio Kruegerum fefellerit ad Clintoni Fast. Hellen. statuentem Isocratis Busirin extrema Olympiade 95. circa annum 396. a. Chr. esse compositum, id est tribus annis antequam Athenarum moenia Conon restituit, quum annis aliquot postea demum scribi potuisse manifestum sit. Annum ipsum, circa quem Polycrates horum omnium stilum in sese acuerit, definire velle temerarium est. Satis erit hoc tenere Anytum illo tempore iam obiisse diem et *etiam post mortem* et ob filium depravatum et ob ipsius ingenii perversitatem *male audivisse*. Quam plane disertum illud Xenophontis testimonium vel solum redarguit sequiorum fabellas de sera Atheniensium ob necatum Socratem poenitentia et accusatorum poenis suppliciisque, de quibus Diogenes Laërtius II. 43. scribit, et quos ibi laudavit Menagius. Iocosa sunt, quae Plutarchus ibi laudatus memoriae prodidit de odio, quo cives omnes in Socratis accusatores arserint, in libello

περὶ φθόνου καὶ μίσους p. 538. A. τοὺς Σωκράτην συκοφαντήσαντας, inquit, ὡς εἰς ἔσχατον πονηρίας ἐληλακότας, οὕτως ἐμίσησαν οἱ πολῖται καὶ ἀπεςράφησαν ὡς μήτε πῦρ αὔειν μήτ' ἀποκρίνεσθαι πυνθανομένοις, μὴ λουομένοις κοινωνεῖν ὕδατος, ἀλλ' ἀναγκάζειν ἐκχεῖν ἐκεῖνο τοὺς παραχύτας ὡς μεμιασμένον. Quam gaudeo Atheniensium multorum φιλοπονηρίαν, de qua multi cives Attici acerbe queruntur, in hac Socratis causa in tam admirabilem μισοπονηρίαν esse conversam. Haec ipsa videtur causa fuisse, cur Anytus, qui domi suae balneo uti potuerat et sic partem molestiarum compendifacere, maluerit cum caeteris gulam sibi laqueo frangere quam ista diutius perpeti. Diserta Plutarchi verba sunt: ἕως ἀπήγξαντο, inquit, μὴ φέροντες τὸ μῖσος. Ea omnia nescio quomodo Xenophontem fugisse videntur, neque poterant eum certiorem facere filii, quoniam nati nondum erant. Sed Anytus, ut Themistius auctor est, non manus sibi conscivit, sed in exilium eiectus est et ab Heracleensibus in Ponto lapidibus obrutus periit: Ἄνυτος ἔφυγεν ἐκ τοῦ ἄςεος, inquit, καὶ αὐτὸν κατέλευσαν διὰ Σωκράτην οἱ Ἡρακλεῶται οἱ ἐν τῷ Πόντῳ, et ne dubitare possis addidit: καὶ νῦν δείκνυται Ἀνύτου αὐτόθι σῆμα ἐν τῷ προαςείῳ οὐ μακρὰν θαλάττης. Ne hoc quidem Xenophon umquam rescivisse videtur. Multum etiam metuo, ut umquam Aeschines, cui Socrates iure damnatus esse videtur, oculis suis viderit statuam ex aere Socrati a gratis civibus positam, nisi forte auream fuisse Tertulliano, locupleti testi, credere malumus: vide Diog. Laërt. II. 43. et annotationes Menagii, cui *auream* fuisse non videbatur incredibile, namque non erat »*nescius plures in Graecia tunc temporis aureis statuis fuisse donatos, etiam ex privatis, Gorgiam Leontinum, Phrynen meretricem etc.*" Minus etiam ea res tibi mirabilis esse videbitur, ubi didiceris ab incerto auctore τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸν Ἰσοκράτους Βούσιριν Athenienses σωφρονισθῆναι διὰ τοῦ λοιμοῦ τοῦ ἐγκατασκήψαντος αὐτοῖς διὰ τὸν Σωκράτους θάνατον. Idem psephisma Atheniensium solus nescio unde indagavit (non enim ἐκ τῶν Κρατέρου ψηφισμάτων sumtum esse opinor): μηδένα δημοσίᾳ λέγειν περὶ Σωκράτους, quod prudentissimum decretum est, ut vides. Ex eodem teste solo constat Socratem accusatum esse ὅτι καινὰ δαιμόνια εἰσφέρει τοῖς Ἀθηναίοις λέγων

δεῖν σέβειν ὄρνεα καὶ κύνας καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ διὰ τοῦτο διαφθείρει τοὺς νέους τοὺς μανθάνοντας. Hoc quoque crimen Xenophontem fugisse videtur et, ut opinor, etiam ipsum Polycratem, nisi forte de ea re dixit in secunda Socratis accusatione, cuius notitiam uni Suidae debemus v. Πολυκράτης — τοὺς κατὰ Σωκράτους λόγους δύο Ἀνύτῳ καὶ Μελήτῳ γράψας. Hoc tantum miror cur non eadem opera Lyconi tertiam scripserit, praesertim quum Maximus Tyrius, gravis auctor, si quis alius, et Themistio certe non postponendus, de Socratis accusatoribus agens ita dixerit in Dissert. IX. 2. Σωκράτην Μέλητος μὲν ἐγράψατο, Ἄνυτος δὲ εἰσήγαγε, Λύκων δὲ ἐδίωκεν, et quoniam ea verba Atticos scriptores legere solitis non satis perspicua sunt, et ne ipsum quidem Maximum quid inter γράφεσθαι et εἰσάγειν et διώκειν interesset scivisse puto, addo vicinum locum: καὶ Μελήτου γραφομένου ὑπερεώρα καὶ Ἀνύτου εἰσάγοντος κατεφρόνει καὶ Λύκωνος λέγοντος κατεγέλα, hoc quidem perspicuum est: Lyco contra Socratem *orationem habuit*, teste Maximo Tyrio; itaque διώκειν illi est κατηγορεῖν et *in reum dicere*, quamobrem mirum est, ut modo dicebam, Polycratem, auctore Suida, Meleto et Anyto duas orationes scripsisse, Lyconi non scripsisse.

Sed satis iocorum: istos quidem mirifice nugari neque miramur neque magno opere curamus. Bentleium miror, quomodo istis nugatoribus aliquid potuerit credere. Ille enim in Dissert. de Epist. Socrat. cap. VII. Meletum interfectum esse scribit, sed Anytum in exsilium tantum missum et eius Heracleae in Ponto postea degentis complures mentionem facere, cuius rei testes producit Themistium et Augustinum de Civ. Dei VIII. 3. cum Diogene Laërtio. Themistius, ut vidimus, Anytum lapidibus obrutum scribit, Augustinus contra *voluntario atque perpetuo exilio* evasisse. Quo habitatum concesserit non commemorat. Diogenes Laërt. II. 43. Anytum narrat quum forte Heracleam venisset ab Heracleensibus statim finibus suis excedere iussum. Idem in Antisthene VI. 9. sic scribit: (Ἀντισθένης) καὶ Ἀνύτῳ τῆς φυγῆς αἴτιος γενέσθαι δοκεῖ καὶ Μελήτῳ τοῦ θανάτου. Ποντικοῖς γὰρ νεανίσκοις κατὰ κλέος τοῦ Σωκράτους ἀφιγμένοις περιτυχὼν ἀπήγαγεν αὐτοὺς πρὸς τὸν Ἄνυτον εἰπὼν ἐν ἤθει σοφώτερον εἶναι τοῦ Σω-

κράτους. ἐφ' ᾧ διαγανακτήσαντας τοὺς περιεςῶτας ἐκδιῶξαι αὐτόν. Itaque Anytus, *ὁ ἐςρατηγηκώς*, liberator patriae, civium unus omnium cum Thrasybulo et opibus et populi gratia potentissimus, serio narratur in exilium pulsus esse a quibusdam, qui forte circumstabant, quum eum Antisthenes in via publica mordaci dicto perstrinxisset. Haud vidi magis. Hoc vero est »*fabulas pueris narrare, non historiam scribere.*"

Non melioris notae sunt caeterae fabulae, nec verae nec veris similes. Quis non subrideat ad Diogenis Laërtii narrationem II. 43. *Ἀθηναῖοι δ' εὐθὺς μετέγνωσαν, ὥςε κλεῖσαι καὶ παλαίςρας καὶ γυμνάσια.* Credebat fortasse *in luctu publico* istiusmodi quid fieri solitum. Quod de balneis publicis supra ex Plutarcho attulimus etiam festivius est. Anytus, si Plutarcho credimus, non est e civitate eiectus, non ab Heracleensibus necatus, sed *ἀπήγξατο οὐ φέρων τὸ μῖσος.* Etiam ex his luculenter apparet *ὡς σαθρόν ἐςι φύσει πᾶν ὅ τι ἂν μὴ ἐξ ἀληθείας ᾖ συγκείμενον.*

Anytus autem quamquam neque suspendit sese propter civium odium, neque Heracleae lapidibus est obrutus, neque Antisthenis opera in exilium eiectus est, tamen quum Xenophon Memorabilibus Socratis ultimam manum imponeret *διὰ τὴν τοῦ υἱοῦ πονηρὰν παιδείαν καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ ἀγνωμοσύνην ἔτι καὶ τετελευτηκὼς ἐτύγχανε κακοδοξίας.* Putasne Xenophontem quum haec scriberet et Anyti sortem cum Socratis componeret, de Anyti exilio aut calamitate inaudivisse quidquam? Contra Socratis laudes sedulo multi et sermonibus et scriptis concelebrabant, eratque magnus numerus *τῶν ἐπαινεῖν αὐτὸν εἰθισμένων*, ut Isocratem modo audivimus dicentem, Socraticorum osorem et contemtorem. Sic igitur Xenophon Mem. IV. III. 2. rectissime potuit dicere: *ἄλλοι μὲν οὖν αὐτῷ πρὸς ἄλλους οὕτως ὁμιλοῦντι παραγενόμενοι διηγοῦνται, ἐγὼ δὲ ὅτε πρὸς Εὐθύδημον τοιάδε διελέγετο παρεγενόμην*, ubi *διηγοῦνται* de Socraticorum *scriptis* magis quam de sermonibus accipiendum. Nunc ad reliqua transeo.

Rectissime Hirschigius admonuit in IV. IV. 11. *δῆλος εἶ καὶ νῦν διαφεύγειν ἐγχειρῶν τὸ ἀποδείκνυσθαι γνώμην [ὅ τι νομίζεις τὸ δίκαιον]*, emblema esse resecandum, namque Hippiam respicere quod paulo ante dixerat § 9. *ἀρκεῖ γὰρ ὅτι τῶν ἄλλων*

καταγελᾷς ἐρωτῶν μὲν καὶ ἐλέγχων πάντας, αὐτὸς δ' οὐδενὶ θέλων ὑπέχειν λόγον οὐδὲ γνώμην ἀποφαίνεσθαι περὶ οὐδενός, in quibus verbis mendosum esse ἀρκεῖ intelligo, sed quid in eo verbo lateat excogitare non possum. Verbum ἀποδείκνυμαι in § 18. a Schneidero repositum pro ἐπιδείκνυμι in verbis: ἐγὼ μὲν οὖν τὸ αὐτὸ ἐπιδείκνυμι νόμιμόν τε καὶ δίκαιον εἶναι, Editores non receperunt. Certo tamen usu diremta esse ἐπιδείκνυμι, ἐπιδείκνυμαι et ἀποδείκνυμαι satis constat: praeterea quis negabit ἐπιδείκνυμι participium postulare? Et quomodo Socrates sic statim subiungere potuit: σὺ δ' εἰ τἀναντία γιγνώσκεις δίδασκε?

Videtur sciolus vocabulum unum addidisse de suo IV. v. 11: ὅςις γὰρ τὰ μὲν κράτιςα μὴ σκοπεῖ, τὰ ἥδιςα δὲ ἐκ παντὸς τρόπου ζητεῖ [ποιεῖν], nam Graeci non tam negligenter loquuntur, ut sese τὰ ἡδέα aut τὰ τερπνά dicant ποιεῖν, sed πάσχειν. Satis est τὰ ἥδιςα ζητεῖν, ut in Epicharmi versu, quo Socrates utitur II. I. 20:

ὦ πόνηρε, μὴ τὰ μαλακὰ μῶσο, μὴ τὰ σκλήρ' ἔχῃς.

Percurram nunc iterum Memorabilia ut eos locos, ubi sermonis Attici nitor aut compositionis elegantia aut scribendi venustas scribarum negligentia obscurata et imminuta et laesa esse videtur, ordine recenseam.

Ex dittographia natum est I. I. 12. πότερά [ποτε] — ἤ, non admittit enim πότερα — ἤ intensivam illam voculam, et facile haec confunduntur quia in Codd. πότερα fere sic scribitur ut syllabae πό duae litterulae τρ supra scribantur, unde tam saepe πότερα et πότερον permiscentur.

Invenuste et inficete δοκεῖν repetitum esse I. I. 14. καὶ τοῖς μὲν οὐδ' ἐν ὄχλῳ δοκεῖν αἰσχρὸν εἶναι λέγειν ἢ ποιεῖν ὁτιοῦν, τοῖς δὲ οὐδ' ἐξιτητέον εἰς ἀνθρώπους εἶναι [δοκεῖν], qui Atticorum lectione subactam aurem habent Pluygersio mecum concedent.

In eadem § circa finem ἀπολεῖσθαι in ἀπολέσθαι refingendum est: οὔτ' ἂν γενέσθαι ποτὲ οὐδὲν οὔτ' ἀπολέσθαι. Constans enim veterum usus in tali compositione duplicem aoristum requirit, quoniam ἄν sic collocatum in utrumque verbum vim exserit suam. Librariis perpetuo futuri et aoristi formas temere permiscentibus ineptum est in talibus quidquam credere.

Quod Xenophon I. I. 17. scribit οὐδὲν θαυμαςὸν — παρα-

γνῶναι τοὺς δικαστάς perspicuum est παραγνῶναι significare *secus iudicasse, in iudicando errasse*, cuius usus nemo facile aliud exemplum ex scriptoribus Atticis afferet, sed unusquisque talia pro re nata sibi componit, quae statim ab unoquoque recte intelliguntur. Sic recentiores Graeculi in Codicibus describendis utuntur verbo παραγράφειν, et lectores in extremo libro veniam rogat librarius ἤν τι ὁ γράφων παραγράψῃ, *si quem in scribendo errorem commiserit.* Hinc suspicor in Hellen. II. III. 36. παρανενομικέναι pro παρανενομηκέναι probandum esse in verbis: οὐ μέντοι θαυμάζω γε τὸ Κριτίαν παρανενομικέναι, id est *secus existimasse*, ὅτε γὰρ ταῦτα ἦν οὐ παρὼν ἐτύγχανεν. Nemo umquam dixerat παρανομίζω eo sensu, quemadmodum nemo οἱ δικασταὶ παρέγνωσαν dixerat, sed omnibus ita dicere linguae analogia permittebat.

In I. II. 3. καίτοιγε οὐδεπώποτε transponendum censeo καίτοι οὐδεπώποτέ γε, et eodem modo IV. II. 7. καίτοι τοσούτῳ γε reponendum pro καίτοι γε τοσούτῳ. Veteres eodem modo καίτοι — γε dirimebant atque καὶ μήν — γε, οὐ μήν — γε, ἀλλ' οὖν — γε, νὴ Δία — γε, et similia quaedam. Sequiores coniungere solent καίτοιγε, quae res antiquorum monumentis subinde vitium attulit. Recte scriptum est IV. VII. 5. καίτοι οὐδὲ τούτων γε et IV. VIII. 2. καίτοι τὸν ἔμπροσθέν γε, et passim.

In Mem. I. II. 14. ἐγενέσθην — τὼ ἄνδρε τούτω —, ἤδεσαν — προειρήσθον — ὁμιλησαίτην — ἐγενέσθην — ἐπραξάτην — ἐπραττέτην — ὠρεχθήτην. Offendit pluralis ἤδεσαν in illa longa dualium serie, nec dubito quin Xenophon ἤστην scripserit, sed scribae formis ἤστην, ἦσμεν, ἦστε et ἦσαν indixere bellum, easque passim obliterarunt ut vix emerserint. Exempla alias complura attulimus, quibus unum addo Demosthenis locum in Orat. XLIX. 46. πάντες γὰρ ἴστε τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν οὐ τῶν δημοσίων ἀδίκως ἐπιθυμοῦντα, sententia clamat Oratorem dixisse: *nam sciebatis omnes*, itaque πάντες γὰρ ἦστε a Bekkero lubenter accipimus. Contra forma ἤστην invito Aristophani obtruditur in Avibus vs. 19.

τὼ δ' οὐκ ἄρ' ἤστην οὐδὲν ἄλλο πλὴν δάκνειν,

ubi ἤστην verum est, Attici enim in illa locutione εἶναι, non εἰδέναι, usurpant. Amphis apud Diog. Laërt. III. 28.

ὦ Πλάτων, Πλάτων,
ὡς οὐδὲν ᾔσθα πλὴν σκυθρωπάζειν μόνον,

ubi perperam οἶσθα reponere voluerunt. Caeterum pervetus iste opinionis error est. In Codicibus Aristophanis duplex olim scriptura ferebatur ᾔστην et ᾔιστην, non ἴστην, ut etiamnunc in scholio vitiose legitur. Probavit ᾔιστην Grammaticus nescio quis, qui formas ᾔστην, ᾔσμεν, ᾔστε et ᾔσαν exemplis munivit in Etymol. Magno p. 438, 54.

Ibid. in § 21. τῶν ἐν μέτρῳ πεποιημένων [ἐπῶν], parendum est iis qui ἐπῶν removendum esse censuerunt.

Ibid. in § 22. τοὺς εἰς φιλοποσίαν προαχθέντας καὶ τοὺς εἰς ἔρωτας ἐκκυλισθέντας, rectissime viri docti ἐκκυλισθέντας probaverunt pro ἐγκυλισθέντας, namque ἐξοκείλαντας significat diciturque de eo, qui a recto tramite deflectit et in aliquod turpe vitium flagitiumve delabitur. Sed idem requiro in praeced. εἰς φιλοποσίαν προαχθέντας, et παραχθέντας a Xenophonte scriptum esse suspicor. Παράγειν est *ab officio deducere* et *flectere in vitium*, non προάγειν, quod quemadmodum προτρέπεσθαι, *ad virtutem impellere* significat. Idem mendum est commissum in Demosthenis Prooem. 52. ubi προήγαγον ὑμᾶς positum est pro *in fraudem vos impulerunt*, quod est παρήγαγον ὑμᾶς.

In § 22. ὧν πρόσθεν ἀπείχοντο κερδῶν — τούτων οὐκ ἀπέχονται, corrige οὐκέτι ἀπέχονται, ut paulo ante: χρημάτων δυνάμενοι ἀπέχεσθαι πρὶν ἐρᾶν ἐρασθέντες οὐκέτι δύνανται.

In § 29. pro εἰπεῖν ὅτι ὑϊκὸν αὐτῷ δοκοίη πάσχειν ὁ Κριτίας, verissima mihi lectio esse videtur: ὅτι οἱ ὑϊκόν τι δοκοίη πάσχειν. Pronomen οἱ tritum apud antiquiores saepe a scribis omittitur, saepe in αὐτῷ mutatur, aut alio quo modo corrumpitur. In Anabasi I. I. 1. scribendum est ἐβούλετό οἱ τὼ παῖδε ἀμφοτέρω παρεῖναι, ubi pronomen libri omnes omittunt, quemadmodum et I. II. 8, III. I. 5, VII. I. 38. a multis omittitur indicante Bornemanno. Vix elapsum est in Memorab. I. II. 32. ὅτι θαυμαστόν οἱ δοκοίη εἶναι. In iis quae statim sequuntur Dindorfius recte ὕδια pro ὑΐδια scripsit, ut demonstrant similes formae ἰχθύδια, βοτρύδια, καρύδια, aliae.

In § 36. ἄν τίς με ἐρωτᾷ νέος, rescribe ἄν τί με ἐρωτᾷ

νέος, *si* quid *ex me quaeret adolescens*, et § 37. φυλάττου ὅπως μὴ — ποιήσεις, pro ποιήσῃς.

In § 42. tandem intellectum est vere Reiskium νομίσαν pro ἐνόμισαν emendasse in verbis: πότερον δὲ τἀγαθὰ νομίσαν δεῖν ποιεῖν ἢ τὰ κακὰ (τὸ πλῆθος τοὺς νόμους ἔγραψεν);

In § 44. verba ἀλλὰ βιασάμενος tam pueriliter et ieiune apposita sunt in his: ὅταν ὁ κρείττων τὸν ἥττω μὴ πείσας [ἀλλὰ βιασάμενος] ἀναγκάσῃ ποιεῖν ὅ τι ἂν αὐτῷ δοκῇ, ut ab alio quolibet potius quam ab ipso Xenophonte addita esse existimem.

Atticam loquendi formam obscurarunt Graeculi in § 46. εἴθε σοι, ὦ Περίκλεις, τότε συνεγενόμην ὅτε δεινότατος σαυτοῦ ταῦτα ἦσθα. Alcibiades dixerat: ὅτε δεινότατος αὐτὸς αὑτοῦ ταῦτα ἦσθα, ut populares solebant, et omnes qui exquisitius loquebantur. Αὐτὸς αὑτοῦ et αὐτοὶ ἑαυτῶν in tali re constanter dicitur nec minus in prima secundaque persona quam in tertia. Simillimus locus est Euripidis in Platonis Gorgia laudatus p. 484. E. et hinc passim ab aliis: συμβαίνει γὰρ τὸ τοῦ Εὐριπίδου· λαμπρός τ' ἐστὶν ἕκαστος ἐπὶ τούτῳ

κἀπὶ τοῦτ' ἐπείγεται
νέμων τὸ πλεῖστον ἡμέρας τούτῳ μέρος
ἵν' αὐτὸς αὑτοῦ τυγχάνει κράτιστος ὤν.

ubi vitiose τυγχάνῃ in libris legitur et Platonis et Aristotelis et Plutarchi et caeterorum, qui haec attulerunt. Αὐτός in simili loco intercidit apud Plutarchum in Cleomene cap. 33: ὁπότε νήφοι μάλιστα καὶ σπουδαιότατος αὑτοῦ γένοιτο, imo vero σπουδαιότατος αὐτὸς αὑτοῦ.

In Mem. I. II. 48. καὶ Χαιρεκράτης καὶ Ἑρμοκράτης, *Hermocrati* substituendus est Ἑρμογένης, ut primus omnium monuit Groen van Prinsterer Prosopogr. Plat. p. 225. Quid pepererit errorem vides, vel potius audis.

In § 52. ὥστε μηδαμοῦ παρ' αὐτοῖς τοὺς ἄλλους εἶναι πρὸς ἑαυτόν, id est μηδενὸς ἀξίους αὐτοῖς εἶναι δοκεῖν πρὸς ἑαυτόν. Οὐδαμοῦ εἶναι et οὐδαμοῦ φαίνεσθαι eo sensu passim Athenienses audies dicentes: exempla vide apud Wyttenbach. ad Phaedon. p. 182. Eodem modo dixit Demosthenes in Orat. LVII. 16. οὐκ ἠγνόει ὅτι εἰ λόγος ἀποδοθήσοιτο — οὐδαμοῦ γενήσονται οἱ μετὰ τούτου συνεστηκότες, ubi γενήσοιντο postu-

lat Graecitatis ratio et loquendi usus, a quo numquam Atticos deflectere, si hoc ages, facile animadvertes.

Quod dixit Xenophon in § 54. *μισθὸν τίνειν* Ionicum est: Athenienses constanter in sermone populari compositis tantum utebantur duobus *ἀποτίνειν* et *ἐκτίνειν*, et pro *μισθὸν τίνειν* solebant *μισθὸν τελεῖν* dicere. Xenophon in Memorabilibus quoque *ἔνια ξενίζει* et utitur verbis quibusdam, quae in Ionia et Asia trita erant, in Attica non item. Huiusmodi est I. III. 7. *ὑποθημοσύνη* pro *συμβουλή*: lubenter Iones pro *παραινεῖν* et *συμβουλεύειν* dicebant *ὑποτίθεσθαι*, et hinc *ὑποθῆκαι* pro *παραινέσεις* et sic *ὑποθημοσύνη* est *consilium*, quod quis cui suggessit. Eodem refero *λεωργότατον* I. III. 9. et plaudo Ruhnkenio, qui III. IX. 6. *ἀδαημοσύνην* in lucem revocavit pro *ἀνεπιστημοσύνην*. Iones dicebant *ἴδρις*, *ἄϊδρις*, *ἀδαής*, *ἀδαήμων* et *ἀδαημοσύνη*, ex quibus *ἀδαής* legitur in Cyrop. I. VI. 19. *Ἀδαημοσύνη* olim Homero reddi debuerat Odyss. Ω. 243. ex Apollonii Lex. Hom. v. *Ἀδαήμονες*, sed Editores *ἀδαημονίη* retinere maluerunt, quam formam analogia respuit. Quidquid enim adiectivorum est in — *μων* exeuntium, ut *μνήμων*, formant ex sese nomina in — *μοσύνη* exeuntia, ut *μνημοσύνη*. Diversa ratio est in *εὐδαίμων*, *εὐδαιμονία* et cet., in quibus — *μων* non est paragogicum.

In Memor. I. II. 57. nequidquam a multis admoniti sunt Editores *ἀγαθούς* esse expungendum e verbis: *ἐργάζεσθαί τε ἔφη καὶ ἐργάτας* [*ἀγαθούς*] *εἶναι*, quod non est minus stultum ac si in vicinia legeretur *ἀργοὺς καὶ κακοὺς ἀπεκάλει*. Socrates inter se opposuerat *τὸ ἐργάτην εἶναι* et *τὸ ἀργὸν εἶναι*: itaque sic ratiocinatur: *τοὺς μὲν ἀγαθόν τι ποιοῦντας ἐργάτας εἶναι, τοὺς δὲ κυβεύοντας ἀργούς*; itaque vel caecus videat inepte addi *ἐργάτας ἀγαθούς*.

Praepositionem addiderim in I. III. 6. *τὰ πείθοντα μὴ πεινῶντας ἐσθίειν*, nam verum est quod Stobaeus servavit *τὰ ἀναπείθοντα*.

Mendum pervulgatum haesit I. III. 9. *οὗτος κἂν εἰς μαχαίρας κυβιστήσειε κἂν εἰς πῦρ ἅλλοιτο*, concinnitas postulat *ἅλλαιτο*, quod in *ἅλοιτο* primum, deinde in *ἅλλοιτο* de more abiit. Contrario errore scribitur in Vespis vs. 1305:

εὐθὺς γὰρ ὡς ἐνέπλητο πολλῶν κἀγαθῶν
ἐνήλατ', ἐσκίρτα, πεπόρδει, κατεγέλα,

ubi, ut vides, ἐνήλλετ' est reponendum.

Triplex vitium inquinat locum in I. III. 6. ubi pro τοὺς μὲν πρόσθεν ὀδόντας scribendum τοὺς μὲν ἔμπροσθεν noto certoque omnium usu; deinde transponenda praepositio est in verbis λεαίνειν et καταθεῖναι et sic legendum: τοὺς δὲ γομφίους — καταλεαίνειν — καὶ τὸ ςόμα — πλησίον ὀφθαλμῶν καὶ ῥινῶν θεῖναι. Ut enim καταλεαίνω in talibus usitatum est, sic *deposuisse* pro *collocasse* a loci sententia abhorret. Ut ex λεῖος καταλεαίνω Veteres formabant, sic ex θεῖος ἐπιθεάζειν Attici derivabant, et περιθεοῦν ex τὸ θεῖον, et τελεοῦν ex τέλειος, et Ἀρεοπαγίτης ex ὁ Ἄρειος πάγος, aliaque similia, in quibus formis semidocti Graeculi saepe turbant aut ει revocantes aut aliis modis, veluti quum formam ἐπιθοάζειν finxerunt, quae plane nihili est.

Continuo aliud vitium apud Xenophontem conspicitur in verbis: ἐπεὶ δὲ τὰ ἀποχωροῦντα δυσχερῆ, ἀποςρέψαι τοὺς τούτων ὀχετοὺς καὶ ἀπενεγκεῖν ᾗ δυνατὸν προσωτάτω ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων, nam quis verbum ἀποςρέφειν in huiusmodi negotio recte positum esse existimabit? Corrige ἀποτρέψαι, quod cum nomine ὀχετός tam apte quam eleganter coniungitur, quod ubi feceris diligenter erit videndum servarine debeant verba καὶ ἀπενεγκεῖν. Ἀποφέρειν enim in tali re mirifice ponitur, ut Latinum *auferre*. Caeterum non heri aut nudius tertius ea labes libros Xenophontis infecit. Longinus qui dicitur περὶ ὕψους cap. 43. κατὰ τὸν Ξενοφῶντα τοὺς τούτων ὅτι πορρωτάτω ὀχετοὺς ἀπέςρεψεν, et Plutarchus a Ruhnkenio laudatus: ἀποςρέφων ὥσπερ ὀχετοὺς πορρωτάτω, vulgatam tuentur. Longino non esse credendum supra luculento exemplo demonstravimus, neque in tam facili errore et tam frequenti magno opere nos Plutarchi auctoritas movebit.

In Memor. I. III. 15. legitur: »*Socrates in cibo, in potu, in rebus Venereis continentissimus* ᾤετο οὐδὲν ἧττον ἀρκούντως ἥδεσθαι τῶν πολλὰ ἐπὶ τούτοις πραγματευομένων, λυπεῖσθαι δὲ πολὺ ἔλαττον, miror quomodo ἀρκούντως neminem offenderit: neque enim ἀρκούντως, ἀποχρώντως et sim. gradationem admittunt, ut ἧττον ἀρκούντως vel μᾶλλον ἀρκούντως cogitari dicive possit:

neque ἀρκούντως ἥδεσθαι recte dicuntur οἱ πολλὰ ἐπὶ τούτοις πραγματευόμενοι, qui *immodicam* voluptatem sera poenitentia solent emere. Remove importunum et molestum ἀρκούντως, et sana ac perspicua erunt omnia: οὐδὲν ἧττον ἥδεσθαι — λυπεῖσθαι δὲ πολὺ ἔλαττον.

In verbis I. iv. 10. ὅσῳ μεγαλοπρεπέςερον ἀξιοῖ σε θεραπεύειν τοσούτῳ μᾶλλον τιμητέον αὐτό, excidit participium ὄν, prorsus necessarium ad sententiam ὅσῳ μεγαλοπρεπέςερον (ὂν) ἀξιοῖ, quod olim Wyttenbachius et Schneiderus admonuerunt, sed nemo praebuit aurem. Facillime ὂν excidere multis exemplis constat. Ut uno exemplo utar, ὂν excidit in Demosthenis Leptinea § 13. τὸ μὲν τοίνυν τῆς πόλεως ἦθος καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν ἴδοι τις ἂν τοιοῦτον, imo vero τοιοῦτον ὄν.

Prorsus assentior Pluygersio I. iv. 13. ἢ ὅσ' ἂν ἀκούσῃ ἢ ἴδῃ ἢ μάθῃ [ἱκανωτέρα ἐςὶ] διαμεμνῆσθαι, frigidum emblema expungenti.

In § 17. οἴεσθαι οὖν χρὴ καὶ τὴν ἐν τῷ παντὶ φρόνησιν τὰ πάντα ὅπως ἂν αὐτῇ ἡδὺ ᾖ οὕτω τίθεσθαι, persuadet mihi Pluygersius pro ἡδὺ ᾖ emendandum esse δοκῇ. Dici potest ὅπως ἂν αὐτῇ ἀρέσκῃ, vel φίλον ᾖ, sed ἡδύ et γλυκύ et similia ab rei natura aliena esse intelligo.

In Memor. I. v. 1. καὶ πῶς ἂν οἰηθείημεν τὸν τοιοῦτον ἢ ἡμᾶς σῶσαι ἢ τοὺς πολεμίους κρατῆσαι, quoniam perspicuum est ἂν cum οἰηθείημεν, non cum infinitivis σῶσαι et κρατῆσαι, esse coniungendum, aoristi usus ab loci sententia alienus est, quae futurum σώσειν et κρατήσειν requirit. Pervulgatum hoc genus mendi est, saepe e libris, saepe ex ingenio apud multos correcti. Nulla Codicum auctoritas efficere umquam poterit, ut οἶμαι τὸν τοιοῦτον σῶσαι significare posse credamus idem atque τὸν τοιοῦτον σώσειν. Veteres aut ἂν addebant aut futurum ponebant: sequiores sic peccare satis compertum est, quamobrem nobis cavendum est ne istorum errores impune Antiquorum scripta inquinent.

In I. v. 2. εἰ — βουλοίμεθα, ἆρ' ἀξιόπιςον εἰς ταῦτα ἡγησόμεθα τὸν ἀκρατῆ; longe potior est lectio a Stobaeo servata ἡγησαίμεθ' ἄν, et post pauca ἔργων ἐπιςασίαν pro ἐπίςασιν, et in § 4, ταύτην πρώτην ἐν τῇ ψυχῇ κατασκευάσασθαι, pro ταύτην πρῶτον et in § 5. δουλεύοντι δὲ — ἱκετευτέον

τοὺς θεούς pro δουλεύοντα — ἱκετεύειν. In iis, quae statim praecedunt ἄν transponendum est et sic legendum: τίς γὰρ ἂν ἄνευ ταύτης ἢ μάθοι τι ἀγαθόν, vulgo ἄν inter τι — ἀγαθόν medium inseritur. Postquam γὰρ ἄν, ut passim, in γάρ est depravatum, necessaria vocula loco alieno interposita est.

Verbum simplex scribarum errore substitutum est composito I. vi. 2. ζῇς γοῦν οὕτως ὡς οὐδ' ἂν εἷς δοῦλος ὑπὸ δεσπότῃ διαιτώμενος μείνειεν, requiro παραμείνειεν. Opponuntur enim inter se, quemadmodum φεύγω et μένω, sic ἀποδιδράσκω sive δραπετεύω et παραμένω, ut apud Platonem in Menone p. 97. D. ἐὰν μὲν μὴ δεδεμένα ᾖ ἀποδιδράσκει καὶ δραπετεύει, ἐὰν δὲ δεδεμένα παραμένει, et in Xenophontis Oeconom. III. 4. Hinc Παρμένων servi nomen natum est, hinc servi fideles παραμόνιμοι esse dicuntur, ut II. iv. 5. ποῖον δὲ ἀνδράποδον οὕτως εὔνουν καὶ παραμόνιμον; Turpe est in II. x. 3. ὑπηρέτην ἑκόντα τε καὶ εὔνουν καὶ παράμονον, nondum receptam esse Valckenaerii emendationem παραμόνιμον, quod sine vitio elapsum est in III. xi. 11. εὐεργεσίᾳ δὲ καὶ ἡδονῇ τὸ θηρίον τοῦτο ἁλώσιμόν τε καὶ παραμόνιμόν ἐστιν.

Assentior iis, qui in I. vi. 2. ἀνυπόδητός τε καὶ ἀχίτων διατελεῖς, censuerunt ἀχίτων (ὢν) διατελεῖς esse supplendum. Non credo pro ἀνυπόδητός εἰμι διὰ τέλους omisso participio Graece dici posse ἀνυπόδητος διατελῶ. Rectissime addi ὤν negat nemo, et quis non statim intelligit quomodo interciderit? Intercidit iterum eadem de causa II. ii. 14. φυλάξει μὴ — ἐν ἐρημίᾳ φίλων ἀναφανῇς, ubi similiter φίλων (ὢν) ἀναφανῇς suppleverim, et apud Demosthenem de F. L. § 336. τούτων γὰρ ἁπάντων ἡμῖν αἴτιος σὺ δέδειξαι, ubi requiro ἁπάντων (ὢν) ἡμῖν αἴτιος κτέ.

Quamdiu feremus I. vi. 6. βαδίζοντα ὅπου ἂν βούλωμαι pro ὅποι? Certum est ὅπου vitiosum esse, notum est unde ὅπου irrepserit; quin igitur mendum tollimus?

Ibid. § 7. μελετήσαντες — κρείττους γίγνονται πρὸς ἃ ἂν μελετῶσιν, res ipsa clamat πρὸς ἃ ἂν μελετήσωσιν emendari oportere. Servata a Stobaeo vera lectio temere spreta est.

In § 9. ποτέρῳ ἡ πλείων σχολὴ τούτων ἐπιμελεῖσθαι. Supra iam diximus deleto articulo ποτέρῳ πλείων σχολή legendum.

Stobaeus ποτέρῳ πλέον σχολή servavit, quod propius vero est.

Recte vidit Pluygersius in I. VII. 5. et II. I. 1. τοιάδε et ταιαῦτα esse transponenda, ut legatur τοιαῦτα διαλεγόμενος, non τοιάδε, et mox τοιάδε λέγων, non τοιαῦτα.

In Memor. II. I. 20: αἱ μὲν ῥᾳδιουργίαι καὶ ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἡδοναὶ οὔτε σώματι εὐεξίαν ἱκαναί εἰσιν ἐνεργάζεσθαι, οὔτε ψυχῇ ἐπιστήμην ἀξιόλογον οὐδεμίαν ἐμποιοῦσιν. Ipsa loci compositio postulat ut ἐμποιεῖν pro ἐμποιοῦσιν restituatur, quod a Pluygersio admonitus verum esse intelligo. Saepius ostendimus Graeculos hac chorda oberrantes et antiquae orationis concinnitatem depravantes, ut in Oeconom. VI. 5. ubi καταγνύναι in καταγνύουσι corruperunt, et aliis locis. Novum eiusdem erroris exemplum annotabimus infra ad III. VI. 37.

Satis nunc constat vitiosam scripturam esse II. I. 22. κεκοσμημένην τὸ μὲν σῶμα καθαριότητι pro καθαρειότητι. Dubitari non potest quin καθάρειος solum Graecum sit, ut μεγάλειος et ἀσφάλειος, et καθαρείως et καθαρειότης, de qua re subinde aliquid annotavimus. Miror iudicium Pollucis VI. 27. καθαριότητι χαίρων, ὁ γὰρ καθάριος ἰδιωτικόν, καίτοι τὸ καθαρίως παρὰ Ξενοφῶντι εἴρηται, cui ter reddenda diphthongus, ut passim aliis locis, ubi Bekkerus ι servavit, sed certa analogia et usus ει requirunt. Adverbium καθαρείως recte reposuit Dindorfius in Cyropaed. I. III. 8, ubi in καθαρίως libri omnes conspirant. Mira res sit καθαρείως probum esse, καθάρειος non item. Sed satis redarguunt grammatici errorem Comicorum loci, quorum elegantissimus est Menandri apud Suidam v. Εὐρωτιῶν.

Εἰς τὰ καθάρεια λιμὸς εἰσοικίζεται.

Mundities igitur ubicumque commemoratur καθαρειότης appellanda erit, ut apud Platonem Epin. p. 984. A. καθαρειότητι διαφέροντα, non καθαριότητι, et sic alibi saepius.

Contrarium errorem quam in καθαρείως cet. scribae committere solent in φιλόνικος, φιλονικία et φιλονικεῖν, in quibus assueti sunt ει scribere φιλόνεικος, φιλονεικία et φιλονεικεῖν, veluti II. III. 17. νομίζω γὰρ αὐτὸν ἐπειδὰν αἴσθηταί σε προκαλούμενον ἑαυτὸν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον πάνυ φιλονεικήσειν, ubi apparet dici debere νικᾶν ἐπιθυμήσειν et φιλονικήσειν reponendum. Invicto argumento demonstrari potest antiquam scriptu-

ram ΦΙΛΟΝΕΙΚΟΣ, utpote ex *νίκη* non ex *νεῖκος* compositam, productam vocalem non diphthongum postulare. Neutra enim in — *ος* adiectiva composita formant in — *ής* exeuntia, *δέος ἀδεής*, *γένος ἀγενής*, *κλέος ἀκλεής*, *βλάβος ἀβλαβής* aliaque quam plurima: *τὸ νεῖκος* igitur ex analogia certissima *φιλονεικής* ex sese peperisset, ut *Πολυνείκης*, quem frater in Phoenissis *νεικέων ἐπώνυμον* dicit esse. Sed *νίκη φιλόνικος* format ut *καλλίνικος*. Deprehenso semel errore veram ubique lectionem reponendam esse apparet. Nusquam hoc audacius facies quam in Memor. III. iv. 3. *ἀλλὰ καὶ φιλόνικός ἐστιν*, — *οὐχ ὁρᾷς ὅτι καὶ ὁσάκις κεχορήγηκε πᾶσι τοῖς χοροῖς νενίκηκεν*; Luculentus etiam locus est Aristotelis in Rhetor. I. 10. *ὁ δὲ φιλότιμος διὰ τιμήν, ὁ δ' ὀξύθυμος δι' ὀργήν, ὁ δὲ φιλόνικος διὰ νίκην.*

Narrat Prodicus II. i. 22. *τὴν Κακίαν κατασκοπεῖσθαι θαμὰ ἑαυτήν, ἐπισκοπεῖν δὲ καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾶται·* sed *ἐπισκοπεῖν* corruptum est, vera lectio a Pluygersio reperta est *περισκοπεῖν*. Qui hoc faciunt *circumspicere* solent et *ἐπισκοπεῖν* ab ea re prorsus alienum est. Quam facile et quam frequenter confundantur *περί* et *ἐπί* (in verbis compositis sic scribi solita $\overset{\epsilon}{\pi}$ et $\overset{\pi}{\epsilon}$) in vulgus notum est. Quod annotavit Pollux III. 108. *ἐπὶ δὲ νοσοῦντος ἐπισκοπεῖν φησὶ Ξενοφῶν*, sciendum est omnibus scriptoribus Graecis hunc usum esse communem. Qui aegrotantem *visit* sive medicus est sive amicus dicitur eum *ἐπισκοπεῖν* sive *ἐπισκοπεῖσθαι*, quarum formarum promiscuus semper usus fuit. Vera multis videbitur esse aegrotantis querela apud Philemonem Stob. Floril. 100, 5.

πολὺ μεῖζόν ἐστι τοῦ κακῶς ἔχειν κακὸν
τὸ καθ' ἕνα πᾶσι τοῖς ἐπισκοπουμένοις
δεῖν τὸν κακῶς ἔχοντα πῶς ἔχει λέγειν.

hinc demum recte intelligitur Philippi iocus apud Demosthenem IX, 12. *τοῖς ταλαιπώροις Ὠρείταις τουτοισὶ ἐπισκεψομένους ἔφη τοὺς στρατιώτας πεπομφέναι κατ' εὔνοιαν. πυνθάνεσθαι γὰρ αὐτοὺς ὡς νοσοῦσιν*, et sic passim *ἐπισκοπεῖν νοσοῦντα* vel *ἀσθενοῦντα* vel *κακῶς ἔχοντα* legitur. *Περισκοπεῖν* idem est atque *περιβλέπειν*, *περιαθρεῖν*, quemadmodum *παρασκοπεῖν* plane idem significat atque *παραβλέπειν*, et ut Aristophanes de

Socrate dixit in Nubibus vs. 361. *τὠφθαλμὼ παραβάλλειν*, id est *limis adspicere*, *limis intueri*. In Platonis loco Comici versiculum laudantis Symp. p. 221. B. *τὸ σὸν δὴ τοῦτο — βρενθυόμενος καὶ τὠφθαλμὼ παραβάλλων ἠρέμα παρασκοπῶν καὶ τοὺς φιλίους καὶ τοὺς πολεμίους*, si cum Bekkero *περισκοπῶν* repones, leporem et venustatem loci omnem pessumdabis.

In § 24. *διοίσει* corruptum est: post pauca, in verbis *ἢ τί ἰδὼν ἢ τί ἀκούσας τερφθείης ἢ τίνων ὀσφραινόμενος ἢ ἁπτόμενος ἡσθείης ἂν* vitiose abundat secundum *τί* et male *ἂν* abest, quare scribendum *ἰδὼν ἢ ἀκούσας* et *τίνων ἂν ὀσφραινόμενος ἢ ἁπτόμενος*.

A Stobaeo lubens accipio in § 28. *οἱ θεοὶ διδόασι*, pro *θεοὶ διδόασι·* deinde in § 30. *ἵνα μὲν ἡδέως φάγῃς — ἵνα δὲ ἡδέως πίνῃς*, etiam sine Stobaei indicio unusquisque veram lectionem *πίῃς* poterat reperire. Revoca et obiter Atticum *ἐμπίμπλασαι* pro *ἐμπίπλασαι*.

Excidit vocabulum ex Graecitatis ratione necessarium in § 32. *ἔργον δὲ καλὸν οὔτε θεῖον οὔτ' ἀνθρώπινον χωρὶς ἐμοῦ γίγνεται*, supplendum enim: *ἔργον δὲ καλὸν* (*οὐδὲν*) *οὔτε θεῖον κτέ.* ut in III. III. 8. *οὔτε ἵππων οὔτε ἱππέων ἀγαθῶν καὶ ἀλκίμων οὐδὲν ὄφελος*, et alibi passim.

Contra sciolus nomen proprium de suo ineleganter inseruit in § 33. *ὦ παῖ τοκέων ἀγαθῶν* [*Ἡράκλεις*]. Ostendimus saepius quam facile talia irrepant.

Nemo dicat quo sensu *διώκει* sit positum in § 34. *οὕτω πως διώκει Πρόδικος τὴν ὑπ' Ἀρετῆς Ἡρακλέους παίδευσιν.* Lenissima est Hemsterhusii et Ruhnkenii correctio *διῴκει*, nisi quod imperfecto nullus est locus. Itaque a Stobaeo *διοικεῖ* gratus accipio.

Miror quomodo Dindorfius parcere potuerit manifesto soloecismo in II. II. 3. *ὡς οὐκ ἂν μείζονος κακοῦ φόβῳ τὴν ἀδικίαν παύσοντες.* Num Graecum esse putavit *οὐκ ἂν παύσων* vel *οὐκ ἂν παύσοιμι*? An propter librorum fidem? Quis melius quam Dindorfius longo usu didicit in omnibus omnium libris futuri et aoristi formas contra scriptoris sententiam vel cum soloecismo aut adeo barbarismo perpetuo confundi solere? Quid certius constat quam Graeculos *ἂν* cum *aoristorum* participiis coniunctum, ubi futuri temporis notionem subesse animadvertissent, mirari primum, deinde temere antiquam scripturam

convellere et de suo stulte et impudenter futuri formas substituere? Intactum evasit IV. II. 6. ὡς οὐκ ἂν ἄλλως ἀξιόλογοι γενόμενοι. Non utor exemplo in II. II. 13. οὐδὲν ἂν τούτου πράξαντος quia locum male habitum esse intelligo, et participium aliquod excidisse suspicor, veluti οὔτε ἄλλο καλῶς καὶ δικαίως οὐδὲν ἂν (γενόμενον) τούτου πράξαντος. Quod Reiskius inserebat, πραττόμενον, recte habere poterat si τούτου πράττοντος esset scriptum.

Qui ἂν cum futuris coniungi posse opinati sunt, quorum magnum agmen conquiri possit, non alio opinionis praesidio utuntur quam Codicum auctoritate, in quibus passim istiusmodi scripturae circumferuntur, ut in Platonis Apologia p. 30. B. ὡς ἐμοῦ οὐκ ἂν ποιήσοντος ἄλλα, et apud Thucyd. V. 15. γνόντες νῦν μᾶλλον ἂν ἐνδεξομένους, et VI. 20. οὐδ' ἂν τὴν ἀρχὴν τὴν ἡμετέραν εἰκότως ἀντ' ἐλευθερίας προσδεξομένας, et apud Demosthenem p. 128, 28. πάλαι τις ἡδέως ἂν ἴσως ἐρωτήσων κάθηται, et alibi saepe. Quid erit autem in sermonis Graeci ratione et usu satis certum si librariorum testimoniis erit standum? Nullum sic vitii genus, nihil quod malesanum aut absurdum sit, poterit redargui et confutari. Reperietur testis aliquis corruptus, quem reiicere aut destruere non licebit. Sed nemo tam ferreus est ut istis omnia esse credenda existimet. Tanta enim vis est lectionum absurdissimarum in omnibus libris fideliter servatarum, quas nemo sine fastidio et nausea adspicere possit. Itaque si cuiusque scripturae fides ex interiore Graecitatis intelligentia diuturno legendi et meditandi usu prudenter collecta aestimanda erit, contemtis minimi pretii testibus sexcenties in manifesto errore et mendacio deprehensis, οὐκ ἂν παύσοντες ut soloecum explodetur ab omnibus, et οὐκ ἂν παύσαντες aliquando Xenophonti restituetur.

In Memor. II. II. 5. (ἡ μήτηρ τὸ βρέφος) τρέφει πολὺν χρόνον — οὐκ εἰδυῖα τίνα τούτων χάριν ἀπολήψεται, huius scripturae vitium optime monstrabit apposita vera lectio, quam nobis servavit Stobaeus: οὐκ εἰδυῖα εἴ τινα τούτων χάριν ἀπολήψεται.

In vicinia § 8. οὐδεπώποτε αὐτὴν οὔτ' εἶπα οὔτ' ἐποίησα οὐδὲν ἐφ' ᾧ ᾐσχύνθη, cogitandum est ecquid boni sit in Stobaei le-

ctione ἠσχύνθην pro ἠσχύνθη. Facile talia confunduntur, ut in II. VIII. 1. ἐπειδὴ γὰρ ἀφῃρέθημεν τὰ ἐν τῇ ὑπερορίᾳ κτήματα, ἐν δὲ τῇ Ἀττικῇ ὁ πατήρ μοι οὐδὲν κατέλιπεν ἀναγκάζομαι κτὲ. concedetur mihi, ut opinor, ἀφῃρέθην μέν a Xenophontis manu esse profectum.

In II. III. 1. οἳ χρησιμώτερον νομίζουσι χρήματα ἢ ἀδελφούς, recte emendare Pluygersium ἢ ἀδελφόν sequentia demonstrabunt: καὶ ταῦτα τῶν μὲν ἀφρόνων ὄντων, τοῦ δὲ φρονίμου κτὲ. Recte idem § 9. αὐτόν expungi iubet e verbis: εἰ κύνα μὲν — ἐπειρῶ εὖ ποιήσας πραΰνειν [αὐτόν].

Mendosum est in Mem. II. III. 18. τὼ χεῖρε, ἃς ὁ θεὸς ἐπὶ τὸ συλλαμβάνειν ἀλλήλαιν ἐποίησεν, certum est ἀλλήλοιν rescribi oportere. Satis tandem constat in duali numero triplicis generis unam et eandem formam esse in articulo, pronominibus, adiectivis et participiis. Graeculis et librariis omnibus ea res ignota fuit: itaque passim temere antiquas et verissimas scripturas suo arbitratu depravarunt. Vix elabuntur τούτω τὼ πόλεε, τούτω τὼ ἡμέρα, τούτω τὼ γυναῖκε, et similia omnia. Sequiores finxerunt τὰ et ταῖν, ταύτα et ταύταιν, αὐτὰ et αὐταῖν, ἀλλήλα et ἀλλήλαιν cet., eaque omnia impudenter admodum antiquis scriptoribus Atticis affricant, quos audacter omnibus istiusmodi mendis purgabimus, et primum omnium Xenophonti suum ἀλλήλοιν reddemus. Vide quomodo mulcaverint librarii antiquam lectionem καὶ μίαν ἄμφω τούτω τὼ ἡμέρα λογίζονται in Cyrop. I. II. 11. et τὼ γυναῖκε ibid. V. V. 2. Saepius commaculat forma ταῖν θεαῖν pro τοῖν θεοῖν et aliorum scripta et Comoedias Aristophanis. Turpe mendum inquinat Aristophanis Pacem vs. 847. apud Bergkium:

πόθεν δ' ἔλαβες ταύτα σύ; — πόθεν; ἐκ τοὐρανοῦ.

nam ταύτα pro τούτω barbarum plane est. Revocata librorum omnium scriptura ταύτας recipienda est Hirschigii emendatio:

πόθεν δ' ἔλαβες ταύτας; — ὁπόθεν; ἐκ τοὐρανοῦ.

Agnosces sciolorum manum et in his Menandri apud Suid. v. Ἅβρα.

μήτηρ τέθνηκε ταῖν ἀδελφαῖν ταῖν δυοῖν
ταύταιν. τρέφει δὲ παλλακή τις τοῦ πατρός
αὐτάς, ἅβρα τῆς μητρὸς αὐτῶν γενομένη.

nam poëta dederat: τοῖν ἀδελφαῖν τοῖν δυοῖν τούτοιν. Ne dubites inspice Codicum lectiones in Isocratis Panegyr. § 73, ubi nunc recte τοῖν πολέοιν τούτοιν editur.

In Memor. II. v. 2. scribe δυοῖν μναῖν pro δύο: recte dicitur δύο μναῖ, δύο μνᾶς et δύο μνῶν, sed ubi duali numero μναῖν utuntur formam δυοῖν addere solent. Passim occurrit δυοῖν ποδοῖν, δυοῖν ὀβολοῖν et sim.: δυοῖν ἐν ἐτοῖν dicebant, sed ἐν ἔτεσι δυσίν aut ἐν δύ' ἔτεσιν. Δυεῖν vitiosa est sequiorum forma, quam scribae tam saepe Veteribus affricuerunt, ut multis proba et retinenda aut etiam e libris recipienda esse videatur. Δυοῖν μναῖν et alibi legitur et apud Antiphanem Athen. p. 691. D.

ϛακτὴ δυοῖν μναῖν οὐκ ἀρέσκει μ' οὐδαμῶς.

In Memor. II. v. 3. forma inusitata et mendosa nimis diu servata est in verbis: τὸν δ' οὐδ' ἂν ἡμιμναίου προτιμησαίμην, emenda προτιμήσαιμ' ἄν, cuiusmodi errores crebro committuntur in libris, ut in Nubibus vs. 783:

ὐθλεῖς· ἄπερρ', οὐκ ἂν διδαξαίμην σ' ἔτι,

ubi correxisse nondum poenitet διδάξαιμ' ἄν. Facile unusquisque comperiet προτιμᾶσθαι nusquam pro προτιμᾶν dici, ut neque τιμᾶσθαι pro τιμᾶν, et certum mendum lenissima mutatione sic tolli. Perpetua est in talibus elisio, quo facilius error nascitur. Noli dubitare quin et II. III. 11. Xenophon scripserit κατάρχοιμ' ἄν, non κατάρχοιμι ἄν, quod servant omnes.

Retrahe fugitivam particulam II. VI. 2. ubi quaerenti Socrati: οὐ δοκεῖ σοι καὶ οὗτος χαλεπὸς φίλος εἶναι; Critobulus respondet: πάνυ. Non enim sic dixit, sed πάνυ γε: ut omnes constanter cives et populares solebant.

Ibid. § 5. εὔορκος δὲ καὶ εὐξύμβολος ὢν τυγχάνειν καὶ φιλόνεικος πρὸς τὸ μὴ ἐλλείπεσθαι εὖ ποιῶν τοὺς εὐεργετοῦντας αὐτόν, non fero usum verbi compositi ἐλλείπομαι, quod a sententia loci et loquendi usu abhorret, sed simplex λείπεσθαι requiro, tritum in ea re apud omnes pro ἥττω εἶναι sive ἡττᾶσθαι. Quod Ischomachus Socrati dicit in Oecon. XVIII. 5. ταῦτα οὐδὲν ἐμοῦ λείπει γιγνώσκων, et ipse dixerim omnibus, qui Graecos scriptores diligenter lectitarunt. Hic quoque luce clarius est φιλόνικος unice verum esse.

Quod dicit Socrates II. vi. 7. ὃν ἂν τοῖς πρόσθεν (ἵπποις) ὁρῶ καλῶς χρώμενον τοῦτον καὶ ἄλλοις οἶμαι καλῶς χρῆσθαι, apparet eum χρήσεσθαι dixisse, quod vel additum πρόσθεν demonstrat, et quod praecedit: δῆλον εἶναι καὶ τοὺς ὑςέρους εὐεργετήσοντα.

Periit articulus in § 17. ἄνδρας καὶ καλὰ πράττοντας καὶ τῶν αἰσχρῶν ἀπεχομένους, imo vero καὶ (τὰ) καλά, ut in § 18: τῶν τε καλῶν μάλιςα ἐπιμελόμεναι καὶ τὰ αἰσχρὰ ἥκιςα προσιέμεναι. Nec minus perspicuum est ὄντας inserendum esse in § 27: πολὺ δὲ κρεῖττον τοὺς βελτίςους ἐλάττονας (ὄντας) εὖ ποιεῖν ἢ τοὺς χείρονας πλείονας ὄντας.

Ut nonnumquam alibi, οὖν ante οὐ neglectum periit II. vi. 32. ubi ὡς (οὖν) οὐ προσοίσοντος τὰς χεῖρας reponendum est. Contra οὖν sensu vacuum est in vicinis: οὐδὲ τὸ ςόμα [οὖν] — πρὸς τὸ ςόμα προσοίσεις; Itaque veri simile est οὖν a correctore in ora libri appositum in alienam sedem immigrasse.

In § 35. bis rescribe ἢ ἐπὶ τοῖς σαυτοῦ pro ἑαυτοῦ. Iam alibi admonuimus in § 36. προμνηςρίας scribendum esse, non προμνηςρίδας, et ἐθέλειν expungendum esse videri in verbis οὐκ [ἐθέλειν] ἐπαινεῖν. Contra ἐθέλειν pro ἐθέλοις in § 37. restituendum est: τοιοῦτός μοι φίλος εἶ, οἷος, ἂν μέν τι αὐτὸς ἔχω ἐπιτήδειον εἰς τὸ φίλους κτήσασθαι, συλλαμβάνειν μοι, εἰ δὲ μή, οὐκ ἂν ἐθέλειν κτέ. ubi οὐκ ἂν ἐθέλοις editur, quod compositionem loci plane perturbat. Simili de causa apud Aeschinem de F. L. § 299. scribendum est: οὐδὲ μικρὸν φροντίζειν pro φροντίζει. Προμνηςρίας corrigendum esse olim accurate docuit Valckenaer. ad Euripidis verba in Hippolyto vs. 589. τὴν κακῶν προμνήςριαν.

In Mem. II. vii. 8. revoca formam Atticam ὠφελησόμεναι, quae saepius alibi illaesa evasit, pro ὠφεληθησόμεναι, et in § 11. futurum repone: νῦν δέ μοι δοκῶ — ὑπομενεῖν αὐτὸ ποιῆσαι pro ὑπομένειν.

In Mem. II. x. 1. ἄν τίς σοι τῶν οἰκετῶν ἀποδρᾷ, nulla est controversia quin legendum sit ἄν τίς σε — ἀποδρᾷ. Pessime comparant verba vicina § 2. ἐάν τίς σοι κάμνῃ τῶν οἰκετῶν, quorum diversissima ratio est. Dativus recte ponitur in ea re, quae alicuius misericordiam moveat, non in aliquo flagitio aut vitio. Atticis solemne est dicere ὁ παῖς ἀπέδρα με, miro

usu sed tritissimo, ut apud Demosthenem in Orat. LIX. 49. ἀπέδρα τὸν Φρυνίωνα εἰς Μέγαρα, et in Cyrop. I. IV. 13. ἤν τις ἀποδρᾷ σε τῶν οἰκετῶν, ubi olim Graeculi suum ἀποδράσῃ substituerunt, ut assolent, unde haec nata est lectio: ἤν τις ἀποδράσῃ τῶν οἰκετῶν σε, quae dudum est emendata. In huius verbi formis multa turbarunt sequiores Graeculi, quo factum est ut Veterum monumenta ea contagione implerentur. Graeculi sexcenties ἀπέδρασα dicebant et, si Grammaticis fides, ἀπέδρων quoque, imperite fictum ex ἀπέδρα, ut ἔζην ex ἔζη. Itaque passim magistri popularium errorem reprehendunt de usu Veterum admonentes et exempla sedulo afferentes: vid. Bekkeri Anecd. p. 11, 1. 419, 13 et p. 1066. Quod autem ἀπέδραν pro ἀπέδρασαν poni docent, abutuntur Sophoclis noto loco in Aiace vs. 168.

ἀλλ' ὅτε γὰρ δὴ τὸ σὸν ὄμμ' ἀπέδραν | παταγοῦσιν.

in soluta oratione aut in Comoedia ἀπέδραν pro ἀπέδρασαν non magis in usu est quam ἔβαν aut ἔσταν pro ἔβησαν et ἔστησαν. Dicebant omnes ἀπέδρασαν et ἐγὼ δ' ἀπέδραν μόνος et ἐξέδραν et διέδραν, et ἀποδρῶ (ἀποδρᾷς, ἀποδρᾷ), ἀποδραίην, ἀποδρᾶναι, ἀποδράς, et ἀποδράσομαι et ἀποδέδρακα. Haec omnia scribae pessimis modis depravare solent, ut in Theophrasti Charact. 18, 2. ἵνα φυλάττηται αὐτὸ μὴ ἐν τῇ ὁδῷ ἀποδράσῃ, cui redde ἀποδρᾷ. In Lysiae Orat. VI. 28. Reiskius ἀποδρὰς τοῦτον reposuit pro ἀποδράσας. Sine vitio evaserat ἀποδράς § 27. Ἀποδράσασθαι concoquere potuit Lobeck. ad Phrynich. p. 738. sed nihil certius est quam ἀποδράσεσθαι ubique oportere rescribi. Similia saepe video tolerari dicam an negligi ab Editoribus, ut τεύξασθαι, ἄξασθαι, φεύξασθαι, θήσασθαι, et alia. Fastidiunt viri docti merito ineptam scripturam διαδρήσηται apud Herod. III. 135. ὅκως μὴ διαδρήσηταί σφεας ὁ Δημοκήδης, ἀλλά μιν πάντως ὀπίσω ἀπάξωσιν. Potestne foedior barbarismus committi quam in διαδρήσηται et ἀπάξωσιν? Sed non minorem nauseam eadem forma movere debet in iis scriptoribus, quos a Graeculorum faece iure segregamus. Male Dionem Cassium solet Lobeckius ineptissimis scriptoribus immiscere. Aelianum peccasse nemo mirabitur, et Flavium Iosephum, et Heliodorum, et Byzantinorum pessimum quemque, quos scatere istiusmodi vitiis constat inter

omnes. In Dione Cassio ἐξέδρασε non magis ferendum est quam ἀποδράσαντες in Plutarcho, aut in Aristotele ἕως ἂν διαδράσῃ. Invexerunt talia omnia homunciones id genus, quales Herodoto διαδρήσηται affricuerunt. In Euripidis Heraclidis vs. 14. ἐξέδρᾶμεν indoctas manus effugere non potuit. Scribae dederunt:

πρῶτον μὲν ἡμᾶς ἤθελ' Εὐρυσθεὺς κτανεῖν.
ἀλλ' ἐξέδραμον. καὶ πόλις μὲν οἴχεται,
ψυχὴ δ' ἐσώθη.

Contra metrum, contra sententiam: verum quid ista scribae curant? In Antiphontis Orat. V. 46. μηδ' ἐμοὶ ἐγγενέσθαι ἄξαι τὸν ἄνδρα καὶ βασανίσαι αὐτόν, sunt qui sanum putent turpem barbarismum, Lobeckio credentes (ad Phryn. p. 287.) »*Atticos ἄξαι non funditus ignorasse.*" Dobraeus veram lectionem ἐλέγξαι reperit. In Thucydidis libro VIII. 25. τῷ σφετέρῳ αὐτῶν κέρᾳ προεξάξαντες, rem acu tetigit Dindorfius προεξᾴξαντες reponens.

In Memor. III. I. 7. οἵ τε πλίνθοι καὶ τὰ ξύλα — συντίθενται, potior videtur Stobaei scriptura συντίθεται. Ibidem § 8. mirifice turbata sunt verba ἐν τῷ πολέμῳ τούς τε πρώτους ἀρίϛους δεῖ τάττειν καὶ τοὺς τελευταίους, ἐν μέσῳ δὲ τοὺς χειρίϛους, sed quoniam perinde certum est et quid dicat Socrates et quomodo hoc sit Graece dicendum, non dubitabis reponere: πρώτους τε τοὺς ἀρίϛους δεῖ τάττειν καὶ τελευταίους, ut in vicinia recte legitur: πρῶτον μὲν καὶ τελευταῖον τὸ κάλλιϛον τάττειν: deinde a Stobaeo acceperim μέσον δὲ τὸ χείριϛον, pro ἐν μέσῳ δέ, et post pauca διαμάρτοιμεν pro διαμαρτάνοιμεν.

Non esse Graecum arbitror quod III. III. 2. legitur ἡ δὲ ἀρχή, ἐφ' ἧς ᾕρησαι, sed ἐφ' ἥν, ut in Platonis Menone p. 90. B. αἱροῦνται γοῦν αὐτὸν ἐπὶ τὰς μεγίϛας ἀρχάς, et alibi saepius. In § 7. ὅπως δέ σοι πείθωνται, quod Stobaeus offert πείθονται in πείσονται refictum verum erit.

In III. IV. 7. recte Stobaeus ὡς οἱ ἀγαθοὶ οἰκονόμοι ἀγαθοὶ ϛρατηγοὶ ἂν εἶεν, vulgo articulus male omittitur. Idem in § 11. pro ἐκεῖνο παρίης exhibet παριείς, quod non erat spernendum, sed lenissime in παριεῖς emendandum. Sic enim dicebant, ut τιθεῖς quoque, non τίθης, quod redde Demostheni in Timocratea § 107. νόμον τιθεῖς, et § 122. τοὺς μὲν ἀφιεῖς,

pro *τίθης* et *ἀφίης*. Novum indicium verae lectionis Stobaeus affert in § 12. *μὴ καταφρόνει — τῶν οἰκονομικῶν ἀνδρῶν*, ubi quod dedit *μὴ καταφρόνει εὖ* in *οὖν* emendandum est.

Qui in III. v. 2. *πότερον ἐκ Βοιωτῶν — ἢ ἐξ Ἀθηνῶν* adversus eos, qui verissime *Ἀθηναίων* emendarunt, Codicum fidem implorant »*in voce toties lecta*" nescire videntur *ἀθῆναι*, *ἀθηναῖοι* et *ἀθήνησιν* in libris perpetuo confundi solere. Nempe scribae in voce toties lecta utuntur compendio $\overset{\theta\theta}{\alpha}$, quo haec omnia significantur. Hinc apud Demosthenem p. 122, 13. dubitatio est utrum *τῶν Ἀθηναίων κοινῶν* an *τῶν Ἀθήνησι κοινῶν* verum sit. Apud Plutarchum Tom. II. p. 185. E. vitiose legitur: *ἐπεὶ δὲ ἐξέπεσε τῶν Ἀθηναίων πρῶτον, εἶτα καὶ τῆς Ἑλλάδος*, quis enim dubitat quin *ἐξέπεσε τῶν Ἀθηνῶν* sit corrigendum? Apud Hesychium v. *Λίθος* et *Λιθωμόται*, legitur *λίθον* esse *τὸ ἐν τῇ θείᾳ ἐκκλησίᾳ βῆμα*. Scin quid sit legendum? nempe *ἐν τῇ* $\overset{\theta}{\alpha}$ (i. e. *Ἀθήνησιν*) *ἐκκλησίᾳ*. Notissima res est vel ex Harpocratione v. *Λίθος*. In libello Xenophontis *περὶ πόρων* I. 8: *Ἀθηναίοις δὲ γειτονεύουσιν αἳ καὶ αὐταὶ πλεῖστον ἀπέχουσι τῶν βαρβάρων*, quanto melius cum Weiskio legetur *Ἀθήναις δὲ γειτονεύουσιν*.

Suspectum est *συνενηνοχέναι* in III. v. 22. *πολλὰ μὲν οἶμαί σε — πανταχόθεν συνενηνοχέναι*: in tali re aut *συνάγειν* ponitur aut *συλλέγειν*, itaque aut *συνηχέναι* aut *συνειλοχέναι* mihi vera lectio esse videtur. *Συνῆχας* et *συνάγω* in re simillima occurrunt IV. II. 8. et in eadem re *συνειλεγμένον* § 1. *Συμφέρειν* ita usurpari non arbitror: *συμφορεῖν* in usu est, sed dicitur ferme cum reprehensione et contemtu. Forma *ἦχα*, *συνῆχα* sim. errores parit, quia Graeculi Macedonicam formam *ἀγήοχα* et *συναγήοχα* usu receperant.

In Memor. III. VI. 1. corrigendum est *τῶν μὲν ἄλλων οἰκείων τε καὶ φίλων οὐδείς — Σωκράτης δὲ μόνος*, ubi in libris est *ὄντων ἄλλων*, subinepte: *quum essent alii*, quasi hoc quisquam nesciret. Usitato more *οἱ μὲν ἄλλοι* praecedit, ut quod primarium esset emineret.

In § 6. *πῶς γὰρ οἷόν τε μὴ εἰδότα γε τὰ ἀναλώματα* (scrib. *τἀναλώματα*) *καὶ τὰς προσόδους ἐπιμεληθῆναι τούτων*, cum Pluygersio lego *τούτου*, id est *τοῦ πλουσιωτέραν τὴν πόλιν ποι-*

εἶν, quod praecedit. Scribae pronomen vicinis accommodarunt.

Pravo accentu scribitur III. VII. 6. *ἀποδῶνται* pro *ἀπόδωνται*, et III. XI. 5. *προσπτῆται* pro *πρόσπτηται*. *Ἀποδῶνται* non minus vitiosum est ac si quis *ἀπολῶνται* vellet scribere pro *ἀπόλωνται*.

Ad haec mihi in mentem venit loci Thucydidei II. 60. ubi Pericles demonstrans *τὸν τοῦ δήμου προστάτην* oportere *γνῶναί τε τὰ δέοντα καὶ ἑρμηνεῦσαι ταῦτα, φιλόπολίν τε εἶναι καὶ χρημάτων κρείσσω*, ita dicit: *ὅ τε γὰρ γνοὺς καὶ μὴ σαφῶς διδάξας ἐν ἴσῳ καὶ εἰ μὴ ἐνεθυμήθη, ὁ δ' ἔχων ἀμφότερα τῇ δὲ πόλει δύσνους οὐκ ἂν ὁμοίως τι οἰκείως φράζοι, προσόντος δὲ καὶ τοῦδε χρήμασι δὲ νικωμένου τὰ ξύμπαντα τούτου ἑνὸς ἂν πωλοῖτο.* In Codd. tenuissima quaedam verae scripturae vestigia apparent: *πωλοῖτο* in plurimis est, in uno et altero *πολοῖτο* et *ἀπολοῖτο*. In hoc ΑΠΟΛΟΙΤΟ latet ipsa Thucydidis manus *ἀπόδοιτο*, quo semel reperto *νικώμενος* pro *νικωμένου* emergit. Haec igitur est vera scriptura, *προσόντος δὲ καὶ τοῦδε* (poterat dixisse eodem sensu *ἔχων δὲ καὶ τόδε*) *χρήμασι δὲ νικώμενος τὰ ξύμπαντα τούτου ἑνὸς ἂν ἀπόδοιτο*, quae scriptura commendatione non indiget, satis enim se ipsa commendabit, iis potissimum qui cogitent quam alienum sit a loci sententia *πωλοῖτο*. Prima mali labes fuit, ut suspicor, *νικωμένου* ad praecedens *προσόντος* stulte accommodatum.

Secunda persona scribarum errore in tertiam depravata est in III. VIII. 10. *ὅποι πάσας ὥρας αὐτός τε ἂν ἥδιστα καταφεύγοι καὶ τὰ ὄντα ἀσφαλέστατα τιθοῖτο*, namque *καταφεύγοις* facile senties requiri. Fefellit eos *τὰ ὄντα* subiectum esse verbi *τιθοῖτο*, et accusativum esse rati adaequarunt *καταφεύγοι — τιθοῖτο*.

In Mem. III. IX. 12. *ἐάν τις τῷ εὖ εἰπόντι μὴ πείθηται*, optime *πίθηται* servavit Stobaeus. Ab eodem lubens accipio III. X. 1. *ἡ γραφική ἐστιν εἰκασία*, pro *γραφική ἐστιν ἡ εἰκασία*, quod vel de coniectura reponi debuisset.

In III. IX. 14. *ἐρομένου δέ τινος αὐτόν, τί δοκοίη αὐτῷ κράτιστον ἀνδρὶ ἐπιτήδευμα εἶναι, ἀπεκρίνατο· εὐπραξίαν*: respondit, credo, *εὐπραξία*.

Futurum reponendum pro coniunctivo est III. XI. 9. *μηχα-*

νήσεται ὅπως ἐμβαλεῖ αὐτοὺς εἰς τὰ σὰ δίκτυα, pro *ἐμβάλῃ*. *Ὅπως quo pacto* significans coniunctivum respuit, quemadmodum *ὅϛις* in talibus: *ἔπεμψε πρέσβεις οἵτινες διαλέξονται*, aut *ζητεῖν ὅτῳ κακόν τι δώσομεν*, aliisque sexcentis, ubi coniunctivi usus soloecismum faceret.

In Mem. III. XII. 1. dicenti Socrati *ὡς ἰδιωτικῶς τὸ σῶμα ἔχεις, ὦ Ἐπίγενες*, Epigenes respondet: *ἰδιώτης μέν εἰμι, ὦ Σώκρατες*. Noli credere eum sic dixisse, namque *μέν* nihil significat, et nihil excogitabis quod cogitando supplendum esse videatur. Dixit Epigenes, quod unusquisque Graecorum in tali re solebat dicere: *ἰδιώτης γάρ εἰμι*. Sic enim loquuntur qui simul assentiuntur et cur ita sit causam reddunt. Vide II. VII. 14. *ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ καὶ ὑμᾶς αὐτὰς σώζων κτέ.* et II. VI. 15. *ἑώρων γὰρ ῥήτορας φαύλους ἀγαθοῖς δημηγόροις φίλους ὄντας*, et passim alibi *γάρ* sic positum occurrit.

In Mem. III. XIII. 6. *ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ἔφη, βέλτιον ἐμοῦ*, scribendum est Veterum more *ἐμοὶ μὲν δοκεῖν*, i. e. *ὅσον μὲν ἐμοὶ δοκεῖ*, ut in Platonis Menone p. 81. A. *ἀληθῆ, ἔμοιγε δοκεῖν, καὶ καλόν*, et in Euthyd. p. 273. A. *καὶ ἄλλοι μαθηταὶ ἅμα πολλοί, ἐμοὶ δοκεῖν*, et aliis locis.

Dittographia lectorem ludificatur in Mem. IV. I. 5. *οἴεται τὰ πρὸς τὸν βίον αὐτῷ ἢ καλῶς ἢ ἱκανῶς παρεσκευάσθαι*. Vetus et genuina scriptura ΑΥΤΩΙΚΑΛΩΣ in *αὐτῷ ἱκανῶς* corrupta est: adscripsit aliquis corrector *καλῶς*: denique utraque lectio sic coaluit, ut alii *ἢ καλῶς ἢ ἱκανῶς*, alii *ἢ ἱκανῶς ἢ καλῶς* exhibeant.

In Mem. IV. II. 6. *νομίζων τῇ σιωπῇ σωφροσύνης δόξαν περιβάλλεσθαι*, corrige *περιβαλεῖσθαι*.

Tralaticio mendo in IV. II. 12. *διεξηγήσασθαι* scribitur. Vera lectio *ἐξηγήσασθαι* a Stobaeo servata est, qui in § 14. pro *κακουργεῖν* multo meliorem lectionem *κλέπτειν* obtulit. Saepius notavimus *δι* et *ἐξ* inter se confundi, aut ex dittographia perperam coniungi. Novum exemplum praebet Teles in Stobaei Floril. 5, 67. *οὐ Κράτης καὶ Διογένης πένητες ἦσαν; καὶ πῶς ῥᾳδίως διεξήγαγον*; imo vero *ῥᾳδίως διήγαγον*.

Manifesto mendosum est ibid. § 17. *ποτέρωθι τὴν ἀπάτην ταύτην θήσομεν*; imo vero *ποτέρωσε*. Respondetur enim recte: *πρὸς τὴν δικαιοσύνην*, et recte post pauca scribitur *τοῦτο αὖ*

ποτέρωσε θετέον; Talia saepius videbis permutari. Pessime *ἑτέρωθι* legitur apud Demosthenem in Orat. XVII. 16. *ἄλλους τε ἑτέρωθι καὶ τὸν παιδοτρίβην εἰς Σικυῶνα κατήγαγεν*, emenda sodes *ἑτέρωσε*. Apud Dionys. Halic. A. R. V. 11. pro *μεταθέσθαι δὲ τὴν οἴκησιν ἑτέρωθί γέ ποί ποτε γῆς, ἕως ἂν ἐν ἀσφαλείᾳ γένηται τὰ κοινά*, corrigendum est *ἑτέρωσέ ποι γῆς* et *ἐν ἀσφαλεῖ*. Dudum idem mendum sublatum oportuit ex Aristophanis Equitt. 953.

ἐξέδεταί σου τοὔψον, ὅταν σύ που ἄλλοσε χάσκῃς,

cui redde *σύ ποι ἄλλοσε*. In Xenophontis Hellen. II. II. 2. bene Dindorfius edidit: *διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοσε δ' οὔ*, pro *ἄλλοθι δ' οὔ*, sed praeterea *ἐκεῖσε μέν* correctum oportuit pro *ἐκεῖσε μόνον*. Saepissime *μόνον* pro *μέν* scribi et quae sit huius rei causa ad Euripidem ostendam.

In sqq. Stobaeus in § 22. recte omittit *γε* prorsus inutile in verbis *τῶν* [*γε*] *τὰ τοιαῦτα ἐπιςαμένων*, et supervacuum *δέ* in § 24. *εἰπέ μοι, — εἰς Δελφοὺς* [*δὲ*] *ἤδη πώποτε ἀφίκου*; et *αὐτό* in § 31. *πρῶτον μὲν γὰρ* [*αὐτὸ*] *τὸ ὑγιαίνειν*. Ibid. § 39. scribendum est *τούτους μὲν εἰς τὸν δῆμον θήσομεν* pro *τοὺς μὲν τυράννους*, quod a sententia alienum est.

Persuadet mihi Pluygersius *ὄν* excidisse in IV. III. 6. *τὸ δὲ καὶ ὕδωρ ἡμῖν παρέχειν οὕτω πολλοῦ ἄξιον ὥςε καὶ φύειν κτέ.* et suppleri oportere *ἄξιον* (*ὂν*) *ὥςε*. Participium *ὄν* sic positum in magno semper periculo versabatur, praesertim in unciali scriptura, ubi repetitum ON facillime describentium oculos fugiebat. Hinc saepe factum est ut necessarium participium interiret, et ex interiore Graecitatis intelligentia a Criticis revocaretur. Idem remedium etiamnunc multi loci exspectant.

In Mem. IV. IV. 10. *οὐδὲ εἷς ἄδικος ἂν εἴη*, Atticam compositionem servavit Stobaeus *οὐδ' ἂν εἷς ἄδικος εἴη*, quam lubenter accipimus.

Notabilis locus est de perfecto passivo *κεῖσθαι* pro *τεθεῖσθαι* apud Veteres usitato in Mem. IV. IV. 21. Dixerat *οἱ ἄνθρωποι τοὺς νόμους ἔθεντο* et *τοὺς θεοὺς οἶμαι τοὺς νόμους τούτους τοῖς ἀνθρώποις θεῖναι*, et post pauca *δίκην δίδόασιν*, inquit, *οἱ παραβαίνοντες τοὺς ὑπὸ τῶν θεῶν κειμένους νόμους* et *τοὺς ὑπ' ἀνθρώπων κειμένους νόμους ἔνιοι παραβαίνοντες διαφεύ-*

γουσι τὸ δίκην διδόναι· quo exemplo quid potest esse luculentius?

Excidit necessaria copula IV. IV. 24. νόμιμον, ἔφη, παραβαίνεται δὲ καὶ τοῦτο, supplendum enim censeo: νόμιμον (μὲν), ἔφη. Facile perit μέν, et saepius illa vocula ex fuga retrahenda est.

Supersunt duae formae Veteribus inusitatae et a Graeculis ἐκ τῆς συνηθείας usitatis substitutae IV. VI. 6, et IV. VIII. 9. Illic vitiose οἶδας legitur pro οἶσθα, hic πόμα pro πῶμα.

Utar denique paucis quibusdam Memorabilium locis ad scripturam in aliis aliorum scriptorum aut muniendam aut corrigendam.

In Teletis suavissimo fragmento apud Stobaeum Floril. 5, 67. in verbis: οὐχ ὁ πεινῶν ἥδιστα ἐσθίει καὶ ἥκιστα ὄψου δεῖται; καὶ ὁ διψῶν ἥδιστα πίνει καὶ ἥκιστα τὸ μὴ παρὸν ποτὸν ἀναμένει; ἢ πεινᾷ τις πλακοῦντα ἢ διψᾷ χιόνα; fuit qui novissimum vocabulum tentaret et ἢ διψᾷ Χῖον reponeret. Cave credas. Teles et caetera ex Memorabilibus sumsit I. VI. 5. οὐκ οἶσθ' ὅτι ὁ μὲν ἥδιστα ἐσθίων ἥκιστα ὄψου δεῖται, ὁ δὲ ἥδιστα πίνων ἥκιστα τοῦ μὴ παρόντος ἐπιθυμεῖ ποτοῦ; qui locus, si quid iudico, ex Telete emendandus est sic ut duplex participium ex fuga retrahatur, quod nunc cum insigni sententiae detrimento desideratur. Nempe sic esse supplendum arbitror: ὁ μὲν (πεινῶν) ἥδιστα ἐσθίων et ὁ δὲ (διψῶν) ἥδιστα πίνων. Quod nunc editur frugalitatis laudem aut commendationem nullam continet. Etiam helluones tibi assentientur ὅτι ὁ ἥδιστα πίνων ἥκιστα τοῦ μὴ παρόντος ποτοῦ ἐπιθυμεῖ. Non esse tentandum χιόνα intelliges e Memor. II. I. 30. ἵνα δὲ ἡδέως πίῃς — τοῦ θέρους χιόνα περιθέουσα ζητεῖς, et saepius Comici idem luxuriae genus commemorant. In Euthyclis fragmento apud Athen. p. 124. B. legendum est:

πρῶτος μὲν οἶδεν εἰ χιών ἐστ' ὠνία,

non εἶδεν. Dexicrates ibid.

εἰ δὲ μεθύω καὶ χιόνα πίνω καὶ μύρον
ἐπίσταμ' ὅτι κράτιστον Αἴγυπτος ποιεῖ,

ubi ἐπίσταμ' ὅτι felix est Meinekii emendatio pro ἐπὶ στόματι. Stipes, qui Codicem Marcianum ex vetustissimo libro litteris

uncialibus exarato descripsit ΕΠΙΣΤΑΜΟΤΙ aliud agens sic depravavit.

Verba Xenophontis Mem. II. II. 12. ἢ καὶ τῆς παρὰ τούτων εὐνοίας οἴει δεῖν ἐπιμελεῖσθαι, declarant quomodo emendari oporteat locum in Oratione I. κατ' Ἀριϛογείτονος § 64. πάντες οὗτοι συνεϛᾶσι. προδέδοσθε. ἡ παρ' ἐμοὶ μόνον εὔνοια λοιπή. Fieri non potest quin Orator scripserit: ἡ παρ' ἐμοῦ μόνον εὔνοια, ut Attici omnes constanter loquuntur. Plato in Phaedro p. 232. A. ἀντὶ τῆς δόξης τῆς παρὰ τῶν ἀνθρώπων. Sic saepe τιμωρία παρά τινος dicitur et ἐπικουρία et βοήθεια, et δεήσεις et φόβος παρά τινος, sed saepissime εὔνοια, ut apud Demosth. de Corona § 3. τῆς παρ' ὑμῶν εὐνοίας διαμαρτεῖν, et alibi ἡ παρὰ θεῶν εὔνοια. Eodem modo ὁ παρ' ἐμοῦ λόγος dicebant et τὰ παρ' ἐμοῦ, τὰ παρ' ἡμῶν et sim. sed vitio eadem locutio nata est apud Aristophanem in Lysistr. 243.

σὺ μὲν βάδιζε καὶ τὰ παρ' ὑμῶν εὖ τίθει,
τασδὶ δ' ὁμήρους κατάλιφ' ἡμῖν ἐνθάδε,

ubi sententia requirit τὰ παρ' ὑμῖν.

Non uni loco emaculando utilia sunt verba Xenophontis in Mem. II. IX. 5. νομίσας δὲ ὁ Ἀρχέδημος ἀποϛροφὴν οἱ τὸν Κρίτωνος οἶκον μάλα περιεῖπεν αὐτόν. Ionica huius verbi forma reddenda Parthenio est in Narrat. Amator. cap. 15. οὐ μεθίει τε αὐτὸν ἀμφιπεσοῦσά τε καὶ ἐξηρτημένη πᾶσαν ὥραν, nam sententia loci ἀμφιέπουσα postulat. Alio modo περιέπειν concepit vitium apud Heliodorum in Hirschigii Eroticis p. 263, 35. ἐμὲ δ' ἐμακάριζον καὶ περιείποντο ἐντεῦθεν παντοίως. Lenissimo remedio sanabis locum rescribendo: περιεῖπον τὸ ἐντεῦθεν. Gravius multo verbum idem corruptum est apud Plutarchum *de Herodoti malignitate* p. 867. E. τρηχέως δὲ περιενεχθέντες — δρησμὸν ἐβούλευον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Apud Herodotum *benigne habere* dici solet εὖ περιέπειν, et *male mulcare*, τρηχέως περιέπειν, περιέπειν τρηχύτατα. Itaque τρηχέως δὲ περιεφθέντες certa coniectura reponi potuisset, etiam si vera lectio non illaesa apud Herodotum exstaret VIII. 18.

Accedo nunc ad duos libros περὶ τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας et περὶ τῆς Ἀθηναίων πολιτείας, qui quamquam a plerisque non esse ipsius Xenophontis putantur, antiqui tamen et boni scriptoris esse facile est unicuique ad intelligendum. Uterque

autem pessimis modis mutilatus est et corruptus. Quae exstant ex maiore opere excerpta sunt, tenui filo consuta eademque lacunis lacera et plurimis mendis obsita, ut saepius neque sententia ulla ullo modo exsculpi possit, neque ulla spes certae emendationis affulgeat, etiam si quis omnes ingenii vires diu et multum intenderit. Nihil aliud effici potest nisi ut ex his veluti frustulis eximiae cuiusdam tabulae diffractae et comminutae maculas quasdam et sordes eluas, id quod propter illarum reliquiarum praestantiam sedulo faciam. Nempe mihi quidem cur hi libri non ab ipso Xenophonte scripti esse existimentur nihil causae esse videtur: contra neminem alium praeter Xenophontem utriusque libri esse auctorem multa suadent ut credam. De qua re primum omnium iuvat dicere. Ordiar ab illo loco, qui legitur XI. 8. ὅτι μὲν παλαιότατοι οὗτοι οἱ νόμοι (leges Lycurgi) σαφές· ὁ γὰρ Λυκοῦργος κατὰ τοὺς Ἡρακλείδας λέγεται γενέσθαι. Manifestum est ea verba id significare quod eruditi historici et temporum indagatores aliquanto post Xenophonteam aetatem dicere solent κατὰ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν κάθοδον. Plutarchus in Lycurg. cap. 1. de Lycurgi aetate disputans quum sententias Aristotelis, Eratosthenis, Apollodori et Timaei exposuisset ita pergit: δίδωσι δὲ καὶ Ξενοφῶν ὑπόνοιαν ἀρχαιότητος ἐν οἷς τὸν ἄνδρα λέγει γεγονέναι κατὰ τοὺς Ἡρακλείδας, quibus non admodum acute addidit: γένει μὲν γὰρ Ἡρακλεῖδαι δήπουθεν ἦσαν καὶ οἱ νεώτατοι τῶν ἐν Σπάρτῃ βασιλέων. ὁ δὲ ἔοικε βουλομένῳ τοὺς πρώτους ἐκείνους καὶ σύνεγγυς Ἡρακλέους ὀνομάζειν Ἡρακλείδας. Hos Euripides et Tragici Ἡρακλείδας appellant, et pictores, ut in Aristophanis Pluto vs. 385. Caeteri eos τοὺς Ἡρακλέους παῖδας appellare solent, ut saepe in Panegyrico Isocrates, sed eosdem Ἡρακλείδας Xenophon nominat in Memor. III. v. 10. Xenophontem apparet non hos dicere, sed eos, qui ab longo exilio reversi et aliis Peloponnesi partibus et Laconica potiti sunt: quibus quod Lycurgum aequalem fuisse narrat vehementer fallitur, sed est ea ipsa res indicio hunc περὶ τῆς Λακώνων πολιτείας libellum perveterem esse et illius aetatis quum nondum haec a quoquam diligentius explorata et temporibus suis divisa essent. Vides Plutarchum indubitanter hunc libellum Xenophonti tribuere et eius auctoritate securum uti, quam cum doctissimi

cuiusque sententia componit. Ubi hoc dixisset Xenophon Plutarchus ne addidit quidem, ut in libro omnibus noto. Nempe hunc librum omnes pro Xenophonteo legerant ante Demetrium Magnetem, qui primus omnium *οὐκ ἔφη εἶναι Ξενοφῶντος τὴν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων πολιτείαν*, teste Diogene Laërt. II. 57. Disertum est Polybii testimonium VI. 45. *ἄξιον ἐπιστῆσαι πῶς οἱ λογιώτατοι τῶν ἀρχαίων συγγραφέων Ἔφορος, Ξενοφῶν, Καλλισθένης, Πλάτων τὴν Κρητῶν πολιτείαν ὁμοίαν καὶ τὴν αὐτὴν εἶναί φασι τῇ τῶν Λακεδαιμονίων*, ex quo simul intelligitur nonnisi excerpta Xenophontei operis exstare, ut in quibus de Cretensium rep. nulla omnino fit mentio. *Δημήτριος ὁ Μάγνης*, homo multarum litterarum, Ciceroni aequalis, Attico etiam familiaris (vid. Scheurleer de Demetrio Magnete pag. 3), abiudicasse Xenophonti hos libellos videtur simili fere de causa atque Dinarcho orationem *κατὰ Δημοσθένους* apud Dionysium Halicarn. cap. 1. Tom. V. p. 652. Reisk. ubi: *καὶ νομίσειεν ἄν τις*, inquit, *εὐήθεις εἶναι τοὺς ὑπολαβόντας τὸν λόγον τὸν κατὰ Δημοσθένους εἶναι τούτου. πολὺ γὰρ ἀπέχει τοῦ χαρακτῆρος*. Eodem igitur modo suspicor illos libellos erudito Critico visos esse *ἀπέχειν τοῦ Ξενοφωντείου χαρακτῆρος*, neque orationis Xenophonteae colorem et habitum in iis apparere: de cuiusmodi re anceps admodum esse solet iudicium, ubi aliae omnes *πίστεις* desint. Non esse nobis illam Criticorum auctoritatem magnopere extimescendam, praesertim eorum, qui circa illa tempora vixerunt, satis constat. Quem moveat Caecilii in tali re iudicium aut Dionysii Halicarnassensis? Quis umquam Lysiae orationem *περὶ τοῦ σηκοῦ* eripiet, olim ei cum multis aliis ab imperito Critico abiudicatam, ut Photius docebit in Biblioth. Cod. 262. p. 489. Bekk. Demetrius, quem recentiores tantum non omnes sequuntur, Veterum omnino nemini persuasisse videtur. Plutarchus, qui nonnumquam Demetrio teste utitur, in hac re, ut vidimus, eius iudicium non curavit. Harpocration, qui et ipse Demetrii libros lectitavit et laudat, spreto illius iudicio in v. *Μόραι* componit Aristotelem *ἐν τῇ Λακεδαιμονίων πολιτείᾳ* cum Xenophonte *ἐν τῇ Λακώνων πολιτείᾳ*, et quum soleat sedulo suum *εἰ γνήσιος* adscribere, sine ulla suspicionis nota apponit Xenophontis verba ex XI. 4. Similiter Pollux VI. 142. *αὐτοσχεδιάζων καὶ ὡς*

Ξενοφῶν ἐν Λακώνων πολιτείᾳ αὐτοσχεδιαστής, τὸ γὰρ ἐν τῇ Νυκτὶ μακρᾷ Πλάτωνος αὐτοσχεδίασμα φαῦλον, sine dubitatione affert quod legitur XIII. 5. ἡγήσαιο ἂν τοὺς μὲν ἄλλους αὐτοσχεδιαστὰς εἶναι τῶν στρατιωτικῶν κτέ. In Plutarcheis compluscula ex eodem libro sumta omisso Xenophontis nomine leguntur, cuius rei unum exemplum apponam, sed luculentum. In *Institutis Laconicis* et alia leguntur e Xenophonte descripta et haec p. 237. D. παῖς δὲ ὑπό τινος κολασθεὶς εἰ τῷ πατρὶ ἐξήγγειλεν αἰσχρὸν ἦν τῷ πατρὶ μὴ προσεντεῖναι ἀκούσαντα πάλιν ἑτέρας· ἐπίστευον γὰρ αὐτοῖς ἐκ τῆς πατρίου ἀγωγῆς μηδὲν (ἂν addendum) αἰσχρὸν προστάξαι τοῖς τέκνοις. Compara haec cum Xenophonteis VI. 2. Incertus rhetor pereruditus, qui Longini nomine circumfertur, in libello περὶ ὕψους IV. 4. insignem locum Xenophontis ἐκ τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας (III. 6.) affert, quem a Timaeo imitatione expressum esse suspicatur. Plus etiam illi homini tribues, si memineris eum Xenophonteam orationem impense admirari et de industria quaedam de Xenophonte scripsisse, ut ipse testatur VIII. 1. Itaque quum Codicis sui lectione, ut supra ostendimus, deceptus (τῶν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς παρθένων pro ἐν τοῖς θαλάμοις) Xenophontem graviter increpet ob ea, quae in libello *de rep. Lacedaemoniorum* scripsisset, apparet eum minime dubitasse, quin is liber ab ipso Xenophonte scriptus fuerit et a Timaeo lectus.

Demetrius Magnes, ut vidimus, etiam Dinarchi orationem κατὰ Δημοσθένους spuriam et suppositam esse statuerat, idque tam confidenter ut diceret εὐήθεις εἶναι τοὺς ὑπολαβόντας τὸν λόγον τὸν κατὰ Δημοσθένους τούτου (τοῦ Δεινάρχου) εἶναι. Dionys. Halic. Tom. V. p. 632. Hoc quoque iudicium nemo umquam curavit. Dionysius Halic. enumerans τοὺς Δεινάρχου λόγους δημοσίους γνησίους hanc quoque recenset pag. 654. κατὰ Δημοσθένους περὶ τῶν Ἁρπαλείων, et apponit prima verba »Ὁ μὲν δημαγωγὸς ὑμῖν." Idem pag. 659. illa oratione utitur ad demonstrandum Demosthenis orationem esse quae Dinarchi vulgo putaretur. Διφίλῳ δημηγορικὸς αἰτοῦντι δωρεάς. »Διὰ τὸ μὴ ῥᾴδιον εἶναι." τοῦτον ἐπείσθην ὑπὸ Δημοσθένους γεγράφθαι λόγον, ὅτι τὰς δωρεὰς ἔγραψεν αἰτῶν Δημοσθένης, ὡς Δείναρχος ἐν τῷ κατὰ Δημοσθένους λόγῳ δεδήλωκεν. Locus

est apud Dinarchum § 43. εἴπατέ μοι, πρὸς Διός, ὦ ἄνδρες, προῖκα τοῦτον οἴεσθε γράψαι Διφίλῳ τὴν ἐν Πρυτανείῳ σίτησιν καὶ τὴν εἰς τὴν ἀγορὰν ἀναθησομένην εἰκόνα; Vides quanti faciat Dionysius Demetrii iudicium paullo ante a se commemoratum. Harpocration quoque sine ulla suspicione eandem orationem Dinarcho tribuit v. Μετοιωνίσασθαι.

His igitur hoc certe vincam licere nobis τὴν τοῦ Δημητρίου κρίσιν ἐπικρίνειν. Et mihi quidem diu et multum utroque libello explorato et excusso, rebusque omnibus diligenter expensis neque in rebus quidquam inesse videtur, quod a Xenophonte profectum esse non possit ex Agesilai aliorumque Laconum sermonibus fando acceptum, neque oratio verborumque delectus et compositio abhorrere ab illa aetate et a Xenophontis nitore et venustate, praesertim in libro tam male habito, in brevius contracto et multis mendis obsito. Spirat ἡ τῶν Λακώνων πολιτεία illam Lycurgi et Spartanorum admirationem, quam paullo calidius illi concipiebant quos patriae Atticae et civitatis suae morum ac vitiorum taedebat pigebatque. Nulla sunt in hoc libello doctrinae paullo reconditioris vestigia, nulla historiae antiquioris notitia, nulla temporum vetustiorum paullo exactior cognitio. Apparet ubique illa inerudita et paene dixerim militaris et Spartana simplicitas, qua quidquid esset Spartae praeclarum et egregium in rebus omnibus, in bello, in rep., in vitae ac morum constitutione referretur ad unius Lycurgi singularem ac paene divinam sapientiam, quam Spartani omnes in omni sermone commemorare et celebrare solebant. Imbibit eandem admirationem Xenophon ex Agesilai et reliquorum Spartanorum familiaritate et sermonibus, unde haec verba statim in initio libri posuit: Λυκοῦργον τὸν θέντα τοὺς νόμους τούσδε καὶ θαυμάζω καὶ εἰς τὰ ἔσχατα σοφὸν ἡγοῦμαι. Alebant hanc admirationem principum Spartanorum non sermones magis quam exempla. Quid efficerent Lycurgi leges et instituta in Agesilai vita et moribus conspici Xenophon iudicabat. Quum ex hoc exemplo antiquae virtutis remp. Spartanorum spectaret, quis mirabitur illam Lycurgi disciplinam, unde tales viri prodirent, exquisitissimis laudibus ab illo efferri et in coelum tolli? Caeterum olim mutatos esse Spartanorum mores, degenerasse ab antiqua virtute plerosque, alios

avaros, alios luxuriosos esse, quoniam illa pestis occulta esse non poterat, Xenophon probe sciebat, sed (ut solent qui in aliqua re admiranda modum excedunt et prae nimia admiratione caecutiunt) paratum ei est dicere quum veritatis viribus coactus Lacedaemoniorum sui temporis vitia commemorasset: *οὐδὲν μέντοι δεῖ θαυμάζειν τούτων τῶν ἐπιψόγων αὐτοῖς γιγνομένων ἐπειδὴ φανεροί εἰσιν οὔτε τῷ θεῷ πειθόμενοι οὔτε τοῖς Λυκούργου νόμοις.* Non vidit Xenophon in quem errorem sese indueret, quum Lycurgi legibus omnia, civitatis moribus nihil tribueret. Illae leges quantumvis praestantissimae bene moratam civitatem nactae saluberrimae erant, sed in civitate vitiosa et corrupta ad mores emendandos nihil proficiebant. Caeterum ex illa querela, *φανεροί εἰσι τοῖς Λυκούργου νόμοις οὐ πειθόμενοι*, cave colligas Spartanos illorum temporum aut legibus non paruisse aut Magistratibus non fuisse satis dicto audientes. Quae scripta sunt VIII. 2. *ἐν τῇ Σπάρτῃ οἱ κράτιστοι καὶ ὑπέρχονται μάλιστα τὰς ἀρχὰς καὶ τῷ ταπεινοὶ εἶναι μεγαλύνονται καὶ τῷ ὅταν καλῶνται τρέχοντες ἀλλὰ μὴ βαδίζοντες ὑπακούειν*, ab oculato teste scripta sunt. *Viderat* haec Spartae Xenophon. Agesilaum ipsum potuit haec facientem videre. Plutarchus in Ages. 4. *τὸ πολεμεῖν τοῖς Ἐφόροις ἐάσας ἐθεράπευε, πάσης μὲν ἀπ' ἐκείνων πράξεως ἀρχόμενος, εἰ δὲ κληθείη θᾶττον ἢ βάδην ἐπειγόμενος.* Athenis contra viderat quod ante dicit: *ὅτι οἱ δυνατώτατοι οὐδὲ βούλονται δοκεῖν τὰς ἀρχὰς φοβεῖσθαι, ἀλλὰ νομίζουσι τοῦτο ἀνελεύθερον εἶναι.* Agnosces in his eundem, qui in Memorabilibus III. v. 16. scripserat: *πότε δὲ οὕτως Ἀθηναῖοι ὥσπερ Λακεδαιμόνιοι πείσονται τοῖς ἄρχουσιν, οἳ καὶ ἀγάλλονται ἐπὶ τῷ καταφρονεῖν τῶν ἀρχόντων*; Qui cives Magistratibus sic obtemperant, legibus non parere non possunt. Sed antiquas illas et durissimas Lycurgi leges *usus longi temporis, qui unus est legum corrector* (Liv. XLV. 32.) molliverat et tacito omnium consensu multa ab omnibus neglecta sustulerat, quae moribus civitatis non amplius accommodata essent. Haec nimis aspera et rigida »*usus, vita, mores, civitas ipsa respuebat*" ut loquitur in simili re Cicero pro Murena 35. § 74. In iis quae ferre poterant sic, uti vidimus, legibus magistratibusque parebant. Xenophon autem quum antiquam Spartanorum vitam et artes optimas maiorum

et disciplinam veterem et mores antiquos describeret, ea omnia imprudens ad sua tempora et Spartanos sibi aequales transferebat. Itaque quum *antiquitatis* memoriam ex Spartanorum sua extollentium sermonibus acceptam litteris consignaret et prisci temporis tamquam aureae cuiusdam aetatis imaginem eleganter depingeret, visus est et sibi et aliis *praesentem rerum statum* describere. Itaque Saturniae aetatis olim praeterlapsae virtutes et felicitatem enarrans, qualem seri posteri olim fuisse referebant, creditur suorum temporum mores narrare. Habent hoc praeter Aristotelem omnes, qui de Spartanis scribunt, Plutarchus ante omnes, qui quum e Veteri memoria ac fama admirabilia quaeque undique selecta componit putatur ab omnibus Spartanorum mores et instituta exponere. Hinc fit ut permulta memoriae prodita sint quae sano homini aut incredibilia et commenticia debeant videri, aut certe in maius aucta et amplificata et exornata; multa etiam quae manifesto falsa sint quaeque sic fieri omnino non potuisse appareat. Hinc, ne de Plutarcho dicam, Xenophon nonnumquam sibi ipse non satis constat et narrat quae inter se pugnent. Lycurgus *ἔταξεν*, inquit, *ἐν ἀκμαῖς τῶν σωμάτων τοὺς γάμους ποιεῖσθαι, καὶ τοῦτο συμφέρειν τῇ εὐγονίᾳ νομίζων*, I. 6. Saluberrima lex et optima et aequissima.

Ὥρη ἐρᾶν, ὥρη δὲ γαμεῖν, ὥρη δὲ πεπαῦσθαι,

et quid est ineptius et magis ab illa Lycurgi disciplina abhorrens quam senex puellam in matrimonio habens? Apparet tamen continuo apud Xenophontem maritus senex uxorem habens in flore aetatis: *εἴ γε μέντοι συμβαίη γεραιῷ νέαν ἔχειν κτἑ.* Quomodo, quaeso, hoc in tam bene morata civitate fieri umquam potuit? Ubi erant Lycurgi leges saluberrimae eo ipso consilio latae, ut quidquid conciperetur et nasceretur validum esset ac robustum? Disertissime Xenophon paulo ante: *ἀποπαύσας τοῦ ὁπότε βούλοιτο ἕκαςος γυναῖκα ἄγεσθαι* (nam sic scribendum est, non *βούλοιντο ἕκαςοι*) *ἔταξεν ἐν ἀκμαῖς τῶν σωμάτων τοὺς γάμους ποιεῖσθαι.* Praeterea audi Plutarchum in Lycurg. 15. *ἐγάμουν δὲ δι' ἁρπαγῆς οὐ μικρὰς οὐδὲ ἀώρους πρὸς γάμον ἀλλὰ καὶ ἀκμαζούσας καὶ πεπείρους.* Intelligisne, imprimis memor Herodotei: *εἰ μὴ αὐταὶ ἐβουλέατο οὐκ ἂν ἡρπάζοντο* (I. 4.) quomodo senex iam plenis nubilem

annis invitam ducere, nedum *rapere* potuerit? Lycurgus autem, si Xenophonti credimus, quum videret senes diligenter servare uxores (quod nemo mirabitur), iis *permisit* . . . . . quid putas? nempe ut ipsi uxoribus suis alios viros unde conciperent parerentque ita quaererent, ut quod esset natum ipsi, id est mariti senes, tollerent pro suo educarentque. Sic certe uxores nihil erat opus servari eamque legem senibus maritis vehementer placuisse suspicor. Neque adeo mirum adulteria Spartae, teste Plutarcho, nulla omnino fuisse: *ὅλως ἄπιστον ἦν τὸ τῆς μοιχείας παρ' αὐτοῖς*, Plut. Lycurg. 15, ubi lepidum Spartani dictum refert docentis nullam Spartae in adulteros poenam fuisse constitutam, quoniam Spartae nemo esset adulter. Aristoteles de Lacaenarum moribus, ut videbimus, alia omnia memoriae prodidit, sed Plutarchus quasi oculatus testis et certiora edoctus ea nihil curat et verbo reiicit, in Lycurg. 14. Deinde cives Lycurgi legibus severissimis ad matrimonia capessenda compellebantur, et coelibi poenae graves et turpes contumeliae paratae. Verum his quoque, qui iustam uxorem ducere nollent, Lycurgus (mirabile dictu) permisit *ex aliena uxore formosa et foecunda sibi quaerere liberos πείσαντας τὸν ἔχοντα*, ut narrat Xenophon I. 8. qui eam rem et foeminis iucundam fuisse testatur et non displicuisse earum maritis. Ferebat aequo animo necessariam calamitatem senex Atticus, qui ita loquitur:

γαμῶ γέρων ὤν, οἶδα, καὶ τοῖς γείτοσιν.

Spartanis eadem res non erat ingrata: *οἱ γὰρ ἄνδρες βούλονται ἀδελφοὺς τοῖς παισὶ προσλαμβάνειν, οἳ τοῦ μὲν γένους καὶ τῆς δυνάμεως κοινωνοῦσι, τῶν δὲ χρημάτων οὐκ ἀντιποιοῦνται*, in quibus omnibus Xenophon Lycurgum admirari satis non potest. Sed ecce iterum sibi obloquitur quum dicit iis placere illud genus fratrum, *οἳ τῶν χρημάτων οὐκ ἀντιποιοῦνται*. Putabam neminem illic divitias curare et in ea quoque re conspici admirabilem Lycurgi ac paene divinam sapientiam, quod simul cum pecunia avaritiam omnem et luxuriae instrumenta omnia et omnes peccandi illecebras ex urbe et agro Lacedaemoniorum expulisset. Magnifica in hanc rem leguntur apud Plutarchum in Lycurg. cap. 9 et 10, magnifica apud Xenophontem cap. VII, imprimis quod de moneta publica ambo narrant

apud omnes decantatum: Xenophon sic: *νόμισμα τοιοῦτον κατεστήσατο, ὃ δέκα μνῶν μόνον ἂν εἰς οἰκίαν εἰσελθὸν οὔτε δεσπότας οὔτε οἰκέτας λάθοι. καὶ γὰρ χώρας μεγάλης καὶ ἁμάξης ἀγωγῆς δέοιτ' ἄν.* Plutarchus sic cap. 9: *ἀκυρώσας πᾶν νόμισμα χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν μόνῳ χρῆσθαι τῷ σιδηρῷ προσέταξε· καὶ τούτῳ δὲ ἀπὸ πολλοῦ σταθμοῦ καὶ ὄγκου δύναμιν ὀλίγην ἔδωκεν, ὥστε δέκα μνῶν ἀμοιβὴν ἀποθήκης τε μεγάλης ἐν οἰκίᾳ δεῖσθαι καὶ ζεύγους ἄγοντος.* Composui haec ut appareret Plutarchum sua a Xenophonte sumsisse. Melius autem Xenophon *plaustrum*, *ἅμαξαν*, quam Plutarchus *bigas*, *ζεῦγος*, in ea re posuit, sed quod hic *ζεύγους ἄγοντος* scribit, suspicor apud Xenophontem *καὶ ἁμάξης ἀγούσης* esse rescribendum. Pergit Xenophon sic: *χρυσίον γε μὴν καὶ ἀργύριον ἐρευνᾶται καὶ ἄν τί που φανῇ ὁ ἔχων ζημιοῦται.* Lepidus est Nicolaus Damascenus apud Stob. Floril. 44, 40, qui quum haec negligentius e libro Xenophontis excerperet haec dedit: *νομίσματι δὲ χρῶνται σκυτίνῳ· ἐὰν δὲ παρά τινι εὑρεθῇ χρυσὸς ἢ ἄργυρος θανάτῳ ζημιοῦται*, qui nihil aliud nisi *σκυτίνῳ* et *θανάτῳ* de suo addidit. Itaque, teste Xenophonte, nemo Spartae rem facere et opes colligere studebat: *τί γὰρ ἂν ἐκεῖ χρηματισμὸς σπουδάζοιτο*, inquit, *ἔνθα ἡ κτῆσις πλείους λύπας ἢ ἡ χρῆσις εὐφροσύνας παρέχει*; VII. 6. Est hoc quidem scite et eleganter dictum et res est admirabilis, sed nihil huiusmodi umquam Xenophon *viderat*, olim ita fuisse *fando acceperat* quum antiquis moribus viveretur. Longa dies multa in peius mutaverat aut plane in contrarium verterat quae olim praeclara fuissent. Laudatur Lycurgus quod omnium fortunas aequaverat: sua cuique pars agri assignata fuisse narratur, *ἡ Λακωνικὴ ἐφαίνετο πᾶσα πολλῶν ἀδελφῶν εἶναι νεωστὶ νενεμημένων*, Plut. Lyc. 8. Narrat idem Plutarchus *ὁ χρυσοῦς* neminem Spartae fuisse inopem: namque ut quisque natus esset et probatus, ita statim *κλῆρον αὐτῷ τῶν ἐννακισχιλίων προσένεμον*, in Lycurg. 16. Contra erat: *εἰς ὀλίγους ἧκεν ἡ χώρα*, ut refert Aristoteles (Polit. II. 6), qui addit: *ἔστι δὲ καὶ τῶν γυναικῶν σχεδὸν τῆς πάσης χώρας τῶν πέντε μερῶν τὰ δύο*, et maiorem partem civium in re tenui fuisse, ut vix *τῶν φιδιτίων μετέχειν* potuerint et sic ius civitatis retinere. Celebratur Lycurgi *τὸ σιδηροῦν νόμισμα*, et paupertas in honore habita in omnium conti-

nentia ac frugalitate. Sed haec olim fuerant. Pericles regem Spartanorum largitione corruperat, et quam multos alios constat ante Xenophontis aetatem αἰσχρῶς δωροδοκῆσαι. Iam olim metus fuerat ne Spartam avaritia perderet. Regibus Alcamene et Theopompo, in quorum regnum incidit ἡ τῶν Ὀλυμπίων θέσις, uno post Lycurgum saeculo (vide Plutarchi *Instituta Laconica* pag. 239. F.) oraculum est editum:

ἁ φιλοχρηματία Σπάρταν ὀλεῖ, ἄλλο γὰρ οὐδέν.

et quid sibi vult vetus dictum tota Peloponneso decantatum:

τὰν ἀρετὰν καὶ τὰν σοφίαν νικῶντι χελῶναι,

apud Pollucem IX. 74? Pereleganter igitur dictum est ἐν τῇ Σπάρτῃ τῶν χρημάτων ἡ κτῆσις πλείους λύπας ἢ ἡ χρῆσις εὐφροσύνας παρέχει, sed ad Lycurgi tempora haec referenda sunt et Lycurgo proximam aetatem, non ad Xenophontis memoriam, qui haec non vidit, sed *audivit.* Talia multa in Spartanorum congressibus ex vetustissima memoria repetita iactabantur et ad Lycurgum auctorem confidenter referebantur: quae quamquam auctorem nullum, nullum testem habebant, tamen quia nemo redarguebat certa et explorata esse existimabantur. De Lycurgo et Lycurgi legibus et institutis aliquid certi reperire etiam vivo Xenophonte arduum erat negotium. *Scriptas* leges neque ipse reliquit et a civibus scribi vetuit, Plut. Lycurg. 13: μία τῶν ῥητρῶν ἦν μὴ χρῆσθαι νόμοις ἐγγράφοις. Itaque summa erat facultas et affingendi Lycurgo quidlibet et contra abiudicandi, si quid illo non satis dignum videretur. Infamis Lacedaemoniorum κρυπτεία et ab Aristotele diserte instituta esse a Lycurgo traditur et a caeteris eius institutis non abhorret. Plutarchus obloquitur: οὐκ ἂν ἔγωγε προσθείην, inquit in Lycurg. 28, Λυκούργῳ μιαρὸν οὕτω τῆς κρυπτείας ἔργον ἀπὸ τῆς ἄλλης αὐτοῦ πρᾳότητος καὶ δικαιοσύνης τεκμαιρόμενος τὸν τρόπον. Sed sic omnia ad cuiusque arbitrium temere revocabuntur. Quam multa putemus Lacedaemone post Lycurgi aetatem mutata et novata esse? Earum rerum tamen propemodum omnium ipse auctor perhibetur, plurimaque de eo, in his minutissima quaedam et quae solis aequalibus nota esse possunt, commemorantur, ἀπομνημονεύματα, ἀποφθέγματα, ἐπιστολαί, in quibus vel Plutarcho minime suspicaci neque perspicaci homini suboluit aliquid ut

scriberet cap. 19. περὶ μὲν οὖν τούτων καὶ τῶν τοιούτων [ἐπιστολῶν delendum arbitror] οὔτε ἀπιστῆσαι ῥᾴδιον οὔτε πιστεῦσαι. Itaque in magna fingendi facultate passim multas fabellas et commenta nata esse non est quod miremur: et hoc quidem omnium minime est mirabile quod ad Lycurgum auctorem reliquorum inventa et instituta referuntur, etiam ea, quae ab illo videantur alienissima. Lycurgus, ut hoc utar, neque cum imperio fuisse umquam videtur, neque rei bellicae dedisse operam, neque artes imperatorias excoluisse. Auctor est ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος τὸν Λυκοῦργον οὐδεμιᾶς ἁψάμενον πολεμικῆς πράξεως ἐν εἰρήνῃ καταστήσασθαι τὴν πολιτείαν, apud Plut. Lyc. 23. Facile credimus: pereruditus enim testis est et rei natura confirmat. Reges Archelaus et Charillus bella gerebant, quum Lycurgus remp. novis legibus constitueret. Archelaus et Charillus τὴν Αἴγυν εἷλον καὶ ἠνδραποδίσαντο, Pausan. III. II. 5. Iisdem quum aliquantum agri bello cepissent editum est oraculum:

εἶχεν ἐπικτήτου μοίρης λάχος Ἀπόλλωνι
ἥμισυ δάσσωνται πολὺ λῷον ἔσσεται αὐτοῖς,

teste Oenomao apud Euseb. Praepar. Euang. V. 32. Charillus bella cum Argivis et Tegeatis gessit: captus ab his fidem dedit se Tegeatis arma posthac non illaturum. Dimissus non servavit fidem. Pausan. III. VII. 3. VIII. v. 9 et VIII. XLVIII. 4—5. Interea Lycurgus domi remp. constituebat. Spartanis serioribus aliter visum. Ἱππίας ὁ σοφιστὴς τὸν Λυκοῦργον πολεμικώτατόν φησι γενέσθαι καὶ πολλῶν ἔμπειρον στρατειῶν, Plut. l. l. Visne scire unde haec Hippias, homo levis, arripuerit? Non ex annalium vetustate, sed ex Lacedaemoniorum sermonibus: vide Platonem in Hippia maiore pag. 285. D. Indidem sumsit Philostephanus (apud Plut. l. l.) turmas equitum a Lycurgo esse constitutas. Eodem modo quod Xenophon narrat cap. XII. *quomodo Lycurgus cives suos castra metari docuerit*, id eum in Agesilai castris et praetorio credo audivisse. Ab eodem aut alio quodam amico Spartano accepisse videtur quod de Lycurgi aetate retulit ὅτι λέγεται κατὰ τοὺς Ἡρακλείδας γενέσθαι, quem gravissimum errorem in Agesilao non magno opere miramur, qui quum perveterem Lycurgum esse sciret eius aetatem cum ipsis primordiis rei Spartanae con-

iunxit, ut solent ineruditi in re chronologica mirifice omnia confundere. Simillimus huic error commissus est in Xenophontis Agesilao VIII. 7. ubi eius simplicitatem victus et frugalitatem extollens *θεάσθω τις*, inquit, *τὰς θύρας αὐτοῦ. εἰκάσειε γὰρ ἄν τις ἔτι ταύτας ἐκείνας εἶναι, ἅσπερ Ἀριςόδημος ὁ Ἡρακλέους ὅτε κατῆλθε λαβὼν ἐπεςήσατο*, ubi docti homines faciles credunt *ὁ Ἡρακλέους* significare *ὁ Ἡρακλέους (ἀπόγονος)*. Sed neque haec mirifica ellipsis serio refutanda est neque omnino hoc Graece dicitur, sed *ὁ ἀφ' Ἡρακλέους*. Lectio sana est, sed ipsius scriptoris error est, qui nesciebat Aristodemum *πέμπτον ἀφ' Ἡρακλέους* fuisse. Plutarchus in vita Agesilai hoc Xenophontis testimonio usus omisit sciens verba *ὁ Ἡρακλέους* cap. 19. *Agesilaus*, inquit, *ex Asia reversus pristinam victus simplicitatem retinuit*, *καὶ τὰς θύρας ἀφῆκεν οὕτως οὔσας σφόδρα παλαιὰς ὡς δοκεῖν εἶναι ταύτας ἐκείνας ἃς ἐπέθηκεν Ἀριςόδημος*, unde Xenophonti redde *ἐπεθήκατο* pro *ἐπεςήσατο*. Plutarchus enim *Ἀριςόδημος ὁ Ἡρακλέους* concoquere non poterat: rudior antiquitas sic errabat, sed ubi erudita studia excoli coepta sunt, nemo paullo doctior et historiae antiquioris non plane ignarus in tam immanem errorem poterat implicari. Quamquam enim in Regibus utriusque stirpis enumerandis non omnia in antiquissimis *Ἀγιάδαις καὶ Εὐρυπωντίδαις* satis certam et exploratam fidem habent, tamen inter omnes constabat quibus Regibus aequalis Lycurgus fuisset. Ephorus auctor est (apud Strabonem X. p. 481.) *Λυκοῦργον ὁμολογεῖσθαι παρὰ πάντων ἕκτον ἀπὸ Προκλέους γεγονέναι*, quem Proclem quum ab Hercule sextum fuisse constet (Herod. VIII. 131. coll. VII. 204.) consequitur verissime a Dieuchida apud Plut. Lyc. 1. Lycurgum dici fuisse *ἕκτον μὲν ἀπὸ Προκλέους, ἐνδέκατον δὲ ἀφ' Ἡρακλέους*. Satis etiam constabat Lycurgum *Χαρίλλου* (quem multi male *Χαρίλαον* appellant) *πρόδικον γενέσθαι*, cui in regum serie *ἐν τοῖς Εὐρυπωντίδαις* suus certus locus assignatus est (nempe est *ἕβδομος ἀπὸ Προκλέους*). Itaque Lycurgi aetas, quamquam non exactissima fide de ea est compertum, tamen intra tam arctos fines inclusa est, ut ad illius errorem, qui eum dicat *κατὰ τὴν Ἡρακλειδῶν κάθοδον γενέσθαι* non possis non subridere. Antiquitatis illi errores sunt, quum nondum quisquam haec di-

ligentius rimari et investigare instituisset, et nondum certa doctrinae fundamenta iacta essent, sed fama ex hominum sermonibus nata certam rerum fidem obscurare soleret. Cuius rei alterum exemplum ex antiquiore Spartanorum historia afferre iuvat. Ecqua fuisse potest Spartae insignior et gravior novatio quam ἡ τῶν πέντε ἐφόρων κατάςασις? Cuius quis auctor? Quis rem saluberrimam reperit, quae aliquanto plus quam Lycurgi leges Spartanorum reip. illam firmitatem et stabilitatem attulit, quam admirantur omnes? Una est et consentiens vox eruditorum omnium, qui Theopompum regem prudens illud temperamentum regiae potestatis ultro instituisse tradunt. Quod Cicero scribit de Legg. III. VII. 15. » *Nec Ephori Lacedaemone sine causa a Theopompo oppositi regibus, nec apud nos Consulibus tribuni,*" et de Rep. II. 33. 58. »*Ne Lycurgi quidem disciplina tenuit illos in hominibus Graecis frenos: nam Spartae regnante Theopompo sunt quinque, quos illi Ephoros appellant, constituti,*" idem Graeci testes confirmant qui post nata erudita Antiquitatis studia de iis rebus aliquid scripserunt. Aristoteles Polit. V. 9. auctor est Theopompum regem (qui ἐν τοῖς Εὐρυπωντίδαις nonus a Procle est, a Charillo tertius) μετριάσαντα τοῖς τε ἄλλοις καὶ τὴν τῶν Ἐφόρων ἀρχὴν ἐπικαταςῆσαι, additque quid uxori responderit imminutam ab eo regiam potestatem exprobranti. Idem ab Aristotele ἐν τῇ τῶν Λακώνων πολιτείᾳ accurate demonstratum esse probabile est. Plato in Legg. III. p. 692. A. diserte testatur *alium* (Lycurgum) instituisse τὴν τῶν ὀκτὼ καὶ εἴκοσι γερόντων δύναμιν ἰσόψηφον εἰς τὰ μέγιςα τῇ τῶν βασιλέων, *alium* Ephoros instituisse: ὁ δὲ τρίτος σωτὴρ ὑμῖν ἔτι σπαργῶσαν καὶ θυμουμένην τὴν ἀρχὴν ὁρῶν οἷον ψάλιον ἐνέβαλεν αὐτῇ τὴν τῶν Ἐφόρων δύναμιν. Platonis et Aristotelis testimonia eleganter coniunxit Plutarchus in Lyc. 7. quem non aliunde quam ex Aristotelis libro *de rep. Lacedaemoniorum* sumsisse arbitror id quod continuo addit: ὅτι ἔτεσί που μάλιςα τριάκοντα καὶ ἑκατὸν μετὰ Λυκοῦργον ἡ τῶν Ἐφόρων ἀρχὴ κατεςάθη ἐπὶ Θεοπόμπου βασιλεύοντος. Charillus, Theopompi avus, annis 108. ante primam Olympiadem ad regnum pervenisse perhibetur, dicunturque τὰ Ὀλύμπια τεθῆναι Θεοπόμπου τὸ δέκατον ἔτος βασιλεύοντος, itaque duobus et viginti circiter annis post, id

est circa annum 754, Ephori instituti sunt. Dixeris rem satis exploratam esse videri. Audi nunc alios testes: Diogenes Laërt. I. 68: Χείλων πρῶτος εἰσηγήσατο ἐφόρους τοῖς βασιλεῦσι παραζευγνύναι, quae verba frustra docti homines in aliam sententiam distorquent, ne Chilone auctore, qui Soloni aequalis fuit, Ephori instituti esse dicantur. Immanis error est, sed in Diogene nil mirandum. Addit Diogenes: Σάτυρος δὲ Λυκοῦργον: et Satyrum quidem contemnere et eius fidem elevare facile est: verum quid Herodoto facias, qui in libro I. 65. sic scribit: μετὰ δὲ τὰ ἐς πόλεμον ἔχοντα ἐνωμοτίας καὶ τριηκάδας καὶ συσσίτια πρός τε τούτοισι τοὺς ἐφόρους καὶ (τοὺς addendum) γέροντας ἔστησε Λυκοῦργος. Falli in ea re historiae parentem equidem mihi prorsus persuadeo, quemadmodum paullo ante, ubi scribit Lycurgum ἐπιτροπεῦσαι Λεωβώτεω ἀδελφιδέου μὲν ἑωυτοῦ βασιλεύοντος δὲ Σπαρτιητέων, certum est eum errare et Charillum, non Labotam, Lycurgo patruelem fuisse eoque tutore usum, et nullum ἐν τοῖς Εὐρυπωντίδαις fuisse Λαβώταν sive (ut Iones dicebant) Λεωβώτην, sed ἐν τοῖς Ἀγιάδαις. Herodoti aetate sic errari poterat: audiverat haec Herodotus ab ipsis Spartanis: ὡς αὐτοὶ Λακεδαιμόνιοι λέγουσι scribit. Nondum haec Aristoteles, nondum Ephorus exactissima cura erant perscrutati. Volitabat fama ex hominum sermonibus rumoribusque collecta

tam ficti pravique tenax quam nuncia veri.

Facile credam nescivisse ipsum Agesilaum caeterosque Xenophontis amicos Spartanos quis quo tempore Ephoros instituisset. Quid igitur? Hoc quoque ad Lycurgi sapientiam refertur. Audi Xenophontem VIII. 3. εἰκὸς δὲ καὶ τὴν τῆς ἐφορείας δύναμιν τοὺς αὐτοὺς τούτους συγκατασκευάσαι, in quibus verbis nonnulli sine causa haeserunt. Namque apertum est Xenophontem dicere Lycurgum, quum Ephoros institueret, in ea re principum civitatis opera *adiutum* fuisse videri: ὁ μὲν Λυκοῦργος τὴν τῆς ἐφορείας δύναμιν κατεσκεύασεν (idque ipsum ex hoc loco excerpsit Stobaeus Flor. 44, 37), οἱ δὲ κράτιστοι τῶν ἐν τῇ πόλει αὐτῷ, ὡς εἰκὸς, συγκατεσκεύασαν. Ephoros a Lycurgo institutos pro certo ponit, principum civitatis consensu institutos esse probabile esse dicit. Error est vetus et (ὡς εἰκός) ante Aristotelem et Ephorum omnibus communis.

Ubi saepe animadverteris quousque illa fingendi licentia in communi omnium inscitia progredi potuerit, quidquam mirari desines. Duplex fabellarum et mendaciorum fons est et scaturigo. Fama ex hominum αὐτοσχεδιαζόντων sermonibus olim nata, et semidoctorum plurima temere scriptitantium impudens socordia. Quid Romulus inter coenam de re futilissima cum amicis iocatus fuerit serio proditum memoriae est a summo viro et Censorio L. Calpurnio Pisone Frugi apud Gell. N. A. XI. 14. Nymphodorus (apud Sophoclis Scholiast. ad Oedip. Colon. 337.) Sesostridis edictum memoriae mandavit huiusmodi: ὁ γὰρ Σέσωστρις — τοὺς μὲν ἄνδρας ψιλοὺς εἶναι, τὰς δὲ γυναῖκας ἀνιέναι τὰς τρίχας προσέταξε· καὶ τοὺς μὲν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν φέρειν τὰ φορτία, τὰς δὲ ἐπὶ τῶν ὤμων ἠνάγκασε· ἔπειτα δὲ τοὺς μὲν καθημένους, τὰς δὲ ὀρθὰς ἑστώσας οὐρεῖν. vide unde haec nugator arripuerit apud Herodotum II. 35. Eandem fidem merere arbitror eorum pleraque, quae Lycurgus aut serio aut ioculo dixisse perhibetur, quo retulerim: σὺ γὰρ πρῶτον ἐν τῇ οἰκίᾳ σου ποίησον δημοκρατίαν (Plut. Lyc. 19), aliaque multa eiusdemmodi.

Equidem igitur sic existimo, libellum περὶ τῆς τῶν Λακώνων πολιτείας, quem Veteres omnes pro Xenophonteo lectitarunt, etiam postquam Demetrius Magnes eum Xenophontis esse negasset, quum circa Xenophontis aetatem scriptus esse intelligatur et neque in rebus neque in oratione quidquam sit causae gravioris quamobrem a Xenophonte scribi non potuisse existimetur, sed contra et in rebus ipsis et in dictione insint unde Xenophontem auctorem agnoscamus, ei non esse eripiendum, donec et haec refutata sint et Demetrii Magnetis iudicium dicam an opinio gravioribus argumentis indiciisque luculentioribus stabiliatur.

Deinde hunc librum ita comparatum esse statuo, ut Lycurgi instituta et leges et reip. constitutionem magis ex Agesilai et aliorum sermonibus antiquas civitatis virtutes lubenter referentium cognoverit Xenophon, quam ex sua ipsius observatione et usu: itaque *antiquam civitatis vitam* magis quam aequalium ab eo describi, nisi quod nonnumquam antiquis illis admiscet nonnihil ex iis quae ipse vidisset: et sic sibi ipse quodammodo non constare et contra dicere videtur, ut supra

ostendimus. Solebant *olim* in flore ac robore aetatis maturas virgines et laboribus induratas in matrimonium *rapere*, et pudenter furtivam Venerem etiam cum uxore exercere, et quae alia huiuscemodi ex remota antiquitate lubenter Spartani hospitibus suis narrabant. Sed haec olim fuere: vivo Xenophonte αἱ ἐπίκληροι, quum locupletissimae essent, saepe etiam senibus in matrimonium dabantur, et a viris diligenter servabantur, sed frustra, ob insignem plerarumque nequitiam et impudicitiam. Quid Xenophon? Veteribus nova admiscet et ea narrat in quibus difficile est risum tenere. Durae leges sunt adversus caelibes latae, et poenae graves sunt et contumeliae etiam graviores. Haec antiqua sunt. »*Non placet uxorem ducere: a re uxoria abhorret animus: quaere tibi liberos ex aliena uxore formosa et foecunda* πιθὼν τὸν ἔχοντα." Non sunt haec antiqua nec Lycurgea: non est eiusdem illa iubere et haec concedere. Impune igitur leges nimis durae mutatis moribus ab omnibus negligebantur. Uxorem ducere noluerat Dercylidas: exprobratum ei est (Plut. Lyc. 15): solet ita fieri, Epaminondae exprobratum idem est multisque aliis, sed nihil ob eam rem damni cepit aut dedecoris Dercylidas, quem Xenophon probe novit, ut opinor. Priscarum legum duritiem ferre cives non poterant: itaque μὴ δυνάμενοι καρτερεῖν λάθρᾳ τὸν νόμον ἀποδιδράσκοντες ἀπέλαυον τῶν σωματικῶν ἡδονῶν, teste Aristotele Polit. II. 6. et natura hominum et usu confirmante. Iam vidimus ὅτι τῶν γυναικῶν ἦν τῆς πάσης χώρας τῶν πέντε μερῶν τὰ δύο. Aristoteles eodem loco Pol. II. 6. haec addit: νῦν δὲ ἔξεστι δοῦναί τε τὴν ἐπίκληρον ὅτῳ ἂν βούληται· κἂν ἀποθάνῃ μὴ διαθέμενος ὃν ἂν καταλίπῃ κληρονόμον οὗτος ᾧ ἂν θέλῃ δίδωσι. Si qua esset controversia Reges ipsi iudicabant, teste Herodoto VI. 57, a quo Reges dicuntur δικάζειν π α τ ρ ο ύ χ ο υ παρθένου πέρι, ἐς τὸν ἱκνέεται ἔχειν, ἢν μήπερ ὁ πατὴρ αὐτὴν ἐγγυήσῃ, ubi me nondum poenitet pro πατρούχου, quod absurdum est, reposuisse παμούχου, id est ἐπικλήρου. Quibus moribus putemus fuisse istas dotatas et impotentes Lacaenas? Respondet Aristoteles: ζῶσιν ἀκολάστως πρὸς ἅπασαν ἀκολασίαν καὶ τρυφερῶς, et post pauca: καὶ πρὸς τὸν πόλεμον βλαβερώταται αἱ τῶν Λακώνων γυναῖκες ἦσαν. ἐδήλωσαν δὲ ἐπὶ τῆς τῶν Θηβαίων ἐμβολῆς. χρήσιμοι μὲν γὰρ οὐδὲν ἦσαν, ὥσπερ ἐν ταῖς

ἄλλαις πόλεσι, θόρυβον δὲ παρέσχον πλείω τῶν πολεμίων. Alia omnia de Lacaenarum forti et invicto animo multi iactare solent, sed illa sunt veriora. Fatetur Plutarchus lapsu temporis Lacaenas impudicas factas esse (Lyc. 16.) et Agide regnante avaritiam et luxuriam pessumdedisse avitas virtutes (Lyc. 30). Haec omnia dudum erant in peius mutata quum Xenophon ex Asia in Peloponnesum venit, et a maiorum artibus degenerasse Spartanos vidit et non potuit dissimulare: sed vide mihi quanta utatur verborum lenitate et quam urbane nonnulla attingens magis quam aperiens tamen de antiqua virtute actum esse satis demonstret in cap. XIV, quale hoc est in § 5: ἦν μὲν ὅτε ἐπεμελοῦντο ὅπως ἄξιοι εἶεν ἡγεῖσθαι· νῦν δὲ πολὺ μᾶλλον πραγματεύονται ὅπως ἄρξουσιν ἢ ὅπως ἄξιοι τούτου ἔσονται: potestne gravius opprobrium reperiri quam quod illis lenissimis verbis continetur? Interponi caput XIV. incommode et alieno loco palam est, sed in libro tam mutilato et disiecto quis id magno opere mirabitur? Sunt qui interpolatum esse putent: non ferunt enim Xenophontem a se ipsum dissentire. Cur sibi non constet dedi operam ut ostenderem. Orationis habitus et color certe non referunt interpolatorem, habetque is ipse locus duo nova indicia aetatis, circa quam haec scripta esse colligas: νῦν δ' ἐπίςαμαι, inquit, τοὺς δοκοῦντας πρώτους εἶναι ἐσπουδακότας ὡς μηδέποτε παύωνται ἁρμόζοντες ἐπὶ ξένης. Num haec post annum 371. et Leuctricam calamitatem scribi potuisse putas? Pausanias IX. 6. 4. (οἱ Θηβαῖοι νικήσαντες) ἐν Λεύκτροις ἐπιφανεςάτην νίκην ὁπόσας γενομένας Ἕλλησιν ἴσμεν καθ' Ἑλλήνων καὶ δεκαδαρχίας, ἃς Λακεδαιμόνιοι κατέςησαν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἔπαυσαν καὶ ἁρμοςὰς τοὺς Σπαρτιάτας ἐκβάλλουσιν, et iterum VIII. 52. 4, ubi hoc Epaminondam fecisse scribit. Scripta est ἡ τῶν Λακώνων πολιτεία, ut inter legendum ubique senties, nondum fracta et afflicta re Spartana, quum nemo tota Graecia illam stragem et perniciem Lacedaemoni impendere suspicaretur. Metuebant contra Graeciae populi ne Sparta vetus illud imperium infinitum recuperaret: νῦν δὲ πολλοὶ παρακαλοῦσιν ἀλλήλους ἐπὶ τὸ διακωλύειν ἄρξαι πάλιν αὐτούς, inquit XIV. 4 et 6. Verissime Morus admonet eiusdemmodi cohortationem in Isocratis Panegyrico inesse, quam orationem anno 380, novem ante pugnam Leu-

ctricam annis, constat esse compositam. Itaque circa eadem fere tempora τὴν τῶν Λακώνων πολιτείαν a Xenophonte scriptam esse mihi quidem veri simillimum esse videtur.

Quod ad orationem libri et stilum attinet verborumque delectum et compositionem, omnia veterem et probatum scriptorem referunt. Oratio sana et Attica est et a Xenophontis venustate et nitore non abhorret. Difficilius est quam nonnullis videtur linguam Atticam sic imitari ut nullo indicio pateat artificialem eam orationem esse, non nativam. Ostendimus saepius quam morosa, quam fastidiosa sit Attica dictio: ubi in re tenuissima imprudens peccaveris, ξένος ὢν ἑάλως. Nihil huiusmodi in hoc libello deprehendo. Oratio ubi non est a scribis vitiata simplex et venusta est et sine maculis. Agnosco in quibusdam Xenophontis dicendi genus et vocabula quaedam, quibus fere solus utitur, et ξενίζοντα ἄττα, quae in omnibus Xenophonteis sparsa sunt. Laconicis utitur ex amicorum ore exceptis, veluti ἐπὶ φρουρᾶς XIII. 1 et 11. pro ἐπὶ ςρατιᾶς, ut in Hellenicis saepe φρουρὰν φαίνειν. Hinc eum *qui est in aetate militari* τὸν ἔτι ἔμφρουρον appellat V. 7. ut Aristoteles Polit. II. 7. eum *qui militiae vacationem impetravit* ἄφρουρον nominat in his: ἔςι γὰρ αὐτοῖς νόμος τὸν μὲν γεννήσαντα τρεῖς υἱοὺς ἄ φ ρ ο υ ρ ο ν εἶναι, τὸν δὲ τέτταρας ἀτελῆ πάντων, quam legem sic interpreter, ut militiae vacationem illi ex lege datam fuisse statuam, qui reip. tres milites ex se natos praebuisset, ut Sp. Ligustinus apud Livium XLII. 34. »*Quod si mihi nec stipendia omnia emerita essent, necdum aetas vacationem daret, tamen, quum quatuor milites pro me uno vobis dare possem, aequum erat me dimitti.*" Laconicum est ἁρμόζω pro ἁρμοςὴς εἰμι XIV. 2, et ἀ ς υ φ έ λ ι κ τ ο ν τὴν βασιλείαν παρέξειν pro *firmam et stabilem* XV. 7. Imprimis huc referendus est usus *soli* Xenophonti proprius verbi σκηνοῦν pro σιτεῖσθαι, *cibum capere*, unde συσκηνοῦν Xenophonteum est pro συνδειπνεῖν, et σύσκηνος pro σύνδειπνος, et συσκήνια pro συσσίτια, et διασκηνοῦν pro ἀπὸ δείπνου γενόμενον ἀναπαύεσθαι, et ipsa σκηνὴ pro σίτησις. Haec omnia passim eo sensu leguntur in *Anabasi* et in *Cyropaedia* et in *Hellenicis:* praeter Xenophontem qui ita loquatur novi neminem. Hoc igitur indicio agnosco Xenophontem V. 2. παραλαβὼν τοὺς Σπαρτιάτας οἴκοι

σκηνοῦντας — *εἰς τὸ φανερὸν ἐξήγαγε τὰ συσκήνια*, sic solus Xenophon *τὰ φιδίτια* appellavit, quae caeteri *συσσίτια*. Ibid V. 3. *ἔς' ἂν διασκηνῶσιν*: quis umquam eo sensu dixit *διασκηνοῦν* praeter Xenophontem in Hell. IV. VIII. 18. et in Cyropaed. III. I. 38? Ibid. V. 4. *οὕτω γε μὴν συσκηνούντων*, neminem ita locutum esse reperies nisi unum Xenophontem, qui iterum eo verbo utitur XIII. 1. *συσκηνοῦσι δὲ τῷ βασιλεῖ οἱ πολέμαρχοι*, ubi praeter Xenophontem caeteri omnes dixissent *συνδειπνοῦσιν*. Eodem modo utitur nomine *σύσκηνος* VII. 4 et IX. 4 et XIII. 7. Vitio natum est *ὁμοσκηνοῦν*, quod in Cyropaedia bis legebatur II. I. 25. *ἐν τῷ ὁμοσκηνοῦν* et post pauca *ὁμοσκηνοῦντες*, quae forma analogiae repugnat et plane barbara est. Graecam formam *ὁμοῦ σκηνοῦν* et *ὁμοῦ σκηνοῦντας* optime reposuit Dindorfius. Ὁμόσκηνος enim Graecum est et *ὁμοσκηνία*, sed quis nescit inde *ὁμοσκηνεῖν* formari posse, *ὁμοσκηνοῦν* non posse? Caeterum notandum est eo usu, quem Xenophon a Spartanis traxisse videtur, non *σκηνεῖν*, *συσκηνεῖν*, *διασκηνεῖν*, neque *σκηνᾶν* cet., sed *σκηνοῦν* dici et *συσκηνοῦν* et *διασκηνοῦν*, in qua re saepius scribae titubant. Agnosco praeterea Xenophontis usum in *κνεφαῖος* XIII. 3. *ἄρχεται τούτου τοῦ ἔργου ἔτι κνεφαῖος* pro *ἑωθινός*, *ὄρθριος*, eo enim sensu Xenophon saepius *ἅμα κνέφᾳ* et *ἀμφὶ κνέφας* dixit. Sed plane egregium indicium est Xenophonteae dictionis in XII. 5. ubi in libris est absurda lectio: *δεῖ δὲ οὔτε περίπατον οὔτε δρόμον ἐλάσσω ποιεῖσθαι ἢ ὅσον ἂν ἡ μόρα ἐφήκῃ*. Neminem fugit sententiam plane contrarium postulare *longiorem*, non *breviorem*: itaque acute et feliciter viri docti pro *ἐλάσσω* reposuerunt *μάσσω*, sollerter usi Suidae indicio v. Μάσσων: *μακροτέρα*. Ξενοφῶν· *ἂν μὴ πολὺ μάσσων ὁδὸς ᾖ*, quem ipsum Xenophontis locum, quum omnes Suidae Editores frustra quaesivissent, sollerter indagavit L. Dindorfius in Cyropaed. II. IV. 27. *κέλευέ σοι τοὺς ἡγεμόνας, ἐὰν μὴ πολὺ ἐλάσσων ἡ ὁδὸς ᾖ, τὴν ῥᾴστην ἡγεῖσθαι*, ubi ipsam Xenophontis manum *μάσσων* in optimo Codice Parisino A. servatam et Suidae indicio stabilitam et ab ipsa sententia flagitatam Dindorfius reposuit. Xenophon *μάσσων*, ut multa alia, a Spartanis sumsit. Unum his exemplum addam. Quis nescit Xenophonteum usum perfecti *πέπαμαι* pro *κέκτημαι*? Olim Iones eo usi sunt, unde apud Tra-

gicos subinde occurrit et in Solonis versiculo: crebro usu terebant Dores et Spartani, a quibus mutuatus est Xenophon, qui saepe utitur. Agnosces igitur Xenophontis manum VI. 4: ἔθηκε τοὺς μὲν πεπαμένους καταλείπειν, nam praeter Xenophontem nemo umquam in soluta oratione sic locutus est. Agnosco et Xenophontis ingenium ubi ea describit quae viderit ipse, non ab aliis fando acceperit: praesertim ubi ad rem militarem enarrandam accessit cap. XI sqq. in quibus non potes non sentire oculatum hunc testem esse et diu ac multum versatum in Spartanorum castris et in agmine et in proelio. Pellucet rei militaris studium et peritia singularis, et in hac parte operis se diutius immorari scribit XII. 7. Pellucet denique amabilis illa et candidissima Xenophontis pietas erga Deos, quae in militari viro facile in superstitionem quamdam excedit, ut in ipso Xenophonte videmus. Sed non idem animus, non eadem mens est in talibus eorum, qui in summo otio securi vitam agunt, et eorum, qui quotidie de anima et salute dimicant. Nemo hoc melius sensit et elegantius dixit quam ipse Xenophon in Hipparchico IX. 8: εἰ δέ τις τοῦτο θαυμάζει ὅτι πολλάκις γέγραπται τὸ σὺν θεῷ πράττειν εὖ ἴσω ὅτι ἦν πολλάκις κινδυνεύσῃ ἧττον τοῦτο θαυμάσεται, et quae plura in eandem sententiam ibi scribit. Plane Xenophontei candoris est quod legitur XIII. 3. »*Rex Spartanorum*, inquit, ὅταν θύηται, ἀεὶ ἄρχεται τούτου τοῦ ἔργου ἔτι κνεφαῖος προλαμβάνειν βουλόμενος τὴν τοῦ θεοῦ εὔνοιαν, postquam rem divinam fecissent praesentius esse deorum auxilium candidae animae opinabantur.

Haec igitur omnia aut redarguito aliquis, aut, si refellere non poterit, argumenta haec esse et indicia mecum existimato, quapropter ἡ τῶν Λακώνων πολιτεία Xenophonti auctori non sit eripienda. Nunc ex illo libro menda quaedam et scripturae vitia eluere aggrediar. In rep. Laced. I. 3. Λυκοῦργον, inquit, καὶ θαυμάζω καὶ εἰς τὰ ἔσχατα [μάλα] σοφὸν ἡγοῦμαι. Quomodo, quaeso, μάλα coniungi potuit cum verbis εἰς τὰ ἔσχατα? Aliud est enim μάλα σοφὸν εἶναι, aliud σοφίας εἰς τὸ ἔσχατον ἐληλακέναι, quae res nullam accessionem aut cumulum admittit. Itaque molestum μάλα resecandum esse censeo. Σοφὸς εἰς τὰ ἔσχατα nove dictum est: usitatius

τὰ ἔσχατα in re molesta aut odiosa ponuntur: *τὰ ἔσχατα πάσχειν* aut *λέγειν*. Sic *ἀνιᾶν εἰς τὰ ἔσχατα* dicitur in Hellen. V. IV. 33, et in Anabasi II. VI. 1. *φιλοπόλεμος ἐσχάτως* aliquam habet reprehensionis notionem: sed quia *ἐλαύνειν εἰς τὸ ἔσχατον* in utramque partem dici solet, Xenophon *εἰς τὰ ἔσχατα σοφόν* admirabundus potuit dicere.

Revoca articulum I. 4. in verbis: *ἐσθῆτας μὲν καὶ (τὰς) δούλας παρέχειν ἱκανὰς ἡγήσατο εἶναι, ταῖς δ' ἐλευθέραις κτἑ.* non patitur enim oppositio *servarum* et *ingenuarum*, ut articulus non utrisque aut apponatur pariter aut omittatur utrobique.

Desidero particulam *ἂν* in verbis I. 4. *νομίζων ἐξ ἀμφοτέρων ἰσχυρῶν καὶ τὰ ἔκγονα ἐρρωμενέςερα γίγνεσθαι*, ubi *ἐρρωμενέςερ' ἂν γίγνεσθαι* reponendum censeo. Cf. IV. 2. V. 2. XI. 3. et alibi passim, ubi *futurae* rei eventus probabilis significatur. Iterum intercidit *ἂν* in VI. 2. *οὕτω πιςεύουσιν ἀλλήλους μηδὲν αἰσχρὸν προςάττειν τοῖς παισίν*, ubi primum corrige *πιςεύουσιν ἀλλήλοις*, quod dictum est ex Attica consuetudine, cuius exempla quaedam ad Anabasin adscripsimus. Eodem modo dixit in Memor. II. VI. 6. *ὃν ἂν ὁρῶμεν τοὺς πρόσθεν ἀνδριάντας καλῶς εἰργασμένον τούτῳ πιςεύομεν καὶ τοὺς λοιποὺς εὖ ποιήσειν.* Deinde emenda *μηδὲν ἂν αἰσχρὸν προςάττειν*, sententia enim postulat: *nihil quod turpe sit imperaturos*, non *imperare*. Aliud mendi genus in simili sententia commissum est in II. 4, *νομίζων οὕτω καὶ πρὸς ψύχη καὶ πρὸς θάλπη ἄμεινον ἂν παρασκευάσασθαι*, imo vero *παρεσκευάσθαι*. Is error tam frequens in libris est, ut spreta eorum auctoritate nihil aliud indagandum sit quam utra scriptura cuique loco unice sit accommodata. Facile videbis et medium *παρεσκευασάμην* ferri non posse, et passivae formae plusquamperfectum requiri. Lycurgus recte existimabat, *ὅτι οὕτως ἄμεινον καὶ πρὸς ψύχη καὶ πρὸς θάλπη παρεσκευασμένοι ἂν εἶεν.* Iterum *ἂν* excidit II. 5. *ἧττον δ' ἂν ὄψου δεῖσθαι, εὐχερέςερον δὲ πρὸς πᾶν ἔχειν βρῶμα, καὶ ὑγιεινοτέρως δ' ἂν διάγειν*, ubi supplendum *πρὸς πᾶν (ἂν) ἔχειν.*

Quod reposuimus VI. 2. *οὕτω πιςεύουσιν ἀλλήλοις* pro *ἀλλήλους*, planissime confirmabit Plutarchus in *Institutis Laconicis* p. 237. E. Xenophontem sic describens: *ἐπίςευον γὰρ αὐτοῖς*

ἐκ τῆς πατρίου ἀγωγῆς μηδὲν (*ἂν* addendum) *αἰσχρὸν προσάξαι τοῖς τέκνοις.*

Elegantem verborum compositionem impedit et vitiat *οὕτω μᾶλλον* perperam insertum I. 5. in verbis: *οὕτω δὲ συνόντων ποθεινοτέρως μὲν ἀνάγκη σφῶν αὐτῶν ἔχειν, ἐρρωμενέστερα δὲ γίγνεσθαι εἴ τι βλάστοι* [*οὕτω μᾶλλον*], *ἢ εἰ διάκοροι ἀλλήλων εἶεν*, vides enim haec Veterum more ita composita esse ut duae partes copulis *μέν* et *δέ* iunctae ex praemissis *οὕτω δὲ συνόντων* suspensae sint.

Plurali numero singularis substituendus est in I. 6. ubi scribendum *ἀποπαύσας τοῦ ὁπότε βούλοιτο ἕκαστος γυναῖκα ἄγεσθαι*, pro *ὁπότε βούλοιντο ἕκαστοι.* In libris *ἕκαστος* sic scribi solet ut exitus vocabuli lectoribus supplendus relinquatur (*ἕκα*ˢ), unde multi errores suscepti sunt. Post pauca scripserim *καὶ τοῦτο συμφέρειν τῇ εὐγονίᾳ νομίζων* pro *συμφέρον.*

Bis periisse articulum suspicor in II. 3. *καὶ πηδῆσαι δὲ* (*νομίζων*) *καὶ ἀναθορεῖν καὶ δραμεῖν θᾶττον ἀνυπόδητον, εἰ ἠσκηκὼς εἴη τοὺς πόδας, ἢ ὑποδεδεμένον*, imo vero *θᾶττον* (*τὸν*) *ἀνυπόδητον* — *ἢ* (*τὸν*) *ὑποδεδεμένον.* Priorem articulum incuria, posteriorem male sedulus corrector exemisse videtur. Saepissime factum est ut sic articulus periret omissa syllaba quam repetitam oportuit, ut supra in Plutarcho *Ἀνύτῳ Ἀνθεμίωνος* scribi videmus pro *Ἀνύτῳ τῷ Ἀνθεμίωνος*, sed nusquam ea res plus importavit mali quam in Epicharmi (ut videtur) octonario apud Zenobium IV. 35:

Θᾶττον ὁ τόκος Ἡρακλείτω Περιναίω τρέχει,

inserto necessario articulo metrum constabit, sed quid latet in *Περιναίω*? Apparet Heracliti patriam in Sicilia aut in Graecia maiore esse quaerendam: itaque statim emicat vera lectio:

Θᾶττον ὁ τόκος Ἡρακλείτω τῶ Τεριναίω τρέχει.

Sat nota est Crotoniatarum colonia *ἡ Τέρινα*, unde nomen habet *ὁ Τεριναῖος κόλπος.* Scymnus in Perieg. vs. 303: *Italia*, inquit, *μεγάλη Ἑλλὰς appellata est propter Graecorum colonias:*

Ἑλληνικὰς γοῦν παραθαλαττίους ἔχει
πόλεις. Τέριναν πρῶτον, ἣν ἀπῴκισαν
Κροτωνιᾶται πρότερον.

sed redeo ad Remp. Lacedaemoniorum.

Quis non subridet ad haec verba II. 11. ἔθηκε τῆς ἴλης ἑκάστης τὸν τορώτατον τῶν εἰρένων ἄρχειν, si modo cogitat quid tandem ὁ τορώτατος significet. Pessime habitum fuisse apparet veterem librum, unde haec olim excerpta sunt, ut τορώτατον τῶν ἀρρένων (namque hoc servant libri omnes) scribi potuerit pro πρεσβύτατον τῶν εἰρένων. Haec enim vera scriptura videtur quam ipsa rei natura suggerit. Conf. V. 8. ἐπέταξε τὸν ἀεὶ πρεσβύτατον ἐν τῷ γυμνασίῳ ἑκάστῳ ἐπιμελεῖσθαι, et XIII. 7. οὓς δὲ δεῖ ἐπὶ τούτοις τετάχθαι ὁ πρεσβύτατος τῶν περὶ δαμοσίαν συντάττει. Lepidi sunt Lexicorum conditores, qui quum omnibus notam significationem vocabuli τορός plurimis exemplis aperuissent, addiderunt in *hoc uno* Xenophontis loco τὸν τορώτατον significare *validissimum.*

Quod saepe in hoc libro factum est, ut multis omissis reliquiae scripturae veteris absurde conglutinarentur, ut intelligendi nulla, emendandi, i. e. supplendi, perexigua spes sit, id factum esse videbis in II. 5—6. ubi Lycurgus narratur adolescentibus, quos εἴρενας Spartani appellant, σῖτον τάξαι τοσοῦτον ὡς ὑπὸ πλησμονῆς μὲν μήποτε βαρύνεσθαι, τοῦ δὲ ἐνδεεστέρως διάγειν μὴ ἀπείρως ἔχειν. Scite et perspicue haec dicta sunt: etiam quae sequuntur integra sunt, et propterea ad intelligendum facillima, praeter ea quae leguntur in fine: νομίζων τοὺς οὕτω παιδευομένους ὑγιεινοτέρως ἂν διάγειν καὶ εἰς μῆκος ἂν αὐξάνεσθαι τὴν ῥαδινὰ τὰ σώματα ποιοῦσαν τροφὴν μᾶλλον συλλαμβάνειν ἡγήσατο ἢ τὴν διαπλατύνουσαν τῷ σίτῳ. Ridicule haec dicuntur: perinde fere est in tali re εἰς μῆκος αὐξάνειν τὰ σώματα et τὰ σώματα ῥαδινὰ ποιεῖν: qui sic educantur et nutriuntur eorum corpora *procera* dicuntur et *gracilia* fieri. Itaque Xenophon nunc ita fere loquitur, ut Plautus: *hos quos videtis stare, hi stant ambo non sedent,* namque dicit: ἡγήσατο τὴν ῥαδινὰ τὰ σώματα ποιοῦσαν τροφὴν συλλαμβάνειν πρὸς τὸ τὰ σώματα ῥαδινὰ ποιεῖν, nisi quod bis idem non iisdem verbis dicit. Quid multa? Omnia recte procedunt usque ad αὐξάνεσθαι: νομίζων τοὺς οὕτω παιδευομένους — καὶ εἰς μῆκος ἂν αὐξάνεσθαι, quae verissima esse videmus omnes. Deinde perierunt quaedam in hanc fere sententiam: [πρὸς γὰρ ῥώμην τε καὶ τάχος] vel [εἰς γὰρ ἰσχύν τε καὶ τάχος] τὴν ῥαδινὰ τὰ

σώματα ποιοῦσαν τροφὴν μᾶλλον συλλαμβάνειν ἡγήσατο κτέ. recte enim in corpore procero et gracili plus roboris et agilitatis inesse dicas quam in eo, quod multo cibo distentum est et obesum. Iure apud Aristophanem in Pluto vs. 560. ἡ Πενία eos qui secum viverent ita laudat:

παρ' ἐμοὶ δ' ἰσχνοὶ καὶ σφηκώδεις καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀνιαροί.

cui quod respondet Chremylus:

ἀπὸ τοῦ λιμοῦ γὰρ ἴσως αὐτοῖς τὸ σφηκῶδες σὺ πορίζεις,

id ipsum est quod Xenophon Lycurgum dicit voluisse.

Transpositum male est ποτέ in II. 10. ubi scripserim: ὅπως δὲ μηδ' εἴ ποτε ὁ παιδονόμος ἀπέλθοι ἔρημοι οἱ παῖδες εἶεν ἄρχοντος, in libris ποτέ post ἔρημοι collocatum est. Conf. § 11.

In cap. III. 1. ὅταν γε μὴν ἐκ παίδων [εἰς τὸ μειρακιοῦσθαι] ἐκβαίνωσι, nescio quis de suo addidit verba εἰς τὸ μειρακιοῦσθαι, quae et frigidissime abundant neque cum verbo ἐκβαίνειν satis apte copulantur: praeterea μειρακιοῦσθαι non est probae et antiquae notae vocabulum. Eiusdem monetae vocabulum est ἐμφυσιῶσαι, quod legitur III. 4. Veteres in tali re dicebant ἐμφῦσαι, quod a Stobaeo servatum sine mora est recipiendum. In eadem § Heindorfium sequor scribentem: τὸ ἄρρεν φῦλον — ἰσχυρότερόν ἐςι τῆς θηλείας φύσεως, pro τῶν τῆς θηλείας (vel τῆς τῶν θηλειῶν) φύσεως.

Male scribitur III. 5. εἰς τὸ φιλίτιον et V. 6. ἐν τοῖς φιλιτίοις, nam satis constat φιδίτιον et φιδίτια Laconica esse, unde apud Hesychium 'Αφείδιτος ἡμέρα perperam legi intelligitur pro ἀφίδιτος ἁμέρα, et sicubi φειδίτια occurrit scriptura corrigenda est. Primam corripi demonstravit Dindorfius ex Antiphane Athenaei p. 142. F.

ἐν Λακεδαίμονι
γέγονας; ἐκείνων τῶν νόμων μεθεκτέον
ἐςίν. βάδιζ' ἐπὶ δεῖπνον εἰς τὰ φιδίτια,

ubi Codex unicus φειδίτια servat; sed quod Dindorfius φιλίτιον non φιδίτιον verum esse putat fallitur. Originem vocabuli frustra quaerimus, sed multo satius est eam nescire quam male sanas etymologias et aliorum et Plutarchi in Lyc. 12. stulte amplecti, ex quibus tamen ipsis scriptura vetus satis stabilitur. Aut enim de verbo φείδομαι aut φειδώ somniant, aut quum φιλίας συναγωγά interpretantur ita appellasse aiunt Veteres ἀντὶ

τοῦ Λ τὸ Δ λαμβάνοντας, ut Plutarchus loquitur, apud quem corrige ἀνδρεῖα pro ἄνδρια, et eodem modo apud Aristotelem in utilissimo loco Polit. II. 7. καὶ τό γε ἀρχαῖον ἐκάλουν οἱ Λάκωνες οὐ φιδίτια ἀλλ' ἀνδρεῖα (editur ἄνδρια), καθάπερ οἱ Κρῆτες, ᾗ καὶ δῆλον ὅτι ἐκεῖθεν ἐλήλυθεν. In eandem rem egregium Ephori testimonium exstat apud Strabonem X. p. 482: (ὁ Ἔφορος λέγει) τὰ συσσίτια ἀνδρεῖα παρὰ μὲν τοῖς Κρησὶ καὶ νῦν ἔτι καλεῖσθαι, παρὰ δὲ τοῖς Σπαρτιάταις μὴ διαμεῖναι καλούμενα ὁμοίως (ὡς addendum) πρότερον. Auctorem ac testem Ephorus locupletem produxerat: παρ' Ἀλκμᾶνι γοῦν οὕτω κεῖσθαι·

φοίναις δὲ καὶ ἐν θιάσοισιν
ἀνδρείων παρὰ δαιτυμόνεσσι πρέπει παιᾶνα κατάρχειν.

ubi πὰρ δαιτυμόνεσσι legerim, quemadmodum et in eiusdem fragmento apud Schol. Odyss. γ. 171.

πὰρ θ' ἱερὸν σκόπελον πὰρ τε Ψύρα,

pro παρά τε, et in lepidissimo parasiti dicto apud Epicharmum:

τόκα μὲν ἐν τήνοις ἐγὼν ἦν, τόκα δὲ πὰρ τήνοις ἐγών,

pro παρὰ τήνοις ἐγώ, ut editur in Aristotelis Rhet. III. 9. in fine. Sed redeo ad Xenophontem.

In cap. IV. 2. res ipsa clamat φιλονικία pro φιλονεικία esse scribendum. Deinde miror quomodo viri docti ferre potuerint μεγαλείως in § 6. οἱ δὲ ζημιοῦσι μεγαλείως. *Gravis* poena appellatur ζημία μεγάλη, quamobrem ζημιοῦν μεγάλως solebant dicere. *Magnifice punire* non est magis absurdum quam μεγαλείως ζημιοῦν. Iniuria contra reprehendunt viri docti μεγαλεῖον in I 3. μεγαλεῖον ἄν τι γεννῆσαι. Solent Attici in talibus γενναῖόν τι dicere, quo Xenophonti propter sq. γεννῆσαι erat abstinendum.

In cap. V. 2. corrigendum est γνοὺς ἐν τούτῳ πλεῖςα ῥᾳδιουργεῖσθαι, id est ἐν τῷ οἴκοι σκηνοῦν; vitiose editur ἐν τούτοις.

Periit vocabulum in V. 3. σῖτον δὲ ἔταξεν αὐτοῖς ὡς μήτε ὑπερπληροῦσθαι μήτε ἐνδεεῖς γίγνεσθαι. Supplendum: ἔταξεν αὐτοῖς (τοσοῦτον) ὥςε κτέ. Conf. II. 5 et XV. 3.

In § 5. inter ἀνέμιξεν et παιδεύεσθαι complura exciderunt, ut passim alibi, in quibus explicandis aut corrigendis opera luditur. In § 8. lacunam esse viderunt omnes, quomodo ex-

plenda esset non viderunt. Editur ἀπὸ τῶν * σίτων οἱ μὲν διαπονούμενοι — εὔρωστοί εἰσιν, οἱ δὲ ἄπονοι ἀσθενεῖς. Unum tantum vocabulum intercidit: emenda ἀπὸ τῶν (αὐτῶν) σίτων, et clara lux loco affulgebit. Praeterea non εὔχροοι sed εὖχροι scribendum, ut εὖνοι.

Multo gravior error lectores ludificatur in § 9. οὐκ ἂν ῥᾳδίως τις εὕροι Σπαρτιατῶν οὔτε ὑγιεινοτέρους οὔτε τοῖς σώμασι χρησιμωτέρους. Si vis scire quo sensu quis Attice χρήσιμος τῷ σώματι esse dicatur, inspice Aeschinis Timarcheam § 61. Reddamus igitur Xenophonti τοῖς σώμασιν ἰσχυρότερους, quo in ea re omnes utuntur. Misere corruptum est et plane sensu vacuum in § 8. ὡς μήποτε αὐτοὶ ἐλάττους τῶν σιτίων γίγνεσθαι. In VI. 3. αἰσχρόν ἐστι μὴ οὐκ ἄλλας πληγὰς ἐμβάλλειν, consuetudo Attica ἐπεμβάλλειν vel προσεμβάλλειν requirit, et ut πληγάς omittatur. Utramque suspicionem stabiliet Plutarchus *Instit. Lacon.* p. 237. D. Xenophontem describens: αἰσχρὸν ἦν τῷ πατρὶ μὴ προσεντείνειν ἀκούσαντα πάλιν ἑτέρας.

Haerebis VIII. 3. in verbis: ὅσῳ γὰρ μείζω δύναμιν ἔχει ἡ ἀρχή, τοσούτῳ μᾶλλον ἡγήσαντο αὐτὴν καταπλήξειν τοὺς πολίτας τοῦ ὑπακούειν, nam quid facies verbis τοῦ ὑπακούειν? Excidisse praepositionem suspicor et εἰς τὸ ὑπακούειν reponendum.

Manifestum mendum certa emendatione tolli potest VIII. 4. ἔφοροι ἱκανοὶ μέν εἰσι ζημιοῦν ὃν ἂν βούλωνται, κύριοι δ' ἐκπράττειν παραχρῆμα, κύριοι δὲ καὶ ἄρχοντας μεταξὺ καταπαῦσαι. Corruptum est ἱκανοί, vera scriptura est κύριοι μέν εἰσι, quae noto compendio K̅O̅I̅ exarata futilem librarium in fraudem impulit. Perspicuum est Xenophontem dicere: *Ephoris ius est multam dicere, et eam statim exigere, et magistratus potestate exuere, in vincula coniicere et in iudicium de capite adducere.* Num tu putas ἱκανός εἰμι eo sensu dici posse aut a quoquam dictum esse umquam? Aut ἔξεστί μοι aut κύριός εἰμι in tali re dicendum. Vide κύριος sic positum II. 2 et 10, IV. 6, XIII. 10. Praeterea facile intelliges Xenophontem usum esse eadem epanaphora, qua tam saepe solet, κύριοι μέν — κύριοι δέ — κύριοι δὲ καί, veluti III. 1. παύουσι μὲν ἀπὸ παιδαγωγῶν, παύουσι δὲ ἀπὸ διδασκάλων, et V. 4. αἳ σφάλλουσι μὲν σώματα, σφάλλουσι δὲ γνώμας, et passim.

In eadem § 4: οὐχ ὥσπερ αἱ ἄλλαι πόλεις ἐῶσι τοὺς αἱρεθέν-

τας ἀεὶ ἄρχειν τὸ ἔτος —, ἀλλ' ὥσπερ οἱ τύραννοι —, ἤν τινα αἰσθάνωνται παρανομοῦντά τι, παραχρῆμα κολάζουσιν. In caeteris civitatibus Magistratus potestatem *per totum annum retinent*, neque prius, si quid deliquerint, dant poenas, quam defuncti honore potestatem deposuerint. Ephoris contra ius est magistratus, si quid adversus leges commiserint, *circumscribere*, i. e. potestate exuere, et sic *statim* in eos animadvertere. Hoc Xenophontem dicere apertum est. Ut ea sententia in Graecis insit corrigendum est ἐῶσι τοὺς αἱρεθέντας διάρχειν τὸ ἔτος. Opponuntur enim inter se ἐᾶν διάρχειν et ἄρχοντα μεταξὺ καταπαύειν, ut modo dixerat: κύριοι δὲ καὶ (οἱ Ἔφοροι) ἄρχοντας μεταξὺ καταπαῦσαι. Διάρχειν eo sensu et alii dixerunt et Lysias, unde Διῆρξα: διὰ τέλους ἦρξα Harpocration attulit, qui melius δι' ἔτους ἦρξα scripsisset. ΔΙΑΡΧΕΙΝ in ΑΙ et ΑΕΙ ἄρχειν facillime depravatur, ut passim δι — αι — αει confundi videmus.

Ferrine posse putas VIII. 4. ἤν τιν' αἰσθάνωνται παρανομοῦντά τι, εὐθὺς παραχρῆμα κολάζουσιν? Num παραχρῆμα tibi videtur εὐθύς sic additum commode admittere? Παραχρῆμα Atticum et vetus est, εὐθύς et εὐθέως remanserunt in usu. Itaque sicubi haec coniuncta esse video, suspicio subit animum vocabulo antiquo et obsoleto adscriptum esse serius illud, quo omnes tum utebantur, ut apud Dinarch. I. 94, ταύτην τὴν εἰσαγγελίαν [εὐθὺς] παραχρῆμα ἀναιρούμενος, et in Isaei Orat. I. 11. καὶ [εὐθὺς] ἐρωτῶντος τοῦ Δεινίου παραχρῆμα, ubi e margine in *alienam* sedem irrepsit, et ibid. III. 7. ἔδοξε παραχρῆμα [εὐθὺς] τότε τὰ ψευδῆ μαρτυρῆσαι, et § 48. παραχρῆμα [εὐθὺς] τότε ἐτιμωρήσω ἂν τὸν ἀδικοῦντα. Eadem labes Antiphontem inficit I. 20. ὁ μὲν οὖν Φιλόνεως [εὐθέως] παραχρῆμα ἀποθνήσκει. Duo sunt apud Demosthenem loci eodem modo interpolati: in Orat. LII. 6. ἔδειξεν [εὐθέως] παραχρῆμα, et in Orat. XLVIII. 40. [εὐθὺς] παραχρῆμα ὑπ' αὐτῶν ἐξελεγχθήσεται. Ne te perturbet ea testium corruptorum frequentia, cogita olim antiquatum fuisse usum vocabuli παραχρῆμα et interpretationem aut desiderasse aut elicuisse. Hesychius: Παραχρῆμα: παραυτίκα, ἀθρόως, εὐθέως. Vocabulum, quod nobis et ex se ipso et legendi usu tam perspicuum et notum est, illis Graeculis erat fere inauditum. Tolle obiter ridicu-

lum vitium ex Hesychio: ἀθρόως enim corrupta scriptura est, εὐθέως emendata, ut statim in vicinia: Παραψίδες ἢ παροψίδες: τὰ μεγάλα τρυβλία· vides enim παραψίδες nihili vocabulum a nescio quo correctum esse in παροψίδες, deinde, uti fit, utramque scripturam coniunctam esse. Sine mendo Suidas: Παραχρῆμα: παραυτίκα, εὐθέως. Mirarisne etiam, sicubi παραχρῆμα legeretur Graeculos suum εὐθύς vel εὐθέως continuo adscribere? Corruptum ἀθρόως apud Hesychium admonet me loci ridicule corrupti apud Diodorum Sic. XI. 77. 6. de Ephialte: οὐ μὴν ἀθρόως γε διέφυγε τηλικούτοις ἀνομήμασιν ἐπιβαλλόμενος· non vereor enim ne quis mihi obloquatur reponenti: οὐ μὴν ἀθῷός γε διέφυγε, quo vocabulo pro ἀζήμιος et alii passim utuntur et ipse Diodorus XIV. 76. ἀθῷος τῶν ἀσεβημάτων, et XVIII. 59. ἀθῷον ἀφεικότας τῆς τιμωρίας, et XX. 21. ὁρῶντες ἀθῴους γεγονότας, et alibi. Nunc ad Xenophontem revertor.

In cap. IX. 2. ἕπεται τῇ ἀρετῇ σώζεσθαι — μᾶλλον ἢ τῇ κακίᾳ, revoca necessarium articulum (τὸ) σώζεσθαι, et in § 4. rescribe ἀγοράζει δὲ ἐν ταὐτῷ ὁ κακὸς τἀγαθῷ pro ἐν τῷ αὐτῷ.

Mirum est etiamnunc circumferri manifestum mendum in X. 1. ἐπὶ γὰρ τῷ τέρματι τοῦ βίου τὴν κρίσιν τῆς γεροντίας προσθεὶς κτέ. namque προθείς scribi oportere palam est, idque olim Leunclavius reponi iussit, sed nemo recte monenti obtemperat. Quis nescit πρό et πρός in verbis compositis perpetuo inter se permutari? Itaque utra sit ubique scriptura verior ex cuiusque loci sententia et usu loquendi, non ex libris constituendum est. Quid autem certius est quam κρίσιν προτιθέναι, προὐτέθη κρίσις, κρίσεως προτεθείσης in tali re et debere dici et solere? Vetus hoc mendum Xenophonti inolevisse apparet ex Stob. Floril. 40, 44, ubi Nicolaus (Damascenus) περὶ ἐθῶν ex hoc ipso Xenophontis libello nonnulla in brevius contracta excerpsit, in quibus et haec sunt: αἰσχρὸν δ' ἐςὶ δειλῶν (corrige δειλῷ) σύσκηνον ἢ συγγυμναςὴν ἢ φίλον γενέσθαι. (vide IX. 4.) κρίσις δὲ ταῖς γεροντίαις ἐπὶ τῷ τέρματι τοῦ βίου προστίθεται τοῖς τε εὖ ἢ κακῶς ζήσασιν. Vides Nicolaum Xenophontis locum minime intellexisse et nescio quas γεροντίας somniasse, quibus vitae rationes reddendas fuisse. Lycurgum

dicit Xenophon senibus ἐπὶ τῷ τέρματι τοῦ βίου (*sexagenario maioribus*, ut e Plutarcho constat) *instituisse iudicium*, quis eorum dignissimus esset ut legeretur in *Senatum* (τὴν γερουσίαν), nempe hoc est τὴν κρίσιν τῆς γεροντίας ὁ Λυκοῦργος προὔθηκεν, non προσέθηκεν, et sic effecit id quod Xenophon praedicat: ἐποίησε μηδὲ ἐν τῷ γήρᾳ ἀμελεῖσθαι τὴν καλοκἀγαθίαν. Quid autem esse potest disertius quam quod statim subiicit: ὁ δὲ περὶ τῆς γεροντίας ἀγὼν ψυχῶν ἀγαθῶν κρίσιν παρέχει? Senes exacta aetate de amplissimi ordinis honore animi virtutibus inter se contendere dicit. Caeterum quae Xenophon impense admiratur, eadem graviter reprehendit Aristoteles in Polit. II. 6. qui quod dicit: τὴν αἵρεσιν τῶν γερόντων κατὰ τὴν κρίσιν εἶναι παιδαριώδη, nemo mirabitur qui quomodum illud iudicium fuerit institutum legerit apud Plut. Lycurg. cap. 26. Neque Xenophon neque Plutarchus commemorant id quod iure Aristoteles improbat, τὸ αὐτὸν αἰτεῖσθαι τὸν ἀξιωθησόμενον τῆς ἀρχῆς. *Lycurgus enim*, inquit, φιλοτίμους κατασκευάζων τοὺς πολίτας τούτοις κέχρηται πρὸς τὴν αἵρεσιν τῶν γερόντων. οὐδεὶς γὰρ ἂν ἄρχειν αἰτήσαιτο μὴ φιλότιμος ὤν. Redeo ad Xenophontis locum, in quo recte Dindorfius in verbis: σπουδάζεται ὁ ἀγὼν μάλιςα τῶν ἀνθρώπων importunum τῶν resecandum esse vidit. Verissimum est μάλις' ἀνθρώπων, quod tritum in talibus sciunt omnes. Scriptura vetus ΜΑΛΙΣΤΑΝΩΝ peperisse videtur μάλιςα τῶν, deinde ex dittographia natum est μάλιςα τῶν ἀνθρώπων.

Contra minus recte Dindorfius ὅπου eiecit ex § 4. ἐπειδὴ κατέμαθεν ὅτι [ὅπου] οἱ βουλόμενοι ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἀρετῆς οὐχ ἱκανοί εἰσι τὰς πατρίδας αὔξειν. Sic certe positum ὅπου intelligi non potest, sed tu scribe ἔςιν ὅπου, id est ἐν ἐνίαις πόλεσιν. Facile intercidit ἔςιν noto compendiolo scriptum.

In cap. X. 4. ἰδιῶται ἰδιωτῶν διαφέρουσιν ἀρετῇ οἱ ἀσκοῦντες τῶν ἀμελούντων, ita demum bene Graece dictum erit ubi utrumque articulum sustuleris. Quum dicendum est ἰδιῶται ἀσκοῦντες ἀρετὴν ἰδιωτῶν ἀρετῆς ἀμελούντων διαφέρουσιν, qui Veterum eleganti verborum compositione utuntur ea verba sic disponere solent: ἰδιῶται ἰδιωτῶν διαφέρουσιν ἀρετῇ ἀσκοῦντες ἀμελούντων, ut apud Herod. IV. 157.

Αἰ τὺ ἐμεῦ Λιβύαν μαλοτρόφον οἶδας ἄμεινον
μὴ ἐλθὼν ἐλθόντος, ἄγαν ἄγαμαι σοφίαν σευ,

(nam sic, non Λιβύην μηλοτρόφον et σοφίην in oraculo Dorice edito scribendum) et sic saepe solent qui exquisitius scribunt, Plato ante omnes. Quemadmodum igitur in illa forma additi articuli orationem soloecam efficiunt, sic in hac quoque. Ex his optime emendari poterit locus Platonis in Euthydemo pag. 295. E. ubi editur: σὺ γὰρ πάντως που κάλλιον ἐπίςασαι διαλέγεσθαι [ἢ ἐγὼ] τέχνην ἔχων ἰδιώτου ἀνθρώπου. Emendandum est σὺ γὰρ πάντως ἐμοῦ κάλλιον δύνασαι διαλέγεσθαι τέχνην ἔχων ἰδιώτου ἀνθρώπου. Quid eo facias qui ἢ ἐγώ de suo inseruit? Sic igitur haec componuntur pro σὺ τέχνην ἔχων κάλλιον ἐμοῦ ἰδιώτου ἀνθρώπου.

Lacuna manifesta est in XI. 3. post verba πολεμικωτάτην δ' εἶναι, nam quae sequuntur de *clypeo* dici, demonstrat verbum λαμπρύνεται, quod de *armis* dicitur, de *lorica* potissimum et de *clypeo*, vid. Hell. VII. v. 20.

Multa etiam alia sunt in cap. XI. corrupta et impedita, quibus expediendis τακτικός τις καὶ ςρατηγικὸς ἀνήρ requiritur, sed mendum ex § 8. etiam ἀπερισάλπιγκτός τις tollere potest. Editur sine sensu: ὅταν μὲν γὰρ ἐπὶ κέρως πορεύωνται κατ' οὐρὰν δήπου ἐνωμοτία * ἕπεται. Bis scriptum vocabulum semel omissum est: supple ἐνωμοτία (ἐνωμοτίᾳ) ἕπεται, et omnis erit sublata difficultas. Supra in § 6. malim: τοῖς μὲν γὰρ ἡγεῖσθαι δέδοται, τοῖς δὲ ἕπεσθαι προστέτακται pro τέτακται. Scriptum erat 3τέτακται, et isti incognitam sibi praepositionis πρός siglam omiserunt. Deinde scribe more Attico αἱ δὲ παραγωγαὶ ὥσπερ ὑπὸ κήρυκος τοῦ ἐνωμοτάρχου λόγῳ δηλοῦνται, de quo genere loquendi saepe a Graeculis obscurato multa in priore parte annotavimus. Scribae etiam hic secundam praepositionem perperam inseruerunt: ὥσπερ ὑπὸ κήρυκος [ὑπὸ] τοῦ ἐνωμοτάρχου. In § 8. obiter pro ἐκ τοῦ ὄπισθεν repone Atticum ἐκ τοὔπισθεν.

In cap. XIII. 2. λαβὼν ὁ πυρφόρος πῦρ ἀπὸ τοῦ βωμοῦ προηγεῖται ἐπὶ τὰ ὅρια τῆς χώρας. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκεῖ αὖ θύεται Διὶ καὶ Ἀθηνᾷ. ὅταν δὲ ἀμφοῖν τούτοιν τοῖν θεοῖν καλλιερηθῇ τότε διαβαίνει [τὰ ὅρια τῆς χώρας], expunge male e vicinis a sciolo repetita, quae inepte abundant et aures offendunt. Ex his

redde articulum Nicolao Damasceno apud Stob. Flor. 44, 40: *πῦρ ἀπὸ τοῦ βωροῦ — ἐναυσάμενος (ὁ) πυρφόρος λεγόμενος σύνεςι τῷ βασιλεῖ ἄσβεςον αὐτὸ τηρῶν.*

Foeda corruptela conspicitur in § 4. *πάρεισι δὲ περὶ τὴν θυσίαν πολέμαρχοι, λοχαγοί, πεντηκοςῆρες, ξένων ςρατίαρχοι, ςρατοῦ σκευοφορικοῦ ἄρχοντες καὶ τῶν ἀπὸ τῶν πόλεων δὲ ςρατηγῶν ὁ βουλόμενος*, quid enim multis verbis opus est ad demonstrandum *ξένων ςρατίαρχοι* nil nisi scribarum flagitium esse: et res et nomen *ςρατίαρχος* fraudem satis arguunt. Mihi nihil aliud in his latere videtur quam ΕΝΩΜΟΤΑΡΧΑΙ, quod quum in libro vetusto non satis perspicue appareret *ξένων ςρατίαρχοι* nati sunt. Deinde *ςρατὸς σκευοφορικός* quomodo dici possit non exputo, *τὸ σκευοφορικόν* rectissime dici intelligo, quamobrem sic locum constituerim: *πάρεισι δὲ — πεντηκοςῆρες, ἐνωμοτάρχαι, οἱ τοῦ σκευοφορικοῦ ἄρχοντες κτἑ.*

Quam sint haec mutila et lacera intelligi potest ex XIII. 5. *ὁ βασιλεὺς προσκαλέσας πάντας παραγγέλλει τὰ ποιητέα. ὥςε ὁρῶν ταῦτα ἡγήσαιο ἂν — Λακεδαιμονίους μόνους εἶναι τῷ ὄντι τεχνίτας τῶν πολεμικῶν.* Quid est, quaeso, quod tantam Xenophonti moverit admirationem? Quo refertur *ὁρῶν ταῦτα*? Nempe ad ea, quae olim interciderunt, nisi forte putas Xenophontem in admirationem raptum *ὅτι ὁ βασιλεὺς προσκαλέσας πάντας παραγγέλλει τὰ ποιητέα.* Quod ex libris intercidit satis commode suppleri potest ex Thucydidis noto loco V. 66. unde obiter vitium exime: *καὶ αἱ παραγγέλσεις*, inquit, *ἥν τι βούλωνται κατὰ τὰ αὐτὰ χωροῦσι καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται.* Intelligisne quid sit in tali re *ἐπιέναι*? Non opinor. Corrigendum est *ταχεῖαι περιέρχονται.* Post pauca in § 8. simile verborum et sententiae exitium apparet: »*ubi in hostium conspectum ventum est*, inquit, *χίμαιρα σφαγιάζεται αὐλεῖν τε πάντας τοὺς παρόντας αὐλητὰς νόμος καὶ μηδένα Λακεδαιμονίων ἀςεφάνωτον εἶναι· καὶ ὅπλα δὲ λαμπρύνεσθαι προαγορεύεται.* Haec omnia recte et ordine procedunt, sed vide quid sequatur: *ἔξεςι δὲ τῷ νέῳ καὶ κεκριμένῳ εἰς μάχην συνιέναι καὶ φαιδρὸν εἶναι καὶ εὐδόκιμον.* Quid sibi vult *ὁ νέος καὶ κεκριμένος εἰς μάχην συνιέναι*? Omnibus enim pugnandum est. Quid *ἔξεςι φαιδρὸν εἶναι*? Num eos alias *σκυθρωπάζειν* coactos putas? Quid

εὐδόκιμον εἶναι ἔξεστιν? Merae ineptiae hae sunt. Id quod a Xenophonte scriptum est restitui non potest: quae fuerit omissorum verborum et depravatorum sententia ex aliis scriptoribus non est difficile ad intelligendum est potissimum ex his Plutarchi Lyc. 22. (*οἱ νέοι*) *μάλιστα παρὰ τοὺς κινδύνους ἐθεράπευον τὴν κόμην λιπαράν τε φαίνεσθαι καὶ διακεκριμένην.* Cf. Herod. VII. 208 et 209. Unde suspicari possis olim sic fuisse scriptum: *ἔξεστι δὲ τῷ νέῳ* (*λιπαρῷ*) *καὶ* (*τὰς κόμας δια*)*κεκριμένῳ εἰς μάχην ἰέναι*, sed hariolari hoc est et nihil sic efficitur, nisi ut ab interpretatione vulgatae scripturae cautus abstineas, unde nihil sani extundi potest, et metus est, si e talibus pertinacius aliquid elicere studeas, ne veri et certi sensum, qui in te est, obtundas et depraves. Quod Schneiderus reposuit *κεκτενισμένῳ* (ex Herodoti verbis VII. 208. *τοὺς δὲ ὥρα τὰς κόμας κτενιζομένους*) et barbarum est pro *ἐκτενισμένῳ*, et non significat id quod loci sententia requirit.

In cap. XIV. 3. nescio quomodo claudicat sententia in verbis *ἐπὶ τῷ κεκτῆσθαι.* Recto mihi talo stare videretur si *ἐπὶ τῷ* (*πλεῖστον*) *κεκτῆσθαι*, vel (*πάμπολυ*) *κεκτῆσθαι*, vel huiusmodi quid additum esset, et in § 4. quamquam ferri potest *ὅπως μὴ ῥᾳδιουργίας ἀπὸ τῶν ξένων ἐμπίμπλαιντο*, quanto melius et *Ἀττικώτερον* scriberetur *ἀναπίμπλαιντο* Ruhnkenius ad Tim. v. *Ἀνάπλεως* ostendet. Quanto etiam melius et antiquo scriptore dignius decurret sententia si *μέν* omissum revocabis et male repetitum *ἐπίσταμαι* expunges, ut sic legatur: *ἐπίσταμαι δὲ καὶ πρόσθεν μὲν ξενηλασίας γιγνομένας — νῦν δὲ τοὺς δοκοῦντας πρώτους εἶναι κτέ.*

In XV. § 5. *ὡς μήποτε ἀπορῆσαι βασιλεὺς ἱερῶν ἤν τι δεηθῇ θεοῖς συμβουλεύσασθαι*, emendandum est *ἱερείων*, id est *θυμάτων*, namque hoc, non *θυσίας*, loci sententia flagitat. Quid notius est quam *ἱερεῖα* dici *τὰ θύματα*, *ἤτοι βοῦς ἢ πρόβατα ἢ ὗς ἢ ὅ τι ἂν τοῖς θεοῖς θύηται.* Notum est etiam *ἱερά* et *ἱερεῖα* inter se saepe permutari: vide Anab. VI. v. 1 et VII. viii. 3, ubi *ἰδὼν δὲ τὰ ἱερεῖα Εὐκλείδης εἶπεν* ex melioribus libris male receptum est; verum est quod habent deteriores *ἰδὼν δὲ τὰ ἱερά*, *exta* enim, quae haruspex inspicit, *τὰ ἱερά* appellantur, *victimae*, quae immolantur ad aras, *τὰ ἱερεῖα.*

(*Continuabitur.*)

VARIAE LECTIONES.

SCRIPSIT C. G. COBET.

(*Continuantur e* VII. *pag.* 328).

Quod in Xenophontis Rep. Lacedaemoniorum XV. 7. legitur *καὶ ὅρκους δὲ ἀλλήλοις κατὰ μῆνα ποιοῦνται, ἔφοροι μὲν ὑπὲρ τῆς πόλεως, βασιλεὺς δ' ὑπὲρ ἑαυτοῦ,* ex ipsa rei natura incredibile mihi videtur *quot mensibus*, *κατὰ μῆνα*, ita esse fieri solitum, et confirmat me Nicolaus Damascenus apud Stob. Floril. 44, 40, qui ex hoc capite duos locos excerpsit: *ὑπανίςανται δὲ τῷ βασιλεῖ πάντες πλὴν τῶν ἐφόρων*, et *ὀμνύει δὲ πρὸ τῆς ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς κατὰ τοὺς τῆς πόλεως νόμους βασιλεύσειν.* Quanto hoc propius fidem sit *in leges iurare* Regem tum quum primum regnum sit capessiturus (*πρὸ τῆς ἀρχῆς*) unusquisque sentit. Eadem Nicolai verba mendum inesse arguunt in iis, quae apud Xenophontem continuo sequuntur: *ὁ δὲ ὅρκος ἐςὶ τῷ μὲν βασιλεῖ κατὰ τοὺς τῆς πόλεως κειμένους νόμους βασιλεύσειν.* Graeci enim dicebant aut *κατὰ τοὺς τῆς πόλεως νόμους* aut *κατὰ τοὺς κειμένους νόμους*, coniungere autem utrumque non tantum inusitatum sed soloecum etiam est: sic enim dativus requireretur *κατὰ τοὺς τῇ πόλει κειμένους νόμους.* Itaque aut *τῆς πόλεως* inducendum est aut *κειμένους.*

Graviter officit sententiae vocabulum *οἶκοι* a sciolo praepostere insertum in § 8: *αὗται μὲν οὖν αἱ τιμαὶ* [*οἶκοι*] *ζῶντι βασιλεῖ δέδονται*, enumeraverat enim Xenophon diligenter honores, qui Regi *domi militiaeque* haberentur cap. XIII et XV, quae in genuina libri forma continuata fuerunt, et manifesto opponuntur his sequentia: *αἱ δὲ τελευτήσαντι τιμαὶ βασι-*

λεῖ δέδονται. Caeterum patet novissima verba, quae casu hexametrum efficiunt:

τοὺς Λακεδαιμονίων βασιλεῖς προτετιμήκασιν,

olim non fuisse libelli clausulam, sed diligenter a Xenophonte descriptos esse honores Regi Spartanorum vita functo solitos haberi, nisi forte putas honores etiam tenuiores, quibus vivi reges afficerentur, accurate exposuisse Xenophontem, summos ac paene divinos, quibus mactarentur post mortem, silentio praeteriisse; illis denique in calce libri probabile est nonnulla fuisse adiecta de corrupta vetere disciplina neglectisque Lycurgi legibus et moribus depravatis, quorum nunc exiles quaedam reliquiae in cap. XIV. supersint.

Utar denique loco ex hoc libello ad restituendum fragmentum Menandri apud Stobaeum Flor. 30, 7:

ἀργὸς δ' ὑγιαίνων τοῦ πυρέττοντος πολὺ
ἀθλιώτερος, διπλάσια γοῦν ἐσθίει μάτην.

quomodo octonarius restituendus sit haec verba Xenophontis monstrabunt XIV. 4. καὶ διμοιρίᾳ γε ἐπὶ τῷ δείπνῳ ἐτίμησεν, οὐχ ἵνα διπλάσια καταφάγοιεν κτέ. unde Menandro reddemus:

ἀθλιώτερος, διπλάσια γοῦν κατεσθίει μάτην.

Transeo ad reliquias libelli περὶ τῆς Ἀθηναίων πολιτείας, quae multo sunt exiliores et longe etiam vitiosiores quam quae *de rep. Lacedaemoniorum* excerpta supersunt. Pauca quaedam in iis integra sunt: pleraque tam misere corrupta ut nullus exitus reperiatur neque ulla sententiae indagandae et in integrum restituendae spes superesse videatur. Saepe inter legendum senties complura intercidisse et quod esset verborum et syllabarum in libro lacero et mutilato reliquum temere in unum conflatum et conglutinatum esse. Exemplum unum de multis hoc esto II. 17: ἣν δὲ μὴ ἐμμένωσι ταῖς συνθήκαις ἢ ὑφ' ὅτου ἀδικεῖ ὀνόματα ἀπὸ τῶν ὀλίγων οἳ συνέθεντο. In talibus qui sapit hoc solum intelligit ista neque intelligi a quoquam neque emendari ullo modo posse. Eadem est conditio et τῶν Θεοφράστου χαρακτήρων passim et Lysiae orationis VIII. et complurium fragmentorum e Tragicis et Comicis apud Grammaticos servatorum, quibus nec caput nec pes constat et in quibus omnis emendandi opera luditur. Deposita haec sunt et conclamata.

Abstinendum est. Saepe autem mihi in excutiendis explorandisque laceris istis antiqui operis laciniis subnata suspicio est ex aliquo Dialogo haec esse depromta, in quo de Atheniensium rep. duo inter se sic collocuti essent ut alter eam graviter reprehenderet, cui alter ita responderit ut ea omnia iure reprehendi fateretur sed aliter quam sic democratiam constare non posse demonstraret, veluti I. 1: *ὅτι μὲν εἵλοντο τοῦτον τὸν τρόπον τῆς πολιτείας οὐκ ἐπαινῶ. — ἐπεὶ δὲ ταῦτα οὕτως ἔδοξεν αὐτοῖς ὡς εὖ διασώζονται τὴν πολιτείαν καὶ τἄλλα διαπράττονται ἃ δοκοῦσιν ἁμαρτάνειν τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι τοῦτ' ἀποδείξω*, (ubi inserta Attico more copula legerim *διασώζονταί* (*τε*) *τὴν πολιτείαν*, ut appareat *εὖ* communiter ad *διασώζονται* et *διαπράττονται* esse referendum) et iterum III. 1: *τῆς Ἀθηναίων πολιτείας τὸν μὲν τρόπον οὐκ ἐπαινῶ, ἐπειδήπερ δ' ἔδοξεν αὐτοῖς δημοκρατεῖσθαι εὖ μοι δοκοῦσι διασώζεσθαι τὴν δημοκρατίαν*, et I. 8: *εἴη μὲν οὖν ἂν ἡ πόλις οὐκ ἀπὸ τοιούτων διαιτημάτων ἡ βελτίϛη, ἀλλ' ἡ δημοκρατία μάλιϛ' ἂν σώζοιτο οὕτως.* Sic igitur Xenophon cum Spartanis disserens patriae et civium amorem cum Democratiae odio conciliabat, et illo modo poterat Democratiae vitia et flagitia quamvis duriter ita reprehendere ut nihil de eius benevolentia et caritate erga cives detraheretur. Colloquii obscura quaedam vestigia cernere mihi videor in his: I. 8: *ὃ γὰρ σὺ νομίζεις οὐκ εὐνομεῖσθαι ἀπὸ τούτου ἰσχύει ὁ δῆμος· εἰ δ' εὐνομίαν ζητεῖς πρῶτα μὲν ὄψει κτἑ.* et § 10: *Ἀθήνησιν οὐχ ὑπεκϛήσεταί σοι ὁ δοῦλος.* et § 11: *ἐν δὲ τῇ Λακεδαίμονι ὁ ἐμὸς δοῦλος σὲ δέδοικεν. ἂν δὲ δεδίῃ ὁ σὸς δοῦλος ἐμέ κτἑ.* et II. 11: *καὶ δὴ νῆές μοι εἰσίν.* et § 12: *καὶ ἐγὼ μὲν οὐδὲν πονῶν ἐκ τῆς γῆς πάντα ταῦτα ἔχω διὰ τὴν θάλατταν*, et § 19 et 20, et III. 5. et aliis locis. Dixerit aliquis: »at ita omnes saepe solent secunda persona uti et cum lectore veluti colloqui. Facimus hoc omnes, et tu ipse saepius ita facis." Scio equidem saepe ita fieri, sed in certis quibusdam verbis et locutionibus, ut in *φαίης κεν* Homerico et *εἴποις ἂν* Atticorum, et similibus. Sed quis Veterum *σύ* in tali re posuit umquam, aut *σός*, ut in verbis *ὁ σὸς δοῦλος ἐμὲ δέδοικεν?* Nihil his simile me legere memini, nisi in epigrammate quodam, quod in Lucianeis circumfertur:

ἀλλ' ὃ σὺ θαυμάζεις τοῦθ' ἑτέροισι γέλως.

Apud Veteres σύ non additur et perinde est dicere:

ὕδωρ δὲ πίνων οὐδὲν ἂν τέκοις σοφόν.

et οὐδὲν ἂν τέκοι τις. Praeterea quid facies loco III. 10: δοκοῦσι δὲ Ἀθηναῖοι καὶ τοῦτό μοι οὐκ ὀρθῶς βουλεύεσθαι ὅτι τοὺς χείρους αἱροῦνται ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς στασιαζούσαις. Οἱ δὲ τοῦτο γνώμῃ ποιοῦσιν, non est enim eiusdem hominis eadem simul reprehendere et recte et ordine fieri contendere. Video Editores de Weiskii coniectura substituisse: δοκοῦσι δὲ Ἀθηναῖοι καὶ τοῦτό τοι οὐκ ὀρθῶς βουλεύεσθαι, sed quis admonitus non concedet voculae τοι nullum esse in ea re locum et non minus inepte illic esse insertam ac si quis Xenophonti Latinum aliquod vocabulum obtrudere voluisset? In integro Xenophontis libro Atheniensium nescio quem reprehensorem dixisse suspicor: δοκοῦσι δὲ Ἀθηναῖοι καὶ τοῦτό μοι οὐκ ὀρθῶς βουλεύεσθαι, cui defensor aliquis Atheniensium responderit: οἱ δὲ τοῦτο γνώμῃ ποιοῦσιν, deinde haec omnia ab aliquo sic in brevius contracta esse, ut videmus. Sed haec indicasse satis esto: nunc videbo ecquid prodesse possim locis quibusdam corruptis illis quidem sed non plane pessumdatis, ubi quum pleraque pars verborum sana et integra sit sanari possit illa particula quae labem et vitium concepit.

In cap. I. § 2: πρῶτον μὲν οὖν, inquit, τοῦτ' ἐρῶ ὅτι δικαίως αὐτόθι [καὶ οἱ πένητες καὶ] ὁ δῆμος πλέον ἔχει τῶν γενναίων καὶ τῶν πλουσίων. Ridicule coniunguntur in scriptore Attico καὶ οἱ πένητες καὶ ὁ δῆμος, quemadmodum, ut hoc utar, ἡ πολιτεία καὶ ἡ δημοκρατία, namque ἡ δημοκρατία ab Atticis appellatur ἡ πολιτεία, et οἱ πένητες ab iis dicuntur ὁ δῆμος. Utar uno testimonio, quoniam admodum luculentum est. In Memorab. IV. II. 37: Socrates ex Euthydemo quaerit: δοκεῖ σοι δυνατὸν εἶναι δημοκρατίαν εἰδέναι μὴ εἰδότα δῆμον; Μὰ Δί', οὐκ ἔμοιγε, respondet. Tum Socrates: καὶ τί νομίζεις δῆμον εἶναι; Cui ille: τοὺς πένητας τῶν πολιτῶν ἔγωγε. Itaque qui meminerit passim τὸν δῆμον et τοὺς πλουσίους inter se opponi, non dubitabit sequiorum emblema resecare. Hinc simul optime intelligitur quid sit τοῦ δήμου εἶναι et quam inepta sit scriptura quae olim legebatur II. 19: ὄντες ὡς ἀληθῶς τοῦ δήμου τὴν φύσιν, οὐ δημοτικοί εἰσιν. Quasi vero quisquam πένης τῇ φύσει, non τῇ τύχῃ, posset esse. Quod nunc edi-

tur: *ἔνιοι γνόντες ὡς ἀληθῶς τοῦ δήμου τὴν φύσιν οὐ δημοτικοί εἰσιν*, non uno nomine vitiosum est. Male enim *γνόντες* pro *εἰδότες* est positum, et *ὡς ἀληθῶς* (id est *ὄντως*) pro *εὖ*. Praeterea *τοῖς μισοδήμοις*, qualis Xenophon erat, non putabantur *ἔνιοι τῶν εὖ εἰδότων τοῦ δήμου τὴν φύσιν οὐκ εἶναι δημοτικοί*, sed *ἅπαξάπαντες*. Iudice Xenophonte, *omnes*, qui naturam *τοῦ δήμου* probe perspectam haberent, a democratia alienos esse necesse erat. Verum esse videtur: *ἔνιοι γὰρ ὄντες ὡς ἀληθῶς τοῦ δήμου* (id est *οὔτε γενναῖοι οὔτε πλούσιοι*), *τὴν φύσιν οὐ δημοτικοί εἰσιν* (id est *ἀριστοκρατεῖσθαι βούλονται μᾶλλον ἢ δημοκρατεῖσθαι*). Paucissimi hi quidem erant Athenis, sed erant: in his ipse Socrates. Eodem sensu dixit Xenophon in § 20: *ὅστις μὴ ὢν τοῦ δήμου εἵλετο ἐν δημοκρατουμένῃ πόλει οἰκεῖν ἀδικεῖν παρεσκευάσατο*, quod qui scripsit erat hercle et ipse *τὴν φύσιν οὐ δημοτικός*.

Addita praepostere particula disiunctiva misere depravavit locum in I. 3: *ὁπόσαι μὲν σωτηρίαν φέρουσι τῶν ἀρχῶν, χρησταὶ οὖσαι καὶ μὴ χρησταί*, [*ἢ*] *κίνδυνον τῷ δήμῳ ἅπαντι*: expunge *ἢ* et verba sic constitue: *ὁπόσαι μὲν σωτηρίαν φέρουσι τῶν ἀρχῶν χρησταὶ οὖσαι καὶ μὴ χρησταὶ κίνδυνον*. Res est perspicua. Nempe eaedem *ἀρχαί* dicuntur *χρησταὶ μὲν οὖσαι τῷ δήμῳ ἅπαντι σωτηρίαν φέρειν, μὴ χρησταὶ δὲ κίνδυνον*. In iis quae continuo sequuntur plana et expedita erunt omnia si cum Heindorfio legemus: *οὐδὲν δεῖται ὁ δῆμος μετέχειν* pro *μετεῖναι*, et *τῶν στρατηγιῶν* pro inepta lectione *τῶν στρατηγικῶν κλήρων*, ut statim recte scribitur: *οὔτε τῶν ἱππαρχιῶν*. Quam stulte enim *ἡ στρατηγία*, quum sit *χειροτονητὸς ἀρχή*, dicatur *κλῆρος* quis non videt? Non minus stolidum est quod additur: *ὁπόσαι δ' εἰσὶν ἀρχαὶ μισθοφορίας ἕνεκα καὶ ὠφελείας εἰς τὸν οἶκον*. Nullae umquam Athenis *ἀρχαὶ* fuerunt *μισθοφορίας ἕνεκα*, ut opinor. Praeterea *μισθοφορία* non est Xenophonteae aetatis vocabulum: veteres constanter *μισθοφορά* dixerunt. Suspicor inter *ὁπόσαι δ' εἰσὶν ἀρχαί* et *μισθοφορᾶς ἕνεκα* nonnulla intercidisse et quod supererat sine sensu in unum esse conflatum.

Risum movet vitiosa lectio I. 6: *εἴποι δ' ἄν τις ὡς ἐχρῆν αὐτοὺς μὴ ἐᾶν λέγειν πάντας ἑξῆς*. Quomodo igitur? An *πάντας ἅμα, ὥσπερ τοὺς ἐν τοῖς χοροῖς ᾄδοντας*? Emenda *πάν-*

τας ἐξ ἴσου. Haec enim est *ἰσηγορία* liberae civitatis *ὅταν πᾶσιν ἐξ ἴσου λέγειν ἐξῇ.*

In eadem § etiam plura insunt vitia: in verbis *εἰ μὲν γὰρ χρηςοὶ ἔλεγον καὶ ἐβουλεύοντο τοῖς ὁμοίοις σφίσιν αὐτοῖς ἦν ἀγαθά.* primum probo Mori coniecturam *ἐβούλευον* pro *ἐβουλεύοντο* reponentis, quae confirmatur et iis quae praecedunt: *μὴ ἐᾶν λέγειν μηδὲ βουλεύειν*, et iis quae sequuntur: *οὐκ ἐάσουσι μαινομένους ἀνθρώπους βουλεύειν οὐδὲ λέγειν.* Praeterea Xenophon non aegre ferebat istiusmodi homines *βουλεύεσθαι*, sed *συμβουλεύειν.* Duae litterulae ΤΟ male adhaeserunt, ut sexcenties alibi, ex sq. articulo ΤΟΙΣ. Praeterea vitiosum esse *ἦν ἀγαθά* ostendit *σφίσιν αὐτοῖς sibi ipsis*, quod indicio est *ἐπόριζον ἂν* vel *παρεσκεύαζον ἂν* vel *ἐξεύρισκον ἂν* (ut in vicino loco simillimo) vel huiusmodi quid olim scriptum fuisse. Tum expunge *λέγων* in verbis: *νῦν δὲ [λέγων] ὁ βουλόμενος ἀναςὰς ἄνθρωπος πονηρὸς ἐξευρίσκει τἀγαθὸν αὐτῷ τε καὶ τοῖς ὁμοίοις αὐτῷ*, quod sciolus de suo addidit multo melius participio *ἀναςὰς* significatum erat.

Confusae sunt praepositiones quae assolent, I. 9: *ἀπὸ τούτων τοίνυν τῶν ἀγαθῶν τάχις' ἂν ὁ δῆμος εἰς δουλείαν καταπέσοι.* Apparet Xenophontem hoc dicere: *ταῦτα τοίνυν τἀγαθὰ τάχις' ἂν τὸν δῆμον εἰς δουλείαν καταςήσειε*, vel *καταβάλοι*, itaque passiva forma sic dicendum est: *ὑπὸ τούτων τοίνυν τῶν ἀγαθῶν τάχις' ἂν — εἰς δουλείαν καταπέσοι.*

In § 10. verbis transpositis et inserto de Mori coniectura pronomine *τις* sic scribendum esse censeo: *πολλάκις ἂν τις οἰηθεὶς δοῦλον εἶναι τὸν Ἀθηναῖον ἐπάταξεν ἄν.* In libris est: *πολλάκις ἂν οἰηθεὶς εἶναι τὸν Ἀθηναῖον δοῦλον.*

In § 13. lectionem multis erroribus impeditam sic constituerim: *τοὺς δὲ γυμναζομένους καὶ τοὺς μουσικὴν ἐπιτηδεύοντας καταλέλυκεν ὁ δῆμος, οὐ νομίζων τοῦτο οὐ καλὸν εἶναι, γνοὺς δὲ ὅτι οὐ δυνατός ἐςιν αὐτὸς ταῦτα ἐπιτηδεύειν.* Editur: *καὶ τὴν μουσικήν*, sed quia diversi sunt *οἱ γυμναζόμενοι* et *οἱ μουσικὴν ἐπιτηδεύοντες* certum est articulum *τούς* repeti oportere. *Μουσική* noto usu sine articulo ponitur: *οὐ* et *δέ* iam alii addiderunt: in fine vulgata lectio est sensu vacua: *γνοὺς ὅτι οὐ δυνατά ταῦτά ἐςιν ἐπιτηδεύειν.*

Manifesto mendosum est *οἱ ἰσχυροί* in § 14: *γιγνώσκοντες*

ὅτι — εἰ ἰσχύσουσιν οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ὀλίγιστον χρόνον ἡ ἀρχὴ ἔσται τοῦ δήμου τοῦ Ἀθήνησιν. Nempe *οἱ ἰσχυροί qui corpore sunt valido et robusto* plus in palaestra solent quam in rep. pollere. Praeterea quis ferat *ἰσχύσουσιν οἱ ἰσχυροί?* Quid aliud in eo mendo latere potest quam *οἱ χρηστοί?* ut paulo ante: *συκοφαντοῦσι καὶ μισοῦσι τοὺς χρηστούς*, et post pauca: *τοὺς μὲν χρηστοὺς ἀτιμοῦσι — τοὺς δὲ πονηροὺς αὔξουσιν.* In fine emenda *τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων* pro *Ἀθήνησιν*, de qua confusione supra diximus.

In § 15. pro *ὅσον ζῆν* requirit usus loquendi et loci sententia verbum compositum *ὅσον ἀποζῆν*, ut apud Thucydidem I. 2: *νεμόμενοι τὰ αὑτῶν ἕκαστοι ὅσον ἀποζῆν καὶ περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχοντες*, et aliis locis.

Iterum periit articulus in § 18: *τούς τε στρατηγοὺς καὶ τοὺς τριηράρχους καὶ* (*τοὺς*) *πρέσβεις*: nisi enim tertium *τούς* inserueris perperam iidem et *τριήραρχοι* et *πρέσβεις* dicentur fuisse.

In § 20. *πλόων* in *πλῶν* Atticorum more contrahi oportere supra admonuimus. Post pauca mendum est in verbis: *οἱ δ' ἐντεῦθεν ἐπὶ τριήρη κατέστησαν*, imo vero *μετέστησαν.* Attice enim non dicitur *ἐξ ὁλκάδος ἐπὶ τριήρη ἐμβαίνειν*, sed *μετεμβαίνειν*, et diligenter hoc in talibus servant, ut non *καθιστάναι εἰς ἄλλην τάξιν* dicant sed *μεθιστάναι*, ut nuper ostendimus ad Hyperidis *λόγον ἐπιτάφιον.* Qui Codices Graecos triverunt sciunt *κατά* et *μετά* compendiose sic scribi ut vix oculis discerni possint. Passim confundi solere sciunt omnes. Ex illa solemni confusione natae sunt formae vitiosae verborum *μεταβιάζομαι* et *μεταβόσκομαι* et *μεταδουλοῦν*, quae non sunt unius assis et ex singulis locis corruptis in Graecitatis Thesaurum perperam receptae sunt. In *μεταδουλωθέν* Dindorfio fraus suboluit.

In cap. II. § 1. hoc solum video librorum scripturam *τῶν μὲν πολεμίων ἥττους τε σφᾶς αὐτοὺς ἡγοῦνται εἶναι καὶ μείζους* retinendam esse dummodo pro *μείζους* reponatur *μείους*, qua forma Xenophon passim uti solet pro *ἐλάττους*, *pauciores.* Rectissime dicuntur Athenienses existimare se pedestribus copiis *neque virtute neque numero* hostibus (Lacedaemoniis) esse pares. In vicinia pro *καὶ νομίζουσι τὸ ὁπλιτικὸν ἄρχειν εἰ*

τῶν συμμάχων κρείττονές εἰσιν, rescribe: τὸ ὁπλιτικὸν ἀ ρ κ ε ῖ ν et locus erit omni difficultate liberatus.

Senserunt omnes quam stulte dicatur II. 3: αἱ μὲν μεγάλαι (πόλεις) διὰ δέος ἄρχονται, αἱ δὲ μικραὶ πάνυ διὰ χρείαν, et alius aliud substituerunt. Si una vocula interposita rescripseris: αἱ δὲ μικραὶ πάνυ (καὶ) διὰ χρείαν, ut *metus* pariter omnibus et magnis et parvis civitatibus communis esse dicatur, nihil quod offendat supererit.

Offendes iterum in § 4, ubi legitur: παραπλεῖν γὰρ ἔξεστιν, ὅπου ἂν μηδεὶς ᾖ πολέμιος ἢ ὅπου ἂν ὀλίγοι· ἐὰν δὲ προσίωσιν ἀναβάντα ἀποπλεῖν. Nempe παραπλεῖν licebat semper, ut opinor, etiam si ingentes hostium copiae in littore essent explicatae. Res ipsa loquitur Xenophontem hoc dixisse: π α ρ α π λ έ ο ν τ α γὰρ ἔξεστιν ἀ π ό β α σ ι ν π ο ι ε ῖ σ θ α ι ὅπου ἂν μηδεὶς ᾖ πολέμιος κτἑ. aut huiusmodi quid in eandem sententiam. Simplicissimum et fortasse verum est: ἀ π ο β α ί ν ε ι ν γὰρ ἔξεστιν ὅπου κτἑ. Deinde subridicule dicitur § 5: τοῖς κατὰ θάλατταν ἄρχουσιν οἷόν τ' ἀποπλεῦσαι ἀπὸ τῆς σφετέρας αὐτῶν ὁ π ό σ ο ν β ο ύ λ ε ι πλοῦν, imo vero ὁπόσον β ο ύ λ ο ν τ α ι. Latine recte dicitur: navigationem *quamvis* (aut *quantumvis*) longam suscipiunt, Graece non item. Num tu putas (ut hoc uno exemplo utar) in Anabasi V. VIII. 10: ἀνέκραγον οἱ παρόντες ὅτι ζῇ ὁ ἀνήρ· σὺ δ' εἶπας· ὁπόσα γε β ο ύ λ ε τ α ι, salva Graecitate et sententia ὁπόσα γε β ο ύ λ ε ι dici potuisse?

In extrema parte eiusdem § suspicor veram scripturam hanc esse: τὸν δὲ πλέοντα οὗ μὲν ἂν ᾖ κρείττων ἔξεστιν ἀποβῆναι, οὗ δ' ἂν ἥττων ᾖ παραπλεῦσαι.

Quod narratur II. 9: ὅτι οὐχ οἷόν τέ ἐστιν ἑκάστῳ τῶν πενήτων θύειν καὶ εὐωχεῖσθαι καὶ κτᾶσθαι ἱερὰ καὶ π ό λ ι ν οἰκεῖν καλὴν καὶ μεγάλην, non erit amplius ridiculum et absurdum si pro πόλιν substitues οἰκίαν. Lacunam libri veteris ΚΑΙ * * * * ΟΙΚΕΙΝ a sciolo temere et inconsulto expletam esse probabile est.

In § 10: γυμνάσια καὶ λουτρὰ καὶ ἀποδυτήρια τοῖς μὲν πλουσίοις ἐστὶν ἴ δ ι α ἐνίοις, ὁ δὲ δῆμος αὐτὸς αὑτῷ οἰκοδομεῖται ἰ δ ί ᾳ παλαίστρας πολλάς, ἀποδυτήρια, λουτρῶνας. Quid audio? Haeccine populus ἰ δ ί ᾳ οἰκοδομεῖται? Haud vidi magis. Tu emenda sodes: τοῖς μὲν πλουσίοις ἐστὶν ἰ δ ί ᾳ (non ἴδια) ἐνίοις, et in

sequentibus inepte repetitum ἰδίᾳ expunge. Xenophon plane contrarium scribere potuerat: δημοσίᾳ (non ἰδίᾳ) οἰκοδομεῖται παλαίστρας πολλάς, ut paulo ante θύουσιν οὖν δημοσίᾳ ἱερεῖα πολλά, sed maluit variandae orationis gratia sic dicere: ὁ δῆμος αὐτὸς αὑτῷ οἰκοδομεῖται, quod perinde est. In ora libri appositum ἰδίᾳ ad corrigendum scribae errorem ἐστὶν ἴδια ἐνίοις in alienam sedem irrepsit verbisque vicinis adhaesit. Ex hoc loco laudantur a Polluce IX. 43. οἱ παρὰ Ξενοφῶντι ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ λουτρῶνες.

Insere articulum in II. 17: ἔτι δὲ (τὰς) συμμαχίας καὶ τοὺς ὅρκους — ἀνάγκη ἐμπεδοῦν, et in § 18. μέγα in his: ἀλλ' ἢ πλούσιος ἢ γενναῖος ἢ (μέγα) δυνάμενος, Graece enim homo *potens* non dicitur δύνασθαι, sed μέγα δύνασθαι, sic et μεῖζον δύνασθαι dicebant et δύνασθαι μέγιστον pro *potentiorem* esse et *potentissimum.*

In § 18. et alia vitiosa sunt et ἐξεύρηκεν in verbis: καὶ προφάσεις μυρίας ἐξεύρηκε τοῦ μὴ ποιεῖν ὅσα ἂν μὴ βούλωνται. Nam quid sibi vult in tali re perfectum? Reponendum censeo ἐξευρίσκει, ut I. 6. ἄνθρωπος πονηρὸς ἐξευρίσκει τἀγαθὸν αὑτῷ τε καὶ τοῖς ὁμοίοις αὑτῷ, et passim alibi. Notum est Η et ΙΣ, η et ισ, sexcenties inter se permutari. Apud Hesychium I. p. 123. Γυιοδόνιστον legitur pro γυιοδόνητον, et p. 332. ἀφιλονείκιστον pro ἀφιλονίκητον, et p. 375. ἐξηρτισμένος pro ἐξηρτημένος, et p. 442. καταπεφρόνιστο pro καταπεφρόνητο, et p. 711. ἐξουδενημένος pro ἐξουδενισμένος, et similia passim, unde duo tantum addo ex II. p. 233. ἐμβρόντιστος pro ἐμβρόντητος, et νομήματα pro νομίσματα II. p. 686. Simili socordia confundunt aliud agentes Η et ΤΙ et ΙΤ, ut apud Hesychium I. p. 30. ὁμότηθος pro ὁμότιτθος, et pag. 735. τηθολαβεῖν pro τιτθολαβεῖν, et saepe simili modo peccatur. Nec tantum veteres scribae sic errant. Qui Hyperidis orationem κατὰ Δημοσθένους ediderunt aliud agentes καταπεφρόντικεν pro καταπεφρόνηκεν ex vetusto Codice descripserunt in his: τοσοῦτον δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦ πράγματος καταπεφρόντικεν Δημοσθένης, μᾶλλον δὲ, εἰ δεῖ μετὰ παρρησίας εἰπεῖν, ὑμῶν καὶ τῶν νόμων, ubi luce clarius est καταπεφρόνηκεν ab oratore dictum et a librario scriptum esse; sed ad Xenophontem revertor.

In § 19. perperam Editores *μέν* transposuerunt in verbis: *φημὶ οὖν ἔγωγε τὸν δῆμον τὸν Ἀθήνησι γιγνώσκειν μὲν οἵτινες χρηστοί κτέ.* namque sic sequi debuisset: *γιγνώσκοντας δὲ τοὺς μὲν — φιλεῖν, τοὺς δὲ — μισεῖν*, non quod libri habent: *γιγνώσκοντες δὲ τοὺς μὲν — φιλοῦσι, τοὺς δὲ — μισοῦσιν.* Revoca igitur lectionem Codicum: *φημὶ μὲν οὖν ἔγωγε*, et iterum emenda *τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων* pro *Ἀθήνησιν.*

Negligentia scribarum adhaesit articulus in § 19: *ἀλλ' ἐπὶ [τῷ] κακῷ.* Rectissime dicitur *ἐπὶ τῷ σφετέρῳ κακῷ*, sed *ἐπ' ἀγαθῷ, ἐπὶ κακῷ*, si neque genitivus neque pronomen possessivum accedit, suapte natura articulum non admittunt.

Labem concepit locus in § 20: *δημοκρατίαν δ' ἐγὼ μὲν αὐτῷ τῷ δήμῳ συγγιγνώσκω. ἑαυτὸν μὲν γὰρ εὖ ποιεῖν παντὶ συγγνώμη ἐστίν.* namque prius *μέν* inepto loco positum est, posterius vitiose abundat. Quod apud Stobaeum est *ἐγὼ αὐτῷ μὲν τῷ δήμῳ* a levi correctore profectum esse videtur. Praecedens ΕΓΩ sequentem syllabam ΤΩ absorpsisse suspicor et verum esse: *δημοκρατίαν δ' ἐγὼ τῷ μὲν δήμῳ συγγιγνώσκω.* Pariter enim friget et *παρέλκει* in his *αὐτῷ* atque *μέν* in sqq. quo expuncto legendum: *ἑαυτὸν γὰρ εὖ ποιεῖν κτέ.* Opponuntur inter se *ὁ δῆμος* (non *αὐτὸς ὁ δῆμος*) et *ὅστις μὴ ὢν τοῦ δήμου κτέ.*

In cap. III. § 2. remove mihi insulsum additamentum: [*ἐν δὲ ταύταις ἧττόν τινα δυνατόν ἐστι διαπράττεσθαι τῶν τῆς πόλεως*]. Ioculare est in tali re *ἧττον*: vide etiam quam apte haec sint composita et quam utiliter adiecta.

Una litterula corrupta est in § eadem in verbis: *ἆρα δή τι θαυμαστὸν εἰ μὴ οἷοί τε εἰσίν κτέ.* Emenda *ἆρα δῆτα θαυμαστόν.* Elapsa est Attica vocula in rep. Lacedaemoniorum II. 8: *τί δῆτα πολλὰς πληγὰς ἐπέβαλε τῷ ἁλισκομένῳ;* et in libro *περὶ Πόρων* IV. 28: *τί δῆτα οὐ καὶ νῦν πολλοὶ καινοτομοῦσιν;* Nonnumquam *ἆρα δῆτα* illo sensu legitur apud Aristophanem.

Male omissum est *ὅτι* in III. 3: *λέγουσι δέ τινες (ὅτι) ἤν τις ἀργύριον ἔχων προσίῃ πρὸς βουλὴν ἢ δῆμον χρηματιεῖται*, deinde pro *χρηματιεῖται*, quod est *rem faciet, opes colliget*, rescribe *χρηματιεῖ.* Qui cum senatu aut populo de re sua egerit *χρηματίσαι* dicitur, non *χρηματίσασθαι.*

Quemadmodum necessarium *ὅτι* h. l. intercidit, sic contra-

rio errore ὡς male irrepsit in § 12: *ὑπολάβοι δέ τις ἂν [ὡς] οὐδεὶς ἄρα ἀδίκως ἠτίμωται Ἀθήνησιν*, qui locus expuncto ὡς constituendus est in hunc modum: *ὑπολάβοι δέ τις ἄν· οὐδεὶς ἄρα ἀδίκως ἠτίμωται Ἀθήνησιν;* quae ipsa sunt obloquentis verba: *nemone igitur Athenis iniuria notatus infamia est?* Ἄρα in tali re non nisi in recta oratione poni potest. Si quis quid obiicit interrogandi forma utitur: et qui provisae obiectioni respondere parant inducere solent aliquem recta oratione utentem, ut omnibus notum est.

In eodem loco III. 3. etiam alterum vitium subest in his: *ἐγὼ δὲ ὁμολογήσαιμ' ἂν ἀπὸ χρημάτων πολλὰ διαπράττεσθαι Ἀθήνησι καὶ ἔτι ἂν πλείω διαπράττεσθαι εἰ πλείους ἐπεδίδοσαν ἀργύριον*, noli enim dubitare quin emendari oporteat: *εἰ πλείους ἔτι ἐδίδοσαν ἀργύριον.* In re pervulgata certus est verborum usus, certum et perpetuum verbi simplicis et compositorum discrimen est. *Largiri*, *largitionem facere* constanter ab omnibus dicitur *διδόναι ἀργύριον*, non *ἐπιδιδόναι*, cuius verbi in alia re omnibus nota perpetuus et necessarius usus est, *ὁπότε ἐπιδόσεις ἐν τῷ δήμῳ γένοιντο.* Ex quo Athenis omnia et omnes coeperunt esse venales, nubes exemplorum est ubi *διδόναι*, *ἀργύριον διδόναι*, *πολλὰ διδόναι* et sim. legatur, et *ἀργύριον ἥν τις διδῷ*, et

ὁ πόλλ' ἁμαρτὼν ὀλίγα δοὺς ἐκφεύξεται,

et similia passim. Continuo sequitur apud ipsum Xenophontem: *οὐδ' εἰ ὁποσονοῦν χρυσίον καὶ ἀργύριον διδοίη τις αὐτοῖς.* In antiquis libris ΕΤΙ et ΕΠ nisi hoc agas vix oculis discerni possunt. Itaque confunduntur sexcenties, cuius rei ad alium Xenophontis locum nova quaedam exempla afferemus.

In § 4. ter scripserim Attico more *ὁσέτη* pro *ὅσα ἔτη.* Sic enim solebant dicere, ut *ὁσημέραι* et *ὁσῶραι*: sed divisim *ὅσοι μῆνες.*

Neminem fugit vitium scripturae in § 6: *ταῦτ' οὐκ οἴεσθε χρῆναι διαδικάζειν ἅπαντα; εἰπάτω γάρ τις ὅτι οὐ χρῆν αὐτόθεν διαδικάζεσθαι. Εἰ δ' αὖ ὁμολογεῖ ἅπαντα χρῆναι διαδικάζειν, ἀνάγκη δι' ἐνιαυτοῦ*, sed iure nemo probavit Schneideri coniecturam: *εἴποι δ' ἂν ἄρα τις*, quae neque Graecitati satisfacit neque sententiae. Xenophonti ea res tam perspicua esse videtur ut *nemo negare possit* id fieri oportere. Itaque

suspicor reponendum esse: — διαδικάζειν ἅπαντα. Ἀντερεῖ γάρ τίς ὅτι οὐ χρῆν στέ. Tum ex Codd. receperim: ἀλλὰ φήσει τις χρῆναι pro φησί.

Pervulgatum et tralaticium mendum inolevit in § 7: καὶ διεσκευάσασθαι ῥᾴδιον ἔςαι πρὸς ὀλίγους δικαςὰς καὶ συνδεκάσαι. Nimis hoc odiose et contumeliose in Atticos iudices dictum est, sed scribarum vitium id est, non Xenophontis, qui dixerat *facilius* esse pauciores iudices corrumpere quam plures. Passim in omnium libris ῥᾴδιον et ῥᾷον inter se permisceri videbis, quamobrem etiam hoc loco confidenter emendabis: διασκευάσασθαι ῥᾷον ἔςαι πρὸς ὀλίγους δικαςάς. Quam oscitanter librarii ῥᾴδιον et ῥᾷον confundant docebit Heindorf. ad Platon. Phaed. p. 70. D. εἰ βούλει ῥᾴδιον μαθεῖν optime emendans ῥᾷον, et in Menone p. 94. E. ῥᾴδιόν ἐςι κακῶς ποιεῖν ἢ εὖ, et de Rep. p. 370. A. οὕτω ῥᾴδιον ἢ ἐκείνως. Eadem confusio conspicitur apud Plat. de Rep. p. 348. E. et Isocratem in Philippo § 115, et Demosthenem p. 614, 9. et p. 1481, 24: πέντε τάλαντα δ' ὀφλόντα ῥᾴδιον ἐκτῖσαι ἢ πέντε δραχμὰς πρότερον, et alibi non raro.

Miserrimum in modum corrupta et mutilata sunt ea quae supersunt III. 11: ὁποσάκις δ' ἐπεχείρησαν αἱρεῖσθαι τοὺς βελτίςους, inquit, οὐ συνήνεγκεν αὐτοῖς. Haec quidem sanissima sunt et optime procedunt, sed quod continuo sequitur: ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ὁ δῆμος ἐδούλευσεν absurdum est. Nempe haec ita comparata sunt et composita, ut ὁ δῆμος significare debeat ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων. Sed hoc quidem perspicuum est τὸν δῆμον dici non Atheniensium, sed earum civitatium ubi Athenienses τοὺς βελτίςους εἵλοντο. Xenophon dixerat igitur: »*in quibus civitatibus Athenienses* τοὺς βελτίςους εἵλοντο, *in iis factum est ut haud ita multo post* ὁ δῆμος *in servitutem redigeretur.*" Itaque complura exciderunt. Xenophon illius rei triplex exemplum attulerat, sed primum praeter tria verba * * * ὁ μὲν Βοιωτοῖς * * * plane intercidit, quod eo magis dolendum est, quoniam de ea re nihil omnino aliunde constat, nisi Athenienses in illa expeditione ad Coroneam a Boeotorum exsulibus occidione occisos esse anno 447. Quod in fine loci legitur: ὅτε εἵλοντο Λακεδαιμονίους ἀντὶ Μεσσηνίων ἐντὸς ὀλίγου χρόνου Λακεδαιμόνιοι καταςρεψάμενοι Μεσσηνίους ἐπολέμουν Ἀθη-

ναίοις demonstrat haec dudum confecto bello Peloponnesiaco scripta esse. Quod enim ἐντὸς ὀλίγου χρόνου dicit intervallum est annorum 33, namque anno 464 Athenienses Λακεδαιμονίους εἵλοντο ἀντὶ Μεσσηνίων. Quod de Milesiis dicit ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἀποςάντες τὸν δῆμον κατέκοψαν, certum est eum dicere τὴν τῶν Μιλησίων ἀπόςασιν anno 412 factam et a Thucydide commemoratam VIII. 17. Annis 28 antea Athenienses Milesiis, quum a Samiis bello premerentur, opem tulerant: sed quod narrat Xenophon Athenienses Μιλησίων ἑλέσθαι τοὺς βελτίςους eosque ἀποςάντας κατακόψαι τὸν δῆμον testium penuria quid rei sit ignoramus. Itaque hoc tenendum: in hoc loco et excidisse complura et quae supererant veteris scripturae reliquiae temere esse conglutinatas. I nunc et haec interpretare.

In § 12. initio loci, ut supra diximus, restituto: ὑπολάβοι δέ τις ἄν· οὐδεὶς ἄρα ἀδίκως ἠτίμωται Ἀθήνησιν; statim aliud mendum conspicitur in iis quae Xenophon respondet: ἐγὼ δέ φημί τινας εἶναι οἳ ἀδίκως ἠτίμωνται, ὀλίγοι μέντοι τινές. Compositionis vitium sic sanari poterit, ut scribatur: ἐγὼ δέ φημι μὲν ὅτι ἐςὶν οἳ ἀδίκως ἠτίμωνται, ὀλίγοι μέντοι τινές. Fatetur *esse qui iniuria notati sint*, sed *paucos quosdam* esse ait. Sic certe haec usitato Atticis more composita erunt, ut de Vectig. III. 11: οἶμαι δ' ἔγωγε — καὶ ξένους ἂν πολλοὺς εἰσενεγκεῖν, ἐςὶ δ' ἃς ἂν καὶ πόλεις, et ita passim. Quod denique scribit: οὐδὲν ἐνθυμεῖσθαι ἀνθρώπους οἵτινες δικαίως ἠτίμωνται, ἀλλ' εἵτινες ἀδίκως, etiam in his vitium alitur. Οὐδὲν ἐνθυμεῖσθαι dicuntur qui vitam otiosam et mollem securi agitant. Plato Comicus apud Scholiast. Aristoph. Nub. 109:

ὦ θεῖε Μόρυχε,
καὶ Γλαυκέτης ἡ ψῆττα, καὶ Λεωγόρας,
οἵ ζῆτε τερπνῶς οὐδὲν ἐνθυμούμενοι,

id est *nullis curis solliciti*, quod quum a Xenophontis loco prorsus alienum sit, cuius sententia flagitat ut dicatur: »*qui iure notati sint* nihil contra remp. moliri, *sed qui iniuria.*" uno vocabulo suppleto scribendum esse censeo: οὐδὲν (δεινὸν) ἐνθυμεῖσθαι ἀνθρώπους οἵτινες δικαίως ἠτίμωνται.

Pro ἠτίμωνται in libris est τιμῶνται, quod olim pessime in ἀτιμῶνται infelix corrector refinxit, quemadmodum pessime

olim I. 14. edebatur: τοὺς μὲν χρηστοὺς ἀτιμῶσι καὶ χρήματα ἀφαιροῦνται καὶ ἐξελαύνουσι καὶ ἀποκτείνουσιν. Enumerat poenas omnes, ut vides, legibus constitutas ἀτιμίαν, ζημίαν, φυγήν, θάνατον, itaque absque ullo librorum auxilio ἀτιμοῦσιν reponendum esse apparebat, quod a Stobaeo servatum unice verum esse primus omnium Elmsleius docuit ad Sophoclis Aiacem vs. 1129. (in Mus. Crit. Cantabr. III. p. 481), qui eadem opera ἠτίμωνται evidenti emendatione Xenophonti reddidit pro τιμῶνται et ἀτιμῶνται. Est operae pretium sedulo animadvertere quas turbas scribae dare soleant in formis ἀτιμοῦν, ἀτιμᾶν et ἀτιμῆσαι, ἀτιμάσαι, ἀτιμῶσαι, et ἀτίζειν, ἀτιμάζειν, de qua re eximia quaedam annotavit Elmsleius l. l. quem secutus et ipse alia quaedam in hanc rem mihi animadversa proferam. Ἀτιμᾶν priscae linguae Epicae usum et fines non excedit: caeteri omnes constanter ἀτιμάζειν dicebant. Homerus promiscue utitur verbis τίω et τιμᾶν, quibus opponit ἀτίζω, ἀτιμᾶν et ἀτιμάζειν. Odyss. Π. 306:

ἠμὲν ὅπου τις νῶϊ τίει καὶ δείδιε θυμῷ,
ἠδ' ὅτις οὐκ ἀλέγει καὶ ἀτιμᾷ τοῖον ἐόντα.

et passim alibi. Tragici ἀτίζειν et ἀτιμάζειν dicebant, sed ἀτιμᾶν non dicebant, pro quo ἀτιμοῦν et ἠτιμωμένος nonnumquam usurpabant. Forma prisca et obsoleta ἀτίζω subinde a scribis iugulato metro in ἀτιμάζω corrumpitur, ut docuit Marklandus ad Euripidis Supplices vs. 18, ubi in Cod. est:

εἴργουσι δ' οἱ κρατοῦντες οὐδ' ἀναιρεσιν
δοῦναι θέλουσι νόμιμ' ἀτιμάζοντες θεῶν,

pro ἀτίζοντες, et in Alcestide vs. 1440:

οὔτοι σ' ἀτιμάζων οὐδ' ἐν αἰσχροῖσιν τιθείς,

pro ἀτίζων. Itaque in Sophoclis Aiace vs. 1029, ubi in libris est:

μή νυν ἀτίμα θεοὺς θεοῖς σεσωσμένος,

ambigit Elmsleius utrum ἀτίμου an ἄτιζε sit verius. Equidem non dubitaverim ἄτιζε amplecti, quod quum ab indocto scriba in ἀτίμαζε esset depravatum, supervenit levis Corrector qui metri causa ultimam syllabam resecuit, quum tertiam debuisset. Submiror quomodo Elmsleius aliquid tribuerit annotatiunculae ad h. l. Ἀτίμα: ἤγουν ἀτίμους ποίει. ἀτιμάζω τὸ καταφρονῶ, ἀτιμῶ τὸ ἄτιμον ποιῶ καὶ ἠτιμωμένος ἐπὶ

τοῦ αὐτοῦ κατὰ τὸ παθητικὸν παρακείμενον ἐν τῇ τρίτῃ συζυγίᾳ, namque tam puerilis est et Constantinopolim redolens, ut ab aliquo scriptam putem cui *ἀτιμοῦν* et *ἀτιμᾶν* dicere perinde esse videretur. Isti ipsi sero nati Graeculi in Veterum scriptis tam saepe ineptissime *ἀτιμῶσαι*, *ἀτιμάσαι* et *ἀτιμῆσαι* confuderunt. *Ἀτιμοῦν* in soluta Atticorum oratione semper et ubique significat *notare infamia* reum in iudicio condemnatum. *Ἀτιμία* est hoc ipsum poenae genus, quod legibus constitutum optimum ius civitatis aut perimit aut minuit: itaque *οἱ ἄτιμοι τοῖς ἐπιτίμοις* opponuntur sic, ut hi sint *cives optimo iure*, illi iudicum sententiis damnati *capitis deminutionem passi* sint. Nota haec sunt omnibus, sed non omnes in tempore meminerunt *notare infamia* nonnisi *ἀτιμοῦν* Attice dici posse, a quo toto coelo differre *ἀτιμάζειν*. Eodem modo absurdum est dicere *τοὺς ἀτίμους ἐντίμους ποιεῖν* pro *ἐπιτίμους*, et si quando scribarum incuria ea scriptura occurrit, pro nihilo habita Codicum auctoritate fallacissima, *ἐπιτίμους* confidenter emenda. Opponitur enim *ὁ ἔντιμος τῷ ἠτιμασμένῳ* quemadmodum *ὁ ἐπίτιμος τῷ ἠτιμωμένῳ* sive *τῷ ἀτίμῳ*, et plane idem est *ἠτιμῶσθαι* atque *τῆς ἐπιτιμίας ἐστερῆσθαι*, quemadmodum *ἠτιμάσθαι* est *ἐστερῆσθαι τιμῆς*. Itaque emenda obiter psephisma apud Demosthen. *κατὰ Νεαίρας* p. 1380, 25: *Ἱπποκράτης εἶπε Πλαταιέας* (L. *Πλαταιᾶς*) *εἶναι Ἀθηναίους ἐντίμους καθάπερ οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι*, imo vero *ἐπιτίμους*. Turpi errore scribitur in eadem orat. p. 1345, 12: *εἰς ἐσχάτους κινδύνους κατέστημεν περί τε τῆς πατρίδος καὶ περὶ ἀτιμίας*. perspicuum est requiri: *καὶ περὶ τῆς ἐπιτιμίας*. Est etiam aliquid inter *καταφρονεῖν* et *ἀτιμάζειν*: illud enim est *contemnere, non curare, nihil morari*, hoc *honore et reverentia dignum contumeliose habere*: itaque homines *καταφρονοῦσι μὲν ὁμοίως τῶν τε ἀξίων καὶ τῶν μή, ἀτιμάζουσι δὲ μόνους τοὺς ἀναξίους*. Librarii igitur ubi *ἀτιμῶσαι* et *ἀτιμάσαι* confundunt, aut *ἀτιμωθῆναι* et *ἀτιμασθῆναι* risum intelligentibus movent, sed saepe tamen impune nullo animadvertente talia commiserunt. In Platonis Apologia p. 30. D. Stallbaumius nil mali suspicans edidit: *ἐμὲ μὲν γὰρ οὐδὲν ἂν βλάψειεν οὔτε Μέλητος οὔτε Ἄνυτος. — ἀποκτείνειε μένταν ἴσως ἢ ἐξελάσειεν ἢ ἀτιμάσειεν*. Necessarium *ἀτιμώσειεν* Elmsleius olim l. l. reponi iusserat, sed quia

nemo praebuerat aurem, Bakius ad Apsinem p. 190. apud Hyperidem τοῦτον ἡ πόλις ἡμῶν ἠτίμωσεν emendans pro ἠτίμασεν eadem opera locum Platonis turpi mendo liberavit. In Platonis Rep. VIII. p. 553. B. ὅταν αὐτὸν ἴδῃ — εἰς δεσμωτήριον ἐμπεσόντα [βλαπτόμενον] ὑπὸ συκοφαντῶν ἢ ἀποθανόντα ἢ ἀτιμωθέντα καὶ τὴν οὐσίαν ἅπασαν ἀποβαλόντα, in aliis libris est ἀτιμασθέντα, quod nemo facile recipiet. Βλαπτόμενον a temerario sciolo insertum esse et expellendum acute vidit Badhamus. Nesciebant Graeculi ἐμβάλλειν et ἐμπίπτειν, ἐκβάλλειν et ἐκπεσεῖν, περιβάλλειν κακοῖς et κακοῖς περιπίπτειν haud secus sibi inter se respondere quam activum et passivum: itaque ut ἐμβάλλειν τινὰ εἰς τὸ δεσμωτήριον dicitur, sic passive non ἐμβληθῆναι, sed ἐμπεσεῖν εἰς τὸ δεσμωτήριον ὑπό τινος Graecum est. Quid autem facias futilissimo Graeculo, qui quum εἰς δεσμωτήριον ἐμπεσόντα ὑπὸ συκοφαντῶν nullo modo capere posset et requireret aliquod participium passivae formae, unde ὑπὸ συκοφαντῶν penderet, nihil aliud excogitare potuit quam βλαπτόμενον. Simul cogita quam absurdae interpolationes etiam in vetustissimis Platonis Codd. lectorem ludificentur. Sed redeo ad ἀτιμῶσαι et ἀτιμάσαι, quae et alibi vidi inter se permutari et apud Demosthenem pag. 425, 8: τοὺς πρώτους εἰσαγαγόντας ἀτιμώσατε, ubi in uno libro est ἀτιμάσατε, sed statim correctum. Apud eundem p. 743, 22. ἐτιμήσατε et ἠτιμώσατε confusa videbis. Pag. 253, 2. pro ἀτιμώσαντες in Cod. O. ἀτιμάσαντες scriptum est, et pag. 1347, 10. pro ἵν' ἀτιμώσειεν αὐτὸν καὶ παῖδας τοὺς ἐκείνου, in optimo S et plerisque aliis legitur ἵνα ἀτιμάσειεν. Sed nihil in hoc genere vidi umquam foedius quam mendum quod omnes adhuc Criticos elusit in Isocratis Antidosi § 175. »*Si philosophia hanc vim habet*," inquit, »*ut iuventutem corrumpat* πάντας ἐκποδὼν ποιεῖσθαι χρὴ τοὺς περὶ τὴν διατριβὴν ταύτην ὄντας· εἰ δὲ τοὐναντίον πέφυκεν ὥστ' ὠφελεῖν (emenda obiter πέφυκεν ὠφελεῖν) καὶ βελτίους ποιεῖν τοὺς πλησιάζοντας — τοὺς μὲν διαβεβλημένους πρὸς αὐτὴν παυστέον, τοὺς δὲ συκοφαντοῦντας ἀτιμητέον. Satin manifestum vitium esse videtur? Isocrates non magis verbo ἀτιμᾶν uti potuit quam τίω pro τιμῶ aut ἀτίζω pro ἀτιμάζω, aut χραισμεῖν pro ὠφελεῖν aut πίλναμαι pro πλησιάζω. Sed fac potuisse, quid quaeso est τοὺς

συκοφάντας ἀτιμάζειν? Nihil erat in nequissimis nebulonibus quod posset ἀτιμάζεσθαι. Imo vero calumniae damnatos *infamia notari oportere* dixerat, ut posthac neminem alium praeter fortunas suas accusare possent: itaque ἀτιμωτέον Isocratis manus est. Contra apud eundem rhetorem verbum ἀτιμοῦν scribarum socordia ineptissime legitur in Philippo § 64: τίς ἂν προσεδόκησεν ὑπ' ἀνδρὸς οὕτω ταπεινῶς πράξαντος ἀναςραφήσεσθαι τὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματα καὶ τὰς μὲν ἀτιμωθήσεσθαι, τὰς δ' ἐπιπολάσειν τῶν Ἑλληνίδων πόλεων; Non possunt πόλεις Ἑλληνίδες ἀτιμοῦσθαι. *Civitas ipsa* capitis deminutionem non patitur, quod vel dictu absurdum est. Quid scripserit Rhetor in loco sic composito non est ad reperiendum admodum difficile. Nempe quaerendum verbum est quod verbo ἐπιπολάζειν sit e regione oppositum. Dixerat ἀναςραφήσεσθαι τὰ πράγματα, itaque τὰ μὲν ἄνω κάτω γενήσεσθαι, τὰ δὲ κάτω ἄνω: quemadmodum igitur τὰ κάτω ἄνω γενόμενα scite dicuntur ἐπιπολάζειν, circumspiciendum est quid dicatur περὶ τῶν ἄνω κάτω γενομένων. Videlicet ea ταπεινοῦσθαι dicuntur, et opponuntur inter se ὑψηλὸν αἴρειν vel ἐπαίρειν et ταπεινοῦν, ut ἐπιπολάζειν et ταπεινοῦσθαι, veluti in eleganti Xenophontis loco Memorab. III. v. 4. τεταπείνωται μὲν ἡ τῶν Ἀθηναίων δόξα πρὸς τοὺς Βοιωτούς, ἐπῆρται δὲ τὸ τῶν Θηβαίων φρόνημα πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Itaque Isocratem scripsisse arbitror: καὶ τὰς μὲν ταπεινωθήσεσθαι, τὰς δ' ἐπιπολάσειν τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, quod quam proclivi errore in ΑΤΕΙΜΩΘΗΣΕΣΘΑΙ abire possit nuper ad Hyperidis λόγον ἐπιτάφιον annotavi. Iterum verbum ἀτιμοῦν inepte legitur apud Aeschinem in Ctesiphontea § 244: καὶ πότερον τοῦτον τιμήσετε ἢ ὑμᾶς αὐτοὺς ἀτιμώσετε καὶ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας; *Dedecus*, non *infamia*, in tali re locum habet, et ἀτιμάσετε corrigi oportere perspicuum est. Quod est in quatuor libris optimis ἀτιμωρήτους ἐάσετε pro ἀτιμώσετε sic esse natum suspicor: quum esset vitiose scriptum ΑΤΙΜΩΣΕΤΕ a correctore supra scriptum est ΑΣΕΤΕ, ut vera lectio ἀτιμάσετε in sua sede reponeretur, sed oscitanter conflata scriptura duplici et *vocabulo bene Graeco* pro ΑΤΙΜΩΣΕΤΕἐάσετε reperto natum est ἀτιμωρήτους ἐάσετε, quod sensu vacuum est. Quod unus liber, casu fortasse in tam crebra confusione, ob-

tulit *ἀτιμάσετε* unice verum est et vel invitis libris ad unum omnibus fuisset restituendum. Patet enim Oratorem hoc dicere: *τὸ τὸν Δημοσθένην τιμᾶν ὑμᾶς αὐτοὺς ἐστιν ἀτιμάζειν*: in qua re *ἀτιμοῦν* ponere propterea est ridiculum, quia nusquam apud Oratores Atticos de civibus suis loquentes *ἄτιμος*, *ἀτιμία* et *ἀτιμοῦν* figurate usurpantur, sed summa constantia de *infamia* legibus constituta et *capitis deminutione* ubi quid poenae causa *de optimo iure civitatis* (*ἀπὸ τῆς ἐπιτιμίας*) detrahitur. Sic igitur haec usurpari solent apud scriptores Atticos, qui sua propria et nativa lingua utebantur: contra in illo sermone artificiali, quo Tragici Deos et heroes inducunt loquentes, *ἄτιμος* et *ἀτιμία*, quae creberrime recurrunt, et nonnumquam *ἀτιμοῦν*, mutata *ubique* significandi potestate usurpantur, ut in fragmento Sophoclis:

οὐκ ἔστιν οὐδὲν πῆμ' ἐλευθέρου δάκνον
ψυχὴν ὁμοίως ἀνδρὸς, ὡς ἀτιμία.

'Ατιμοῦν in Tragoedia poni pro *ἀτίζειν* sive *ἀτιμάζειν* docuit Elmsleius l. l. afferens ex Aeschyli Supplic. 651. (640):

οὐδὲ μετ' ἀρσένων ψῆφον ἔθεντ' ἀτιμώσαντες ἔριν γυναικῶν.

ubi *ἀτιμάσαντες* metrum iugulat. Persuadet mihi hoc quoque Elmsleius in Euripidis Iphigen. Aulid. vs. 943:

θαυμαστὰ δ' ὡς ἀνάξι' ἠτιμασμένη,

reponi oportere *ἠτιμωμένη* ex comparatione vs. 462. Helenae:

ὦ δαῖμον, ὡς ἀνάξι' ἠτιμώμεθα.

Facilius credes ubi passim videris *ἀτιμάσαι*, quod aetatem tulerat, a scribis contra scriptorum sententiam substitui verbo, ut videtur, tum obsoleto *ἀτιμῶσαι*, cuius rei unum exemplum addam ex Plutarchi vita Bruti cap. 35. ubi recte editur: *Λεύκιον Πέλλαν Σαρδιανῶν κατηγορούντων ἐπὶ κλοπαῖς* (de repetundis) *δημοσίᾳ καταγνοὺς ἠτίμωσεν*, in aliis est *ἠτίμασεν*, et sic olim legi illic solebat contra rei naturam et Plutarchi mentem.

Quae paulo ante de usu verbi *ἀτίζω* apud Tragicos pro *ἀτιμάζω* notavimus, et verba Euripidis *νόμιμ' ἀτίζοντες θεῶν* commode me admonent versiculi Euripidei, ubi idem verbum nimis diu in corrupta scriptura delituit. In Iphigenia Taurica vs. 104. Pylades Oresti his verbis addit animum:

φεύγειν μὲν οὐκ ἀνεκτὸν οὐδ' εἰώθαμεν·
τὸν τοῦ θεοῦ δὲ χρησμὸν οὐ κακιςέον.

Intelligisne quid sit *οὐ κακιςέον τὸν χρησμόν?* Non opinor. *Κακίζειν* est *λοιδορεῖν*, *κακῶς λέγειν*, et *κακίζεσθαι κακόν* sive *δειλὸν εἶναι*: itaque *οὐ κακιςέον* aut *τολμητέον* significat aut *οὐ λοιδορητέον*. Neutrum horum quidquam facit ad rem. Emendandum esse cênseo *οὐκ ἀτιςέον*, namque *τὸν χρησμὸν οὐκ ἀτίζειν* eodem sensu dici atque *χρησμὸν ἡζόμην θεοῦ*, quod nondum poenitet reposuisse in Heraclidis vs. 1038. In rariore forma minime mirum est scribas impegisse: quemadmodum ΟΥΧΑΖΟΜΑΙ (i. e. *οὐχ ἅζομαι*) nonnumquam in *οὐ χάζομαι* depravarunt, sic ΟΥΚΑΤΙΣΤΕΟΝ proclivi errore male divisum in *οὐ κακιςέον* potuit abire. Utramque formam *ἀτίζω* et *ἀτιμάζω* in eadem sententia posuit Euripides apud Stobaeum Floril. 39. 7, 8:

εἰ δ' ἦσθα μὴ κάκιςος οὔποτ' ἂν πάτραν
τὴν σὴν ἀτίζων τήνδ' ἂν εὐλόγεις πόλιν.

et alio loco:

ὡς ἔν γ' ἐμοὶ κρίνοιτ' ἂν οὐ καλῶς φρονεῖν
ὅςις πατρῴας γῆς ἀτιμάζων ὅρους
ἄλλην ἐπαινεῖ καὶ τρόποισιν ἥδεται.

Denique animadvertendum est sequiorum temporum scriptores in hac quoque re temere miscere omnia. Sic Appianum video *τιμᾶν* et *ἀτιμοῦν* non semel inter se opponere, ut *ἀτιμοῦν* pro *ἀτιμάζειν* usurpetur, veluti in Bell. Civil. II. 129: *τοὺς ἀνδροφόνους τιμᾶν ἀξιοῦντες τοὺς ἄρχοντας σφῶν ἀτιμώσουσιν*, et cap. 134: *τοὺς ὕπατον κατακανόντας τιμᾶν ἀξιώσομεν, ἀτιμοῦν δὲ τὸν καὶ τοῖς πολεμίοις δι' ἀρετὴν τίμιον.* Cf. et III. 28 et 64. Idem quum dicere vellet »Leges *memoriam aboleri*, *bona publicari* iubent." non dubitavit dicere III. 18: *Οἱ νόμοι τὴν μνήμην ἀτιμοῦσι καὶ δημεύουσι τὴν περιουσίαν*, ubi nemo mirabitur in nonnullis errore pervulgato *ἀτιμῶσι* scriptum esse.

Percurram nunc Xenophontis libellum, qui *Πόροι ἢ περὶ προσόδων* inscribitur, cuius inscriptionis prior pars *Πόροι* mihi antiqua et ab ipso Xenophonte profecta esse videtur. Et haec quidem est proba inscriptio et libelli argumento respondet. Secunda pars *περὶ προσόδων* ab eruditis sequiorum temporum

adiecta non multo est sanior quam Latina vulgata *de Vectigalibus.* Laudat hunc Xenophontis librum solus Veterum, quod sciam, pereruditus rhetor Menander *περὶ ἐπιδεικτικῶν* in Walzii Rhett. Graec. IX. p. 161: *εἰ δὲ νήσῳ ἐοικυῖαν (χώραν ἐπαινοίης) ἅ τε περὶ Τύρου Ἀριςόβουλος ἱςόρησε καὶ περὶ Κυζίκου Ἀριςείδης καὶ Ξενοφῶν ἐν τοῖς Πόροις περὶ τῆς Ἀττικῆς*, nam sic legendum: inepte Walzius *ἐν τοῖς πόροις τοῖς περὶ τῆς Ἀττικῆς.* Xenophontis locus quem respicit legitur I. 7.

Quo anno Xenophon librum *περὶ Πόρων* scripserit nondum inter viros doctos satis constat. Nota est Boeckhii ea de re disputatio in Oeconom. Polit. IV. 20. pag. 778 sq. cui plàne assentior veri esse simillimum statuenti scriptum esse librum statim post bellum sociale compositum *ἐπ' ἄρχοντος Ἀθήνησιν Ἐλπίνου*, Olympiadis CVI anno primo, ante Chr. $35\frac{6}{5}$. Convenit illa pax, quam Xenophon commemorat IV. 40 et V. 12, Eubulo auctore media circiter aestate anni 355. Xenophon igitur quum illa scriberet agebat annum aetatis circiter septuagesimum secundum an tertium; satis enim ex ipsa Anabasi demonstrasse videor fieri non posse ut Xenophon ante annum 430. natus sit, sed uno alterove anno etiam serius. Quod per Xenophontis aetatem percommode fieri potest idem passim toto libro egregie confirmatur. Quando enim melius et opportunius quam illo ipso tempore quaeri potuit quomodo res Atheniensum ita stabilirentur ut iniuriis in socios abstineretur? Compositum erat grave bellum ortum ex iniuriis quibus se vexari sociorum potentissimi querebantur. Ubi pax convenit videndum erat ne iterum duriter et avare sociis imperaretur. Solebant autem Athenis Oratores fateri socios vexari et spoliari, sed eam esse populi inopiam ut id facere necesse esset. Posuit hoc ipsum Xenophon in operis initio, sed duplex orationi mendum adhaesit I. 1: *ἐπεὶ δὲ τῶν Ἀθήνησι προεςηκότων ἐλέγοντό τινες ὡς γιγνώσκουσι μὲν τὸ δίκαιον οὐδενὸς ἧττον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, διὰ δὲ τὴν τοῦ πλήθους πενίαν ἀναγκάζεσθαι [ἔφασαν] ἀδικώτεροι εἶναι περὶ τὰς πόλεις.* Vitiosum esse *ἐλέγοντο* satis perspicuum est: res ipsa clamat *ἔλεγον* esse emendandum, idque et alii et Schneiderus perspexerunt. Sed ubi primum *ἔλεγον* receperis *ἔφασαν* quod sequitur erit inducendum, et sic habebis Xenophontis manum: *ἔλεγόν τινες ὡς*

γιγνώσκουσι μὲν τὸ δίκαιον οὐδενὸς ἧττον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, διὰ δὲ τὴν τοῦ πλήθους πενίαν ἀναγκάζεσθαι ἀδικώτεροι εἶναι περὶ τὰς πόλεις. Facillimum est in his orationem agnoscere hominis *de se ipso loquentis*: γιγνώσκω μὲν τὸ δίκαιον οὐδενὸς ἧττον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἀναγκάζομαι δὲ — ἀδικώτερος εἶναι. Miratus nescio quis compositionem repente mutari ὡς γιγνώσκουσι μὲν — ἀναγκάζεσθαι δέ inutile fulcrum ἔφασαν de suo supposuit et sic compositionem loci quum se sublevare putaret misere corrupit. Apparet enim vel ex collocatione particularum: ὡς γιγνώσκουσι μέν — ἀναγκάζεσθαι δέ ita esse coniuncta ut ex uno atque eodem verbo ἔλεγον suspensa esse debeant. Movit igitur ea res Xenophontem senem, ut quaereret εἴπῃ δύναιντ' ἂν οἱ πολῖται διατρέφεσθαι ἐκ τῆς ἑαυτῶν ὅθενπερ καὶ δικαιότατον. Quae autem ad haec Schneidero subnata suspicio est hunc librum a Xenophonte in Eubuli Anaphlystii gratiam conscriptum esse, quem tunc temporis susceptа cura pecuniae publicae constat reditus publicos prudentissime administrasse et auxisse, ea igitur suspicio Boeckhio vehementer arridet, mihi cur non item placeat paucis eloquar. Nempe credunt homines docti Istro apud Diogenem Laërt. II. 59. narranti Xenophontem auctore Eubulo potentissimo oratore ab exilio fuisse revocatum. Diogenis haec verba sunt: καὶ Ἴστρος φησὶν αὐτὸν φυγεῖν κατὰ ψήφισμα Εὐβούλου καὶ κατελθεῖν κατὰ ψήφισμα τοῦ αὐτοῦ. Recte Boeckhius (qui Istro fidem habet) posuit non ante Olympiadem CII an CIII. tantam esse potuisse Eubuli in rep. auctoritatem, ut Xenophonti salutis auctor esse potuerit. Fac circa Olympiadem CII. (i. e. circa annum 372.) iam fuisse satis potentem ut hoc efficeret, et vide quid facias eiusdem Istri testimonio, qui Xenophontem auctor est φυγεῖν quoque κατὰ ψήφισμα Εὐβούλου: itaque ὁ τρώσας καὶ ἰάσατο et idem fuit salutis auctor qui calamitatis auctor fuerat. Sed factum hoc est anno 394, id est *viginti duobus* annis antea. Fraus perpluit. Qui in altera parte testimonii in tam manifesto mendacio tenetur eine tu in reliquis quidquam credendum esse existimas? Haec quoque est πεπλασμένη παράδοσις et ἱστορία κατεψευσμένη. Praeterea quid causae fuisse putemus, quamobrem de uno Xenophonte in patriam revocando plebiscitum factum esse credamus? Pericles

τὸ ψήφισμα γράψας αὐτὸς Cimonem revocavit, ut scribit Plutarchus in Pericle cap. 10. Critias de Alcibiade nominatim potuit rogationem perferre, de qua ipse ita canit apud Plutarch. Alcib. cap. 33:

γνώμη δ' ἥ σε κατήγαγ' ἐγὼ ταύτην ἐν ἅπασιν
εἶπον καὶ γράψας τοὔργον ἔδρασα τόδε.

Eubulus de Xenophonte non potuit. Quid enim Xenophon de populo Atheniensium meritus est umquam aut quid ab eo sperabant denique, cur eum in integrum restituerent? Admirabantur, inquies, illum virum, qui τοὺς μυρίους ἔσωσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Spartanis haec, non sibi, laudem et emolumentum attulisse satis sciebant, et Xenophontem τὸν φιλολάκωνα brevi post exilio multaverant ἐπὶ λακωνισμῷ. Quis Atheniensium illis temporibus Xenophontem vel nomine tenus commemoravit? Clearchum saepe nominant, Xenophontem numquam. Exsul erat et civibus odiosus μισόδημος ἀνήρ. Erat tamen, inquies, Anabasis in hominum elegantiorum manibus. Erat, sed eam nescio quo modo Xenophon nolebat a se scriptam videri. Mira res est, cuius quae causa esse potuerit prorsus non intelligo, sed certa res est. Audi modo quae dicat ipse Xenophon in Hellenicis III. ι. 2: ὡς μὲν οὖν Κῦρος στράτευμά τε συνέλεξε καὶ τοῦτ' ἔχων ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν καὶ ὡς ἡ μάχη ἐγένετο καὶ ὡς ἀπέθανε καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπεσώθησαν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ θάλατταν Θεμιστογένει τῷ Συρακοσίῳ γέγραπται. Quantumvis enim mirabilis res esse videatur, tam disertum hoc testimonium est ut prorsus dubitari non possit, quin Anabasis illo tempore, ipso Xenophonte sic volente, a Themistogene Syracusano scripta esse existimata fuerit. Xenophon interea Spartanorum liberalitate in Peloponneso securus fruebatur et ingenii monumenta in otio condidit. Hoc populus Atheniensium curabat scilicet. Praeterea hoc cogita: si Xenophon Eubulum consiliis adiuvare voluit et edocere quo pacto remp. opibus augeret, prope dixerim ἃ ὗς τὰν Ἀθηνᾶν. Si ipse Eubulus aliquid de iis rebus scribere voluisset alia omnia, credo, περὶ πόρων legeremus. Subrisisset, ut opinor, Eubulus ad magnificentissimas candidi senis pollicitationes, quae leguntur III. 9—10. Sollerter demonstravit Boeckhius Xenophontem fuisse καλὸν κἀγαθὸν magis quam χρημάτων πορι-

ςικόν, et illa consilia ad remp. novis reditibus iuvandam lectu iucunda magis esse quam reapse salubria. Nihil horum Eubulus, qui in rebus huiuscemodi aetatem contrivit, aut fecit umquam aut in animum inducere potuit facere: quamobrem Schneideri suspicionem ex falso Istri testimonio natam et rerum veritati repugnantem repudiandam esse censeo. Eubulus Xenophontem quemadmodum non psephismate expulit (quod non uno nomine absurdum est), sic non revocavit quoque, et libellus *περὶ πόρων* non uni Eubulo scriptus est sed omnibus, ut vel ipsa orationis forma subinde declarat, veluti IV. 1: *ὅπως ἄμεινον ἂν βουλεύοισθε*, et 32 et 40, et V. 9 et 10. et aliis locis.

Itaque si statuemus haec scripta esse statim post illam pacem, qua *ὁ συμμαχικὸς πόλεμος* compositus est, reliqua omnia egregie quadrant, ut Schneiderus et Boeckhius docuerunt, sed una restat difficultas, quam Boeckhius indicavit melius quam removit. »Nunc (inquit Xenophon V. 8.) egregia oblata occasio est *ἄνευ πόνων καὶ ἄνευ κινδύνων καὶ ἄνευ δαπάνης ἀνακτᾶσθαι τοὺς Ἕλληνας*. Nunc danda est opera, ut si quae civitates inter se bellum gerunt, eas in gratiam reducamus, et si quae aliae turbis civilibus laborant, ut concordiam in iis et otium restituamus: *εἰ δὲ καὶ ὅπως τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν αὐτόνομον ὥσπερ πρόσθεν γένοιτο φανεροὶ εἴητε ἐπιμελόμενοι, μὴ συμπολεμοῦντες ἀλλὰ πρεσβεύοντες ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, ἐγὼ μὲν οὐδὲν ἂν οἶμαι θαυμαςὸν εἶναι εἰ καὶ πάντας τοὺς Ἕλληνας ὁμογνώμονάς τε καὶ συνόρκους καὶ συμμάχους λάβοιτε ἐπ᾽ ἐκείνους, οἵτινες ἐκλιπόντων τῶν Φωκέων τὸ ἱερὸν καταλαμβάνειν ἐπειρῶντο.* De huius loci interpretatione ita agam ut praemittam diligentem temporum notationem appositis annorum notis et Atheniensium archontibus.

Olymp. CV.	4.	*Ἀγαθοκλῆς.*	. a Chr.	357/6
CVI.	1.	*Ἐλπίνης.*	. . . . .	356/5
	2.	*Καλλίςρατος.*	. . .	355/4
	3.	*Διότιμος.*	. . . . .	354/3
	4.	*Εὔδημος.*	. . . . .	353/2.
CVII.	1.	*Ἀριςόδημος.*	. . . .	352/1
	2.	*Θέσσαλος.*	. . . .	351/0
	3.	*Ἀπολλόδωρος.*	. . .	350/49

	4.	Καλλίμαχος. . . .	$34\frac{9}{8}$.
CVIII.	1.	Θεόφιλος.	$34\frac{8}{7}$
	2.	Θεμιςοκλῆς.	$34\frac{7}{6}$
	3.	Ἀρχίας.	$34\frac{6}{5}$.

Iam vero constat inter omnes bellum sacrum Phocense susceptum propter templum a Phocensibus occupatum vario Marte gestum cum Phocensium exitio confectum esse *anno decimo* ἐπ' Ἀρχίου, anno tertio Olympiadis VIII. Multa sunt et diserta in hanc rem testimonia Veterum collecta a Clintono in F. H. et Kruegero. Omnium instar est Demosthenes περὶ παρχαπρεσβείας § 57. sqq. unde etiam *quo die* Phocenses perierint compertum est, nempe Σκιροφοριῶνος μηνὸς ὀγδόῃ φθίνοντος. Illo enim die Phocenses se suaque omnia Philippo dediderunt, a quo deinde praeter spem Thebanis sunt traditi. Tum occupata Phocis est munimentaque urbium deiecta et urbes solo aequatae et sic vastata tota Phocide καὶ τῶν Φωκέων κατὰ κώμας διῳκισμένων Pythia a victore Philippo celebrata sunt, et in his τἀπινίκια, teste Demosthene περὶ παραπρεσβ. § 128. Pythia autem Olympiadis cuiusque anno *tertio* celebrata fuisse omnes consentiunt *Auctumno* celebrata fuisse tam luculenter demonstravit Clintonus, ut Boeckhius contradicendo nihil aliud effecerit nisi ut Clintoni sententia etiam confirmaretur. Bellum anno *decimo* confectum esse et aliorum disertis testimoniis constat et Athenaei p. 560. B. ita scribentis: ὁ ἱερὸς καλούμενος πόλεμος — δεκαετὴς γενόμενος τῷ δεκάτῳ ἔτει Φιλίππου συμμαχήσαντος πέρας ἔσχεν. Athenaeus de bello Phocensi legerat et Callisthenis libros περὶ τοῦ ἱεροῦ πολέμου (Athen. p. 560. C.) et eos quos alii Ephoro, alii Ephori filio Demophilo tribuebant. Diodorus Siculus XVI. 14: ἐντεῦθεν ἦρκται Δημόφιλος ὁ Ἐφόρου τὸν ἱερὸν πόλεμον συντεταγμένος. Athenaeus pag. 232. E: Ἔφορος δὲ ἢ Δημόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ περὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἱεροῦ λέγων κτέ. Consequitur igitur ex his bellum inchoatum esse ἐπὶ Καλλιςράτου, qui ab Archia decimus est, anno secundo Olympiadis CVI. Itaque templum a Phocensibus occupatum est et hinc bellum erupit *anno post* quam Xenophontem περὶ πόρων scripsisse demonstratum est. Disertum est Diodori Siculi testimonium XVI. 23: ἐπ' ἄρχοντος Ἀθήνησι Καλλιςράτου ὁ κληθεὶς ἱερὸς πόλεμος συνέςη καὶ διέμεινεν

ἔτη ἐννέα. *Novem* annos durasse bellum iure potuit dicere, si quidem Phocensium deditio, quae bello finem imposuit, facta Σκιροφοριῶνος μηνὸς ὀγδόῃ φθίνοντος, incidit in *ultimos* dies *noni* anni ἐπὶ Θεμιςοκλέους ἄρχοντος. Plane confectum est bellum anno *decimo* quum Phocensium reliquiae armis ademtis oppidis solo aequatis pagatim (κατὰ κώμας) in vastata patria habitarent. Si quis ad hanc lucem Xenophontis locum spectabit Boeckhio concedet, fieri nullo pacto posse ut haec scripta sint *post* bellum sacrum confectum Olymp. CVIII. 3. et necesse esse ut litteris mandata fuerint ante Olymp. CVI. 2. Praeterea illud quoque mihi certissimum esse videtur, quod Boeckhius ponit et aliorum et Schneideri auctoritatem secutus, *Thebanos* esse quos dicat Xenophon ἐκείνους οἵτινες ἐκλιπόντων τῶν Φωκέων τὸ ἱερὸν καταλαμβάνειν ἐπειρῶντο. Quos fuisse *potentissimos* ex ipsis his Xenophontis verbis perspicue colligitur ubi dicit: πάντας ἂν τοὺς Ἕλληνας ὁμογνώμονάς τε καὶ συνόρκους [καὶ συμμάχους] λάβοιτε ἐπ' ἐκείνους κτἑ. in quo loco vehementer mihi suspecta sunt vocabula καὶ συμμάχους, quae ab nescio quo interpolata esse arbitror ad explicandum vocabulum συνόρκους, quod ad intelligendum apertum est sed nusquam alibi legitur pro συνομωμοκότας. Quae inest in verbis ὁμογνώμονάς τε καὶ συνόρκους orationis minime vulgatae σεμνότης, claudicat ubi de trivio sumtum καὶ συμμάχους praeter ullam necessitatem adiicitur. Thebani igitur τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν ἐ κ λ ι π ό ν τ ω ν Φ ω κ έ ω ν καταλαμβάνειν ἐπειρῶντο ante belli sacri initium Olymp. CVI. 2. Gravissima difficultas haeret in his ipsis verbis ἐκλιπόντων Φωκέων τὸ ἱερὸν καταλαμβάνειν ἐπεῖρῶντο οἱ Θηβαῖοι. Verba ipsa per se spectata ad intelligendum sunt apertissima. Quid sit ἐκλείπειν tam certo sciri potest quam quid sit τὸ ἱερόν, aut quid sit καταλαμβάνειν. *Sciri potest*, inquam, nam Boeckhius et alii, dum toti sunt in *rebus*, ut aiunt, explorandis, *verborum* certam potestatem et perpetuum dicendi usum ignorantes Graeca nonnumquam ita interpretantur quemadmodum Plutarchus Latina (in vita Demosth. cap. 2.): οὐχ οὕτως ἐκ τῶν ὀνομάτων τὰ πράγματα συνιέντες ὡς ἐκ τῶν πραγμάτων ἁμωσγέπως καὶ τὰ ὀνόματα γνωρίζοντες, quod quam sit lubricum et fallax interpretandi

genus et Plutarchus saepius et Boeckhius monstrare possunt. Et Boeckhius quidem

ἄλλοις ἐν ἐσθλοῖς τόνδ' ἀπωθεῖται ψόγον,

alii multi neque in verbis rectum vident neque in rebus. Ἐκλείπειν igitur, si quid Boeckhio credis, accipiendum est de Phocensibus, qui quum sibi olim τὴν τοῦ ἱεροῦ προστασίαν vindicassent tandem ab ea re *destiterunt*, aut significat Phocenses *debilitatos esse* et *remissiores factos:* caeterum utrocumque modo accipiatur perinde esse ait et rem redire eodem. Noli his quidquam credere. Ne dicam mirum esse Phocenses aut de iure suo *destitisse* dici aut *remissiores esse factos* anno uno ante quam audacissimo facinore templo et urbe fuerint per vim potiti, satis erit demonstrare Boeckhium ἐκ τῶν πραγμάτων ἀμωσγέπως καὶ τὰ ὀνόματα γνωρίζοντα verbo ἐκλείπειν novam et inauditam affingere significandi potestatem. Observandum primum est verba Xenophontis: οἵτινες ἐκλιπόντων Φωκέων τὸ ἱερὸν καταλαμβάνειν ἐπειρῶντο, ita esse accipienda, ut τὸ ἱερόν non minus ad ἐκλιπόντων quam ad καταλαμβάνειν referatur. Perinde est ac si dixisset: τὸ ἱερὸν, ὃ ἐξέλιπον οἱ Φωκεῖς, ἐπειρῶντο καταλαμβάνειν οἱ Θηβαῖοι, vel ἐπειδὴ οἱ Φωκεῖς τὸ ἱερὸν ἐξέλιπον οἱ Θηβαῖοι αὐτὸ καταλαμβάνειν ἐπειρῶντο. Itaque videndum quid sit, non ἐκλείπειν, sed τὸ ἱερὸν ἐκλείπειν. Ἐκλείπειν πόλιν, χώραν, χωρίον ὁτιοῦν, ἐκλείπειν τὸ ἱερόν unam apud omnes certam constantemque habet significationem frequenti omnium usu tritam *loco cedendi* vel *excedendi.* Opponuntur inter se καταλαμβάνειν χωρίον et χωρίον ἐκλείπειν. Nemo potest *cedere loco*, nisi eum locum antea occupaverit tenueritque, nec quisquam Graece dici potest τὸ ἱερὸν ἐκλιπεῖν πλὴν τοῦ καταλαβόντος τε καὶ σχόντος πρότερον τὸ ἱερόν. Exempla ubique sunt obvia. Thucyd. IV. 116: οἱ Ἀθηναῖοι — ἐκλιπόντες τὸ χωρίον ἐς Παλλήνην διεκομίσθησαν. V. 80. ἐψηφίσαντο — πρεσβείαν παρ' Ἀθηναίων μὴ προσδέχεσθαι ἢν μὴ ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἐξίωσι τὰ τείχη ἐκλιπόντες, et post pauca: ἔπεμψαν δὲ καὶ παρὰ τοὺς Ἀθηναίους οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις τὸ ἐξ Ἐπιδαύρου τεῖχος κελεύοντες ἐκλιπεῖν. Plura exempla rei tritissimae afferre nil opus est: hoc tantum notabo ἐκλιπεῖν χωρίον passim dici eum, qui loco cedat *quem vi et armis retinere non possit* locumque unde ipse cedat hostibus ingruentibus concedat. Sic Athenienses

saepe dicuntur ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν, et apud Thucydidem est I. 113: τὴν Βοιωτίαν ἐξέλιπον Ἀθηναῖοι πᾶσαν, et in Anabasi I. II. 24: ταύτην τὴν πόλιν ἐξέλιπον οἱ ἐνοικοῦντες, et omnes tam saepe ita loquuntur, ut unusquisque verba οἱ Φωκῆς ἐξέλιπον τὸ ἱερόν non aliter quam sic accipi posse debeat sentire, ut Phocenses templo Delphico, quum id retinere non potuissent, excessisse intelligantur. Οἱ Φωκῆς τὸ ἱερὸν καταλαβόντες εἶτα οὐ δυνάμενοι κατέχειν ἐξέλιπον. Tum vero οἱ Θηβαῖοι ἐκλιπόντων Φωκέων τὸ ἱερὸν καταλαμβάνειν ἐπειρῶντο. Illo igitur ipso tempore scribebat haec Xenophon, et Athenienses adhortatur ut legationibus per Graeciam missis oraculum Delphicum vindicent in libertatem: ὅπως τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν αὐτόνομον ὥσπερ πρόσθεν γένοιτο — μὴ συμπολεμοῦντες ἀλλὰ πρεσβεύοντες ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα. Quod dicit μὴ συμπολεμοῦντες demonstrat illo tempore *bellum iam fuisse* aut certe *parari*, in cuius belli societatem ne veniant neve arma cum alterutris consocient Athenienses dehortatur. Quodnam tandem hoc bellum fuisse dicamus? Gerebatur ὅπως τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν αὐτόνομον γένοιτο. Gerebatur τῶν Φωκέων ἐκλιπόντων τὸ ἱερόν. Gerebatur statim post pacem ab Atheniensibus compositam et pacatum mare. Adversis frontibus haec concurrunt cum iis, quae de bello sacro Phocensi constant inter omnes. Causa belli fuit ἡ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἱεροῦ ὑπὸ Φιλομήλου κατάληψις idque factum est ἐπὶ Καλλιστράτου Olymp. CVI. 2. anno *uno* postquam haec scripta sunt. Dicam quid mihi venerit in mentem, unde haec inter sese desinant pugnare videri. Faciam id quod appellant Graecorum astronomi σώζειν τὰ φαινόμενα, id est excogitabo causam probabilem, quam si veram esse sumseris, earum rerum omnium, quas veras esse compertum sit, ratio constabit, et quae nunc pugnare videntur in concordiam redigentur. Deinde id ipsum efficiet ut id quod sumseris probabile esse videatur et verum esse posse. Ut ita faciendum sit et ut ita facere liceat Diodori Siculi negligentia et socordia factum est, qui de bello Phocensi ut de caeteris historiae partibus ita scribit, ut veris falsa admisceat et tenuiora quaedam enarrans gravissima alia omittat et temporum rationes oscitanter confundat. Ostendam primum eum secum pugnare. Si causa belli fuit ἡ τοῦ ἱεροῦ κατάληψις, ut sine

controversia fuit: si Philomelus ἐπὶ Καλλιςράτου templum occupavit, neque est ulla dubitatio quin tum occupaverit, quomodo tandem, quaeso, eodem Diodoro teste, bellum biennio ante potuit erumpere? Audi disertum Diodori testimonium XVI. 14: Δημόφιλος ὁ Ἐφόρου τοῦ ἱςοριογράφου υἱὸς τὸν παραλειφθέντα πόλεμον ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ὀνομασθέντα δὲ ἱερὸν, συντεταγμένος ἐντεῦθεν (id est ἀπ' Ἀγαθοκλέους ἄρχοντος Olymp. CV. 4.) ἤρκται ἀπὸ τῆς καταλήψεως τοῦ ἐν Δελφοῖς ἱεροῦ καὶ τῆς συλήσεως τοῦ μαντείου ὑπὸ Φιλομήλου τοῦ Φωκέως. Errasse putes hominem negligentiorem, idque alieno loco inseruisse quod biennio post collocatum oportuit. Non erravit, nam continuo sequitur: ἐγένετο δ' ὁ πόλεμος οὗτος ἔτη ἕνδεκα ἕως τῆς φθορᾶς τῶν διανειμαμένων τὰ ἱερὰ χρήματα. Idem post pauca oblitus sui scribit cap. 23: ἐπὶ Καλλιςράτου ὁ κληθεὶς ἱερὸς πόλεμος συνέςη καὶ διέμεινεν ἔτη ἐννέα. Diligentem historicum vides. Confectum bellum constabat ἐπ' Ἀρχίου, ipso Diodoro teste cap. 59. quo anno saevitum est in victos poenaeque de sacrilegis sumtae. Itaque si incepit bellum ἐπ' Ἀγαθοκλέους ἄρχοντος statuendum necessario est ὅτι ἐγένετο ὁ πόλεμος οὗτος ἔτη ἕνδεκα: sin autem ἐπὶ Καλλιςράτου ἄρχοντος, consequitur ὅτι διέμεινεν ἔτη ἐννέα. Arma posita sunt et reliquiae copiarum cum duce Phalaeco ὑπόσπονδοι ἀπῆλθον, testibus Demosthene et Aeschine, Σκιροφοριῶνος μηνὸς ὀγδόῃ φθίνοντος, id est in ipso exitu anni ab Agathocle *undecimi*, a Callistrato *noni*, et insecuta est Phocensium pernicies anno aut *duodecimo* ab occupatione templi, aut *decimo*. Utrumque autem simul verum esse non potest. Priusquam optionem faciamus novus testis audiendus est Pausanias X. II. 3: τὴν δὲ τῶν Δελφῶν κατάληψιν ἐποιήσαντο οἱ Φωκεῖς Ἡρακλείδου μὲν πρυτανεύοντος ἐν Δελφοῖς καὶ Ἀγαθοκλέους Ἀθήνησιν ἄρχοντος τετάρτῳ δὲ ἔτει πεμπτῆς Ὀλυμπιάδος ἐπὶ ταῖς ἑκατόν. Potestne testimonium esse disertius? Deinde Pausanias anno post *decimo* a Philippo confectum esse bellum scribens hanc anni notam apponit X. III. 1: δεκάτῳ δὲ ὕςερον ἔτει μετὰ τὴν τοῦ ἱεροῦ κατάληψιν ἐπέθηκεν ὁ Φίλιππος πέρας τῷ πολέμῳ Φωκικῷ τε καὶ ἱερῷ κληθέντι τῷ αὐτῷ Θεοφίλου μὲν Ἀθήνησιν ἄρχοντος, ὀγδόης δὲ Ὀλυμπιάδος καὶ ἑκατοςῆς ἔτει πρώτῳ. Nunc quidem in manifesto errore tenetur: nihil enim potest esse certius quam

biennio post id factum esse Ἀρχίου μὲν Ἀθήνησιν ἄρχοντος, ὀγδόης δὲ Ὀλυμπιάδος καὶ ἑκατοστῆς ἔτει τρίτῳ. Nisi forte putabis Demosthenem nescivisse quo anno Athenienses cum Philippo pacem composuerint, qua composita post menses quatuor Phocenses perierunt. Vel sola Pythiorum mentio, in quibus constat Philippum τἀπινίκια celebrasse, rem conficit. Videor mihi perspicere quid Pausaniam in illum manifestum errorem impulerit. *Primum* belli annum recte posuit *certam* historicorum fidem secutus Ἡρακλείδου μὲν πρυτανεύοντος ἐν Δελφοῖς καὶ Ἀγαθοκλέους Ἀθήνησιν ἄρχοντος κτέ. Sumta haec sunt e Callisthene aux Demophilo aut Cephisodoro aux alio quo historiarum scriptore, apud quem certa temporum notitia diligenter esset memoriae prodita. Deinde Pausanias vulgarem famam secutus est ab Oratoribus Atticis propagatam, ex qua ὁ πόλεμος δεκέτης γενέσθαι vulgo credebatur: et ὅτι ὁ Φίλιππος πέρας τῷ πολέμῳ ἐπέθηκε τῷ δεκάτῳ μετὰ τὴν κατάληψιν ἔτει. Hinc factum est ut *decimum* ab Agathocle archontem Theophilum poneret, quum ex fide rerum gestarum *duodecimum* Archiam ponere debuisset. Nempe duplex de belli initio fama est memoriae prodita, quam Diodorus utramque coniunxit, Pausanias miscuit et confudit. Altera historiarum scriptores testes habet: altera manavit ex Oratorum monumentis. Equidem historicis credo ἐπ' Ἀγαθοκλέους belli initia et causas primum esse natas: Oratorum et populi opinio unde concepta sit e Xenophontis loco tenui quadam suspicione colligo. Credo, inquam, Demophilo (cui difficile est non credere) ὅτι ἤρξατο ὁ πόλεμος ἀπ' Ἀγαθοκλέους ἄρχοντος καὶ διέμεινεν ἔτη ἕνδεκα, ut Philippus anno *duodecimo* poenas de sontibus sumserit Phocidemque vastaverit. Inchoatum est bellum ex ea ratione *anno uno* priusquam sociale bellum compositum est: *anno uno* priusquam Xenophon περὶ πόρων instituit scribere. Illo anno (sic enim σώζω τὰ φαινόμενα) Phocenses *templum occuparunt*, sed incertum qua de causa *quia retinere aut noluerunt aut non potuerunt* post brevem occupationem ἐξέλιπον τὸ ἱερόν. Tum vero Thebani ipsi τὸ ἱερὸν καταλαμβάνειν ἐπειρῶντο. Phocensibus interea ingentem multam Amphictyones dixerunt; quam quum nullo pacto solvere possent ad rerum omnium desperationem redacti et insuper quum aliorum tum

Spartanorum pollicitationibus freti templum *iterum* occupant, unde non prius excesserunt quam exhaustis opibus sacris omnibus post atrocissimas clades et hostium et suas tandem Philippo se suaque omnia coacti sunt dedere. Statuo igitur Phocenses δὶς καταλαβεῖν τὸ ἱερόν, ἐπί τε Ἀγαθοκλέους καὶ ἐπὶ Καλλιςράτου. Prior occupatio brevis fuit, quumque Xenophon anno post ἐπ' Ἐλπίνου ἄρχοντος de statu Graeciae scriberet ἤδη οἱ Φωκῆς τὸ ἱερὸν ἐξέλιπον. Hinc semina novi belli iacta sunt. Quam duriter statim post saevierit in Phocenses concilium Amphictyonum notum est. Quae fuerit tantae saevitiae causa testes dissentiunt. Audi modo Pausaniam X. II. 1. qui quum multam gravissimam iis impositam narrasset ita pergit: οὐδὲ ἔχω τοῦ λόγου τὸ ἀληθὲς ἐξευρεῖν εἴτε ἀδικήσασιν ἐπεβλήθη σφίσιν εἴτε κτέ. Si recte e Xenophonte collegimus templum ab iis repente occupatum deinde brevi post relictum esse, nihil est quod miremur multae gravitatem, quae Phocenses desperatis rebus suis ad extrema quaevis audenda impulit. Nempe eadem de causa Spartanis et Phocensibus ingentem multam Amphictyones dixerunt: τοῖς μὲν ὅτι τὴν Καδμείαν κατέλαβον, τοῖς δὲ ὅτι τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερόν. Vulgus hominum, ita uti fit, a *secunda* occupatione belli et calamitatum omnium originem repetiit: priorem biennio ante factam, quia frustra fuerat, non curarunt. Hinc factum est ut rumore populi diceretur ὁ πόλεμος δεκέτης γενέσθαι, et quia constabat ἐπ' Ἀρχίου esse debellatum ἐπὶ Καλλιςράτου erupisse bellum existimabatur. Historici contra quum prima belli semina et causas indagarent rem altius repetentes et alia antiquiora commemorarunt et ἐπ' Ἀγαθοκλέους Phocenses τὸ ἱερὸν καταλαβεῖν. Quantum quidem hodie sciri potest historiarum scriptores unanimi consensu ab Agathoclis anno seriem rerum in bello Phocensi gestarum exorsi sunt: inspice Diodorum Sic. XVI. 14. ex quo obiter mendum exime in Diylli mentione: Δίυλλος ὁ Ἀθηναῖος, inquit, ἦρκται τῆς ἱςορίας ἀπὸ τῆς ἱεροσυλήσεως καὶ γέγραφε βίβλους εἴκοσι καὶ ἑπτά. Noli credere ἱεροσύλησις esse vocabulum Graecum et emenda: ἀπὸ τῆς τοῦ ἱεροῦ συλήσεως et malesanam formam ex Graecitatis gaza expelle. Diodorus, non Diyllus, belli sacri initium appellat τὴν τοῦ ἱεροῦ σύλησιν: Philomelus templo potitus aliquamdiu a pecunia

sacra abstinuit manus. Scriptores veteres in ea re utuntur verbo καταλαμβάνειν τὸ ἱερόν, quod facere dicuntur qui *praesidio armato Delphis imposito* τὴν τοῦ ἱεροῦ προςασίαν per vim sibi vindicant. Loquitur sic Xenophon, ut vidimus, τὸ ἱερὸν καταλαμβάνειν ἐπειρῶντο: loquuntur sic alii plures, ut nulla sit dubitatio quin in Marmore Pario n°. 76. in quo haec tantum supersunt:

'Αφ' οὗ Φωκεῖς τὸ ἐν Δελφοῖς ἱρὸν. . . . .
νησι Κηφισοδώρου

rectissime suppleverint viri docti τὸ ἐν Δελφοῖς ἱρὸν (κατέλαβον . . . . ἄρχοντος 'Αθή)νησι Κηφισοδώρου. Vides eum, qui haec nescio unde collegit, templi occupationem uno anno etiam antiquiorem facere. Cephisodorus enim (alii Κηφισόδοτον appellant) uno anno Agathoclem praecedit. Quid igitur aliud superest, si apparet ἐπ' 'Αγαθοκλέους (vel etiam anno ante) τοὺς Φωκέας τὸ ἱερὸν καταλαβεῖν, et eosdem ἐπ' 'Ελπίνου (id est sequenti anno) teste Xenophonte ἐκλιπεῖν τὸ ἱερόν, nisi ut statuamus id quod ab initio posuimus: τοὺς Φωκέας καταλαβεῖν μὲν τὸ ἱερὸν εἶτα κατέχειν μὴ δυναμένους πάλιν ἐκλιπεῖν. Hac igitur occasione utendum esse Xenophon Athenienses admonet: nunc de communi Graecorum sententia templum Delphicum in libertatem vindicari posse et sui iuris fieri ut olim fuisset. Sic Graecorum omnium consensu sine bello templum inhiantibus Thebanis posse eripi restituta pristina αὐτονομίᾳ, quae olim anno 421. foedere Lacedaemoniorum et Atheniensium constituta esset, quod est apud Thucyd. V. 18: τὸ δὲ ἱερὸν τὸ ἐν Δελφοῖς [τοῦ 'Απόλλωνος] καὶ Δελφοὺς αὐτονόμους εἶναι καὶ αὐτοτελεῖς καὶ αὐτοδίκους καὶ αὐτῶν καὶ τῆς γῆς τῆς ἑαυτῶν κατὰ τὰ πάτρια, ex quo loco τοῦ 'Απόλλωνος, quod et frigide abundat et loco non suo collocatum est, sciolo qui addidit reddendum esse censeo. Hoc est illud ipsum quod Xenophonti optimum factu esse videbatur: ὅπως τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν αὐτόνομον ὥσπερ πρόσθεν γένοιτο, idque quum haec scriberentur Olympiadis CVI. anno primo, si Athenienses temporibus sollerter uterentur, percommode fieri posse debebat videri.

Transeo nunc ad libelli emendationem, si quid forte opis ferre possim locis impeditis aut vitiose scriptis, quorum adhuc post Criticorum curas sat magna copia superest. Prodiit

liber ex paucis quibusdam Codd. Mss. iisque neque vetustis neque integris, omni genere mendorum obsitis, quorum pars certe olim sollerter deprensa et correcta est. Iuvat virorum doctorum emendationes certas et evidentes sub unum conspectum ponere, ut appareat quales sint illi Codices unde verba Xenophontis constituenda nobis sint, et ut ad eandem laudem illorum exemplis adspiremus. In libris igitur est II. 2. τέκνων pro τεχνῶν, quod reperit Castalio. III. 1. ναῦς καλλίςας pro ναυσὶ καλλίςας, correxit Weiske. IV. 10. παραφαίνῃ, optime Schneider παραφανῇ. IV. 12. τῶν ξένων τῶν βουλομένων. Leunclavius τῷ βουλομένῳ. IV. 15. τριακόσια ἡμιμναῖα. Leuncl. ἡμιμναῖον. IV. 22. μισθωσάμενοι, Stephanus μισθωσόμενοι. IV. 26. ὑπὸ νόμον aut ὑπὸ νόμων, ὑπονέμων Leuncl. IV. 32. φοβεῖσθαι, Stephanus φοβεῖσθε. IV. 36. κάλλιον, Stephanus κάκιον. idem ἀποτελοῖμεν emendavit pro ἀποτελοῖεν. IV. 40. εἰρημένης, Castalio εἰρήνης, et 41. ἐγερθείη pro ἀγερθείη. IV. 43. ἀναφαύςῳ, Brodaeus Ἀναφλύςῳ. IV. 47. περιπόδων, idem περιπόλων. V. 4. ἢ οὐ, Heindorf. που. V. 6. ὅμως, Stephanus ὠμῶς. VI. 3. οὓς δ' ἂν ἕλοιεν θεούς, Stephanus ἀνέλοιεν.

Nunc ipse librum percurram singulorum locorum fidem et sinceritatem excutiens. Plane assentior Schneidero I. 2. σκοποῦντι δή μοι [ἃ ἐπενόησα] τοῦτο μὲν εὐθὺς ἀνεφαίνετο, verba ἃ ἐπενόησα expungenti. Pervulgato errore scribitur II. 2: μέγα δὲ καὶ τὸ ἀπὸ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν οἰκιῶν ἀπιέναι, imo vero ἀπεῖναι. Non *abire* domo et ab artificio illis grave et damnosum est, sed *abesse*. Dele emblema II. 4: πρὸς δὲ τῷ ἀγαθῷ [τῷ τούτους ἐκ τοῦ συντάττεσθαι ἀφεθῆναι] καὶ κόσμος ἂν τῇ πόλει εἴη. Interpolationem arguit vitiosa oratio: sed etiam si optima esset non fert locus insipidum additamentum. In § 5. inserta copula scribe: τῶν (τε) ἄλλων — καὶ τοῦ ἱππικοῦ. In § 7. emblema irrepsit in haec: εἰ μετοικοφύλακάς γε ὥσπερ ὀρφανοφύλακας [ἀρχὴν] καθιςαῖμεν καὶ τούτοις τιμή τις ἐπείη. Esse hoc *nomen magistratus* sciolus in ora libri adscripsit. Graecis ipsa forma nominis, ut νομοφύλακες, εἰρηνοφύλακες, satis id indicabat, ut in V. 1: ἆρ' οὐκ ἄξιον καὶ εἰρηνοφύλακας καθιςάναι; Ἀρχὴν additum et per se vitiosum est, et praesertim ubi ὥσπερ ὀρφανοφύλακας Xenophon adiecerat rem per se claram exemplo reddens etiam clariorem. Ἀρχὴ eadem

fraude interpolatum apud Thucydidem IV. 55. indicavimus ad Hyperidis orationem funebrem. In eadem § legitur errore manifesto: *καὶ τούτοις τιμή τις ἐπείη, οἵτινες π λ ε ί ο υ ς μετοίκους ἀποδείξειαν*: nam ipsa rei natura *πλείστους* postulat, ut III. 3: *εἰ δὲ καὶ ἆθλα προτιθείη τις ὅστις δικαιότατα καὶ τάχιστα διαιροίη τὰ ἀμφίλογα*, et sic omnes passim inde ab Homero loquuntur.

Una litterula corrupta est III. 1: *ναυσὶ καλλίστας καὶ ἀσφαλεστάτας ὑποδοχὰς ἔχει, ὅπου γ' ἔστιν εἰσορμισθέντας ἡ δ έ ω ς ἕνεκα χειμῶνος ἀναπαύεσθαι.* Loquitur res ipsa et clamat pro *ἡδέως* oportere *ἀδεῶς* substitui, quod vel solum *ἕνεκα χειμῶνος* additum declarat. Nulla tempestas illam *securitatem* turbare posse sic dicitur. Contrario errore apud Isocratem in Antid. § 115. Urbinas exhibet: *ἡγοῦμαι δ' ὑμᾶς ἀδεῶς ἂν ἀκοῦσαι* pro *ἡδέως*.

Confusae sunt de more praepositiones in III. 3: *ὡς μὴ ἀ π ο κωλύεσθαι ἀποπλεῖν τὸν βουλόμενον*, qui enim *abire volentem* aut coenaturum aut profecturum odiose *detinet* eique *in mora est*, quo minus id quod agat statim peragat, dicitur Attice *κωλύειν τινά*, aut *κατακωλύειν ἀπιέναι, ἀποπλεῖν, δειπνεῖν, ἀνάγεσθαι* et sim. cuius rei nota sunt exempla apud Aristophanem et alios. Itaque Xenophon ut in Oeconomico XII. 1. dixerat: *ἀλλὰ μή σε κ α τ α κ ω λ ύ ω ἀπιέναι ἤδη βουλόμενον*; sic h. l. dixisse videtur *ὡς μὴ κ α τ α κ ω λ ύ ε σ θ α ι ἀποπλεῖν τὸν βουλόμενον*.

Multum negotii facessivit Interpretibus locus IV. 4: *οὐδὲ φθονεῖ οὐδεὶς τοῖς ἐπισκευαζομένοις*. Schneiderus optime Graece sciens sensit »*intelligi debere quae* reficiuntur *opera in argentifodinis antea deserta*.” Sed non convenit hoc sententiae loci. Hic quoque *κατά* intercidit. Emenda: *ἐπικατασκευαζομένοις*. Quid sit in metallis *κατασκευάζεσθαι* colliges ex § 11 et 22. et IV. 28. unde apparet Xenophontem hoc dicere: tantam esse argenti in metallis copiam ut nemo invideat, si qui *ad ea exercenda* iis qui antea exercerent *novi accedant*.

In III. 4: *ἀγαθὸν δὲ καὶ — ἐ π ὶ ξ ε ν ί ᾳ ἔστιν ὅτε καλεῖσθαι*, miror Dindorfium non correxisse *ἐπὶ ξ έ ν ι α*, quod unice verum esse in ea re nunc satis constat.

In III. 5. quum manifesto vitiosum sit *τοσούτῳ ἂν πλεῖον καὶ εἰσάγοιτο [καὶ ἐξάγοιτο] καὶ ἐκπέμποιτο*, alii perperam *ἐκ-*

πέμποιτο tentaverunt, Dindorfius intellexit *καὶ ἐξάγοιτο* ex interpretamento irrepsisse. Xenophon protrita nimis fugitans *ἐκπέμποιτο* pervulgato *ἐξάγοιτο* substituit, quemadmodum et I. 7. dixerat: *προσάγεταί τε ὧν δεῖται καὶ ἀποπέμπεται ἃ βούλεται*, pro tralaticiis *εἰσάγεταί τε καὶ ἐξάγεται.*

In cap. IV. et passim *ἀργύρεια* non *ἀργύρια* scribendum esse et *ἔργα χρύσεια καὶ ἀργύρεια* Graece dici, non *ἀργύρια* aut *χρύσια*, nunc quidem satis certum est, et quis libros consulet ad constituendum utrum I an EI verior scriptura sit? Ostendimus diligenter alibi I pro EI aut IEI tralaticio librariorum errore in Codd. scribi solere, unde factum est ut tam saepe *'Ολύμπιον* pro *'Ολυμπίειον*, *'Ασκληπιόν* pro *'Ασκληπιεῖον* et sim. scribantur. Eiusdem rei luculentum exemplum est in hoc ipso libro V. 5: *ἡγεμονίας τε τοῦ ναυτικοῦ καὶ 'Ελληνοταμίας ἐτύχομεν*, ubi certa analogia docet *'Ελληνοταμιείας* verum esse, quod quum in — *μείας* abiisset, ut fere semper *ταμιεῖον* in *ταμεῖον* depravatur et *ὑγίεια* in *ὑγεία*, factum est ut forma omnibus nota *'Ελληνοταμίας* substitueretur. Quia nusquam alibi eiusdem honoris mentio recurrit depravata forma firmiter haesit. Verum restituisse Boeckhium annotavit ad Steph. Thes. Dindorfius.

In IV. 2. *ὅτι μὲν πάνυ παλαιὰ ἐνεργά ἐςι πᾶσι σαφές*, assentior iis qui *πάλαι* pro *παλαιά* reponendum esse censuerunt. Metalla *quae exercentur* proprie *ἐνεργὰ εἶναι* dicuntur. Scribae qui elisas vocales de suo explere assolent ΠΑΛΑΙΕΝΕΡΓΑ opinati sunt esse *παλαί' ἐνεργά*, itaque *παλαιὰ ἐνεργὰ* dederunt. Confirmat ipse Xenophon statim subiungens: *οὕτω δὲ πάλαι ὀρυττομένης τε καὶ ἐκφορουμένης τῆς ἀργυρίτιδος*, ex quo loco facile est eximere vetus mendum ex iis quae leguntur IV. 32: *τόσῳ πλείονα τἀγαθὰ εὑρήσουσί τε καὶ φορήσουσιν.* Intelliges quid dicat ubi emendaveris: *καὶ ἐκφορήσουσιν.*

Notavimus alibi solemnem confusionem trium participiorum *ἀφιέμενος*, *ἀφέμενος* et *ἀφειμένος*. Quis huius rei gnarus dubitet IV. 6. rescribere: *πολλοὶ ἀφέμενοι τοῦ τὴν γῆν ἐργάζεσθαι ἐπ' ἐμπορίας — τρέπονται*, pro *ἀφιέμενοι*?

Scioli manum agnosco IV. 6. ubi quum dixisset Xenophon: *ἀργυρῖτις δὲ ὅσῳ ἂν πλείων φαίνηται*, insulsissime additur: [*καὶ*

ἀργύριον πλεῖον γίγνηται]. Emendate in § 10. legitur: *χρυσίον ὅταν πολὺ παραφανῇ αὐτὸ μὲν ἀτιμότερον γίγνεται, τὸ δὲ ἀργύριον τιμιώτερον ποιεῖ.*

In § 9: *ὅταν νοσήσωσι πόλεις ἢ ἀφορίαις καρπῶν ἢ πολέμῳ*, restituerim *ἢ ἀφορίᾳ καρπῶν*. Errorem peperit sequens ΙΚΑΡ-ΠΩΝ. *Unum* tantum est *ἀφορίας* genus, quamobrem pluralis *ἀφορίαι* suspicionem movet, praesertim quum *πολέμῳ*, non *πολέμοις*, sequatur. Contra in II. 2. *ὅσα — ἀτιμίας δοκεῖ τοῖς μετοίκοις παρέχειν* errarunt graviter qui *τι* addendum putaverunt: »*alioquin ἀτιμίαν dixisset Xenophon*" Schneiderus. Non enim *ἀτιμίας τι παρέχειν* Graecum est, sed *ἀτιμίαν τινά*, et plura erant *ἀτιμίας* genera, quibus *οἱ μέτοικοι* a civibus optimo iure distinguebantur.

Insiticia praepositio expellenda est IV. 13. *ἀπ' αὐτῶν μὲν οὖν ἔγωγε [ἀφ'] ὧν μέλλω λέγειν οὐδέν τι ἀξιῶ θαυμάζεσθαι.* Unusquisque admonitus male repetitum esse *ἀπό* sentiet.

Reperta vera lectio est sed non recepta IV. 14: *Νικίας — χιλίους ἀνθρώπους Σωσίᾳ τῷ Θρᾳκὶ ἐξεμίσθωσεν ἐφ' ᾧ ὀβολὸν μὲν ἀτελῆ ἑκάστου τῆς ἡμέρας ἀποδιδόναι, τὸν δ' ἀριθμὸν ἴσους ἀεὶ παρεῖχεν.* Quod Leunclavius reponebat *παρέχειν* ipsa compositio loci necessario requirit: *ἀποδιδόναι μέν — παρέχειν δέ.*

Ut una litera transposita *παρεῖχεν* ex *παρέχειν* prodiit, sic IV. 21: *οὐκοῦν μέχρι μὲν τούτου δυνατὸν φανεῖται τῇ πόλει* emendandum est *δυνατὸν φαίνεται*. Satis se id quidem demonstrasse Xenophon arbitrabatur.

Frequentissimi mendi novum exemplum occurrit IV. 21: *προσκειμένης ζημίας τῷ τε πωλοῦντι καὶ τῷ ἐξάγοντι*, nam vera scriptura est *προκειμένης*. Graecum est *προτιθέναι ζημίαν* et *ζημία πρόκειται*, ut Latine *proponere poenam* et *poena proposita* esse dicitur. Saepe in talibus scribae titubant, ut apud Thucyd. III. 44: *ξυμφέρον ἔσεσθαι θάνατον ζημίαν προθεῖσιν*, ubi pars librorum perperam *προσθεῖσιν* exhibet. Recte apud Thucydidem in eadem re *πρόκειται* servatum est cap. 45: *ἐν οὖν ταῖς πόλεσι πολλῶν θανάτου ζημία πρόκειται καὶ οὐκ ἴσων τῷδε ἀλλ' ἐλασσόνων ἁμαρτημάτων*, sed is locus alio mendi genere laborat. Quoniam enim certo Graecorum usu dicitur *θάνατος ἡ ζημία* et *θάνατον* (non *θανάτου*) *ζη-*

μίαν προτιθέναι, sequitur θάνατος (non θανάτου) ζημία πρόκειται Graece dici et a Thucydide dictum esse.

In IV. 22: εἰ δέ τις τοῦτ' ἐνθυμεῖται ὡς ἐπειδὰν πολλοὶ ἐργάται γένωνται πολλοὶ φανοῦνται καὶ οἱ μισθωσόμενοι, ita demum intelliges quid dicat Xenophon si pro ὡς reposueris πῶς. Suspicatur enim fore qui ita secum cogitent: πῶς καὶ οἱ μισθωσόμενοι πολλοὶ φανοῦνται; quae dubitantis oratio est et obiicientis.

Contra sententiam legitur IV. 23: ἀπό γε μὴν τούτου τοῦ ἀριθμοῦ ἣν ὀβολὸν ἕκαϛος ἀτελῆ τῆς ἡμέρας φέρῃ ἡ μὲν πρόσοδος ἑξήκοντα τάλαντα τοῦ ἐνιαυτοῦ. Nempe ὀβολὸν φέρειν τῆς ἡμέρας est *merere* in diem obolum, ut notum est et multis exemplis supra ostendimus. Φέρειν ὀβολόν, δύ' ὀβολώ, τριώβολον, δραχμήν, δύο δραχμάς et similia omnia constanter ab omnibus dicuntur de *mercede* aut *stipendio*, quod quis *mereat*, ut μισθὸν φέρειν. Certa et indubitata res est. Quid igitur hoc loco faciemus? Retrahemus e fuga praepositionem, cuius sigla saepissime sequiorum temporum scribas in errorem impulit, et scribemus: ἣ ὀβολὸν ἕκαϛος τῆς ἡμέρας ἀτελῆ προσφέρῃ. Hoc enim verbum est, quo in tali re utuntur omnes quodque verbo προσιέναι et nomini πρόσοδος respondet. Tanta est ubique exemplorum frequentia ut vix opus sit unum et alterum apponere. In hoc ipso libello IV. 15. simillimus locus est: ἐγένετο δὲ καὶ Ἱππονίκῳ ἑξακόσια ἀνδράποδα, ἃ προσέφερε μνᾶν ἀτελῆ τῆς ἡμέρας. Cur πρός excidere soleat saepius ostendimus: in *rep. Lacedaem.* I. 9. videbis necessarium προσλαμβάνειν in λαμβάνειν apud Stobaeum depravatum esse. Sic et apud Demosthenem pag. 1168, 23: ἐξαίφνης λόγον μοι προσφέρει, in aliis vitiose φέρει legitur, et est hoc vitium admodum frequens, ut saepius ostendimus.

In IV. 31: οὐδενὶ τῶν παρεληλυθότων ἐοικός, verum esse videtur ἔοικεν. Non est ferenda in § 41. forma ἐννοησάτωσαν, neque V. 5. utrobique Atticum ἐννοησάντων repone, quod quam facile in vitium flectatur saepe monuimus. In IV. 41. ne legitur quidem in Codd. ἐννοησάτωσαν, sed ἐννοησάτω. In § 46. repetita syllaba scribendum: πῶς δὲ καὶ ὁρμήσειαν (ἂν) ποτε πολέμιοι πρὸς τὰ μέταλλα; In § 47. correxerim εἰκὸς αὐτοὺς ἀπολέσθαι, pro ἀπόλλυσθαι.

In V. 1: σαφὲς δοκεῖ εἶναι, ὡς — [ὅτι], reseca inutilem voculam a sciolo insertam: deinde cogita quo sensu dicatur: εἰ μέλλουσι πᾶσαι αἱ πρόσοδοι ἐκ πόλεως προσιέναι, εἰρήνην δεῖ ὑπάρχειν. Intelligisne quid sit ἐκ πόλεως? Non opinor: nam pleraque aliunde redibant. Emenda: εἰ μέλλουσι πᾶσαι αἱ πρόσοδοι ἔκπλεῳ προσιέναι. Frequentissime Xenophon utitur adiectivo ἔκπλεως, in quo *copiae* et *abundantiae* notio inest, veluti τἀπιτήδεια πάντα ἔκπλεῳ ἔχειν, et sim. Quid lateat V. 2. in verbis: ὡς ἐμῇ δόξῃ παραγγεμωσκοποῦσιν frustra quaesivi. Neque magis excogitare potui quid tandem Xenophon cogitaverit et dixerit pro iis, quae nunc V. 3. leguntur: οἱ δὲ γνώμῃ καὶ ἀργυρίῳ δυνάμενοι χρηματίζεσθαι. Contra nihil est facilius quam eximere scripturae vitium ex V. 11: πῶς ἂν ἄμεινον ταῦτα κριθείη ἢ εἴ τις τὰ προγεγενημένα ἔτι ἀνασκοποίη τῇ πόλει πῶς ἀποβέβηκεν; quis enim statim admonitus non concedet ἐπανασκοποίη pro ἔτι ἀνασκοποίη esse reponendum? Tum in § 12. corrige ἐκλιπούσας pro ἐκλειπούσας. In § 13. foeda corruptela sententiam verborum prorsus obscuravit. In libris est: πολὺ θᾶττον ἂν τιμωροίμεθα αὐτούς, εἰ μηδένα παρέχοιμεν ἀδικοῦντα, οὐδένα γὰρ ἂν ἔχοιεν σύμμαχον. Luce clarior locus erit sic emendatus: εἰ μηδένα ὑπάρχοιμεν ἀδικοῦντες. Saepe vidi ὑπάρχω et παρέχω inter se confundi. Postquam ὑπάρχοιμεν in παρέχοιμεν abiit error errorem peperit et aut ἀδικοῦν male expletum est, aut ἀδικοῦντες a levi correctore ad verbum praecedens est accommodatum. Quam usitatum sit ita dicere ὑπάρχω ἀδικῶν, ὑπάρχω ἄδικα ποιῶν et sim. in priore parte satis demonstravimus: itaque nunc verbum non amplius addo.

Utar tantum uno huius libelli loco ad emendanda verba Plutarchi in Pericle cap. 13: ὁ δὲ Φειδίας εἰργάζετο τῆς θεοῦ τὸ χρυσοῦν ἕδος καὶ τούτου δημιουργὸς ἐν τῇ στήλῃ εἶναι γέγραπται: quid sit legendum pro εἶναι γέγραπται ostendent haec Xenophontis III. 11: εἰ μέλλοιεν ἀναγραφήσεσθαι εὐεργέται εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον, nempe δημιουργὸς ἐν τῇ στήλῃ ἀναγέγραπται, quod in tali re certum et necessarium verbum est. Contrario errore scribitur ibid. cap. 34: τοὺς πολλοὺς διανομαῖς χρημάτων ἀνελάμβανε καὶ κληρουχίας ἀνέγραφεν, emenda ἔγραφεν.

Tres supersunt libri Xenophontei, quibus quam diligentissime relectis et hic illic emendatis has Novas Lectiones concludam. Incipiam ab eo libello, qui Κυνηγετικός inscribitur et, ut mihi quidem videtur, ante reliquos omnes a Xenophonte scriptus est. Spirat enim totus liber fervorem quemdam iuvenilis animi θυμοειδοῦς τε καὶ ἐρωτικοῦ et in iis quae amet et admiretur modum nullum servantis. Multum esse in venatione boni etiam qui ea non utimur facile credimus, verum ille tantis eam laudibus in coelum extollens ut omnium virtutum principium ac firmamentum esse dicat modum excedere videtur. In ea re satis pueriliter fabulosis quibusdam heroum exemplis abutitur ὅτ, τι κεν ἐπ' ἀκαιρίμαν γλῶσσαν ἔλθῃ confidenter affirmans. Quos minime putasses novi repente venatores existunt, in his Aesculapius et Palamedes. Noli credere Palamedem Ulyssis scelere interemtum, nam quomodo bonus venator id committere potuit? ἐτελεύτησε δὲ (Παλαμήδης) οὐχ ὑφ' ὧν οἴονταί τινες. — κακοὶ δὲ ἔπραξαν τὸ ἔργον. Puerilis propemodum candor est talia sic asseverantis. Eiusdem candoris est quod scribit de ipsa Virtute res humanas omnes inspectante XIII. 19. sqq. Ἐρωτικόν τινα agnosces ibid. § 20. et melius etiam in lepidissimo loco V. 3: οὕτω δ' ἐπίχαρί ἐστι τὸ θηρίον (lepus) ὥστε οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἂν ἰδὼν ἰχνευόμενον, εὑρισκόμενον, μεταθεόμενον, ἁλισκόμενον ἐπιλάθοιτ' ἂν εἴ του ἐρῴη. Laudavit haec Plutarchus in libro *non posse suaviter vivi secundum Epicurum* p. 1096. C, cuius verba describam, ut mendo liberem: τὸ τοῦ Ξενοφῶντος ἐκεῖνό μοι δοκοῦσι καὶ τὸν ἔρωτα ποιεῖν ἐπιλανθάνεσθαι, τοσοῦτον ἡδονῇ κρατοῦσιν, nempe pro τὸν ἔρωτα perspicuum esse arbitror emendari oportere: καὶ τὸν ἐρῶντα ποιεῖν ἐπιλανθάνεσθαι.

In ipso libello Atticae dictionis sinceritas passim vitiata est, in quibus sequiores antiquum dicendi genus ad suam loquendi consuetudinem accommodarunt. Non agnosco Xenophontem in formis imperativi ἰχνευέτωσαν, ποιείτωσαν, διωκέτωσαν, μεταθείτωσαν, ἐχέτωσαν et ὑφείσθωσαν et ἀγέσθωσαν, quae Macedonicae aetatis sunt. Qui ἐγρηγόρησαν alibi Xenophonti obtruserunt pro ἐγρηγόρεσαν et putabant inepti γρηγορεῖν et ἐγρηγορεῖν pro ἐγρηγορέναι a Xenophonte scribi potuisse, iidem V. 11. ἐγρηγορῇ dederunt pro καὶ ὅταν μὲν ἐγρηγόρῃ. Iisdem tribuo

X. 9. formam ἐςήξεται. Veteres ἐςήξει dicebànt, sequiores ἐςήξεται, quemadmodi illi τεθνήξω dicebant, hi τεθνήξομαι, unde solemnis in libris harum formarum confusio nata est.

Suspectum est quoque X. 18: περιεπίμπρα, quia Attici πίμπρη et ἐπίμπρη solebant dicere. Graeculi ut ἱςᾶν pro ἱςάναι sic πιμπρᾶν pro πιμπράναι usurpabant, unde libris veteribus vitium et labes afferebatur. Πιμπρᾶν et πιμπρᾶσθαι apud Hesychium scribarum socordiae debentur et πιμπρᾶσθαι quidem pro πίμπρασθαι tralaticio errore scriptum est, ut κρεμᾶσθαι, κιχρᾶσθαι aliaque. Πιμπρᾶν in πιμπράναι corrigendum est. Ex huius pervulgati erroris observatione reperiri potest certa loci Theophrastei emendatio in Charact. V. 4: — κτήσασθαι — αὐλίδιον παλαιςρικὸν κόνιν ἔχον καὶ σφαιριςήριον. καὶ τοῦτο περιιὼν χρᾶν ἀεὶ τοῖς φιλοσόφοις, τοῖς σοφιςαῖς, τοῖς ὁπλομάχοις, τοῖς ἁρμονικοῖς ἐπιδείκνυσθαι. Emenda: περιιὼν κιχράναι τοῖς φιλοσόφοις κτέ. Athenienses enim constanter κίχρημι dicebant et κίχραμαι. Periit in ΚΙΧΡΑΝΑΙ prima syllaba et sic ΧΡΑΝΑΙ in χρᾶν ἀεί abiit. Vitiose legitur κιχρᾶσθαι in Codice Palatino in notatione αἰσχροκερδείας fin.: καὶ παρὰ τῶν γνωρίμων τοιαῦτα κιχρᾶσθαι, ἃ μήτ' ἂν ἀπαιτῆσαι μήτ' ἂν ἀποδιδόντων ταχέως ἄν τις κομίσαιτο, ubi verum est κίχρασθαι et ἀποδιδόντος pro ἀποδιδόντων. In priore Theophrasti loco etiam aliud vocabulum est capite truncatum: καὶ τοῦτο περιιὼν κιχράναι τοῖς φιλοσόφοις — ἐπιδείκνυσθαι. Hoc recte dictum esset εἰ ἔμελλον οἱ φιλόσοφοι τὸ αὐλίδιον αὐτὸ ἐπιδείκνυσθαι, nunc quia satis certum est αὐτοὺς μέλλειν ἐν τῷ αὐλιδίῳ ἐπιδείκνυσθαι τὴν ἑαυτῶν σοφίαν fieri non potest quin Theophrastus scripserit: καὶ τοῦτο περιιὼν κιχράναι τοῖς φιλοσόφοις — ἐνεπιδείκνυσθαι. Sed ad Xenophontem revertor.

Non est ab ipso Xenophonte profecta forma πεντασπίθαμοι II. 4. et 7, neque πενταπάλαιςον IX. 14, neque πενταπαλαίςους X. 3, neque VII. 6. ὀκταμήνους. Scripserat de more popularium πεντεσπίθαμοι et πεντεπάλαιςον et ὀκτωμήνους, de qua Atheniensium consuetudine alio loco complura notavimus. Scribae sunt ad suum loquendi morem εὐεπίφοροι et sic formae antiquae pereunt. In Sophoclis fragmento 393 Nauckii:

καὶ πεσσὰ πεντάγραμμα καὶ κύβων βολάς,

probae scripturae manifesta vestigia servat Hesychianum: Πεσ-

σὰ πέντε γράμματα, unde πεσσὰ πεντέγραμμα receptum oportuit. Πενταλιθίζειν affert Pollux IX. 126. sed recte admonet Photius v. Πεντελιθίζειν: διὰ τοῦ ε γράφουσιν, iam tum pervulgatum errorem castigans. Multis aliis locis eodem remedio utendum, sed eximenda est Attica forma ex Sapphus fragmento apud Hephaestionem pag. 41. σάμβαλα πεντεβόηα. Quia constat Aeolos non πέντε sed πέμπε dixisse, Sappho non hoc sed πεμπεβόηα dedisse intelligitur.

Turbarunt librarii in III. 3. ubi pessime scripserunt: αἱ δὲ ἄρρινοι (κύνες) μόλις καὶ ὀλιγάκις αἰσθάνονται τοῦ λαγώ. Nempe e nomine ῥίς nascuntur adiectiva εὔρις, ἄρρις et sim. non εὔρινος, ἄρρινος cet. quae ex certissima antiqui sermonis analogia ex ῥινός non ex ῥίς formata sunt. Eodem modo Veteres εὔθριξ tantum usurpabant et ξανθόθριξ et πυρρόθριξ et similia omnia. Sequiorum demum temporum scriptores, ut εὔρινος pro εὔρις negligenter admodum usurpabant, sic et πυρρότριχος pro πυρρόθριξ aliaque ad eundem modum. Theocritus VIII. 3:

Ἄμφω τώδ' ἤτην πυρροτρίχω, ἄμφω ἀνάβω.

ubi dixisset poëta antiquior ἤστην πυρρότριχες. In Xenophontis libro scribae εὔρινες constanter emendate scriptum servarunt et ἄρρινες, ut III. 3: ἄψυχοι, ἄρρινες, οὐκ εὔποδες, praeterquam hoc uno loco ubi ad aequalium συνήθειαν aberrarunt, quod ubi perspexeris Xenophonti suum ἄρρινες restitues et in noto loco Sophoclis Aiac. 6:

εὖ δέ σ' ἐκφέρει
κυνὸς Λακαίνης ὥς τις εὔρινος βάσις,

flocci non facies eos, qui εὔρινος, quod Sophocles cum κυνὸς Λακαίνης coniunxerat, pessime cum βάσις coniungi posse opinati sunt.

Simillimi generis vitium commissum est V. 17. in verbis: οἱ δ' ἐπὶ πάντας τοὺς τόπους πλανῆται χαλεποὶ πρὸς τοὺς δρόμους. Vera lectio est πλάνητες: Attici enim πλάνητας appellabant *errones* et *erraticos*, non πλανήτας. Πλανήτης Tragicorum est et post multa saecula Graeculorum, qui multa vocabula poëtica ἀπειροκάλως recoxerunt. Quamquam saepe libri variant et saepe ex sequiorum usu depravati sunt, tamen facile intelligitur πλάνης, non πλανήτης, in usu olim fuisse. Dicebant olim omnes constanter οἱ πλάνητες ἀστέρες (ut hoc

utar), non οἱ πλανῆται. Scribae, quibus solemne erat πλανῆται et audire et dicere, primum accentus in ΠΛΑΝΗΤΩΝ et ΠΛΑΝΗΤΑΣ prave ponentes pro πλανήτων et πλάνητας vitiose πλανητῶν et πλανήτας describebant: iidem apud Stobaeum Floril. 48, 64 et 103, 26. πλανᾶτες ἀςέρες dederunt, quod Meinekius correxit, deinde ΠΛΑΝΗΤΕΣ quoque in πλανῆται depravabant. In ἄνθρωπος πλάνης, βίος πλάνης et sim. errari in libris non solet: πλάνητες quoque (nonnumquam πλανῆτες scriptum, tam prave ac si quis πενῆτες vellet scribere) passim sine mendo evasit: itaque nulla est dubitatio quin in Platonis loco de Rep. II. p. 371. D: τοὺς δὲ πλανήτας ἐπὶ τὰς πόλεις ἐμπόρους καλοῦμεν, vera scriptura sit πλάνητας, et semel animadversa mendi origine πλάνητες, πλανήτων, cet. in antiquorum libris ubique reponi oporteat.

Notavimus iam alibi de antiquo verbo ΜΑΛΚΙΩ μαλκίω, in quo ubique vitiando scribarum natio conspiravit. Namque aut μαλκιῶ, μαλκιῶν, μαλκιῶσα dare solent pro μαλκίω, μαλκίων, μαλκίουσα, (eodem erroris genere quo μηνιᾶν, μηνιῶν, μηνιῶσα sequioribus usitata sunt pro μηνίειν, μηνίων, μηνίουσα antiquorum), aut, quasi a μαλακός formata forent, α de suo inserunt μαλακιῶ scribentes et μαλακιῶν et μαλακιῶσα. Non miraberis igitur V. 2. in libris esse μαλακιῶσαι τὰς ῥῖνας, nec probabis qui μαλκιῶσαι reponunt, nam μαλκίουσαι unice verum est.

Iterum vetus forma Attica expulsa est IV. 6: ἐν τόποις ψιλοῖς, ξηροῖς, προσηλίοις τοῦ ἄςρου ἐπιόντος, et V. 9: ὅταν μὲν ἡ ψύχη ἐν εὐδιεινοῖς, ὅταν δὲ καύματα ἐν παλισκίοις, τὸ δὲ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον ἐν προσηλίοις. Xenophon utrobique scripserat προσείλοις pro προσηλίοις. Diximus de ea solemni confusione iam antea. Attici εἵλην *solis aestum* appellant, et hinc ἄειλος, εὔειλος et πρόσειλος formabant, quibus Graeculi ἀήλιος substituunt et εὐήλιος et προσήλιος, nonnumquam etiam peius πρόσηλος. Aeschylus quum dixisset in Prometheo vs. 449:

οὔτε πλινθυφεῖς | δόμους προσείλους ἦσαν,

librarii dederunt προσήλους et ἴσαν, quibus in ea re tantumdem ubique credendum.

Vitiosa forma est quae legitur VI. 20: πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις

κελεύμασιν et § 24. χρώμενον τοῖς αὐτοῖς ἐγκελεύμασιν Graecum est κέλευσμα et ἐγκέλευσμα, ut κελευςής. Dominatur in talibus usus, qui eo esse solet certior quo frequentius vocabulum quodque occurrit. In nonnullis Graeculorum consuetudo ab antiquis dissidens admiscet falsa veris. Ἐπαύσθην dicebant Veteres: illi ἐπαύθην. Quoties igitur male παυθῆναι irrepsit! Sic κεκέλευσμαι et ἐκελεύσθην antiqua sunt et κέλευσμα, ἐγκέλευσμα, dissident Graeculi, itaque passim variat scriptura. In κελευςής perduravit consuetudo vetus, itaque eadem ubique lectio constat.

Eadem causa est, cur tam saepe veteres ac probae formae κλινῆναι, κατακλινῆναι, ἐγκατακλινῆναι, συγκατακλινῆναι in libris vitiatae sint. Graeculi ἐκλίθην dicebant, idque ipsum saepissime de suo invexerunt, de qua re subinde diximus. Emenda igitur VIII. 3: ἀπορούμενος ὅπου κατακλινῇ pro κατακλιθῇ.

Sunt certae quaedam formae antiquae, quas plerisque locis videas in certa quaedam menda depravari, cuiusmodi est futurum ἀπερῶ, quod saepissime veluti ex compacto aut in ἀπαίρω aut in ἀπορῶ a scribis refingitur. Nesciebant Graeculi sequiores verbis ἀπαγορεύω, συναγορεύω, προσαγορεύω, ἀναγορεύω, προαγορεύω, καταγορεύω, ὑπαγορεύω futurum esse ἀπερῶ, συνερῶ, προσερῶ, ἀνερῶ, προερῶ, κατερῶ, ὑπερῶ, et aoristum ἀπεῖπον cet. et perfectum ἀπείρηκα, ἀπείρημαι, ἀπερρήθην cet. sed ἀπαγορεύσω dicebant et ἀπηγόρευσα et ἀπηγόρευκα et ἀπηγόρευμαι et ἀπηγορεύθη cet. Hinc antiquas futuri formas multis modis corrumpunt. Ἐρῶ in αἴρω et αἱρῶ abit, ἀντερῶ in ἀνταίρω, συνερεῖν in συνεργεῖν, et ἀπερεῖν nonnumquam in ἀπαίρειν, sed saepius in ἀπορεῖν vidi depravari, veluti in XII. 2: ὅταν πορεύωνται ὁδοὺς χαλεπὰς οὐκ ἀπεροῦσιν, alii ἀποροῦσιν exhibent, et in Hipparchico III. 9: οἱ δὲ ἵπποι οὐκ ἀπεροῦσιν, in libris est ἀπαίρουσιν. In Platonis Cratylo p. 396. C: εἰ ἄρα ἀπερεῖ ἢ οὔ, sunt qui ἀπορεῖ servarunt, et passim ad eundem modum in libris Mss., nonnumquam et in editis emendatisque, erratum esse animadvertes.

Iuvat huius observationis, quae saepe inter legendum proderit, exempla compluscula expromere. Συνερεῖν in συναίρειν corruptum est in optimo S. apud Demosthenem p. 457, 5. et

503, 19. et 434, 10. Ibid. p. 414, 23. in A. pro συνερῶν est συναίρων. Contra apud Demosth. p. 605, 28. δεήσεσθαι καὶ συνερεῖν S. exhibet συνεργεῖν, et in Lysiae orat. XII. 86. in libris est τῶν ξυνεργούντων αὐτοῖς ἄξιον θαυμάζειν, ubi Reiskius verum vidit ξυνερούντων emendans. Dindorfius, qui in Thes. L. G. Συναγορεύω et Συνερέω, συνείρηκα et Συνεῖπον tribus locis disiunxit et idem in caeteris omnibus verbi ἀγορεύω compositis fecit, in v. Συνερέω attulit Iuliani locum p. 32. C: Φίλοις συνεργεῖν ἐπαγγειλάμενοι, ubi Wyttenbachius optionem facit inter συνερεῖν et συνηγορεῖν. Quis punctum temporis dubitabit quin συνερεῖν unice verum sit? Etiam συνερεῖν et συνηγορεῖν vidi confundi, nempe scribae pro συνεροῦντας substituunt συνηγοροῦντας, ut apud Demosthenem p. 1234, 2: τοιούτους τοίνυν τοὺς συνηγοροῦντας αὐτοῖς παρεσκευασμένοι, ubi veram scripturam τοὺς συνεροῦντας a Codice A. gratus accipio. Recte scriptum est p. 849, 9: εἰδὼς συνεροῦντ' αὐτῷ τὴν δίκην. Aliud genus mendi irrepsit apud Demosthenem p. 443, 2: ὅπως συνερεῖ [καὶ συναγωνιεῖται] τῷ μιαρῷ Φιλοκράτει, ubi duo verba interpolata sunt a Graeculis, quibus συνερεῖ erat inusitatum. Eodem modo in Aeschinis loco, de quo ad Hyperidis λόγον ἐπιτάφιον diximus, quum esset in libris vetustis ΤΙΠΟΤΑΝΕΡΕΙ, τί ποτ' ἀνερεῖ (ὁ κῆρυξ); quum imperite descripsissent: τί ποτ' ἂν ἐρεῖ; de suo addidit magistellus: ἢ τί φθέγξεται; Similiter videbis προερῶν in προαίρων, προσερῶν in προσαιρῶν depravari caeteraque composita ad eundem modum. Ὑπερῶ verba praeibo (quod verbi ὑπαγορεύω futurum est apud veteres) apud Ammonium de D. V. p. 140. sic corruptum est: ἐγὼ δὲ ὑπαίρω τὸν ὅρκον, ἀντὶ τοῦ προαίρω. Aristophanes, cuius haec verba sunt, dederat:

ἐγὼ δ' ὑπερῶ τὸν ὅρκον,

quod grammaticus non admodum accurate προερῶ erat interpretatus confundens ὑπαγορεύω et προαγορεύω. Nihil est autem frequentius quam ut futurum ἀπερῶ concipiat vitium. Ἀπερῶ aut in ἀπαίρω abire solet aut in ἀπορῶ, eaque sic passim inter se permiscentur, ut in unoquoque loco ipsa sententia quid verum sit sola monstret. Apud Isocratem legebatur in Antidosi § 274: ἀπορεῖν καὶ παύσεσθαι, quum Urbinas verum ἀπερεῖν obtulit. Apud Aristophanem in Equitt. vs. 677. Bek-

keri pro ἀποροῦσιν optimus Ravennas ἀπαίρουσιν exhibet sine sensu et contra metrum. Apud Thucydidem I. 121. pro ἀπεροῦσιν in aliis est ἀπαίρουσιν. In Platonis Philebo p. 67. B. Stallbaumius edidit: οὐ γὰρ δήπου σύγε ἀπαρεῖς πρότερος ἡμῶν: in libris est ἀπαίρεις, ἀπερεῖς et ἀπορεῖς, unde Badhamus rectissime ἀπερεῖς recepit. Sed ipse προαπερῶ, prius quam omnia expromam: in hoc ipso igitur finem faciam. Legebatur apud Aelianum in H. A. XIV. 11. προσαπαίρειν αὐτῷ ἵππῳ, ubi προαπερεῖν verum esse quid opus est dicere?

Inter se negligenter permisceri παθεῖν et μαθεῖν, τί παθών et τί μαθών, ἀπαθής et ἀμαθής multis exemplis constat. Eiusdemmodi mendum inquinat locum Xenophontis in Cyneget. VII. 10: μὴ τελευτῶσαι γίγνωνται ἔκκυνοι, πονηρὸν μάθημα, imo vero πάθημα, nam facile sentiet unusquisque canes hoc malum πάσχειν magis quam μανθάνειν. Saepe Veteres eleganter παθήματα et μαθήματα componunt, aut inter se opponunt, ut ipse Xenophon in Cyropaed. III. i. 17. Saepe eo nomine Xenophon utitur, ut de Re Equestri IX. 4: θυμοειδῆ ἵππον ὥσπερ ἄνθρωπον ταράττει τὰ ἐξαπιναῖα καὶ ὁράματα καὶ ἀκούσματα καὶ παθήματα, id est ὅ τι ἂν ἐξαίφνης καὶ ἴδωσι καὶ ἀκούσωσι καὶ πάθωσιν.

Novum veteris confusionis exemplum conspicitur XII. 12: αἱροῦνται διὰ τὴν αὑτῶν κακίαν ἀπολέσθαι μᾶλλον ἢ ἑτέρων ἀρετῇ σώζεσθαι, ubi ἀπόλλυσθαι reponendum est. Poterat Xenophon ἀπολέσθαι et σωθῆναι inter se componere, sed quod σώζεσθαι posuit indicio est praecessisse ἀπόλλυσθαι. Non dubitabis ubi cognoveris frequenter confundi ἀπόλλυσθαι — ἀπολέσθαι et ἀπολέσαι. Librarii qui ἀπολέσθαι concoquunt ubi sententia clamat ἀπολέσαι verum esse, multo facilius etiam ἀπόλλυσθαι et ἀπολέσθαι inter se permutant. Ἀπολέσθαι pro ἀπολεῖσθαι irrepsit apud Demosthenem p. 764, 15: οὐ δήπου μέλλων καταλύειν ὑμᾶς ἀλλὰ τοὐναντίον αὐτὸς ἐν ὑμῖν ἀπολέσθαι, ubi recipienda sunt ex libris A. Y. O. καταλύσειν et ἀπολεῖσθαι. In Hecataei fragmento apud Longinum qui dicitur περὶ ὕψους cap. 27: ὡς μὴ ὢν αὐτοί τε ἀπόλεσθε κἀμὲ τρώσετε ἐς ἄλλον τινὰ δῆμον ἀποίχεσθαι, emendandum est: ὅκως μὴ ὢν — ἀπολέεσθε — ἀποίχεσθε.

Atticum loquendi genus sero nati magistri interpolarunt V.

31: ἔστιν οὖν ἀδύνατον μὴ οὐκ εἶναι — ὑπερέλαφρον. τεκμήριον δέ [ὡς ἐλαφρόν ἐστιν]. ὅταν ἀτρέμα διαπορεύηται πηδᾷ. Expunge inficetum emblema et insere γάρ et sic habebis orationem Attico more compositam: τεκμήριον δέ· ὅταν γὰρ ἀτρέμα διαπορεύηται πηδᾷ, cuius passim et apud alios et apud Xenophontem exempla reperiuntur: σημεῖον δέ, μαρτύριον δέ, τεκμήριον δέ, et uno vocabulo interposito γάρ. Eodem mendo laborat Xenophontis locus de Re Equestri X. 4: οὕτως ἂν ἀπεργάζοιτο ποιεῖν τὸν ἵππον οἷοισπερ καὶ αὐτὸς ἥδεταί τε καὶ ἀγάλλεται. Τεκμήριον δέ [ὅτι τούτοις ἥδεται]. ὅταν γὰρ λυθεὶς θέῃ κτέ. ubi male feriatus aliquis emblema addidit, quo omisso unusquisque ex praecedentibus ὅτι τοῦτο ποιῶν ἥδεταί τε καὶ ἀγάλλεται multo melius cogitando supplebit. Incuria relictum est VI. 15: αἱ δ' ὑπὸ χαρᾶς καὶ μένους προιᾶσιν ἐξίλλουσαι τὰ ἴχνη, ubi προΐασιν erat scribendum. Turpi errore scribae ἴασιν et ἰᾶσιν permiscent, praesertim in compositis, eodemque modo in coniunctivis συνίωσιν et συνιῶσιν, ἀνίωσιν et ἀνιῶσιν, et similibus omnibus. Xenophon futurum προΐασιν dedit, ut in vicinia §. 16: δῆλον ποιήσουσιν et ἀφίξονται et ἐπιδραμοῦνται.

Idem mendum obsidet locum Dionis Chrysostomi Orat. XL. p. 175. Reisk.: οἱ δὲ μύρμηκες οὕτω πυκνοὶ βαδίζοντες — παρίασι καὶ βοηθοῦσιν ἀλλήλοις, ubi scribe παριᾶσι, quod est πάροδον διδόασιν, ut in eadem re dixit p. 178: οἱ μύρμηκες — παραχωροῦσιν αὐτοῖς καὶ τῶν ὁδῶν ἐκτρέπονται.

Accedo ad libellum περὶ ἱππικῆς, in quo legitur I. 1: Σίμων κατὰ τὸ Ἐλευσίνιον Ἀθήνησιν ἵππον χαλκοῦν ἀνέθηκεν, sed restituendus est verus verborum ordo in hunc modum: κατὰ τὸ Ἀθήνησιν Ἐλευσίνιον. Duo enim erant in Attica Ἐλευσίνια, τὸ μὲν Ἐλευσῖνι, τὸ δὲ Ἀθήνησιν ἐν τῇ ἀγορᾷ, vide Hipparchic. III. 2. Dicendum igitur est aut τὸ Ἀθήνησιν Ἐλευσίνιον aut τὸ Ἐλευσίνιον τὸ Ἀθήνησιν, sed illud est longe usitatius. Apud Lysiam in Orat. VI. 4. vera lectio mihi haec esse videtur: θυσίας θύσει καὶ εὐχὰς εὔξεται κατὰ τὰ πάτρια τὰ μὲν ἐν τῷ ἐνθάδε Ἐλευσινίῳ, τὰ δ' ἐν τῷ Ἐλευσῖνι. In libris est: ἐνθάδε Ἐλευσῖνι τὰ δὲ ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ ἱερῷ.

Futurum pro praesenti restituendum est ibid. in verbis: ὅσοις συνετύχομεν ταὐτὰ γνόντες ἐκείνῳ οὐκ ἐξαλείφομεν ἐκ τῶν ἡμετέρων, ἀλλὰ πολὺ ἥδιον παραδώσομεν αὐτὰ τοῖς φί-

λοις, perspicuum est enim ἐξαλείψομεν rescribi oportere. Saepe φ et ψ inter se permiscentur ut in ὄφεις — ὄψεις, φίλοι — ψιλοί: etiam alibi ἐξαλείφω et ἐξαλείψω vidi inter se permutata, veluti apud Demosthenem p. 1338, 10: ἀκούω τοίνυν αὐτοὺς μέλλειν ἐρήσεσθαι πῶς ἀπὸ τοῦ μηδ' ἐγγεγραμμένου ἀπαλείφουσιν, imo vero ἀπαλείψωσιν. Nempe in tali re πῶς non minus coniunctivi aoristum requirit ac si βούλει aut βούλεσθε esset additum: πῶς ἀπαλείψωμεν; aut πῶς βούλεσθε ἀπαλείψωμεν; quod in oratione indirecta retinendum esse nemo nescit.

Impedita et vitiosa est verborum compositio in I. 2: οὕτω καὶ ἵππου πολεμιστηρίου οὐδὲν ἂν ὄφελος εἴη οὐδ' εἰ τἄλλα πάντα ἀγαθὰ ἔχοι, κακόπους δ' εἴη. Recte procedent omnia ad hunc modum scripta: — εἴη εἰ τὰ μὲν ἄλλα πάντα ἀγαθὰ ἔχοι, κακόπους δ' εἴη.

Vetus scribendi vitium insidet loco I. 8: οὐ γὰρ ἐγκάμπτοντες ἀλλ' ἐκτείνοντες τὸν τράχηλον, nam συγκάμπτοντες a Xenophontis manu profectum est. Difficile est in multis libris Mss. discernere utrum ἐν an σύν, ἐγ — an συγ — scriptum sit, nisi quis hoc agit et quid quoque loco requiratur cogitat. Scribae nihil cogitare soliti perpetuo haec confundunt, cuius confusionis permulta vel in uno Xenophonte exempla sunt, ut in Hipparchico I. 18: συγκαλέσαντα δὲ χρὴ τοὺς ἱππέας συμβουλεῦσαι αὐτοῖς μελετᾶν, in libris est absurda lectio ἐγκαλέσαντα. Mihi omnino verbum ἐγκάμπτω nullum umquam fuisse videtur, sed sicubi in libris occurrit vitio natum esse ex συγκάμπτω. Praeterquam ex hoc uno Xenophontis loco affertur ex Eunapio p. 197: τῶν γοῦν γραφόντων τὰ ἄκρα δακτύλων ὑπὸ τῆς ἀλήκτου μελέτης καὶ χρήσεως ἐνεκέκαμπτο, sed iam antea admonuimus τὰ ἄκρα (τῶν) δακτύλων et συνεκέκαμπτο emendari oportere. Quod e Galeni Lex. Hippocrat. ἐγκεκαμμένοι de unguibus dictum enotatur quis ambigit quin συγκεκαμμένοι unice sit verum? Συγκάμπτειν de digitis, unguibus, manu, crure, cervice sim. usitatissimum est. Omnem scrupulum eximet locus Xenophontis in hoc ipso libello XII. 5. ubi eodem plane modo συγκάμπτειν et ἐκτείνειν inter se opponuntur: καὶ ἐκτείνεται δὲ (ἡ χεὶρ) καὶ συγκάμπτεται. Confidenter igitur corrigemus: οὐ γὰρ συγκάμπτοντες ἀλλ' ἐκτείνοντες, et formam ἐγκάμπτω, sicubi forte recurret, eiusdem monetae

esse existimabimus atque *συγκάμπτω*, quod a scribis solet genuinae formae *συγκάπτω* substitui, qui contrario errore Atticorum *κάπτω*, *ἀνακάπτω* et *ἐγκάπτω* in *κάμπτω*, *ἀνακάμπτω*, *ἐγκάμπτω* deformare assolent.

Miro errore sed minime infrequenti laborat locus II. 1: *ὅπως γε μὴν δεῖ πωλεύειν δοκεῖ ἡμῖν γραπτέον εἶναι.* Plane contrarium Xenophon dixerat: *οὐ δοκεῖ ἡμῖν γραπτέον εἶναι.* Lege modo quae sequuntur et rem manifestam esse videbis. Haerebis etiam in vicinis: *πολὺ δὲ κρεῖττον τοῦ πωλοδάμνην εἶναι τῷ μὲν νέῳ εὐεξίας τε ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἑαυτοῦ καὶ ἱππικῆς ἢ ἐπιςαμένῳ ἤδη ἱππάζεσθαι μελετᾶν, τῷ δὲ πρεσβυτέρῳ τοῦ τε οἴκου καὶ τῶν φίλων καὶ τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν πολεμικῶν μᾶλλον ἢ ἀμφὶ πώλευσιν διατρίβειν.* Miro errore lapsus est Schneiderus annotans: »*ἱππικῆς* i. e. *τῆς τοῦ ἵππου.*" quasi vero *ἱππικὴ εὐεξία* aut eo sensu aut ullo alio sensu Graece dici posset. Hoc video Xenophontem dicere: *satius esse iuveni equitandi artem addiscere aut ubi eam satis didicerit in ea se exercere*, sed quibus verbis id dixerit non reperio. Sana esse videntur *ἢ ἐπιςαμένῳ ἤδη ἱππάζεσθαι μελετᾶν*, sed quod praecedere necessario debuit *satius esse equitandi artem addiscere*, id vero ex verbis Graecis elici non potest: namque *ἱππικῆς ἐπιμελεῖσθαι* nullo pacto significare poterit umquam *περὶ ἱππικὴν σπουδάζειν* aut *ἱππεύειν μανθάνειν.* Deinde quod sequitur *τοῦ τε οἴκου* — *πολεμικῶν* videri possit suspensum esse ex verbo *ἐπιμελεῖσθαι*, sed fieri id non potest propter interpositum *ἢ* — *μελετᾶν.* Videant alii quomodo haec expediant.

In II. 2. *ὥσπερ τὸν παῖδα ὅταν ἐπὶ τέχνην ἐκδῷ*, suspicor *ἐπὶ τέχνῃ* veram lectionem esse, eodem sensu dictum quo in *μανθάνειν ἐπὶ τέχνῃ*, *ἐπὶ τέχνῃ διδάσκεσθαι* et sim. Plato in Protagora p. 312. B; *οὐκ ἐπὶ τέχνῃ ἔμαθες ὡς δημιουργὸς ἐσόμενος ἀλλ' ἐπὶ παιδείᾳ*, et p. 315. A: *Ἀντίμοιρος εὐδοκιμεῖ μάλιςα τῶν Πρωταγόρου μαθητῶν καὶ ἐπὶ τέχνῃ μανθάνει, ὡς σοφιςὴς ἐσόμενος.* Lex est Solonis apud Plutarch. Sol. 24. qua Solon *οὐ δίδωσι πολίταις γενέσθαι πλὴν τοῖς πανεςίοις Ἀθήναζε μετοικιζομένοις ἐπὶ τέχνῃ.*

Nondum est reperta vera scriptura III. 11: *καὶ τἄλλα δινεύματα*, ubi Codd. *δὴ νεύματα* exhibent, in quo quid lateat non reperio, sed *δινεύματα* nullius pretii correctiuncula est

calidius recepta: post pauca scribe *ταὐτὰ ὅσαπερ* pro *ταῦτα*. In IV. 2: *ἀρχόμενα πάντα εὐιατότερα ἢ ἐπειδὰν ἐνσκιρρωθῇ τε καὶ ἐξαμαρτηθῇ τὰ νοσήματα*, non est sanum *ἐξαμαρτηθῇ*. Fieri potest ut *τὸ νόσημα ἐξημαρτήθη* significet *prava* aut *perversa* medicina morbo adhibita est, morbus *male curatus* est, sed satis apparet Xenophontem non hoc dicere, sed illud pervulgatum difficiliorem esse sanationem

quum mala per longas invaluere moras.

itaque huiusmodi quid indagandum est. In § 5. pro *κεχρῆσθαι ταῖς ὁπλαῖς* praesens requiro *χρῆσθαι*. Saepe haec confundi notum est.

Expunge articulum IV. 3: *κατὰ [τὸ] πρόσωπόν τε καὶ οὐράν*, quemadmodum enim *κατ' οὐράν* sic et *κατὰ πρόσωπον* usitatum est dicere, et in talibus articulus aut utrobique addendus est aut bis omittendus.

Homero relinquenda forma est, quae legitur VII. 2: *ἀλλ' ὑπερβησάτω ἐπὶ τὰς δεξιὰς πλευρὰς τὴν κνήμην*. *Βήσω* et *ἔβησα* linguae priscae Epicae fines non egrediuntur. In eorum locum apud omnes Graecos subierunt *βιβῶ* et *ἐβίβασα*, quamobrem *ὑπερβιβασάτω* Xenophonti reddendum esse censeo. Quod docet *ὁ ἀντα.ττικιστής* in Bekkeri Anecd. p. 85, 8: *ἐκβῆσαι φασὶ δεῖν λέγειν καὶ καταβῆσαι, οὐκ ἐκβιβάσαι*, et iterum p. 104, 4: *καταβιβάσαι οὔ φασι δεῖν λέγειν ἀλλὰ καταβῆσαι*, nunc quidem malesanos *'Αττικιστάς* iure castigat, nam nemo umquam Atticorum ista usurpavit umquam. Deinde libri de more dissentiunt in *καθέτω* et *καταθέτω*. Solent quidem saepissime *καθῆκε*, *καθεῖναι*, *καθείς* sim. corrumpi in *κατέθηκε*, *καταθεῖναι*, *καταθείς* cet. sed hoc loco *καταθέτω* verum esse videtur.

In § 5. quid tandem sibi vult articulus in his: *οὐ τὴν ὥσπερ ἐπὶ [τοῦ] δίφρου ἕδραν ἐπαινοῦμεν?* Quid sit *ἐπὶ δίφρου καθῆσθαι* novimus, sed quomodo *ἐπὶ τοῦ δίφρου καθῆσθαι* dici possit non intelligimus, quamobrem importunum *τοῦ* resecandum.

Mirificum quoddam compositum peperit scribarum oscitantia VII. 6: *σκληρὸν μὲν γὰρ ἔχων τὸ σκέλος εἰ προσκόψειέ τῳ προσκεκλασμένος ἂν εἴη*. Forma *προσκλᾶν* eorum errore nata est qui compendium male legerunt. Corrigendum est

κατακεκλασμένος. Verbum κατακλᾶν et rationem habet certam et usum, προσκλᾶν ab utroque damnatur.

Quae ubique permisceri solent βάλλειν et βαλεῖν, βάλλεσθαι et βαλέσθαι bis confusa esse in hoc libro certis indiciis deprehendes. VIII. 10: ἢν τὸ δόρυ εἰς τοὔπισθεν μ ε τ α β α λ λ ό μ ε ν ο ς ὑποχωρῇ tam male dictum est ac si quis *abiiciens* clypeum fugere diceretur: itaque μεταβαλόμενος repone. Alter locus est VIII. 7: ἧττον γὰρ ἂν ὑποδύοι ὁ ἵππος καὶ ἀ ν α β ά λ λ ο ι τὸν ἀναβάτην, ubi ἀναβάλοι verum esse sic optime intelliges quum animadverteris ὑποδύοι quoque in sermone Attico *aoristi* optativum esse, *praesentis* optativum esse non posse. Notandi sunt in his formis pervulgati quidam Grammaticorum et Lexicographorum errores. Pervulgatum est primum haec verba sic ponere: Ὑποδύω et ὑποδύομαι, Ἀναδύω et ἀναδύομαι, Διαδύω et διαδύομαι, Παραδύω et παραδύομαι cett. sed ὑποδύω, ἀναδύω, διαδύω, παραδύω cett. praesentis temporis forma in Grammaticorum cerebris nata est et eiusdem monetae est atque δῦμι, ὑπόδυμι cett. Itaque barbarum est quidquid ex illis formis commenticiis gignitur, ut ὑπέδυον, ὑπόδυε, ὑποδύειν, ὑποδύων, caeteraque quae nemo vidit et nemo videbit. Ὑποδύοιμι *aoristi* optativus est et ὑποδύω eiusdem aoristi est coniunctivus. Itaque ὑποδύῃς et ὑποδύῃ Graeca sunt, ὑποδύεις et ὑποδύει barbara; tertiam personam ὑποδύει dico, namque ὑποδύομαι, ὑ π ο- δ ύ ε ι optime habet. Res est simplex et perspicua: aoristus ἔδυν, ἀπέδυν, ἀνέδυν, διέδυν, ἐνέδυν, ἐξέδυν, κατέδυν, παρέδυν, ὑπέδυν cett. habet optativum δύοιμι, ἀποδύοιμι, ἀναδύοιμι cet. et coniunctivum δύω, ἀποδύω, ἀναδύω cet. Quidquid ex prisco ΔΥΩ compositum est habet notionem *intransitivam*, ut Grammaticorum pueri loquuntur, praeter haec quatuor: ἀποδύω, ἐνδύω, ἐκδύω et καταδύω, nam quintum περιδύω rarissimum est. Haec sola habent tempora triplicis formae:

Activae: ἀποδύω, — ἔδυον, — δυε, — δύοιμι, — δύω, — δύειν, — δύων, deinde ἀποδύσω, ἀπέδυσα et ἀποδέδυκα; similiterque in tribus reliquis ἐνδύσω, ἐκδύσω, καταδύσω cet.

Passivae: ἀποδύομαι, ἀποδέδυμαι, ἀπεδύθην et ἀποδυθήσομαι, similiterque ἐνδέδυμαι, ἐξεδύθην, καταδυθήσομαι, cet.

Mediae: ἀποδύομαι, ἀποδύσομαι, ἀπέδυν et ἀποδέδυκα. Hae formae omnes, quia ubique locorum frequentes occurrunt,

scriptorum testimoniis non indigent. In his *solis* igitur — δύω, — δύοιμι, — δύω, ῃς, ῃ, *praesentis* temporis esse possunt, et ἀποδύοιμι (ut hoc utar) aut *praesens* est verbi transitivi ἀποδύω, aut *aoristus* verbi medii ἀποδύομαι, ἀπέδυν. In his solis — δύειν et — δύων et — ἔδυον usitatae formae sunt. Thucyd. II. 91: ἡ Ἀττικὴ ναῦς τῇ [Λευκαδίᾳ] διωκούσῃ ἐμβάλλει μέσῃ καὶ καταδύει, ubi obiter expunge Λευκαδίᾳ, quod plane inutile est et Graecam compositionem vitiat. Demosthenes pag. 763, 26: οὐ γὰρ οἷός τ' εἴη πάντας ἐκδύειν, et saepe apud alios. Imperfectum ἐνέδυε pessime in ἐνέδυ depravatum est apud Charitonem V. 5. pag. 467, 41. Hirsch. καὶ ταῦθ' ἅμα λέγουσα ἐνέδυ καὶ ἐκόσμει τὴν Καλλιρρόην. Satis est apposuisse simillimum locum Xenophontis Cyrop. VI. IV. 3: ταῦτα δὲ λέγουσα ἅμα ἐνέδυε τὰ ὅπλα. Praeterea notandum est in his quatuor verbis perfectum formae activae et mediae *eandem* formam habere. Ἀποδέδυκα et aoristo ἀπέδυσα respondet et significat: alium *veste spoliavi*, et aoristo ἀπέδυν ut sit: ipse *vestem exui*. Illius significationis, quia admodum rara occurrit, testem produco Xenophontem in Anabasi V. VIII. 23: Κοτυωριτῶν πολλοὺς ἤδη ἀποδέδυκεν. Solent tria reliqua ἐνδέδυκα, ἐκδέδυκα et καταδέδυκα referri ad formas medias ἐνδύομαι *induo vestem*, ἐκδύομαι *pono vestem*, καταδύομαι *penitus in aliquem locum abdo me*, sed nihil impediebat Graecos quominus iisdem perfectis activa significatione uterentur, ut aoristis ἐνέδυσα, ἐξέδυσα et κατέδυσα. Simul intelligitur quid intersit inter ἐνδύς et ἐνδυθείς, ἐνδεδυκώς et ἐνδεδυμένος. Qui *ipse* vestem, ornatum, arma *induit* dicitur ἐνδεδυκὼς τὴν ἐσθῆτα, τὴν σκευήν, τὸν θώρακα sim. Qui *ab alio vestitur* aut *amicitur* ἐνδεδυμένος dicitur. Sic Socratem finxisse de marmore narrant ἐνδεδυμένας τὰς Χάριτας. substitue ἐνδεδυκυίας et ridicula oratio erit. Apertior etiam ea res est in ἀποδῦναι et ἀποδυθῆναι, ἐκδῦναι et ἐκδυθῆναι. Recte igitur de meretricula dixit alicubi Aristaenetus: ἐνδεδυμένη μὲν εὐπροσωποτάτη ἐστίν, ἐκδῦσα δὲ ὅλη πρόσωπον φαίνεται, illud enim servulae ornatrices fecerant, hoc *ipsa* fecit. Substitue passivum ἐκδυθεῖσα et coacta ac vim passa idem fecisse dicetur. Sic accipiendum σκοπεῖν τινὰ ἀποδύντα *ubi vestem* sponte *posuerit* in palaestra aut in balneo.

Sic ubi quem ad certamen vocabant ἀπόδυθι dicebant, ut in Menandri versiculo, quem supra emendavimus:

ἀπόδυθι ταχέως, Πάμφιλ', ἡμέτερος ὁ πλοῦς.

In reliquis omnibus compositis, quae permulta sunt, neque activa forma neque passiva apud Graecos in usu est. Utuntur *sola* forma media ὑποδύομαι, παραδύομαι, εἰσδύομαι, ἀναδύομαι, διαδύομαι cet. cuius haec tempora perinde apud omnes Veteres constanti usu teruntur: ὑποδύσομαι, ὑπέδυν et ὑποδέδυκα; ἀναδύσομαι, ἀνέδυν et ἀναδέδυκα; παραδύσομαι, παρέδυν et παραδέδυκα, et sic in caeteris omnibus. Nempe aoristus ἔδυν, ὑπέδυν, ἀνέδυν, παρέδυν, et perfectum δέδυκα, ὑποδέδυκα cet. referenda sunt ad formam *mediam*, quemadmodum ἔφυν et πέφυκα cum compositis ἀνέφυν, ἐξέφυν cet. respondent praesenti et futuro φύομαι et φύσομαι, ἀναφύσομαι, ἐκφύσομαι cet. et ἔστην, ἕστηκα habent praesens et futurum ἵσταμαι, στήσομαι. Sic et ἀπέσβην, ἀπέσβηκα respondent praesenti ἀποσβέννυμαι, et κατέσκλην, κατέσκληκα praesenti κατασκέλλομαι, et ἑάλων, ἑάλωκα praesenti ἁλίσκομαι. Sic igitur ἔδυν quoque et δέδυκα respondent ubique praesenti et futuro δύομαι et δύσομαι, et quia dicitur ὁ ἥλιος ἔδυ, πρὸ δύντος ἡλίου et ὁ ἥλιος κατέδυ sequitur Graecum esse δύεται ὁ ἥλιος et ὁ ἥλιος καταδύεται. In ea re frequentissime peccari video, quia olim omnes δῦναι ad δύω referebant ut φῦναι ad φύω, et sicubi ὑποδῦναι τὸ γῆρας legebatur putabant ὑποδύω et ὑποδύειν τὸ γῆρας esse Graecum. Vides foedissimam hanc esse barbariam ὑποδύειν pro ὑποδύεσθαι, et quae eiusdem generis sunt διαδύειν, παραδύειν cet. Huc tamen referebant Graeculi aoristi formas δύοιμι, ὑποδύοιμι et ὑποδύω, ὑποδύῃς, ὅταν καταδύῃ similesque. Si quando aoristi illas formas esse intelligebant aliud scribendi vitium committebant, quod in coniunctivis aoristi φῦναι fere perpetuum est, in iisdem formis a δῦναι ductis nonnumquam occurrit. Nempe φῦναι, ἐκφῦναι habent optativum φύοιμι, ἐκφύοιμι, et coniunctivum φύω, φύῃς, φύῃ, φύωσιν. Scribae tantum non ubique dare solent φυῇς, φυῇ, φυῶσιν, de qua re alibi abunde egimus. Eiusdemmodi vitium conspicitur apud Athenaeum p. 607. C: ὅταν παραδυῇ τὸ οἰνάριον, ubi rectissime Dindorfius παραδύῃ reposuit. Sequiores Graeculi ex formis φυῇς, φυῇ, φυῶσιν novam formam com-

menti sunt *ἐφύην*, *φυῆναι*, *φυείς*, qua sexcenties utuntur decepti fallaci analogia in *ἐῤῥύην*, *ῥυῆναι*, *ῥυείς*. *Ἔφυν* igitur plane in desuetudinem abiit, et multo etiam prius proba et antiqua forma *ἔδυν* cum compositis *ἐνέδυν* cet. usu excidere coepit. Procuderunt recentiores Graeci ex analogia aoristum *mediae* formae *ἐδυσάμην*, *ἐνεδυσάμην*, *ὑπεδυσάμην* cet. quum nescirent *ἔδυν*, *ἐνέδυν*, *ὑπέδυν* cet. in antiqua Graeci sermonis sanitate hoc ipso sensu fuisse usitata. Novi istius aoristi frequentissimus apud omnes usus est. Ubicumque enim Veteres utebantur formis *ἐνέδυν*, *ἐνδῦναι*, *ἐνδύς*, *ἀπέδυν*, *ἀπόδυθι*, *ἐκδύς* caeterisque omnibus videbis istos constanter suum *ἐνεδυσάμην* ponere et *ἐνδύσασθαι*, *ἐνδυσάμενος*, *ἀπεδυσάμην*, *ἀπόδυσαι* cet. Hesychius: Ἐκδύς: *ἐκδυσάμενος* et Ἀμφιδύς: *ἐνδυσάμενος* componens veterem dicendi usum et sequiorum *συνήθειαν* componit. Sexcenties animadvertes, si hoc ages, veteres *ἐνδῦναι* dicere, sequiores *ἐνδύσασθαι*, Atticistas et omnes, qui elegantius scribere studebant, modo veteres imitari, modo ad aequalium consuetudinem delabi. Apud Diodorum Siculum utrum *ἐνδύς* an *ἐνδυσάμενος* legatur perinde est in oratione tot sequiorum vitiis inquinata. Sed in Antiquorum scriptis si quando *δύσασθαι* aut compositum occurrit fraus manifesta tenetur. Nemo eorum potuit forma barbara uti aliquamdiu post Alexandrum nata. Scio irrepsisse aliquoties et scribas impune tulisse: expromsi huius generis vitia quaedam in priore parte: sed fore scio ut haec omnia aliquando purgentur, neque credetur amplius Herodotus scribere potuisse V. 106: *θεοὺς ἐπόμνυμι τοὺς βασιληΐους μὴ μὲν πρότερον ἐκδύσασθαι τὸν ἔχων κιθῶνα καταβήσομαι ἐς Ἰωνίην κτέ.* namque barbarum hoc esse non minus quam *τεύξασθαι*, *φεύξασθαι*, *δήξασθαι* similiaque, quae saepius occurrunt. Herodotus ergo omnium consensu recipiet suum *ἐκδύσεσθαι* et quidquid istiusmodi in antiquorum libris deprehendetur librariis imputabitur suas dicendi sordes negligenter ingerentibus. Non uno nomine turpissimum est *ὑποδύσασθαι*, quod commaculat Aristophanis Vespas vs. 1159:

ΒΔ. *ἄγε νυν ὑποδύου τὰς καταράτους ἐμβάδας,*
τασδὶ δ' ἀνύσας ὑπόδυθι τὰς Λακωνικάς.
ΦΙΛ. *ἐγὼ γὰρ ἂν τλαίην ὑποδύσασθαί ποτε*
ἐχθρῶν παρ' ἀνδρῶν δυσμενῆ καττύματα;

Barbarum est ὑποδύσασθαι, et ὑποδῦναι *calceos* insanientis est. Sanavit omnia egregie Hirschigius qui ex ΥΠΟΔΥΟΥ elicuit ὑπολύου et pro ὑποδύσασθαι certa emendatione reposuit ὑποδήσασθαι et ὑπόδυθι τὰς Λακωνικὰς emendavit in ὑποδοῦ λαβὼν Λακωνικάς, planissime ut Theopompus Comicus dixit apud Schol. Arist. Lysist. 45.

ὑποδοῦ λαβὼν τασ(δὶ) περιβαρίδας.

Contra ubi ἐνδύσασθαι sine scribarum fraude legitur certum est nos sequiorum temporum scriptorem tenere. Admoneo haec Platonis τοῦ θείου caussa, qui etiam hodie nimium patienter ne dicam stulte creditur ab eruditis epigrammata quaedam perexigui pretii panxisse, quae in Anthologia Palatina Πλάτωνος inscribuntur. Plato igitur (si Musis placet) creditur hos versiculos fecisse (in Epigr. XII. pag. 445. in Bergkii Poët. Lyr.):

κεῖνό κεν ἐνδύσαιτο καὶ εἰν 'Αΐδαο φέροιτο
καί μιν ἴδοι Μίνως τοὐμὸν ἔχοντα ῥάκος.

lubenter ignotum poëtam duplici mendo liberabo, sed ea lege ut non pro antiquo cive Attico habeatur, sed, si tamen Plato appellandus erit, multis post illum Platonem saeculis vixisse credatur qui etiam multo meliora carmina a se scripta recte in ignem coniecerit. Emendaverim igitur:

τοῦτο καὶ ἐνδύσαιτο καὶ εἰν 'Αΐδαο φοροίη,

ut enim ἐνδύσασθαι pro ἐνδῦναι Graeculi dixerint, φέρεσθαι ἱμάτιον tamen pro φορεῖν nemo dixit umquam. Vix opus est admonere priscam formam Epicam ἐδύσεο, ἐδύσετο et κατεδύσετο nihil quidquam cum ista novitia forma habere commune, quod satis arguunt imperativi formae δύσεο et καταδύσεο pro δῦθι et κατάδυθι, ut ἐβήσετο, κατεβήσετο et βήσεο, καταβήσεο pro ἔβη, κατέβη et βῆθι, κατάβηθι, sed hinc fit perspicuum unde natae sint absurdae et barbarae scripturae in Homeri et reliquorum Epicorum Codicibus ἐδύσατο, κατεδύσατο. Quomodo enim priscos imperativos ἄξετε et ἄξεσθε vitiarunt in ἄξατε et ἄξασθε qui ipsi ἦξα et ἠξάμην bene Graeca esse opinabantur, sic et ἐβήσετο, quod non concoquebant, in ἐβήσατο depravarunt, et ἐδύσετο, κατεδύσετο in formam aequalibus suis tritam ἐδύσατο et κατεδύσατο.

Deinde notandum est pro δύομαι, ἐνδύομαι, ἐκδύομαι, εἰσδύομαι caeterisque compositis omnibus olim *in Ionia* usitatam

fuisse formam δύνω. Perinde est *in Ionia* dicere δύεται ὁ ἥλιος et ὁ ἥλιος δύνει; ἐνεδύετο χιτῶνα vel ἐξεδύετο apud Homerum est ἔνδυνε χιτῶνα et ἔκδυνε χιτῶνα, καταδύνω Ionice idem est atque καταδύομαι, ὑποδύνω atque ὑποδύομαι, et sic in caeteris compositis ad unum omnibus, cuius rei apud Homerum, Herodotum, Hippocratem et omnes, qui Ionica dialecto utuntur, affatim est exemplorum. Attica dialectus eas formas penitus ignorat, sed Tragici lubenter usurpant et sequiores inde ab Aristotele cum multis aliis Ionicis δύνω quoque et composita receperunt. Hinc nemo mirabitur factum esse, ut e vulgi συνηθείᾳ nonnumquam in Atticorum scripta irrepserit, sed δύνω cum vitio ambulat et Attice scientes non fallet. Sic apud Demosthenem p. 197, 7. quod in omnibus libris est πρὸ ἡλίου δύνοντος vitiosum est. Athenienses dicebant πρὸ ἡλίου δύντος, quod optimus S servavit solus. Quod legitur in Aeschinis Timarchea § 12. in lege: κλειέτωσαν δὲ πρὸ ἡλίου δύνοντος, commenticia illa lex est, ut omnia quae praeter ipsa Oratoris verba apud Aeschinem leguntur. Xenophon Ionum consuetudinem in hac quoque re sequitur ἅμα ἡλίῳ δύνοντι scribens in Anab. II. II. 13, et ἤδη ἡλίου δύνοντος ibid. II. II. 3, et ἅμα τῷ ἡλίῳ δύνοντι Hellen. I. VI. 21. Caeteros omnes videbis constanter δυομένου et δυομένῳ in ea re scribentes. Δύνω praeter praesentis formam et imperfecti ἔδυνον alia tempora non habet: δύσεσθαι enim et δῦναι dicebant. Faex Graeculorum ἔδυνα et δύνας coepit dicere et κατέδυνα, καταδύνας, quae et ipsa subinde insinuarunt sese in Antiquorum libros. Etiam δύνομαι hic illic conspicitur et παρεδύνοντο et κατεδύνοντο, foeda barbaries. Graeculis etiam — διδύσκω, ἐκδιδύσκω, ἀποδιδύσκω usitata sunt, Veteribus inaudita. Etiam — δυνέω finxit librariorum natio, quod in uno loco Herodoti conspicitur in libris praeter unum omnibus. III. 98: ὡς θώρηκα ἐνδυνέουσι: optime Dindorfius ἐνδύνουσι reposuit.

Superest denique ut de quantitate vocalis υ dicam. Producitur in *omnibus* praeterquam in passivis — δέδυμαι, — εδύθην, — δυθήσομαι nominibusque omnibus ab eo verbo formatis δύτης, ἄδυτον, ἔνδυτον, κατάδυσις, ἀποδυτήριον cett. sed ἔνδυμα solum ex certa antiqui sermonis analogia paenultimam producit, ut λῦμα, κατάλυμα, φῦμα, πλῦμα, et omnino quid-

quid in μα exit, quamquam cognata nomina ómnia habent vocalem correptam, eandem constanter apud Veteres producit, ut κρίσις, κριτής sed κρῖμα, κλίσις, ἄκλιτος sed κλῖμα, βάσις cett. sed βῆμα, ςάσις cett. sed ςῆμα, διάςημα, πόσις cett. sed πῶμα, ἄροσις sed ἄρωμα, εὕρεσις sed εὕρημα, αἵρεσις sed παραίρημα, et alia sunt plura, de quibus in animo est alio tempore accurate dicere, si quando mihi per otium περὶ παρεφθορυίας λέξεως agere licebit. Scilicet sequiores hoc plane nesciebant et πόμα dicebant pro πῶμα, κρίμα pro κρῖμα, κλίμα pro κλῖμα, et εὕρεμα, et ἄνδεμα (pro ἀνάδημα), aliaque similiter vitiosa. Si qua nova fingunt male fingunt, ut σύμβαμα et παρασύμβαμα et ἀνάθεμα. Ex hac certa antiqui sermonis lege ἔνδυτον et τὰ ἔνδυτα corripiunt mediam, sed ἔνδυμα producit. Poëtastri veteris linguae ignari in hoc quoque peccant, ut in Epigrammate incerti poëtae (apud Iacobs. Anthol. Gr. IV. p. 171):

τάς τε κόρας, Λιμνᾶτι, κόρα κόρα, ὡς ἐπιεικές,
ἄνθετο καὶ τὰ κορᾶν ἐνδύματ' Ἀρτέμιδι.

fefellit eum, dixeris, ἐνδέδυμαι paenultima brevi. Nihil est de genere hoc, in quo non turpiter impingant sequiores. Defungar nunc quidem uno exemplo Rufini, qui in Epigrammate XI. (apud Iacobs. III. p. 101) ita canit:

νῦν ἔγνων· Ῥοδόκλεια καὶ οὐ Κύπρις. εἶτα τὸ κάλλος
τοῦτο πόθεν; σὺ, δοκῶ, τὴν θεὸν ἐκδέδυκας.

qui in ἐκδέδυκα paenultimam corripit nil sibi illicitum putat.

Apud Xenophontem igitur, ad quem ex longiore digressione revertor, ὑποδύοι est sine controversia aoristi ὑποδῦναι optativus, quocum ἀναβάλοι, non ἀναβάλλοι, coniunxerat. Ὑποδύεσθαι est *subducere sese*, *subsidere*, ut ἀναβάλλειν sessorem *succutere*.

Notabilis locus est VIII. 11: τοῦτο γὰρ ποιῶν ὁ ἑλκόμενος καταβάλοι ἂν μᾶλλον τὸν ἕλκοντα ἢ καταπέσοι, ad cognoscendam necessitudinem quae inter καταβάλλω et καταπίπτω intercedat, nempe καταπέσοι vides pro καταβληθείη poni. In alea βάλλειν proprium verbum est, ut in noto versiculo:

τρὶς ἓξ βαλούσης τῆς ἐμῆς φρυκτωρίας.

et in hoc non minus noto:

βέβληκ' Ἀχιλλεὺς δύο κύβω καὶ τέσσαρα,

et in πῶς ἂν βάλοιμ' Εὐριπίδην, aliisque passim: sed *quod iactum est* nemo τὰ βληθέντα appellat sed omnes τὰ πεσόντα aut τὰ ἐκπεσόντα, ut in Sophocleo:

στέργειν δὲ τἀκπεσόντα κεὖ θέσθαι πρέπει
σοφὸν κυβευτὴν, ἀλλὰ μὴ στένειν τύχην.

Intelligi prorsus non potest quo modo dicatur ἐκπεσεῖν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, περιπίπτειν κακοῖς, ἐμπεσεῖν εἰς τὸν μυλῶνα, et similia bene multa, nisi animadverteris haec *pro passivis* respondere verbis ἐκβάλλω, περιβάλλω, ἐμβάλλω. Apud Hesychium male editur: Ἐμπεσεῖν: εἰς δεσμωτήριον ἀχθῆναι, sed edendum: Ἐμπεσεῖν εἰς δεσμωτήριον: ἀχθῆναι, qui locus mihi sumtus videtur ex aliqua λέξει Πλάτωνος et referendus ad Platonis de Rep. locum VIII. p. 553. B, quem supra apposuimus, ubi quis ὑπὸ συκοφαντῶν εἰς δεσμωτήριον ἐμπεσεῖν dicitur. Quod magister ἀχθῆναι dixit, melius, ut vides, dixisset ἐμβληθῆναι, sed sequiores ita solebant, ut Plutarchus in Pericle cap. 31: ὁ Φειδίας εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπαχθεὶς ἐτελεύτησε νοσήσας, ubi pro ἀπαχθείς Veterum quilibet ἐμπεσών posuisset.

In lucta composito καταβάλλω respondet simplex πίπτω, ut in Thucydidis dicto apud Plutarch. in Pericle cap. 8: ὅταν ἐγὼ καταβάλω παλαίων ἐκεῖνος ἀντιλέγων ὡς οὐ πέπτωκε νικᾷ καὶ μεταπείθει τοὺς ὁρῶντας, quae res advertit iam H. Stephanum: »*observa*" inquit »*dici* πεπτωκέναι *de illo quem quis* καταβάλλει." Sic τρὶς πεσεῖν et τρὶς καταβαλεῖν luctatores dicuntur, et apud Platonem in Hippia minore p. 374. A: αἴσχιον ἐν πάλῃ τὸ πίπτειν ἢ τὸ καταβάλλειν. Eodem modo verbo κατάγω respondet pro passivo κατέρχομαι ὑπό τινος, de qua re alio loco uberius diximus.

In IX. 1: Schneidero obtemperatum oportuit pro μάλιστα δ' ἂν ἵππον ἀποδεικνύειν δέοι ἔχοντα ὧν ἱππεὺς δεῖται εἰς πόλεμον, rectissime corrigenti ἵππον ἀποδεικνύοι ἔχοντα. In § 3. ὡς ἂν ἥκιστ' ἀναβαίνων λυποῖ, rescribendum λυποίη, quia scriptores Attici non alia quam hac forma utebantur: λυπέοιμι Ionicum est et λυποῖμι Tragicorum. Turbant in his scribae, quorum vitio erroribus huiusmodi Plato potissimum oppletus

est. In Xenophonte rarius sic peccatur, quo facilius mendum si quod occurrit eximi potest.

Ex margine irrepsit annotatiuncula IX. 4: [*εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι ἐν ἵππῳ τὰ ἐξαπιναῖα τάραχον ἐργάζεται*]. Nempe hoc ipsum Xenophon dixerat sed aliquanto melius: *ἵππον ταράττει τὰ ἐξαπιναῖα καὶ ὁράματα καὶ ἀκούσματα καὶ παθήματα*, quod sciolo memorabile visum est, itaque in ora libri verbis suis annotavit.

Sensu vacuum est quod editur X. 2: *τά τε γὰρ στόματα ἕλκοντες ἄνω ἀντὶ τοῦ προορᾶν ἐκτυφλοῦσι τοὺς ἵππους καὶ μυωπίζοντες καὶ παίοντες ἐκπλήττουσιν*. Unius litterulae omissione hic quoque locus *ἐκτετύφλωται*. Emenda *ἀντὶ τοῦ προορμᾶν* et loci sententia

ἐξωμμάτωται καὶ λελάμπρυνται κόρας.

Saepissime alibi correctus error etiam. X. 5. corrigendus est in verbis: *ὅταν τις αὐτὸν εἰς ταῦτα προάγῃ — περίβλεπτον ἀποφαίνει τὸν ἵππον*. Quis non intelligit *ἀποφανεῖ* requiri?

Non infrequens vitium ex sequiorum negligentia natum dudum sublatum oportuit ex XI. 6: *εἴ τις ὀρχηστὴν μαστιγῴη καὶ κεντρίζοι*. Non est Graecum *μαστιγῴην* sed *μαστιγοίην*. Graeculi saepe *ἀλῴη*, *δῴη*, *γνῴη* et sim. vitiose scribentes pro *ἀλοίη*, *δοίη*, *γνοίη* istiusmodi sordes Veterum monumentis affricuerunt.

Mirabili quodam errore affectus est locus XI. 9: *οὕτω δὲ καὶ ἔστιν ὁ μετεωρίζων ἑαυτὸν ἵππος σφόδρα ἢ καλὸν ἢ θαυμαστὸν ἢ ἀγαστὸν ὡς πάντων τῶν ὁρώντων καὶ νέων καὶ γεραιτέρων τὰ ὄμματα κατέχει*. Quae, quaeso, est illa distinctio? quasi vero eadem res non simul *pulchra* et *admirabilis* esse posset. Praeterea *ἄγαμαι* et *θαυμάζω*, *ἀγαστός* et *θαυμαστός* idem est, ut ea ne coniungi quidem possint, nedum disiungi. Quod in Codd. est *ἀγαθόν* pro *ἀγαστόν* ducit ad verum inveniendum. Quum enim *ἀγαστόν*, ut saepe alibi, in *ἀγαθόν* corruptum esset et locus sic scriptus non posset intelligi, adscripsit nescio quis in ora libri coniecturam duplicem: *ἢ καλὸν ἢ θαυμαστόν*, scilicet alterutrum commode pro inepto *ἀγαθόν* substitui posse admonens. Deinde qui ista perperam in textum recepit tertium *ἢ* de suo inseruit. Reperta semel vera scriptura *ἀγαστόν* (quo adiectivo lubentissime Xenophon utitur pro *θαυμαστόν*)

emblema erat expellendum et sic scribendum: οὕτω δὲ καὶ ἔςιν — σφόδρα ἀγαςὸν ὡς κτέ.

Transeo ad Xenophontis Ἱππαρχικόν, ubi I. 3. miror retineri lectionem ineptam: ἐπιμελητέον δὲ ὅπως (οἱ ἵπποι) εὔχρηςοι ὦσιν· οἱ γὰρ [αὖ] ἀπειθεῖς τοῖς πολεμίοις μᾶλλον ἢ τοῖς φίλοις συμμαχοῦσιν, quum bonus liber εὐπειθεῖς pro εὔχρηςοι obtulerit, quo recepto αὖ expungendum esse verissime admonuit Schneiderus, ut edendum sit: ὅπως εὐπειθεῖς ὦσιν· οἱ γὰρ ἀπειθεῖς κτέ.

Frigidum scioli interpretamentum onerat locum I. 19: ἡ πόλις ἀνέχεται δαπανῶσα εἰς τὸ ἱππικὸν ἐγγὺς τετταράκοντα τάλαντα τοῦ ἐνιαυτοῦ, ὡς ἢν πόλεμος γίγνηται μὴ ζητεῖν δέῃ ἱππικὸν ἀλλ' ἐξ ἑτοίμου ἔχῃ [παρεσκευασμένῳ] χρῆσθαι. Dicebant enim utroque modo ἐξ ἑτοίμου λαμβάνειν, et λαμβάνειν παρεσκευασμένα et multa similia: coniungere autem utrumque ineptum est. *Uti paratis* Attice dicitur ἐξ ἑτοίμου χρῆσθαι, quae verba nescio quis recte interpretatus est παρεσκευασμένῳ χρῆσθαι, sed non debebat illud interpretamentum ex ora libri in Xenophontis orationem recipi.

Recte sed frustra admonuit Schneiderus I. 25: εἰσηγοῖο δὲ αὐτοῖς ἐπὶ τὸ ἀκόντιον αὐτός, verbum simplex ἡγοῖο esse reponendum.

Necessarium ἂν periit I. 26: τοῦτο πάντας οἶμαι Ἀθηναίους γε μάλιςα προτρέπειν εἰς φιλονεικίαν. Numquam hoc erat factum, itaque Xenophon opinabatur τοῦτο πάντας μάλις' ἂν προτρέπειν. Etiam hoc loco luce clarius est, quia praecedit εἰ δὲ καὶ ἆθλά τις προτιθέναι δύναιτο, veram scripturam esse φιλονικίαν. Iterum ἂν intercidit VIII. 5: εἰ δέ τις νομίζει πολλὰ ἔχειν πράγματα εἰ οὕτω δεήσει ἀσκεῖν τὴν ἱππικήν κτέ. Nemo enim eam rem molestam *esse* nondum expertus putabat: sed molestam *fore* suspicabatur: itaque πόλλ' ἂν ἔχειν πράγματα verum est. Expulit voculam, ut saepissime alibi, tenuis lineola vocali A supra scripta. Habet ἂν apud Veteres certam sedem, quam cuiusque loci compositio assignat, unde deprehenditur vitium loci V. 3: οὕτω γὰρ αὐτὸς μὲν ἂν ἥκιςα κακῶς πάσχοις, ubi corrigendum est αὐτὸς μὲν ἥκις' ἂν κτέ. Superlativi μάλιςα, ἥκιςα, ἄριςα cet. in tali compositione voculam ἂν attrahunt ad sese. Exciderat lineola in ΗΚΙΣΤΑ, et ne-

scio quis ubi ἂν male abesse sensit alieno loco inseruit.

Repetita una litterula cum magno sententiae damno a scribis omissa est II. 2: ὑπὸ τῆς πόλεως ὑπάρχουσι διῃρημέναι φυλαί. Nempe post ΔΙΗΙΡΗΜΕΝΑΙ alterum I librarii neglexerunt, quod tu revoca et sic lege: διῃρημέναι δέκα φυλαί. Iam in antiquissimis Codicibus numeralia notis scribi solebant, unde quam multi errores suscepti sint et ipsi saepius aliis locis demonstravimus. Plane idem error commissus est apud Dionysium Halic. VIII. 73. pag. 1685. Reisk. συνεβούλευεν ἄνδρας ἐκ τῶν ἐντιμοτάτων βουλευτῶν ἑλέσθαι, οἵτινες ἐπελθόντες τὴν δημοσίαν γῆν ἀφοριοῦσιν. In vetusto libro non ΕΛΕΣΘΑΙ scriptum erat sed ΕΛΕΣΘΑΙῙ, id est: ἑλέσθαι δέκα, οἵτινες κτἑ. Conf. pag. 1692, 1694, 1706 et 1740.

Transponenda duo vocabula sunt II. 6: οἴονται ἑαυτοῖς προσήκειν τι καλὸν ποιεῖν, nam Graecum est καλόν τι ποιεῖν. vid. II. 2. VIII. 22. et passim. Dicitur εἴ τι καλόν, ὅταν τι καλόν et sim. sed προσήκει τι καλὸν ποιεῖν nemo in oratione soluta ponit. Supplendum est VIII. 9: μήποτε — ἵπποις δύσβατον ποιούμενον, imo vero δύσβατόν τι, quod sequens Π absorbsit.

Confusa sunt Ι et Τ in II. 8: μάχεσθαι μᾶλλον ἐθέλουσιν οἱ πρῶτοι — οἳ ἂν εἰδῶσιν ὅτι αὕτη ἡ χώρα αὐτῶν. Vitiosum est οἳ ἄν: nullus est partitioni locus et, si fuisset, τῶν πρώτων οἳ ἄν scriptum oportebat. Correctio in promtu est: ὅταν εἰδῶσιν κτἑ.

Nescio quo pacto vocabulum e libris elapsum est III. 4. quod desiderari sententia loci ostendet. Editur: καὶ οὕτως ὅσα ἐστὶν ἐν ἵππῳ ἀναβεβαμένῳ πάντα ἐπιδεδειγμένα ἐστὶ καὶ τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς ἀνθρώποις. Supplendum mihi necessario videtur: ὅσα ἐστὶν ἐν ἵππῳ ἀναβεβαμένῳ (καλὰ) πάντα ἐπιδεδειγμένα ἐστὶ κτἑ. Compara locum de Re Eq. XI. 3: ὅπως τὰ κάλλιστα ἵππου ἑκὼν τε ποιῇ καὶ δοκῇ τοῖς ὁρῶσιν, et § 6: ἀλλὰ δεῖ (τὸν ἵππον) ἀπὸ σημείων ἑκόντα πάντα τὰ κάλλιστα καὶ λαμπρότατα ἐπιδείκνυσθαι.

Agnosco Graeculos meos antiquam dicendi consuetudinem interpolantes III. 12: τὸ ἀπὸ σάλπιγγος θᾶττον ἐπελαύνειν καλόν, et mox: τὸ τρίτον αὖ ἀπὸ τῆς σάλπιγγος, χρὴ τάχιστα ἀλλήλοις ἐπελαύνειν. Scilicet ὑπὸ σάλπιγγος et ὑπὸ τῆς σάλ-

πιγγος antiqua et proba scriptura est, et nihil erat causae quamobrem articulum in *ἀπὸ* (*ὑπὸ*) *τῆς σάλπιγγος* Dindorfius removeret, ut vel Aristophanis verba declarant Acharn. vs. 1001: *πίνειν ὑπὸ τῆς σάλπιγγος*. Summa constantia dicebant Veteres *ὑπὸ σάλπιγγος*, *ὑπ' αὐλοῦ*, *ὑπὸ τυμπάνων* et sim., quod neminem nescire arbitror, sed falluntur si qui putant in talibus perinde bene *ἀπό* poni posse. Simillimo genere erroris scribitur IV. 9: *ἧττον ἂν οἱ πολέμιοι αἰσθάνοιντο εἰ ἀπὸ παραγγέλσεως γίγνοιντο μᾶλλον ἢ ἀπὸ κήρυκος ἢ ἀπὸ προγραφῆς*. Etiamsi enim non esset multorum usu trita locutio, res ipsa et Graecitatis ingenium pro *ἀπὸ κήρυκος* demonstrare posset *ὑπὸ κήρυκος* dici oportere: nunc omnium Graece loquentium consensu constat non aliter quam sic a Xenophonte esse scriptum. Sequiorum temporum scribae, quibus solemne est *ἀπό* pro *ὑπό* substituere etiam hunc locum corruperunt et tulerunt impune, quia Critici propter magnam locorum vitiatorum copiam, ut videtur, nondum satis firmiter sibi constituerunt in quibus locis *ὑπό* necessarium sit. Quam saepe legitur, ut hoc utar, *ἀπὸ λύπης*, *ἀπὸ θυμοῦ* et sim. quasi dubium esset quin *ὑπὸ λύπης*, *ὑπὸ θυμοῦ* solum esset Graecum. Sed evidentior etiam, si quid iudico, error est in *αἱ ἐξαγωγαὶ ἀπὸ κήρυκος γίγνονται*.

In IV. 12: *τῷ κρυπτὰς ἔχοντι φυλακὰς ἐξέσται κτέ.* multo melius scribetur *ἔξεστι*, non est enim novum inventum, quo nemo antea esset usus; et vel sic *ἔξεστιν* ut in re certa esset anteponendum. In libris *ἐστιν* — *ἔσται*, *ἔξεστιν* — *ἐξέσται* tam frequenter inter se permutantur ut libera sit ubique optio.

Desideratur participium in V. 8: *θαρροῦσι δὲ μάλιστα πολέμιοι, ὅταν τοῖς ἐναντίοις πράγματα καὶ ἀσχολίας πυνθάνωνται*. Supplendum est: *πράγματα καὶ ἀσχολίας* (*οὔσας*) *πυνθάνωνται*. Dicitur autem perinde bene *εἶναι πυνθάνωνται*, et *οὔσας πυνθάνωνται*, sed hoc et *Ἀττικώτερον* est et facilius sic intelligitur quomodo necessarium vocabulum fuerit amissum.

Vitium, in quod scribae omnes sunt *εὐεπίφοροι*, contaminat locum VII. 3: *ὁπλῖταί τε οὐ μείους ἔσονται καὶ τὰ σώματα οὐ χείρω ἔχοντες καὶ τὰς ψυχὰς φιλοτιμότεροι*. Xenophon scripsit: *καὶ τὰ σώματα οὐ χεῖρον ἔχοντες*, non *χείρω*, sed scribae adverbium stulte in *χείρω* refinxerunt rati *τὰ σώματα* et

χείρω coniungenda esse. Graecum est *εὖ ἔχω τὸ σῶμα*, *κακῶς ἔχω τὸ σῶμα*, *αἰσχρῶς διάκειμαι τὸ σῶμα* et eodem modo in similibus omnibus. Non est Graecum *ἔχω τὸ σῶμα κακόν*, neque *ἔχω τὸ σῶμα ἀγαθόν*, neque quidquam huiusmodi. Itaque ut *εὖ* habet *ἄμεινον* (nonnumquam *βέλτιον*) et *ἄριστα*, et *κακῶς* non tantum *κάκιον* et *κάκιστα* sed etiam *χεῖρον* et *χείριστα*, Graeci dicebant *ἄμεινον ἔχω τὸ σῶμα* et *χεῖρον ἔχω τὸ σῶμα*, tum *ἄριστα ἔχω τὸ σῶμα* et *κάκιστα* aut *χείριστα*. Fefellerunt Graeculos loci ubi legebatur *τὸ σῶμα ἄμεινον* aut *κάκιον ἔχων*, aut in plurali numero loci, qualis est in Cyneget. XIII. 11: *τὰ σώματα πρὸς τὸν πόλεμον κάκιστα καὶ αἴσχιστα ἔχουσι πονεῖν οὐ δυνάμενοι*, ubi quum adverbia pro adiectivis haberent depravarunt eos locos ubi adverbii comparativus legebatur. Graeca loquendi consuetudo et passim alibi agnoscitur et in Cyneget. XII. 5: *ἀεὶ γὰρ ἔστι τοῖς τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχὰς εὖ ἔχουσιν ἐγγὺς εἶναι τοῦ εὐτυχῆσαι.*

Eodem mendi genere affectus est locus VII. 4: *ἐνταῦθα δὴ θεῶν μὲν οἶμαι πρῶτον συμμάχων ἰσχυρῶν δεῖ*, quasi vero non suapte natura Dii socii *potentes* essent et non satis esset dicere *θεοὺς συμμάχους ἔχειν*. Dixerat Xenophon in tam periculosa re primum omnium Deorum auxilio *vehementer* opus esse, *θεῶν πρῶτον συμμάχων ἰσχυρῶς δεῖ*, quo pacto loquitur et in libello *περὶ Πόρων* IV. 8: *καὶ μὴν ὅταν γε εὖ πράττωσιν αἱ πόλεις ἰσχυρῶς οἱ ἄνθρωποι ἀργυρίου δέονται.*

In VII. 6: *ἱκανοὶ δὲ καὶ προορᾶν οὐδὲν ἧττον οἱ ὀλίγοι τῶν πολλῶν καὶ φυλάττειν τοίνυν καὶ ἀναχωρίζειν τὰ φίλια οὐκ ἀκαιρότεροι οἱ μήτε αὐτοῖς μήτε τοῖς ἵπποις πιστεύοντες.* Probo Schneideri coniecturam *καὶ ἀναχωρεῖν εἰς τὰ φίλια*: praeterea deleverim articulum in [*οἱ*] *μήτε αὐτοῖς μήτε τοῖς ἵπποις πιστεύοντες*, natum, ut opinor, ex dittographia, nam *ἀκαιρότερον* in libris est pro *ἀκαιρότεροι*. Xenophon igitur hoc dicit: *οἱ ὀλίγοι ἅτε μήτε αὐτοῖς μήτε τοῖς ἵπποις πιστεύοντες κτέ.* Sic optime intelligitur quam vehementer erraverit Schneiderus quum eos qui speculaturi hostem exirent, *maxime imbelles et timidos* dici putaret, quod »*mirum et ridiculum*" esse ait. Ex verbis Xenophontis nihil huiusmodi nunc colligi potest. Flos et robur equitum poterat ad speculandum exiisse, tamen propter suam paucitatem *nec sibi satis confidentes neque equis*

caute omnia et circumspecte agebant, namque, ut suavissime addit Xenophon: ὁ φόβος δεινὸς δοκεῖ συμφύλαξ εἶναι, quod etiam de fortissimo quoque verum est.

Difficile est non subridere ad hanc scripturam. VII. 9: ubi, quum dixisset Xenophon: φιλοῦσι δέ πως οἱ στρατιῶται ὅσῳ ἂν πλείους ὦσι τοσούτῳ πλείω ἁμαρτάνειν, huius rei duo exempla ponit haec: ἢ γὰρ ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐ π ι μ ε λ ε ί ᾳ σκεδάννυνται ἢ πορευομένων ἀταξίᾳ οἱ μὲν προέρχονται, οἱ δ' ὑπολείπονται πλέον τοῦ καιροῦ. Quis enim vidit umquam ἐπιμέλειαν in vitio poni? Plane contrarium requiritur: ἐπὶ τἀπιτήδεια ἀ μ ε λ ε ί ᾳ σκεδάννυνται, quod a Brodaeo olim repertum nescio quo pacto spernitur ab omnibus. Scribae, ἐπί, ut solent, ἔναυλον ἔχοντες male repetierunt. Ἀμελείᾳ pro ἀμελῶς, ut ἀταξίᾳ pro ἀτάκτως, usitato more dictum est.

Multis difficultatibus adhuc impeditus locus est. VII. 14: καλόν ἐστι σὺν θεῷ λαθόντα ἐλθεῖν εἰς τὴν πολεμίαν μ ε μ ε λ η κ ό τ α οἵ τε ἑκασταχοῦ καὶ ποῦ τῆς χώρας προφυλάττουσιν. Perperam omnes pro Codicum scriptura μεμελετηκότως οἵ τε receperunt infelicem ac nullius pretii coniecturam μ ε μ ε λ η κ ό τ α οἵ τε, quae nihil significat et ne Graeca quidem est. Cogitavi de μεμαθηκότα, quod fere idem est atque εἰδότα, sed mihi ipse non persuadeo a Xenophonte sic scribi potuisse. Praeterea οἵ τε — προφυλάττουσιν sanum non est: nihil attinebat scire τίνες οἱ προφυλάττοντες sed πόσοι εἶεν. Itaque hoc ipsum reposuerim: π ό σ ο ι τε ἑκασταχοῦ καὶ ποῦ τῆς χώρας προφυλάττουσιν.

Usitatam admodum Atticis loquendi formam sed a scribis saepissime obscuratam suspicor in VIII. 12. in lucem revocandam esse. Editur: ὅταν μὲν ἴωσιν ἐπὶ τ ο ύ τ ο υ ς ὧν ἂν οἴωνται κρείττους εἶναι, et: ὅταν δ' ἐπὶ τ ο ύ τ ο υ ς ὧν ἂν σαφῶς ἐπίστωνται ἥττους ὄντες. Emendandum utrobique censeo: ἐπὶ τ ο ὺ ς ὧν κτέ. de quo genere dicendi a scribis passim interpolato et deleto nuper ad Hyperidis λόγον ἐπιτάφιον multa annotavi.

Non est integer locus VIII. 14: οἱ δ' ἀγαθοὶ ἵπποι καὶ ἱππεῖς δυνατοὶ καὶ ἐξ αὐτῶν διαφεύγειν. Excidisse nonnulla arbitror post ἐξ αὐτῶν. »*Boni equi et equites*, inquit, vel ex ipsis *effugere possunt*." adde: *vel ex ipsis* (*hostium manibus*) et loci sententia constabit. Ἐξ αὐτῶν τῶν χειρῶν in simili re

etiam alibi dixit Xenophon, sed non satis hoc est. Videant alii an locum plane expedire possint.

Finem faciam in loco huius libri, cuius quum certam et evidentem emendationem reperissem, comperi eandem olim a Ludovico Dindorfio esse repertam. Proferam eam tamen quia nihil esse scio iuvenilibus ingeniis salubrius quam manifestae corruptelae manifestam emendationem spectare, ubi vi repertae veritatis vehementer feriatur animus. Exuitur sic optime illa superstitio, qua etiamnunc multi Codicum Mss. auctoritatem stulte venerentur et non alio modo magis intelligunt iuniores (nonnumquam etiam aetate grandiores) quam certa et indubitata parere possit illa coniiciendi et divinandi facultas, quam unus et alter vult contemnere videri. Praemittam aliud exemplum ex Cynegetico V. 31: (ὁ λαγὼς) *τιθεὶς εἰς τὸ ἐπέκεινα τῶν ἔμπροσθεν ποδῶν τοὺς ὄπισθεν — θεῖ οὕτως· δῆλον δὲ τούτου τὸ ἔνχροι.* Interpretum commenta nullius pretii sunt, nisi forte ad refellendas eiusdemmodi explicationes confragosas et contortas, quibus adhuc multi multorum loci, imprimis poëtarum, vexantur et distorquentur. Reperta tandem vera scriptura demonstrat quam sint ea commenta inepta et ridicula et quales illi sint iudices, qui sensu vacuas lectiones mirifica comminiscendo tueri et *defendere* satagant. Id ipsum quod Xenophon scripserat felicissima emendatione reposuit Britannus Blane, nempe: *δῆλον δὲ τοῦτο ἐν χιόνι.* Eadem evidentia emendari potuit locus in Hipparchico, in quo olim Interpretes oleum et operam perdiderunt. In libris est V. 10: *ὁπότε γε καὶ οἱ παῖδες ὅταν παίζωσι ποσὶ δὲ ἃ δύνανται ἀπατᾶν προϊσχοντες ὥςε ὀλίγοι τ' ἔχοντες πολλοὺς δοκεῖν ἔχειν καὶ πολλοὺς προέχοντες ὀλίγους φαίνεσθαι ἔχειν, πῶς οὐκ ἄνδρες γε τῷ ἐξαπατᾶν προσέχοντες τὸν νοῦν δύναιντ' ἂν τοιαῦτα μηχανᾶσθαι;* Reliqua omnia sunt luce clariora, sed quid in *ὅταν παίζωσι ποσὶ δὲ ἃ* lateret id vero erat obscurissimum. Ludus ipse ex reliqua parte loci optime cognoscitur, vel agnoscitur potius, namque sic saepe et ipsi pueri lusimus. Quaerendum erat quomodo Graece hic ludus appellaretur. Non erat hoc ad indagandum admodum difficile. Habent apud Graecos pleraque ludorum genera adverbium certae formae cum verbo

παίζειν coniungi solitum, cuiusmodi est quod dixit Antiphanes apud Athen. p. 15. D. quem locum supra emendavimus:

Φαινίνδα παίζων νῆϛις ἐν Φαινεϛίου,

ubi in libris est παίζων ἤιει ἐν Φαινεϛίου. Sic dicebant παίζειν ὀϛρακίνδα, in quo iocatur Aristophanes Equitt. 851. παίζειν ἐφετίνδα, unde iocum elicuit εἰς τὰς ἐν τοῖς δικαϛηρίοις γενομένας ἐφέσεις Crates ἐν ταῖς Παιδιαῖς, quae est speciosa admodum Dindorfii coniectura ad Steph. Thes. v. Ἐφετίνδα. Plurima alia de genere hoc habet Pollux IX. 110: in his διελκυϛίνδα, κυνητίνδα, ἀκινητίνδα, σχοινοφιλίνδα, ϛρεπτίνδα, ἀποδιδρασκίνδα, πλειϛοβολίνδα, plura Theognostus in Bekkeri Anecd. p. 1353. indicatus a L. Dindorfio ad Steph. Thes. v. Βασιλίνδα, cuius locum a Dindorfio emendatum adscribam: τὰ διὰ τοῦ — ινδα ἐπιρρήματα παροξύνονται καὶ διὰ τοῦ ι γράφονται καὶ ἐπὶ παιδιῶν λαμβάνονται [καὶ πρὸς αἰτιατικὴν συντάσσεται] οἷον βασιλίνδα [παιδιὰν], χυτρίνδα, δραπετίνδα, ποσίνδα, ἐφετίνδα, ξιφίνδα, ληκίνδα, μυΐνδα, φρυγίνδα, ὀϛρακίνδα, καὶ εἴ τι ἕτερον. Haec mihi ex Apollonii aut Herodiani copiis sumta esse videntur et nonnihil a Theognosto vitiata, cui reddiderim καὶ πρὸς αἰτιατικὴν συντάσσεται, quod nihil significat: dicebant autem φαινίνδα παίζειν, χυτρίνδα παίζειν caeteraque ad eundem modum; nisi forte hoc voluit dici παίζειν τὴν βασιλίνδα, ut παιδιάν omitteretur. Sic Crates apud Poll. IX. 115:

παίζει δ' ἐν ἀνδρικοῖς χοροῖσι
τὴν κυνητίνδ', ὥσπερ εἰκὸς
τοὺς καλοὺς φιλοῦσ' ἀεί.

Promiscue dicebant βασιλέα παίζειν et παίζειν βασιλίνδα. Itaque et παιδιάν expunxerim et singularem numerum reposuerim παροξύνεται, γράφεται, λαμβάνεται. Ad hanc lucem neminem fugere poterit ipsa Xenophontis manus: ὅταν παίζωσι ποσίνδα, quod etiam sine diserto Theognosti testimonio ex Graecitatis analogia et corruptae scripturae ΠΟΣΙΔΕΑ vestigiis certa coniectura elici potuisset. Pueri porrecta manu in pugnum contracta rogabant πόσα; idque ποσίνδα παίζειν appellabant. Apparet simul quid intersit inter ποσίνδα παίζειν et ἀρτιάζειν *ludere par impar*. Utrumque ludi genus coniungit

Aristoteles a Schneidero laudatus Rhetor. III. v. 4: *τύχοι γὰρ ἄν τις ἐν τοῖς ἀρτιασμοῖς ἄρτια ἢ περισσὰ εἰπὼν μᾶλλον ἢ πόσα ἔχει.* Eadem opera corrigam Aristotelis alium locum ab eodem Schneidero indicatum *de divinatione somniorum* cap. 2: *διὰ δὲ τὸ πολλὰ καὶ παντοδαπὰ κινεῖσθαι ἐπιτυγχάνουσιν ὥσπερ ἔνιοι ἄρτια μερίζοντες ἀρπάζουσιν· ὥσπερ γὰρ λέγεται, ἂν πολλὰ βάλλῃς ἄλλοτ' ἀλλοῖον βαλεῖς καὶ ἐπὶ τούτων τοῦτο συμβαίνει.* Recte Schneiderus: *ὥσπερ ἔνιοι ἀρτιάζοντες* expuncto *ἀρπάζουσιν.* Vidi nonnumquam *ἀρτιάζειν* et *ἀρπάζειν* confusa v. c. apud Dionem Chrysost. XXVI. p. 526. R. 331. Emper.: librarii nihil cogitantes ΑΡΤΙΑΖΕΙΝ et ΑΡΠΑΖΕΙΝ distinguere non possunt. Sed latet praeterea apud Aristotelem nescio cuius senarius:

ἂν πολλὰ βάλλῃς ἄλλοτ' ἀλλοῖον βαλεῖς.

ex aliquo poëta Comico sumtus.

Reperta igitur apud Xenophontem vera scriptura *ὁπότε γε καὶ οἱ παῖδες ὅταν παίζωσι ποσίνδα δύνανται ἀπατᾶν*, non inutile erit animadvertere quomodo vitiosa librorum lectio nata sit. Nempe ex ΠΟΣῙΔΑ stipites primum *ποσὶ* dederunt, tum quod supererat quum *δ' ἃ* esse putarent expleverunt de more elisam vocalem et sic *ὅταν παίζωσι ποσὶ δὲ ἃ* Xenophontis libros inquinare coepit, quod memorabile exemplum est unde discas simul quam absurdae scribarum hallucinationes nos in Veterum libris ludificentur et quam certa emendatione id quod verum sit emergere aliquando possit.

Καὶ ταῦτα μὲν (ut Xenophontis verbis de Re Equestri XII. 14. concludam) *καὶ ὑπομνήματα καὶ μαθήματα καὶ μελετήματα γεγράφθω ἡμῖν.*

DIO CHRYSOSTOMUS HIC ILLIC EMENDATUS.

Relegi nuper Dionis Chrysostomi orationes a L. Dindorfio recognitas, qui plura et meliora alias se daturum pollicitus locos pauculos corrigere satis habuit et levi brachio defunctus est. Margaritam a Valckenaerio repertam in discrepantium scripturarum veluti sterquilinio reliquerunt Editores in Orat.